ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי — שער תשיעי

אור התורה

מספר

בראשית

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה׳. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור״ה ויוהכ״פ.

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה׳

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג״מ זי״ע

— אדמו״ר ה„צמח צדק" —

מליובאוויטש

כרך חמישי: ויצא — ויחי, חנוכה

נעתק מכת״י ויוצא לאור בפעם הראשונה

על ידי מערכת

„אוצר החסידים"

770 איסטערן פארקוויי — ברוקלין (13) נ. י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שלשים ואחת לבריאה

מפתח כללי:

אור התורה

●

OR HATORAH

BEREISHIS

Vol. V

Published and Copyrighted 1971, *by*

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway Brooklyn, N. Y. 11213

Tel.: HYacinth 3-9250-1

נדפס בדפוס "עזרא"

ע"י מרדכי בן רחל וולף דובער בן אסתר הכהנים

Printed in United States of America

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובהמשך להנדפס מכבר[1] מדרושי ורשימות כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", הננו מו"ל בזה בפעם הראשונה מכתבי יד מדרושיו וכו' על ספר בראשית, בהוספה לאלה שנדפסו מכבר[2].

כרך זה כולל הדרושים ורשימות על פרשיות ויצא—ויחי ועל חנוכה[3], ונעתקו מביכלאך כתבי יד מעתיקים שונים.

* * *

הדרושים נכתבו בזמנים שונים, ולכן יש בהם ענינים שנרשמו בקיצור ולאחר זמן נתבארו באריכות יותר, ומשנה אינה זזה ממקומה, ובפרט שאי אפשר בלא חידוש.

לע"ע לא נמצא תח"י גוף כתבי יד קודש של כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" מדרושים ורשימות אלו, כי אם העתקות, ומכמה מהם רק העתקה אחת, ולכן אפשר אשר גם לאחר ההגהה שהשתדלנו בזה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסרון התחלת או סיום החצע"ג וכו'.

* * *

בסוף כרך זה בא מראה מקום להכתבי יד מהם נעתקו הדרושים והרשימות לכרכים ג—ה (נערכו ע"י הרב התמים ר' אהרן שי' חיטריק).

* * *

בפרטיות יותר ע"ד כתבי כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות (שמות—בא).

מערכת "אוצר החסידים"

עש"ק ג' תמוז ה'תשל"א, ברוקלין, נ. י.

---

1) בראשית (ד' כרכים); שמות (ו' כרכים); ויקרא (ב' כרכים); במדבר (ד' כרכים); דברים (ד' כרכים); נ"ך (כרך א'); תהלים (כרך א'); שה"ש, רות וקהלת (כרך א'); מגלת אסתר (כרך א'); מגלת איכה (ב' חוברות).

2) ברדיטשוב, תרע"ג; הוצאה שני' עם הוספות — ברוקלין, נ. י., תשכ"ו.

3) ציוני הדפים באו בהמשך להנדפס מכבר.

לוח המפתחות

פרשת ויצא

פרשת וישלח

פרשת וישב

חנוכה

פרשת מקץ

פרשת ויגש

פרשת ויחי

אור התורה

•

פרשת

ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע כו', ובזהר היינו דכתיב ע"כ יעזב כו' הנה הקול קול יעקב תפלה ותורה כמ"ש בסידור בהקדמה, וענין תפלה יהי רצון להמשיך מבחי' סוכ"ע בממכ"ע, עמ"ש ע"פ לא הביט און ביעקב מענין יעקב עבדי כו', ועי"ז ג"כ סליחה ומחילה ורפואה ע"י גילוי ורב חסד שלמעלה מבחי' חסד עולם לאיש כמעשהו כי שם אם צדקת כו' וע"כ מוחל ורופא כו' כי מצד החכמה אין יסורים בלא עון אבל ע"י גילוי רצה"ע כו' ולכן נק' התפלה צלותא לשון הטיה היינו שיהי' המשכה ממהו"ע דלאו מכל אינון מדות איהו כלל שיהי' נעתק מבחי' זו ובבחי' רצון להיות מוחל וסולח, וזהו יהי רצון והיינו מל' דא"ס ונעשי' עתיק ואריך לאצי' כו' (ע' תורה וביאור דע"כ יאמרו המושלים כו' עיר סיחון כו') וכן מאצי' לבריאה והיינו ג"כ ע"י אתעדל"ת עד"ז להיות נעתק ממקומו וז"ש בעתיקא תליא מילתא להיות נעתק ונבדל ע"ד קדושים תהיו ומובדלים תהיו כו' ולכן פרישות מביאה לידי קדושה והוא העומק האה"ר כו' וכנודע דשרש המדות למעלה מהחכמה או"א במזלא אתכלילן ז"א בעתיקא אחידא כו' ולכן להמשיך מבחי' עתיקא הוא ע"י המדות רעו"ד כו', אך כדי להגיע לרעו"ד הוא ע"י ההתבוננות, וזהו בחי' יעקב יו"ד עקב המשכה מבחי' ח"ע בהמדות להיות עי"ז אתכפיא ואתהפכא כו', וזהו יבקע צורים הם המדות כו', אמנם ידוע שבתפלה צ"ל ג"כ קול ודבור דוקא והיינו כי האותיות הם בחי' דומם ועז"נ אבן מאסו הבונים וכמו הסוס מגביה הרוכב יותר כו' וסוסים הן ג"כ אתיות, וז"ש ותשב באיתן וכו' אבן ישראל דכמו שהמדות שהן צומח שרשן גבוה מהחכמה שהיא בחי' חי' והחכמה תחיה כמו"כ האותיות דומם שרשן גבוה יותר גם מהמדות כו', ולכן מהאותיות נעשים כתרים כמארז"ל סנדל קושר כו' (ע' בענין מזוזה מימין כו') רק שהאותיות אלו צריכים להתברר ע"י הרוכב עליו וכו', וכ"ז בתפלה וכמ"כ בתורה הנה אורייתא מחכמה נפקת אך כדי להמשיך א"ס בחכמה הוא ע"י האותיות, וזהו כל היום היא שיחתי לשון שיחה והזזה כו', וזהו הקל קול כו' קול אמר להבור אתי מלבנון כו' ע"ד הנ"ל.

אך הנה מבואר בסידור ע"פ שמח תשמח רעים כו' שלהיות המשכה בקול ודבור א"א שיהיו אז השכל וההתבוננות בשלימותן כי כדי להעמיק בשכל הוא ע"י שתיקה שתיק רב כו', וכמו מרבע"ה הי' כבד פה להיותו מבחי' חכמה כו', וא"כ לירד בקול ודיבור צ"ל לעזוב מעט השכל והוא ירידה ומ"מ עז"נ ע"כ יעזוב איש את אביו כו' ודבק באשתו שהוא הדיבור, כי אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה כנ"ל, וזהו ויצא יעקב בחי' המדות והארה מהשכל שאעפ"כ מתלבשת בהן ונק' יו"ד עקב, מבאר שבע הוא בחי' יסוד ראי' עומק ההתבוננות ולכן נק' באר שבע מקור השבעה מדות כו', ובזהר פי' דא יובלא כי יובל בחי' בינה כו', וילך חרנה היינו בבחי' מל' היא בחי' דיבור כי חרן

[illegible handwritten note] ... קול ...
[illegible] אותיות - קול [illegible] כו'

גי׳ גרון רק מצד התלבשות בנה״ב נק׳ חרן, והנה ויקח מאבני המקום היינו העלאה האותיות לשרשן כנ״ל, ועמ״ש ע״פ צווארך בחרוזים כו׳, ובאותיות חרנה יש ג״כ רנה כי ע״י השמחה יהי׳ התחברות השכל ג״כ בקול ודבור כמ״ש בסידור ע״פ שמח תשמח הנ״ל, ופי׳ וישם מצבה י״ל ע״ד דברך נצב בשמים נצב לשון שררה, כי אחעט״ב לראש פנה כנ״ל.

ויצא יעקב פי׳ רשב״י מבאר שבע מל׳ דאצי׳ שהוא אי׳ לחרן היא נוגה והוצרך לכך לברוח מאחיו, ויפגע במקום היינו ג״ר דבריאה ע״ד שפי׳ בכי יפקד מושבך, ור״ח פי׳ שיצא מבינה למל׳ וזהו וזרח השמש היינו יסוד אבא כשהוא מלובש ביסוד אי׳ הנק׳ באר שבע ובא השמש כישצא מיסוד אי׳ להאיר למל׳ וזהו ואל מקומו כו׳ והיינו ויפגע במקום כו׳ ועיין בזהר במ״א שפי׳ כן בכה״מ ממקומו היא המל׳, ונלע״ד דלדברי שניהן יצא לברר בירורים רק לר״ש הבירור ע״י מלחמה לכך נשפל בנוגה ממש להלחם כו׳ ולר״ח הוא ע״ד כביטול נר בפני האבוקה מתבטלים הניצוצים לכן המשיך האבוקה עד המל׳, וזה קרוב למ״ש דקמ״ח החילוק בין לאגחא קרבא או לנייחא כו׳ וכמ״ש על המאמר הנ״ל, ועמ״ש ע״פ הנה ה׳ יוצא ממקומו בענין איתן נמשך בבחי׳ תניא לברר בירורים ע׳ ע״פ ראה כו׳. ויקח מאבני המקום הם י״ב בקר והעלה אותן מראשותיו דההוא מקום, וישכב בחי׳ יש והארה מחו״ג כמ״ש להנחיל אוהבי יש נתלבש בכ״ב אותיות ענין קומה למנוחתך ע״ד ובא השמש לפי׳ ר״ח וענין כהניך ירננו התחלפות חו״ג מחמת הגילוי כו׳ ולא אשתמש כ״א במאנין דילך כלים דבי״ע נבראים, פי׳ ויפגע וע׳ זהר ס״פ בחקתי.

סולם מוצב ארצה וראשו כו׳ הסולם מל׳ כי מקבלת מבירורי נוגה והיינו מוצב ארצה ומקבלת מא״ס כי נעוץ סופן כו׳ (עמ״ש בזהר ויקהל ר״ד האי רוחא כו׳) וזהו היה דבר ה׳ שהמל׳ הנק׳ דבר ה׳ מלמעלה ה׳ מלתתא ומלעילא היינו על נהר כבר היוצא מעדן, ענין חלום ומראה, ראש דסולם יסוד ז״א כו׳.

והנה ד׳ נצב עליו על הסולם שהוא מל׳ היינו שכל הפרצופים עליונים מתי* מאירים כי או עליו על יעקב, ואנכי לא ידעתי פי׳ ואנכי היא המל׳ וידעתי לשון והאדם ידע והיינו שלא גרם היחוד קבה״ו כיון שלא נשא כו׳, וז״ש אין זה למהוי בטול כ״א להיות שער השמים וכנ״ל בענין וראשו מגיע כו׳.

אם יהי׳ אלקים עמדי אזי אני אהיה ממשיך ברכות ממקורא דכולא שהוא שם הוי׳ לשם אלקים, וזהו והי׳ הוי׳ לי ועי״ז לאלקים והיינו ע״י בחי׳ שלו המקשר כו׳, ומ״ש אם לשון ספק שנתיירא מהחטא, וכמ״ש דוד דברי עונות גברו מני שהגיעו ועוררו הספר העליון שהוא למעלה מבחי׳ דוד,

---

עליונים מתי... על יעקב: בכתי״ ב׳: עליונים מאירים בהאי עלי׳ על יעקב.

והמק"מ פי' דקאי על גבורה ולענ"ד י"ל דהיינו יסוד שנק' ספר ע' ח"ב דף ד', ולכן פשענו אתה תכפרם וצ"ל דאתה בחי' א"ס כו'.

ענין* טל שעתיד כו' כי התחלקות כמו גבורות גשמים, ומזה נמשך ע"ב ס"ג והשבירה רפ"ח, זהו ד"פ ע"ב ונק' מיתת המלכים, וזהו שרשו משבה"כ הנ"ל השמות אבל בחי' טל אורות למעלה ע"ב ס"ג כו' לכן עי"ז תחה"מ.

וע' בענין קידוש מי חטאת ענין מילואים ע' מחצית השקל מילואים עשרוני' מ' סאה ד' יודין כלים מעיין יו"ד עצמו כוונת יש"ר אפיקומן ענין שם מ"ה אורח אצילות בזהר בשלח ס"ג רע"ב כל שהוא.

(הוספות וקיצורים לד"ה ויפגע במקום שנדפס לעיל בחלק א' דף קעג, ב)
(קיצור לסעי' א')

קיצור. ענין ויפגע במקום יש לפרש ע"ד עושין רצונו של מקום שהוא ההמשכה מבחי' סוכ"ע בממכ"ע והיינו ע"י ובכל מאדך, ולכן בפ' והא"ש שלא נאמר בכל מאדך נק' אין עושין רש"מ, ויפגע זהו תפלה כי תפלה לשון חיבור כמו התופל כלי חרס כמ"ש במ"א שהוא עלי' המל' הנק' שם והארה בעצמות אא"ס וכמו ויפגע הוא לשון חיבור ע"ד ויפגעו בו מלאכי אלקים כו' ועמ"ש ע"פ ומי יקום במקום קדשו כו'.

(אחר סיום סעי' ב' דף קעד, א)

ועיין במא"א אות ריש ס"ג פי' שראשו נמלא טל קאי על בחי' ברכות לראש צדיק שנזכר בזח"א פ' ויצא דקס"ב וממנו נמשך הטל במל' וזהו טל ילין.

קיצור. וילן שם ע"ד שלן בעומקה של הלכה, המשכת ח"ע בח"ת הנק' הלכה, וענין בין שדי ילין דם נעכר ונעשה חלב ושדי כמגדלות אין רינה של תורה אלא בלילה ע"י דמהפך חשוכא לנהורא וטל ילין בקצורו שראשו נמלא טל ברכות לראש צדיק.

(דף קעד, ב שורה המתחלת: עד לע"ל)

עד לע"ל*, כי עכשיו ההתגלות מבחי' שמש וע' בהרמ"ז ר"פ בהעלותך מענין שמשא וז"ל נודע שאור הגנוז הוא פנימי' יסוד אבא דכתיב בי'

ענין... וע': אולי שני קטעים אלו אינם שייכים להמאמר דלעיל.
עד לע"ל: בכת"י לא נמצא הסיום הנדפס, ובמקומו נמצאת קטע זה.

ופני לא יראו אבל בחי׳ הארת יסוד שמאיר בתוך ז״א נק׳ ה״ס השמש עכ״ל, וע״ש בפ׳ פקודי דף ר״כ ע״ב פי׳ שבחכמה יש אבי״ע ואור הגנוז זהו אצי׳ שבחכמה, והנה הפרדס ערך יקר כ׳ כי יקר ל׳ אור והביא ראי׳ מפסוק וירח יקר הולך באיוב סי׳ ל״א כ״ו, והיינו דארז״ל במד״ר פ׳ בא ס״פ ט״ו דהחמה הוא של אש והירח הוא של אור, לכן אור שנברא ביום ראשון נקרא יקר ואפ״ל עוד דענין יקר גימט׳ יש, ועיין בסידור חג המצות בהביאור ע״פ ששת ימים תאכל מצות דרוש הראשון גבי והנה להבין שרש ענין מדריגה השלישית ושם הביא מ״ש בספד״צ ספ״ד ע״פ מה תצעק אלי במזלא הוה תליא דבעי לאוקיר דיקניה ושם היינו דבעת קי״ס כדי שיהי׳ הפך ים ליבשה שהוא אשר עלמא דאתכסיא יאיר בגילוי כמו עלמא דאתגליא צ״ל ההמשכה מפנימי׳ הכתר דוקא מלמעלה מהפרסא, וזהו לאוקיר דיקני׳ כי י״ג ת״ד שמאירים בחכמה זהו רק מבחי׳ החיצוני׳ שהם השערות עצמן אבל להיות הפך ים כו׳ צ״ל מאיר בי״ג ת״ד מבחי׳ הפנימי׳ דוקא, ועיין בהרמ״ז פ׳ אמור בדף צ״ד ע״א מזה שיש בדיקנא ב׳ בחי׳ א׳ בחי׳ השערות ושם מציאות אימא והב׳ אור הפנימי שיש בתוכם והוא מציאת אבא עכ״ל, והנה אימא נק׳ עלמא דאתכסיא וכדי שיבא עלמא דאתכסיא בגילוי כמו עלמא דאתגליא צ״ל ההמשכה מלמעלה מבחי׳ אימא דהיינו מפנימי׳ שיאיר תוך י״ג ת״ד ע״ד כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן כו׳ וזהו הנק׳ לאוקיר דיקני׳, עוי״ל ע״ד תיקון ואמת הפנוי משערות שנת׳ בלק״ת פ׳ מסעי בביאור ע״פ אלה מסעי דרוש השלישי שיאיר בחי׳ זו בדיקנא, ולכן מה תצעק אלי ר״ת אמת, עכ״פ מזה מובן דענין לאוקיר שהוא בחי׳ יקר זהו ההמשכה גבוה מאד, ובגמ׳ ספ״ק דמגילה דף ט״ז ע״ב ויקר אלו תפילין שנאמר וראו כל עמי הארץ כי שם הוי׳ נקרא עליך ויראו ממך, י״ל כי התפילין הם ד׳ מוחין חו״ב ודעת הנחלק לשני מוחין חו״ב וכבר נתבאר דחו״ב נק׳ יקר דהיינו קנה חכמה קנה בינה ב״פ קנה גימט׳ יקר כנ״ל, וכן הדעת נק׳ יקר כמ״ש ובדעת חדרים ימלא כל הון יקר כו׳, וגם כמ״ש במ״א בהביאור על והנצח זו ירושלים בענין פי׳ מוחין וז״ל הנה ידוע כללות ההשתלשלות שהוא בחי׳ א״א ואו״א וזו״נ כו׳ שיורד השפע ומתלבש מזה לזה תמיד למשל התלבשות השכל במדות כו׳ כידוע וא״כ יש להבין מהו שנזכר תמיד בספרי הקבלה ענין המשכת מוחין כמו מוחין דצלם מוחין דיניקה וכמו המשכות מוחין מאו״א לז״א או מז״א לנוק׳ וכיוצא הלא זהו כבר הוסד בסדר ההשתלשלות מזה לזה וא״כ מהו ענין המוחין כו׳, אך הענין כי יש המשכה בדרך וסדר ההשתל׳ ויש המשכה שנמשך מלמעלה מסדר ההשתל׳ כו׳ ובכל זה מתורץ הקושיא הנ״ל בענין המשכות מוחין מה זו התחדשות כו׳ דהרי התחדשות גדולה הוא גם לאור אבא דאור אבא אינו מקבל רק דרך צמצום גדול מבחי׳ המזל הת׳ כו׳ והיינו מבחי׳ השערות עצמן וזהו הנק׳ סדר ההשתלשלות, אבל המ״ד שנמשך ממו״ס דאבא ע״י העלאת מ״ן שמלמטה מהבירורים דב״ן ע״י תומ״צ הרי הוא בא מבחי׳ עצמות הכתר ומכ״ש כשבא למטה שהוא נחשב הרבה יותר במדריגה ממוחין דאו״א שמלובש כבר בז״א כו׳, ואע״פ שבא בהתלבשות מ״מ לא נשתנה מהות העצמי כי אין בבחי׳ העצמות הכתר השתנות כידוע,

וא״כ זהו ענין התפילין שהם ד׳ מוחין הנמשכים לז״א וז״ש שהקב״ה מניח תפילין לכן זהו ענין ויקר כנ״ל בענין דבעא לאוקיר דיקני׳, ועיין בלק״ת בשה״ש בד״ה שימני כחותם על לבך. ועוי״ל הטעם שנק׳ יקר כי חיות כל העולמות מז״ת עולם חסד יבנה, אבל ג״ר גבהו ונפלאה דרכיהן מחיות העולמות ונק׳ יקר כו׳ ועיין במהרש״א שם במגילה בענין ויקר אלו תפילין ובש״ך פ׳ כי תבא ובבחיי שם ובת״ז דף ג׳ סע״א פי׳ כי שם הוי׳ מאיר בד׳ פרשיות דתש״ר כו׳.

קיצור. ענין ליהודים היתה אורה כו׳ ויקר דכתיב ואדם ביקר בל ילין שלא לן עמו והיינו אור שנברא ביום ראשון והוא פנימי׳ אבא משא״כ בחי׳ שמש, וירח יקר הולך י״ל ע״י שמונין ללבנה ממשיכים מבחי׳ אור הנ״ל בשמש, עמ״ש ע״פ מחר חודש יקר גימט׳ ש״י להנחיל אוהבי יש קנה חכמה קנה בינה ב״פ קנה גימט׳ יש כי החכמה מאין תמצא מבחי׳ שערות לבד ולכן ומותר האדם מן הבהמה אין, אבל קנה חכמה קנה בינה גימט׳ יש זהו כשמאיר בחו״ב מפנימי׳ הכתר ע״ד בקי״ס דבעא לאוקיר דיקני׳ גם ע״ד יאר ה׳ פניו תיקון ואמת שלמעלה מבחי׳ שערות חכמת אדם תאיר פניו וכן תפילין נק׳ ויקר כי שם הוי׳ נק׳ עליך כי ד׳ מוחין שהם ד׳ בתי תפילין זהו מה שנמשך מלמעלה מסדר ההשתל׳ וע״ד ההפרש בין השפע להחיות העולמות שהוא מעצם חו״ב אין ויש ובין מה שנמשך תוס׳ אור ע״י תומ״צ שבא אור חדש מא״ס כמ״ש בלק״ת בשה״ש ע״פ יונתי בחגוי בביאור השני בסופו.

פ׳ ויצא כ״ז י״ב

ויחלום והנה סולם, פ״ז דחולין דצ״א ע״ב תאנא כמה רחבו של סולם שמונה אלפים פרסאות כו׳. רבות פס״ה קרוב לס״פ והנה סולם זה הכבש, ד״א והנה סולם זה סיני, ד״א והנה סולם זה חלומו של נ״נ וארו צלם חד כו׳.

ס״פ ס״ט דע״ח ב׳ הסולם הזה עומד בבהמ״ק כו׳, סדר וישלח פרשה פ״ו דצ״ז ע״ד, ס״פ משפטים ס״פ ל״ב דק״ב ע״ד והנה סולם וגו׳ הראה לו כמה מלכים וכמה איפרכין וכמה שלטונין עומדים מכל מלכות כו׳, אמור ר״פ כ״ט והנה סולם וגו׳ אלו שרי אוה״ע כו׳, במדבר ר״פ ד׳.

והנה מלאכי, זח״א סוף עמוד ק״ב ויצא דף קמ״ט ע״א וסע״ב ענין סולם ובפי׳ הרמ״ז שם והנה מלאכי משפטים דקי״ט סע״א, ענין סולם מוצב ויקרא די״ז ע״א, נשא קכ״ג ע״ב, פנחס דרל״ה ע״א וקנה איהו סולם, רמ״ג ע״א צלותא דערבית דאקרי סולם דיעקב רמ״ו ע״ב דף ש״ז ע״א סי׳ י״ב

והנה סולם דא צלותא. במא"א אות סמך סכ"ח והנוק' נק' סולם, סולם נק' היסוד כו' סולם נק' מט"ט כי סולם הוא לעלות בו אל האלהות סולם נק' סמ"ל הקנאה כי הוא לרדת בו לנוק' דתהומא רבה כו', וע"ש ססעי' י"ג סמ"ל הוא סמאל כו', ופי' ראשו בשמים היינו רישי' דעשו בעטפוי דיצחק שהוא ענין המקיף דלבונה כמ"ש בת"א בד"ה ראה ריח בני כו', ומ"ש ברבות זה חלומו כו' צלם חד כו' י"ל הצלם הוא ק"נ כמ"ש בע"ח שעמ"ט פ"ג, וא"כ הוא ענין הסולם, כי ק"נ ממוצע בין הקליפות לקדושה וזהו מוצב ארצה שממנו מקבלים ג"ק הטמאות וראשו מגיע כו' שיונק מהקדושה ע"י שרשה מתהו כו' והיינו מקיף דלבונה הנ"ל.

בענין הנז"ל שיסוד נק' סולם וראשו מגיע השמימה ע"ד מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה. ת"ז בהקדמה י"א ב' פי' ויחלום מענין חלום שהוא מל' כשהיא עט"ב בחי' כתר, וזהו ענין הסולם שראשו מגיע השמימה כו', תיקון ה' ט"ו ב' תיקון י"ג כ"ג ב' תיקון י"ח ל"ד ב' ל"ה א' תיקון כ"ב ס"ד א' תיקון ע' ק"ל ע"א קל"ז ב'.

ה) * **של"ה** דל"ז ע"א והנה האדם הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ר"ל גוף האדם לקח הקב"ה האדמה ממקום מזבח האדמה כדי שיתקדש וראשו דהיינו הנשמה הוא מרום המעלות. דף פ"ז ע"א פי' ע"ד מ"ש בזח"א דף ד' סע"ב דמי שמחדש דברי תורה בורא שמים חדשים זהו ענין הסולם שראשו מגיע השמימה כו' דקע"ג סע"א עולים ויורדים, בפ' וישלח דרצ"א סע"ב ודרצ"ב ע"א פי' הסולם הוא השתלשלות העולמות אבי"ע, וענין מוצב ארצה זהו בחי' ואד יעלה מן הארץ שעי"ז נמשך אתעדל"ע כו' ולפי' א' הסולם רומז על מעשה ולפי' הב' על תורה ג' על בהמ"ק וקרבנות.

ו) **מ"ע** קל"א קע"ח פי' אשר מי אל בשמים ובארץ סוד סולם כו', סולם גימט' עניו וכן והנה ה' נצב עליו גימטריא עניו כו', קצ"א פי' כי ארז"ל שרו של נ"נ קל שמו והקל נשמע בית פרעה וע"י הקל קול יעקב מתקן זה, וזהו סולם גימט' קול כו', ר"ג לפי שסוד סולם שראה יעקב היו בה ארבע שליבות ומשה לא עלה לרקיע רק ג"פ נמצא שלא זכה רק לג' דרגין של סולם כו' לכך אמר אעברה נא להשיג דרגא רביעאה אעברה אותיות ארבעה, עכ"ד. כבר פי' השל"ה ד' שליבות נגד ד' עולמות אבי"ע, ומשה קיבל תורה דבריאה לכן התורה מתחלת בראשית ברא זהו שליבה ג' אכן פנימית התורה שיהי' לע"ל זהו דרגא רביעית כו'. א"נ ד' שליבות הראשונה זהו עלית עשיה ביצירה כו', א"כ שליבה ג' זהו עלית בריאה באצי' ע"י תורת משה כו' ושליבה ד' עלית אצילות בא"ס, עיין בת"א פ' בראשית בביאור דכאשר השמים החדשים כו'. רכ"ח באופן רמ"ה פי' דהנה והשביע בצחצחות נפשך ב"פ צ"ח כי דודי צח היינו מה שהתורה נתנה מ"ט פעמים טהור מ"ט פעמים טמא, וזהו בבחי' והנגלות לנו וכמו"כ בנסתר יש עוד צ"ח וזהו והנה סולם מוצב ארצה בחי' צ"ח של הנגלות וראשו מגיע השמימה

ה) : בכת"י לא מסומן עד סעי' ה'.

בחי׳ הנסתר כו׳ ולפענ״ד כי מ״ט פנים הם מ״ט שע״ב וראשו מגיע השמימה זהו שער החמשים כו׳.

ויחלום והנה סולם, (מהרמ״א) כי הוא ית׳ למען הציל את יעקב מרעתו סיבב כמה סיבות והוא ביאת השמש שלא בעונתו, והיות המלאכים עולים ויורדים בו וה׳ נצב עליו, והוא יען כי גדול כבוד הצדיק לפניו ית׳ כי הוא מקיים את העולמות כולם (הג״ה היינו כמ״ש וצדיק יסוד עולם ואמרז״ל שהוא עמוד אחד שהעולם עומד עליו פ״ב דחגיגה, וברבות ויקהל פמ״ח ואלה בזכות מי הם עומדים כו׳ ע״ש, עכ״ה) ואת כל מעמד שלשתן קנה בצדקתו (הג״ה ר״ל ג׳ עולמות בי״ע שהם עולם הגשמי ועולם המלאכים ועולם הנשמות כמ״ש בענין ג׳ עדרים ששלח יעקב מנחה, עכ״ה) ונתונים נתונים המה לו אל עבודתו ואל משאו, והיינו כי הר המוריה נעתק ממקומו ובא לקראת יעקב ללוז להקביל פניו, וגם עולם הגלגלים משועבד אליו כי הלא בא השמש שלא בעונתו. הג״ה לפי שיעקב נק׳ שמש כנודע מפסוק השמש וירח ואחד עשר כוכבים כו׳ לפי שממשיך בחי׳ כי שמש ומגן הוי׳ אלקים, וגם כמ״ש לשמש שם כו׳, תורת ה׳ תמימה כו׳ עכ״ה. למען ילין שם, וגם עולם המלאכים, והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, הג״ה כי המלאכים נקראים עומדים ושיהי׳ בבחי׳ מהלכים זהו ע״י הצדיקים כמ״ש בת״א פ׳ וישב ע״פ ונתתי לך מהלכים בין העומדים, ועמ״ש בד״ה יסובבנהו יצרנהו בפירוש הבן יקיר לי אפרים כו׳ ע״כ המו מעי לו, עכ״ה. וכ״ז הי׳ כדי וישכב במקום ההוא וילן שם ויקח מאבני המקום כו׳, שהם אבנים שעליהם נעקד יצחק למען יכיר כי אפילו המקום ההוא משועבד תחתיו, הג״ה כמארז״ל ע״פ ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נא׳ אלא בתוכם, ועוד כי אבני המקום הם י״ב מלאכים דמרכבת השכינה, ועיין מזה בת״א ר״פ ויצא עכ״ה. והנה בעיני יעקב יפלא על מה זה המשילו יתברך במעשה ידיו וכל שתה תחת רגליו.(הג״ה ע׳ מזה בתילים סי׳ ח׳ פסוק ז׳ וע׳ מפסוק הנ״ל בזח״ג ס״פ ואתחנן דף ע״ר ע״ב, ועיין זח״ב משפטים דף צ״ד והאי איהו שולטני׳ בכל רקיעין ואופנים ושרפים כו׳ ע״ש, וביעקב ודאי הי׳ בחי׳ זו, עכ״ה). ע״כ הראהו מראה הסולם ויחלום כו׳, והוא כי הלא למה שהעולם השפל חומרי ואיזהו הדרך יהו מבוא לבוא בו שפע מסיבות הסיבות אל חומר עכור, ואיזהו חבל ישלשלהו מן העולם העליון עד השפל, ומי יקשרם להיות מקבלין דין מן דין, לכן הוא ית׳ מאז בחכמה יסד ארץ על מכונות גשמיות קדושות אשר כח בהן לתקן עולם. (הג״ה, בפסוק זה מבואר זה ג״כ כי נתן בארץ בחי׳ עליונה מבשמים שהרי בחכ׳ שהיא גבוה מהתבונה יסד ארץ וכונן שמים הוא מהתבונה כו׳, ועי״כ יש כח בצדיקים אשר בארץ להמשיך האור בשמים כו׳, ועמ״ש בת״א פ׳ בראשית ע״פ וייצר כו׳ את האדם עפר כו׳ שהאדם גופו דומם ונשמתו מחכמה ולמעלה

מגשמת המלאכים שנק׳ חיות ששרשם מבינה כו׳, לכן הם דוקא הסולם, ועד״ז נתבאר בסידור בדרוש שאחר עלינו לשבח ד״ה ביאור למ״ש בלק״א פנ״ב, שלכן עשה שיהי׳ הלבוש שבו מתלבש הארת מל׳ דאצי׳ בבריאה והוא היכל קה״ק שזהו שורש התלמוד יש בו בחי׳ גבוה מהמל׳* אלא שהיא בהסתר בו כמו שהמאכל יש בו כח להחיות האדם, ועד״ז יש בהכלים בחי׳ ושורש גבוה מהאור, וכן המצות ניתנו בארץ דוקא כי נעוץ תחילתן בסופן, וכמו החותם ניכר בשעוה דוקא, וכענין הטפה שבה מתלבש עצם כח השכל יותר מבדיבור כו׳, וכן ענין משל הקדמוני וכל זה נכלל בפירוש בחכמה יסד ארץ, עכ״ה). גם ראה והתקין את האדם שהוא עולם קטן הכולל כל העולמות (הג״ה, כי האדם שרשו מא״ק שהוא אור כללי שלמעלה גם מאבי״ע הכולל כולן וה״ע מחשבה הקדומה, כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ומשם נלקח האדם שזהו ישראל עלה במחשבה, וע״כ יש בכחו להמשיך מאצי׳ בעשיה ע״י המצות כו׳ כמ״ש מזה בלק״ת בשה״ש בביאור ראשון דיונתי בחגוי, עכ״ה) וגופו מעשי׳ ורוחו מעולם המלאכים ונשמתו מעולם הנשמות, ועי״כ בקיומו תומ״צ אשר יעשה בד׳ חלקים אלה הלא יעורר ויקדש שרשיו כולם ע״י המצות. (הג״ה, ועמ״ש מהרמ״א ר״פ בראשית בענין ואהי׳ אצלו אמון, עכ״ה). וזהו ענין מראה הסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלקים כו׳, מורה שהתקשרות כל העולמות כולם זע״ז הוא ע״י יעקב, עד גם והנה ה׳ נצב עליו. (הג״ה, ואפ״ל פי׳ השמימה זהו כמ״ש מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה וס״ת הוי׳, היינו כי המילה מגעת בבחי׳ עליונה שהוא בר״ת והוי׳ הוא בס״ת היינו מקור המקיפים, וכמ״ש בלק״ת פ׳ נצבים בד״ה כי המצוה הזאת כו׳ לא בשמים הוא כו׳ ע״ש, וגם יש לפרש דהנה מבואר בד״ה יונתי בחגוי הנ״ל איך בהנשמה יש ב׳ בחי׳ הא׳ חלק הנשמה המלובשת בגוף הב׳ היא הנשמה שלמעלה בבחי׳ מקיף ע״ש פ״א, והתקשרות והתדבקות הנפש בשרשה הוא ע״י רעו״ד, וזהו״ע שהתפלה נק׳ סולם מוצב ארצה די״ל ארצה היא הנשמה שמלובשת בגוף שנק׳ ארץ כמ״ש והארץ נתן לבני אדם וכמ״ש כי תהיו אתם ארץ חפץ ועמ״ש מזה בד״ה וישב יעקב כו׳ בארץ כנען, ומ״ש בד״ה לא תהי׳ משכלה ועקרה בארצך, ומ״ש בד״ה כי כארץ תוציא צמחה, ובד״ה הבאים ישרש יעקב, ובד״ה כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ, ובד״ה כי תבואו אל הארץ ממושבתיכם ובד״ה וידעת היום והשבות בפי׳ וזאת המצוה אשר צוה ה׳ לעשות בארץ שם פי׳ ארץ הוא ממכ״ע ושמים הוא סוכ״ע, וכמו״כ בהנשמה יש ב׳ בחי׳ פנימי ומקיף כענין ממלא וסובב בד״ה ציון במשפט תפדה, וא״כ סולם מוצב ארצה זהו בבחי׳ הנשמה המלובשת בגוף וראשו מגיע השמימה הוא בחי׳ המקיף של הנשמה שהוא בחי׳ א״ק, וכמו״כ מתפרש ג״כ מוצב ארצה היינו מל׳* ממכ״ע וראשו מגיע השמימה בחי׳ סוכ״ע שמתחברים ומתיחדים יחד ע״י הסולם, וגם פי׳ השמימה דאיתא בזהר ע״פ השמים שמים לה׳ שיש שמים עילאין ושמים

מהמל׳: בבוך באב. 6: מהמ״צ

מל׳: בבוך הנ״ל אין תיבה זו.

תתאין אשר שמים וארץ תתאין הם זו"נ ושמים וארץ עילאין הם חו"ב ועמ"ש ע"פ השמים מספרים מדינה שהוא דר בה ראוי לספר שבחו, גם השמימה היינו גם שמי השמים כו' שהוא כתר. והנה במדרש נדרש סולם בשני אופנים הא' בקדושה ע"ד סולם זה הכבש כו' זה סיני כו', והב' בקליפה סולם זה צלמו של נבוכדנצר כו', והענין כי הסולם הוא התקשרות הרוחניות העליון בגשמיות, והנה חטא עה"ד שהנחש עירב גשמיות ברוחניות כמ"ש בת"א פ' תולדות סד"ה ראה ריח בני, ועמ"ש מזה ע"פ ואלה תולדות יצחק ואלה מוסיף שזהו"ע בא נחש כו', וזהו הסולם דקליפה, הכח לנחש לעלות כו', את מקדש ה' טמא כו' וזהו"ע נעץ קנה בים כמ"ש במ"מ פ' בראשית, וע' זח"ג פנחס דף רנ"א א', והנה יעקב תיקן חטא עה"ד ולכן ארז"ל שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר והמשיך הרוחניות בגשמיות מטל השמים זה מקרא כו', וזהו הסולם דקדושה, תפלה ותורה, שמחבר שמים וארץ וכמ"ש ברבות וארא פי"ב שמתחלה גזר בני רומי לא ירדו לסוריא השמים שמים לה' כו' ואח"כ ביטל הדבר כמ"ש וירד ה' על הר סיני וכתיב ואל משה אמר עלה כו', וכמ"ש ברבות נשא פ' * ע"פ מי עלה שמים וירד כו' ע"ש, וזהו הסולם דקדושה כי כל בשמים ובארץ דאחיד שמיא וארעא כו', ועמ"ש ע"פ הירושלמי ס"פ במה מדליקין אדה"ר דמו של עולם הי' היינו תוקפו של עולם כדפרש"י בישעי' ס"ג ג' ע"פ ויז נצחם דמם שהוא תוקפם, וזהו"ע וגם נצח ישראל בש"א סי' ט"ו כ"ט, והיינו כנ"ל בענין והנה סולם שמקשר כל העולמות יחד והרמ"ז פ' ויגש דף ר"ו ע"ב פי' שמקשר אצילות עם בי"ע כו' ע"ש.

והנה ה' נצב עליו, ברבות לך לך פמ"ז אר"ל האבות הן הן המרכבה שנאמר ויעל אלקים מעל אברהם, ויעל מעליו אלקים, והנה ה' נצב עליו עכ"ל. מפרש נצב עליו על יעקב וכמ"ש ברבות ויצא ר"פ ס"ט וז"ל רבי חייא רבה ור' ינאי ח"א עליו על סולם וח"א עליו על יעקב מ"ד עליו על הסולם ניחא אלא למ"ד עליו על יעקב מי מתקיים עליו, וכ' המ"כ איך יפול על לשון בני אדם לומר שיתקיים עליו, א"ר יוחנן הרשעים מתקיימים על אלהיהם שנאמר ופרעה חולם והנה עומד על היאור אבל הצדיקים אלקיהם מתקיים עליהם שנא' והנה ה' נצב עליו עכ"ל, וכ"ה ברבות ר"פ מקץ פ' פ"ט, ופי' המ"כ אלקיהם מתקיים עליהם ע"ד שאמרז"ל בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מוסיפין כח בגבורה של מעלה, ובהיפוך כתי' צור ילדך תשי מלשון תשות כח כביכול, וכעין זה פי' בעקידה פ' זו עכ"ל, ועיין ברבות באיכה ע"פ וילכו בלא כח לפני רודף, ועמ"ש בלק"ת פ' שלח ע"פ ועתה יגדל נא כח אד', וביאור הענין יובן עפמ"ש בתו"א פ' יתרו בד"ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה שהאבות הן חג"ת דאצי' והנה המדות בשרשן נלקחו ממקום עליון יותר למעלה מן השכל, ועיין מזה בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ שימני כחותם בענין רצועות דתש"ר ובבה"ז פ' בשלח בענין תלת רוחין דכלילן בתלת הוו שקיען, ולכך האבות שהן בחי' חג"ת הם בחי' מרכבה להעלות את האדם הוא בחי' חכמה כו' להמשיך התלבשות אוא"ס

פ' : יב.

בחכמה להיות גילוי אנת הוא חכים כי א״ס בעצמו לאו מכל מדות אילן כלל רק המשכת אוא״ס להיות בחכ׳ תלוי בהמשכת והעלאת נש״י וכמארז״ל ע״פ ועשיתם אתם כאילו עשאוני כו׳ ויעקב הוא בחיר שבאבות כו׳ עכ״ד, ועמ״ש מענין כאלו עשאוני בד״ה אני ישנה, ועפי״ז יובן ענין אבל הצדיקים אלקיהם מתקיים עליהם שהרי הם ממשיכים גילוי והמשכת אוא״ס באצי׳, וזהו תוספות האור והכח, וכמ״ש ג״כ בפי׳ לא זז מחבבה עד שקראה אמי בלק״ת בשה״ש בד״ה צאינה וראינה שממשיכים שיעור קומה, וזהו״ע מתקיים עליהם, וע״ש בפי׳ שאו ידיכם קדש וברכו את הוי׳ כו׳ ע״ש, וזהו נצב עליו, עליו על יעקב כי ה״ס והבריח התיכון המבריח וממשיך מן הקצה העליונה בחי׳ כתר עד הקצה התחתונה להיות גילוי אוא״ס במקור דבי״ע כו׳, ועמ״ש בלק״ת פ׳ אמור בביאור ע״פ ונקדשתי בתוך בנ״י, איך שע״י עליית הת״ת נמשך יחוד או״א שהוא המשכות אור חדש בחו״ב. ולפי״ז אפשר לפרש לשון נצב, דמצינו ברבות וירא ר״פ מ״ח אמרו ע״פ אלקים נצב בעדת אל, עומד אין כתי׳ כאן אלא נצב, ושם פירשו לשון קדימה, אך אפ״ל עוד כי נצב ועומד אם ששניהם לשון עמידה עכ״ז ל׳ נצב משמע לשון הגבהה וחשיבות יותר שהרי נצב מורה ג״כ על לשון השתוררות ומלוכה כמ״ש ומלך אין באדום נצב מלך במ״א כ״ב מ״ז, אשר ענין נצב הוא שהועמד וממונה שם מדוד א״כ נקרא נצב לשון השתררות, ומ״מ הוא ג״כ לשון עמידה שהועמד ונתמנה להיות מושל שם, דוגמת מ״ש בד״ה סי׳ כ״ד כ׳ ויעמד מעל לעם ופירש״י גבוה מכל העם, ובאיכה רבתי שהי׳ שר גבוה מכל העם נביא וכהן וביוהכ״פ ותתן המלך כו׳, ועד״ז הוא פי׳ נצב מלך שנצב ועומד מעל לעם, ועד״ז פי׳ הב״ב בפ׳ אתם נצבים וז״ל כי מלת התייצבות לא היתה כאן על העמידה והזדמנות כ״א גם על ההתקוממות וכמוהו ודתן ואבירם יצאו נצבים דפרש״י בקומה זקופה כו׳ וכן התיצבו וראו את ישועת ה׳ שיהי׳ להם העמדה והתקוממות בעצמם כו׳ וכן כל לשון התיצבות מורה על זה ולכן א׳ כאן אתם נצבים עכ״ל, והנה כמו״כ מצינו אני ואנכי שניהם פירוש אחד להם עכ״ז הכף דאנכי מורה על גדולה וגאון יותר מאני, והיינו כי אני במל׳ ואנכי בכתר, עד״ז נצב ועומד שניהם ענין עמידה אבל עכ״ז נצב מורה כשהעמידה היא בגדולה וגאון והתנשאות, ועד״ז נאמר נצב לריב ה׳ ועומד לדין עמים, שיראה להם כחו זהו״ע נצב, וזהו והנה ה׳ נצב שמה שהקב״ה בחי׳ נצב ומראה כחו וגודלו ע״ד שנאמר לך ה׳ הגדולה והגבורה, עיין פב״ת דברכות דנ״ח סע״ב, זהו עליו על יעקב, שהוא המרכבה וכנ״ל שהוא הממשיך להיות והנה ה׳ נצב כו׳, וזהו״ע שמוסיפין כח כו׳ ובהיפך כתי׳ צור ילדך תשי. והענין כמ״ש בישעי׳ סי׳ ה׳ ט״ו וישח אדם וישפל איש ועיין שם בפרש״י והוא בגמרא פב״ת דסוטה דמ״ח סע״א ואין איש אלא הקב״ה כו׳, והיינו כי בעונות גורמים שמסתלקים המוחין מז״א שהוא ג״ר ונשאר רק בבחי׳ ו״ק שה״ס קטנות המדות ומזה נמשך עת אשר שלט האדם באדם, עיין בזח״ב משפטים צ״ה א׳ ובפרדס שער אבי״ע פ״ז, אבל ע״י שעושין רש״מ הוא בחי׳ נצב, היפך בחי׳ וישפל איש כו׳, ולכן זה שהוא נצב דוקא עליו, ועד״ז ארז״ל ברבות משפטים ספ״ל ע״פ כי קרובה ישועתי לבא, ישועתכם אינו אומר אלא ישועתי, שענין ישועתי היינו

שלא יהי' בבחי' וישח אדם, והוא ע"ד המבואר בת"א בד"ה וארא אל אברהם בפירוש קודשא בריך הוא סליק לעילא לעילא שסילק שכינתו כו', אלא שיהי' בבחי' והנה ה' נצב כו'. וא"כ לפי"ז גם פי' אתם נצבים לפני ה' היינו ע"ד שחיות המרכבה אף שהם נושאות את הכסא הם ג"כ מנושאות עם הכסא, כך ע"י שהוא ית' נצב עליהם עי"ז הם ג"כ נצבים כו', וע"ד שנת' בבה"ז פ' ויקהל בפי' ויקהל משה את כל עדת ב"י כו' שמבחי' משה יסוד אבא נמשך הכח בחיות המרכבה שיוכלו להיות נושאות את הכסא כו'.

ולהבין עוד בזה הנה מובן מפרש"י דפ' קרח דפי' נצבים היינו בקומה זקופה, והנה ברבות בראשית פי"ב ואולך אתכם קוממיות תני ר' חייא בקומה זקופה ולא יראים מכל בריה, ועמ"ש מזה ע"פ נשא את ראש בני גרשון, דלכאורה י"ל הרי ארז"ל פ"ק דקדושין דף ל"א ע"א כל ההולך בקומה זקופה כאלו דוחק כו', וע"ש בסהמ"ק כי השכינה שורה על חכמה עילאה כח מ"ה, ונחנו מה, משא"כ כשהולך בקומה זקופה בחי' יש כו' דוחק כו', אך הענין דאין כוונת ר' חייא בקומה זקופה בגשמיות הגוף כ"א על זקיפת קומה של כנ"י מקור הנשמות, ע"ד זאת קומתך דמתה לתמר, והוא כמ"ש בזח"ג פנחס דף רנ"ז סע"א בענין וכל הזוקף זוקף בשם דא שכינתא בשם דהוי', עמ"ש בת"א בד"ה כי אתה נרי בענין ארוממך אלקי המלך כו', ובזח"ב וארא דף כ"ח סע"ב, ביה צריך לזקפא שכינתא ההוא דאתמר בה נפלה, ביום ההוא אקים כו', ה' זוקף כפופים, ועיין בזח"ג בלק קצ"א ע"ב ע"פ וה' הולך לפניהם כו' זקיף טעמא לעילא כו' דאתכפיאת עד השתא בגלותא והשתא אזלת בזקיפו דרישא כו', ועמ"ש בסידור בד"ה אדני שפתי תפתח בפירוש ווקף בשם ענין העליה, ועמ"ש בלק"ת בד"ה את שבתותי תשמרו ועיין זהר ר"פ תרומה ע"פ מי זאת הנשקפה כו' איומה כנגדלות, וזהו"ע בקומה זקופה שאין יראים כ"א היא איומה, וכמ"ש אלקים אתם כו', והיינו ע"י שיהי' זו"נ שוין בקומתן וכמו קודם מיעוט הירח שנאמר את שני המאורות הגדולים כו', וזהו"ע אתם נצבים כו' דקאי על ר"ה יום ברוא אדה"ר כמו שהי' בקומה זקופה קודם שנתמעט כו'. א"נ ע"י והנה ה' נצב עליו עי"ז נעשה נש"י ג"כ בחי' נצבים כמו החיות ע"י שהם נושאות את הכסא הם ג"כ מנושאות וכמ"ש לעיל. וענין פי' נצב בקומה זקופה איך שייך בחי' זו למעלה הענין י"ל ע"ד שאמרז"ל ברבות במדבר פ"א שכשם שיש לי תלוי ראש על כל באי העולם שנאמר לך הוי' הגדולה כו', ובפ"ז דיומא דף ס"ט ע"ב ע"פ ויברך עזרא את ה' האלקים הגדול בנחמי' סי' ח' ו' מאי הגדול כו' רב גידל אמר ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם, היינו כי יש ב' בחי' עולם עלמא דאתכסי' ועלמא דתאגליא והם מקבלים מב' שמות ה' כמ"ש בזהר ויצא קנ"ח ב', אשר הוי' הא' בחי' סוכ"ע ונק' עתיק יומין והוי' הב' בחי' זעיר אנפין בחי' ממכ"ע, וכשממשיך מאור עת"י בז"א זהו"ע שגדלו כו', ע"ד האדם הגדול בענקים, וכמ"ש מזה בד"ה מקול מחצצים כו' צדקת פרזונו כו', וזהו ג"כ צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגא, והנה בפי' זאת קומתך היינו שלא השתחוו לצלם ולא כפפו קומתם, א"כ מובן שזהו ענין הקומה בקדושה במס"נ בחי' מצחא

הוא הרצון לה׳ למעלה מהטעם ובתוכו המוחין ומו״ס כו׳, ועד״ז הוא פי׳ אתם נצבים לפני ה׳ שהוא כמו שרפים עומדים ממעל לו כו׳. ובכ״ז יובן מה שאומרים אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב דר״ל שע״י הג׳ אבות שהן הן המרכבה הם ממשיכים תוס׳ אור בג׳ קוין דאצילות וע״ד אלקיהם מתקיים עליהם כו׳ וע״ד והנה ה׳ נצב עליו ולכן נאמר ביעקב ואלקי בתוס׳ וא״ו כי נחלת יעקב היא בלי מצרים ובו וע״י נמשך תוס׳ אור יותר.

ויחלום * והנה סולם וגו׳, ברבות אמור פכ״ט מלמד שהראה הקב״ה ליעקב שרו של בבל עולה ויורד כו׳ אף אתה עלה כו׳ ולא האמינו בנפלאותיו זה אבינו יעקב כו׳ עד כי הנני מושיעך כו׳. ולכאורה תמוה מה שלא האמין יעקב ומהו בנפלאותיו הלא כבר נשבע לאברהם ויצחק שיתן לזרעם את הארץ וגם יעקב נתברך בזה כו׳ וא״כ מהו התחדשות הפלא בענין * הסולם יותר מהבטחות הקודמות, וע׳ עוד מזה ברבות ס״פ משפטים ס״פ ל״ב. והנה ברבות כאן בפ׳ ויצא ס״פ ס״ח יש כמה פירושים על הסולם מהן לשבת, והנה סולם זה הכבש מוצב ארצה זה המזבח כו׳ ד״א והנה סולם זה סיני כו׳, ומהן לגריעותא היינו והנה סולם זה חלומו של נבוכדנצר וארו * צלם חד סגי כו׳ בדניאל סי׳ ב׳, והנה מלאכי אלו שרי ארבע מלכיות של עכו״ם. והרמב״ן פי׳ שהראוהו כי כל הנעשה בארץ נעשה ע״י המלאכי׳ והכל בגזירת עליון עליהם כו׳ והראהו כי הוא ית׳ נצב על הסולם ומבטיחו ליעקב כו׳ שלא יהי׳ ביד המלאכים אבל יהי׳ חלק ה׳ כו׳ ע״ש. ורבינו בחיי האריך בזה וחסר בסופו. ומהרמ״א כ׳ כי כאשר הסולם מחבר מקום הגבוה עם הנמוך, כמו״כ בהמ״ק הוא כסולם שעם היות מוצב ארצה הנה ראשו ואיכותו מגיע השמימה ומחבר העולמות, ולעיל מיני׳ כתב שזהו בחי׳ צדיק שהוא המקשר העולמות להיות מקבלין דין מן דין מלמעלה למטה כו׳ ע״ש. ויש לבאר דבריו כי בחי׳ צדיק הוא יסוד עולם שנאמר כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמי׳ וארעא שהוא המקשר ומחבר בחי׳ סוכ״ע הנק׳ שמים לבחי׳ ממכ״ע הנק׳ ארץ כו׳, וכענין יחוד חתן וכלה הנזכר בד״ה כי על כל כבוד חופה שהמשכה זו ע״י יסוד וכנז׳ בד״ה לויתן זה יצרת כו׳, וכדפי׳ בזהר ח״א ויצא דקמ״ט ע״ב ובפי׳ הרמ״ז שם וז״ל מהו הסולם דרגא דשאר דרגין בי׳ תליין, ירצה היסוד בו נכללים כל המדות שעל כן נק׳ שמו כל גם כל המדריגות דרך בו משתלשלות ויורדות כו׳ ובו עולים למעל׳ שהוא תחלת קו האמצעי חוט השדרה העשוי מדרגות הן הן החוליות עכ״ל. ומ״ש מענין ח״י חוליות השדרה

ויחלום: בבוך באב. 6 רשום: דרוש שני על פסוק ויחלום. ובבוך זה היום — בנימינסאהן, רשום: תורת אדמו״ר שליט״א מש״א בחגה״ש דשנת תרכ״ד.

בענין: בכת״י ב׳: בעליות.

וארו: לשון הפסוק: ואלו.

שהם כנגד ח"י ברכאן דצלותא בד"ה לא הביט און ביעקב ובת"א בד"ה יביאו לבוש מל' גבי רוכב על כרוב קל שלו ושט בח"י אלף עלמין ובהביאור שם מזה בד"ה וסוס אשר רכב ובפ' יתרו בד"ה אלפי שנאן. ובמא"א אות סמ"ך סעיף כ"ח סולם נק' היסוד כי הוא סולם לעלות בו עד הדעת להמשיך משם הטיפה סולם נק' מט"ט כי הוא סולם לעלות בו אל אלקות עכ"ל. הנה מ"ש סולם נק' היסוד מבואר ממ"ש לעיל בשם מהרמ"א והרמ"ז שזהו בחי' צדיק וע' בזהר ח"א ויגש דרי"א ע"א על פסוק ויאסור יוסף מרכבתו וכד איהו מתתקנא כו' כדין ויאסור יוסף מרכבתו כו', וזהו והנה סולם מוצב ארצה שהוא בחי' נוק' אזי וראשו מגיע השמימה להיות עולה עד הדעת בסוד ותשב באיתן קשתו ולהמשיך משם טפת ח"ע שהיא התורה, וזהו"ע מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי' שכח העלאה זו ביסוד להיות וראשו מגיע השמימה זהו ע"י העברת עור הערלה דק"נ כמ"ש ומלתם את ערלת לבבכם כו', וזהו מוצב ארצה היינו העלאת מ"ן ע"ד והנה אנחנו מאלמים אלומים כו' אזי אח"כ וראשו מגיע כו' קמה אלומתי וגם נצבה כנ"ל. אך מ"ש סולם נק' מט"ט היינו כי הוא בחי' כרוב קל שלו שבו וע"י שט בח"י אלף עלמין שהוא ח"י חוליות הנ"ל, וזהו"ע ב' טתי"ן דמט"ט, והיינו להיותו עבדו זקן ביתו המברר בו' ימי החול ונק' נער הייתי גם זקנתי ולכן קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל שהן ח"י ברכאן דצלותא וכמ"ש בד"ה מזוזה מימין ובד"ה מה יפו פעמיך, וע' בזח"א וישלח קס"ז ב' גבי ועביד מיני' עטרה לחיי העולמים ופי' במק"מ חי עולמים הוא היסוד כנ"ל בענין ח"י חוליות כו' וענין העטרה הוא ע"ד כי על כל כבוד חופה שהחופה בחי' רצה"ע זהו הגורם יחוד חתן וכלה ע"י היסוד כי הוא המקיף שלמעלה משניהם ע"כ גורם ההתקשרות והחיבור, וזהו והוא כחתן יוצא מחופתו דוקא אזי ישיש כגבור כו' כמ"ש בד"ה לסוסתי, ועטרה זו נמשך ע"י מט"ט הקושר כתרים לקונו כו', ולכן נק' הוא ג"כ סולם וגם מט"ט נק' נעל שבו עיקר הילוך הרגל, ועז"ב מה יפו פעמיך בנעלים, ולכן ע"י ג"כ העליות ונק' סולם.

קיצור. סולם זה סיני וגם להיפך חלומו כו', סולם בהמ"ק שמחבר העולמות גם בחי' צדיק כי כל בשמים ובארץ ועולה עד הדעת דרך ח"י חוליות וראשו מגיע השמימה, מי יעלה לנו השמימה, גם סולם זה מט"ט קושר כתרים לקונו ונק' ג"כ נעל.

ב) **וכ"ז** לפי' הרמ"ז דהיסוד נק' סולם, אך המק"מ פ' ויצא שם פי' שמל' נק' סולם שבי"ע תלוים בה לינק ממנה וראשו דההוא סולם הוא יסוד ז"א, וכן פי' בזהרי חמה שם וז"ל ונוכל לפרש שסולם זה הוא המל' שהוא העולמות כולם שהיא זנה ומפרנסת לכל הנמצאים וכן משמע לקמן וז"ש דרגא דכל דרגין בי' תליין כי כל המדות עליונות בה תלוים כי כולם אינם משפיעים אלא על ידה וזהו תלוין בה כי היא שער הכניסה ויציאה עכ"ל, וכ"כ במא"א שם והנוק' נק' סולם וראשו בשמים בז"א דמתמן נפקת עכ"ל. ויש לבאר דבריהם עדמ"ש מהרמ"א שהסולם מחבר המקום הגבוה עם הנמוך, וכמו"כ מל' דאצי' היא יורדת ונעשית כח"ב לבריאה כו', א"כ הוא

מחבר אצי׳ ובי״ע שבחי׳ א׳ ממנה נעשית קשורה באצי׳ כמו ראש הסולם שהוא במקום הגבוה ובחי׳ א׳ ממנה נעשית ראש ושורש לבי״ע וגם דרך כלל חב״ד דמל׳ מלובשים בבריאה וחג״ת ביצירה ונה״י בעשי׳ ובחי׳ הכתר שלה נצב באצי׳ בסוד לעולם ה׳ דברך נצב בשמים, א״כ זהו כענין הסולם ממש. ועתה נציג מה שנמצא מענין והנה סולם בדברי רבינו נ״ע ע״פ חסידות וז״ל בד״ה לבאר ענין יוהכ״פ פ״ב *, הנה בתיקונים אמרו כי התפלה הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ועליית המצות הנק׳ מלאכי אלקי׳ הוא ע״י התפלה כי תפלה במקום קרבנות תקנום, כי כמו הקרבן הי׳ מקריבים הבהמה שתהא נשרפת באש שע״ג המזבח וכך צריך לעורר את האהבה בתפלה ברשפי אש שתתלהב בלבו כי יסוד האש הוא בלב ולשרוף ולכלות את נה״ב כו׳ ובחי׳ אש שלמעלה הוא אה״ר שבנה״א הכלולה בחכ׳ שבנפשו עכ״ד. ודברי התיקונים אלו הן הן ממש כדברי המדרש האומר והנה סולם זה הכבש מוצב ארצה זה המזבח, מזבח אדמה תעשה לי ס״פ יתרו, וראשו מגיע השמימה אלו הקרבנות שריחן עולה לשמים, הרי המזבח והכבש זהו״ע הסולם, וא״כ כמר״כ התפלה שהוא במקום קרבנות. ובד״ה יונתי בחגוי פי׳ ענין שהתפלה הנק׳ סולם מוצב כו׳ כי בהנשמה יש ב׳ בחי׳ הא׳ המלובשת בגוף הב׳ הנשמה שבבחי׳ מקיף הנק׳ מזלי׳ שהוא בבחי׳ כתר וחכ׳ כו׳ ולמעלה אפילו מהתורה כו׳ והתקשרות והתדבקות הנפש המלובשת בגוף בשרשה ומקורה שהוא מזל העליון זהו ע״י התפלה ברעו״ד, לפ״ז מוצב ארצה היינו כי ארז״ל ברבות בראשית פי״ז ע״פ וייצר ה׳ אלקים כו׳ עפר מן האדמה ממקום כפרתו נברא הה״ד מזבח אדמה תעשה לי וכבר פירשו רז״ל דמוצב ארצה היינו המזבח א״כ גם האדם נמשך מבחי׳ זו, ובזח״ג קדושים דפ״ג סע״א פי׳ דהיינו מעפרא דבית מקדשא לעילא היינו מל׳ דאצי׳ כמ״ש בתו״א וישלח בד״ה ויאבק איש, ומשם בחי׳ הנשמה דבי״ע המלובשת בגוף הגשמי, ושרש הנשמה מכתר וחכ׳ כנ״ל, וזהו״ע מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה כו׳, והתחברות ב׳ בחי׳ הנ״ל הוא ע״י התפלה.

קיצור. המק״מ פי׳ שהמל׳ נק׳ סולם שמחבר אצי׳ עם בי״ע, ורבינו פי׳ שהתפלה נק׳ סולם, וכ״מ ברבות דאומר דסולם היינו הכבש והמזבח ותפלה במקום קרבנות תקנום, ושמחברת הנפש בשרשה ומקורה, וזהו סולם מוצב ארצה בחי׳ המזבח והוא באדם בחי׳ הלב כי בלב יש חיצוני׳ ופנימי׳ כמו מזבח החיצון ומזה״פ וראשו מגיע השמימה בחי׳ מזלי׳ סוכ״ע.

ג) **ועוד** טעם שהתפלה נק׳ סולם עפמ״ש בביאור ע״פ ע״כ יאמרו המושלים בפי׳ עיר סיחון שהיא התפלה ע״ד ולפני ה׳ ישפוך שיחו, ושיחה ג״כ הסחה והזזה כמו כאשר יפרש השוחה לשחות בישעי׳ סי׳ כ״ה י״א, ומלמטה למעלה הוא הרעו״ד בבחי׳ רצוא והשתפכות הנפש לשרשה, ועי״ז נמשך מלמעלה למטה יהי רצון מה שנמשך מלמעלה מבחי׳ הרצון להיות לו רצון כו׳, והו״ע שמל׳ דא״ס נעשה כתר לאצי׳, ועד״ז נמשך מלמעלה להיות לו

בד״ה לבאר ענין יוהכ״פ פ״ב: לקו״ת דרושים ליוהכ״פ סח, ב.

כתר לזו"נ כו', וזהו לשון צלותא שהו"ע הטי' כמו אצלי ודוך, וא"כ לכן נק' סולם שבו עולים ויורדים הירידה היינו שנמשך אוא"ס ב"ה בבחי' רצון כו' כנ"ל, וזהו"ע מוצב ארצה דוקא כי ארץ קדמה, מראש מקדם נסוכה סוף מעשה במח' תחלה וכמ"ש בד"ה כי אתה נרי בענין מלך יחיד חי העולמים כו' ע"ש, וצ"ל לפ"ז שהתפלה נק' סולם. אך זהו כפי' המק"מ והזהרי חמה או כפי' הרמ"א, ולכאו' י"ל שזהו כפי' המק"מ שסולם הוא המל' כי ענין צלותא ותפלה הוא במל' כמ"ש בפרדס בעה"כ בערך תפלה וז"ל המל' נק' תפלה כו' כי כל התפלות רומזות בה אלא שיש חילוק בהם כי תפלת ערבית היינו יחוד המל' עם הת"ת שבת"ת ובשחרית יחודה עם הת"ת שבחסד ובמנחה בת"ת שבגבורה ולעולם רומזות במל' ומתרפקת על דודה והיינו כדפירש"י בשה"ש סי' ח' ה' מתרפקת על דודה מתחברת על דודה והעלאה זו נמשך לה דוקא מן המדבר כמ"ש בד"ה כנשר יעיר דהיינו לפי שהי' במדבר בארץ ציה מזה נמשך בחי' ממעמקים קראתיך כי מחמת החושך יגדל המרירות וזהו מי זאת עולה מן המדבר מתרפקת כו', וגם י"ל על דודה ע"ד ותתפלל חנה על הוי' המבואר בתו"א פ' משפטים בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה שמפני שהיתה בחי' עקרה שאינה מולדת אוי"ר מחמת היותה בבחי' מדבר וארץ צי' כו' אזי העצה לדלג שור ותתפלל תפלה הוא מל' התקשרות שהתקשרה עצמה על הוי' פי' למעלה מעלה מבחי' שם הוי' המורה על התהוות העולמות וחיותן כ"א ליבטל וליכלל ביחודו ית' במס"נ בפר"מ כו' ע"ש, וזהו עולה מן המדבר מתרפקת על דודה, וכ"מ בזח"א בראשית דכ"ד ע"א זרקא ודאי במיתך לסלקא צלותא כו', וע"ש במק"מ בשם הת"ז תיקון כ"א דכ"ו ע"א שזהו"ע אל אלקי' הוי' דבר ויקרא ארץ כי סולם מוצב ארצה כו', וג' שמות נגד ג' תפלות שבשחרית עלייתה בשם אל כו' וכנ"ל בשם הפרדס ובפרדס ריש שער כ"ט זרקא היא המל' ונק' זרקא בהיותה נזרקת כלפי מקורה הנעלם כו' עד הכתר, ובפע"ח שער א' פ"ז שקודם שנחרב בהמ"ק לא היו צריכים כ"כ להתפלל כי לא הי' פירוד בין זו"נ ולא הי' חסרון ואמנם אחר שנחרב בהמ"ק נסתלקו המוחין מזו"נ ואנו צריכים להתפלל תמיד בכל יום כדי להחזיר את המוחין למקומן כדי שיזדווגו זו"נ עכ"ל, וזהו שבזמן שבהמ"ק קיים נאמר והנה סולם זה הכבש מוצב ארצה זה המזבח וראשו מגיע השמימה אלו הקרבנות כו' לכן עי"ז הי' זו"נ תמיד פב"פ, משא"כ עכשיו צ"ל התפלה שהוא בחי' סולם כו'. והנה אעפ"י שע"י התפלה נמשכי' מוחין לז"א מ"מ עיקר התפלה היא המל', כי עיקר החסרון הוא בה שט"ס שלה ירדו בבי"ע ומתלבשת בק"נ והיא בבחי' מדבר ממש בארץ צי' כו' משא"כ בז"א אעפ"י שנאמר והצדיק אבד כמבואר בזח"ג ואתחנן דרס"ו ע"ב ובפ' בראשית ד"נ סע"א ע"פ עד תאות כו' ור"פ וארא דכ"ב ע"א היינו שנסתלקו ממנו ג"ר אבל עכ"ז אינו יורד למטה ח"ו וע' בפ' ויקרא ד"כ ע"ב ובפ' בלק דקצ"א ע"א ובפ' בשלח דנ"ה סע"ב ע"פ בשוב ה' ציון כו' ובפי' הרמ"ז שם, וע' בפ' ויצא דקס"ב ע"ב ע"פ לא ראיתי צדיק נעזב כו', נמצא מכ"ז מובן שעיקר החסרון הוא בנוק' והוא כמו עד"מ בהשמש והירח שמצד השמש אין שום שינוים ולעולם היתה מאירה אל הלבנה המקבלת ממנה אלא השינוים הוא מצד הלבנה שבה

יש פגם וחסרון ממש, ועמ״ש בד״ה ואתחנן אל ה׳ שבחי׳ לבנה זהו התפלה ובחי׳ השמש זהו״ע התורה כו׳, ור״ל ע״י התפלה הלבנה מתעלה להתייחד עם השמש כו׳ וע״י התורה השמש יורד ונמשך להאיר אל הלבנה מלמעלה למטה, וזהו״ע והנה סולם זה סיני כו׳. עכ״פ כיון שעיקר החסרון במל׳ א״כ הוא בחי׳ תפלה וכמ״ש במ״א סד״ה ואני נתתי לך שכם א׳ בפי׳ ובקשתי שת״א ובבעותי היינו כמו הקשת שמותחין את הקשת אליו הרבה אז יורה החץ למרחוק והו״ע הבקשות שבתפלה שהוא ג״כ כמו הקשת בגשמי׳, פי׳ שאין מבקשין דבר אא״כ חסר כו׳ והחסרון הוא המרירות מהריחוק והחשך וזהו״ע מתיחת הקשת אליו, היינו ההתבוננות איך שהוא רחוק מאד והחשך יכסה ארץ מזה נמשך בחי׳ ממעמקים קראתיך ונזרק החץ למרחוק והוא בחי׳ זרקא הנ״ל דאזדריקת עד א״ס, וכ״ז שייך בנוק׳ שבה החסרון שהוא בבחי׳ מדבר וארץ צי׳ כו׳, וזהו ענין תפלה לעני כו׳ כי בחי׳ עני זהו״ע סיהרא וכמ״ש בזח״ג פ׳ בחקתי דקי״ג ע״ב תפלה לעני כו׳ וסיהרא לא אית לה נהורא מדילה אלא מה דיהיב לה שמשא וכן פי׳ בזח״א ס״פ ויחי דרמ״ט ע״ב ע״פ עני׳ ענתות בגין דאיהי אספקלרי׳ דלא נהרא עני׳ ודאי דלית לה נהורא לסיהרא מגרמה כו׳, ובזח״ג בלק קצ״ה א׳ בענין תפלה לעני ומסכנא עביד תדיר בקוב״ה כו׳ קמאי להוי תרעומין דילי׳ כו׳, זהו ע״ד הנזכר בגמ׳ פא״ט ד״ס ע״ב בענין הלבנה חזיא דלא קא מיתבא דעתה אמר הקב״ה הביאו עלי כפרה כו׳ עלי דוקא ופי׳ בפ׳ אחרי דע״ט ב׳ להמשיך מבחי׳ על הוי׳ וכמ״ש לעיל בענין חנה, וע׳ בפ׳ וישב דקפ״א ובפ׳ יתרו דפ״ו ע״ב דמסכנא קריב למלכא יתיר מכולהו כו׳ מ״ט משום דדיורי דמלכא בהני מאני תבירין דכתי׳ את דכא ושפל רוח.

קיצור. *עוד טעם שהתפלה נקראת סולם ע״ד שנקראת שיחה לשון הזזה,* *יהי רצון שממשיך מל׳ דא״ס להיות כתר לאצי׳ מוצב ארצה כי* נעוץ סופן כו׳, ולפי״ז סולם פי׳ מל׳ שהוא הנק׳ תפלה עולה מן המדבר מתרפקת על דודה ע״ד ותתפלל חנה על הוי׳ ונק׳ זרקא דאזדריקת עד א״ס, אף שבפע״ח איתא שתועלת התפלה להמשיך מוחין לזו״נ מ״מ עיקר החסרון בנוק׳, וכמו סיהרא יש בה פגם והתפלה והבקשה זהו מחמת שחסר, וזהו״ע ובקשתי מתיחת הקשת, וזהו תפלה לעני סיהרא לית לה מגרמא כלום.

ד) **ומ״מ** נראה דיש לפרש ג״כ והנה סולם כפי׳ הרמ״ז דהיינו יסוד ועכ״ז יתפרש ג״כ על התפלה והוא כמ״ש בזח״א וישלח דקכ״ח ע״ב כתי׳ הכא תפלה לעני וכתי׳ התם תפלה למשה איש האלקים מה בין האי להאי אלא דא תש״י ודא תש״ר, אשר תש״י הוא המשכת מוחין לנוק׳ זהו תפלה לעני אמנם תש״ר זהו המשכת מוחין לז״א זהו תפלה למשה, ועמ״ש מענין תש״ר איך שהוא ענין אחד עם התפלה דמעומד בביאור ע״פ שימני כחותם על לבך כו׳, ויש רמז לזה ג״כ ברבות סדר בשלח פכ״א ע״פ שומע תפלה כו׳ שהרי משה רבן של כל הנביאים כתיב בו מה שכתיב בעני במשה כתי׳ תפלה למשה איש האלקים ובעני כתי׳ תפלה לעני כי יעטוף כו׳. וביאור הענין י״ל כמו עד״מ דהנה מצינו חילוק והפרש בין תפלה דחול לתפלה דשבת עם

ששניהם בבחי׳ מל׳ והיינו ע״ד ההפרש בין והאופנים ברעש ובין השרפים שהוא ע״ד ההפרש בין בן כפר שראה את המלך ובין בן כרך כו׳, וכך כל ימות החול כנס״י היא בבחי׳ חולת אהבה ע״ד תפלה לעני דל״ל מגרמי׳ כלום ונכספה וגם כלתה נפשו לעלות אל דודה להתכלל באוא״ס ב״ה, ובזהרי חמה פ׳ וישלח שתשוקתה ליכלל ולהדבק בת״ת בחי׳ שמש עמודא דאמצעיתא הנק׳ עשיר כו׳, והוא בחי׳ והאופנים ברעש גדול כו׳, אבל בשבת הוא בחי׳ שמש בשבת צדקה לעניים שאזי מאיר בה בחי׳ שמש הוי׳ והוא בבחי׳ ישבעו ויתענגו מטובך דוגמת בן כרך שראה כו׳, א״כ אין התפלה ע״ד תפלה לעני שחסר לו כו׳ כ״א בבחי׳ התענגות על ה׳ כמ״ש כ״ז בד״ה והי׳ מדי חדש בחדשו, לכן יש בשבת תפלת מוסף שהוא בחי׳ יסוד שבו וע״י תוס׳ האור כו׳ וכמ״ש במא״א אות מ׳ סל״ד, ועמ״ש בד״ה לא הביט און ביעקב שבחול נק׳ התפלה ע״ש יעקב עבדי לברר נה״ב לאכפי׳ כו׳, וע״י שרגלי׳ יורדות לכן התפלה בבחי׳ צעקה לצאת מן ההסתר אבל בשבת אותיות תשב שהוא עליות העולמות לכן נק׳ התפלה ע״ש ישראל שיר אל ההתענגות על ה׳ כו׳ יעו״ש באריכות, והנה יעקב הוא בחי׳ מל׳ וישראל הוא ז״א כנז׳ בפ׳ וישלח דקע״ד ב׳ שהן כענין שני השמות דאלקי׳ והוי׳ ע״ש, א״כ תפלה דשבת הוא ע״ד תפלה למשה והוא כענין מ״ש בשבת מזמור שירו לה׳ שיר חדש ע׳ מזה בזח״ב תרומה קל״ח א׳, והנה שיר חדש הוא עליית הז״א עצמו בבחי׳ שיר לעצמות א״ס ב״ה כנודע מענין שיר פשוט שיר כפול כו׳, ועי״ז נמשך בו אור חדש מעצמות המאציל כמבואר בסידור ע״פ הללוי׳ שירו לה׳ שיר חדש כו׳, והארה מבחי׳ זו הו״ע תפלה דשבת, וע׳ בתו״א פ׳ בשלח בד״ה ויאמר משה אכלוהו היום וז״ל וכך יש הפרש בין תפלות החול שהוא בבחי׳ בירור כנ״ל אבל בשבת התפלה הוא שנמשך עונג וקראת לשבת עונג עכ״ל. והנה עכ״פ תפלה למשה שהוא ז״א הוא המשכת תוס׳ אור מע״ק ממש, ועד״ז ארז״ל הקב״ה מצלי יהי רצון מלפני שיכבשו רחמי כו׳, כי הקב״ה הוא ז״א ומצלי הוא הטי׳ והמשכה מבחי׳ כתר שהוא מל׳ דא״ס שיאיר תוס׳ אור בחו״ב ומדות כו׳ ועי״ז יומתקו הגבורות, וכן פי׳ בספר שושן סודות דנ״ב ע״ב שהוא חשקות והשתוקקות ספי׳ הת״ת מדת הרחמים לעלות לפני ולפנים עד מקור הרחמים שהוא עתיק לקחת משם מי הרחמים והחמלה ולהקיף את מדתו במימי הרחמים והחמלה לכבוש את מדת הדין הקשה דספי׳ הגבורה פחד יצחק כו׳ ע״ש. ובזה יובן מה דלפעמים מצינו שהתורה הוא למעלה מתפלה וכענין מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה כמ״ש בסידור שער הק״ש הפי׳ דהתורה הוא חיי עולם היינו המשכת מוחין לז״א והתפלה הוא חיי שעה הוא המל׳ שנק׳ שעה שמשם שורש הזמן שהוא מקור דבי״ע, ובתפלה בח״י ברכאן דצלותא ממשיכים האור והחיות למקור דבי״ע מהמדות דאצי׳, א״כ לפי״ז התפלה הוא רק חיי שעה, ובמ״א נת׳ שאדרבה התפלה הוא המשכת מקיפים עליונים שלמעלה מההמשכה שע״י תומ״צ כמ״ש בתו״א פ׳ בראשית סד״ה השמים כסאי ובד״ה יהודה אתה יודוך אחיך ובד״ה שימני כחותם שהוא המשכת חותם בולט כו׳ אורות שלמעלה מהתלבשות בכלים כו׳. ובמ״א נת׳ שיש חילוק בין תפלה בבחי׳ ובכל נפשך לבחי׳ ובכל מאדך רעו״ד. ולפמ״ש

י"ל שזהו החילוק בין תפלה לעני ובין תפלה למשה דבחי' סיהרא דל"ל מגרמה כלום והתפלה הוא לאתחברא בשמשא זהו הנק' חיי שעה אבל משה הרי פני משה כפני חמה בחי' שמש א"כ תפלה למשה הוא להמשיך מעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' שמש כו'. ואף שנת' ברבות ששניהם שווין אצל הקב"ה היינו לפי שלגבי עצמותו ית' אצי' ועשי' שוין. וכן אדרבה ממהר לענות את העני. אבל מ"מ בערך ההמשכה הנה תפלה לעני הוא התחברות בי"ע באצי' ותפלה למשה הוא התחברות אצי' בהמאציל א"ס ב"ה. ואפ"ל ג"כ ב' תפלות אלו ע"ד ב' בחי' כלה הנזכר בד"ה שה"ש.

קיצור. מ"מ י"ל גם כפי' הרמ"ז והו"ע תפלה למשה. וההפרש ע"ד תפלה דחול והאופנים ברעש ותפלה דשבת אז תתענג. ונק' יעקב וישראל. ובשבת יש מוסף והוא כענין שיר חדש ועד"ז הקב"ה מצלי וזהו"ע תש"י הוא ע"ד חיי שעה ותש"ר חותם בולט התקשרות ז"א בע"ק אצי' במאציל. גם י"ל ששניהם הם העלאה אלא דתפלה לעני העלאת בי"ע באצי' ותפלה למשה עליית האצי' בלמעלה מאצי' והראי' מתקט"ו תפלות כמנין ואתחנן שהתפלל משה שהן בחי' תחתונים וא"כ זהו העלאה.

ה) **ויש** לבאר עוד דהנה כמו מה שהמל' נק' סולם זהו שמקשרת ומחברת אצי' עם בי"ע כמו"כ הנה באצי' עצמו יש ג"כ אבי"ע כי והחכ' מאין תמצא יש מאין כו'. א"כ הוא בריאה. לכן קנה חכ' קנה בינה ב"פ קנה גימט' יש. וזו"נ הם יצירה ועשי' שבאצי' וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ ועתה יגדל נא כח. והכתר שבו מלובש מל' דא"ס נק' אצי' העליון ע"ד ויאצל מן הרוח כו' הפרשה הארה מאוא"ס כו' והוא הקו וחוט מאוא"ס. ובחי' תפלה למשה זהו הסולם המחבר בי"ע דאצי' במאצילן אוא"ס ב"ה וא"כ סולם זהו מל' דא"ס שנעשית כח"ב לאצי' ע"ד שמל' דאצי' הוא הסולם המחבר אצי' ובי"ע כנ"ל. וזהו ע"ד מאמרז"ל ושמחתים בבית תפלתי בבית תפלתם לא נאמר אלא בבית תפלתי מלמד שהקב"ה מתפלל כו' יהי"ר מלפני כו'. דפי' הקב"ה הוא ז"א בית תפלתי הוא בינה שמתפלל להמשיך רחמים מבחי' כתר כמ"ש במ"א ובסידור ע"פ שוש תשיש. וא"כ בית תפלתי שהוא בינה היינו לפי שהתגלות עת"י הוא בבינה או כענין עליות המל' בעתיק ביוהכ"פ ע"י אימא עילאה לכן נק' תפלה זו ג"כ סולם המחבר ז"א וע"ק כו'. וזהו תפלה למשה כו'. והנה לפי"ז פי' ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו י"ל עפמ"ש במא"א אות מ"ם סעי' ס"א וז"ל מלאכי אלקים נק' אר"א שמלבישים נו"ה דעתיק עכ"ל. והיינו כי עתיק נק' אלקים לגבי בי"ע דאצי' שהם בריאה משם אלקי' זה כמו שבי"ע ממש הם נבראים יש מאין משם אלקים מל' דאצי'. וזהו בראשית ברא אלקים פי' בראשית היינו חו"ב שהחכ' נק' ראשית והב' הוא בינה שהוא בית והיכל לחכ' כנודע מענין נקודה בהיכלי' ובחי' בראשית. וזהו בראשית ברא אלקים הוא גבו' דעת"י שבמו"ס יש מאין. ולכן חו"ב נק' מלאכי אלקים. וכן מצינו שהמצות נק' מלאכי אלקים בת"ז ובתנחומא פ' ויגש שהם שלוחי כו' והיינו משום דאורייתא מחו"ב נפקת. והם עולים ויורדים בסולם הנ"ל דהקב"ה מצלי כו'. וענין עלייתם להיות מלבישים לחו"ג דא"א ולהיות

יונקים ממזלות כו' ויורדים להשפיע בז"א עמ"ש בד"ה הוי' יחתו מריביו ובד"ה עבדים היינו כו' ויוציאנו כו' ובדרוש שתי הלחם על גבי שתי הכבשים, וכ"ז ע"י סולם דתפלה למשה ותש"ר ותפלת דשבת*, וזהו שאומרים בקדושת מוסף כתר יתנו לך ה' אלקינו מלאכים המוני מעלה ופי' בפע"ח שער השבת פ"כ וז"ל מלאכים המוני מעלה הם אבא ואימא כדאיתא בתיקונים כי אבא ואימא הם מלאכי' לכתר דאצי' והם יתנו כתר לז"א שהוא הוי' אלקינו עכ"ל, והיינו ע"י סולם דתפ"ש שהוא ע"ד תפלה למשה אשר מלאכי אלקים שהם או"א עולים בו לקבל מהכתר וע"ק ואח"כ יורדים בו להמשיך בחי' זו בז"א כו'. אמנם בזח"ב תרומה קל"ז ב' פי' דתפלה למשה איש האלקים אתחברותא ואתדבקותא דאתתא בבעלה לפרשא ימינא ושמאלא לקבלה לה, ופי' במק"מ תפלה שהוא מל' נתחברה עם משה. ולכאורה פי' זה הוא היפוך ממ"ש לעיל דסולם דתפלה למשה הוא התחברות האצילות במאציל וכ"כ במא"א סולם בגימט' ע"ב ס"ג היינו יחוד פנימי דאו"א כו' וכאן מפרש דתפלה למשה הוא התחברות זו"נ. אך באמת לק"מ דמבואר במ"א בביאור ע"פ מאמר הזח"ג בלק קצ"א ע"א ע"פ שחורה אני ונאוה שכדי שיהי' יחוד זו"נ צריך להמשיך תחילה מוחין דגדלות לז"א, ועמ"ש מזה ג"כ בת"א בביאור דמזוזה מימין בענין שהקטן אינו מוליד כו', וכמש"ל בענין הצדיק אבד שמחמת שאין היחוד דזו"נ אזי אבד מלקבל ברכאן עילאין ע"ד משארז"ל פ"ו דיבמות כל השרוי בלא אשה כו', ובעטרה שעטרה לו אמו היינו ביום חתונתו דוקא, ולכן התפלה למשה שיומשכו בו ברכאן עילאין מעצמות המאציל והיינו בשביל להשפיע למל' שהוא מקור דבי"ע כי אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו כו', וכמ"ש בת"א בד"ה כי אברהם לא ידענו והתגלות מדותיו ית' בבחי' אצילות כו' לא הוצרך אלא לצורך נבראים כו', ועמ"ש בד"ה שובה ישראל עד בענין כי עמך הסליחה למען תורא.

עוי"ל בענין שהתפלה נק' סולם וגם סיני שהוא תורה נק' סולם שהוא ענין ב' בחי' הילוך המבואר בד"ה ונתתי לך מהלכים מלמטה למעלה ומלמעלה למטה והוא ג"כ ענין סוסין נוקבין וסוסין דוכרין המבואר בד"ה לסוסתי בת"א פ' בשלח גם בענין ושמתי כדכד כדין וכדין כו'.

קיצור. סולם דתפלה התחברות בי"ע ואצילות וכמו"כ יש באצילות ג"כ אבי"ע והסולם המחבר זהו תפלה למשה ופי' מלאכי אלקים הם או"א כתר יתנו לך מלאכים כו', ובזח"ב קל"ז ב' פי' תפלה יחוד זו"נ י"ל כי הא בהא תליא שע"י המשכת מוחין לז"א נעשה היחוד.

ג) **עוי"ל** פי' מדרגות שבסולם זהו מה שנה"י שבעליון נעשו מוחין לתחתון, ומש"ל דסולם קאי על התורה אזי ענין מוצב ארצה היינו מה שירדה התורה ונתלבשה למטה וראשו מגיע השמימה שהוא בבחי' מקיפים עליונים כמ"ש במ"א בענין לא בשמים היא כו' וכתי' כי מן השמים דברתי עמכם. גם י"ל מוצב ארצה תושבע"פ וראשו מגיע השמימה תושב"כ. עמ"ש בתו"א פ'

---

* ותפלת דשבת: בכת"י א': ותש"י.

משפטים גבי לבנת הספיר וכעצם השמים. א״נ מוצב ארצה היינו הנגלות שבתורה וראשו מגיע השמימה היינו פנימיות התורה. וענין המדריגות שבסולם מובן עדמ״ש בתו״א בד״ה מזוזה מימין בענין פי׳ וידבר שלשת אלפים משל כו׳ *. והנה כל זה הוא בחי׳ הסולם שבקדושה, אך מה שאמרו עוד זה חלומו של נבוכדנצר כו׳ ור״ל מה שכתוב ויחלום והנה סולם זהו לחלומו של נבוכדנצר וארו * צלם חד סגיא כו׳ בדניאל סי׳ ב׳ ל״א, ובזח״ב פקודי דרכ״ח ע״א ולפמ״ש עליו המק״מ בשם הע״ח וז״ל ודע כי צלם דנ״נ הוא הנוגה ולכך ממראה מתניו ולמעלה טוב גובר אבל מהחזה ולמטה מקום המ׳ דנוגה שם רע גובר עכ״ל, ועי׳ מענין מ׳ דנוגה בתו״א פ׳ וישלח בד״ה ויאבק, והאבק הוא מ׳ דקליפה וז״ל הע״ח שער ק״נ פ״ג ודע כי עה״ד טו״ר כו׳ אינו אלא קליפת נוגה לבדה כי הוא שער כו׳ טו״ר כו׳ וכבר ידעת כי הקליפה הזו כולל ע״ס ויש ק״נ נגד בינה ושם הוא טוב ולא רע כו׳ (ועמ״ש בד״ה וכי ימכור איש את בתו לאמה * דלשם נתבאר ענין נוגה שכנגד בינה שאינה רע גמור כמו הרע שכנגד המדות שעיקר השבירה הי׳ בז״ת אברהם יצא ממנו ישמעאל אהבה דקליפה ממש תאוות משא״כ בבחי׳ בינה אינו עד״ז כלל רק שהוא בחי׳ היש שבההשגה שתופסת דברים שבעוה״ז או איזה עובדא ליש ודבר עדיין כו׳, כך נתבאר שם, ולפע״ד י״ל ע״ד ופלגשו ושמה ראו מ״ה דהיינו שבחי׳ מ״ה וביטול מרגשת אותו ליש ודבר כמ״ש במ״א) שהטוב גוברו כו׳ והנוגה שכנגד מל׳ הוא רובו רע כו׳, והנה תראה כי זהו הצלם דנבוכדנצר כנזכר בת״ז כי הרי זה הנוגה דמות הצלם בע״ס כי מה שקראו צלם הוא לפי שכבר ידעת שהוא גוף ומלבוש (עמ״ש מזה בביאור אם בחקתי ובביאור אז ישיר ישראל עלי באר) אל הנשמה בסוד צלם ומוחין דקדושה והבן זה, כי זה הנוגה הי׳ ראשו זהב טוב וכן החזה כסף טוב אבל מהחזה ולמטה הוא מקום המל׳ שבחזה נוק׳ דדכורא דנוגה שם הוא טו״ר בסוד נחשת עכ״ל הע״ח. וענין ההפרש בין מן החזה ולמעלה ובין מן החזה ולמטה נראה כי הנה גם בע״ס דקדושה יש שם פרסא המפסקת וזהו ענין חצר הכבד המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון וכנזכר בזח״א בראשית ל״ב ב׳ ע״פ ויהי רקיע בתוך המים כו׳ וכמ״ש בתו״א פ׳ לך לך ע״פ והבדילה הפרוכת עד שמה שלמטה מהפרסא הוא אינו בערך למה שלמעלה מהפרסא כי הפרסא הוא כענין המגן דשם אלקים המסתיר על שמש הוי׳, וא״כ מכש״כ וק״ו בעה״ד טו״ר עצמו שהוא ק״נ בענין הפרסא שיש שם אזי ודאי הוא הסתר והעלם גמור והוא ענין ההבדלה בין טהור לטמא והיינו כמו שאנו רואים שיש עכו״ם המאמינים באחדות הבורא ובנבואה ובהשגחה פרטית ויש אחרים רעים יותר וכופרים בהשגחה ואומרים עזב ה׳ את הארץ וזהו לפי ששרשם למטה מהפרסא שבק״נ כו׳, ועיין מזה בת״ז תוך תיקון ס״ו ד״ק ע״א וז״ל רזא דאילנא דעה״ד

משל כו׳: בבוך באב. 6 קסח, א. על כן — ציפעל, נוסף אח״ז: קיצור, פי׳ סולם על התורה. מוצב ארצה היינו הנגלות שבתורה וראשו מגיע השמימה היינו פנימי׳ התורה. בבוך על כן — ציפעל, מתחיל אח״כ סעי׳ ו.

וארו: כ״ה בכמה כת״י, אבל בדניאל שם: ואלו.

בד״ה וכי ימכור איש את בתו לאמה: ראה אוה״ת משפטים ע׳ א׳קכו ואילך.

כו׳ ממראה מתניו ולמעלה הוא טוב ממראה מתניו ולמטה הוא רע, ג״נ הוה ידע בי׳ כו׳ הה״ד רישי׳ די דהב טב חדוהי ודרעוהי די כסף טב עד הכא הוי מסט׳ דטוב ובגין דא אמר די דהב טב ממראה מתניו ולמטה רע הה״ד מעוהי וירכוהי די נחש מסטרא דנחש הקדמוני עכ״ל, ועמ״ש בד״ה ויעש משה נחשת ובענין אתגלגלו אתוון טו״ר כו׳, וע׳ בתיקון י״ח בסופו דל״ו ע״ב וע׳ בספר טוב הארץ דמ״ז, וע׳ בסידור בדרוש עשה לך חרבות צורים מענין זה דרישי׳ די דהב טב כו׳, ועמ״ש ע״פ ביום ההוא יגלח ה׳ בתער השכירה* ושם נת׳ באופן אחר ע״ש פ״ח והוא בבוך תרטו״ב דק״ץ.

קיצור. סולם דלעו״ז נוגה ממראה מתניו ולמעלה טוב כי פרסא מפסקת ההבדלה בין טהור לטמא.

ז) **ויובן*** עוד עפמ״ש במ״א* להבין דהנה לפעמים אמרו רז״ל* גבי מעשה דאיוב שטן לשם שמים נתכוין כדפרש״י איוב סי׳ א׳ זיי״ן כדי שלא יהא נשכח לפני אלקינו זכותו של אברהם ולפעמים ארז״ל נתן עיניו במקדש ראשון והחריבו כו׳ פ״ה דסוכה דנ״ב סע״א ונתן עיניו משמע מחמת קנאה שהוא רע גמור. אך הענין דהנה נזכר בע״ח שקליפות דאצילות אין להם מעמד ומצב בעולם האצילות כי לא יגורך רע כתיב אלא עיקר מדור שלהם הוא בעולם הבריאה (כ״מ בע״ח שער הקליפות פ״ב וז״ל שאותן תרין ציפרין הן מן האצילות ממש אלא שהם ירדו למטה לדור ולשכון בהיכלות הקליפות דבריאה עכ״ל, וצ״ע דשם פ״ג כ׳ כי הם במדור אחד יחד הקליפות דאצילות יושבים בעולם האצילות כו׳ עכ״ל, אך בשער ק״נ פ״ט כ׳ וז״ל כי זו״נ דקליפה דאצילות הם תמיד למטה בבריאה ואין עולין למעלה אם לא בעת יניקתם כנ״ל עכ״ל, וזהו כמ״ש כאן. ועמ״ש מזה בד״ה אני חומה* גבי ושדי כמגדלות וע׳ ברבות פ׳ בא פט״ו קל״ב ד׳ וז״ל בכסאו של הקב״ה אין דבר רע נוגע שנאמר לא יגורך רע עכ״ל, והיינו אף בהיכל קה״ק דבריאה שהוא הנק׳ כסא וכן מבואר בע״ח שער מ״ח פ״ב וז״ל כי הנה ביארנו לעיל כי כל השבעה היכלי דקליפה דבריאה הם למטה מההיכל השביעי העליון דקדה״ק דבריאה דקדושה עכ״ל ומבואר שם שקליפות דאצי׳ ירדו למטה לדור ולשכון בהיכלי הקליפות דברי׳ כהובא לעיל הרי א״כ אינן נוגעים בהכסא שהוא פנימיות ותוכיות היכל קדה״ק כמש״ש שער כסה״כ, הרי דברי האריז״ל עולים ממש בקנה א׳ עם דברי הרבות הנ״ל). ולהבין זה מהו שנקראו קליפות דאצילות ואעפ״כ מדוריהן בעולם הבריאה דייקא, גם איך יתכן לשון קליפה דאצילות

ע״פ ביום ההוא יגלח ה׳ בתער השכירה: נדפס בפירוש המילות לכ״ק אדמו״ר הצמח צדק.

ויובן: ראה שיחת ש״פ ויצא תשכ״ה. ההערות הבאות להלן רובם נעתקו משם.

עפמ״ש במ״א: ראה מאמרי אדה״ז — אתהלך לאוניא ע׳ קנה, —ושם בסוף המאמר: (נמצא בד׳ ויחלום אות א׳), וכנראה הכוונה לדרוש זה. וא״כ צ״ל אות ז׳.

אמרו רז״ל: ב״ב טז, א.

בד״ה אני חומה: ראה רשימות הצ״צ לשה״ש עה״פ (רח, ב).

שאיך יקרא בשם אצילות מאחר שהוא קליפה (ועמ"ש מזה בד"ה קא מיפלגי * במתיבתא דרקיע אם בהרת קדמה כו'). אך הענין הוא דהנה מבואר במ"א ע"פ ויעש משה נחש נחושת * וז"ל דהנה כל רעות ודינים ר"ל שנתהוו בעולם שרשם ומקורם המחיה אותם הוא הטוב וכמשל הזונה עם בן המלך המבואר בזח"ב פ' תרומה דקס"ג ע"א שכל רצונה וחפצה שלא לציית אותה ובזה תתענג יותר שתהא אהובה למלך משא"כ כשמפתה אותו ותוכל לו אין זה רצון המלך, וזהו מארז"ל שטן ופנינה לש"ש נתכוונו כו' ששרש הרע המחייהו הוא טוב כו' וכשיורד למטה ע"ד השתלשלות מעשה באמת רע גמור כו' עכ"ל, והנה מאחר שבשרשו הוא טוב דהיינו משל הזונה שחפצה באמת שלא יציית אותה הבן ותשמח מאד כשלא יתפתה הבן כמו שישמח האב וא"כ אין הפרש בינה לבין האב אלא בעשיית הנסיון לנסות הבן שמעשה זו של הפיתוי הוא נראה כאלו חפיצה מאד שיומשך ברע אף שאינו אמת כלל רק שמלבשת עצמה בלבוש שאינו שלה ונגד רצונה רק בשביל השמחה שיהי' להאב כשיעמוד הבן בנסיון, הנה עכ"ז כיון שהלבוש הוא הסתר גמור ודבר הרע ומר בתכלית לכן הנה האב אעפ"י שהוא בודאי ישמח יותר כשיעמוד הבן בנסיון לא יוכל להתלבש בעצמו בלבוש הפכי ולהסתיר עצמו כ"כ לנסות הבן בעצמו להראות לו שיחפוץ שיומשך ברע ח"ו והוא מצד גודל המיאוס והשנאה שהרע מאוס ושנאוי אצלו לא יוכל לסבול ולהראות אפי' בשקר שרוצה בו ח"ו ואי לזאת הזונה כיון שיכולה להתלבש ולהסתיר עצמה כ"כ לפתות את הבן לעבירה אף שבאמת חפצה שלא יתפתה הבן מ"מ כיון שהיא יכולה להתלבש לפתותו ע"כ צ"ל שאין הרע מאוס ושנאוי אצלה כ"כ והיינו שיש לה איזה משמץ ושייכות דשייכות לרע ואם לאו לא היתה יכולה להראות א"ע אפי' בשקר. וכ' מו"ח ז"ל ביאר * שהוא כמשל גבורות שבחסד שעכ"ז גבורה ורוגז הוא היינו שהלבוש הוא גבורה ממש אלא שכוונתו לחסד כו', וצ"ע. ועיין באו"ת מהמגיד נ"ע פ' מסעי בענין ויסעו ממרה כו'. ולכאורה יש להעיר ממ"ש בתניא ח"א פ"י בענין צדיק ורע לו שאינו שונא הסט"א בתכלית השנאה כו' ע"כ נשאר איזה שמץ אהבה ותענוג לשם כו' ע"ש. וכן עד"ז ענין שטן לש"ש נתכוין לתקן את איוב והוא קליפה דאצילות שאצילות בחי' ביטול וכך כוונה זו רק לשם שמים ועכ"ז הנסיון והיסורים לאיוב הוא מעשה הפכי מאלקות, ועד"ז ממש ויהי אחר הדברים האלה והאלקים נסה את כו' ואמרו רז"ל אחר דבריו של שטן פ"י דסנהדרין דפ"ט ע"ב, ולכן נק' בשם קליפה כמו קליפת הפרי המכסה על הפרי כן מעשה זו דהנסיון היא מסתרת בתכלית והוא הסתר פנים וכמ"ש בביאור * ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו גבי כי מנסה כו' לדעת כו' אלא שבתוכה יש כוונת התיקון לש"ש כו'. (מו"ח ז"ל התחיל בפיתוי דעבירה דשם הלבוש

בד"ה קא מיפלגי: לקו"ת תזריע (כג, ב).

ע"פ ויעש משה נחש נחושת: לקו"ת פ' חקת סא, ד.

וכ' מו"ח ז"ל ביאר: [ראה מאמרי אדמו"ר הזקן — אתהלך לאזניא ע' קנה, דמשל זה מובא שם בסוגריים. וראה שם ע' רסב שבתחלת המפתח שבביכל רשום: דרושים דלאזניא כ"י מו"ח].

בביאור: לקו"ת ראה יט, א. דרמ"צ קסה, ב.

רע גמור וסיים בענין איוב ואברהם ושם הוא ענין יסורי הגוף, וע' זח"א תולדות דק"מ ע"א שאין דומין כ"כ זה לזה). ולכן יובן למשכיל שעם היות שהכוונה האמיתית בתכלית לש"ש עם כל זה ענין הלבוש רע שהכוונה מתלבשת בו אין הלבוש יכול להיות כלל בבחי' אצילות כי מאחר שהלבוש הוא הסתר גמור ורע אין יכול להיות בעולם האצילות ששם הוא גילוי אלקות לכן אין המדות דקליפות דאצי' כלל בעולם אצי' כ"א בעולם הבריאה פי' רוחניים והשפעתם של קליפות וחושך דאצי' א"א באצי' כ"א בבריאה שהוא כבר אחר הפרגוד והפרסא המפסקת מבחי' שם אלקים שם יוכל להיות ההסתה לבלע את איוב כו' או לנסות את אברהם כו' והוא ענין עמידת השטן בתוך בני האלקים דבריאה, ע' זח"ג פנחס דרל"א ע"ב ששם פעולתו ורוחניותו יכול להיות. ומ"מ כיון שכוונתו לש"ש יקרא קליפה דאצי' שבו אין שום רע כלל אף שהלבוש הוא רע זהו רק לבוש והוא נמשך מהמדור שלו שבבריאה משא"כ בבריאה יש תערובות טו"ר ממש בהם כו'. וזהו ענין הפסוק כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע תילים סי' ה', פי' שבעולם האצילות אין יכול להיות מדור להרע היינו אף בחי' הרע הנ"ל הנמשך מקליפת דאצי' שכוונתו לש"ש כו'. והלבוש הרע כוונתו בשביל הטוב שיומשך ממנו מ"מ אין בחי' זו יכולה להיות באצי' כיון שמ"מ הלבוש רע ומר ולא יגורך רע כ"א מחוץ לפרגוד כו'. והנה כמו שמגבורות שבחסדים משתלשלים גבורות קשות וכענין והלוים והפרים והלוים יסמכו את ידיהם וממתיקי' את הפרים אחר שכבר נמתקו הלוים ע"י אהרן שהניף אותם כו' כי אור החסד אינו מתעבה אף בירידתו למטה וע' מזה בזח"ב דרכ"ד ע"ב ובסידור שער ר"ה בד"ה אד' שפתי תפתח, כמו"כ יובן שמקליפת דאצי' נמשך קליפות דבריאה שיש בהן תערובות רע ממש וביצירה חציו רע עד שבעשי' רובו רע כו' וע"ז אמרו נתן עיניו במקדש כו'. וזהו שדרש רב אחא שטן לש"ש נתכוין פי' שדרש והמתיק הרע דעשי' ע"י שהגביהו לשרשו שהשרש המחייהו הוא טוב. וכענין כוונת נחש נחושת דמשה כו'. ולכן אתא שטן ונשקי' אכרעי' פי' נתבטל ונכלל בבחי' מדריגה אחרונה שבקדושה בחי' נה"י ע"ד אפר תחת רגלי הצדיקים * וכענין שאמרו באברהם * שדי עפרא והוי גילי, פי' שבירר והשליך הפסולת שהי' עדיין בלבושיו. וזהו שדי עפרא וע"י בירור זה שנפרד הרע מהטוב מזה נמשך להם חרב פיפיות לעשות נקמה כו' ועד"ז נאמר לע"ל בלע המות לנצח כו'. ע"כ מה שמ"כ מכ"י מו"ח ז"ל על ענין שטן לש"ש נתכוין כו'. ועפ"ז יובן ענין הרישי' דדהב טב כו' מעוהי וירכוהי די נחש מסטרא דנחש כי הצלם הוא ק"נ וג"ר שבה הוא טוב והוא ע"ד קליפות דאצילות שטן לש"ש נתכוין כו' ומ"מ הולך ומשתלשל ונמשך מזה למטה רע ולכן מעוהי שלמטה מהפרסא שבק"נ עצמה הוא רע כו'. ועוי"ל כיון אף הלבוש עצמו דלש"ש כו' הוא רע זהו ענין שקוהי די פרזל כו' שהוא בחי' הלבוש לרישי' כמו הרגלים שבהם ועל ידם מתהלך הראש כו'.

תחת רגלי הצדיקים: ר"ה יז, א. ובגירסת הע"י: תחת כפות רגלי. אבל בזח"א (קלא, א) קטמא תחות רגליהון. — ע"פ המבואר במאמר יובנו דברי הכס"מ (רמב"ם הל' תשובה פ"ג, ה"ה): וזכות הוא להם כו'.

שאמרו באברהם: תענית כא, א.

קיצור. שטן לש"ש נתכוין, ענין קליפות דאצי' מדוריהן בעולם הבריאה וכ"מ ברבות בא פט"ו שהם למטה מהכסא, כל רעות שרשם טוב כמשל הזונה שכוונתה שלא לציית אותה הבן ומ"מ כיון שהלבוש רע והיא מתלבשת בו ע"כ יש לה איזה התקשרות להרע ממש ולכן מדור שלהן א"א להיות באצי' כ"א בבריאה למטה מהפרסא וזהו לא יגורך רע, ועד"ז יובן רישי' די דהב טב, ומ"מ אח"כ משתלשל מזה רע וזהו מעוהי די נחש כו', או הלבוש כו' ורב אחא העלאהו לשרשו ושם המתיקו כו'.

הג"ה. ועוד יובן ענין רישי' דדהב ממש בענין רישי' דעשו בעטפוי דיצחק דבחי' רישי' זהו"ע לבונה שבי"א סממני הקטורת, בת"א פ' תולדות בד"ה ראה ריח בני, וזהו"ע וראשו מגיע השמימה שבסולם דק"ב דהיינו לינק מבחי' דכחשיכה כאורה וכדלקמן ס"ח בענין אם תגביהי כנשר וכמ"ש במ"א בענין מה שאמר המן יעשו עץ גבוה כו'.

ח) **ומעתה** יובן ענין המדרש והנה סולם זה חלומו של נבוכדנצר כי הנה מבואר לעיל בענין סולם דקדושה שמחבר המקום הגבוה עם הנמוך אצי' עם בי"ע ועד"ז בלעומת זה כי הנה נוגה היא הממוצע בין הקדושה והטומאה שבה ועל ידה הם מקבלים החיות והשפע כמ"ש הרמ"ז פ' אמור דצ"ה ובפ' פנחס דרנ"א ומתבאר מהמאמר זח"ב ויקהל דר"ג ע"ב וע"כ הוא בחי' הסולם המחבר השפע מהקדושה אל הטומאה והיינו כי רישי' דהב טב לכן עי"ז מקבל מהקדושה והוא ע"ד שנת' בתו"א בד"ה ראה ריח בני בפי' רישי' דעשו בעטפוי דיצחק שבחי' רישי' הוא המקיף שלו מבחינת לבונה כו' והיא הראשונה שבי"א כתרין דנוגה כו' שבחי' זו מקבל מסוף וסיום הקדושה עטפי' דיצחק כמו"כ כאן רישי' דעה"ד טב ועי"ז מקבל מלמעלה ואח"כ ממנו יניקת הנחש כו'. והנה כתי' מלכים סי' י"ט י"א ואחר הרוח רעש כו' ואחר הרעש קול דממה דקה והיינו ד' בחי' עשי' יצירה בריאה אצילות כמ"ש בד"ה אני דפ' ציצית ועיין מענין קול דממה דקה בזח"ג דף ע"ב ודקצ"ג רע"ב שהוא בחי' קלא פנימאה כנזכר בד"ה הקול קול יעקב ועכ"פ קול דממה דקה זהו צלותא בחשאי בחי' שמו"ע מעומד כנזכר בד"ה ששה משמותם וזהו ענין שהתפלה נק' סולם ויש בה ד' בחי' הנ"ל רוח היינו רוח מפרק הרים ומשבר הרים כו' להיות לב נשבר כו' ואח"כ רעש בחי' יצירה והאופנים והחיות ברעש כו' אש ק"ש, ובמ"א מבואר שד' בחי' הנ"ל הם ג"ק וקול דממה דקה הוא נוגה כו' כנז' ברע"מ פ' פנחס דרכ"ז ע"ב ע"ד חש דחשמל כו', וע' במא"א אות ח' סי' י"ב ועיין מזה בזוהר ח"א די"ו א' שהן ג"כ ד' בחי' תוהו ובהו וחשך ותהום. והנה זה שנק' הנוגה קול דממה דקה שהוא אצי' היינו מפני שהוא לגבי ג"ק שלמטה מנוגה כמו אצילות לגבי בי"ע כו' כמו שאצי' הוא ממוצע בין המאציל א"ס לבי"ע כן הנוגה ממוצע בין הקדושה כו' כנ"ל, והרמ"ז אמור צ"ה פי' שהוא בחי' כתר להם כו', והכל א' ולכן הוא בחי' הסולם והמחבר כו', וע' בעמה"מ ש"ו ס"פ ס"ז הם ג"כ עולים מבחוץ ומקבלים ממט"ט שר העולם ע"י ק"נ, ובשער י"ח פ"ב שרה

של בבל עולה שבעים כו׳ כי בבל מדי יון* הם ג״ק שלמטה מנוגה ונק׳ תהו ובהו וחושך וכל א׳ כשמושלת הוא ע״י עלייתה בק״ב ומספר ע׳ כנגד ז״ת הכלולים מעשר שבהן הי׳ שבירת הכלים וכמ״ש יצב גבולות עמים כו׳ ושל מדי נ״ב כנגד מה שנפל משם ב״ן כו׳ ק״פ נגד ע״ב ס״ג מ״ה גם חייו של יצחק אבינו הי׳ ק״פ שנה בפ׳ וישלח ל״ה כ״ח. ועיין במ״ע אופן רל״ה ושם שהגלגל חלקו התוכנים לק״פ מעלות ואפ״ל ענין ק״פ שנה דיצחק י״פ ח״י אכן ק״פ מעלות דמוקדון י״ל ע״ד מה שארז״ל בפ״ק דשבת דט״ו ע״א מאה ושמונים שנה עד שלא חרב הבית פשטה המלכות על כו׳ אשר ודאי יש כוונה בצמצום מספר זה, ומלכות אדום עולה כו׳ היינו כי נזכר ברבות בראשית פ״ב שהוא נק׳ תהום ותהום הוא ק״ב ודלא כאש״א שפי׳ שהוא חושך דבריאה נגד הרבות דאומר שהוא תהום כו׳ וא״כ הוא אצילות שבקליפה וכ״כ בע״ח דעשו הוא ז״א דאצי׳ דקליפה כמ״ש הרמ״ז פנחס רנ״א ע״פ גער חית קנה כו׳ ולכן מאמינים בחידוש ובהשגחה ולא כמו בבל כו׳, וא״כ עלייתה היינו לקבל מבחי׳ שלמעלה מסדר השתל׳ כנזכר בד״ה בשלח פרעה גבי להודיע כמה ארך אפים לפניו, והוא להבדיל עליות האצי׳ דקדושה בא״ס ע״ד סולם דתפלה למשה כו׳, וזהו אם תגביה כנשר שפי׳ בע״ח שמ״ט שהגבהה זו ע״ד בחי׳ עתיק כו׳ ולכן עלייתה הרבה ונק׳ תהום שאין לו חקר ע״ד משאל״ס דאין ר״ל שאל״ס באמת אלא שאין הראי׳ שולט בהגבול כו׳ משא״כ ג״ק הנ״ל שעלייתן מבי״ע שלהם לאצי׳ ע״כ יש להם גבול גמור כו׳, ומ״מ משם אורידך נאום הוי׳ כמ״ש בד״ה ויאבק איש ופי׳ משם דוקא כי העלי׳ הוא סיבת הירידה כמ״ש בתו״א בד״ה ובבואה לפני המלך יעו״ש היטב וסד״ה כי אברהם לא ידענו, והנה ע״י שעבוד הנשמות בד׳ גליות הנ״ל עי״ז מוציאים הניצוצות שנמשכו בהן ע״י סולם וכמ״ש בד״ה בשלח פרעה דוקא את העם, וזהו ענין ד׳ כוסות דפסח כוס גימט׳ אלקים כנגד ד׳ גאולות והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי והייתי לכם לאלקים פי׳ ששם יהי׳ בבחי׳ אלקים ע״י גילוי ע״ק וזהו כוס הרביעי ועמ״ש מזה בפ׳ וארא ע״פ לכן אמור לבנ״י. והנה מה שאמר הקב״ה ליעקב שיעלה כו׳ היינו ודאי בסולם דקדושה והעלי׳ בב׳ בחי׳ היינו ע״ד תפלה דחול שהוא העלי׳ מבי״ע לאצי׳ ותפלה דשבת שהוא העלי׳ עד א״ס, ואמנם כוונת זה היינו גם שיעלה גם לענין השפעת העוה״ז ועי״ז נתיירא יעקב דאלו לענין פנימי׳ בעבודה הרי ודאי ניתן לו סולם הנ״ל דהיינו המזבח ומ״ת כו׳ אלא שלענין השפעת גשמיי נתיירא שאולי גם הוא לא יוכל לעמוד ותהי׳ העלי׳ סיבת כו׳ כמ״ש שאינם יכולים* לקבל רוב טובה ורוש ועושר* אל תתן לי כו׳, אך באמת הם דוקא אינם יכולים שהם יש ודבר נפרד וא״א לקבל כ״א מרחוק לכן משם אורידך כו׳ אבל ביעקב נהפוך הוא כמ״ש בד״ה קטונתי מכל כו׳ באגה״ק, ועוד שהקב״ה כל יכול להשפיע הביטול גם עם רוב טובה בעוה״ז, וכמו בהאבות שהטעימן* מעין עוה״ב כו׳, וע״ד שנת׳ במ״א* בענין יוסף שהי׳

יון: [בבי׳ כת״י: מקדוני].
שאינן יכולים: תענית כג, א.
ורוש ועושר: משלי ל, ח.
בהאבות שהטעימן: ב״ב טז, סע״ב.
שנתבאר במ״א: תו״ח ויחי ד״ה בן פרת יוסף. דרמ״צ פא, א. ד״ה ומקנה רב תרכ״ט.

מלך וטרוד לכאורה ואעפ״כ הי׳ מרכבה תמיד כי נשמות דאצי׳ אין מסתיר להם כלל עניני עוה״ז והי׳ נשמות רק עד״ז, וכמו שמצינו ברבינו הקדוש שאמר לא נהניתי אפילו כו׳ ספ״ח* דכתובות אף שאהרורי׳ דר׳ עתיר משבור מלכא*, ועיין מזה ברבינו בחיי גבי שני גוים בבטנך כו׳ וכה״ג נת׳ במ״א ע״פ* היד ה׳ תקצר מלהמשיך הביטול גם בבחי׳ בשר כו׳ ע״ש, וכמ״ש בד״ה אין ערוך לך* בענין אפס בלתך לימות המשיח, דהנה ארז״ל* עתידה אשה שתלד בכל יום, וכן שאר ענינים גשמיי׳ כי הנער* בן מאה שנה ימות, ויהיו* איש תחת תאנתו כו׳ במיטב העוה״ז, ואף שנראה לכאורה תמוה אינו כן אלא אדרבה זהו מגודל מעלת ומדריגת גבוהות אשר יהי׳ בימים ההם יהי׳ התגלות אלקות בזה העולם הגשמי ונגלה כבוד ה׳ וראו כל בשר אפילו הרשעים* הגשמי׳ ומלאה הארץ דעה ויהיו כולם אף שבזה העולם בטלים ומבוטלים כאין מהשגתם את בוראם ויהי׳ אפס בלעדו אפס גבוה מאין עכ״ל, והיינו כמ״ש במא״א אות א׳ סעי׳ קי״א אפס נק׳ הא״ס כי אין בו תפיסא ובו אפיסת הרעיון עכ״ל, ולכן בהתגלות בחי׳ זו לימוהמ״ש אזי גם היש הגשמי לא יסתיר כלל וכמ״ש בתניא ס״פ י״ט* הרי כל הקליפות בטלים ומבוטלים כו׳ כאין נגדו מאפס ותוהו נחשבו לו כו׳ ע״ש, ועיין זח״ב פ׳ בא דל״ז.

קיצור. סולם זה הכבש, סולם זה סיני, וגם להפך חלומו של ג״ב יארו צלם חד, מהרמ״א כ׳ סולם הוא בהמ״ק שמחבר העולמות גם פי׳ סולם הוא צדיק כי כל בשמים ובארץ שמקשר ומחבר בחי׳ שמים שהוא סוכ״ע לבחי׳ ארץ שהיא ממכ״ע כענין חיבור ב׳ בחי׳ כבוד לויתן זה הפעם ילוה, סולם לעלות בו אל הדעת דרך ח״י חוליות וראשו מגיע השמימה עולה עד הדעת מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה גם סולם זה מט״ט כי הוא סולם לעלות בו אל האלקות גם כי הוא קושר כתרים לקונו בלק״ת בשה״ש דף מ״ג ע״ג.

(ב) **וכ״ז** לפי׳ הרמ״ז, אך המק״מ וזח״מ פי׳ שהמל׳ נק׳ סולם שבי״ע תלוים בה וגם כל המדות עליונות דאצי׳ (ואפי׳ חב״ד) אינם משפיעים אלא על ידה בלק״ת בד״ה לבאר ענין יוהכ״פ פ״ב בתקונים אמרו כי התפלה במקום קרבנות תקנום כי כמו הקרבן מקריבים הבהמה כו׳, וכך צריך לעורר את האהבה ברשפי אש בלבו בתפלה כו׳ ולשרוף ולכלות את נה״ב ובחי׳ אש

ספ״ח: כנראה צ״ל ספי״ב. והוא שם קד, א.
שבור מלכא: שבת קיג, ב. ב״מ פה, א.
נת׳ במ״א ע״פ: בהעלותך יא, כג. לקו״ת שם לא, ד.
בד״ה אין ערוך: בונה ירושלים ס׳ קכו (בשינוי לשון קצת).
אמרו רז״ל: שבת ל, ב.
כי הנער: ישעי׳ סה, כ.
ויהיו: ראה רמב״ם הל׳ תשובה פ״ט, הל׳ מלכים ספי״ב.
אפילו הרשעים: כ״ה בכת״י. אבל בבונה ירושלים: בזה העולם הגשמי ומלאה הארץ.
תניא ס״פ י״ט: ראה בהשיחה הנ״ל דש״פ ויצא תשכ״ה דלכאורה אינו מובן, שהרי בתניא אינו מביא הסיום של הפסוק מאפס ותהו נחשבו לו, שהדיוק הוא מהתי׳ וגו׳ (בתוס׳ וא״ו). ע״ש.

שלמעלה הוא בחי' אה"ר הכלולה בחכמה שבנה"א, וכדברי התיקונים משמע במד"ר שאומר דהכבש והמזבח זהו ענין הסולם וא"כ כמו"כ התפלה שבמקום קרבנות, המק"מ פי' שהמל' נק' סולם שמחבר אצי' עם בי"ע, רבינו פי' שהתפלה נק' סולם, וכן משמע ברבות דאומר דסולם היינו הכבש והמזבח ותפלה במקום קרבנות ושמחברת הנפש בשרשה ומקורה וזהו מוצב ארצה בחי' המזבח והוא באדם בחי' הלב כי בלב יש חיצוניות ופנימי' כמו מזבח החיצון ומזבח הפנימי וראשו מגיע השמימה בחי' מולי' וסוכ"ע.

(ג) **עוד** טעם שנק' התפלה סולם ע"ד שנקראת שיחה כמו ולפני ה' ישפוך שיחו, ושיחה ג"כ לשון שיחה והזזה ומלמטלמ"ע הוא רעו"ד והשתפכות הנפש לשרשה ועי"ז נמשך מלמעלמ"ט יהי רצון מה שמלכות דא"ס נעשה כתר לאצי' וכמ"ש מזה בלק"ת ס"פ חקת בהביאור ע"פ תבנה ותכונן עיר סיחון, מוצב ארצה שהיא בחי' מל' כי נעוץ סופן בתחלתן וכענין שנת' בד"ה כי אתה נרי בענין מלך יחיד חי העולמים כו' ע"ש, ולפ"ז סולם פי' מל' כפי המק"מ והזח"מ דלעיל סעי' ב' שהיא הנק' תפלה כמ"ש הפרדס בערך תפלה, וזהו מי זאת עולה מן המדבר דהיינו שהעלאה זו נמשך לה ע"י היותה במדבר בארץ ציה מזה נמשך ממעמקים קראתיך כי מדבר נק' המל' כשמתלבשת בבי"ע שאז יש פתח ומבוא לחיצוני' לינק ממנה כמ"ש בלק"ת פ' במדבר דף ב' עמוד שני מתרפקת על דודה ע"ד ותתפלל חנה על הוי' ונק' זרקא דאזדריקת עד א"ס וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה שבת שבתון פ"ג ובהביאור שם פ"ב אף שבפע"ח איתא שתועלת התפלה להמשיך מוחין לזו"נ כדי שיזדווגו, וע' מענין פי' הזיווג בלק"ת בתחלתו סד"ה ראו כי ה' נתן לכם השבת ובד"ה אלה פקודי המשכן פ"ה ובהביאור שם פ"א מ"מ עיקר החסרון בלי הזווג הוא לבחי' מל' וכמו סיהרא יש בה פגם והתפלה והבקשה זהו מחמת שחסר וזהו ענין ובקשתי שת"א ובבעותא עד"מ כמו משיכת הקשת וזהו תפלה לעני סיהרא לית לה מגרמא כלום.

(ד) **ומ"מ** נראה דיש לפרש ג"כ והנה סולם כפי' הרמ"ז דהיינו יסוד ועכ"ז יתפרש ג"כ על התפלה והוא ענין תפלה למשה שהוא תש"ר המשכת מוחין לז"א וההפרש זה לתפלה לעני כמו ההפרש בין תפלה דחול לתפלה דשבת והיינו ע"ד ההפרש בין והאופנים ברעש גדול ובין השרפים ובשבת מאיר בחי' שמש בשבת צדקה לעניים, ישבעו ויתענגו מטובך אז תתענג והוא ג"כ ההפרש בין בחי' יעקב לבחי' ישראל לכן יש בשבת תפלת מוסף שהוא בחי' יסוד שבו וע"י תוס' האור והוא כענין מ"ש בשבת שירו לד' שיר חדש, והנה שיר חדש הוא ענין עליות הז"א עצמו בבחי' שיר לעצמות אור א"ס ב"ה, והנה עכ"פ תפלה למשה שהוא ז"א הוא המשכת תוס' אור ונק' נמש ועד"ז ארז"ל הקב"ה מצלי כי הקב"ה הוא ז"א ומצלי הוא הטי' והמשכה מבחי' כתר שהוא מל' דא"ס שיאיר תוס' אור בחו"ב ובמדות כו' ועי"ז יומתקו הגבורות, ובזה יובן מה דלפעמים מצינו שהתורה היא למעלה מהתפלה ע"ד חיי עולם וחיי שעה ובמ"א נת' שאדרבה התפלה היא המשכות מקיפי' עליונים שלמעלה מההמשכה שע"י תומ"צ כמ"ש בענין איזה בית אשר תבנו לי ולפמ"ש י"ל שזהו החילוק בין תפלה לעני לתפלה למשה.

(ה) **כמו** מה שהמל׳ נק׳ סולם זהו מה שמקשרת ומחברת אצילות עם בי״ע כמ״כ באצי׳ עצמו יש ג״כ אבי״ע כי חו״ב הם בבריאה שבאצילות וכמ״ש בלק״ת סד״ה את שבתותי תשמרו בענין כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא כו׳, והכתר שבו מלובש מל׳ דא״ס נק׳ אצילות שבאצי׳ ובחי׳ תפלה למשה זהו הסולם המחבר בי״ע דאצי׳ במאצילן א״ס ב״ה וזהו ע״ד ושמחתים בבית תפלתי שהקב״ה מתפלל, ובית תפלתי הוא בינה שעי״ז יוכל להיות העליי׳ בעתיק, ומלאכי אלקים הם או״א שמלבישים נ״ה דעתיק והם עולים בסולם הנ״ל ויורדים בו ע״ד כתר יתנו לך לז״א מלאכי הנ״ל. ובזח״ב תרומה קל״ז ב׳ פי׳ תפלה למשה תפלה שהיא מ׳ נתחברה עם משה שהוא ז״א י״ל כי הא בהא תלי׳ שכדי להיות יחוד זו״נ זהו ע״י המשכות מוחין עליונים לז״א, עוי״ל פי׳ סולם על התורה מוצב ארצה היינו הנגלות שבתורה וראשו מגיע השמימה היינו פנימי׳ התורה. והנה כ״ז הוא בחי׳ הסולם שבקדושה אך מה שאמרו עוד זה חלומו של נ״נ כ׳ בע״ח וז״ל כי צלם דנ״נ הוא הנוגה ולכך ממראה מתניו ולמעלה טוב גובר אבל מהחזה ולמטה מקום המל׳ דנוגה שם רע גובר עכ״ל, וענין ההפרש בין מן החזה ולמעלה ובין מן החזה ולמטה נראה כי הנה גם בע״ס דקדושה יש שם פרסא המפסקת וזה״ע חצר הכבד המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון וא״כ מכש״כ בעה״ד דטו״ר עצמו שהוא ק״נ בענין הפרסא שיש שם אזי ודאי הוא העלם והסתר גמור וזהו מעוהי וירכוהי די נחש מסט׳ דנחש הקדמוני.

(ו) **וזהו** דלפעמים ארז״ל שטן לש״ש נתכוין ולפעמים ארז״ל נתן עיניו במקדש ראשון והחריבו, קליפות דאצילות אין עומדים באצי׳ כ״א בבריאה ולכן ארז״ל בכסא של הקב״ה אין דבר רע נוגע, מהו לשון קליפה דאצי׳ כל רעות שבעולם שרשם המחי׳ אותם הוא טוב כמשל הזונה עם בן המלך שכל רצונה שלא יצייּת אותה הבן וא״כ אין הפרש בינה לבין האב אלא בעשיית הנסיון לנסות הבן שהיא יכולה להתלבש לפתותו, ויש להעיר ממ״ש בתניא ח״א פ״י בענין צדיק ורע לו שאינו שונא הסט״א בתכלית השנאה ועד״ז ענין שטן לש״ש נתכוון לתקן את איוב שכוונה זו לש״ש, ועכ״ז הנסיון והיסורים לאיוב הוא מעשה הפכי מאלקות ולכן נק׳ בשם קליפה כמו קליפת הפרי המכסה את הפרי, ולכן אין הלבוש יכול להיות כלל בבחי׳ אצילות לכן אין המדור דקליפת דאצילות כ״א בעולם הבריאה ומ״מ כיון שכוונתו לש״ש נק׳ קליפות דאצילות, ועוד יובן ענין רישי׳ דדהב ע״ד רישי׳ דעשו בעטפי׳ דיצחק דבחי׳ רישי׳ זהו״ע לבונה שבי״א סממני הקטורת וזהו ענין וראשו מגיע השמימה לינק מבחי׳ דכחשיכה כאורה.

(ז) **והנה** כמו שסולם דקדושה מחבר אצי׳ עם בי״ע כמו״כ בלעומת זה ק״נ היא הממוצע בין הקדושה ובין הטומאה וכמש״ל בענין רישי׳ דעשו בעיטפי׳ דיצחק ואחר הרוח רעש כו׳ עד קול דממה דקה הם ד׳ בחי׳ שבתפלה ולכן נק׳ התפלה סולם ובמ״א מבואר שד׳ בחי׳ הנ״ל הם ג״ק ונוגה, בבל עולה שבעים ועליתה הוא בנוגה ומספר שבעים כנגד ז״ת שבהן הי׳ שבה״כ והם כלולים מעשר ושל מדי נ״ב נגד מה שנפל משם ב״ן ושל אנטיוכס

ק"פ נגד מה שנפל מבחי' ע"ב ס"ג מ"ה גם יצחק חי ק"פ שנה ובגמרא שבת דף ט"ו א' ק"פ שנה עד שלא חרב הבית, ושל אדום עולה ולא יודע כמה היינו כי במד"ר ר"פ בראשית אומר שהוא נק' תהום וא"כ עלייתה היינו לקבל מלמעלה מסדר ההשתלשלות כנזכר בד"ה בשלח פרעה גבי להודיע כמה ארך אפים לפניו והוא להבדיל עליות האצילות דקדושה בא"ס ע"ד סולם דתפלה למשה וזהו אם תגביהי כנשר ונק' תהום שאין לו חקר ע"ד משאל"ס דר"ל שאין הראיה שולט בהגבול ומ"מ משם אורידך נאום הוי' כי העליי' היא סיבת הירידה.

(ח) **והנה** ע"י שעבוד הנשמות בד' גליות הנ"ל עי"ז מוציאים הניצוצות שנמשכו בהם ע"י סולם וזהו ענין ד' כוסות דפסח כוס גימט' אלקים פי' ששם הוי' יהי' בבחי' אלקים ע"י גילוי ע"ק. והנה מה שאמר הקב"ה ליעקב שיעלה כו' והעליי' בב' בחי' ע"ד תפלה דחול ותפלה דשבת והיינו שיעלה גם לענין השפעות העוה"ז וע"ז נתיירא יעקב אבל באמת הקב"ה כל יכול להשפיע הביטול גם עם רוב טובה בעוה"ז וכמו בהאבות שהטעימן מעין עוה"ב וכה"ג נת' במ"א ע"פ היד ה' תקצר מלהמשיך הביטול גם בבחי' בשר וזהו אפס בלתך לימות המשיח אפס נק' הא"ס כי אין בו תפיסא ובו אפיסת הרעיון ולכן בהתגלות בחי' זו לימוהמ"ש אזי גם היש גשמי לא יסתיר כלל.

והנה סולם מוצב. ע' רמב"ן ורקאנטי הביאו, ומהרמ"א כ' כי כאשר הסולם מחבר המקום הגבוה עם הנמוך כן בהמ"ק, ובענין החיבור י"ל דהרמ"ז פ' ויצא פי' שיסוד נק' סולם וה"ע בן פורת יוסף אותיות תופר, וא"כ גם התפלה שנק' סולם י"ל ג"כ מצד היסוד כי כן ח"י ברכאן דצלותא הם ח"י חוליות בחי' חי הוא יסוד וע' בד"ה לא הביט און ביעקב וזהו מש"ש שהחוט מקשר כל רמ"ח אברים וכך התפלה היא הכוונה של הרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כן פי' בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ פ"ב דענין מלאכי אלקים עולים בו הם המצות שהם מתעלים ע"י הסולם הוא התפלה היינו כנ"ל שהתפלה היא הכוונה וכמו חוה"ש ולפ"ז וראשו מגיע השמימה שהיסוד ממשיך מהבינה והכתר סוכ"ע יסוד י' סוד ו' ע"ד מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה, מ"ש שמט"ט נק' סולם ג"כ כי נק' שרו של עולם אשר דרך עליו יורד ההשפעה ועמ"ש הרמב"ן הנ"ל.

ב) **אך** צ"ל דהא תפלה היא במ' גם המק"מ ר"פ ויצא פי' שהמל' נק' סולם, אפ"ל כמו תש"י ותש"ר כן תפלה עליות המ' והמשכת היסוד שע"י ההעלאה של המל' נמשך האור ביסוד דוגמת מ"ש בבה"ז בלק דקצ"א ע"א בענין גבורי כח עושי דברו שע"י הדאגה מלמטה נפק דודה וכמו"כ הנחת

תש״י המוחין דכנס״י ע״ד דעת תחתון נמשכים מוחין עליונים דתש״ר דעת עליון וכמ״כ בענין התפלה כי תפלה ותפילין שניהם לשון חיבור, ואפ״ל כנגד ב׳ בחי׳ אלו שבתפלה מ׳ ויסוד כן זהו״ע תפלה בלחש ותפלה דחזרת הש״ץ, שהיא בקול רם, ע״ד הקל קול יעקב, וגם כי היסוד נק׳ שליח ציבור, והיינו כי תפלה בלחש זהו ע״ד תפלה לעני ותפלה דחזרת הש״ץ י״ל ע״ד תפלה למשה דפי׳ בזח״ב תרומה דקל״ז ע״ב אתחברותא ואתדבקותא דאתתא בבעלה לפרשא ימינא ושמאלא לקבלא לה, וזהו איש האלקים שהוא איש לבחי׳ מל׳ הנק׳ אלקים.

ג) **וע׳** מענין תפלה שהיא במל׳ בפרדס ערך תפלה וע״ד מ״ש בחנה ואשפוך נפשי לפני ה׳ וע׳ בד״ה ואני נתתי לך שכם אחד בענין ובקשתי דהתרגום בעותי והוא ג״כ לשון קשת כו׳, וענין בחי׳ זו בנשמה נת׳ בלק״ת בשה״ש בד״ה יונתי בחגוי בענין קומי לכי ועי״ז מתעלה ג״כ המל׳ כנזכר בד״ה כי אתה נרי בפי׳ ארוממך אלקי המלך ועליות שם ב״ן הוא ע״י בירור נה״ב ע״ד שנת׳ בזח״ב פ׳ ויקהל דקצ״ז בענין קחו מאתכם תרומה, ואפ״ל לפ״ז הסולם הוא מל׳ והנשמות ע״י התפלה עולים בסולם ואח״כ חזרת הש״צ בתפלה הוא ע״ד ארוממך המשכת הרוממות למטה, וע׳ עוד מענין תפלה בלק״ת פ׳ חוקת בד״ה ע״כ יאמרו המושלים בואו חשבון בענין עיר סיחון לשון הזזה יהי רצון וזהו מה שנמשך מלמעלמ״ט תפלה למשה וכענין קוב״ה מצלי יהי רצון ע׳ בסידור בדרוש חתונה בד״ה שוש תשיש והיינו כי ע״י תפלה לעני ממשיכים תפלה למשה.

ד) **והנה** ענין הסולם דפי׳ מהרמ״א התקשרות העולמות צ״ל דהא ואתה מחיה את כולם ואין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה וגבוה מעל גבוה שומר וכמשנ״ת מזה בלק״ת בד״ה כי תצא דרוש השני, וא״כ בלא״ה יש התקשרות העולמות. ואפ״ל מל׳ זה נק׳ סולם, וכמש״ל ססע״י א׳ דלכן נק׳ מט״ט סולם, אך ענין שהמל׳ נק׳ סולם וצדיק יסוד עולם נק׳ סולם י״ל זהו עדמ״ש בסדור סוף שער הק״ש ד״ה איתא בספרי שע״י ק״ש שהוא בחי׳ בכל קראנו אליו אליו ולא למדותיו נמשך בק״ש יחוד או״א שהוא תוס׳ אור חדש שלא לפי ערך סדר ההשתלשלות והיינו מעצמיות המאציל וכדי שיגיע לבחי׳ בכל קראנו אליו זהו ע״י המל׳ הנק׳ סולם ע״ד היא העולה וכנ״ל בענין התפלה לעני ואז אח״כ נמשך ההמשכה מלמעלמ״ט ע״י צדיק יסוד עולם הנק׳ ג״כ סולם וכמ״ש קצת מזה בלק״ת בד״ה ראו כי ה׳ נתן לכם את השבת בענין אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד היו נגאלין דהיינו ב׳ בחי׳ שבסולם, והנה עי״ז נמשך ג״כ מ״ש במדרש ר״פ ויצא אחר שי״ב הקב״ה עושה סולמות משפיל לזה ומרים את זה כו׳ שנאמר כי אלקים שופט זה ישפיל וזה ירים, ומה שנק׳ בחי׳ זו סולמות היינו כנ״ל בענין שהתפלה נק׳ סולם שהיא התקשרות ממכ״ע בסוכ״ע להמשיך תוס׳ אור כמו״כ מה שנמשך על זה בחי׳ זה ישפיל וזה ירים נק׳ ג״כ סולם, ולכן גם מט״ט נק׳ סולם, וע״ש שמתחלה אמר שמזווג זיווגים והמ״י דזווג זו״נ זהו עצמו ענין

הסולמות ושייך זה לענין ויחלום והנה סולם מוצב כי יעקב הלך אצל זיווגו זהו עצמו ענין הסולם.

ה) **והנה** במדרש ויצא אמרו סולם זה הכבש מוצב ארצה שנא׳ מזבח אדמה תעשה לי. והענין דכתיב ולא תעלה במעלות על מזבחי ובמדרש ר״פ ואלה המשפטים שהזהיר את הכהנים שלא יפסעו פסיעות גסות כו׳ וכן הזהיר את הדיינים שלא יפסעו פסיעות גסות בדין. והענין דכמו שיש סולם בקדושה והו״ע הכבש כך יש סולם לעומת זה, וכמ״ש במדרש פ׳ ויצא ד״א והנה סולם זה צלמו של נ״נ שהי׳ עובד כוכבים כו׳ וענין סולם זה נת׳ בבוך בראשית א׳ * פ׳ ויצא ע״פ והנה סולם והוא ק״נ שהוא הממוצע המחבר הקדושה עם ג״ק רוח רעש אש ודרך פרט גם בין ק״נ לקדושה יש ממוצע בחי׳ לבונה ושם הסולם הוא פסיעות גסות ע״ד אם תגביהי כנשר לינק מבחי׳ דכחשיכה כאורה כמ״ש בת״א פ׳ וישלח בד״ה ויאבק איש עמו, וזהו״ע המן שאמר יעשו עץ גבוה, ויניקה זו היינו ע״י המקיף דלבונה, אבל העלי׳ בסולם דקדושה ע״ז בזאת יבא אהרן אל הקדש בחי׳ יראה וענוה וזה״ע הכבש שהוא הביטול לבחי׳ כבשי דרחמנא ועי״ז שעלה בכבש ולא בפסיעות גסות כ״א בקבלת עול עי״ז פנה לסובב להמשיך מבחי׳ סוכ״ע לכן גבי והנה סולם נאמר והנה ה׳ נצב עליו ר״ת עניו כי הנה ע״י הענוה ממשיך והנה ה׳ נצב עליו ע״ד במקום גדולתו אתה מוצא ענותנותו ועי״ז נמשך ענין זה ישפיל וזה ירים ר״ל כי יש ב׳ בחי׳ זה דהיינו זה לעו״ז שיש וזה לכם הטמא המן הרע הזה שרצה לעלות בסולם ע״ד אם תגביהי לכן זה ישפיל וזה ירים היינו י״ב שבטים כמנין זה כו׳, ונמצא ע״י סולם דתפלה גורם שיושפל סולם דלעו״ז, וזהו שסמכם במדרש שם לענין שהקב״ה מזווג זווגים כי הכל ענין א׳ והבן.

גם י״ל אשר לא תגלה ערותך עליו כי סולם דקדושה יחוד זו״נ ע״י התפלה והיחוד בקליפה נק׳ תגלה ערותך, והיינו כשהולך פסיעות גסות ועמ״ש לקמן ע״פ ואני נתתי לך שכם אחד בענין בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי.

—— • ——

והנה * סולם מוצב ארצה.

ז״ל הרקאנטי פ׳ ויצא בענין הסולם הראהו בחלום הנבואה כי כל הנעשה בארץ נעשה ע״י המלאכים, והכל בגזירות עליון שעליהם כו׳ והראהו כי הוא יתעלה נצב על הסולם ומבטיחו ליעקב הבטחה גדולה שלא יהי׳ ביד המלאכים רק שיהי׳ חלק ה׳ תמיד עכ״ל. ועו״ד הזהר י״ל כי יש ב׳ בחי׳ הא׳ המחדש בטובו בכ״י תמיד מע״ב דהיינו לחדש הישנות והמלאכים הם שלוחי

בבוך בראשית א׳: ראה המאמר דלעיל.

והנה: בבוך באב. 49 אין שורה זו, ושם הוא בהמשך אחד.

השפע כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני בענין אכלתי יערי וזהו"ע הסולם דמלאכי אלקים עולים י"ל שיר של המלאכים שזהו העלאת מ"ן להמשיך יחוד חיצוני' דחו"ב אין ויש שמשם נמשך ההמשכה מאין ליש כנז' בת"א פ' יתרו בד"ה הנה להבין שרש ענין מ"ת, ושם בדבור אך ההפרש שבין חיות הקדש שבמרכבה ובין האבות שהן הן המרכבה כו' וכשנמשך השפע זהו"ע ויורדים בו, אך ההמשכה שע"י הסולם לחדש הנשמות שיומשך אור חדש זהו והנה ה' נצב עליו והמשכה זו זהו ע"י והנה סולם דא צלותא בהשמטות זח"א סי' נו"ן וכן במדרש סולם זה הכבש כו'. ולבאר קצת ענין ק"ש ותפלה, יש להקדים הדרוש שבסידור* ע"פ כה' אלקינו בכל קראנו אליו אליו ולא למדותיו והרי אמרו מפני שאין יודעים לכוין בשם, והגם שבאמת השם זהו אוא"ס המלובש בהמדה ולא המדה עצמה והרי זה נק' אליו ולא למדותיו כמ"ש מזה בפרדס בסופו בשער הכוונה מ"מ בק"ש הוא בחי' אליו ממש שלמעלה מהתלבשותו בהמדות ובזהר פ' ואתחנן דרס"ה סע"ב מאן דבעא לצלאה צלותא קמי מלכא קדישא בעא למבעי מעימקתא דכולא לארקא ברכאן לתתא, פי' הרמ"ז ה"ס אבא עילאה י"ל זהו בשמו"ע אבל ק"ש הוא אליו ממש למעלה מהחכמה דהיינו בבחי' כתר כו', ואיך יגיע לזה הנה בענין הכוונה באחד ארז"ל אמליכתי' למעלה ולמטה ולארבע רוחות והם ביטול ו"ק ע"ד והנה מקום אתי שהמקום שהוא ו"ק הם בטלי' אליו ית' ע"ד דכולא קמי' כלא חשיב, ובזהר פי' א' דאחד הוא אלופו ש"ע חי"ת ר"ת חכמה ד' רבתי הוא הדיבור והנה החכמה מאין תמצא ר"ל ע"ד יש מאין שלא כמו סדר ההשתלשלות המתחיל מהחכמה ולמטה כו', וע"ש בסדור מזה בנפש האדם שרשה מחכמה דעשי' לכן ע"י ביטול הנפש בא"ס ב"ה בק"ש ואהבת שיהי' גילוי אלקות כו' עי"ז מתעורר הביטול בכל העולמות לבחי' אליו ממש וע' בת"א פ' בראשית בד"ה להבין הטעם שנשתנה גבי ועד"מ כשצריכים להגביה איזו דבר כו' ע"ש וע' בדרוש חמשה קנינים גם מ"ש בד"ה יונתי בחגוי הסלע בענין ולכי לך, וזהו בכל קראנו אליו ממש ואח"כ בשמו"ע נמשך מלמעלמ"ט ע"י ח"י ברכאן דצלותא, וזהו ג"כ ענין הסולם ועיין בעה"ק חלק העבודה פמ"ב שהם כנגד ח"י אלף עולמות, וענין אלפי שנאן שאינן שנמשכו מהספירה ראשונה הנק' אין והם למעלה מבחי' חי הנ"ל י"ל שכנגדו הם ב' פסוקי היחוד דק"ש שמע ישראל בשכמל"ו דהיינו הביטול בבחי' אין ממש כנ"ל בפי' אחד והחכמה מאין תמצא וגם ועד הוא בחילופי אתוון אחד הוא"ו תחת האלף ע"ד ולו אנחנו ולא אנחנו לו צר לא צר ע' זח"א ס"פ וירא דק"כ ע"ב והעין תחת החית כי החכ' נק' עיני העדה נמצא עין שייך לחית שהוא חכ', וע' בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון בפי' שאו ידיכם קדש. והנה סלם גימ' ק"ל כמ"ש מזה בהשמטות דזח"א סי' נו"ן קל בלא וא"ו זהו"ע צלותא בחשאי בזח"א פ' ויגש דר"י ע"א ע"פ והקל נשמע ובזהר שם שזהו"ע הנה ה' רוכב על עב ק"ל, ויש לפרש עפמ"ש בעה"ק שם דענין ח"י אלף עולמות הם לכל רוח מארבעה רוחות והם ע"ב אלף עולמות והתפלה ח"י ברכאן הם כנגד

הדרוש שבסידור: שער הק"ש דף פה, א.

ח"י אלף עולמות, וכיון שהם בפרטן ע"ב זהו עב קל, קל זהו סלם דא צלותא והוא ג"כ ע"ב, וזהו סלם בלא וא"ו גימט' קל בלא וא"ו צלותא בחשאי, אכן יש עוד קול בוא"ו וכמ"ש ביעקב ב' בחי' אלו הקל קול יעקב, וזהו ג"כ ענין סולם בוא"ו והוא חזרת הש"ץ התפלה בקול רם ע"ד מארז"ל בקולו של רם דהיינו כענין מה שהקב"ה בעצמו מתפלל יהי רצון מלפני שיכבשו רחמי כו' ע"ז מורה חזרת הש"ץ בתפלה.

וסולם זה צ"ל מוצב ארצה, דהנה כתיב ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה' נזכר ג"פ ארץ כנזכר בת"א בד"ה השמים כסאי דהיינו המצות נק' ארץ והארץ הדום רגלי ותושבע"פ נק' ארץ וכנס"י נק' ארץ, והנה כדי שיגיע הסולם לבחי' השמימה זהו ע"י שמוצב ארצה דוקא דהיינו ע"י והארץ הדום רגלי ע"ד עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו ר"ל כי תרי"ג מצות דאורייתא עם ז' מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור הנמשכים מכתר עליון שהוא רצה"ע והיינו ענין עשה רצונו המשכת הכתר ע"י קיום המצות ועי"ז יעשה רצונך כרצונו וזהו"ע התפלה שענינה יהי רצון להמשיך רצה"ע גאולה ורפואה וברכת השנים, וכן תושבע"פ הוא גילוי רצה"ע כמ"ש בת"א שם ובאג"ה סי' כ"ט ד"ה אחעט"ב גם דברי חכמים כדרבונות שדרים בינה בבנ"א ועיקר התפלה הוא בבינה כמ"ש ברחמיך הרבים רחם עלינו ותן בלבינו בינה כו' וענין שהתפלה היא הכוונה של הרמ"ח מ"ע כנז"ל סעיף א' זהו ע"ד אשר יעשה אותם האדם וחי בהם להעלות אדם העליון לעצמות אוא"ס ב"ה כי לא אדם הוא כמ"ש בלק"ת בשה"ש סד"ה לסוסתי ברכבי דרוש הראשון, והנה וחי בהם י"ל זהו ח"י ברכאן דצלותא שבהם ועל ידם ממשיכים ומקשרים בחי' אדם העליון לעצמות אוא"ס ב"ה שזהו"ע קוב"ה מצלי יהי רצון מלפני כו' שיאיר הרצה"ע בחי' כתר בז"א הנק' אדם ולכן זהו"ע וחי בהם כו', והנה וישב יעקב בארץ כו' בארץ כו' י"ל ג"כ ע"ד ב' בחי' ארץ הנ"ל תושבע"פ ומעשה המצות תושבע"פ נק' מגורי אביו כי אם אין חכמה אין יראה כו'*.

ויצא

נצב עליו, י"ל ע"ד עמדת להם בעת צרתם, עיין תורה שבת חנוכה תקס"ב, וע' זהר פ' צו ע"פ קומה למנחותך, ול' פי' קומה ג"כ כנ"ל.

---

* אין יראה כו': בהכת"י נמצא כאן קטע ד"ה זהר ר"פ וישב, הנדפס לעיל דף רסז, ב.

ויקץ יעקב, אכן יש, ברבות ס״פ ס״ט אכן השכינה שרויה במקום הזה, ור״ל דאל״כ הלא אין מקום פנוי מהשכינה אפילו סנה כמ״ש בפ׳ שמות פ״ב וא״כ מהו במקום הזה דוקא, אלא ר״ל השכינה שרויה דהיינו התגלות האור ממש ולא בבחי׳ העלם לבד. והבחיי פ׳ בשלח ע״פ היש ה׳ בקרבנו אם אין, כ׳ כי אין ירמוז על המדה הנק׳ אין ונקראת יראה (א״כ הוא מל׳) ושניה לה נקראת יש (נ׳ שהוא יסוד) ונקראת חכמה וזהו והחכמה מאין תמצא (היינו התגלות ח״ע הנמשך ביסוד נמשך למטה ע״י ח״ת הנק׳ אין) וע״כ סמך לו הוי׳ ואמר היש הוי׳ והוא דבר יעקב שאמר אכן יש הוי׳ והוא מאמר שלמה להנחיל אוהבי יש, וכבר ידעת שאין להפריד החכמה מן היראה וע״ז רמזו חכמי האמת אם אין יראה אין חכמה (וז״ס מפתחות החיצוני׳ ומפתחות הפנימיות) אם אין חכמה אין יראה כי הכל נקשר ומיוחד זה בזה, והנה ישראל הפרידו בכאן וקצצו ונטעו ולכך נענשו מיד ויבא עמלק והבן זה עכ״ל. ובשל״ה פ׳ ויצא דרצ״א ע״ב פי׳ אכן יש הוי׳ הנה יש רומז לחו״ב י׳ חכמה שי״ן בינה שרשא דאילנא עכ״ל. וי״ל משום קנה חכמה קנה בינה ב״פ קנה גימטריא יש ופי׳ שרשא דאילנא שרש חג״ת שהם ג׳ קוין השי״ן. ודרצ״ב סע״ב כ׳ אכן יש הוי׳ הוא ענין והתהלכתי בתוככם ועל זה נאמר יש שכר לפעולתך כו׳, ועיי׳ במא״א אות יו״ד סל״ה ובפרדס בעה״כ ערך יש. ואפ״ל כי מקום היינו מל׳ הנק׳ מקומו של עולם, וזהו ענין ויפגע במקום, והנה הבריאה נתהווה מבחי׳ מל׳ ולכן נק׳ יש מאין שהמל׳ היא הארה בעלמא זיו, ופי׳ עושין רצונו של מקום להמשיך בבחי׳ מקום הנ״ל גילוי אור א״ס, והמשכה זו ע״י צדיק יסוד עולם לשון יסוד דבר שיש בו ממש ולא אין היינו עצמיות ממש, וז״ס יש שממשיך הטפה הנק׳ יקר גימט׳ יש מחו״ב, ועמ״ש ע״פ המאמר ע״פ אלה תולדות נח שזהו ענין שבת שבו נמשך שפע הפנימיות כו׳, וזהו אכן יש הוי׳ במקום הזה שבחי׳ יש ממש משם הוי׳ מאיר בבחי׳ מקום הנ״ל וזה״ע בית המקדש, ועי׳ בזח״א ויצא דק״נ סע״א ובזח״א שם פי׳ אכן יש ה׳ במקום הזה דהיינו גילוי כל דרגין עילאין כו׳ והוא מש״ש חמא דכל דרגין קיימין כולהו כחד ע״י ההוא סולם לאתקשרא כולא בחד קשרא כו׳.

ויצא כח, כ

וידר יעקב נדר לאמר כו׳. רבות ויצא ר״פ ע׳, א״ר אבהו כתיב אשר נדר לה׳ נשבע לאביר יעקב, לאביר אברהם ולאביר יצחק אין כתיב כאן אלא לאביר יעקב תלה את הנדר במי שפתח בו תחלה. ובפרדס ערך אביר הוא תפארת וכן אביר ישראל כו׳ ויסוד נק׳ ג״כ כן לעתים עכ״ל, ובמא״א אות א׳ סעיף יו״ד אביר יעקב נק׳ היסוד תוקפו של יעקב דהא לא עאל בימא אלא כד איהו בתוקפיה ואביר אותיות אבר י׳ שהוא היסוד עם השפע שהוא

טפה צורת י' עכ"ל, וא"כ זהו כענין איתן, ועמ"ש הרמ"ז ר"פ בהעלותך ע"פ ישיש כגבור, ועי"ז ממשיך הטפה מבחי' ח"ע וכתר כו', וה"ע איתן נקודה בהיכליה, ועמ"ש בביאור דמזוזה מימין בענין שקטן אינו מוליד כו' שלהיות כח ההולדה זהו נמשך ממקום גבוה, וכמ"ש ג"כ בת"א ח"ב * פ' ואתחנן ע"פ למען תירא ומ"ש בד"ה חנוכת הבית שמבחי' מקיף עליון דבית נמשך ההולדה וכמ"ש ויהי ביתך כבית פרץ כו' וכתיב יבנה בית אחיו כו' אולי אבנה ממנה כינה ההולדה בשם בנין, וא"כ זהו אשר נדר לאביר יעקב שלהיות בחי' אביר יעקב זהו ענין היחוד וההולדה הוא נמשך ע"י הנדר כי הנדר בבינה שהוא מקור חיי המלך ז"א כו' וממנה נמשך הכח ביסוד כמ"ש בזח"א ד"ו גבי מקבציאל ובפ' תרומה קנ"ב בענין בצלאל כו', גם להעיר מענין לחם אבירים אכל איש בתלים ע"ח כ"ה דקאי על המן שנק' לחם אבירים שאין לו פסולת, וכך הנדר הוא ענין להתרחק מן הפסולת שזהו נדרים סייג לפרישות כו', ולפמשארז"ל לחם אבירים שנבלע באברים דרשו אבירים לשון אברים בחי' זו יש ג"כ בנדר לפמ"ש במא"א אות נ' ס"ט נדר גימטריא רמ"ח אברים עם ג' מוחין וג' לבושים שהמוחין הם חיי האברים, וזהו אשר נדר לאביר יעקב כו'. גם עפמ"ש בסידור בפירוש אשרי שאל יעקב בעזרו היינו יסוד אבא נק' אל יעקב, והנה אל לשון חיזוק י"ל כמו"כ זהו אביר יעקב אשר אביר ג"כ לשון חוזק וזהו אשר נדר לאביר יעקב כי הנדר בבינה והיא כלי והיכל ליסוד אבא כו', וא"כ הכוונה ע"י הנדר להמשיך יחוד הפנימי דאו"א, והנה כמו ביוהכ"פ ועניתם ה' עינויים ועי"ז דוקא ממשיך פנימית בינה העוה"ב אין בו אכילה ושתיה כמו"כ מענין זה הנדר ג"כ פרישות מן הדבר המותר כו'. והענין כי הנה ידוע ענין במקום שבע"ת עומדים אין צד"ג יכולים לעמוד כי צדיק היינו יסוד ז"א והוא יחוד זו"נ אבל בע"ת מגיעים לבינה וממשיכים יחוד או"א וזהו שלום שלום לרחוק כו', אך שיגיע הצדיק ג"כ לבחי' זו כענין לאתבא צדיקייא בתיובתא זהו ע"י הנדר שהם * בבינה, והיינו הפרישות גם ממותר לו שגם שזהו מותר לו היינו לגבי זו"נ ימי עולם אבל לגבי יחוד או"א גם זה מסתיר, וזהו וידר יעקב כו' והי' הוי' לי לאלקים שעי"ז יגיע לבחי' שגם הוי' נחשב רק בבחי' אלקים, וזהו מקום בע"ת כמ"ש סד"ה שובה ישראל עד הוי' אלקיך, עמ"ש בענין נימא בפרדס בערך נימא ובמא"א אות נ' סט"ז ובפרדס שער הטעמי' פ"ג ערך פסיק הוא היסוד כו' על הפסיק הזה שבין שם הוי' הראשון שלפני יג"מ לשם השני נאמר הקב"ה הוא מדקדק כחוט השערה כו' ע"ש, והענין כי שם הוי' הב' זהו בחי' אצילות וזהו מדת הצדיקים מקיימים התומ"צ אך הבע"ת מגיע עד שם הראשון שהוא בע"ק ויש פסיק טעמא ביניהם זהו כמו והבדילה הפרוכת בין הקדש ובין קדה"ק ונק' נימא הנ"ל, וע"כ הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה כדי להעלותם לבחי' שם הוי' דע"ק כו', וזהו ג"כ ענין הנדרים שנאמר וידר יעקב כו' והי' הוי'

בת"א ח"ב: הכוונה ללקו"ת. ראה מכתב מכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נבג"מ זצ"ל, נדפס במפתחות לתו"א ולקו"ת.

שהם: אולי צ"ל: שהוא.

לי לאלקים דהיינו ע״י גילוי שם הוי׳ דע״ק אזי שם הוי׳ דז״א כאלקים נחשב כו׳, וזה נמשך ע״י קדש עצמך במותר לך בחי׳ הנדר דכמו שלגבי ע״ק הנה שם הוי׳ דז״א נחשב כאלקים והסתר כו׳ לכן גם דברים שאינם מסתירים לגבי הגילוי דאצי׳ הם מסתירים לגבי הגילוי דע״ק, וזהו כי יפליא לנדור שממשיך מבחי׳ פלא כו׳, וזהו נדר נ׳ נדר, נ׳ היינו נש״ב בחי׳ זו יהי׳ דירה שלו דהיינו בחי׳ מקום שבע״ת עומדים כו׳. עוי״ל בפי׳ לאביר יעקב ע״ד מארז״ל ספ״ב דברכות די״ז ע״ב ע״פ שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה בישעי׳ סי׳ מ״ו י״ב כל העולם כולו ניזונים בצדקה והם ניזונין בזרוע ופרש״י בזכות שבידם ובצדיקים משתעי קרא וקרי להו רחוקים מצדקתו של הקב״ה עכ״ל וענין אבירי לב לפ״ז דהיינו החוזק שבלבם בחי׳ איתן כו׳ ותעלומות לב וכענין מקשה תעשה המנורה גבורי כח עושי דבר, עיי׳ רבות ר״פ ויקרא, וכענין הוי עז כנמר כו׳ וגבור כארי לעשות רצון כו׳ וזהו איזהו גבור הכובש את יצרו טוב ארך אפים מגבור כו׳ הרי בחי׳ זו מגיע בארך אפים שהוא כתר, ולבוא לבחי׳ זו דאבירי לב הנ״ל זהו ע״י נדרים סייג לפרישות וזהו אשר נדר לאביר יעקב, ועיי׳ מענין נדרים באו״ת ברמזי אגדות דל״ב ע״א.

קהלת • סי׳ ה׳ ד׳

טוב אשר לא תדור, פ״ק דנדרים ד״ט סע״א פליגי ר״מ וריה״ו רמ״א טוב מזה ומזה (מנודר ומשלם ומנודר ואינו משלם) שאינו נודר כל עיקר, ופירש״י הטעם רפ״ק דחולין ד״ב סע״א משום שהרגיל בנדרים בא לידי לא יחל דברו. ריה״ו אומר טוב מזה ומזה (מנודר ואינו משלם וממי שאינו נודר כל עיקר) נודר ומשלם. ואיכא תרי לישנא לל״ק פלוגתא דר״מ וריה״ו היינו בנודר דקאמר הרי עלי ולל״ב פלוגתייהו בנדבה דקאמר הרי זו אבל בנודר מודה ריה״ו דטוב שאינו נודר כל עיקר. ובחולין רפ״ק משמע כל״ב, וכ״ב רש״י ותוספות שם. והקשו התוס׳ דהא כתיב וידר יעקב נדר, ותירצו דבשעת צרה שרי כדאיתא בב״ר ויצא רפ״ע ע״פ וידר יעקב נדר לאמר לאמר לדורות שיהיו נודרים בעת צרה. גם במנחות דפ״א סע״א משמע כל״ב דנדרים. ובירושלמי פ״ק דנדרים הגירסא להפך דר״מ ס״ל כמ״ש בגמרא דידן בשם ריה״ו וריה״ו ס״ל כמ״ש בגמרא דידן בשם ר״מ וכ״ה ברבות בחקתי ר״פ ל״ז, ור״מ מביא ראיה לדבריו מפסוק נדרו ושלמו לה׳ אלקיכם בתלים סי׳ ע״ה, וריה״ו מביא ראיה מפסוק וכי תחדל לנדור לא יהי׳ בך חטא, ומשמע שם ג״כ דקיי״ל כריה״ו וכ״מ ג״כ ברבות בקהלת דצ״ו ע״א אלא דשם איתא כן בשם ר׳ מאיר וכמ״ש בש״ס בבלי. והנראה לפרש כי טוב היינו מדת צדיק

קהלת: ברשימות לקהלת מצוין שכבר מבואר כאן.

יסוד עולם, ולכן טוב שאינו נודר כל עיקר ע"ד מ"ש בנדרים* פרק ט' ה"א לא דייך מה שאסרה עליך התורה אלא שאתה מבקש לאסור עליך דברים אחרים והאריך בזה הרמב"ם בשמונה פרקים פ"ד כי התורה היא הדרך הישרה והמיצוע כו' משא"כ כשמוסיף כו' ע"ש וזהו כענין לא תוסף כו', וגם ע"פ האמת כי ע"י שמברר המאכלים עי"ז נוסף בו חיות כי המאכלים שרשן מעולם התהו וכענין והחיות נושאות את הכסא כו' וזהו צדיק אוכל לשובע נפשו שהיא בחי' מל' שע"י הבירורים היא מעלה מ"ן ונמשך מ"ד, ולכן היחוד נק' לחם כמ"ש כ"א הלחם אשר הוא אוכל וזהו ג"כ ענין ונתן לי לחם לאכול כן פי' הבחיי. וזהו ג"כ הא דשמואל פ"ק דתענית די"א סע"א דאמר כל היושב בתענית נק' חוטא והיינו אפילו במצי לצעורי נפשי' כמש"ש בגמרא י"ב וכמ"ש בהדיא התוס' פ"ג דתענית דכ"ב ע"ב וכהא דר' אליעזר בן הקפר דס"ל דנזיר נק' חוטא על שציער א"ע מן היין, ועיי' בתוספות פ"ב דסוטה דט"ו ע"א שברוב מקומות בש"ס משמע דר"א הקפר ס"ל דאף נזיר טהור נק' חוטא רק בפ"ק דנזיר ד"ב ע"ב משמע דנזיר טמא הוא דוקא חוטא, מ"מ אפילו לפ"ז שמואל ס"ל דיושב בתענית דומה לנזיר טמא כו', וצ"ל הטעם ע"פ הנ"ל דאדרבה ע"י בירור ק"נ באכילת דברים המותרים מתעלה הנה"א, ועד"ז אמרו משחרב בהמ"ק שולחנו של אדם מכפר עליו, וזש"ש בגמרא דתענית די"א ע"ב בר בי רב דיתיב בתענית' ליכול כלבא לשירותיה פי' סעודתו והיינו מפני שממעט במלאכת שמים.

אמנם ר' אליעזר שם ס"ל דבמצי לצעורי נפשיה נק' קדוש, וריש לקיש לפרש"י ס"ל דנק' חסיד, ופליגי אדשמואל וס"ל כרבנן דפליגי על ר' אליעזר בן הקפר. וב"פ הטור או"ח סי' תקע"א, והב"י כ' שכן פשוט פ"ק דתענית די"א, ולא ידעתי איך הוא פשוט דהא פליגי אמוראי ואם משום דר"א ור"ל הם רבים נגד שמואל הלא התוספות מפרשים דר"ל ס"ל כשמואל, ועוד עכ"פ בת"ח רב ששת ור"ל שניהם סבירא להו כשמואל ע"ש. והנראה לבאר קצת דבריהם כי בחי' חסיד הוא למעלה מבחי' צדיק וכן קדוש כי צדיק היינו יסוד ז"א, ועז"נ צדיק אוכל כו', אבל קדוש הוא בחי' בינה המקבלת מיסוד אבא שנק' קדש כמ"ש במ"א בביאור מאמר הזח"ג אמור ד"ק ע"ב ע"פ אחותי בת אבי היא וכן חסיד היינו בחי' חסד כה"ג המשמש לעלמא עילאה היא בינה, א"נ חסיד ע"ש שמקבל מבחי' ורב חסד דא"א כו' כמ"ש ע"פ בהעלותך את הנרות. והנה בינה נק' העוה"ב שאין בו לא אכילה ולא שתיה וכמ"ש הענין בסידור גבי יוהכ"פ והיא בחי' שלמעלה גם מהבירורים שע"י האכילה כו', גם כי האכילה לחבר הנשמה עם הגוף ולמעלה ג"כ חיבור אורות וכלים וזהו שייך בבחי' ז"א שנק' אדם ונקרא שם הוי' המהווה עולמות עולם חסד יבנה ונק' איהו וגרמוהי חד אבל ג"ר נק' איהו וחיוהי חד שלמעלה מכלים דז"א קדש מלה בגרמה ע"כ אין בו אכילה כ"א בחי' ריח שהנשמה נהנה ממנו ולא הגוף, ועיין בעה"ק חלק התכלית פרק נ"ח, וזהו ענין יוהכ"פ שאין בו אכילה ושתיה וצריך ה' עינויים ועמ"ש ע"פ שבת שבתון הוא לכם ועניתם

בנדרים: בירושלמי.

את נפשותיכם כו׳, וזהו דס״ל לר׳ אליעזר ור״ל שמי שיכול לצעורי נפשי׳ ויושב בתענית נק׳ קדוש או חסיד כי עי״ז מאיר עליו מעין הארת יוהכ״פ דהיינו מבחי׳ העוה״ב שאין בו אכילה כו׳, ולכן הוא למעלה מבחי׳ צדיק אוכל לשובע נפשו שהו״ע יחוד זו״נ כמ״ש בזח״א ויחי דר״מ סע״א והו״ע היחוד דאיהו וגרמוהי חד, ובמ״א נתבאר שזה נק׳ ממכ״ע כי גם רמ״ח פיקודין נק׳ רמ״ח אברים דמלכא שהוא בחי׳ אדם וממכ״ע א״כ מדריגת צדיק הוא בחי׳ ממכ״ע וזהו וצדיק יסוד עולם, כן נתבאר בד״ה וארא אל אברהם דרוש בלאזני׳ תקנ״ז, אכן בחי׳ קדוש ומובדל היינו שממשיך מבחי׳ סוכ״ע וזהו בחי׳ העוה״ב כו׳, ועמ״ש ע״פ כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר שלהיות דרך חיים זה העוה״ב שלמעלה גם מבחי׳ תורה צ״ל תוכחות מוסר כו׳, וזהו ענין שלש מתנות טובות ניתנו לישראל א״י ותורה והעוה״ב כו׳. וברוב המקומות נתבאר באופן אחר דגם ע״י תומ״צ ממשיכים מבחי׳ סוכ״ע, אך עכ״ז נק׳ תורה נובלות חכמה שלמעלה והעוה״ב הוא פנימית חכמה שלמעלה כו׳. עכ״פ להאיר עליו בחי׳ העוה״ב צ״ל תוכחות מוסר, וזהו דס״ל שהיושב בתענית נק׳ קדוש וחסיד כו׳, וזהו ענין נדרים סייג לפרישות שהנדר בבינה נ׳ דר פי׳ נ׳ שע״ב היא דירה שלו כו׳, ושמואל ס״ל שבחינה זו אין כל אדם יכול להגיע והדרך הישרה שיבור לו האדם זהו דרך התורה ומצות ע״ד צדיק אוכל לשובע נפשו כנ״ל ועי״ז ממילא יזכה לעוה״ב, וגם כי יש זמן לזה להאיר עליו בחי׳ שאין בו אכילה כו׳ בחי׳ העוה״ב ע״י יום הכיפורים יום התשובה וכן בעשי״ת שאז הזמן שמאיר הארת הבינה במל׳ כו׳ אבל בכל השנה ס״ל שא״צ לזה כי לכל זמן ועת לכל חפץ כו׳. וזהו טוב אשר לא תדור כו׳ וזהו כדעת שמואל ולמ״ד טוב מזה ומזה נודר ומשלם כי טוב היינו יסוד ז״א בחי׳ צדיק שאינו נודר כל עיקר וטוב ממנו הוא יסוד אבא שלבוא לבחינה זו זהו ע״י נודר ומשלם כו׳ כנ״ל, ומ״מ קיי״ל דטוב כשאינו נודר כל עיקר ולשמואל הטעם פשוט כנ״ל דכל המצער נפשו נק׳ חוטא כו׳, ולר׳ אלעזר ור״ל צ״ל דלא דמי ליושב בתענית דהכא הטעם דחיישינן שמא לא ישלם הנדר משא״כ בתענית לא שייך כ״כ חששא זו דמקבל מהיום במנחה אלמחר. ולפי״ז מה שבעת צרה מצוה לנדור צ״ל משום כי כדי להמשיך הישועה בעת צרה הוא מבחי׳ ארך אנפין מקור יג״מ הרחמים, וזהו ענין העוה״ב שאין בו אכילה כו׳, וע״כ כדי לעורר גילוי בחי׳ זו זהו ע״י התענית והנדר כו׳. ועיי׳ בס״ח סי׳ תר״ג שגם מי ששרוי בצער אל ימהר ואל יקפוץ בנדרים אלא יחשוב תחלה שמא יתחרט כו׳ וע״ש סי׳ תתרנ״ט.

ויצא כח, כא

ושבתי בשלום אל בית אבי והי׳ הוי׳ לי לאלקים. ברבות ויצא פ״ע דע״ח ד׳ ושבתי בשלום משפיכות דמים והי׳ הוי׳ לי לאלקים מע״ז, פי׳

שפיכות דמים נק׳ מה שממשיך החיות והאור מאדם העליון שעל הכסא באדם בליעל דקליפה וזהו שופך דם האדם באדם כמ״ש בד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה בענין לא תרצח כו׳. עו״ש והי׳ הוי׳ לי לאלקים נטל הקב״ה שיחתן של אבות ועשאן מפתח לגאולתן של בנים כו׳ והי׳ ביום ההוא יצאו מים חיים כו׳ והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, היינו כי לשון והי׳ מורה על שמחה לפי שבחי׳ ו״ה דשם הוי׳ המורים על ההמשכה בבי״ע יהיו כמו י״ה לכן זהו צירוף והי״ה וגם אדרבה ו״ה קודמין לבחי׳ י״ה ע״ד שז״א יהי׳ כמו א״א שלמעלה מהחכמה והמל׳ למעלה מבחי׳ בינה כמו שנתבאר סד״ה רני ושמחי בת בפי׳ הנה ישכיל עבדי ירום ונשא כו׳ ועמ״ש מזה סד״ה וכל בניך לימודי הוי׳ ועמ״ש במ״א בענין ז״א בעתיקא אחיד ותליא בת״א פ׳ יתרו בד״ה האבות הן הן המרכבה. עוי״ל ע״ד מ״ש סד״ה חייב אינש לבסומי (הראשון) ובחי׳ תשובה עילאה עולה למעלה מבחי׳ י״ה ומבחי׳ ו״ה ובפורים מתגלה בחי׳ זו בכל נפש כו׳ ע״ש דהיינו למעלה מהמשכה שע״י עשה ול״ת, וזהו התגלות הכתר, ולכן הוא ענין והי׳ שאז קודמין ו״ה לי״ה וכמו שהתגלות הכתר לע״ל בתחה״מ בעוה״ז דוקא כו׳, נמצא בחי׳ והי״ה תולה במה שהוי׳ יהי׳ בבחי׳ אלקים כי עכשיו שהוא הוי׳ ע״כ י״ה קודמין אבל כשהוי׳ יהי׳ בבחי׳ שם אלקים יהי׳ בבחי׳ והי״ה שהו״ו יקבל ג״כ מהכתר כמו היו״ד וגם הוא ארוך על שהמשכה זו יהיה למטה. עמ״ש סד״ה יגלה לן טעמי׳ ומ״ש בענין כש״ב שהשין חג״ת קודם לבית שהוא חו״ב ע״י התגלות חג״ת דא״א כו׳.

ב) **רבות** נשא ס״פ י״א ע״פ וישם לך שלום וכן אתה מוצא ביעקב אבינו שביקש מן המקום שלום שנאמר ושבתי בשלום כו׳, מענין שלום במא״א אות שי״ן סמ״ג שהוא היסוד וכולל יופי הפנים כי ביוסף יפה תואר שע״ו נהורין גימטריא שלום כו׳, ועמ״ש בד״ה והי׳ מדי חודש פי׳ סור מרע ועשה טוב בקש שלום להיות התחברות והתקשרות שני הפכיים שמלמטה למעלה הנה שלמעלה מעלה הוא בחי׳ אין ומה שלמטה מטה הוא בחי׳ יש כו׳ ומלמעלה הוא בהיפוך וצ״ל השלום שיהי׳ למטה כמו למעלה כו׳, ועמ״ש ע״פ שלום שלום לרחוק ולקרוב כו׳ בד״ה ביום השמיני עצרת ובד״ה וידעת היום שהשלום ג״כ התכללות אהוי״ר ע״ד וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו כו׳.

ג) **בזח״א** פ׳ בראשית דף כ״ג ע״ב, דקאי על הגלות שראה צער ודוחק שבסוף ימי הג׳ וע״ז ביקש ונתן לי לחם כו׳ ושבתי בשלום אל בית אבי, וכן פי׳ בשה״ש ע״פ שובי שובי השולמית ד׳ פעמים שובי כו׳ ע״ש, השולמית אומה ששלום חי העולמים מתנהג בה כו׳ אומה שעשתה שלום ביני ובין עולמי, וכ״ה ברבות תולדות ר״פ ס״ו, והיינו כי לפי שישראל ממשיכים גילוי שם הוי׳ בשם אלקים כמ״ש נר הוי׳ נשמת אדם כי חלק ה׳ עמו זרע ברך ה׳, וזהו עיקר ענין השלום שלא יומשך ההסתר דשם אלקים כו׳ וע״כ נק׳ השולמית ועז״א ושבתי בשלום כו׳, ושם איתא ג״כ נכנסין לתוכן לשלום כו׳ וזהו ע״ד מ״ש בד״ה וכל בניך בפי׳ ורב שלום שמבחי׳ רב שהוא עשו שאמר יש לי רב יהי׳ שלום זהו ע״י בניך כשהם בוניך כו׳, וגם

ע״ד משים שלום בפמעשמ״ע ובפמשמ״ט בד״ה בחודש השלישי בת״א פ׳ יתרו שעסק התורה נקרא עוז ותושיה גורם השלום בין נה״ב ובין נה״א שתהי׳ הנה״ב בטל לנה״א כו׳, וכמו שהוא בנפש כך יומשך בעולם וכמארז״ל ע״פ הקול קול יעקב כו׳, גם פי׳ נכנסים לשלום ע״ד אנכי ארד עמך כו׳.

ד) **ת״ז** תיקון כ״ב דס״ה ע״ב ע״פ ובשלום תובלון כו׳ ודא איהו ושבתי בשלום כו׳, ואפשר להעיר ממ״ש כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון שהוא גבוה מיצי״מ שנאמר כי בחפזון יצאת כו׳ ע״י שעדיין לא נתברר הרע כו׳ אבל לע״ל כו׳ וזהו ושבתי בשלום כו׳.

ה) **בבחיי** פ׳ ויצא במקומו ושבתי בשלום הוא שכתוב ויבא יעקב שלם, והי׳ הוי׳ לי לאלקים הוא שכתוב ויקרא לו אל אלקי ישראל. ופי׳ והי׳ הוי׳ לי לאלקים נתבאר בת״א פ׳ ויצא שלע״ל יתגלה עצמות אור א״ס ואזי שם הוי׳ יהי׳ בבחי׳ אלקים, ויש לפרש עם מ״ש בבה״ז פ׳ אחרי במאמר הביאו עלי כפרה שיש ב׳ מיני צמצומים הא׳ צמצום והעלם גמור וזהו ענין הצמצום דשם אלקים שנק׳ מגן ונרתק והב׳ ע״ד לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה שאין זה העלם וצמצום גמור להעלים דבר כ״א זהו לכלול הכל בדברים מועטים כו׳ וכמו המשנה לגבי הגמרא ועד״ז הוא הצמצום של יו״ד דשם כו׳ ולכן לע״ל שיהי׳ גילוי אור א״ס ממש אעפ״כ בשביל שיומשך למטה צ״ל ע״י צמצום אך לא בצמצום דשם אלקים כ״א ע״ד יו״ד דשם הוי׳ שמזה יומשך אח״כ ע״י ה׳ דשם כו׳.

(קיצורים לד״ה ושבתי בשלום בתו״א כא, א)

קיצור. (א) פי׳ צוה ישועות יעקב המשכ׳ ש״ע נהורין שלמעלה מהשתלשלות ע״י ויקח מאבני המקום והעלה אותן לבחי׳ סוכ״ע ע״י היו״ד הב״ל כלי הביטול, ואח״כ ושוי יתי׳ קמא שהוא כמ״ש קמה אלומתי וגם נצבה עלי׳ אחר עלי׳ לבחי׳ י״ג ת״ד שהן בחי׳ יודי״ן ווי״ן וכו׳ וכ״ז העלא׳.

(ב) **ואח״כ** בחי׳ המשכה ויצוק שמן להיות מה להלן כו׳, וכ״ז ביציאה מבאר שבע לבחי׳ חרן בחי׳ נפרדים ניחר גרוני, נאלמתי דומי׳ וכשמברר שם נעשה רנה בחי׳ יצחק.

(ג) **ועלי׳** והמשכה זו ע״י בחי׳ שלום ואז יהי׳ הוי׳ נחשב בבחי׳ אלקים והאבן והאותיות יהיו כלים שיהי׳ בהן גילוי שם הוי׳ שנק׳ אז אלקים, ועוד יהי׳ עילוי אחר עילוי בחי׳ עשר אעשרנו עד שיגיע לבחי׳ לך ממש.

ויצא כח, כב

והאבן הזאת, זח"א פ' נח ע"ב א', תולדות קמ"ו ריש ע"ב, ויחי דרל"א א'. זח"ב פקודי דר"ל ע"א. ח"ג פ' פנחס דרמ"ג סע"ב. וע' פ' שלח דקס"ח מענין אבן בוחן. וכל אשר תתן לי עשר כו', רבות במקומו פ"ע דע"ט א', לך לך פמ"ד דמ"ח ע"ג. בחיי פ' תולדות ע"פ אנכי עשו בכורך וס"פ קרח פ' ויצא ע"פ וישם אותה מצבה.

בשל"ה דקי"ד ב' ע"פ עשר אעשרנו הביא מ"ש ברבות פ' עקב מה פרי אדמתך צריכין עישור אף פרי בטנך צריכין עישור וזהו המילה עכ"ל. לכאורה אינו מובן איך שייך מילה למעשר, וי"ל כי ע"י העברת הערלה מתגלה העטרה שהיא בצורת יו"ד שז"ס מעשר כו'. ר"פ תולדות ר"פ נר מצוה.

וירא* והנה באר בשדה, ובמד"ר באסתר דקכ"ו א' מראות עיניהם של צדיקים מעלים אותו לגדולה העליונה שנאמר וירא והנה באר בשדה כו'. וצ"ל מהו המעלה עליונה כ"כ במה שראה והנה באר בשדה. אך הענין עפמ"ש במד"ר פ' ויצא פ"ע והנה באר בשדה באר זה ציון כו', והענין דהנה ידוע דעיקר המכוון בבריאת העולמות היה כדי להיות דירה בתחתונים, ויש להבין מהו ענין דירה בתחתונים הלא מכה"כ כו', אך הענין הוא דבעולמות אין ההארה אלקות רק בחי' זיו והארה לבד כמ"ש הודו על ארץ ושמים והוא בחי' שם בלבד כמו שאנו אומרים ישתבח שמך לעד מלכנו, פירוש מה שהוא מלכינו מלכותו בכל משלה אינו אלא בחי' שמך בלבד, אבל כדי שיהי' התגלות בעולמות מבחי' מהותו ועצמותו ית' היינו ענין להיות לו דירה בתחתונים אפילו עוה"ב הוא בבחי' זיו והוד בלבד כמאמר ונהנין מזיו השכינה ונק' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש מפני שכבר האור בא לכלל השגת יש ודבר מה כשנהנין בהרגשה אבל במהות ועצמות האצי' הוא מופשט מכל בחי' יש ודבר מה וכמו ע"ס בלי מה בלי מהות והיינו לפי שהוא בבחי' א"ס כידוע. והנה כתיב מונה מספר לכוכבים, וכן המוציא במספר צבאם, וכתיב היש מספר לגדודיו וכן עלמות אין מספר, הענין הוא דמה שבא האור האלקי בבחי' זיו והוד בלבד יש מספר וזמן ומקום כו', עולם שנה נפש, אבל מצד הארת עצמיות האצי' לתבונתו אין מספר כתיב וגם העולמות והצמצומים שנמשך מאתו אין להם מספר כלל וכמו שהוא בעצמו בחי' א"ס כו'. י"ל כי נת' בד"ה ויהיו חיי שרה אשר ע"ס יש פי' ספירה לשון סיפור והגדה ויש לשון מספר וגבול, ואפ"ל בע"ס דמל' שייך ל' מספר וגבול כי מלכות הוא שם וזיו בלבד אבל מצד ע"ס דז"א אין להם מספר לכן אמרו בגמרא כאן בזמן שבהמ"ק קיים כו' כי בזמן שבהמ"ק יחוד זו"נ מעין דירה בתחתונים.

---

*וירא: ראה לעיל בכרך א' דף ר, ב ד"ה זה בשינוים ובאריכות.

וזשארז"ל* חגיגה די"ג ע"ב כתוב א' אומר אלף אלפים ישמשוני' כו' וכתוב א' אומר היש מספר לגדודיו ל"ק כאן בזמן שבהמ"ק קיים כאן שאין בהמ"ק קיים כבי' שנתמעטה פמליא שמ"ע, ולכאורה אינו מובן המיעוט מבל"ג לגבול, אלא כי בזמן שבהמ"ק הי' יחוד זו"נ, וענין יחוד זה הוא המשכה מאוא"ס ע"י ת"ת במל', ע"כ הי' גילוי בחי' אין מספר כמ"ש בלקו"ת ע"פ מי מנה כו' ומספר, משא"כ כשאין בהמ"ק קיים שאז גיננא לא עאל לגנתא בזח"ב דקס"ו ע"ב לכן אז הוא בבחי' מספר אלף אלפים כו'.

ב) **אך** מה שמביא להיות לו ממש דירה בתחתונים זהו דוקא ע"י העלאת מ"ן ואתעדל"ת כמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה כו' והיינו לפי שע"י אתעדל"ע לבד ואפילו גם ע"י אתעדל"ת של המלאכים לא הי' נמשך מזה רק זיו והוד לבד כפי סדר ההשתלשלות כמ"ש וצדקתך ירננו צדק הוא מלכותא קדישא עד שם עלו השגות המלאכים אבל לא נמשך מהארת עצמותו אלא רק ע"י מעשה המצות דייקא נמשך להיות דירה בתחתונים מפני שרמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דמלכא, כידוע דהקב"ה מניח תפילין ויש בזה שני פירושים האחד דפי' הקב"ה היינו ז"א קדוש בוא"ו והתפילין הם מוחין מאו"א הנמשכים היינו בפ' קדש נאמר קדש בלא וא"ו שהוא למעלה מבחי' קדוש בוא"ו, ופי' הב' התפילין הם ד' מוחין חו"ב והדעת נחלק לחו"ג והקב"ה היינו או"ס ב"ה שנמשך ומשפיל א"ע להיות מתלבש בהמוחין כו' כמ"ש בת"א פ' מקץ בהביאור ע"פ כי עמך מקו"ח וכן ענין קיום מצות צדקה ע"ד ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה דפי' דרך הוי' כמו דרך עשוי לילך מעיר לעיר כן ענין דרך הוי' להיות הולך ומתגלה גם למטה בעולם העשיה עולם החשך נק' דרך כלומר שעי"ז הוא הולך כו' וזהו בחי' צדקה כמו שהצדקה היא מעשיר לעני להחיות רוח שפלים כן המשכת שם הוי' למטה כמ"ש בלק"ת בסוף שה"ש ד"ה מי יתנך, ובמ"א פי' שגם ההמשכה מאור א"ס באצי' להיות שם הוי' יו"ד בחי' חכמה כו' נק' דרך הוי' לעשות צדקה בת"א פ' בשלח בד"ה אשירה להוי', עכ"פ עד"ז יובן ענין המצות למעלה ועד"מ התקשרות והתאחדות הנפש ברמ"ח אברי הגוף כן התקשרות אור א"ס ברמ"ח אברים דיליה (בעילוי יותר כי למעלה איהו וגרמוהי חד משא"כ באדם הגוף אינו משיג מהות הנפש) שנעשים ע"י מעשה המצות ולא מבחי' זיו והוד בלבד, וכמ"ש במ"א שזהו פי' תמתי שהנשמות עושים השלימות שיהי' גם למטה בבי"ע אור א"ס ב"ה כמו באצילות אשר שם מאיר ע"י החכמה עילאה, בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש הראשון ושם סד"ה להבין ביאור ענין ומעין מבית ה' יצא.

קיצור. שכדי להיות דירה בתחתונים זהו דוקא ע"י אתעדל"ת במעשה המצות עד"מ רמ"ח אברים ממשיכים ההתלבשות ממהות ועצמות הנפש בהן ונק' תמתי שעושים השלימות להיות גם למטה הגילוי כמו באצי' ע"י ומעין מבית ה' יצא.

---

* וזשארז"ל... אלפים כו': קטע זה נוסף מבוך וישכם לבן — תו"א.

ג) **וזהו** והנה באר בשדה זה ציון, פי׳ כי ענין האתעדל״ת נק׳ באר וכמ״ש בלק״ת פ׳ חקת בהביאור ע״פ אז ישיר כו׳ עלי באר רפ״ג וז״ל והנה ענין באר מים חיים בעבודת ה׳ הוא ענין המצות מעשיות ברעותא דלבא כמשנ״ת בת״א פ׳ תולדות ע״פ ויחפרו עבדי יצחק עכ״ל ושם בעצם הדרוש פ״ב כ׳ וז״ל וגילוי זה נמשך ג״כ למטה בנפש האדם להיות בחי׳ באר הנובעת ממטה למעלה בקיום מ״ש ואהבת את ד׳ אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו׳ שיהי׳ בבחי׳ בעל כרחך אתה חי כו׳ ואליו לבד יהי׳ נושא את נפשו להיות בחי׳ באר שנובעת מתחת לארץ דווקא שע״י שהמים הולכים דרך עפר הארץ הם מתבררים ונעשים צלולים יותר כך הנשמה מתבררת יותר בקיום התומ״צ שבענינים גשמיים וגם ע״י תגבורת כח נפש האלקית על נפשה הבהמית לאכפייא ולאהפכא חשוכא לנהורא, ובד״ה ויחפרו עבדי גוטה שבאר מים חיים זהו מצות מעשיות אך ע״י שמתחלה בק״ש ותפלה הי׳ בחי׳ ואהבת בכל לבבך כו׳ וזהו וישב יצחק עם באר לחי רואי בפ׳ חיי סס״י כ״ה ופי׳ בזח״א פ׳ תולדות דקל״ה סע״ב באר דא שכינתא לחי דא חי העולמים צדיק חי העולמים ולית לאפרשא לון חי הוא בתרין הי לעילא דאיהו עלמא עילאה, ר״ל בינה שהיא הנק׳ דרגא דעין לא ראתה לעיל בזח״א ד״ו סע״א, חי הוא לגבי עלמא תתאה ר״ל שממה שהוא מקבל מלמעלה מבינה ומז״א הוא משפיע למל׳ ועלמא תתאה בגיניה קיימא ונהרא, והוא כענין המבואר בת״א בפי׳ יחיד חי העולמים שהוא ית׳ יחיד ומיוחד והיינו בחי׳ כתר וע״י חי העולמים שהוא יסוד נמשך ומאיר בחי׳ זו במל׳ בהביאור ע״פ כי אתה נרי ועיין מענין יחיד בד״ה וארא אל אברהם כו׳, לחי רואי בגין לאתמליא ולאתנהרא מההוא חי וכתב בזח״מ וז״ל עמש״ש בזהר כמה דחי דלעילא נהיר בכל עלמא ובכל זמנא השתא מפרש מלת רואי אמאי לא אמר רואה או באופן אחר ותירץ כי בכל זמנא הוא מסתכל ולכן אמר רואי שהוא הוה תדיר לא פסיק לעלמין כי מלת רואי מורה התמדה יותר קבועה בל תמוט עולם ועד עכ״ל, ולכאורה דבריו אינן מובנים שהרי יחוד זו״ג הוא רק לפעמים רק או״א הם תרין רעין דלא מתפרשין, אך י״ל כי לע״ל יהי׳ זו״ג תרין ריעין כמו או״א וזהו פי׳ ביום ההוא יהיה אשר ו״ה יהי׳ כמו י״ה ופי׳ בלק״ת סד״ה שובה ישראל עד דרוש השני רפ״ה וז״ל והעיקר להשיבה (ר״ל בחי׳ מל׳) בבחי׳ עד דהיינו שתהי׳ הארה זו בה לנצח ולעולם ועד בל תמוט ולא שיהי׳ לפרקים ועתים מזומנים בלבד רק תהי׳ יראת ד׳ על פניו בגילוי כבוד מלכותו ית׳ תמיד כי הארה שהיא לפרקי׳ נק׳ בשם דודים רק להיות יחודא תתאה כמו יחודא עילאה שהם תרין ריעין דלא מתפרשין עכ״ל וע״ש הרי מבואר מדבריו שע״י שהאדם יעשה תשובה להיות בטל רצונך לנצח כל ימיו בל תמוט ולהיות יראת ד׳ על פניו תמיד יוכל להמשיך להיות יחו״ת כמו יחו״ע בחי׳ תרין ריעין א״כ יצחק שנאמר ופחד יצחק היה לי הי׳ בבחי׳ באר לחי רואי שהוא הוה תדיר ולא פסיק שיהי׳ זו״נ בבחי׳ תרין ריעין כמו או״א, ועוד כי לע״ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו ולע״ל ודאי יהי׳ זו״נ תרין ריעין כמו או״א כו׳, ועוי״ל ע״פ מ״ש בפרדס ערך קרוב וערך שכן ובמאו״א אות ק׳ סעיף מ״ג בפי׳ קרוב

ובאות שי"ן בענין שכן וע' בזהר ובמק"מ ובהרמ"ז פ' בראשית סוף דף ה' ותחלת דף וא"ו ע"פ לרחוק דא יעקב ולקרוב דא יוסף.

קיצור. האתעדל"ת נק' באר והוא ענין המצות מעשיות ע"י רעותא דלבא שהי' לו בתפלה בבחי' ואהבת בכל לבבך, לחי הוא צדיק חי עלמין רואי תמיד, והיינו ע"י שתהי' יראת ה' על פניו תמיד.

ד) **וזהו** ואולם חי אני וימלא כבוד כו' פי' חי היינו חי העולמים והוא יסוד שממשיך מחו"ב ומאיר בבחי' מל' הנק' אני, ועי"ז וימלא כבוד ה' כי עכשיו נאמר איה מקום כבודו וכן אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו שעכשיו אין מתגלה כבודו הגם שאומרים מכה"כ זהו כבוד תתאה ע"ד כי אל דעות דע"ת שלמטה היש ולמעלה בחי' אין שאינו מושג אבל כבוד עילאה אינו מושג כלל כמ"ש בלק"ת סוף שה"ש בד"ה כי על כל כבוד חופה, וכמ"ש בזח"ג פ' תצא דף רע"ו א' בענין וכבודי לאחר לא אתן, אבל לע"ל שבחי' חי יאיר בבחי' אני א"כ וימלא כבוד ה' שיאיר כבוד עילאה בכבוד תתאה גם פי' וימלא שיומשך מבחי' את השמים ואת הארץ אני מלא בבחי' מכה"כ כמ"ש בלק"ת פ' צו בד"ה ענין שבעת ימי המלואים. וזהו למען חייך שמבחי' ואולם חי אני יהי' חייך ממש למעלה ממדריגת הביטול אלא כענין ע"ס דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד. והנה המשכה זו הוא ע"י האתעדל"ת בבחי' באר לחי רואי שהוא ענין המצות ברעותא דלבא כנ"ל שכדי שיהי' הגילוי מבחי' ואולם חי אני בבחי' ראיה והשגה ממש עד ששייך לומר אני. מה שעכשיו הוא בבחי' חמי ולא מתחמי כמ"ש בתרגום יונתן ולע"ל כתי' הנה אלקינו זה (וכתי'* הנה אלקינו זה) וכתי' כי עין בעין יראו הנה זהו דוקא ע"י העלאת מ"ן בבחי' באר מים חיים כנ"ל. וזהו והנה באר זה ציון כי הנה ענין ציון יש לפרש על רעותא דלבא וגם על ענין קיום המצות. הנה בלק"ת פ' דברים סד"ה ציון במשפט תפדה כ' ציון לשון סימן אנא סימנא והיינו בבחי' פנימיות הלב ואהבה טבעית המסותרת בלב איש ישראל להיות בבחי' מס"נ שזהו בחי' סימן שנמשך בחי' זו מלמעלה ע"י חכמה שבנה"א שבה שורה אור א"ס ב"ה לפי שמקור חוצבה של הנפש נמשך מבחי' סוכ"ע, ובסה"מ סי' קנ"ו הביא שבחי' ציון הוא בחי' ממעמקים קראתיך כו', גם ציון הם המצות כמ"ש בת"א פ' מקץ ד"ה רני ושמחי דרוש השני וז"ל כי הנה כתי' בצלמנו כדמותינו הם רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא והיינו רוחניות המצות ורוחניות התורה כמו שהן למעלה באור א"ס ב"ה שהן הן בצלמינו ממש אך גשמיות המצות כמו שנתלבשו בענינים גשמיים ציצית מצמר תפילין על הקלף הם רק בחי' ציון מלשון סימן כמו ציון המצויינת דהיינו שהמצות הגשמיים הם רומזים להרוחניות דהיינו שבהם ועל ידם נמשך רוחניות אור א"ס ב"ה כמו טלית וציצית של צמר בבחי' עוטה אור כשלמה כו' וזהו בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון, דהנה התורה נק' בשם עדות לוחות העדות, אלה העדות והחוקים כו', עדות הוי' נאמנה, והענין כי הנה המצות הן המשכות אור א"ס ב"ה שהן אור

---

*(וכתי' הנה אלקינו זה) : נכפל בטעות.

וחיות רוחניות ברום המעלות והמדרגות עליונות אלא שירדו ונתלבשו בגשמיות עוה"ז וחומריותו כמו מצות ציצית מצמר גשמי רומז למ"ש לבושי' כתלג חיוור ושער רישי' כעמר נקא שהוא התלבשות והמשכות אור א"ס ב"ה וכמארז"ל הקב"ה מתעטף בציצית כו' והתלבשות והמשכה זו ירדה עד למטה בגשמיות בציצית של צמר גשמי להיות באדם למטה קיום המצות במעשה בפועל ממש שבהן וע"י נמשך אור וחיות העליון, והרי הטלית עם הציצית של צמי גשמי הוא בחי' עדות וראיה דהיינו אות וסימן על התלבשות והמשכה עליונה לבושיה ושער רישיה כו' וכיוצא בזה בשאר המצות וכמאמר רז"ל הקב"ה רופא חולים כו' לכן אמר דוד המלך ע"ה בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון כי דרך היינו המשכה כמו דרך שהולך מעיר לעיר, ובכל המצות יש דרך והמשכה מאוא"ס ב"ה המלובש בהן וכמ"ש ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה כו' עדותיך הם המצות הגשמיות שהם עדות וראיה על ההתלבשות והמשכה העליונה שבבחי' העדות ולפי שדהע"ה השיג הדרך וההמשכה העליונה לכך אמר בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון זהו כענין שהעבודה של המצוה צ"ל בשמחה ובטוב לבב מרוב כל אשר פי' מרוב כל הוא חיי העוה"ב ששם נמצא כל הון יקר ונעים תענוג הנשמות עד אין קץ ובדרך המשכה זו שמאור א"ס ב"ה ששתי כעל כל הון על דווקא פי' למעלה מכל הון בעה"ב תענוג הנשמות שהתענוג הוא רק שנהנין מזיו השכינה אבל בדרך ההמשכה שבבחי' עדותיך נמשך אור א"ס ב"ה מקור החיים מקור התענוגים, ועד"ז גם התורה הוא בבחי' עדות כי נובלות חכמה שלמעלה תורה שהתורה אשר לפנינו בגשמיות שהוא בחי' חכמה שכך חייבה חכמתו ית' להיות מצות סוכה כך ומצות תפילין כך הוא נובלות חכמה שלמעלה חכים ולא בחכמה ידיעא והרי התורה זו שנתלבשה בגשמיות הוא בחי' עדות ואות וסימן על המשכה עליונה מחכמה שלמעלה.

קיצור. וזהו ואולם חי אני, בחי' חי העולמים מאיר במל' הנק' אני ועי"ז וימלא כבוד, כי עכשיו אין כבוד עילאה מאיר בגילוי וע"ז אומרים בכי"מ אבל כאשר בחי' חי ממשיך מבחי' יחיד בבחי' מלך הנק' אני עי"ז וימלא כבוד וגם יומשך מבחי' אני מלא בבחי' מכה"כ ומזה יומשך ומל ד' את לבבך למען חייך והוא נמשך ע"י האתעדל"ת בבחי' באר לחי רואי, וענין באר זה ציון הוא פנימיות הלב ממעמקים קראתיך ובחי' בצלמינו כדמותינו, וזהו בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון שהמצות הם ציונים ועדות למצות עליונים כמו ציצית לבחי' לבושיה כתלג חיוור ושער רישיה כעמר נקא, ובחי' כל הון היינו ג"ע שנק' הון יקר ונעים, והמצות הם למעלה מבחי' ג"ע וזהו כעל כל הון.

ה) **והנה** בזוהר ויצא דקנ"א ע"ב בס"ת באר דרגא דאדון כל הארץ, ופי' אדון כל הארץ יש להעיר ממ"ש בזהר ח"א דל"ג סע"ב בפי' הפסוק הנה ארון הברית אדון כל הארץ וז"ל הנה ארון דא אספקלריא דלא נהרא הברית אספקלריא דנהרא, הוא מל' הברית דא אספקלריא המאירה, לכאורה אסה"מ הוא תפארת כמ"ש בפרדס ערך אספקלריא, אך כאן ר"ל הזהר דבחי'

הברית הוא בחי' אדון כל הארץ והברית קאי על יסוד אלא שהמ' מקבלת ממנו ג"כ שם זה וז"ל המק"מ שם ארון איהו אדון פי' גם הארון שהוא מל' נקראת אדון ולמה המל' נקראת אדון כיון שעיקר אדון הוא ביסוד ונתן טעם בגין שמשא דנהיר לה כו' ומינה נקטא שר"ל שנקראת גם הוא אדון על שמו עכ"ל, ובפרדס ערך אדון כ' וז"ל והרשב"י ע"ה פי' ברע"מ כי הת"ת בהיותו במל' יקרא אדון כי הוא עצם האדנות ועל שמו נקראת היא אדני והטעם בהשגחתו בעולם נק' אדון א"כ נמצא כשהוא ביחוד עמה למטה במקומה יקרא התפארת אדון וכן נתבאר ג"כ בזהר פ' בראשית בפסוק יהי מאורות עכ"ל, והוא בזהר בראשית דל"ג סע"ב הנ"ל ובאמת גם מ"ש במק"מ דאדון הוא יסוד הכל אחד כי יחוד ת"ת עם המל' הוא ע"י יסוד, א"כ היוצא מזה דפי' שהבאר הוא דרגא דאדון כל הארץ היינו לפי שהבאר נמשך בו מים חיים אשר זהו השפעה שמשפיע בה התפארת ע"י היסוד וגם התפארת מקבל המים חיים הנ"ל מג' ספירות ראשונות שהם כח"ב כמ"ש בפרדס סוף ערך מעיין יעו"ש.

ואפ"ל שזהו ענין ועתה יגדל נא כח אד' דפי' בלק"ת פ' שלח בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' רפ"ג וז"ל אד' הוא בחי' מלכותו ית' אדנ"י אותיות דינא דמלכותא דינא* דהיינו עשיית המצות בבחי' מצות המלך וכח אד' הוא כח א"ס ב"ה הסוכ"ע הנמשך ע"י קבלת מלכותו ית' במעשה המצות כנ"ל ונק' בשם כח הוא גילוי ההעלם, וכ"כ בהביאור שם וז"ל שיש ב' בחי' אד' וכח אד' בחי' אד' הוא מל' דאצי' וכח אד' הוא מל' דא"ס והמשכה זהו ממל' דא"ס במל' דאצי' זהו ע"י התפארת ולכן נתן יעקב לדהע"ה כ"ח שנה כמ"ש בזהר וישלח דקס"ח והיינו בחי' אדון כל הארץ וזהו ענין אדון עוזינו אדון דוקא וממנו נמשך צור מגן ומשגב בבי"ע דאצי' שהן או"א בריאה חג"ת יצירה נה"י עשיה נעשים עליהם מקיפים ממל' דא"ס (שנק' ג"כ אדון עוזינו ע"ד כח אד') וכן לבי"ע ממש נמשך כן מהמ' דאצי' הנק' ארון כשהת"ת מתיחד עמה כנ"ל ואפ"ל שזהו ענין א"ב אדון על כל המעשים שאומרים בשבת.

קיצור. ענין שהבאר הוא דרגא דאדון כל הארץ כי אדון זהו ת"ת בהיותו במל' והוא בחי' הבאר שהוא מלא מים חיים שזהו ההשפעה שמשפיע בה הת"ת ע"י היסוד והת"ת מקבל מים חיים אלו מכח"ב, וזהו ועתה יגדל נא כח אד' דפי' אד' הוא מל' וכח אד' זהו מל' דא"ס והוא הכתר והמשכה זו הוא ע"י ת"ת והיינו בחי' אדון כל הארץ וזהו ענין אדון עוזינו אדון דוקא וממנו נמשך צור מגן ומשגב לבי"ע דאצילות, וכן לבי"ע ממש נמשך כן מהמ' דאצי' הנק' אדון כאשר הת"ת מתיחד עמה וזהו ענין א"ב אדון על כל המעשים שאומרים בשבת.

ועד"ז מש"כ בזהר פ' חוקת קפ"ג ע"ב ע"פ ומשם בארה הוא הבאר וז"ל מ"ש בקדמיתא בארה (שהיא ל' נקבה הרמ"ז) ולבסוף באר (שהוא לשון זכר) אלא בקדמיתא נקבה בלחודהא והשתא דקאמר הוא כללא דדכר

אותיות דינא דמלכותא דינא: כ"ה בכ"מ בדא"ח, ולהעיר מע"ח שער רפ"ח ניצוצין פ"ה (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ ש"ת ע' 133).

ונוק׳ (והיינו כמש״ש תחלה בכל אתר הוא וקרינן היא דכר ונוק׳ כחדא הוא הבאר היא הבאר וע׳ בלק״ת ס״פ פנחס ד״פ ע״ב ע״פ כי הוא חלקך בחיים וע״פ עץ החיים היא למחזיקים בה) ובאתר דאשתכח דכר אפי׳ מלה נוק׳ דכר קרינן לכולא, וז״ל הרמ״ז פ׳ חוקת שם כי בכל התורה באר הוא לשון נקבה וא״כ למה נכתב הוא אלא הענין כי בראשונה נאמר בארה נוק׳ בלחודהא העלאת מ״ן ובזה בא לה מ״ד שהוא השפע ואז נתייחד יחד מ״נ ומ״ד ועילאה גבר והכל נק׳ בשם הזכר וזהו רומז באמרו הוא הבאר כו׳ עכ״ל, ואפ״ל כי להיות שמאלא אתכליל בימינא זהו ע״י והנורא אל עליון כו׳ כמ״ש בלק״ת בד״ה וידעת היום דרוש השני, ור״ל ו׳ של והנורא גורם ההמשכה מבחי׳ אל עליון כתר סוכ״ע, וכמ״כ בענין הוא הבאר שההפרש בין לשון זכר ללשון נקבה הוא וא״ו של הוא וע״י וא״ו זה נמשך יחוד דכר שיהי׳ שמאלא אתכליל בימינא, וגם י״ל וא״ו זה גורם המשכת המ״ד ממקור מים חיים מקור גימט׳ שמו הוא מל׳ דא״ס ואזי נק׳ הוא הבאר ולכן באר זה ציון כי ציון סובל ג״כ שני פירושים לשון נקבה ולשון זכר.

ועד״ז מ״ש הבארה היא הבאר, שבארה לשון נקבה ובאר לשון זכר, אלא שבאמת יש בו ב׳ בחי׳ כי האתעדל״ת שע״י מעהמ״צ זהו״ע בארה לשון נוק׳ בחי׳ מ״ן, (הג״ה וגם ה׳ דבארה שיש בו ג׳ קוין מורה על ג׳ בחי׳ מחדו״מ שכל המצות הם בשלשה בחי׳ הנ״ל והם לבושי הנפש ולכן נק׳ ג״כ ציון שהוא ג״כ לשון לבוש מפני מה ת״ח שבבבל מצויינים, עכ״ה) ואח״כ נמשך מ״ד (ור״ל דוכרין ע״ש שנמשכים מלמעלה למטה והיינו מבחי׳ מקור בגימט׳ שמו מל׳ דא״ס ואזי נק׳ הוא הבאר לשון דכר, ולכן באר זה ציון כי ציון סובל ג״כ שני פי׳ לשון נקבה ולשון זכר כמ״ש בתו״א פ׳ מקץ בביאור דרני ושמחי, והיינו כמו בארה הוא הבאר, והעלאת מ״ן והמשכת מ״ד הנ״ל זהו גכ״ע תפלה ותורה שנק׳ אותיות נוקבין ואותיות דוכרין כמ״ש בד״ה לסוסתי.

והנה באר זה דמ״ן ומ״ד הנ״ל הוא בשדה דוקא שהוא בחי׳ מל׳ שהוא מקור דבי״ע שמשם מעלים המ״ן משא״כ בחי׳ מדבר, וההפרש בין שדה ובין בית עמ״ש ע״פ והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה (הג״ה, ועמ״ש בד״ה שחורה אני ונאוה ההפרש בין מל׳ כשהוא באצי׳ ובין כשיורדת בבי״ע שעז״נ שחורה אני ומ״מ ונאוה, כן עד״ז י״ל ההפרש בין בית ובין שדה עכ״ה), והבאר מ״ח נעשה ע״י שעוברים המים דרך עפר גשמי׳ דוקא, וזהו והנה באר בשדה ויש שדה הלבן ושדה האילן שנק׳ חקל תפוחין קדישין כי האדם עץ השדה יאר ה׳ פניו באור פני מלך חיים היינו המשכה ממקור מ״ח וכענין ויטע אשל בבאר שבע אשר * כו׳ ועל יובל ישלח שרשיו.

וזהו וירא והנה באר בשדה שגם בשדה בקיום המצות מעשיות יש באר להמשיך ממקור חיים ולכן מלך לשדה נעבד כשהשדה הוא נעבד ע״ד

---

*) בכת״י יש כאן תיבה שאינה ברורה.

לעבדה ולשמרה נמשך בה אור פני מלך, או אדרבה ע״ד בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא שע״י העלאת מ״ן מבחי׳ באר השדה הנ״ל נמשך תוס׳ אור בז״א מבחי׳ סוכ״ע * מלת נעבד דקאי על מלך שהוא ז״א אין זו תימה שהרי גדולה מזו אמרו ע״פ מלוה ה׳ חונן דל וארז״ל אלמלא מקרא כתוב כבי׳ עבד לוה כו׳, וזה לשדה נעבד ועד״ז מ״ש ויתרון ארץ בכל היא.

ז) **וזהו** והנה שלשה עדרי צאן רובצים עלי׳ הם בחי׳ נה״י שהם הממשיכים המ״ח ממקור מ״ח בתוך הבאר והם ג׳ רגלים כי היחוד הנ״ל דמ״ד ומ״ן נק׳ הילוך והתהלכתי בתוככם, והיינו ע״י אם בחוקותי תלכו, וזהו״ע ג׳ רגלים שעולים לרגל בחי׳ מהלכים ומזה נמשך להיות יראה את פני הוי׳, עדמ״ש אות ב׳ בפי׳ באר לחי רואי, ורגל ג״כ מצות מעשי׳ והרגל נושא את הראש, בנהר יעברו ברגל ומלאכים נק׳ עומדים ורגליהם רגל ישרה, אבל לנש״י ניתן מצות ג׳ רגלים בחי׳ יסוד כי מציון תצא תורה, המשכה פנימי׳ ונק׳ עדרי צאן מלשון צאינה, (הג״ה, וע״ד ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ביחזקאל סס״י ל״ד היינו שעם היותם בחי׳ אדם הם משימים א״ע כבהמה פ״ק דחולין ד״ה ע״ב והוא הביטול אליו ית׳ בבחי׳ שלמעלה מהדעת למס״ב וכמ״ש ברבות בשלח פכ״ד גבי ויסע משה מה הצאן כו׳ כך ישראל כו׳ משכני אחריך נרוצה, וכ״ה ברבות אמור פכ״ז ע״פ אדם ובהמה תושיע, ובקה״ר אמרתי כו׳ שהם בהמה המה להם, ועמ״ש בלק״ת ס״פ בחוקותי ע״פ וילך ראובן כו׳ וימצא דודאים, ומש״ש בפ׳ אמור ע״פ והניף הכהן אותם על לחם הביכורים בענין והכבשים הפריד יעקב כו׳, וע׳ בילקוט פ׳ פנחס תוך רמז תשע״ד דרמ״ח ע״ד ע״פ כבשים שנים ליום שהם מכבסים עונותיהם של ישראל כמ״ש אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, וי״ל דדריש מסיפי׳ דקרא ואם יאדימו כתולע כצמר יהיו והיינו צמר דכבשים שע״ז נמשל ושער רישי׳ כעמ״נ, ועמ״ש ע״פ ואמרת להם כו׳ כבשים דכבשים הוא אימרי והו״ע את ה׳ האמרת היום וד׳ האמירך היום, ועמ״ש בלקו״ת בשה״ש ע״פ שיניך כעדר הרחלים.

---

*) בכת״י יש כאן תיבה שאינה ברורה.

(ע"פ והנה באר בשדה, נכתב באריכות בבוך בראשית א' דף שפ"ו
עד סוף דף שצ"א, וע"ש ג"כ דף שע"ה שע"ו, ונכתב ג"כ בבוך
תרטו"ב ח"ב דף רכ"ד *)

וירא והנה באר בשדה, זח"א ויחי רל"ח סע"א ובהשמטות סס"י כ"ה יב"ב. זח"ב שמות יב"ב פקודי ר"ל ע"א. ח"ג אחרי ס"ב א'. זח"א ויצא קנ"א ע"ב בס"ת, באר דרגא דאדון כל הארץ (ע' זהר בראשית דל"ג סע"ב בפי' ארון הברית שבחי' ארון הוא מ' שהוא ארון וכלי לבחי' יסוד הנק' ברית והוא אדון כל הארץ, ומ"מ גם המ' נק' אדון כל הארץ ע"ש ור"פ נח דנ"ט ע"ב ובפ' בראשית דף ב' ע"א ובמק"מ שם פי' מתחילה נק' אדני לשון נקבה ועתה שקיבלה קשוטי אימא הנקראת עלמא דדכורא נק' גם המל' אדון לשון זכר, וע' זהר ויחי דרמ"ו סע"א גבי כיון דסלקא מלה מכנס"י ולעילא כולא הוא דכר, ויותר נראה לפרש שכשנתייחדה עם דכורא ונמתקו גבורותי' ע"י חסדים דדכורא אזי נקראת גם היא בלשון דכר וכמ"ש בזח"ב פ' בא לח"ב ובשעתא דאתחבר עמה דכר כתיב הוא הלילה הזה כו', הרי הלילה נק' ג"כ זה, ועמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה והי' לכם לציצית (השני) גבי וזכרתם את כל מצות ה' לעשותם זכרים כו' והמצות הם במ' ע"ש, ועמ"ש כה"ג בת"א פ' יתרו בד"ה זכור את יום השבת, כי שבת בראשית הוא בחי' נוק' וע"י שממשיכים בו עונג העליון הוא בבחי' דכר וזהו זכור את יום השבת כו', ועד"ז בחי' ארון הברית שזהו ענין היחוד עליון לכן נק' אדון ל' דכר, וע' בפרדס ערך ארון, ולכן באר דרגא דאדון כל הארץ כי באר היינו מ' שבו נובעים מים חיים מ"ן שלה וגם מים חיים הנמשכים מהיסוד הנקרא אל חי, וזה מורה על היחוד וכמ"ש בזהר ר"פ תולדות קל"ה סע"ב בפ' באר לחי רואי, וע"כ נק' אדון כל הארץ. שוב מצאתי דאתאי לידי מאמר הזהר פ' חקת דקפ"ג ע"ב ע"פ ומשם בארה היא הבאר וז"ל מ"ש בקדמיתא בארה (שהוא לשון נקבה, הרמ"ז) ולבסוף באר (שהוא לשון זכר) אלא בקדמיתא נוקבא בלחודהא, והשתא דקאמר הוא כללא דדכר ונוקבא (והיינו כמש"ש תחלה בכל אתר הוא וקרינן היא דכר ונוק' כחד, הוא הבאר היא הבאר קרינן) ובאתר דאשתכח דכר אפילו מילה נוק' דכר קרינן לכולא. ועמ"ש בלק"ת ואתחנן בד"ה וידעת היום (השני) בענין ואהבת את ע"ד שמאלא אתכליל בימינא כו' וע"ש דהתכללות זו ע"י והנורא כו'. וז"ל הרמ"ז פ' חקת שם, כי בכל התורה באר הוא לשון נקבה וא"כ למה נכתב הוא אלא הענין כי בראשונה נאמר בארה נוק' בלחודהא בהעלות מ"ן ובזה בא לה מ"ד שהוא השפע ואז נתיחד יחד מ"ן ומ"ד ועילאה גבר והכל נקרא בשם דכר (וע' זהר פ' אחרי דנ"ט ע"פ הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, ופי' הרח"ו מה טוב חסדים ומה נעים גבורות, ור"ל שאזי גם הגבורות הם נעים כיון שנמתקו בחסדים כו') וזה רומז באמרו הוא הבאר ר"ל יסוד דמ' שהי' בארה נקבה לבדה נעשה באר כו' רומז לזכר שעושה אותה באר נובעת מימי דכר שבתוכה

ע"פ . . רכ"ד: ראה לעיל באוה"ת כרך א' ריב, א. כמה קטעים מהמאמר נדפסו שם בחסר ויתיר ובסדר אחר מדף ה, ב ואילך.

כו' ואח"כ מתחלק לתליסר נחלין י"ב אותיו' של אד' במילואו ומשם שואבים י"ב שבטים עכ"ל. וא"כ למדנו מזה דפי' באר היינו יסוד דנוק' כשנמשך בה גם שפע מ"ד ע"י לחי רואי, ואזי משפעת למטה מבחי' המ' שקבלה. ואזי נק' אדון כל הארץ בלשון דכר. וביאור ענין יחוד זה פי' הרמ"ז פ' חקת שם שהוא יחוד תשב"כ ותושבע"פ וא"כ יש להבין זה ממ"ש בלק"ת פ' הברכה בד"ה תורה צוה פרק ג' יעו"ש, ובהביאור פרק ג' ד'.

קיצור. באר דרגא דאדון כי מ' נק' אדני ל' נקבה וכשנתייחדה עם ז"א היינו יחוד סוכ"ע וממכ"ע נקראת גם היא בלשון דכורא, ארון הברית אדון כל הארץ, וכענין וזכרתם את כל מצות ה', זכור את יום השבת, ועד"ז ענין הבארה הוא הבאר, שבארה ל' נקבה קודם היחוד וע"י יחוד מ"ן ומ"ד נקרא הוא הבאר לשון דכורא.

ב) **ובתוספתא** כ' כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים דא אדני דאתקרי ע"ד כתיב אד' הוי' החילות, וכתיב והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני, הה"ד הנה ארון הברית אדון כל הארץ עכ"ל. ופי' שנק' אד' היינו כשמתחלק לתליסר נהורין כנ"ל, ועמ"ש מענין למען אדני בד"ה דרשו הוי' בהמצאו יעו"ש. בשדה חקל תפוחין קדישין, עמ"ש מזה בד"ה ויגש כו' ראה ריח בני כריח שדה שב' התפוחין הם חו"ג המאירים בה כו' ע"ש. ולכאורה יש כאן שאלה דהא חקל תפוחין הוא מ' ובאר היינו מ' וא"כ מהו באר בשדה הלא הבאר והשדה א'. אך קושיא כזו ותירוץ עליה מבואר בזהר פ' תשא דק"צ ע"א ע"פ והי' באחרית הימים נכון יהי' הר בית ה' כו', והתירוץ דאחרית הימים היינו כללות המ' הנק' אילנא דטו"ר והר בית ה' הוא טוב לבד, ועמ"ש מזה בלק"ת פ' עקב בד"ה ואכלת ושבעת פרק ה' בענין הטובה זו בונה ירושלים, ועד"ז יש לפרש כאן כי שדה הוא כללות המ' שגם ק"נ יונקת ממנה, אך מה שהמ' מבררת הטוב מק"נ ומעלה מ"נ זהו טוב לבד וזהו הבאר ולכן נק' הוא ומשמני הארץ ברבות תולדות פס"ו. ואפ"ל שענין י"ב ברכות אמצעיות דשמו"ע זהו ענין מה ששם אד' בחי' מל' הבאר נמשך לי"ב שבטים היינו י"ב אותיות המלוי דאד' וג' ברכות ראשונות מה ששלשה עדרי צאן רובצים על הבאר למלאותו משפע מים חיים, וג' ברכות האחרונות דשמו"ע בחי' והשיבו את האבן ע"פ הבאר למקומה ולכן נכתב בא' ה' וקריאה שם אד' ע"ד הוא הבאר היא קרינן כנ"ל, ולכן ג"כ פתיחת שמו"ע הוא אד' שפתי תפתח כו' שוהו ענין הבאר כנ"ל. ואפשר להעיר לענין באר בשדה ממ"ש בספר מגן דוד באות יו"ד וז"ל, פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון אל תקרי ידך אלא יודיך, כבר כתבנו לך באות ה"א כי היו"ד שבשם הוראתה בחכמת אלקים (ר"ל חכמה עילאה דאצילות והוא המעין ועז"נ ומעין מבית ה' יצא כו') וגם היו"ד הוראתה בחכמת שלמה (ר"ל מלכות הנק' חכמה תתאה כמ"ש בזח"א תולדות קמ"א ב' ע"פ חכמות בחוץ תרונה מאי חכמות אלין חכמה עילאה וחכמה זעירא כו' היינו חכמה ומ', ובזח"ג ר"פ קרח קע"ו ב' קדש עילאה ידיעה קדש תתאה חכמת שלמה כו', ועמ"ש בד"ה כי אברהם לא ידענו ובבה"ז ר"פ ויצא בענין ח"ע וח"ת כו', והרמ"ז שם יסוד דנוקבא היא

יו"ד דאדני והיינו חכמת שלמה וקדש תתאה שמקבלת מקדש עליון יו"ד אחרונה של שם ע"ב שבחכמה שמלובשת ביסוד ז"א בשעת הזווג, ויו"ד זו דאדני יורדת לראש הבריאה הנק' קדש הקדשים דהיינו קדש כתר אריך דבריאה הקדשים חו"ב שלו וזהו ענין מלך יחיד כמ"ש בביאור כי אתה נרי, ובזה היא מאירה לכל חילהא שהם היכלות דבריאה, וזהו כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים כו', ומבואר בסש"ב פנ"ב שענין היכל קדה"ק זהו ענין תושבע"פ כו' ע"ש, וכן ארז"ל משחרב בהמ"ק אין להקב"ה אלא ד"א של הלכה כו', וכתיב ותרב חכמת שלמה מחכמת בני קדם, שהם זמ"ל קדמאין דתהו שמתו והמל' מבררת אותם ומזה אתרביאת, וזהו הפי' ותרב חכמת שלמה ע"ד עד דוד הגדיל והיינו ע"י הבירור מחכמת של בני קדם ע"ד והייתם לי סגולה ממה שמבררים מכל העמים כו', וזהו ענין כמראה הקשת תלת גוונין סגול אשר יהי' בענן דוקא כמ"ש במ"א בהגהות לד"ה וישב יעקב*, וזהו ענין והנה באר בשדה דוקא, שממה שהמל' מבררת בשדה ובק"נ נעשית באר נביע מים מתתא לעילא. ונחזור לדברי המג"ד) זו עשירית לאותיות וזו עשירית לאצילות (ואפ"ל שזהו ענין עשר תעשר כו' היוצא השדה חג"ת ב' יודי"ן הנ"ל שהם מ"ן ומ"ד) ודא כי עיקר פרנסת ושפע העליונים הוא מן היו"ד העליונה ופרנסת התחתונים הוא מן היו"ד התחתונה וזהו פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון בלי גבול כו' ודע כי בזמן שהיו"ד היא עליונה קוצה רומז בכתר עליון ובזמן שהיו"ד היא י' תחתונה קוצה רומז בתפארת (והיינו כי כערך א"א לגבי חכמה כן ערך תפארת לגבי מ' כמ"ש במ"א בדרוש יו"ד עומקים) כו' וא"ת בשלמא אם רומזת בח"ע היא דקה וקטנה לרוב דקות ופנימיות המדה אבל אם רומזת בח"ת למה היא דקה כו' ע"ש, ולפי תירוצו י"ל יו"ד עילאה שהכלי דק וקטן והאור גדול, כדוגמת המעין שאעפ"י שהוא בעצם דק עכ"ז כחו עָצום ויהי' לנהר גדול אח"כ ולכן מטהר בכל שהוא כו' וכמו הכוכבים נראים קטנים כו', וח"ת שנק' יו"ד הענין שהאור קטן כו'. אכן עוי"ל כי להיות גילוי מא"ס באצי' הוא ע"י צמצום ישת חשך סתרו עד שמאיר רק יו"ד נקודה קטנה, וכן מאצי' בבי"ע יש צמצום הפרסא עד שמאיר רק יו"ד הבוקע המסך והפרסא כו'. ואפ"ל זהו פי' להנחיל אוהבי יש, שי"ן ג' עולמות בי"ע י' בחי' מל' חכמת שלמה כו'. עוי"ל שהמ' נק' יו"ד כי נאצלה בסוד שורש רק נקודה אחת כתר שבמל' ושאר ט"ס באין בה בסוד תוספות. וזהו ענין פותח את ידך ע"ד פתיחת הבאר כי האבן גדולה ע"פ הבאר שלא תשפיע למטה כי יסוד דנוק' נביע מיא מתתא בבחי' מ"ן ואיידי דטריד למיבלע לא פליט וכמ"ש הפרדס בעה"כ ערך באר שא"א להיות משפיע בשעה שמקבל כו' ועי"כ צ"ל פותח את היו"ד לפתוח היו"ד דאדני שישקו כל העדרים דבי"ע כו'.

קיצור. י"ב אותיות דמילוי אד' באר בשדה, שדה כללות המ' והבאר יסוד דנוק', פותח את ידיך, יו"ד דהוי' זהו מעין קדש עילאה יו"ד דאד' באר, קדה"ק מלך יחיד ותרב חכמת שלמה, קש"י כתר או תפארת, היו"ד

בהגהות לד"ה וישב יעקב: ראה לעיל בכרך ב' דף רנב, ב.

קטנה וענין פותח את ידיך לפתות פי הבאר, ועפי"ז י"ל ענין ח"י ברכות דשמו"ע ג' ברכות ראשונות מה ששלשה עדרי צאן חג"ת ממלאים הבאר מ' אד' מים חיים וי"ב אמצעיות להשקות העדרים דבי"ע מהבאר שה"ע י"ב אותיות מילוי אד' ואח"כ והשיבו כו' זהו ג' ברכות אחרונות.

ג) **בהשמטות** דזח"א ססי' כ"ה די"ב ב' וז"ל והנה שלשה עדרי צאן כו' בחג עבדין אוף במים חיים דהא חיים ונהירו אתוסף בהאי זמנא כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים כו', אשרי אדם מצא חכמה דא אדם עילאה ז"א דאשרי עלוי טבוי דעתיקא (זהו פי' אשרי, כי אשרי בכתר ע"ד אשר קב"ו) אימתי כד מצא חכמה כד"א מצא אשה (שהוא תושבע"פ) מצא טוב ויפק רצון מה' דא רעוא דעתיקא (והיינו ע"ד ערבים עלי דברי סופרים, בד"ה שחורה אני ונאוה) ומאי היא ההיא חכמה דא חכמה זעירא (ור"ל שמדברת הכל בענינים גשמיים תרומות ומעשרות המחליף פרה בחמור, וה"ע התפשטות החכ' בבי"ע שהיא קטנה בערך החכמה דאצי' עצמו, ואעפי"כ עי"ז דוקא אשרי כו' ויפק רצון כו' כי עיקר התענוג מביטול היש כו' ועמ"ש סד"ה קול דודי בענין ומקפץ על הגבעות שבחי' האמהות יש בהם בחי' שגבוה מהאבות כו'). ומזה יובן ענין וירא והנה באר בשדה, ור"ל בשדה שהיא לבר דהיינו בחי' חכמות בחוץ שהיא חכמה זעירא כמ"ש בזהר תולדות קמ"א ב' שזהו ענין הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך שם דוקא יש בחי' באר הנובע כו', וזהו ענין אשרי אדם, הרד"א ע"פ אשרי יושבי כ' בשם המדרש דאשרי זהו הפך בחי' הוי' וע' מענין הוי' בזח"ג פ' אחרי דע"ד ובפרדס ערך אוי הוי, ומזה יובן מעלת אשרי אדם מצא חכמה. וזהו מאמר הרבות באסתר קכ"ו א' ע"פ וירא המן, מראות עיניהם של צדיקים מעלים אותם למעלה העליונה וירא והנה באר בשדה, כי הם מביטים בעיניהם רק על מקום שנמצא בו גדולת א"ס ב"ה כידוע ענין הראיה שהיא חכמה כח מ"ה, וירא ראשית לו, ואראה את הארץ, ולכן כח הראי' נשפל למטה בעשי' גשמיות משא"כ בכח השמיעה כי בחכמה יסד ארץ כמ"ש במ"א, איזהו חכם הרואה את הנולד איך שהכל נולד מאין ליש. וזהו המתפלל צריך שיתן עיניו למטה, להכיר הביטול מאין ליש למטה, הפך גבה עינים. וזהו ענין וירא והנה באר בשדה שהכיר גם במדריגה תחתונה דבי"ע הנק' שדה בחי' חוץ שם דוקא יש באר הנובע כו' ע"י ביטול היש כו', וזהו הרבותא כי עם היותו יעקב, אז יבקע כשחר קו וחוט, עכ"ז הכיר שבמדריגה תחתונה דבי"ע יש באר נובע מ"ח הפך המרגלי' שלא רצו לישפל א"ע כו' כי אבן מאסו כו' היתה לראש כו', והיינו ע"י מצות מעשיות כמו עשר תעשר כו' היוצא השדה כו' שכל קיום מצות צדקה וגמ"ח הוא ע"י ואספת דגנך כו', וכמ"ש מלך לשדה נעבד עבדת ארעא כו' ועיין רבות בראשית פרשה י"ג ע"פ וכל שיח השדה, ובפ' אחרי פכ"ב מלך זה הקב"ה ז"א דאצי' ומקבל מהשדה כנ"ל בענין אשרי אדם עילאה מצא חכמה כו' שעי"ז אשרי עלוי טיבוי דעתיקא, ועיין בזהר חיי קכב"א, ודלא כפי' המ"כ פ' אחרי שם דפי' נעבד לתבוע עלבונה לבד אלא כדפי' הזהר שע"י שהשדה נעבד מלך עילאה אתחבר בה, וגם נוסף לזה שעי"ז אשרי עלוי כו', ולכן בנין בהמ"ק נק' קרובה ישועתי לבא, ישועתם

אינו אומר אלא ישועתי ברבות משפטים ספ"ל, וא"ש מלת נעבד כפשוטו דקאי על מלך, והזהר פ' חיי הנ"ל דמפרש כשהשדה נעבד היינו ע"ד לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה זו מצות ל"ת שעי"ז דוקא מתחבר עמה מלך עילאה שהוא יחוד זו"נ, והיינו משום דלא רצו לפרש כפשוטו דהמלך נעבד להשדה ע"כ פירשו שכשהשדה נעבד אזי מלך אתחבר עמה, אך יש לפרש גם כפשוטו ושני הפירושים אמת), ואין זה תימא שיתפרש לשון נעבד על הקב"ה שהרי גדולה מזו ארז"ל ע"פ מלוה ה' חונן דל אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכול עבד לוה לאיש מלוה בגמ' פ"ק דב"ב ד"י סע"א וכ"ה ברבות משפטים בפ' אם כסף תלוה, והיינו לפי שהחונן דל ממשיך להם ההשפעה מא"א כי מזוני במזלא תליא א"כ הוא מלוה לשם הוי' דז"א, וגם י"ל מלוה לשון לויה וחיבור כמו הפעם ילוה כו' וכך הוא מחבר א"א עם ז"א והיינו ע"ד מ"ש בסידור האריז"ל בפי' והבאת שלום בין אדם לחבירו בין א"א לז"א ולכן כביכול עבד לוה כו', כמ"כ ע"י השדה כשהוא נעבד עי"ז נמשכו הברכות לז"א מאימא עילאה ומא"א כדי שיתחבר בההוא שדה כמ"ש לעיל בפי' בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא, וגם ארז"ל אין נותנים לאדם פרנסה כו' לכן מלך לשדה נעבד. ורישי' דקרא ויתרון ארץ בכל היא, יש לפרשו בשני אופנים, הא' שיש יתרון להארץ על כל כי ע"י הבירור משם ב"ן ניתוסף אור בשם מ"ה, הב' שאדרבה היתרון המגיע לארץ הוא ע"י בחינת כל ור"ל שיתרון ארץ בכל היא זהו שהמל' מגיע לה היתרון מיסוד ז"א הנק' כל כמ"ש כי כל בשמים ובארץ, דאחיד בשמיא ובארעא, שמחבר זו"נ הנק' שמים וארץ להיות אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, וכענין מ"ש בפע"ח שער הסוכות פ"ב בפי' מכל מלמדי השכלתי כו' שבחי' יסוד הנק' כל הוא המלמד ומשפיע לבחי' מ', והיינו כי מ"ה מברר את ב"ן ועמ"ש מזה בת"א פ' וישב ע"פ והנה אנחנו מאלמים אלומים כו' ותשתחוין אלומתיכם לאלומתי דהיינו שיוסף שהוא יסוד מברר שנית בירור דהשבטים כו', ועמ"ש ע"פ שלח לך אנשים ויתורו את הארץ כו' שיעשו לה היתרון כו'. וע' מענין ויתרון ארץ בכל היא בזח"א חיי קכ"ב א' ובזח"ב תרומה קל"ד ב' ע"פ מכל איש כו' ובפ' תרומה קנ"ז א' וברבות וארא ר"פ יו"ד פ' אחרי פכ"ב ובקהלת במקומו. וסיפי' דקרא מלך לשדה נעבד הוא בהפך שגם ז"א מקבל מהמל' כו', והיינו כי עם היות בתחלה מ"ה מברר ב"ן אמנם לאחר שנתברר ב"ן עולה בשם ס"ג שלמעלה משם מ"ה וזהו ענין אחעט"ב וענין עד דוד הגדיל, והיינו כענין שמים וארץ שלפעמים מקדים שמים לארץ ולפעמים מקדים ארץ לשמים כו' וזהו ויכולו השמים והארץ כו'.

קיצור. וזהו אשרי אדם ז"א מצא חכמה זעירא מ' והיינו מצא אשה תורה שבע"פ שמדברת בענינים גשמיים ויפק רצון ערבים עלי ד"ס, וזהו מעלת יעקב וירא והנה באר בשדה והיינו מצות מעשיות, עשר תעשר כו' השדה, מלך זה קוב"ה לשדה נעבד פי' כשהשדה נעבד ע"ד לעבדה ולשמרה אזי מלך כו' ע"ד מלוה ה' חונן דל וארז"ל כביכול עבד כו'. ורישי' דקרא ויתרון ארץ בכל היא שע"י כל נעשית כלה, וסיפי' דקרא מלך לשדה נעבד

כי אז אח"כ אחעט"ב, ועמ"ש בד"ה לסוסתי (השני) שבלק"ת בשה"ש פ"ב בפי' לעולם דברך נצב בשמים.

ד) **ונתבאר** תחלה ענין זה בתושבע"פ, הנה כתיב בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר בפ' דברים א' ה', ועיין מזה בגמרא סוטה פ"ז לה"ב, ירק תורה י', רבות נד"ב, זח"א י"ח, מילה כ"ט, בחיי רכו"ב. והנה בסוטה פ"ז דל"ה ע"ב משמע דפי' משה באר שכתב את התורה על האבנים בשבעים לשון דאתיא באר באר ממ"ש וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב בפ' תבא כ"ז ח', וז"ל ירק תורה יו"ד בשם מ"ע אופן רמ"ז ע"פ ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה, ר"ת באר, לפי שיצחק ה"ס תושב"כ מפי הגבורה שמענו וידבר אלקים את כל שה"ס יצחק, נמצא דפי' באר את התורה הוא ענין תושבע"פ שהיא ביאור לתשב"כ והוא כמ"ש בלק"ת בד"ה ביום השמיני עצרת פ"ג בענין מוסר אביך הוא תשב"כ ותורת אמך הוא תשבע"פ, ורבקה ה"ס תושבע"פ והוצרך יצחק להמתין מ"ם שנה בקחתו את רבקה, שכן מ' שנה המתינו ישראל לקבל תשב"כ בתחלת מ"ם ולבסוף מ"ם שנה הואיל משה באר שהיא תושבע"פ עכ"ל, ועמ"ש בענין ולא נתן ה' לכם לב לדעת כו' עד היום הזה דלא קאים אינש אדעתא דרביה עד מ"ם שנין, בן ארבעים לבינה, ועיין בזח"א תולדות קלו"ב דענין מ"ם שנה דיצחק רומז להתכללותן מחו"ג ויש בזה ד' אורות וכלים וכל א' כלול מיו"ד ע"ש, ואפ"ל ג"כ שהם חו"ב ודעת מתחלק לחו"ג כו' וזה שהדעת מתחלק לחו"ג נמשך מבחי' גבוה היינו מח"ס ולכן בן ארבעים דוקא לבינה כו'. וברבות וירא ר"פ מ"ט דף נ"ד ע"ב, ומעמיד אני מהם משה שהוא הוגה בתורה בשבעים לשון שנאמר הואיל משה באר כו' בזכות מי בזכות המילה שנאמר סוד ה' ליראיו כו', ויש לפרש כי הגילוי בתשבע"פ שהוא מ' שיומשך בה מתושב"כ זהו ענין היחוד משפיע ומקבל וכענין יחוד יצחק ורבקה ולכן זהו דוקא ע"י המילה שהוא בבחי' יסוד וכן רבקה נבעלה ליצחק שהי' מהול לשמונה, ועוד כי ענין באר היטב בשבעים לשון זהו כדי לברר אותיות שנפלו בשבה"כ משם ב"ן כמ"ש בת"א פ' משפטים בד"ה ותחת רגליו כמעשה לבנת כו' ובירור זה זהו ג"כ ענין באר לשון באר מים הנובעים מתתא לעילא העלאת מ"ן דשם ב"ן, ובירור זה דוקא ע"י המילה והעברת הערלה שהוא מסך מבדיל המונע התכללות והעלאת הניצוצות כמ"ש בת"א פ' לך סד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם כו', ולכן בזכות המילה נמשך הואיל משה באר כו' שהוא היחוד דתשב"כ ותשבע"פ שהוא אבר לשון פירוש וביאור הדברים וגם לשון באר מים חיים כו', וכן פי' בזהר ר"פ ויצא דקמ"ז ע"ב ענין באר את התורה ג"כ לשון באר מים ונק' באר שבע שהוא בחי' באר לתשב"כ הנק' שבע ע"ש חצבה עמודיה שבעה, שהן ז' ספרים בתשב"כ כמ"ש ברבות ר"פ שמיני ובגמרא פי"ו דשבת, ובמק"מ פ' ויצא שם פי' שהמ' היא הבאר המגלה הארת הבינה שנק' שבע והיא תשב"כ כמ"ש בזהר ויקהל דף ריש ע"א, ובבחיי ר"פ דברים כ' וע"ד המדרש בארץ מואב הואיל משה באר, התורה נדרשת במ"ט פנים טהור ובמ"ט פנים טמא כמנין מואב כו' זהו דודי צ"ח כו' ע"ש, והנה מואב הוא חכמה כמ"ש בלק"ת מהאריז"ל פ'

וירא בענין כי ארנון גבול מואב, ובמאו"א אות אלף סעיף קמ"ו ארנון נק' זיווגא עילאה דאו"א כו', והוא מהזהר בשלח דנ"ו ע"א, וירדן משמע בזהר שלח קס"ג סע"א דהוא יסוד העולה על הדעת יסוד אימא ע"ש במק"מ, וא"כ בעבר הירדן בארץ מואב היינו ענין חו"ב כו' משם הואיל באר, ובמא"א אות מ"ם ספ"ה מואב קליפה שכנגד אבא כו', ועמ"ש מזה בלק"ת פ' חקת סד"ה ע"כ יאמרו המושלים בואו חשבון גבי אכלה ער מואב ע"ש, וכן ירדן י"ל ק"נ, והיינו כי ע"י בירור חו"ב דקליפה הואיל באר ע"ד ותרב חכמת שלמה דוקא מהבירור של חכמת בני קדם כנ"ל וע' כה"ג בזח"ב ס"פ תצוה דדוקא במדבר השיגו סודות התורה דגלי עמיקתא מגו כו' ע"ש. ויש להבין זה ע"פ מ"ש אדמ"ו נ"ע בד"ה אל יתהלל החכם כו' * כ"א בזאת יתהלל כו' השכל וידוע כו' וצדקה בארץ, כי יש בחכ' ב' מדריגות הא' בחי' החכ' בעצמו שהוא חכם בפ"ע אבל אינו יכול להסביר כ"כ לתלמידים, הב' כח התפשטותה למטה לבאר לתלמידים, וזו הבחי' הב' אעפ"י שהיא השפלה יותר מכמו שהחכמה היא בעצמותו ונק' עד"מ חכמה תתאה ע"ש ירידתה למטה לתלמידים קטני הערך שבהכרח להלבישה בלבושים גשמיים ומשלים עכ"ז שורשה נמשך מכח החכמה היותר חזק ונעלה מבחי' הא', וכמובן ממ"ש בת"א ר"פ לך גבי והנה לפ"ז היא ירידה להיות מאברם אברהם כו' ובד"ה והבדילה הפרוכת גבי חשמ"ל שהוא מלביש לזו"נ ושרשו גבוה מהן כו' ובפ' יתרו בביאורים ע"פ משה ידבר ובד"ה מראיהם ומעשיהם ובלק"ת פ' מסעי בד"ה לבאר ענין המסעות פ"ג ומ"ש במ"א בביאור ע"פ חגרה בעוז מתניה, וזהו אל יתהלל החכם בחכמתו דהיינו בחכמה דאצילות שהוא החכמה בעצם מה שלא נמשך ממנה בבי"ע עדיין כ"א בזאת יתהלל, זאת היא המ' וכמ"ש לזאת יקרא אשה בזאת אני בוטח כו' שהיא חכמת שלמה היינו חכמה תתאה יו"ד דאדנ"י היינו התפשטות החכמה בבי"ע שהוא ענין תשבע"פ מל' פה קרינן לה, שלהיות המשכה זו אף שהיא חכמה תתאה מ"מ שרשה נמשך מלמעלה יותר היינו ממקור חכ' עילאה כו' כנ"ל וכן יש גם בשם אדני שורש גבוה למעלה משם הוי' שהרי נאמר אם עונות תשמר י"ה אד' מי יעמוד, דהיינו שם אד' שבי"ג ת"ד שלמעלה מבחי' י"ה, וכמ"ש מזה בלק"ת פ' שלח בביאור ע"פ ועתה יגדל נא כח אד'. וזהו ענין בעבר הירדן בארץ מואב אחר מ' שנה הואיל משה באר את התורה היינו הגילוי בחי' חכמה תתאה תשבע"פ הנק' זאת ועי"ז ארז"ל בינה יתירה ניתנה באשה שהיא תשבע"פ יותר מבאיש, בינה יתירה דוקא ששרשה נמשך מלמעלה מהחכמה כו' וכענין ה' דאברהם כו'. וזהו ענין וירא והנה באר בשדה, שדה היא תושבע"פ משנה ובריתא והיא בחי' באר לשון באר את התורה, שביאור וגילוי זה נמשך מלמעלה מעלה כו' בינה יתירה כו' וכענין ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה, בחי' סופר שלמעלה מבחי' ספר כו' איה סופר כו' איה מקום כבודו כו', וגם באר לשון באר מים שהוא באר הנובע מלמטה למעלה והיינו ע"י חפירה וכרייה שהוא היגיעה בתורה עי"ז מוצאים מים חיים והוא העלאת מ"ן שנתברר מחו"ב דתהו שנפלו בשבה"כ שזהו ענין בעבר הירדן בארץ מואב, וחו"ב

בד"ה אל יתהלל החכם: נמצא במאמרי אדמו"ר הזקן — הגהת הר"מ ז"ל ע' גנח.

דתהו שרשן למעלה מחו"ב דתיקון כמ"ש במ"א ע"פ והי' ביום ההוא **יצאו** מ"ח מירושלים כו', וזהו ענין יו"ד דאד' ותרב חכמת שלמה כו' כנ"ל.

קיצור. ענין באר את התורה דהיינו תשבע"פ את רבקה ר"ת באר, **בן מ'** שנה חו"ב חו"ג, בזכות המילה יחוד תשב"כ ותשבע"פ, **וזהו באר** שבע חצבה עמודיה שבעה, מואב מ"ט פנים, מואב חכמה, אל יתהלל החכם כו' כ"א בזאת כו' ח"ת שהיא הירידה, וכמו התחלקות הדעת לחו"ג ע"י מו"ס וזהו הבאר יו"ד דאד' אד' מי, בינה יתירה ניתנה באשה הנק' זאת ערבים עלי ד"ס איה סופר, וזהו באר בשדה משנה גם באר מים העלאה ע"י בירור חו"ב דתהו ולכן בעבר הירדן בארץ מואב דוקא שם הואיל משה באר כמ"ש בזח"ב קפז"א ע"פ הוא גלי עמיקתא כו' בגין דידע מה בחשוכא כו' יעו"ש.

ה) **וכמ"כ** יובן ענין זה במצות מעשיות שהם נקרא ג"כ באר בשדה והוא ענין יו"ד דאד', והיינו כמ"ש באריכות ע"פ ועתה יגדל נא כח אד', שהוא ענין קבלת עול מלכות שמים בבחי' עבד בלי טעם שזה מעורר למעלה מהחכמה כו' וזהו ענין כח אד' דוקא יעו"ש באריכות בלק"ת פ' שלח שהוא בחי' מ' דא"ס כו', וע' עוד בזח"א ד"ז ע"א ע"פ בראשית תרין איגון דמתחברין כחדא ואינון תרין נקודין כו' והיינו ח"ע וח"ת יו"ד דהוי' ויו"ד דאד' ע"ש, ויו"ד פירשו מלשון יודו לה' כי איהי בהוד כו' א"כ בראשית ב' ראשית והוא ענין חתן וכלה, כי יו"ד דהוי' הוא מעין הנמשך מאליו מלמעלה למטה ויו"ד דאד' ע"ד באר מלמטה למעלה כו', וזהו גדול העונה אמן יותר מהמברך, אמן יחוד הוי' אד', והיינו כי המברך ממשיך יו"ד דשם הוי' כי ברוך בחכמה והעונה אמן שהוא חיבור הוי' אד' היינו ענין אשר אדם מצא חכמה זעירא שיהי' הביטול גם בבי"ע כו' לכן הוא גדול יותר וזהו אשרי כמש"ל וכן אמן מתחיל באלף שהוא כתר וברוך בבית שהוא חכמה כמ"ש במ"א בד"ה דרשו ה' בהמצאו, וי"ל בהמצאו היינו כענין מצא חכמה. ונחזור לדברי הזהר ויצא קנ"א ב', והנה שלשה עדרי צאן תלת דרגין עילאין קדישין מתתקנן על ההיא בירא, ואינון נצח והוד ויסודא דעלמא ואלין משכין מיין מלעילא (ע' ממעייני הישועה זח"ב רי"א ב') ומליין להאי בירא בגין דהאי מקורא יסודא דעלמא כד שארי בגו האי בירא עביד פירא ונביע תדיר, ואתמליא ההיא בירא מיניה כיון דאתמליא ודאין כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים אלין אינון כל אוכלסין ומשריין קדישין דכולהו שקיין ושתאן מההוא בירא (ע' זח"ג חקת קפ"א א') וכל חד וחד כמה דאתחזי ליה עכ"ל. והענין כמ"ש בבה"ז פ' שלח על המאמר שם דקע"א ע"פ והיה ביום ההוא יצאו מים חיים, בענין וכד יקום יומא דא מגו שבכין דעוזרא יקום נביעי, דפי' במק"מ נו"ה כו' שהם בחי' כליות יועצות איך להביא השפע ונק' ג"כ ב' ביעין דדכורא המבשלים הזרע כו', ועמ"ש ע"פ הבשילו אשכלותי' ענבים וע' באג"ה סי' ט"ו מענין נו"ה, ועמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה (דרוש השני) בד"ה ביאור הדברים פרק ג' בענין חגרה בעוז מתניה שנה"י החדשים נמשכים מהכתר כו', וזהו ענין עצות מרחוק ע' בזהר ס"פ צו ל"ה ב' ובפ' בלק קצ"ג ב', ובחי' מרחוק זהו ענין חכמה עילאה כמ"ש אחכמה והיא רחוקה ממני עיין זהר פנחס רכ"ג ע"א, ועמ"ש בלק"ת פ' נצבים בד"ה כי המצוה

הזאת בענין ולא רחוקה היא ממך כו', ועמ"ש בד"ה צדקת פרזונו בענין והנצח זו ירושלים שע"י בחי' נצח ישראל לא ישקר נמשך מבחי' כי לא אדם הוא א"א סדכ"ס והוא אוצר של יראת שמים כו', ומ"ש מזה בלק"ת פ' תזריע בענין למנצח על השמינית תמן נצח תמן מל כי יש ג' פירקין חח"ן והנצח הוא בחי' היותר אחרונה אך מבחי' רעוא דכל רעוין היינו א"ק א"א להיות ההתלבשות והגילוי רק מבחי' נצח וכמ"ש סד"ה קול דודי בלק"ת בשה"ש בענין מדלג על ההרים, וזהו ענין ועמדו רגליו דוקא ומ"מ תמן נצח תמן מל היינו גילוי ז' העליונות כי להיות גילוי נצח צ"ל מלמעלה מעלה כו', וגם תמן מל שגילוי הנצח ע"י המילה, וזהו כנז"ל פ"ד הואיל משה באר בזכות המילה סוד ה' כי ענין באר הוא ע"י הנצח שמתנצח לירד ולהשפיע להיות באר וגילוי, וזהו ע"י המילה להעביר המסך מבדיל כו'. ועוד יובן ענין נצח שהוא מקור למילוי הבאר שהיא מ', ממ"ש בת"א פ' תצוה בד"ה זכור דעמלק בענין לכתך אחרי בחי' אתכפיא וזהו עיקר קבלת עול מלכותו ית', ואתכפיא זהו בחי' נצח ומבחי' אב"א יבא לבחי' פב"פ, וגם נצח אותיות מצח, ועמ"ש בד"ה ועשית ציץ בענין והיה על מצחו תמיד שבחינה זו יכול להיות תמיד ולא בשעת התפלה לבד ועי"ז בשכמל"ו, וכ"מ שנאמר ועד אין לו הפסק היינו להיות מלך מלך וימלוך עד אין קץ כמ"ש בת"א פ' ויקהל סד"ה קחו מאתכם תרומה, ועיין בפרדס בעה"כ ערך נצח שעז"נ שוקיו עמודי שש היינו שנה"י הם נמשכים מחג"ת וגם הם בחי' שש מיוסדים על אדני פז היינו ג"ר שהיא התורה שנאמר בה הנחמדים ומפז כו', ע' ברבות ס"פ קדושים מענין שוקיו עמודי שש כו', ולהעיר מענין אבני שיש כו' מים מים כו' מ"ן ומ"ד ובחי' שיש היינו ב"פ יש שבכתר, וע' מענין אבני שיש במאו"א אות אלף סעיף ד' בתחלתו, וכיון ששוקיו נו"ה הם עמודי שש לכך הם הממלאים מים בבאר הנ"ל, וכמ"ש בזהר דמשכין מים מלעילא, שממשיכים מג"ר ב' בחי' מים היינו מים מים וכמ"ש בת"א ס"פ יתרו בד"ה וכל העם רואים וז"ל* כי הנה התורה היא מים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך (ועמ"ש בלק"ת בד"ה ששת ימים תאכל מצות בענין יקוו המים אל מקום אחד ובד"ה והיה מספר בנ"י, ובזח"א בראשית י"ח א') מים העליונים בחי' ים החכמה ויו"ד עילאה שהוא למעלה מבחי' גילוי התורה עצמו דאורייתא מחכמה נפקת שגילויה הוא מחכמה ולמטה (וכענין ותמלא כדה שכ"ד ספרין דאורייתא הם רק כד מים החכמה) וירדה ממקום גבוה למקום נמוך יו"ד תתאה, ומים תחתונים בסוף מעשה קיום המצות בפועל ממש שהם בבחי' מלכותך מלכות כל עולמים, אבל עכ"ז מלכותך כתיב בכינוי ך (כמ"ש בסידור ע"פ ארוממך אלקי המלך) ששרשם הוא מבחי' מים עליונים מלכותו של א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו

בשולי העמוד בכת"י: שייך לריח בגדיו, מדבר שקר תרחק ומ"מ אפילו חיגרת כלה נאה ע"י בהילו נרו זהו העלאה משקר נעשה שדה כו', אבן ישראל אב ובן.

בת"א . . וז"ל: עג, ד שו"ה בחי' אש ומים.

כביכול (כמ״ש בזח״ג פנחס דרנ״ח סע״א כ׳ מן כתר כו׳ ואלין אינון והמים אשר מעל השמים מים עליונים כו׳, ובגין דאינון מכתר אתקריאו שאין להם סוף דכתר אין סוף אתקרי עכ״ל, היינו שנמשך ממל׳ דא״ס) רק שנמשך למטה להיות מלכות כל העולמים ומים התחתונים עכ״ל. וזהו ענין אבני שיש כי אבן היינו מל׳ ומל׳ דא״ס נק׳ אבן דלא בידין כמ״ש במא״א אות סעיף ד׳, ובע״ח שער ג׳ פ״ב ומל׳ דאצי׳ נק׳ אבן א׳ ב״ן, וא״כ מלכותך מלכות כל עולמים שהיא מל׳ דא״ס ומל׳ דאצי׳ נק׳ ב׳ אבנים, וזהו ענין אבני שיש טהור, וע׳ בפרדס ערך אבן שלימה, ולכן נו״ה הנק׳ עמודי שש הם הממשיכים מים העליונים שממל׳ דא״ס במל׳ דאצי׳ הנק׳ באר דהיינו בחי׳ אבני שיש הנ״ל, והיינו מ״ש דאינון משכין מים מלעילא וכמ״ש בפע״ח שער השבת פכ״א גבי קדושא רבא, כי רבא אותיות באר, והיינו שממשיכים בחי׳ יהא שמי׳ רבא מברך כו׳, ועמ״ש עוד מענין נו״ה שממלאים להבאר ע״פ באר חפרוה כו׳ במחוקק במשענותם, במחוקק היינו יסוד כמ״ש במא״א אות מ״ם סעיף פ״ג מחוקק נק׳ היסוד גימטריא רמ״ח (ע׳ ברבות פ׳ שמיני ס״פ י״ב וישכת מחוקק יש כח רמ״ח אברים כו׳) חסדים שבו והוא החופר וכורה באר יסוד דנוק׳ (דהיינו ענין שעשאה כלי וזהו ענין ויכלו השמים והארץ כו׳) וסימן ומחוקק מבין רגליו כי מחוקק יסוד בין נ״ה רגלים עכ״ל, ובמשענותם היינו נו״ה שנק׳ תמכין שהם גורמים ההילוך שהוא המשכת מים עליונים הנ״ל במים תחתונים כמ״ש מזה בלק״ת סד״ה ולהבין ביאור הדברים הנה איתא בספר הבהיר כו׳ ע״ש וע׳ זח״א בראשית ד״ח ע״א, וזהו ג״כ ענין הכיור שנעשה ממראות הצובאות וגם נו״ה נק׳ אפיקי מים מה״ט, ע׳ בפרדס ערך אפיקי מים.

ונאספו שם כל העדרים זו מל׳ רביעית ועי״ז וגללו את האבן ע״ד ופרעה הקריב בשלת פרעה ואני אראה בשונאי והשיבו כו׳ למקומו שיחזור היצה״ר להיות טוב מאד והיינו שישוב למקומו ושורשו שבעולם התהו מל׳ דא״ק אבן די לא בידין כו׳.

ו) **וע׳** מענין ג׳ עדרי צאן בזהר ויחי דרל״ח סע״א דהיינו ובגפן מ׳ שלשה שריגים חג״ת ומבואר במ״א שריגים ל׳ כפל כמ״ש במדרש איכה ע״פ ישתרגו והיינו חג״ת נה״י, גם להעיר מענין חותמך ופתילך ומטך שהם נה״י בזח״ג פ׳ אחרי ע״ב, ומענין ג׳ גווני הקשת ומענין ג׳ תפלות שהם שמאלו תחת לראשו וימינו תחבקני ואח״כ היחוד ע״י ת״ת, וע׳ בזהר ס״פ חיי קל״ג א׳, רובצים עליה ע״ד גבורי כח עושי דברו הנדרש בזהר בלק קצ״א א׳, וישת לו עדרים לבדו ע״ד מ״ש ברבות ע״פ ויותר יעקב לבדו דוגמת ונשגב ה׳ לבדו כך העדרים הנ״ל הם תשוקתם אליו ית׳ לבדו, וע׳ זח״א ויצא קס״ב סע״א ובעה״מ שער עולם הבריאה פ״ט דק״ע ע״א מענין וישת לו כו׳, ובבחיי כ׳ וישת לשון הבדלה ע״ד ואבדיל אתכם מן העמים, כי העכומ״ז נק׳ עדרי חבריך שהם מקבלים מע׳ שרים, וזהו הן עם לבדד ישכון, ה׳ בדד ינחנו, וברבות ר״פ תצוה מה השמן אינו מתערב כו׳, עוד ענין שלשה עדרי ע״ד ג׳ בחי׳ נר״ן כן פי׳ בנועם אלימלך. וזהו ענין וידבר שלמה שהוא הבאר ג׳

אלפים משל בי"ע* נר"ן, גם ענין ג' משפיע לדלת גומל דלים זח"ג בלק ר"ג ע"ב, ועמ"ש בד"ה יחיינו מיומים וביום השלישי יקימנו, ובד"ה שיניך כעדר הרחלים ג' בחי' כסף ושטר וביאה שהם ג' רגלים כי מן הבאר ישקו העדרים זהו שמע"צ ע"ד ביום השמיני שלח את העם, ונאספו כל העדרים ע"ד סוכות חג האסיף, וכענין וה' יאספני, עדרי צאן ע"ד צאינה וראינה בנות ציון כי הבאר נק' ציון ברבות ויצא פ"ע, ועדרי צאן הם בנות ציון, צאינה מן הכלים המגבילים והיינו וראינה במלך שלמה ביום חתונתו זהו הבאר. וגם י"ל צאן ע"ש יציאתם בגלות ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, והם רובצים עלי' ע"ד ושבתי בשלום אל בית אבי היינו באר שבע, ובת"ז תיקון כ' ד"נ ע"ב פי' אך יצא יצא יעקב שלח תשלח ב' גליות, ולע"ל כי בשמחה תצאו כי לא בחפזון תצאו וע"ד כי הנה ה' יוצא ממקומו יוצא ובא לו ממדה למדה צאן אדם ע"ד בהמה רבה והכבשים הפריד יעקב, והאבן הגדולה אתוון רברבין, א"נ יו"ד רבתי דיגדל נא כח אד' שהוא הבאר, ששה משמותם על האבן האחת אחת ה' עילאה, והיא ע"פ הבאר חשמל המפסיק בין אצילות לבריאה נמשך מבינה עמ"ש בלק"ת סוף שה"ש ע"פ השמים כסאי וכענין עד הגל, וכענין מרע"ה הי' כבד פה, וכן ע"* שחורה אני יו"ד לית לי אחר יח'
כו', וצ"ל וגללו להיות מתהפך ממדריגות יסוד דנוק' להיות משפיע לבי"ע דוגמת יסוד דדוכרא, וזהו ואמונה כל זאת וקיים עלינו והיינו ע"י ונאספו כו' וגללו כו' גבורי כח כ', גם כי היא גן נעל ורק פתחי לי והיינו ע"י והאבן גדולה בחי' איתן חזק שמשם רועה אבן ישראל, וכענין שיהי' לידה פתיחת יסוד דנוק' קי"ס בעתיקא תליא והיינו ע"י ונאספו כו' כי בצבור בכל קראנו אליו, ויעקב לבדו כענין כאן ליחיד יחידה כי יעקב בריח התיכון כו' עולה כו', וע' רבות ויקרא פ"א או שמא משאוי שקשה לס"ר* כו'. פי הבאר זח"ב שמות י"ב ב', ובמק"מ שם יסוד דנוק', וי"ל ע"כ גברא בע"ש ביהש"מ כמו אילו של יצחק שמחבר חו"ג עקידת יצחק באברהם ע"י בחי' אין וכך ביהש"מ חיבור יום ולילה, וכמ"כ פי הבאר שיהי' חיבור זו"נ וגם פי הבאר יסוד דנוק' מקבל ומשפיע ואמונה כל זאת וקיים עלינו, והיינו ע"י חו"ג להיות העלאה והמשכה, והאבן גדולה ע"פ הבאר כי הבאר י"ל אות ה' או מ"ם פתוחה מאמר פתוח, והאבן גדולה מ' סתומה דבינה שסותמת פתח ה' הנ"ל או פתח מ' פתוחה הנ"ל שתהי' המ' גן נעול, וכמ"ש בז"ג ח"א עמוד נ"ג ע"ד איהי בקדמיתא פתיחא ברזא דהא לקבלה לבעלה ולבתר דאשתלים מינה אתמליא באשלמותא ואתעבידת מ' סתימאה כגוונא עילאה דעלמא דאתי כו', וע' מזה במאו"א אות מ"ם סעיף א' הנה אות המ"ם פתוחה מלכות בהארת הבינה וגם פתוחה אחר הזווג וסתומה קודם לכן, אך אימא נק' מ"ם סתומה כי היא תמיד חביבה על בעלה כבתולה עכ"ל. וע' מזה בזהר פ' אחרי דף ס"ו ע"ב ובפ' פנחס דרל"ו. ולפ"ז י"ל ענין והאבן גדולה ע"פ הבאר כדי שתהא תמיד בבחי' בתולה, וע' זח"ג ס"פ פנחס רנ"ח ב' בענין מלכא טעם בתולה טעים כו', ופי' ע"ד בכל יום יהי' בעיניך כחדשים זהו ענין בתולת ישראל, ובמאו"א אות ב' סעיף מ"ד בתולה נק' המל' ואיש לא ידעה (וע' זהר ר"פ

*בי"ע: תי' זו אינה ברורה בהכת"י.

חוקת ק״פ ע״ב מענין ואיש לא ידעה, והיינו ע״י והאבן גדולה כי מעיינה סתום בחותם הבינה בחי׳ איתן כו׳ אבן ישראל כו׳ איתן יחוד או״א כו׳.

קיצור אות ה׳. באר יו״ד דאדני היינו מצות מעשיות בחי׳ עבד תרין נקודין ב׳ ראשית, גדול העונה אמן, חיבור ב׳ יודי״ן, ג׳ עדרי צאן נה״י ממשיכים מים להבאר היינו מ״ד כי הם ב׳ ביעין ועם יסוד הם ג׳, והם כליות יועצות עצות מרחוק אחכמה והיא רחוקה, גם ע״ד והנצח זו ירושלים, פותח אוצר של יראת שמים למנצח על השמינית, גם ע״ד לכתך אחרי תשמענה דבר מאחוריך, נצח מצח, שוקיו עמודי שש, ממשיכים בחי׳ אבני שיש כו׳ שהם מים מים מ״ד ומ״ן מבחי׳ מלכותך במל׳ כל עולמים, באר נמשך מבחי׳ שמיה רבא במחוקק במשענותם, ונו״ה נק׳ אפיקי מים.

(ו) **ענין** עדרי צאן כי וישת לו עדרים לבדו, ע״ד ה׳ בדד ינחנו, ויותר יעקב לבדו, שמן אינו מתערב, וענין ג׳ עדרי נר״נ א״נ כענין ג׳ שריגים וממשיכים ג׳ בחי׳ חותמך פתילך ומטך, ג׳ גווני הקשת ג׳ תפלות כסף שטר וביאה, ונאספו וה׳ יאספני, ישקו העדרים ע״ד מוריד הגשם, צאן ע״ש צאינה, בבחי׳ מהלכים שלמעלה מבחי׳ עומדים, וזהו ג׳ עדרי אלו ג׳ רגלים כי ענין מהלכים זהו ע״י הרגל כמ״ש בד״ה מהלכים בין העומדים, וכל בחי׳ הנ״ל דבאר אתעדל״ת ואתעדל״ע להיות דירה נק׳ מהלכים והתהלכתי בתוככם כו׳ גם ענין ג׳ רגלים כי בהבאר נאמר באר לחי רואי, וזהו ענין ג׳ רגלים שנאמר בהם שלשה פעמים בשנה יראה את פני כו׳ כדרך שבא לראות כו׳) (שזהו כללות ענין הבאר שהוא ציון כי יש ב׳ המשכות הא׳ זיווג חיצוניות להחיות העולמות נמשך ע״י עבודת המלאכים כו׳ הב׳ תוספות אור ע״ד דירה בתחתונים כמ״ש באריכות בד״ה אז ישיר ישראל עלי באר דתקס״ד, כי הבחי׳ א׳ נמשך רק מהארה יהללו את שם כו׳ ויעמידם כו׳, אבל להיות המשכת עצמותו זהו ע״י העלאת מ״ן והוא ענין וירא והנה באר בשדה כו׳ מ״ן ומ״ד ע״י תומ״צ ותפלה, ולכן ארז״ל באר זה ציון כי שם צוה ה׳ את הברכה כו׳, וע׳ מענין ברכה סד״ה ראה ריח בני, וזהו ענין מהלכים בין העומדים, וזהו ענין צאינה כו׳ בנות ציון דוקא וע״כ נק׳ עדרי צאן), גם ע״ד ויצא יעקב, כי בשמחה תצאו, והאבן גדולה זכות אבות כי אבן אב ובן, כח האב המאיר בבן והיינו בחי׳ איתן משם רועה אבן ישראל להיות גן נעול, ופתיחת הבאר לידה קי״ס ע״י ונאספו בהתאסף ראשי כאן לצבור, הבונה בשמים מעליותו כאשר ואגודתו על ארץ כו׳, ויעקב לבדו כאן ליחיד יחידה כו׳ גבורי כח כו׳, גם והאבן גדולה מ׳ סתימאה, פי הבאר בין השמשות כי מחבר יום ולילה, ע״ד בריתי יומם ולילה וגם כלול מחו״ג כו׳.

(הגהות לד"ה וירא והנה באר בשדה כו' הנדפס לעיל בכרך א' דף ר, ב)

וירא והנה באר בשדה כו' ובמד"ר באסתר. שטה ג'* ע"פ מ"ש במד"ר פ' ויצא פ"ע. שטה ד'* ציון כו', והענין דהנה. שטה ה' דירה בתחתונים* (עמ"ש מזה בלק"ת בד"ה אלה פקודי המשכן ובד"ה לא הביט און ביעקב ובד"ה שובה ישראל דרוש הראשון שזהו ענין כי עין בעין יראו ובד"ה ששים המה מלכות דרוש הראשון פ"א) ויש. שטה ז' שם בלבד* ונק' ג"כ בחי' מל' כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים, וזהו ישתבח שמך. שטה אינו. בלבד כו'* וע"כ בריבוי ההשתל' וצמצומים שמבחי' זו עד עולם העשי' נמשך שהחיות אלקות הוא מוסתר, אבל כדי. שטה מהותו. בתחתונים* (ואז יהי' התגלות הבטול משום דכולא קמי' כלא חשיב, ועיין מזה בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני פ"ב) כי אפי'. שטה וכמו, כידוע* (הג"ה עוד יש להעיר לענין פי' דירה בתחתונים ממ"ש אכן יש הוי' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, דלכאורה קשה הא כתיב כי הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד וארז"ל במד"ר פ' ואתחנן דהיינו אפי' בחללו של עולם, ור"ל כמ"ש במד"ר פ' שמות פ"ב למה מתוך הסנה ללמדך שאין מקום פנוי בלא שכינה אפילו סנה, וא"כ מהו שאמר יעקב אכן יש הוי' במקום הזה דוקא, ולפמ"ש אתי שפיר כי ההארה שמאיר בכל העולמות הוא רק מבחי' שמך בחי' מל' אכן במקום הזה שהוא בהמ"ק יש הוי' ממש דהיינו גילוי שם הוי' ממש שלמעלה מבחי' שם אלקים כו', ועי' בבחי' פ' בשלח ע"פ היש הוי' בקרבנו אם אין, שפי' הוי' בקרבנו זהו כמ"ש יעקב אכן יש הוי' במקום הזה אם אין היינו המדה הנקראת אין, ויש לבאר ע"ד מ"ש בת"א בבוך שמות דקע"ג ע"ב בשטה א' ושם שטה ה' כו' ע"ש, ועד"ז י"ל פי' אם אין ר"ל שמאיר בהם בחי' מדת מל' שהוא שם והארה לבד, אכן היש הוי' בקרבנו היינו ע"ד אכן יש הוי' במקום הזה היינו שמאיר מעצמיות שם הוי', ובמגיד מישרים להב"י פ' ויצא פי' אכן יש הוי' במקום הזה היינו שמאיר שם ג"ר כח"ב כו', ועיין בסש"ב פנ"ב נ"ג מענין התגלות בהיכל קדה"ק שבבהמ"ק שהוא שלא כסדר ההשתל' המדריגות כו', ומכ"ז י"ל ענין דירה בתחתונים שיהי' ההתגלות ביתר שאת ויתר עז.

קיצור. פי' דירה בתחתונים שיהי' התגלות בעולמות מבחי' מהותו ועצמותו. ולהעיר מענין מ"ש אכן יש הוי' במקום הזה אע"ג שאין מקום פנוי בלא שכינה, אלא כי במקום הזה מאיר מבחי' שם הוי' ממש. ועיין בזהר ויצא דף ק"נ מש"ש ע"פ מה נורא המקום הזה, ועד"ז ביתר שאת יובן ענין

שטה ג': בהנדפס לעיל דף ר, ב שורה המתחלת: כ"כ.
שטה ד': שם שו"ה: בשדה.
שטה ה' דירה בתחתונים: שם שו"ה: דירה.
שם בלבד: שם שו"ה: כו' והוא.
שטה אינו בלבד כו': שם שו"ה: מלכנו.
שטה מהותו. בתחתונים: שם שו"ה: בעולמות.
שטה וכמו, כידוע: שם בדף רא, א שו"ה: והיינו.

דירה בתחתונים עכ"ה) אך מה. שטה המצות, דמלכא* (עיין מזה בלק"ת פ' במדבר בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ושם פ"ב, ובד"ה להבין שרש המצות פ"ב ובד"ה והי' לכם לציצית דרוש השני פ"א ובד"ה לא הביט און ביעקב ובד"ה וידעת היום והשבות דרוש הראשון פ"ג ובד"ה כי תשמע בקול פ"ג ובד"ה כי המצוה הזאת. ועיין בלקו"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה ולבי ער ושם פ"ג בענין ועשיתם אותם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני. ובתו"א פ' יתרו בד"ה משה ידבר ובד"ה זכור את יום השבת לקדשו דרוש השני ובד"ה ואתה תצוה ובפ' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי ושאר דוכתי) ועד"מ בשטה ועד"מ. שטה ולא, בלבד* וכמ"ש בת"א בד"ה רני ושמחי בת ציון דרוש השני בפי' והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום אנכי מי שאנכי כו', ובד"ה כי אתה נרי אשר אנכי מצוך היום מצוך מלשון התקשרות כו', ובד"ה אוסרי לגפן גבי וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז כו', ועמ"ש בד"ה ששים המה מלכות הנ"ל שם בפי' אור זרוע לצדיק דקאי על התומ"צ כמ"ש במד"ר ס"פ שלח לך ועי"ז ומצמיח ישועות שיהי' למטה גילוי אור א"ס ודירה בתחתונים, ואפ"ל הפי' שנקרא התורה דירה בתחתונים והיינו ע"י התורה ולכן נק' תרעא לדרתא, ועמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה הנ"ל ושם פ"ג. קיצור בשטה שנש"י שטה אחרונה בהן.

ב) **וזהו** בעמוד וזהו שטה א' נק' באר* וכמ"ש בת"א בד"ה אלה תולדות יצחק שזהו ענין שיצחק הי' חופר. דכ"ט ע"ב שטה המשכה. שטה אשר המים כו'* ועמ"ש מזה ג"כ סד"ה קחו מאתכם תרומה ובד"ה אז ישיר ישראל כו' עלי באר כו' וזהו ענין. שטה ב' שטה אני, הארץ* והיינו ענין יחיד חי העולמים מלך שמבחי' שהוא לבדו יחיד ומיוחד נמשך ע"י חי העולמים בבחי' מלך כו', והיינו וימלא. בשטה ה' שטה ימי הארץ וזהו למען בשטה ועמ"ש שטה יראו איה, וההעלאת מ"ן ממעשה המצות נק' באר כמ"ש בת"א פ' תולדות בד"ה ויחפרו עבדי יצחק, כמו באר, בת"א ד' למ"ד ד' ע"א שטה שהיא, שטה ממש עשיית המצות כו'* ע"ש ובלק"ת פ' חוקת בד"ה ביאור ענין עלי באר פ"ג, כי הנה בלק"ת שם דס"ד ע"א שטה כי הנה שטה מתחת הקרקע כו'* וזהו והנה באר בשדה זה ציון דהיינו שמעשה המצות נקרא בשם ציון והטעם כי הנה בת"א דס"ב עמוד מההעלם שטה זמן, עמוד כעמר שטה אור לגשמיות ולכן נקראו המצות ציון.

שטה המצות, דמלכא: שם שו"ה: מעשה המצות.

שטה ולא, בלבד: שם שו"ה: שנעשים.

שטה א' נק' באר: שם שו"ה: ב. וזהו.

דכ"ט ע"ב... המים כו': אולי הכוונה לתו"א יז, ג שו"ה: הבור אשר המים.

שטה אני, הארץ: באוה"ת שם שו"ה: וימלא כבוד.

ממש עשיית המצות כו': אולי הכוונה לתו"א שם כ, ב שורה המתחלת: דחקם לצאת.

שטה מתחת הקרקע: אולי הכוונה ללקו"ת שם שורה המתחלת: מתחת הקרקע.

ב) **וזהו** והנה באר בשדה זה ציון כי האתעדל״ת נקרא באר, וכמ״ש בת״א פ׳ תולדות בד״ה אלה תולדות* וז״ל ויצחק הי׳ חופר בארות שהוא בחי׳ גילוי מלמטה למעלה מהעלם לגילוי כמשל הבאר אשר מתחילה הי׳ המים שם בהעלם וע״י החפירה נגלו המים.

וירא והנה באר בשדה. ברבות במקומו ויצא פ״ע רבי חמא בר חנינא פתר ביה שית שיטין והנה באר בשדה זו הבאר (שהלכה עם ישראל במדבר) והנה שלשה עדרי צאן משה אהרן ומרים. ועי׳ בבה״ז ר״פ ויצא מבאר שבע דבינה ומל׳ שניהם נקראים באר שבע, בינה נק׳ כן ע״ש שהיא הבאר הנובע מים חיים דחכמה לשבע מדות ומל׳ נק׳ כן ע״ש שהיא מקבלת מז״ת כו׳, וכן פי׳ בפרדס ערך באר. ועוד כ׳ שם באר הוא המלכות והטעם הוא כי היא באר נובע מים חיים מצד המעין והמקור אשר בתוכו כו׳ ובארנוהו בשער מהות והנהגה פי״ט ושם נתבאר כי מה שהוא נובע מתוכו היינו נשמתן של צדיקים (ושם כ׳ וז״ל ואז היא אושידת מיין היינו מעשה הצדיקים שהם המים הנקבות כו׳ שמראה פעולתה ממטה למעלה עכ״ל, והיינו מה שמבררי׳ ממה שנפל בשבה״כ מעולם התהו ג״כ בחי׳ מים חיים דהיינו חכמה כו׳, וע״ז נאמר יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט וכמ״ש ברבות ויקרא פ״ב, וזהו שיש יתרון לחכמה מן הסכלות (עי׳ זח״ג תזריע מז״ב) ונקרא באר לחי רואי בהיותה משמרת ורואה ליסוד הנק׳ חי לקבל ממנה כדרכה וכו׳ עכ״ל, וע״ש בערך מעין פי׳ כח״ב נק׳ כן כיצד המוצא הוא הכתר והמים הוא החכמה והמעין עצמו היינו קילוח המים אל החוץ הוא הבינה. ועד״ז הוא במל׳ והיינו תפארת ויסוד ומל׳ כו׳. וג׳ דמה שמל׳ נקראת מעין זהו ע״ש השפעתה מלמעלה למטה שהיא נק׳ מעין גנים, ומה שנק׳ באר מים חיים זהו ע״ש העלאת מ״ן מלמטה למעלה. ובספר ש״א שער א׳ בתחלתו דף ה׳ ע״ב נראה שמפרש שהמל׳ נק׳ באר ע״ש מה שמקבלת מלמעלה וז״ל ולפעמים נק׳ שם אדני בתו׳ בכינוי באר והטעם הוא כי הוא באר מים חיים שבו יתכנסו כל מיני שפע ואצילות שלמעלה כמו שאמרנו, ועז״נ שיר ד׳ מעיין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון, ובעוד שישראל צדיקי׳ ומברכים מאה ברכות בכל יום כהוגן הבאר הזאת מתמלאת ממים חיים משפע אצילות עליונה כו׳ עכ״ל. וזהו ע״ד יגדל נא כח אד׳, יגדל ביו״ד רבתי מקור מוצא מים חיים כמ״ש כי אותי עזבו מקור מים חיים בזח״ג ואתחנן דרס״ז שמשם ממשיכים הכח וההמשכה בשם אד׳ וזהו ונוזלים מן לבנון כו׳, וזהו לפירושו דבאר מים חיים היינו שנמשך בה המ״ח מלמעלה למטה כו׳ ע״י בחי׳ לחי רואי כו׳ והוא ענין יחיד חי העולמים מלך כו׳, ובמא״א אות ב׳ סי״א יש גלוי לשני הפירושים וז״ל יסוד דנוק׳ נק׳ באר נובע מעלה מ״ן, באר היינו בקבלת המל׳ שפעה הוי׳ אלקים

בד״ה אלה תולדות: שם יז, ג שו״ה: גדולתו כו׳.

הוי' אד' גימטריא באר עכ"ד, הרי כשני הפירושים. (שלשה עדרי צאן, משה אהרן ומרים, ברבות שם הנה כתיב ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ביחזקאל סי' ל"ד ל"א וע' ברבות פ' בשלח פכ"ד קמ"א ב' כמה טעמים ע"ז שנק' צאן, ובקהלת בפסוק אמרתי אני כו' שהמה בהמה המה להם כו' דצ"ג ד' האיך ישראל נמשכים אחריו כבהמה שנאמר ואתן צאני כו' מה בהמה זו פושטת צוארה כו' ובמא"א אות צ' סכ"ז צאן אדם ז"ת דז"א ודרך כלל נמשכים מג' בחי' משה אהרן ומרים משה ת"ת קו האמצעי אהרן חסד מרים גבורה כו' ובד"ה שניך כעדר הרחלים נתבאר ג' עדרים הם בי"ע מחדומ"ע כו' והיינו שכדי שיהיו בבחי' צאן אדם הנ"ל זהו ע"י שמקבלים מכנס"י הנק' באר מים חיים שמבחי' חכמה כדלקמן, והמשכה זו ע"י משה אהרן ומרים ג' קוין כו'.

ד"א והנה באר בשדה זו ציון והנה שלשה עדרי צאן אלו שלשה רגלים כו', בפרדס ערך ציון נתבאר שהוא יסוד דנוק' או יסוד דדכורא, ועמ"ש מזה בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי בת ציון. גם יש פי' דציון הוא יסוד דאימא, וכ"כ במאו"א אות צ' סט"ו ג' בחי' הנ"ל בציון. ועפי"ז אפ"ל דזהו ג' השיטות שנזכר כאן ברבות על באר וכולם דבאר הוא ציון ובשיטה א' ג' עדרי צאן ג' רגלים היינו כאשר ציון יסוד אי' אשר ג' רגלים הוא התלבשות מוחין דאימא בחג"ת פסח בחסד כו', ובשיטה ב' באר זו ציון ג' עדרי צאן שלשה בתי דינין כו' היינו ע"ד כי מציון תצא תורה ועי' מזה ספ"ט דברכות דס"ג ע"ב, לפ"ז נ' דהיינו בחי' יסוד דז"א שמשם נמשך ההמשכה של התורה שהוא יסוד אבא המלובש ביסוד ז"א וזהו ענין כח ב"ד סמוכין בא"י שהם סמוכים איש מפי איש מפי משה כו' שהוא יסוד אבא שבז"א כו' ומשם נמשך ג' בתי דינין כו', שררך אגן הסהר כו', והשיטה ג' דבאר ציון וג' עדרי צאן ג' מלכיות, לפ"ז היינו ציון היא בחי' מל' כו', באר בהכ"נ בפרדס סוף ערך בית דהיינו מלכות כו' ע"ש, והיינו ששם בחי' שפכי לבך כמים נוכח פני ה' זהו באר מים חיים, והנה מים חיים מבחי' חכמה כי והחכמה מאין תמצא כמו נביעת המעין והבאר כו' ועי' במאו"א אות מ"ם סט"ז, ושם פי' מים חיים נק' הטפה כי יורדת מהמוחין הנק' חיים ויוצאת דרך יסוד הנק' אל חי כו' ע"ש, וא"כ עד"ז בבחי' העלאה דבאר מים חיים זהו כשההעלאה והאהבה נמשך מבחי' חכמה והוא כענין אחותי בת אבי היא כו' בזמנא דנטלא מבי אבא והיא האהבה שלמעלה מהשכל בבחי' מס"נ, ועי' בבה"ז פ' תשא גבי והדל לא ימעיט מעשר, גם שיהיה בחי' באר חותם שוקע יסוד הנוק' זהו נמשך ע"י החכמה דוקא כמ"ש בבה"ז פ' וירא גבי דברי חכמים בנחת נשמעים כו'.

עוי"ל באר מים חיים שתמיד נובע בלי שינוי ע"ד אם זכרתיך על יצועי כו'. עוי"ל אהבה שמבחי' חכמה ע"ד שנת' בד"ה בהעלותך ההפרש בין אה"ע חסד לאברהם ובין אה"ר דאהרן שמבחי' ראיה נראה כו', והנה יהיב חכמתא לחכימין שע"י שההעלאה מבחי' חכמה אחותי בת אבי כו' עי"ז נמשך מ"ד מבחי' מקור מים חיים מבחי' מו"ס כי כנס"י בת אבי היינו מחכמה

דאצילות, עי' תו"א בשלח סד"ה וה' הולך לפניהם כו', אבל מקור מים חיים הינו מבחי' מו"ס טלא דבדולחא כו'. גם בחי' באר זו ציון ע"ד בני ציון יגילו במלכם ובאלשי"ך בתלים סי' קמ"ח פי' היינו צדיקים בני תורה ע"ש כי מציון תצא תורה כו'. א"נ בני ציון בני פלטין ע"ד ישעי' כבן כרך שראה את המלך דהיינו כמו שרפים שבבריאה לגבי אופנים כו' כנז' בד"ה והי' מדי חודש. א"נ ציון גימט' יוסף, וא"כ בני ציון נשמות דאצילות כו' ג' עדרי צאן ג"פ קדוש בד"ה שניך כעדר כו'. רבות באסתר קכו"א בפסוק וירא המן כו' אבל מראות עיניהם של צדיקים כו' וירא והנה באר בשדה כו'. זח"א קנ"א ב' דבאר היא מל' ושלשה עדרי צאן הם נה"י הממלאים מ"ד לבחי' מלכות כו' ועמ"ש ע"פ במחוקק במשענותם ודקנ"ב א' ויחי דרל"ח סע"א. ח"ב שמות י"ב סע"ב. ח"ג פ' אחרי דס"ב א' ופי' במק"מ כי מנה"י דז"א נמשכו המוחין לנוק' ומתפשטין בכל ע"ס שלה וכה"ג בענין תקיעות שלש של שלש שלש הם נה"י דאימא הנמשכים ע"י השופר בט"ס דז"א כו', עי' בזח"ג אמור צ"ט א"ב. בבחיי פ' ויצא במקומו פי' והאבן גדולה היא ד' רבתי דאחד ויעו"ש שביאר יפה, ובפי' שמות ע"פ וישב על הבאר כו'. עוי"ל בענין באר מים חיים, כי הנה או"א נק' תרין ריעין דלא מתפרשין ונהר יוצא מעדן דלא פסיק מימוי לעלמין משא"כ זו"נ נק' דודים דלפעמים מתפרשין כו', אך שתהי' המל' באר מים חיים דלא פסיק מימוי זהו כשזו"נ הם במדריגת או"א ע"ד ביום ההוא יהי' כו', וזהו לבבתיני אחותי כלה שתהי' אחותי בבחי' אחי ורעי בבחי' יתד בל תמוט ואעפ"כ תהי' כלה כו', ועמ"ש ע"פ מי יתנך כאח לי כו'.

ויצא כט, כז

מלא שבוע זאת, עי' פירש"י בשם הירושלמי דהיינו שבעת ימי המשתה, וכן תרגום יונתן וכ"מ ברבות ויצא ס"פ ע' מלא שבוע זאת מכאן שאין מערבין שמחה בשמחה. של"ה פ' ויצא דרצ"א א'. והענין כי שבע ביום הללתיך, ויש בזה ב' בחי' הא' דיבור שהם ברכות ק"ש ערבית ושחרית כדפירש"י פ"ק דברכות במשנה בשחר מברך שתים לפניה כו' שהם שבעה ברכות, וכן במעשה ציצית ותפילין ומזוזה כדאיתא במנחות פרק התכלת דף מ"ג, והיינו לחבר שבעה מדות דז"א במל' הנק' בת שבע או באר שבע, ועד"ז ה"ע שבעה ימי המשתה, ועי' בזח"א ס"פ מקץ דף ר"ד ע"ב גבי ובשמו תשבע שבעת ימים ושבעת ימים, ובמא"א אות שי"ן סוף סעי' ט' שבעת ימים ושבעת ימים הם הז' היכלות שהם כפולים עכ"ל ועיין בזח"א ויחי דרמ"ז ע"א. ולשון מלא שבוע זאת כו' וימלא שבוע זאת יש להעיר מענין ימי המילואים עי' זח"א בראשית דף ל"ד למלאת פגימת הלבנה ולהיות ההמשכה

מבחי' סוכ"ע בממכ"ע שהוא מבחי' אני מלא לבחי' מלא כה"כ כו'. **ועיין** בסנהדרין צ"ט א' גבי ומשוש חתן כו' והיינו בחי' כאור שבעת הימים.

ויצא כט, לד

ותהר עוד, הפעם ילוה כו', רבות ויצא פע"א ד"פ ע"ג ע"כ קראה שמו לוי, לוי זה עתיד ללוות את הבנים לאביהם שבשמים. זח"ב שמות יט"א, כיון שיצאו משבט לוי המשוררים כו', והשומע נלוה ונדבק נפשו למעלה כו' וע"כ אמרה לאה ילוה אישי אלי. משפטים קד"א לוי חבורא דכולא.

ויצא ל, ח

נפתולי אלקים נפתלתי עם אחותי, כתב רש"י אונקלוס תרגם לשון תפלה, נפתולי אלקים בקשות החביבות לפניו, נפתלתי נתקבלה תפלתי.

ב) **וכן** ת"י מדחקא דחקית קדם ה' בצלו ברם קבל בעותי, הרי מפרש ג"כ לשון תפלה רק שענינו ריבוי התפלה ע"ד מ"ש ויעתר יצחק הרבה והפציר בתפלה, א"כ לפ"ז שרש התיבה הוא פתל דהיינו ענין תפלה רק הפ"א קודם התא"ו כמו שמלה שלמה כבש כשב.

ג) **רש"י** פי' בשם מנחם נפתולי מלשון צמיד פתיל שהו"ע חיבור נתחברתי עם אחותי לזכות לבנים. וענין חיבור זה י"ל עפמ"ש בזח"ב ר"פ תרומה דקכ"ו ע"ב ע"פ מי זאת הנשקפה, מי זאת רזא דתרין עלמין מתחברין כחדא היינו חיבור בינה הנק' עלמא דאתכסיא ה' גדולה לאה ונק' מי עם מל' הנק' עלמא דאתגליא ה' קטנה רחל ונק' זאת, וזהו מי זאת, והמחבר אותם הוא יעקב כו'. וע"ש ותקנא רחל באחותה הכי הוא ודאי דהא עלמא תתאה כל תיאובתא לאו איהי אלא בגין למהוי כגוונא דעלמ' עילאה ולמירת דוכתהא, והיינו כמ"ש ביום ההוא יהי' שבחי' ו"ה יהי' במדריג' י"ה וכנודע מענין משמח חתן עם הכלה ובמק"מ שם כ' שז"ס והי' אור הלבנה מ' כאור החמה בינה, וענין למירת דוכתהא זהו שיהי' מ"ן דילה כמו מ"ן דאימא, ועפ"ש חסידות מ"ן דאימא למסו"נ באחד וכן שיהי' בחי' זו גם במ"ן דרחל וזהו לא זז מחבבה עד שקראה אמי, גם בשבת יורשת המל' מקום בינה, ועמ"ש בד"ה שיר השירים ובד"ה צאינה וראינה הראשון בלק"ת בשה"ש ובד"ה לא הביט און ביעקב, וע"ש בהרמ"ז פי' מי זאת ע"ד יהי רקיע ויהי מבדיל, ור"ל כי

מבטן מי יצא הקרח כו׳, ולכן צ״ל חבורא מי זאת והיינו ע״י יעקב מי ברא אלה כו׳, ועיין בזהר ר״פ ויצא ע״כ יעזוב איש שהוא יעקב או ז״א את אביו ואת אמו חו״ב ודבק באשתו מ׳ רחל היינו דכתיב ויצא יעקב מבאר שבע בינה וילך חרנה מ׳ כי בה ועל ידה בירור שבה״כ ביטול היש כו׳ וע״ש בבה״ז ובבה״ז פ׳ תרומה מי היינו מחשבה זאת היינו דבור כו׳, ועיקר נפתלתי עם אחותי כי לאה נק׳ אם הבנים ורחל עקרה כדפי׳ בלק״ת פ׳ פנחס סד״ה צו את בנ״י דרוש השני וע״י דן ונפתלי נפתלתי עם אחותי שיהי׳ לה בחי׳ לידה, והלידה פו״ר ממשיך בחי׳ ונהר יוצא מעדן כו׳ שהוא תוספת וריבוי אור כמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה ששים המה מלכות דרוש הראשון, וזהו״ע שם צבאות דכל צבאות ומשיריין עילאין מיני׳ נפקין בזח״א פ׳ בראשית דכ״א סע״ב, ועיין זח״ב משפטים דצ״ז ב׳ ובמק״מ שם, ושרש ענין חיבור זה דמי זאת זהו״ע חיבור ב׳ הויות היינו ענין ויקרא הוי׳ הוי׳ היינו סוכ״ע וממכ״ע, כמובן ממ״ש בזח״א פ׳ ויצא דקנ״ח ע״ב ובאד״ר נשא דקלח״א, ועמ״ש סד״ה למנצח על השמינית.

קיצור. נפתלתי עם אחותי לשון חיבור כענין מי זאת, כי ותקנא רחל להיות עלמא תתאה כמו עלמא עילאה ונק׳ קנאת סופרים ע״ד שיהי׳ והי׳ אור הלבנה כאור החמה, ביום ההוא יהי׳, שקראה אמי, ומעין זה יש בשבת ויעקב מחבר ע״כ יעזב איש כו׳, ועיקר הענין שלא תהי׳ עקרה להמשיך בחי׳ צבאות, ונהר יוצא מעדן כו׳ תוספת אור, שז״ס בן פורת יוסף כו׳, המבורך לעולם ועד, ועי״ז יהי׳ הגילוי בבי״ע כמו באצי׳ ע״י ה׳ גדולה, וחיבור זה שרשו חיבור ויחוד סוכ״ע וממכ״ע.

ד) **אך** מה שפירשו בתרגום לשון תפלה י״ל כי תפלה ג״כ לשון חיבור כמו בלשון משנה התופל כלי חרס, כי התפלה נק׳ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה שמחבר ומקשר העולמות מסוף עד ראש, ועיקר תפלה במ׳ ואני תפלה לחברה ולקשרה בבחי׳ סוכ״ע כי המ׳ בעצם נק׳ שם בחי׳ הארה והתפלה לקשרה בעצמות אור א״ס, ותפלות נגד תמידים תקנום, וענין את הכבש האחד תעשה להמשיך היחוד בבחי׳ רחל, עיין מזה סד״ה צו את בנ״י הנז״ל.

קיצור. תפלה הוא ג״כ ענין חיבור סולם מוצב כו׳, וזהו ג״כ ענין התמידין עולת תמיד ותפלה כנגד תמידים תקנום.

ה) **כ׳** רש״י ואני מפרשו (בענין נפתלתי) לשון עקש ופתלתול נתעקשתי והפצרתי פצירות ונפתולים הרבה למקום להיות שוה לאחותי, גם יכולתי הסכים על ידי עכ״ל. ובפ׳ האזינו ל״ב ה׳ דור עקש ופתלתול ת״א דרא דאשניו עובדוהי ואשתניו, ורש״י פי׳ דור עקש עקום ומעוקל כמו ואת הישרה יעקשו במיכה סי׳ ג׳ ט׳, (ובמצ״ד שם כי על היושר יאמרו שהוא מעוקם, ובמשלי סי׳ יו״ד פסוק ט׳ הולך בתום ילך בטח ומעקש דרכיו יודע פרש״י ישבר ויתייסר כמו ויודע בהם בהם את אנשי סוכות, ובמשלי סי׳ ח׳ ח׳ בצדק כל אמרי פיו אין בהם נפתל ועקש וכ׳ המ״צ נפתל עקמומית כמו ועם עקש

תתפתל תילים סי׳ י״ח, וא״כ עקש בקדושה גבי רחל ע״ד עג עוגה איני זז מכאן ותתפלל חנה על כו׳, והנצח זו ירושלים, כי עם קשה עורף, וכן ואשתניאו ע״ד מה כושי משונה בעורו אף שאול משונה במעשיו) ופתלתול כפתיל הזה שגודלי׳ אותו ומקיפי׳ אותו סביבות הגדיל (וי״ל א״כ אינו ג״כ דרך הישר כ״א דרך סיבוב וענקים, אלא שבציצית כך הוא המצוה, אבל מי שמעקם דרכיו נק׳ פתלתל) פתלתל מן התיבות הכפולות כמו ירקרק אדמדם עכ״ל רש״י עם מעט הגהות לתוס׳ ביאור. ויש לפרש דור עקש ע״ד מ״ש בתילים סי׳ ע״ח ח׳ ולא יהיו כאבותם דור סורר ומורה דור לא הכין לבו ולא נאמנה את אל רוחו, ועיין במד״ר פ׳ שלח ע״פ ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה׳ אותנו הקב״ה אמר אהבתי אתכם כו׳, והוא ע״ד נרגן מפריד אלוף, עיין במד״ר פ׳ בראשית ר״פ כ׳. ובפנ״י פי׳ דור עקש ע״ד ואנכי נטעתיך שורק כולה זרע אמת ואיך נהפכת לי סורי הגפן נכריה. ובת״י פי׳ עקש ופתלתול דרא אוקמנא דאשניו עובדיהון, ע״כ י״ל העקמומית הוא בלב כמארז״ל לא נבראו הרעמים אלא לפשט עקמומית שבלב ופתלתל זהו כשעושה מעשים משונים ע״י עקמומית זו. ובספר אור החיים פי׳ ופתלתל יתחזק בעקשותו כאשר עינינו רואות בדורות הללו מיני אפיקורסות דרך עקש וכשאדם מיישר עקשותיהם הם מתחזקים באורחות עקשים קשים עכ״ל, ע״ד שארז״ל כ״ש דפקר טפי. ויש לפרש מעקש דרכיו עפמ״ש בזהר וישלח דקע״ה ע״ב ע״פ כי ישרים דרכי הוי׳ שהם ארחין דאורייתא ויש לעומת זה ארחין אוחרנין דלאו אינון ארחין דאורייתא, ופי׳ בזח״מ כי ארחין דאורייתא הם אתעדל״ת לעורר מ״ן דמ׳ ועי״ז אתעדל״ע המשכת מ״ד דז״א וכנ״ל ס״ב, ואורחין אחרנין הם שע״י שעובר על המצות נותן כח לקרב ולייחד נחש בריח ונחש עקלתון כו׳ כענין מ״ש ושפחה כי תירש כו׳ וכמ״ש בהתרת הנדרים והמים היוצאים מבית ה׳ הולכתים לבית הכסא אשת הזימה כו׳.

קיצור. נפתלתי לשון עקש, דור עקש דאשניו, ועקמומית, וא״כ בחי׳ זו בקדושה כי עם קשה עורף הוא, משונה במעשיו ככושי שמשונה בעורו ועקום ע״ד מ״ש בת״א סד״ה אוסרי לגפן בענין ולשורקה, ופתלתל מחזיק בעקשותו, וכן יובן בקדושה ועמ״ש בענין פתיל תכלת ובענין חותמך ופתילך ומטך ובענין גדילים תעשה לך, ועמ״ש בבוך בראשית ב׳ ע״פ ע״כ קראה שמו נפתלי, ועו״ש ע״פ נפתלי אילה שלוחה והנה כתי׳ כי עם קשה עורף הוא וסלחת.

בס"ד ביאור על חו' וישכם לבן כו' בפ' ויצא בת"א*

להבין בתוס' ביאור ענין הנ"ל ע"פ וישכם לבן בבוקר כו' גם מ"ש ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב ללבן שלחני למקומי ולמה לא בקש קודם לכן וגם מ"ש בשם הה"מ נ"ע (והובא באור המאיר) דמש"ה רדף לבן אחר יעקב לפי שיעקב אבינו השאיר אחריו אותיות התורה שעדיין לא הוציא אותם מלבן ולזאת רדף לבן אחר יעקב ליתן לו את האותיות שנשארו אצלו וניתוסף פרשה א' בתורה באלו האותיות עכ"ל דלכאורה תמוה איך יעקב נשתהה כ' שנה אצל לבן בשביל לברר ניצוצי' ולמה השאיר הניצוצות אלו ולא בירים עד שהוכרח להיות העלתם ע"י שרדף לבן אחריו. ויובן כ"ז בהקדים פי' ברכה ראשונה דשמו"ע שאו' אלקי אברהם וכו' הגדול הגבור כו' דלכאורה יפלא למה מקדימים השבח דאלקי אברהם קודם השבח דהגדול שהוא שבח עצמו משא"כ ענין אלקי אברהם שאברהם קיבל אלהותו ית' ואינו שבח עצמו ולמה מקדימים זה. אך הענין דהנה פי' גדולה זהו עצם מדת החסד דאצי' שנק' גדולה ומדת הגבורה נק' גבו' אבל פי' הגדול הגבור אינו עצם המדה לבד כ"א מה שאוא"ס ב"ה מתלבש בהמדה עד שנק' גדול לפי שמתלבש במדת הגדולה כמו שנק' חכם מי שעוסק בחכ' וזהו ענין חיוהי וגרמוהי חד פי' גרמוהי הם בחי' הכלים חו"ג כו' וזהו בחי' הגדולה והגבורה ואע"פ שהן אלהותו ית' שהרי איהו וגרמוהי חד מ"מ אינו ערוך לגבי היחוד דאיהו וחיוהי שהוא האור המתלבש בהכלי ועל זה נק' הגדול הגבור כו' ולכן גדולה וגבורה לשון נקבה מטעם שהכלים הם בחי' מקבלים לבד שהרי הוא ית' לאו מכל אינון מדות איהו כלל ולא כמו המדות באדם שהן עצמיות ומהות הנפש. משא"כ למעלה אבל הגדול הגבור לשון זכר הוא על היות התלבשות אוא"ס ב"ה ממש בהכלי. והנה כדי שיהי' התלבשות זו הוא ע"י אתעדל"ת מבחי' האבות הן הן המרכבה כי הנה כתיב עולם חסד יבנה יבנה לשון הוה שצ"ל תמיד בנין והמשכה שיתהווה מדת החסד משום דהרי הוא ית' לאו מכל אינון מדות איהו כלל כנ"ל ובנין זה והמשכה זו ידוע שצ"ל תחילה יסוד או"א שעי"ז נמשך ההמשכה במדות. ופי' או"א הם בחי' חו"ב אין ויש תרין ריעין דלא מתפרשין כי התחדשות מאין ליש צ"ל תמיד וההעלאות מ"ן ליחוד זהו ע"י חיות המרכבה פני ארי' פני שור כו' שנמשכי' ומתהווים ממדות עליונות הגדולה והגבורה כו' ובביטולם מעלים מ"ן לעורר יחוד או"א שיהי' עי"ז התהוות המדות הגדולה והגבורה כו' וזהו שנק' מרכבה שנושאים בחי' אדם שעל הכסא שהוא חו"ב ומדות עליונות להמשיך בו אור מבחי' כי לא אדם הוא. וזהו שכתוב לך הוי' הגדולה כו' עד וצבא השמים לך משתחוים ואח"כ אשר בחרת באברם כו' להיות האבות הן הן המרכבה שעי"ז יומשך בחי' עליונה יותר מההמשכה שע"י מרכבה דפני ארי' כו' שממשיכים רק יחוד חיצוני' דאו"א להיות התהוות מאין ליש ע"י

---

* ביאור . . בת"א: כג, ד. בבוך תקצ"ה רנו, א רשום: בעזה"ש, ביאור על הנ"ל. — המאמר שלפניו רשום שזה מפ' ויצא תקצ"ד. נדפס בתו"א.

מדת הגדולה כו׳ משא״כ ע״י ביטול האבות שנשמתן מאצי׳ והיו ממרכבה בביטול תמידי להפוך הגוף ונה״ב לביטול זה המשיכו יחוד פנימי׳ דאו״א עד שעי״ז נמשך בחי׳ הגדול הגבור כו׳ שזהו בחי׳ התלבשות אוא״ס בהמדות ונעשה ע״י יחוד או״א בפנימי׳ משא״כ ע״י המלאכים נמשך להיות המדה בעצם הגדולה והגבורה כו׳ וזהו שמקדימים לומר אלקי אברהם כו׳ ועי״ז יהי׳ בחי׳ הגדול כו׳ שלמעלה מבחי׳ הגדולה, והנה כדי שיומשך בכל או״א מבחי׳ מדות האבות א״א להיות כ״א ע״י השבטים שהם בחי׳ שבט והמשכה מאצי׳ לבי״ע ועי״ז יוכלו להמשיך אח״כ מהאבות כו׳ אך כדי שיהי׳ אתעדל״ת צ״ל אתעדל״ע וזהו ענין וישכם לבן כו׳ כמבואר כ״ז בפנים בדברי רז״ל ולהיות כי בחי׳ זו דוישכם לבן הוא אתעדל״ע הנמשך מצ״ע שלא ע״י אתעדל״ת כ״א אדרבה שזהו המעורר בחי׳ אתעדל״ת מש״ה לא בירר יעקב עצמו בחי׳ המשכה זו כי אינה נמשכת ע״י אתעדל״ת כ״א לבן רדף אחריו שהוא בחי׳ אתעדל״ע המעורר אתעדל״ת וא״ש דברי הה״ק המגיד נ״ע ע״פ הקדמת רבינו ז״ל.

אך להבין ענין כאשר ילדה רחל את יוסף כו׳ הוא על פי מ״ש בברכה ראשונה דשמו״ע אחר הגדול כו׳ אל עליון גומל חסדים כו׳ וקונה הכל כו׳ ומבואר בכוונת האריז״ל דאל עליון זהו בחי׳ כתר וכדי שיהי׳ התהוות בחי׳ נה״י חדשים והיינו חסדים טובים וקונה הכל היינו בחי׳ יסוד זהו דוקא ע״י המשכה מהכתר כו׳. והענין עפמ״ש בזהר פ׳ בלק (דף ר״ד) ע״פ בקר תשמע קולי בוקר אערך לך כו׳ שנזכר ב׳ בחי׳ בוקר היינו בוקר דאברהם ובוקר דיוסף שנאמר בו ג״כ הבוקר אור כו׳ ובבחי׳ בוקר דיוסף דוקא מתגלה בחי׳ אור שנברא ביום ראשון שלמעלה גם מבוקר דאברהם ע״ש ונתבאר זה במקום אחר ע״פ בהעלותך כו׳ ותוכן הענין הוא עפמ״ש במ״א בפסוק ועשית בגדי קודש איך אהרן כה״ג זהו המשכת אה״ר מבחי׳ ורב חסד שלמעלה מבחי׳ אברהם שממשיך מבחי׳ חסד דז״א הנק׳ עולם ע״ש וזהו בחי׳ וישכם לבן כי זהו ענין בגדי לבן כו׳ ולהיות גילוי בחי׳ אה״ר זו בפנימי׳ זהו ע״י בוקר דיוסף בחי׳ יסוד כי כן בבחי׳ זו מתגלה פנימי׳ האהבה כמ״ש ותאלצהו כו׳ ונמצא יש מבחי׳ לובן העליון ב׳ מיני התגלות הא׳ אתעדל״ע לעורר אתעדל״ת, וזהו וישכם לבן בבקר היינו בבקר דאברהם שנאמר וישכם אברהם בבקר כו׳ וזהו ענין וימינו תחבקני, והב׳ אתעדל״ע שאחר כל האתעדל״ת וגילוי זה מבחי׳ לבן הוא בבוקר דיוסף, וז״ש כאשר ילדה רחל את יוסף אז דוקא ויאמר יעקב ללבן שלחני למקומי כו׳ ולא קודם לכן וז״ש אל עליון כו׳ וקונה הכל וזהו בחי׳ גבוה יותר מבחי׳ הגדול כו׳ וה״ע בוקר דאברהם ובוקר דיוסף, וב׳ בחי׳ אלו מבחי׳ לבן זהו בכ״י והיינו כמ״ש קודם ק״ש ברחמיך הרבים רחם נא עלינו ותן בלבנו בינה זהו אתעדל״ע מבחי׳ י״ג מדה״ר הנק׳ רחמיך הרבים רחמיך דוקא והוא מעורר אתעדל״ת כמ״ש ותן בלבנו כו׳ ואחר שמו״ע או׳ י״ג מדה״ר ויעבור ה׳ על פניו ויקרא כו׳ זהו גילוי מבחי׳ לובן העליון בבחי׳ פנימי׳ ממש וזהו כאשר ילדה רחל וכו׳ כידוע בשים שלום נמשך כו׳ ונעשה אח״כ הלידה ולכן אומרים אח״כ יענך ה׳ כו׳ שזהו בשביל הלידה כנודע ואז נושא עון והיינו וינשק לבנותיו הוא שאפי׳ נה״ב שעז״נ רעיתי בין הבנות מתהפכא מחשוכא לנהורא כו׳ וגם יש ב׳ בחי׳ התגלות אלו מלובן העליון בתחילת כל

שנה היינו י"ג מדה"ר שבאלול וי"ג מדה"ר שבעשי"ת כמ"ש במ"א ע"פ כתפוח בעצי כו' ע"ש באריכות.

ובכל הנ"ל יובן ענין יעקב תיקן תפלת ערבית היינו ודאי בלילה שאחר היום שהי' בו תפלת שחרית ומנחה דאברהם ויצחק ולא כמו במע"ב שהיום אחר הלילה והיינו כי כל בחי' שהוא ע"י אתעדל"ע היום הולך אחר הלילה משא"כ בקרבנות ובתפלת שהוא בחי' אתעדל"ת הלילה הולך אחר היום כי א"א שיהי' אתעדל"ת בלתי שיהי' תחילה אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת והרי זמן גילוי בחי' אתעדל"ע זה לעורר אתעדל"ת הוא כמ"ש וישכם לבן בבקר שאז התגלות החסד עליון ורב חסד כו' ולכן ההתחלה מאתעדל"ת דקרבנות ותפלות הוא אז דוקא והלילה הולך אחר היום בקדשים וכן בתפלת כו' משא"כ שבתות ויו"ט ור"ח וחנוכה ופורים שהוא גילוי מלמעלה אזי הלילה הולך אחר היום כי הגילוי מלמעלה מאתעדל"ע יוכל להיות גם בלילה כי גם חשך לא יחשיך ממך וכחשיכה כאורה כו'.

אור התורה

•

פרשת

וישלח

וישלח

וישלח כו' מנחה, באלשיך פי' שנתיירא שמא לקיחת הברכות הי' דרך איסור גניבה ע"כ שלח לפייסו במנחה דוגמת שעיר המשתלח. ועיין מענין שעיר המשתלח סד"ה ביום השמע"צ דתקס"ב וע' זח"ב ר"פ בא. או י"ל ע"ד מ"ש בתו"א סד"ה כי אברהם בענין אסתר שקירבה להמן וע"י הגבהה זו הי' מפלתו וכ"כ שם סד"ה ובבואה לפני המלך. מענין שדה אדום ברבות תולדות פס"ג ד"ע ע"ד הוא אדום תבשילו אדום, המזון א"פ מגבורה, לבושי' אדומי' הא"מ שלו, ארצה אדומה שדה אדום, וע' במא"א אות א' סי' ל"ג כוכב מאדים, ופורע ממנו אדום דודי צח ואדום ע"ד אדמוני עם יפה עינים. זח"ג נא"א נה"ב נו"א, ועמ"ש במאמר הזהר אמור צ"ד רזא דתרתין אחתין בענין וזרח משעיר כו' שיש בקדושה ג"כ גבורות והם עיקר החיות, וע' בגמ' סוף שבת בענין רבה שנולד ג"כ במזל מאדים כו' ונהפך לגבורות דקדושה (וענין צח היינו לובן חסד) והוא ע"ד משנ"ת בזח"ג בלק קצ"ב ע"ב ע"פ ואשר חרב גאותיך. והנה ברבות הביאו ע"ז הפסוק מעין נרפש משלי כ"ה כ"ו, מבואר דס"ל שלא כראוי עשה יעקב ששילח המנחה והכניע א"ע, א"כ לפ"ז א"א לפרש ששילות המנחה הי' דוגמת שעיר המשתלח שהרי אם הי' עד"ז הרי זהו מצות התורה, אלא לפ"ז צ"ל הענין המנחה באופן אחר והוא עפמ"ש במ"א ע"פ ונוגשיך צדקה בישעי' סי' סמך י"ז ועיין בפירש"י שם ובגמרא פ"ק דב"ב ד"ט סע"א. והענין כי כשישראל היו בגלות בבל ועי"ז בירדו הניצוצות הרבים שנפלו תחת ממשלת השר של בבל שהוא אחד מארבע נהרות שפלו שם ריבוי הניצוצים ועמ"ש מזה ע"פ בשלח פרעה את העם ומ"ש מזה ג"כ בפ' לך לך בענין ברית בין הבתרים, ועל כן צריך לתת לו ג"כ מס עבור זה ועד"ז היו ענין שילוח המנחה דיעקב לעשו אחיו, כי הנה יעקב אמר יעבר נא אדוני לפני עבדו ופי' ברבות ס"פ ע"ח דר"ל שהעוה"ז שייך לעשו שהוא עיקר המושל, וע"כ רצה יעקב שיהי' נכנע לו בעוה"ז אך ורק שימצא חן בעיניו כמו רבי אצל אנטונינוס וע"כ שלח לו מנחה דוגמת מס שנותן למלך. אך באמת לא היה צריך לזה כי הנה ענין הנ"ל זהו בבחינת עת אשר שלט האדם באדם, ועיין מזה בפרדס שער אבי"ע פ"ז ובזח"ב ר"פ משפטים דצ"ה ע"ב ובספר הגלגולים פ"א ובסה"מ ד"י ע"ב סכ"ו, והנה מבואר במ"א בד"ה טוב לחסות בה' מבטוח באדם פי' אפילו מבטוח באדם העליון שעל הכסא, והיינו לפי שכל גוים סבבוני הם ק"נ ומבחי' אדם א"א להכניעם בכל עת שהרי יש עת אשר שלט האדם באדם, כי זה לעומת זה עשה האלקים הגם שהוא לרע לו לאחר זמן וסימן לדבר הארון שעשקו הפלשתים מ"מ לפי שעה הוא שליטה כו', משא"כ מבחי' שלמעלה מבחי' אדם הוא בחי' סוכ"ע המקיף העליון שם אין שייך כלל לעומת זה וע"כ המקיף מסמא וזהו בשם הוי' כי אמילם, וענין הפי' טוב לחסות להיות מבטוח באדם זהו ע"י העבודה

שע״פ חכמה ואורייתא מחכמה נפקת ונחלק לשלשה קוין תורה ועבודה וגמ״ח, וכן בתפלה המדות שע״פ השכל נק׳ אדם, וגם אדם היינו מחדומ״ע כי האלף הוא מחשבה כו׳, וזהו הכל סדר ההשתלשלות בראתיו יצרתיו כו׳ אך לחסות בהוי׳ היינו ע״י רעותא דלבא למס״נ באחד למעלה מהשכל והדעת שעי״ז דוקא ממשיכים מבחי׳ סוכ״ע וכמ״ש סד״ה כי קרוב אליך הדבר מאד ובביאור ע״פ ונקדשתי בתוך בנ״י, או ע״ד בחב״ד שהי׳ ע״ד כעבד לפני המלך זהו ע״ד לחסות וריב״ז כשר לפני המלך זהו ע״ד מבטות באדם העליון שעל הכסא ועי״ז בשם הוי׳ כי אמילם, וזהו אם תגביהי כו׳ משם דוקא אורידך ועמ״ש סד״ה ובבואה לפני המלך, והנה יעקב שהכניע א״ע בבחי׳ עת אשר שלט כו׳ זהו ירידה לגבי מדריגתו שהוא בריח התיכון תפארת עולה עד הכתר בחי׳ לחסות בהוי׳, ועוד שהוא יסוד אבא כמ״ש בד״ה ויאבק איש, והוא יושב אוהלים שמחבר סוכ״ע וממכ״ע, וזהו מעין נרפש כו׳ מעין ומקור מורה על חכמה וכתר כמ״ש ברע״מ ס״פ בא והוא ממכ״ע וסוכ״ע ובחי׳ זו אין שייך לעומת זה ולא עת אשר שלט כו׳ כי השבירה רק בז״ת ושם יש לעומת זה לא כן בג״ר. וצ״ע ממ״ש בר״ח שער הקדושה פי״ב דקע״ב א׳ כתב בשם פרקי ר״א פרק ל״ז על ענין יעקב שהחניף לעשו מכאן אמרו מחניפין לרשעים בעוה״ז מפני דרכי שלום כו׳, וכ״מ עוד במד״ר פ׳ לך פמ״ד ע״פ ואת הצפור לא בתר כל מי שהוא מעמיד פנים בגל הגל שוטפו וכל מי שאינו מעמיד פנים בגל אין הגל שוטפו, היינו כמ״ש סוף יבמות מכאן אמרו אם יבואו רשעים על אדם ינענע לו ראשו, ועיין מזה בכד הקמח אות חי״ת בתחלתו בערך חנופה בסוף הענין. בשל״ה פ׳ שלח שנה״ב פי׳ צדיק מט לפני רשע כי בשמע ישראל ובשכמל״ו יש מ״ט אותיות ועם ו׳ תיבין דיחודא הם מוט, וכשפוגם נאמר צדיק מט כו׳ וע׳ ברע״מ ר״פ שופטים מענין מוט. עקרים מ״ד ס״פ ט״ו.

בת״א בד״ה וישלח יעקב, י״ל צדיק ובע״ת לא ראי זה, י״ו ב׳

א) **וחשב** יעקב שעשו זכה לתשובה והוא צדיק ע״כ יתחברו ע״ד מי יתנך כאח לי כו׳ אמצאך בחוץ. ויהי לי ע״ד כ״מ שנאמר לי, או ישראל לי ראש, שור כי עשו ארי׳ בד״ה ויקח מן הבא, ושור וחמור ע׳ ספ״ק דב״ק י״ז א׳ ע״פ משלחי רגל השור והחמור ע׳ לק״ת פ׳ שמיני בענין לויתן ושור הבר או שור גימט׳ אבגית״ץ חסד שבגבורה שם מ״ב פ׳ ראשונה דק״ש קעומ״ש וחמור פ׳ והא״ש עול מצות, יששכר חמור גרם, מדבר שור מד״ר בשלח ס״פ כ״ד גם צעדה עלי שור, למצוא חן השראת המקיף בחי׳ תשובה ולע״ל יצאו מ״ח מירושלים מעלת תהו אין היולי כו׳ אפס בלתך לימוהמ״ש עד דוד הגדיל, וגם עכשיו צ״ל העלאת מ״ן לתהו ואח״כ לתיקון כמ״ש בביאור קחו מאתכם תרומה שהעלאת מ״ן לתהו ע״י בחי׳ אין וכמו רקיבת הגרעין אז שורה עלי׳ כח הצומח כו׳ ועמ״ש ע״פ כי את הבכור כו׳ פי שנים תהו

ותיקון עד"ז חשב יעקב שיתחברו יחדיו ויומשך פי שנים הנ"ל, ועמ"ש ע"פ ושדי כמגדלות שהמגדל למעלה מהחומה בחי' בליטה. וישובו המלאכים כו' שהוא עדיין למטה בבחי' שבירה כו' ויניקתו מהתהו ע"י המקיף בת"א דל"ד ע"ב *, וע' בד"ה ויאבק איש עמו שזהו"ע אם תגביהי כנשר, וע' מענין נשר בד"ה כנשר יעיר כו' ושם ג"כ נשר מה שנשר ונפל בשבה"כ, ועמ"ש מענין דרך הנשר בשמים ובענין ואשא אתכם על כנפי נשרים ובענין לע"ל הקב"ה עושה להם כנפים כנשרים ושטים כו' ומכ"ז יובן אם תגביהי כנשר, וע' בת"א סד"ה כי אברהם לא ידענו דקנ"ו ע"ג * בענין וזהו שרצה המן שרש עשו להגביה כנשר כו'. וענין וגם ד' מאות איש עמו ע' בר"ח שער התשובה פ"ג דק"ו ע"ב בשם המקובלים כי ש"ק עולה ד' מאות כמו שיש בקליפות ד' מאות כתות שעליהם נאמר בעשו וארבע מאות איש עמו, שמע קולינו ר"ת ש"ק, וקש ותבן הם הקליפות וגם בהיפוך ש"ק כו' וזהו והי' בית עשו לקש, ועמ"ש בלק"ת בד"ה יונתי בענין יפתי ההיפך מבחי' אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, ועד"ז הוא ד' מאות איש הנ"ל להיות ושק אשים כסותם והוא ג"כ ענין ק"ש, וזהו מ"ש במד"ר תולדות פס"ג ע"פ איש יודע ציד איך מתקנים תיבנא וס"פ וישלח התבן והקש והמוץ מדיינים זע"ז כו', בד בא"ת ב"ש שק, ויש בגדי בד קדש ולעו"ז ענין קין שהקריב פרי האדמה כו', ענין תא"ו והתוית תא"ו במצחות האנשים באד"ר דקכ"ט סע"א מהאי מצחא דלתתא נהרין ארבע מאה בתי דינין כו' כד אתגלייא האי עת רצון מצחא דע"ק כולהו משתככין, ופי' בנ"ד ד' מאה בתי דינין נמשכו מד' מוחין דז"א כ"א כלול מיו"ד ויו"ד מיו"ד וע' זח"א קל"ו ב' ע"פ ויהי יצחק בן ארבעים שנה, ולעו"ז ויהי עשו בן מ' שנה, וכמו מ' יום ימי המבול מ' שנה שנתעכבו ישראל במדבר, הדינין של הד' מוחין הנ"ל הנמשכי' ממצחא דז"א וע' זח"ג תזריע דמ"ח ע"ב ע"פ ואיש כי ימרט ראשו כו', ולהמתיק דינין הנ"ל י"ל ע"י תש"ר ד' מוחין דז"א כשהם בגדלות ושרשם ממצחא דע"ק, ישראל לי ראש ע' ביאור ועשית ציץ כו' ובד"ה אני דפ' ציצית דרוש השני בפי' לי ראש וע' במא"א אות דל"ת סעי' כ"ה ד' נהרות הם או"א זו"נ כו' וכנגדם דמל' כו' וא"כ י"ל ד' מאות שקל כסף נמשך מד' נהרות הנ"ל וד' מאות איש נמשך מבחי' וכנגדן כו' וע"ש סכ"ד וסכ"ז וסעי' מ"ה עד סעיף מ"ז. והנה כשראה יעקב שבא כנגדו וא"כ זהו שרש הבחי' דויאבק איש עמו וע"ד אם תגביהי כנשר כו' ע"כ כיון להמתיק הדין למעלה שיהי' בחי' משם אורידך נאום כו' וע' כה"ג בזהר בענין מלחמת עמלק שהי' למטה ע"י יהושע, אך היינו ע"י שמשה נצחו מלמעלה וזהו כאשר ירים משה כו', וא"כ צריך להגיע למעלה להמשיך המקיף כו' דוגמת שמבחי' ועדיין איני יודע באיזה מהן חפץ כו' יומשך וירא את האור כי טוב שחפץ במעשיהן של צדיקים וכענין יבחר לנו את נחלתינו כו' בת"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות שזהו"ע המשכת החותם בנעילה דיוהכ"פ ויוהכ"פ כפורים נמשך מבחי' עד דלא ידעי בין כו' שיהי' ארור המן וברוך

בת"א דל"ד ע"ב: בהוצאת נ. י., כה, ג.
דקנ"ו ע"ג: בהוצאת נ. י., צג, ד.

מרדכי כו׳, וכמ״ש במד״ר פ׳ ויחי ע״פ כי בחיק יוטל הגורל ומה׳ כל משפטיו כו׳ וזכו לזה בפורים ע״י מס״נ שהי׳ להם כל השנה וזהו העלאת מ״ן לאור המקיף כו׳, ולזאת כשידע שבעצמו צריך להמשיך המקיף לכן הוצרך להעלות מ״ן כנגדו כו׳ וכנ״ל ס״א שגם עכשיו צ״ל העלאת מ״ן לבחי׳ המקיף וכמו מאדך וכמ״ש בביאור ונקדשתי בתוך בנ״י הקדוש הראשון כו׳ וסד״ה תקעו בחדש דרוש הראשון, וגם כענין וידר יעקב נדר כו׳ וזהו״ע התענית דוגמת יוהכ״פ וזהו״ע בשקו ובתעניתו כו׳ ע׳ ר״ח שם. ויאמר יעקב אלקי אבי אברהם כו׳ עמ״ש ע״פ לולי אלקי אבי אלקי אברהם כו׳ כל מקום שנאמר לולי אינו אלא בזכות אבות, וזהו לולי ה׳ שהי׳ לנו יאמר נא ישראל כו׳ ופי׳ לולי זהו המשכה מבחי׳ בכל צרתם לו צר והכתיב ולא וכן ולו נתכנו עלילות, הרי ע״י זכות אבות נמשך מבחי׳ האלף דא״א בהוא״ו דז״א ועי״ז נמתקין הדינין, וע׳ בלק״ת בשה״ש סד״ה קול דודי בפי׳ מדלג על ההרים כו׳ בזכות האבות הנק׳ הרים כו׳.

הצילני נא במד״ר פ׳ קדושים פכ״ד מהו להצילך תרין אמוראין כו׳ ושני הענינים שייכים כאן להמשיך בחי׳ צל ומקיף על יעקב שזה הי׳ בקשתו להמשיך המקיף עליון דתהו דקדושה עליו וזהו כענין צל דסוכות צילא דמהימנותא, ועמ״ש ע״פ כתפוח בעצי כו׳ בצלו חמדתי וישבתי, וגם לתקן הניצוצים דתהו שנפלו למטה בעשו כו׳ כד״א ונצלתם. וענין השני נונין בהצילני נא ארז״ל במד״ר פ׳ קרח שהם עם נ׳ דמנצפ״ך כו׳ ע״ש להעיר ממ״ש בשל״ה מס׳ תענית בענין י״א פסוקים מתחילים בנו״ן ומסתיימי׳ בנו״ן, וע׳ מענין ב׳ נונין הפוכין ויהי בנסוע הארון כו׳.

ענין ויחץ להעיר מענין מקול מחצצים דל״ב א׳ ומענין ומחץ מכתו ירפא ומענין מחץ מתנים קמיו בפי׳ הברכה ל״ג י״א, וע׳ מענין ויחץ את העם במד״ר פע״ו בענין אחינו שבדרום ואחינו שבגלות, וא״כ זהו כענין צדקת פרזונו שפיזרן לבין כו׳ מד״ר פ׳ חקת דרע״ו ב׳ ויירא שמא נתלכלכתי כו׳ כי להצילך וח״ו ושב מאחריך והרי בקשתו הצילני נא, פ׳ בלק רע״ח א׳ במקום צר זה יעקב ויצר לו, ע׳ בלק״ת בד״ה ולא אבה פ״ג בפי׳ ויצעקו אל ה׳ בצר להם ועמ״ש ע״פ מן המצר קראתי ועי״ז הגיע לעורר בחי׳ בכל צרתם לו צר הקרי והכתיב ע׳ במד״ר באסתר ע״פ ויהי אומן את הדסה. זח״א פ׳ בראשית דכ״ג ע״ב ופליג עמא בגלותא דמצרים לג׳ סטרין, זח״ב תרומה קמ״ג א׳, זח״ג אמור ד״ק סע״א מפרשו על עשי״ת שאז בא המקטרג כו׳ ויירא יעקב מאד כו׳. ואפ״ל פי׳ לשתי מחנות בעלי תורה ובעלי עסקים או צדיקים ובע״ת, או כי כמו יש ב׳ בחי׳ יעקב וישראל סתים וגליא כו׳ ע׳ זח״ג פ׳ אחרי דע״ג, או ע״ד בנוי דאברהם בגלותא כו׳ ובנוי דיצחק כו׳, להעיר מענין יחץ דאפיקומן וכענין מחצית השקל שמחלק השקל לב׳ חצאין או מענין הנסירה כו׳. והנה פי׳ יחץ כ׳ בסידור מהרי״ק אנו פורסין המצה השני׳ לשנים וחלק הגדול הוא נגד אות ו׳ ומעלימים אותו ומשמרים לאפיקומן (והאות ו׳ סוד ז״א מסתלק למעלה ע׳ זח״א ויגש דר״י ע״א בפי׳ כי איננו) וחלק הקטן נשאר ואומרים עליו הא לחמא עניא כי הוא נגד אות ד׳ כו׳

עכ"ל, משא"כ בחי' דוד הוא"ו מחובר עם הב' דלתין כו' ולע"ל ונקבצו בני יהודה ובנ"י יחדיו ע' סד"ה וארשתיך לי והיינו ולא יחצו עוד ביחזקאל סי' ל"ז בהפטרה דפ' ויגש.

וישלח לב, ז

ויירא יעקב מאד, פ"ק דברכות דף ד' ע"א אמר שמא יגרום החטא, וכ"ה בסנהדרין צ"ח ב'. רבות וישלח ר"פ ע', ויחץ את העם לימדך תורה דרך ארץ שלא יהא אדם נותן כל ממונו בזויות אחד ממי אתה למד מיעקב שנאמר ויחץ העם וכן הוא אומר ואחביאם חמישים איש במערה מלכים א' סי' י"ח. ויירא יעקב ס"פ חוקת רעו"ב רעח"א, אסתר קכ"ה ב'.

קטנתי, פ"ג דתענית ד"כ ע"ב דא"ר ינאי לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה כו' ואת"ל עושין לו נס מנכין לו מזכיותיו אמר רב חנן מאי קרא דכתיב קטנתי מכל החסדים, וכ"ה פ"ב דשבת דל"ב ע"א, ופרש"י הוקטנו ונתמעטו זכיותי בשביל החסדים אשר עשית וגו' ומהרש"א שם הביא פרש"י בחומש ומה שטען עליו הרמב"ן ויישב הוא דגם לפי הדרש דהכא מלת קטנתי דהכא אינו יוצא ממשמעו ופירושו שנעשיתי קטן ושפל כו' כי בהיות זכיותי מרובים הייתי גדול כו'. ויובן זה עפמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקור חיים בענין השקיפה ממעון קדשך כו' וברך כו' ע"ש, ולכן בתפילין דמארי עלמא כתיב כי מי גוי גדול כו' שנראו גדולים וחשובים. בת"ז תיקון י"ט ד"מ ע"ב זקף קטן קטנתי מכל כו' ואין אמת אלא תורה, ופי' בכ"מ זקף קטן שבחי' יעקב שהוא קטן עתה הוא זקף בקומה זקופה גבה מאד שעבר זמן הקטנות והאירו בו מוחין דגדלות.

שייך לעיל. גדולים וחשובים*, והטעם שע"י הנס מנכין לו מזכיותיו צ"ל אע"ג דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא היינו כדפי' הטעם באגה"ק בסי' ג' בד"ה וילבש צדקה כשריון שבעוה"ז הגשמי א"א להיות נמשך הארה כ"א מבחי' ממכ"ע היינו מע"ס הנקראים גופא וע"כ שכר מצוה שהוא בחי' המקיף עליון דסובב"ע בהאי עלמא ליכא, אך הנס הוא ענין המשכה מסוכ"ע שהרי זהו המשכה חדשה לבד ההמשכה דחיות העולמות שהוא מבחי' יחוד חיצוניות

* גדולים וחשובים: לעיל שורה המתחלת: עלמא כתיב.

או"א אין ויש אבל הנס שהוא המשכה אור חדש נמשך מיחוד פנימי דאו"א, ועיין בסידור בד"ה מזמור לתודה, ולכן מנכין לו מזכיותיו לפי שהמשכה זו נמשך מבחי' סוכ"ע מיהו דוקא כשהכניס עצמו למקום סכנה על סמך הנס וכ"מ בהדיא בזח"א וירא קי"א ב'. רבות וישלח פע"ו דפ"ה, קטנתי מכל איבי כדאי ר"ל אמר כדאי אני אבל קטנתי מכל כו' כי במקלי כו' ע"ש, ועי' מענין מקל במא"א אות מ"ם סצ"ז ובזח"א קס"א קס"ב, ומזה יובן ענין המדרש, ועמ"ש בד"ה אם בהרת קדמה בענין גינאי חלוק לי מימיך כו'. רס"ד ב', שה"ש כד"א, זח"א וירא קיא"ב. כי במקלי ח"ב ויקהל קצ"ח סע"א. של"ה נב"ב סד"ה המאמר השלישי נ"ט סע"ב בד"ה וחנון: ע' ת"ק תע"א.

וישלח לב, יא

הצילני נא, רבות נח פל"ד לח"ג ע"פ מיד איש אחיו זה עשו דכתיב הצילני נא מיד אחי מיד עשו. וישלח ס"פ ע"ה פה"ב, פע"ו פה"ד הצילני נא הציל את בני לע"ל מיד בניו שבאו עליהן מכחו של עשו. צ"ל מהו כחו של עשו כ"כ וצ"ל מפני ברכתו של יצחק, א"נ כי עשו שרשו מאצילות ז"א דקליפה דאצילות ולכן עלייתו בהסולם יותר מה"ג, עיין רבות אמור ר"פ כ"ט.

סדר קרח רע"א ד' מנצפ"ך האותיות כפולות כו' כך נרמז לאברהם לך לך כו' כן ליעקב הצילני נא, וי"ל ע"פ מ"ש בשל"ה במסכת תענית שלו דר"י סע"א כי הנפילה נרמז בנו"ן, וזהו נו"ן כפופה מל' וכמארז"ל מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי כו', אך נו"ן פשוטה היא תפארת או בינה וזהו ענין הקימה שלע"ל יהי' המל' כמו בינה, וזהו הצילני נא ר"ל להציל ולהקים הנו"ן כפופה שתהי' בבחי' נו"ן פשוטה וע' בספנ"י פ' בהעלותך כי יש נ' שערי טומאה כו' ויש נש"ב ולע"ל גילוי שער החמישים כו', וענין כ"ך נרמז נרמז באברהם היינו ע"פ מ"ש בפע"ח שער נפ"א פ"ו בפי' כך עלה במחשבה כו', ועמ"ש מענין נו"ן פשוטה סד"ה אחרי ה' כו' גבי ובו תדבקון ולפי סדר המדרש כמנפ"ץ י"ל שזהו ע"ד הנה ישכיל עבדי כו' ה' עליות נגד ה' אותיות הנ"ל היינו אברהם יצחק ויעקב כמ"ן אח"כ משה ומשיח פ"ץ והיינו חג"ת חכמה כתר, ועמ"ש מזה בד"ה וה' פקד את שרה ובד"ה פקד פקדתי אתכם בפ' שמות קהלת רבה קט"ז בפסוק טובה חכמה מכלי קרב שבקהלת סס"י ט'.

וישלח לב, כה

ויותר כו׳ ויאבק איש, פ״ז דחולין דצ״א סע״א. רבות וישלח פע״ז פי׳ ויותר יעקב לבדו מה הקב״ה כתיב בו ונשגב ה׳ לבדו כו׳. בענין ויאבק בשה״ש רבה כ״ג (שהוא י״ט א׳) בפסוק מי זאת כו׳ מכל אבקת רוכל. זח״א בראשית כ״א א׳. ז״ג עמוד קס״ח*, וכמד״א ביעקב עם ממונא דעשו, ויאבק איש עמו כגוונא דא הוה קין והבל. תולדות קמ״ד סע״א קמ״ו א׳, ויצא קמ״ח ב׳ בס״ת ויתר יעקב לבדו קס״ו א׳ קס״ט סע״א מענין שחר ק״ע א׳. זח״ב משפטים קי״א ב׳. ח״ג תזריע מה״א, פנחס רי״ח ב׳ ברע״מ, רמ״ג א׳. ת״ז צ״ד א׳.

ויאבק איש* עמו, הנה נודע שמלחמה זו היא מלחמת הס״א בסט׳ דקדושה וכענין מלחמה לד׳ בעמלק וכנודע מן הפרדס שער י״ז הוא שער ירך יעקב שהביא בשם הזהר וז״ל והוא צולע על ירכו דא איהו נצח ישראל כו׳ דלא אתנבי מתמן בר נש עד דאתא שמואל נביאה ועל דא כתיב וגם נצח ישראל לא ישקר כדין אתתקן דרגא דא כו׳, (ה׳ וא״ת והרי הי׳ נבואת משה מקודם, וי״ל נבואת משה שאני שנאמר ולא קם עוד נביא כמשה שהי׳ נבואתו מאספקלריא המאירה שהוא תפארת שלמעלה מנו״ה, ומ״ש הזהר דלא אתנבי מתמן בר נש זהו שאר הנביאים שראו באסשא״מ שהיא מל׳, וז״ל הפרדס ערך נבואה נקראת המל׳ מצד בחי׳ השפעת הנביאים שבה שהם נצח והוד הם הנביאים והוא הנבואה ועל ידם הנביא מתנבא מתוך המל׳ עכ״ל, ע׳) וצ״ע דפשוטו של המקרא וגם נצח לפי שנמשך מבחי׳ כי לא אדם הוא ע׳ סד״ה למנצח על השמינית וא״כ איך פגם השר בנצח, ולכאורה אינו מובן איך יתכן להיות הס״א נלחם נגד הקדושה והלא כל עיקר חיות הקליפות הוא מהקדושה וכענין לא כאברהם שיצא ממנו כו׳ ולע״ל כשיבורר אזי כתי׳ ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, חיל בלע ויקיאנו, בלע המות לנצח, והיה כלא היה, וכתיב עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, ואיך יהי׳ יכולת בידו להלחם, אך הענין הוא כי הנה המאציל העליון ב״ה הוא סוכ״ע ולפניו כחשיכה כאורה (ה׳ וכמ״ש במ״א בד״ה מצה זו ושם פ״א וז״ל ודקדוק הלשון כחשיכה כאורה בשני כפין והל״ל חשכה כאורה אלא משום דחשכה כאורה בלבד לא סגי אלא לומר שגם החושך לא יחשיך כו׳, אבל כחשיכה כאורה בשני כפין משמע דלא זו שגם החושך לא יחשיך והחושך שוה לאור אלא אף האור שוה לחושך דכל נהורין מתחשכאן קמיה וכתר עליון אע״ג דאיהו אור צח ומצוחצח אוכם הוא כו׳, ע׳) שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך, במשלי סי׳ למ״ד (ה׳ נזכר מזה במד״ר תולדות ס״פ פ״ו

ז״ג עמוד קסח: צ״ע הכוונה.

ויאבק איש: בלי הגהות בתו״א כו, א.

בזכות הידים שעשה מטעמים, ואפ״ל שזהו בחי׳ ק״נ כי בקדושה כל הע״ס נק׳ שם הוי׳ וכן המל׳ נק׳ שם, ובפרדס ערך שם שהוא ענין לבוש וזלעו״ז בסט״א נק׳ שממית ע״ד שם אלא שמוסיף אותיות ע״ד כל המוסיף גורע וגם מלשון זקן אשמאי בפרדס שער התמורות פ״א בחי׳ לבן דסט״א לעומת לבושי׳ כתלג חיור ושער רישי׳ כעמר נקא, בזכות הידים י״ל יניקתו מב׳ בחי׳ חסד וגבורה מה שאין כן מקו האמצעי. קיצור. ענין שממית זה לעומת זה לבחי׳ שם ע׳) והיא בהיכלי מלך שאינה תופסת מקום ויכולה להיות גם בהיכלי מלך ואינו חושש וכמ״ש ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך לבני ישראל שהיו עובדי כוכבים (ה׳ וזה לשון המא״א אות מם סעי׳ מ״ד מלכי אדום הם ז׳ ספירות דמעולם הנקודים שנשברו ויצאו מבינה ארץ אדום ונקראו מלכי אדום ע״ש כך עכ״ל, וכ״כ בספר קול ברמה בפי׳ האד״ר בתחלתה, ועיין מענין עולם התהו בלק״ת פ׳ מטות בד״ה ביאור ע״פ וידבר משה אל ראשי המטות ושם פ״א, ובפ׳ בהר בד״ה ביאור ע״פ את שבתותי תשמרו, ע׳) אלא דהיינו דוקא לפני מלוך מלך לבנ״י, אבל אח״כ כתיב מלך אין באדום כו׳ לפי שנמשך להיות צמצום באור א״ס ב״ה שלא יומשך הפנימיות כ״א לסטרא דקדושה דוקא יאר ה׳ פניו אתנו סלה (ר״ל אתנו היינו באתערותא דלתתא שמחת העבודה בטוב לב מעוררין כן מלמעלה כמ״ש בלק״ת בדרושי שבועות דף י״א ע״ד) והקליפות מבחי׳ אחוריים כמאן דשדי בתר כתפוי ונק׳ אלקים אחרים לפי שישראל ממשיכים כך להיות אור א״ס שורה דוקא במי שבטל.

קיצור. ענין מלחמה זו הוא מלחמת זלעו״ז, ולכאורה אינו מובן איך שייך מלחמה נגד (ועד״ז מ״ש ד׳ יחתו מריביו מי הם המריבים עם הוי׳) אך קמיה יתברך כחשכה כאורה שממית בידים תתפש, אלא שנמשך להיות צמצום שלא יומשך הפנימיות כ״א לסט׳ דקדושה במי שהוא בטל יאר ד׳ פניו אתנו.

ב) **והנה** תחלת הביטול הוא בחב״ד שהם הם בבחי׳ ביטול ממש ואח״כ נמשכים למדות שהם נמשכים מחב״ד ע״י ההתבוננו׳ שנתהוה בחי׳ ההתפעלות בלב באהוי״ר מפני שמתבונן בגדולת א״ס ב״ה ואינן עצמות הביטול ממש כמו בחב״ד (זה צ״ע דבאדם כשנמשך ההתפעלות באהוי״ר בלב חשוב יותר מאלו ההתבוננות רק במוחו ושכלו ולא נגע ללב וצ״ע בסש״ב פט״ז בענין מחשבה טובה הקב״ה מצרפה למעשה) ואח״כ לנו״ה שהן בחי׳ ירידה יותר גדולה שאין זה אלא בחי׳ התפשטות ממנו ולזולתו להוציא מכח אל הפועל ממש להשפיע לזולתו ללמד לאחרים או ליתן צדקה כו׳ ואעפ״כ נמשך בהן בחי׳ ביטול לאור א״ס ב״ה עד שנמשך למל׳ דעשיה שהיא סוף הקדושה ונכללת בבחי׳ ביטול ומשם יפרד להיות עלמא דפרודא בבחי׳ יש ודבר בפ״ע וקרו ליה אלקא דאלהיא שתופסים מקום לעצמם וקבלתם הוא רק מאחורי העור דנוק׳ דהיינו בחי׳ צירופי האותיות דרך נקבי העור דהיינו בחלל ובמקום ריוח שבין צירוף לצירוף כו׳ כנודע*.

כנודע: בכת״י ב׳ נוסף כאן: וכן למטה באדם וצ״ע. אבל לא בהקיצור.

קיצור. תחלת הביטול הוא בחב"ד למעלה וכן למטה באדם וצ"ע ואח"כ נמשכים למדות ואח"כ לנו"ה עד שנמשך למל' דעשיה ומשם יפרד להיות עלמא דפרודא בבחי' יש ודבר בפ"ע וקבלתם הוא רק מבחי' צירופי אותיות כו'.

והנה כתיב אם תגביהי כנשר כו' שהם מגביהים א"ע בחוצפא וגסות הרוח כו', וענין חוצפא זו למעלה היא שרוצים לינק מאא"ס ב"ה שלא ע"י הקדושה שהיא המשכת הביטול הנמשך ע"י ישראל כי מזה אין להם יניקה רק מאחורי העור דנוק' אלא רוצים שיושפע להם אור א"ס ממש שלפניו כחשכה כאורה שאין בחי' הביטול תופס מקום כלל לפניו ואם צדקת כו' וגם שממית היא בהיכלי מלך ומשם יהיה להם יניקה שלא יצטרכו לקבל דרך הקדושה דרך נקבי העור בבחי' שערות וצפרנים כו' (ה' לכאורה אינו מובן איך יוכלו הסט"א לעלות ולינק מאא"ס ב"ה עצמו שלמעלה מהצמצום כנ"ל ססעי' א', אך י"ל עפמ"ש בסידור גבי ערב שבת סד"ה להבין המאמר כו' אשתארו כגופא בלא נשמתא מהיכן אשתארו אפילו כגופא, ותוכן התירוץ דהאורות נמשכים מהקו אבל הכלים נמשכים מהרשימו ששרשה נמשך מעצמות אור א"ס שלפני הצמצום והקו דהיינו מ"ש ע"ד את השמים ואת הארץ אני מלא, ומבחי' זו נמשך הרשימו כמש"ש וז"ל להיות שרשם מבחי' הרשימו שנשאר בחלל שהוא נחשב מבחי' העלם העצמיות הא"ס שע"ז נאמר אני מלא עכ"ל וענין רשימו זו ביאר בלק"ת ס"פ בהר בהביאור ע"פ את שבתותי תשמרו, שהוא אותיות רל"א שערים פנים ואחור והצמצום הי' שנסתלק האור ר"ל שלא יהי' גילוי האור מתוך האותיות כו', הרי א"כ האותיות דהרשימו בהם מלובש בחי' סוכ"ע שהוא בחי' את השמים ואת הארץ אני מלא, רק שהוא בהעלם והנה הקליפות נתהוו משבירת הכלים ופי' שבה"כ היינו שבירת האותיות שהאותיות הם כלים וכמ"ש מזה בלק"ת בהביאור ע"פ ראשי המטות רפ"א, וכבר נת' שהכלים נתהוו מבחי' הרשימו וכשהי' שבה"כ נפלו בקליפות ע"כ ע"י שיש בהם מהאותיות שנפלו מהכלים עי"ז רוצים לקבל מהרשימו שבה נמשך מבחי' אני מלא שלמעלה מהקו, ואפ"ל ג"כ שיניקה זו הוא ע"י המקיף דלבונה דמסתמא מאיר בו מהכלים דתהו מבחי' היותר גבוה ממה שמאיר בע"ש דקליפות כו', ע') רק משם אורידך נאום הוי' כי הוי' הוא בחי' השתלשלות צמצום והתפשטו' כו' בבחי' עקודים נקודים כו' ומשם אורידך שע"פ סדר ההשתלשלו' וצמצום להיות נמשך פנימיות כו' (ר"ל לא אותיות בלבד כ"א אור הקו המאיר בתוך האותיות) אין אור א"ס ב"ה שורה אלא במי שבטל כו'.

קיצור. אם תגביהי שרצונם לינק מאוא"ס ב"ה דקמי' כחשיכה כאורה (ואיך הוא י"ל כי הרשימו היא מסוכ"ע בחי' את השמים ואת הארץ אני מלא רק שמאיר בהם בבחי' העלם והסתר והחיצוניות נתהוו משבה"כ ע"כ החוצפא היא שרצונם לקבל מהרשימו) רק משם אורידך נאום הוי', יו"ד צמצום להאיר בפנימיות.

ג) **והנה** המשכה זו הוא ע"י אתעדל"ת מבחי' יעקב שהוא הממשיך עקודים נקודים כו' דהיינו שיהי' צמצום א"ס ב"ה דרך הקדושה דוקא

ע"י בחי' ביטול כו' ולכן ויאבק איש עמו שרצה הס"א להגביה כנשר כו', והנה יעקב מובחר שבאבות (ה' כמ"ש במד"ר סדר וישלח פע"ו ודייק לה מדכתיב כי יעקב בחר לו י"ה תלים סי' קל"ד והיינו כי אברהם ויצחק הם חו"ג ויעקב הוא ת"ת קו האמצעי שעולה עד הכתר, גם כמ"ש במד"ר סדר בחקתי פל"ו ר' שמואל בר נחמן אמר אברהם לא ניצול כו' אלא בזכותו של יעקב משל לאחד כו' שעתיד להוליד בת שהיא נשאת למלך, שהענין אשר יחוד העליון דקבה"ו נמשך ע"י יעקב דוקא והיינו ג"כ מטעם אשר עולה עד הכתר וע' בזח"א חיי קל"ג א' לכן נק' המובחר שבאבות ע') והאבות הן הן המרכבה (מרכבה עילאה שהם בבחי' ביטול לעצמיות אור א"ס ב"ה) בחי' חג"ת שבבחי' ביטול עצמו דהיינו בבחי' חב"ד אין להם אחיזה כמ"ש ימותו ולא בחכ' (באיוב סי' כ"ד כ"א ומפרש כאן שבחכ' לא הי' שבה"כ ועד"ז י"ל משארז"ל יעקב לא מת ר"ל שלא הי' מדרגתו בשבה"כ כיון שרשן מיסוד אבא, ובמד"ר סדר בראשית פכ"ו דף כ"ט ד' פירשו ימותו ולא בחכמה על שלא עסקו בחכמת התורה כן פי' המ"כ שם והוא מפורש במד"ר פ' נח פל"א ימותו ולא בחכ' בלא חכמת התורה, ואפ"ל ג"כ משום שהתורה הוא למעלה משבה"כ) אלא בחג"ת שהן מדת ההתפעלות מן הביטול כו' ושם הוא אחיזת לעומת זה דכר דקליפה כנגד ז"א כו' משא"כ בחב"ד שכל המקיפים הם מבינה והמקיף הוא דוחה החיצונים (ה' ולכן מעמד הקליפות אחוריהם אל המקיף ופניהם אל הפנימי כי המקיף מסמא עיניהם ובמ"א פי' ענין זה לא באופן זה) וכמבואר מההיכלות שאין בזלעו"ז רק נגד ז"ת ולא בהיכל קד"ק שהוא כולל כחב"ד כו' ויובן זה אצל האדם שאחר התפלה חולפת ועוברת האהבה כו' לפי שהאהבה היא נעשית פנימיות (משא"כ ההתבוננו' הוא בחי' מקיף כו') בתפלה ושעת התפלה שסוגר עיניו ואינו רואה זה העולם מתעורר אצלו האהבה ההיא, משא"כ אחר התפלה שרואה עניני העולם ותענוגיו כו' ואין לך שדוחה את החיצוני' אלא מה שהוא בבחי' מקיף היינו שאינו נגבל בכלי שהוא דבר קיים לעד.

וירא כי לא יכול בהאבקו עמו. פ"ז דחולין ותקע כף ירך ת"ז סוף תיקון כ' נ"א ב' בתקע שופר שופר איהו שכינתא עילאה תקע דילי' שכינתא תתאה דאתמר בה ותקע כף ירך יעקב כו' תקע בשופר גדול לחירותינו ובכ"מ כי בינה עד הוד אתפשטת שהוא ירך יעקב ואיהי בהוד ע"כ נקראת כף ירך ונלפע"ד דמפרש תקע דילי' שהיא בחי' נוק' המקבלת ההשפעה כמו ונתקע ביבמתו עט"א קי"א ויש מי שפירש שם הטעם דתקע דיליה שכ"ת כי נובלות בינה שכינה, תקון ס"ט כ"ז א' כף דיליה שכינתא קי"א י' זעירא כו' ודא כף ירך יעקב דאתמר בה ויגע בכף ירכו. עמה"מ ש"ו פרק ב"ה קרוב לסופו לג"א הוד דזעיר שהוא העקב והירך השמאל שעליו נאמר ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו שאחזו בו החיצוני' ובשער י"ד תוך פנ"ד צג"ג,

וס"פ צ"ב קג"ב ע"פ אכן סר מר שהי' אגג צועק שסר המרירות מהשוק של הוד שקלקל ס"מ שנאמר ותקע כף כו' ונמתק כו'. שט"ז תוך פרק ל"ז קמה"ג שהנצח הוא בירך כו'. ותקע כף זח"א עמוד קס"ב. ועתה תשופנו עקב ודא כף ירך יעקב דאתמר ביה ויגע בכף ירכו תולדות קמ"ו א'. בראשית כא"ב וע"ש במק"מ פי' דהפגם הי' בנצח וישלח קע"א א' פי' ויגע בכף ירכו היינו בתמכין דאורייתא. זח"ב בא מ"א סע"ב. משפטים קי"א ב' רבות וישלח ס"פ ע"ז. ותקע טייעא י"ל ע"ד מ"ש בערוך ערך מחצל בפי' אשתעו כל צלמנייא פ"ק דמ"ק כ"ה סע"ב פי' נמחו כל הפרצופים ורש"י שם פי' הוחלקו. סידקה כדג י"ל כמ"ש בערוך ערך סדק ויקרעה לשנים עשר קרעים תרגום וסדקה לתרין עשר סדקין. פירשה ממקומה פע"ח פז"ב אם נגע בשל ימין. שה"ר בפסוק מי זאת כו'. אבקת רוכל כ"ג סוף איכה ע"פ הביטה וראה פ"ד כ"ט וישאל יעקב. הגידה נא שמך. רבות פע"ח פז"ב כתוב אחד אומר לכולם שמות יקרא וכתוב אחד אומר לכולם בשם יקרא כו'. ועיין מזה ברבות ר"פ ויקהל ע"פ ראו קרא ה' בשם. זח"א ריו"א ויברך אותו. זח"ג סה"א למד ויקרא יעקב זח"א ז"ב.

ויזרח לו. פי"א דסנהדרין צה"ב. חולין צ"א ב' רבות וישלח פע"ח פז"ב אתה סימן לבניך. וזרחה לכם יראי שמש צדקה ויצא פס"ח עז"א ע"פ כי בא השמש מה אתה בצאתך השקעתי לך החמה כו' עד וזרחה והוא צולע משפטים פ"ל קמ"ו ק' קרב קיסין למניסטר כו' כחו של דין כו' ויובן עפמ"ש מהרמ"א כאן שזה הי' מחמת שנשא שתי אחיות אף שהי' בהיתר עכ"ז כיון שעתידה תורה לאוסרן כו'. זח"א בראשית כ"א ב' כו"ב ויזרח לו השמש מקץ רג"א ועמוד ב' כאשר עבר את פנואל זח"ג פנחס רלח"א ויחי רי"ו א'.

וישלח ל"ב כ"ח

ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל. בגמרא פ"ז דחולין דף צ"ב רע"א כי שרית עם אלקים יעקב נעשה שר למלאך כי שרית עם אלקים ועם אנשים אמר רבה רמז רמז לו שעתידים שני שרים לצאת ממנו ראש גולה שבבל ונשיא שבארץ ישראל (נשיא שבא"י שסמוכים הם ונקראים אלקים עד האלקים בא דבר שניהם משפטים כ"ב. ועם אנשים ראש הגולה) מכאן רמז לו גלות. עיי' במא"א אות ריש ס"ז ורב סוד בינה וכשמאיר בה חכמה שהיא י' נק' רבי עכ"ל. וכל רב מבבל וכל רבי בא"י. רבות ר"פ תולדות סט"ב יעקב נק' שמו ישראל דכתיב לא יעקב כו' כי אם ישראל. יצחק נק' שמו ישראל כו'.

וישלח פע"ח דפ"ז ע"ב תני לא שיעקר שם יעקב אלא כ"א ישראל יהי' שמך, ישראל יהי' עיקר ויעקב טפלה, ר' זכריה משם ר' אחא מ"מ יעקב שמך, אלא כ"א ישראל יהי' שמך יעקב עיקר וישראל מוסיף עליו, נראה כי יעקב מבחי' מל' וישראל ז"א, וכנגד זה יש בנשמה ב' בחי' א' המלובשת בגוף שהיא מבחי' מל' כמ"ש ע"פ וראית בשבי' אשת יפ"ת, והב' שבבחי' מקיף והוא מבחי' ז"א, וע"כ ת"ק ס"ל ישראל עיקר מצד שבחי' זו גבוה יותר, ור"א ס"ל יעקב עיקר כי היא הנשמה המלובשת בגוף, ועמ"ש בד"ה לא הביט און ביעקב שבחול נק' יעקב בחי' עבד ובשבת נק' ישראל בחי' בן.

כי שרית עם אלקים כו' נתגוששת (ענין התאבקות ונצחון) עם העליונים ויכולת להם, ועם התחתונים ויכולת להם אפ"ל כי עליונים ותחתונים היינו מצד יניקת החיצונים משני אופנים הא' מבחי' דקמיה כחשכה כאורה ע"ד אם תגביהי כנשר כו', הב' מלמטה מסוף ההשתלשלות כו', ד"א כי שרית עם אלקים את הוא שאיקונין שלך חקוקה למעלה כו' (צורת פניך חקוקה למעלה וזה שרית עם אלקים זח"א קע"ג סע"ב קע"ד א' משפטים קה"א תזריע מה"א פנחס רמד"א ובהרמ"ז ר"פ שמיני.

של"ה מה"א קנ"ו רג"ב רפ"ח א"ב רצ"ה א"ב רצו"א שעא"א יר"ק ישראל ג' בשם פר"א א"ל מה שמך וקרא שמו ישראל כשמו שנק' ישראל עכ"ל, בזח"א וישלח קע"ד דבחי' ישראל שנק' יעקב זהו ע"ד ששם הוי' נק' אלקים, ובזח"ג שם פי' כמ"ש בפ' ויגש דר"י סע"ב, כי שם יעקב רומז במל' ושם ישראל רומז בתפארת שיר אל עכ"ל, והנה קיי"ל בפי' והי' הוי' לי לאלקים שלעתיד יהי' שם הוי' בבחי' אלקי' לגבי ע"ק וזהו ודאי עליי' לשם הוי' כו', דאף שיהי' בבחי' אלקים הרי הכוונה ע"י שיומשך ממהות ועצמות אור א"ס ע"י שם אלקים ההוא וכמו שבינה נקרא אלקים והיא למעלה מז"א הנק' הוי', א"כ לפ"ז אפ"ל שכמו"כ בבחי' ישראל יקרא ג"כ בשם יעקב וזה דעת ר"א דלעיל במדרש דאומר יעקב עיקר כו' ועיי' בזח"ג ר"פ אחרי נז"א ע"פ אל בית יעקב אשר פדה כו' דע"י בחי' יעקב דוקא ניצולו חמ"ו כו', גם ע"ד מ"ש רני ושמחי בת שלע"ל תתעלה בחי' זו ביתר שאת כי א"ח עט"ב כו', וזהו ענין יעקב כו', י"ל ג' שמות יעקב ישראל ישורון ע"ד בתי אחותי אמי כו', גם יעקב עבדי ולע"ל הנה ישכיל עבדי כו', ולהעיר ממארז"ל פ"ה דב"ב דע"ה ב' עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה ופרש"י הוי', ועמ"ש סד"ה מי מנה עפר יעקב, ועמ"ש ע"פ והי' עקב תשמעון, בחיי לך לך ע"פ וקראת שמו יצחק דכ"ז א' בשם הירושלמי ספ"ק דברכות, מפני מה נשתנה שמו של אברהם ושל יעקב ושמו של יצחק לא נשתנה אלא אלו אבותם קראו אותם, אבל יצחק הקב"ה קראו שנאמר וקראת את שמו יצחק עכ"ל, ור"ל אני ה' לא שניתי ע"כ לא נשתנה שמו, וגם כמ"ש הרמ"ז ר"פ תולדות שיצחק נק' ע"ש הנשמות מה שיהיו לע"ל בתחיית המתים וזהו ענין הצחוק והתענוג כו', בפ' תולדות דל"ז רע"א יש לפרש מ"ש ישראל יהי' שמך, כי הנה ישראל הוא נגד שם הוי' כדלעיל, ולע"ל כתיב ביום ההוא יהי"ה כו' בפ' וישלח על פסוק זה מ"ו ב' ג', בפ' ויחי

ע"פ ויקרבו ימי ישראל דס"א א' וע"פ הקבצו ושמעו אל ישראל אביכם שבשמים ישראל סבא כו', בשל"ה פרשה תולדות דרפ"ח ע"א ודע כי יעקב הוא ישראל, כי יעקב מורה על רוממות מעלת התורה וקיומה בעוה"ז בבחי' היום לעשותם וישראל הוא בבחי' רוממות מעלת שכר התורה וקיומה בעוה"ב כו' עכ"ל, ועיין ברבות פ' וישלח ע"פ ויותר יעקב לבדו כו'.

ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי פני אלקים פנים אל פנים ותנצל נפשי ות"א ארום חזיתי מלאכ' דה' אפין באפין ואשתזיבת נפשי עכ"ל.

ב) בלק"ת בד"ה והי' מדי חדש ספ"ב נז' מענין פני אל וז"ל וכך צריך האדם לעורר אהבה זו בתפלה כדכתיב ועתה חלו נא פני אל במלאכי סי' א' ט' ופי' חלו נא כמ"ש ויחל משה מלמד שהחלה כו' והוא בחי' והאופנים כו' ברעש גדול כו' והו"ע חולת אהבה מפני תוחלת ממושכה אשר תמיד נכספה וגם כלתה נפשי כו' אבל בשבת הוא בחי' רופא חולים כי שמש צדקה ומרפא כו' ישבעו ויתענגו מטובך כו' עכ"ל וא"כ עד"ז י"ל פי' שם המקום פניאל שהי' בבחי' חלו נא פני אל ואח"כ כתיב ויזרח לו השמש שהוא בחי' שמש צדקה ומרפא כמ"ש במד"ר וישלח פע"ח ויצא פס"ח. לפ"ז פי' ויקרא שם המקום פניאל זהו ע"ד ענין התפלה בששת ימי המעשה שהיא בבחי' חלו נא פני אל ואח"כ ויזרח לו השמש זהו בחי' שבת, וע' מענין חלו נא פני אל במד"ר כי תשא ר"פ מ"ג ע"פ ויחל משה לשון דורון יעו"ש הרבה פירושים בענין ויחל משה א' לשון חולין והיינו כנ"ל שהו"ע מדריגת תפלה דחול שהיא צ"ל בבחי' חולת אהבה עוד שם ויחל שעשה את המר מתוק, ועי"ש במד"ר פמ"ה קנ"ט ג' ע"פ ואומר חלותי היא תלים ע"ז, וע"ע בבחיי פ' תשא דקי"ט סע"ב בפי' ויחל משה את פני ה' אלקיו מלת פני הוא מדה"ד כלשון ושמתי אני את פני בפ' קדושים כ' ה' פני ה' בעושי רע וה"ס על פני וכבר הזכרתי זה בפסוק וידבר ושם נת' בפ' יתרו, ומלת ויחל מל' חלו נא פני אל יהי' מלשון תחלה כלומר שהמשיך התחלה אל הסוף הבינה אל הדעת עכ"ל ופי' אל הדעת ר"ל אל המל', ואף כאן בפי' פניאל י"ל עד"ז שהמתיק הפנים של דין הנק' כי ראיתי אלקים פנים אל פנים, דאף דקאי על המלאך מ"מ שרשו משם אלקים, עמ"ש ע"פ ויבואו בני האלקים להתייצב על הוי', וע"י התפלה שזה"ע ויאבק שהעלו אבק המתיק מדה"ד ונמשך בחי' פניאל ע"ד חסד אל כל היום, וז"ש המד"ר בענין ויחל משה שעשה את המר מתוק.

קיצור. ענין פניאל ע"ד חלו נא פני אל, חלו כענין ויחל משה שהחלה, חולת אהבה, ע"ד והאופנים כו' ברעש גדול (ואפ"ל רעש מעין ערש דוי) ותפלה דשבת ישבעו ויתענגו מטובך שמש צדקה ומרפא (כענין וירפא את מזבח ה' ההרוס ע' זח"א פ' נח דס"ו ע"ב, וזהו ויתענגו מטובך דוקא

וכענין והטוב בעיניך עשיתי) וזהו ויזרח לו השמש, גם חלו נא לשון חולי תפלה דחול, ולעשות את המר מתוק, וזהו שיומשך פניאל, כי יש פנים של מדה״ד בחי׳ אלקים פנים, אך פני אל שיהי׳ חסד אל כל היום.

ג) **ע׳** זח״ג פ׳ צו דף ל׳ סע״ב ודל״ד א׳ * מענין אל כל היום ומענין ואל זועם בכל יום ומענין פלא יועץ אל גבור וע׳ פרדס שער השמות פ״ו האריך בפי׳ שם אל ובעה״כ ערך אל ההודאות, וע׳ בסידור ע״פ אשרי שאל יעקב בעזרו בפי׳ אל יעקב הוא נהירו דחכמתא היינו מבחי׳ פנימי׳ החכמה ואפ״ל שזהו הי׳ פניאל כו׳, וע׳ זח״ג פ׳ קדושים דפ״ו סע״א ע״פ לפני לא נוצר אל דתנינן קוב״ה קרא ליעקב אל דכתיב ויקרא לו אל אלקי ישראל, וע׳ מזה במד״ר וישלח פע״ט ובהציוני ובעה״ק חלק שני פי״ח וא״כ א״ש פי׳ שם המקום פניאל שהאיר בו שם אל עד שנק׳ אל, ועמ״ש ע״פ אל נא רפא נא לה שני פי׳ באור״ת שהוא תיקון הראשון של י״ג ת״ד, וע׳ בהרמ״ז פ׳ יתרו דע״ח ע״א עמש״ש בזהר ע״פ בחדש השלישי דשליט בי׳ אוריאל שכ׳ בפע״ח דאוריאל נק׳ פניאל כשיונק מהפנים חשמל גימט׳ מלבוש הפנים אוריאל הוא לבוש הגוף גימט׳ רמ״ח, ועמ״ש לבוש הפנים ולבוש הגוף בת״א פ׳ ויחי בד״ה אוסרי לגפן בענין כיבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה דלבושו הוא לבוש הגוף וסותה הוא לבוש הפנים כו׳, ועמ״ש ע״פ אל אלקים ה׳ דיבר תלים רס״י נ׳ וע׳ במא״א אות א׳ סעי׳ פ׳ ובי״נ שם.

קיצור. אל בחסד ונהיר דחכמתא, גם תיקון הראשון מי״ג ת״ד, אוריאל פניאל לבושו וסותה.

ד) **עוד** יש להעיר לענין שם המקום פניאל ממ״ש בילקוט תלים סי׳ מ״ב סוף רמז תשמ״א דק״ד ע״ג ע״פ צמאה נפשי לאלקים לאל חי מתי אבא ואראה פני אלקים ממה את צמא לא לאכול ולא לשתות אלא לראות את פניך, לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי׳ אבקש, לכך נאמר מתי אבא ואראה פני אלקים עכ״ל. וענין צמאה נפשי י״ל נפשי היינו נפש דוד שהיא המל׳ כמ״ש בלק״ת ס״פ שלח בד״ה אני דפ׳ ציצית דרוש השני רפ״ג ובזח״ג דנ״ה א׳ ע״פ והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים והיא בחי׳ צמאה כמ״ש ע״פ למען ספות הרוה את הצמאה, וזהו ע״ד הלא דברי כאש כי טבע האש להסתלק למעלה בלק״ת ר״פ אחרי, וע׳ בד״ה והי׳ מספר בנ״י בענין שלש הנה לא תשבענה כו׳ ארץ לא שבעה מים, ובזח״ג פ׳ בלק דקצ״א א׳ ע״פ שחורה אני ונאוה ובזהר תרומה דק״ט סע״א ע״פ צמאה לך נפשי ובלק״ת סד״ה להבין ענין יו״ט שני, וזהו כענין ואל אישך תשוקתך בד״ה והי׳ לכם לציצית דרוש השני פ״א, ונק׳ בחי׳ זו לראות את פניך ע״ד יונתי שנק׳ כן ע״ש עיניך יונים התשוקה לאסתכלא ביקרא דמלכא בד״ה אני ישנה ולבי ער, וע׳ זח״ג ויקרא דט״ו סע״א ע״פ ישר יחזו פנימו, ובלק״ת סד״ה כי תשמע בקול בענין לעשות הישר בעיני ה׳ דפי׳ שיהי׳ גילוי הראי׳ דיחו״ע ביחו״ת יעו״ש, וזה קרוב למ״ש בעה״ק ח״ג פל״ו שהראי׳ הו״ע היחוד כו׳

ודל״ד א׳: ט״ס וצ״ל: ל״א א.

והוא יחוד ש׳ הגדול בכבודו ומוציא זה היחוד בלשון ראי׳ כי כשנראה זה בזה אז היחוד שלם כו׳ והוא אומרו עין בעין נראה כו׳ כי עין בעין יראו כו׳ כלומר בהתיחד עין בעין ובהאור שניהם זב״ז בשלימות האור והיחוד כו׳ עכ״ל והכוונה אשר בחי׳ אספקלריא שאינה מאירה יאיר בה אספ״מ וזהו והי׳ אור הלבנה כאור החמה ומזה יומשך בחי׳ ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, וזהו מתי אבא ואראה פני אלקים דכתי׳ ואראה* והל״ל ואראה** אלא המכוון שיהי׳ גילוי ראי׳ העליונה בעין של כנס״י כמ״ש העה״ק וכ״כ בילקוט בתלים שה״ע כדרך שבא לראות כך בא ליראות כו׳ ונק׳ בחי׳ זו ואראה פני אלקים ישר יחזו פנימו ועד״ז י״ל פי׳ פניאל.

קיצור. ענין צמאה ואראה פני, הצמאה, ואל אישך תשוקתך, והיינו לראות פני ע״ד עין בעין נראה כי עין בעין יראו והי׳ אור הלבנה, ואזי ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, וזהו ג״כ ענין פניאל.

ה) **וזהו** זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה, ובחיי פ׳ לך* כי הדבר הדבק נק׳ ע״ש הנדבק בו וכן הנדבק נק׳ ע״ש הדבק כו׳ וז״ש מבקשי פניך יעקב סלה עכ״ל, ור״ל מבקשי פניך קאי ע״ש הקב״ה ע״ד בקשו פני את פניך ה׳ אבקש וא״כ מהו שכ׳ מבקשי פניך יעקב סלה אלא לפי שיעקב נדבק בהקב״ה נא׳ כן, וזהו כנ״ל ס״ג בענין הקב״ה קראו ליעקב אל. ועוד בבחיי פ׳ בחקתי ע״פ וזכרתי את בריתי יעקב בשם המדרש ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים בפניו זה יעקב שנא׳ מבקשי פניך יעקב סלה. וע׳ בזהר וירא דצ״ז א׳ ובהרמ״ז שם פי׳ מבקשי פניך זהו עולם האצי׳ שנק׳ פנים וגילוי חכמה שלמעלה הוא רק ע״י התורה שהוא יעקב כי על עצם החכמה נאמר ופני לא יראו עכ״ד, וכתבתי מזה ע״פ אלה מועדי הוי׳, ועפמ״ש בזהר אמור דצ״ג ע״ב שהעירו ע״ז מפ׳ לך אמר לבי בקשו פני כו׳ ומפרש זה על המועדים שבהם נא׳ יראה את פני ה׳ כו׳, והנה למדנו מזה דגילוי בחי׳ פניך זהו ע״י יעקב, ומזה יובן ג״כ ויקרא שם המקום פניאל.

קיצור. ענין מבקשי פניך הוא בחי׳ יעקב שנק׳ פניו כי ופני ממש לא יראו רק ע״י ויקם עדות ביעקב.

ו) **ואפ״ל** לפי׳ הרמ״ז שפי׳ דבחי׳ מבקשי פניך היינו ע״י יעקב א״כ י״ל שזהו פי׳ כמים הפנים לפנים שהתורה נק׳ מים וכל הקורא ושונה הקב״ה קורא ושונה כנגדו נמצא ע״י התורה נמשך בחי׳ ישר יחזו פנימו וע׳ מזה בלק״ת ראה סד״ה ביאור הדברים ע״פ כי תשמע בקול ובד״ה כי תצא דרוש השני פ״ג בפי׳ את פניך הוי׳ אבקש כו׳ וע׳ בסש״ב פ׳ נ״ב פנ״ג מענין התלמוד שנמשך מהיכל קדה״ק ולכן כמו ע״י בהמ״ק נא׳ יראה את פני הוי׳ אלקיך כן בתורה נא׳ כי באור פניך נתת לנו תורת חיים וחכמת אדם תאיר פניו ויקרה היא מפנינים, ואפ״ל זהו״ע פניאל, ואח״כ פנואל כי פניאל זהו״ע

ואראה: בכת״י מנוקד א — בצירי, ר — קמץ, א — סגול.

ואראה: מנוקד א׳ הראשון בסגול.

ובחיי פ׳ לך: ע״ם והכנעני אז בארץ.

פני אל ע״ד בקשו פני ואח״כ פנואל מה שעי״ז נמשך הפנימי׳ של האדם אליו ית׳ היינו פנו אליו ית׳, ע״ד מ״ש פני אל וע״ד מ״ש בלק״ת בד״ה כי תצא הנ״ל שע״י את פניך הוי׳ אבקש נמשך לך אמר לבי בקשו פני כו׳.

קיצור. עוד פי׳ מבקשי פניך יעקב היינו ענין כמים הפנים לפנים כי באור פניך נתת לנו תורת חיים, וענין פניאל זהו ע״ד שע״י את פניך הוי׳ אבקש נמשך לך אמר לבי בקשו פני בלק״ת בד״ה כי תצא דרוש השני פ״ג.

ז) **והנה** בזהר בראשית ד״ז ע״ב איתא מההוא יומא הוה קארי לר׳ אליעזר ברי׳ ולר׳ אבא פניאל כד״א כי ראיתי אלקים פנים אל פנים עכ״ל, והיינו ע״י שראו את רב המנונא סבא שהי׳ נשמתו מיסוד אבא והוא מנשמת מרבע״ה וכמ״ש במק״מ ע״כ קראם פניאל, וא״כ מזה יש לשמוע לענין ויקרא שם המקום פניאל דלכאורה גם על יעקב עצמו שייך לומר כן שנק׳ בפניו ונק׳ מבקשי פניך יעקב סלה כמש״ל וזהו כענין פניאל, וע׳ בזח״ב פקודי רמ״ז א׳ ובפרדס שער היכלות פ״ב. ולהבין זה יש להקדים מ״ש בלק״ת מהאריז״ל ס״פ חיי וז״ל ולכן כשמתפשטים אלו ה״ח ביסוד אזי נעשה יוסף יפה תואר ויפ״מ מצד יופי הפנים העליונים שמשם שרש החסדים וכבר ידעת כי הדרת פנים זקן לכן הסריס אין לו הדרת פנים זקן ע׳ בשבת פ׳ שואל דקנ״ב ע״א, והנה באותן הפנים יש ח׳ פעמים אל כמנין אברהם הנמשך משם (אולי להעיר לענין שמונה ימי החג ושמונה ימי חנוכה) והם תיקון מי״ג ת״ד הנק׳ אל כו׳ ועמ״ש בביאור משה ידבר. עו״ש וחשמל גימט׳ אור פניאל כי הוא אור הפנים העליונים וכבר ידעת כי שרש אור הפנים אלו הם משם אל במילוי הנ״ל עכ״ל. והנה ענין יפ״ת ויפ״מ ע״פ העבודה יובן ממ״ש בת״א פ׳ ויצא בד״ה אם לא תדעי לך היפה בנשים בחי׳ יפ״ת שיתארו בם כל המדות בשלימותן וביופין כמו שהן למעלה היינו בחי׳ לך ה׳ הגדולה והגבורה והתפארת כו׳, ובחי׳ רעותא דליבא נק׳ יפ״מ שהוא זיו קלסתר פנים והיינו כמ״ש בד״ה בכ״ה בכסלו דמ״ט ע״ג* שפנימי׳ הלב מתאחדת עם המוח בבחי׳ תרין ריעין דלא מתפרשין, ומאיר גילוי המוח להתאחד עם פנימית הלב וחכמת אדם תאיר פניו דוקא ע״כ בחי׳ זו יפ״מ, ועמ״ש בבה״ז ר״פ בראשית בד״ה כשושנה בין החוחים ד״א ע״ד ששרש היופי נמשך מן הכתר ועמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה הנך יפה רעיתי ובסידור בד״ה ועשו להם ציצית, וזהו מ״ש האריז״ל שבחי׳ יפ״ת ויפ״מ דיוסף נמשך ע״י הארת הפנים העליונים, והיינו כמ״ש אלקים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה. ומ״ש בענין סריס אין לו הדרת פנים שהוא זקן, היינו כי הזקן נמשך ע״י גדלות המוחין דוקא כמ״ש בלק״ת בביאור אלה מסעי דרוש השלישי פ״ג דצ״ב ע״ד, וע״ע בביאור שוש אשיש ספ״ג הגם שהי״ג ת״ד כו׳ ובביאור כי כארץ תוציא צמחה ספ״ב די״ג ע״א, וכמ״כ כח ההולדה נמשך באדם מגדלות המוחין דוקא ולכן קטן אינו מוליד, וע׳ בת״א ס״פ מקץ בביאור מזווה מימין דע״א ד׳ ובלק״ת ובלק״ת בשה״ש בד״ה לבאר הדברים ע״פ ששים המה מלכות ושם ד״מ ע״א

בד״ה בכ״ה בכסליו דמ״ט ע״ג: בהוצאת ג. י., כט, ג.

כי עיקר ההולדה הוא מצד הארת והתלבשות אוא״ס שמוליד ומשפיע מאין ליש ואוא״ס הוא מלובש בחכמה דוקא היינו בפנימי׳ החכמה כו׳ ע״ש, ולכן הסריס שאין בו כח ההולדה מורה שאין בו מעצמיות החכמה וע״כ אין לו ג״כ זקן שנמשך ג״כ מגדלות המוחין, ולכן זקן פירושו ג״כ שקנה חכמה, וע״פ עבודה כמו״כ מי שפוגם בברית א״א שיומשך בו הדרת פנים של בחי׳ יפ״ת ויפ״מ הנ״ל, ולכן יוסף דוקא שעמד בנסיון בשמירת הברית כו׳ יפ״ת ויפ״מ, וזהו סימן לעבירה הדרוקן היפך הדרת פנים הנ״ל וכמבואר ביבמות פ״ו ד״ס ע״ב ובתוס׳ שם ד״ה סימן שהוא ג״כ ענין יריקת פנים וע׳ זח״ב פ׳ משפטים דק״ג ע״א מענין אסתרת ולא עביד פירין ובמק״מ שם ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ חוקת ד״ה ויקחו אליך פרה אדומה פ״ב. ומכ״ז יובן ענין שקרא הרשב״י לר״א בני ולר״א פניאל כי ע״י שראו את רב המגונא סבא אשר סבא קדישא זהו בחי׳ הדרת פנים זקן כו׳ ושרשו מבחי׳ ועתיק יומין יתיב כו׳ וע׳ בת״א בד״ה בכ״ה בכסלו שם בענין עטרת תפארת שיבה כו׳ ובמד״ר פ׳ חיי ס״פ נ״ח גבי לבוש לבושי ואברהם זקן כו׳ לכן עי״ז האיר בהם יופי פנים העליונים שיהי׳ בבחי׳ יפ״ת ויפ״מ דוגמת בחי׳ יוסף כו׳ וזהו״ע חייב אדם להקביל פני רבו ברגל כו׳ ועמ״ש ע״פ זית רענן יפה פרי תואר ס״ג בירמי׳ סי׳ י״א.

קיצור. ענין ר״א ור״א שקראם הרשב״י פניאל, ענין יוסף יפ״ת ויפ״מ ע״י יאר פניו שיתארו המדות ע״ד בצלמנו אדם אדמה לעליון ורעו״ד ע״י תרין ריעין (ע׳ בד״ה ראה אנכי בענין נקודה בהיכלי׳) ענין הדרת פנים זקן ולכן סריס דאסתרס ולא עביד פירין (מאי פירי מצות בד״ה הבאים ישרש) אין לו הדרת פנים זקן, וזהו שע״י שראו הסבא קדישא בחי׳ עטרת תפארת שיבה האיר בהם בחי׳ פניאל, בחי׳ יפ״ת ויפ״מ יאר פניו אתנו. בעירובין כ״א א׳ ארך אפים לצדיקים ולרשעים זהו פנואל הוא״ו מורה על אריכות הפנים של שוחקות ושל זועמות וזהו כאשר עבר את פנואל והגיע קץ הימין אזי ויזרח לו השמש בחי׳ אור פני אל שע״ה נהורין.

ח) **עוד** יובן ענין מה שכתוב ביוסף יפה תואר ויפה מראה ממ״ש בלקוטי תורה פרשה כי תצא בד״ה כי תצא דרוש השני אשר בחי׳ תואר זהו ענין נעשה אדם בצלמנו כו׳ ויש בהנשמה ב׳ בחינות הא׳ שמתפשטת בפנימי׳ בתוך הגוף והוא בחי׳ צ׳ דצלם והב׳ בחי׳ המקיפים שהם ל׳ מ׳ דצלם והם הנק׳ מזלי׳, וכמו״כ יש למעלה שהמל׳ נמשכת להתפשט ולהאיר בבי״ע וזהו בחי׳ צ׳ דצלם וז״א הוא בחי׳ למ״ד, והנשמה המתפשטת בגוף ונק׳ אשת יפת תואר שמקבלת מבחי׳ לך ה׳ הגדולה והגבורה והתפארת וארז״ל והתפארת זו מתן תורה, ולפעמים נאמר וראית בשביה אשת יפ״ת וכדי להוציאה מהשבי׳ דנה״ב הו״ע לך אמר לבי בקשו פני ע״י את פניך הוי׳ אבקש כו׳ יעו״ש, וכמו שנמשך י״ג עלין דסחרין לשושנה לפי שהיא בין החוחים עמש״ל ס״ז ועמ״ש בד״ה כנשר יעיר בפי׳ בהמצאו ומ״ש סד״ה המגביהי לשבת בפי׳ המגביהי וסד״ה ועתה יגדל נא, וזהו מי זאת עולה ע״י חיבור בחי׳ מי בבחי׳ זאת המקיף של הנשמה בהפנימי, וע׳ זהר ר״פ תרומה

קכ"ו ב' ומ"ש במ"א ע"פ מי זאת, הנה עי"ז היא עולה מן המדבר כו' מכל אבקת רוכל מבחי' ויאבק איש עמו נעשה שהעלו אבק בחי' גדולה תשובה כו' ותשובה הוא החזרת פנים בפנים כמ"ש ע"פ כי ביום הזה יכפר דרוש השני, וזהו ויקרא שם המקום פניאל ע"ד הנה מקום אתי וכמ"ש ע"פ ויפגע במקום שהיא בחי' מל', וכשקרא שם המקום פניאל היינו המשכת אוא"ס בבחי' המקום וכענין עושים רצונו של מקום בחי' יאר ה' פניו אליך כו' וכמ"ש בכל המקום אשר אזכיר את שמי כו'.

קיצור. שיש ב' בחי' הנשמה המקיף נק' יפ"ת והפנימי' נק' אשת יפ"ת ולמעלה הם זו"נ, וע"ז נאמר לך אמר לבי בקשו פני והיינו ע"י את פניך הוי' אבקש, ועי"ז מי זאת עולה כו' מכל אבקת רוכל בחי' ויאבק שהעלו אבק, תשובה זהו החזרת פב"פ וזהו ויקרא שם המקום פניאל ע"ד בכל המקום אשר אזכיר את שמי כו'.

ט) **ויזרח** לו השמש כאשר עבר את פנואל כו' כ' הבחי' במקומו דמ"ו ע"ד מה ששינה הכתוב קריאת שם המקום פעם פניאל פעם פנואל, פניאל ביו"ד לרמוז על המלאך שהוא עשירי במעלות המלאכים הנק' אישים וכאשר עבר את המקום ההוא כו' להרגשת העוה"ז שהוא ששה קצוות ע"כ הזכיר פנואל בוא"ו וז"ש והוא צולע על ירכו כי אז התבונן בעניני הגוף והרגיש בהרגשותיו עכ"ל, וע' מענין ההפרש בין יו"ד לוא"ו בת"א פ' חיי סד"ה יגלה לן טעמי' שזהו"ע ביום ההוא יהי' אשר ה' אחרונה לא תקבל מן הוא"ו כ"א ג"כ מן היו"ד, ובלק"ת פ' תבא בד"ה ויקרא אל משה כי הוא"ו הוא בחי' המשכה שיוכל להשתלשל למטה עד שיוכל להיות יש ודבר בפ"ע אלא שיהי' הכל בחי' י"ה, ותגל הארץ ר"ת ו"ה והנה בבחי' ארץ יוכל להיות יש ודבר והארץ היתה תהו כו' אבל לע"ל שנאמר כימי השמים על הארץ לכן ביום ההוא יהיה כו' וע' בביאור ע"פ והי' מספר בנ"י ספ"ד (ע' בפנ"י בפי' ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך במ"ש ששם אל שבכ"מ הוא בקדושה כו' ע' במא"א סמך ססע"י י"ג סמ"ל כו' וע' בהרמ"ז פ' וישלח בדף ק"ע בשם פרקי ר"א ס"מ הי' מן כת השרפים שבבריאה והפילו הקב"ה כו', ואולי מכ"ז יש להעיר לענין פניאל שמשם יש יניקה לס"מ שיש בו ג"כ שם אל כו' ולכן נאמר בשופטים ח' י"ז ואת מגדל פניאל נתץ, ולכן ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל דוקא).

י) **באו"ת** מהה"מ נ"ע כ' וז"ל הטעם למה בתחלה נק' פניאל ביו"ד ואח"כ פנואל כו', והענין כידוע שמדת יעקב וישראל הוא רחמנות (ע' בסש"ב פ' מ"ה בפי' וישא את קולו ויבך בפ' ויצא כ"ו י"א).

יא) **פ'** הניזקין דנ"ח סע"א מעשה באשה אחת וצפנת בת פניאל שמה כו' בת פניאל בתו של כה"ג שנכנס לפני ולפנים כו' וע' מזה בס' נצח ישראל פ' זו.

ויזרח כו' עבר את פנואל, ולעיל מיניה כתיב פניאל ביו"ד והרב המגיד אמר ע"ז שהמלאך הנ"ל נטיל מעילא לתתא, י"ל ע"ד לך אמר לבי בקשו פני שהוא פנימי' הלב רעותא דלבא וכענין ורחל היתה יפת תואר ויפ"מ עי"ז נמשך מלמעלה ג"כ את פניך הוי' אבקש וע' מזה בזהר פ' אמור דצ"ז ע"ב ובפי' הרמ"ז שם, ומש"ש בקשו פני אלין זמניא וחגייא היינו שלש פעמים כו' יראה כל זכורך את פני הוי' ועמ"ש מזה בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים ועכשיו בחי' זו הוא בתפלה כו', וזהו ענין דנטיל מתתא לעילא היינו שעי"ז גלוי רצון העליון יהי רצון כו' וזהו ג"כ כמים הפנים לפנים כן לב כו', וזהו כי באור פניך נתת לנו תורת חיים, וביאור ענין לבוש הפנים נת' בד"ה אוסרי לגפן בפי' סותה שהוא לבוש לבחי' ראי' ושמיעה לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' ועמ"ש בד"ה ת"ר מצות נר חנוכה בענין אספקלריא המאירה כו', וזהו פי' אור פניאל כמנין חשמל היינו לבוש לבחי' הפנים ולכן דוקא הצדיקים העולים לראות את פני ה' מתלבשים בלבושים אלו. והנה מבואר בד"ה אוסרי לגפן דלבוש הפנים נמשך ע"י התגברות הנפש לאהפכא חשוכא לנהורא כו' וי"ל כי מ"ע תלוין בו"ה ומצות ל"ת בי"ה וידוע דו"ה הם בחי' המדות הנק' גופא ולכן ע"י קיום מ"ע נמשכים לבושי המדות שזהו בחי' לבושי הגוף וזהו ענין אוריאל לבוש הגוף לכן הוא כמנין רמ"ח מ"ע, אך ל"ת שהם בחי' י"ה יו"ד חכמה ראיה וכו' לכן עי"ז נמשך לבוש הפנים, ועיקר ענין הל"ת הוא בחי' אתכפיא סט"א ע"י התגברות הנפש כו', ובזה יובן ענין יעקב שאמר ויקרא שם המקום פניאל היינו ע"י שנצח שרו של עשו כמבואר ענין זה בד"ה ויאבק איש כו' שזהו בחי' התגברות היצ"ט על היצה"ר בחילא יתיר בחי' תשובה כו' עי"ז זכה לבחי' באור פניך, והלבוש הנמשך להיות גילוי הארת פנים נק' פניאל כנ"ל, וע' בזהר * ד"ז ע"ב דההוא יומא הוה קרי לי' ר' אלעזר בריה ולר' אבא פניאל כו' לפי שזכו לראות רב המנונא סבא, וז"ש כי ראיתי אלקים פא"פ, שלהיות בחי' כי ראיתי הוא דוקא ע"י בחי' פניאל שהוא לבוש בחי' ראיה כו'.

והנה הארת פנים הוא תיקון ואמת שהוא מקור י"ג מדה"ר והוא נמשך מבחי' חכ' כי חכמת אדם תאיר פניו כו', והנה ביג"מ יש ב' בחי' יודין ווין ומבואר בלק"ת פ' תולדות ע"פ ויעתר שהשערות הם בחי' וו"ן ופנימיותם שהוא בחי' כשמן הטוב כו' הוא בחי' יו"ד וע' מזה בהרמ"ז פ' אמור בדף צ"ד וזהו"ע פניאל ביו"ד ואח"כ פנואל בוי"ו ועמ"ש מזה בפ' ויצא בד"ה והי' כו' והאבן הזאת כו'. ולהבין ביאור הדברים נקדים מ"ש הה"מ בענין פניאל פנואל היינו שיש ב' בחי' רחמנות הא' קודם שמרחם עליו רק שנותן אל לבו להסתכל על העני להרגיש צערו ולתקנו כדפרש"י פ' שמות ע"פ וידע אלקים נתן לב עליהם כו', וזהו המשכה א' ואח"כ המשכה שני' והוא הרחמנות ממש וזהו"ע היו"ד המשכה ראשונה והוי"ו המשכה שני' וזהו ג"כ ענין ב' בחי' דישראל ויעקב, ואפשר לפרש דבריו כי המשכה א' זהו בחי' דעת שהוא נשמת התפארת ורחמים ולכן פרש"י על וידע אלקים נתן לב וכו' וזהו ג"כ

בזהר : ח"א.

ענין ישראל לי ראש בחי׳ משה מלגאו ואח״כ הרחמים ממש זהו בחי׳ יעקב מלבר, וכן באדם התעוררות רחמים על נפשו הוא ע״י הדעת שיתן לב לידע רחמנותו ועמ״ש מזה סד״ה את הכבש האחד תעשה, והנה ע״י בחי׳ וידע אלקים נמשך ואשמיד את פריו ממעל שהוא בחי׳ אם תגביהי כנשר כו׳ וזהו שע״י בחי׳ פניאל נצח יעקב את השר וע״י בחי׳ הרחמים ממש נמשך ואת שרשיו מתחת כו׳, וכן בעבודה יש ב׳ בחי׳ אלו פריו ממעל היינו המקיפים דלעומת זה והסירה את שמלת שביה כו׳ וע״י הרחמים ממש נמשך לאכפיא פנימי׳ היצה״ר ועמ״ש בענין לטהר תטהרו, ואפשר גם בי״ג ת״ד שייך ב׳ בחי׳ רחמים הנ״ל דעת תפארת דדיקנא והיינו בחי׳ יודין ווין כו׳ וזהו פותח את ידיך כו׳ וזהו״ע פניאל ואח״כ פנואל וז״ש כאשר עבר את פנואל היינו ע״ד ויעבור ה׳ על פניו כו׳, וי״ל ג״כ ב׳ בחי׳ המשכת הנ״ל הא׳ נתן לב כו׳ זהו כענין ההסכם שקודם לרצון ונק׳ מח׳ הקדומה ומזה נמשך אח״כ הרצון והיינו בחי׳ רעדכ״ר ובחי׳ רצון, וזהו ג״כ ענין עתיק ואריך כי עתיק לשון המעתיק והוא הטיי׳ מבחי׳ מל׳ דא״ס להיות כתר כו׳ ואח״כ א״א רצון כו׳ ושרש השערות מאריך ושרש הפנימי׳ שבתוך השערות מעתיק ועד״ז למטה באצי׳ בז״א הוא ב׳ בחי׳ דעת ות״ת שהרי מת״ת נעשה כתר א״כ הדעת שהוא נשמת התפארת היינו כמו בחי׳ עתיק לגבי אריך כו׳, וז״ש ויזרח לו השמש כאשר עבר כו׳ ופי׳ בזהר פ׳ מקץ דר״ג ע״ב שהוא בחי׳ נהורא קדמאה כו׳ שהוא מבחי׳ עתיק וא״ק כמ״ש המק״מ בזוהר פ׳ בלק דף ר״ד ע״ב, וזהו״ע שמש צדקה ומרפא כו׳, וע׳ עוד מענין זה בזוהר בראשית דף כ״א ריש ע״ב ודף כ״ו ע״ב וברע״מ פ׳ פנחס דף רל״ז ריש ע״א.

עוי״ל שיש ב׳ י״ג מדה״ר הא׳ המאירים בחודש אלול לעורר בתשובה וזהו פסוק הראשון ויקרא שם המקום פניאל, פי׳ בחי׳ יאר ה׳ פניו אליך ועי״ז נצח השר כי אלמלא עוזרו כו׳, וזהו ותנצל נפשי בחי׳ מציל עני כו׳, והב׳ י״ג מדה״ר המאירים בעשי״ת וזהו ענין ויזרח לו השמש וזרחה כו׳ שמש צדקה שז״ס יגמה״ר דיוהכ״פ כמ״ש בד״ה ושמתי כדכד, כאשר עבר את פנואל וזהו״ע ישא ה׳ פניו אליך, וע׳ במא״א אות פ׳ ס״ז מענין פנים חדשות. עוי״ל ע״י כי ראיתי אלקים בחי׳ שריתי עם אלקים עי״ז ממשיך גילוי פני אל כמו שנק׳ עי״ז ישראל לי ראש משום כי שריתי כו׳. עוי״ל בענין כאשר עבר את פנואל שהו״ע שלמעלה מבחי׳ פב״פ וכענין נפ״א אחר שמו״ע וגם מצחא נק׳ מדבר והוא למעלה מהפנים בחי׳ אשר לא ישב אדם שם לכן שם ויזרח לו השמש חד אורחא בפלוגתא כו׳, וישב ביקש לישב בשלוה, לע״ל וישב ה׳ מלך אגוסטוס יושב בחי׳ לא שניתי אהל בל יצען זהו שלוה נוה שאנן בביאור דשובה משא״כ עכשיו במל׳ עליות וירידות מלך עומד וא״כ דיו לעבד כו׳ וע׳ סנהדרין קו״א מענין וישב וברבות כאן.

ויהי לי שור וחמור וגו׳, הנה עיקר התיקון שיהי׳ התכללות המדות וזהו בחי׳ רצוא ושוב כמ״ש בענין ר״ע נכנס בשלום ויצא בשלום, וזהו״ע שור וחמור כי פני שור מהשמאל היא בחי׳ רצוא, והנה חטא בני אהרן בקרבתם שלא הי׳ בהם בחי׳ שוב ולזה אמר אח״כ וחמור כי חמרא אפי׳ בתקופת תמוז

קרירא לי׳, עדמ״ש כעין הקרח כו׳ שהוא בחי׳ ביטול הנמשך מצד ח״ע קרח אותיות חרק נקודה וזהו ג״כ ענין חרדה מסלקת הדמים וזהו בחי׳ חמור יששכר חמור גרם כי לפי שהי׳ מבחי׳ חכמה ע״כ הי׳ בבחי׳ ביטול ואפי׳ בתקופת תמוז שהוא התגברות החמימות ורשפי אש עכ״ז גובר היראה והחרדה אך לפני קרתו מי יעמוד כתיב כי מחמת הקרירות יומשך השתלשלות העצלות כו׳, ולזה אמר אח״כ וצאן הוא בחי׳ רחמים כנודע מענין את הכבש האחד תעשה כו׳, וגם י״ל צאן כענין צאינה וראינה בנות ציון כו׳ לצאת מכל בחי׳ יש ולגרמי׳ כו׳ וגם בחי׳ מס״נ כצאן לטבח כו׳, וכמ״ש בד״ה ותסף אסתר ע״ש, וזהו ענין והנה שלשה עדרי צאן כו׳ ע׳ במד״ר שם ואפ״ל שזהו ענין נכסי צאן ברזל שהכניסה לו וע״ז ארז״ל פ״ק דתענית ד״ד כל ת״ח שאינו קשה כברזל כו׳ וכמ״ש במ״א בענין איתן וגם פי׳ נכסי צאן ברזל שיוחזרו בשלימות לע״ל כדכתיב עוד תעבורנה הצאן ע״י מונה, וכ״ז פנימי׳ המדות בתפלה ואח״כ כל היום הוא בחי׳ עבד ועמ״ש בפ׳ משפטים ע״פ שש שנים יעבוד כו׳ ועמ״ש בענין עבד בד״ה ועתה יגדל כו׳, ושפחה הנה ארז״ל מתניתן מלכתא וצ״ל מ״ש בזהר בראשית דכ״ז דמשנה נק׳ שפחה דשכינתא וע׳ בפרדס בעה״כ ערך משנה שהוא כענין משנה למלך כו׳, אך הענין כי הנה מה שנתנה רחל את שפחתה ליעקב אולי אבנה היינו כי שם ה׳ קטנה רחל היינו ה׳ אחרונה דשם הוי׳ מל׳ דאצי׳ והיינו בחי׳ מל׳ כמו שהיא באצי׳ אך מה שנמשך ממנה הארה להתלבש בבי״ע לברר בירורים היינו בחי׳ מלוי ה׳ שהוא ג״כ ה׳ ועמ״ש בזה בפ׳ חיי שרה בענין המכפלה כפילא וקלישא וכו׳, והנה זה המלוי ה׳ נק׳ שפחה לגבי מל׳ דאצי׳ עצמה שאינה ירדה בבי״ע ולכן בלהה יש בה ב׳ ההי״ן לרמוז שנלקחה מבחי׳ מלוי הה׳, והנה עיקר ההעלאת מ״ן הוא מבירור ק״נ ומזה עיקר ההולדה כמ״ש במ״א בביאור ע״פ שחורה אני ונאוה כו׳ וע״כ אמרה רחל אולי אבנה ממנה כו׳ כי העלאת מ״ן זה עולה עד מל׳ דאצי׳ עצמה שבאצי׳ ועי״ז נעשה היחוד עליון כו׳, וזהו ענין אבן מאסו כו׳ כמ״ש במ״א סד״ה חנוכת הבית לדוד, ועד״ז יובן מ״ש בזהר דמשנה נק׳ שפחה פי׳ הלבוש דמשנה נק׳ שפחה לגבי מל׳ דאצי׳ עצמה שהוא פנימי׳ המשנה תושבע״פ כו׳ ור״ל כי הוא הרזין דאורייתא מה שהוא למעלה יציאות השבת כו׳ ובהרת כו׳ ואונאה כו׳ ומה שנתלבשה התושבע״פ בדינים גשמיים נק׳ שפחה, ועז״נ ג״כ אבנה ממנה כי כנס״י נק׳ עקרה ולהיות הולדת אהוי״ר זהו ע״י עסק התושבע״פ שמברר בירורים כו׳. והנה יעקב עצמו שאמר ויהי לי שור כו׳ הוא בחי׳ שופרא דאדם שנאמר בו וירדו בדגת הים כו׳ ובכל בהמה ע׳ בזהר ר״פ משפטים דצ״ד סע״ב וכדפי׳ ברע״מ ס״פ בא.

והנה במדרש ר״פ וישלח פי׳ שור זה משוח מלחמה שנאמר בכור שורו הדר לו וע׳ מענין בכור שורו בזהר ויקרא דף י״ד ע״א וברע״מ פ׳ נשא דקכ״א ע״ב ובפי׳ הרמ״ז שם שהוא חסד שבגבורה וזהו״ע אנא בכח כו׳ וכן ביסוד שהוא יוסף מלובשים ה״ח וה״ג ע״ש, ופי׳ אנא בכח היינו שם מ״ב שבפ׳ ראשונה דק״ש שהוא בחי׳ אור החסד בכלי הגבורה לפמ״ש בדרוש שבסידור שער הק״ש, והיינו כי שם מ״ב הוא העלאה בשתים יעופף וזהו כלי

הגבורה אבל עכ"ז הוא אור החסד בחי' ואהבת כו' וג' ההפרש בין העלאה זה להעלאה שע"י גבורה לבד כענין מ"ש בד"ה בהעלותך בענין חייך שלך גדול משלהם העלאת המנורה אהבה שבבחי' ביטול גבורות דאבא גבורות ממותקות שלמעלה מבחי' רשפי אש דגבורות כו' וזהו ממש ענין משות מלחמה כי שעת צלותא שעת קרבא והמלחמה ע"י גבורה ירגיז יצ"ט כו' וכנודע מענין גבריאל הנותן לשכוי כו' עמ"ש בד"ה לא תהי' משכלה כו', ועכ"ז הי' דוקא ע"י כהן איש החסד ומשוח בשמן דח"ע היינו ביטול וז"ש ונגש הכהן כו' ואמר אליהם שמע ישראל ופי' רז"ל דקאי על פ' שמע ישראל דק"ש ולכאורה מה ענין זל"ז אלא דהיינו הך ממש כי שמע ישראל שם ע"ב, והיינו ג"כ ענין חנוכה שהי' נצחון העכומ"ז ע"י הכהנים דוקא, ולכן העוכומ"ז אמרו ג"כ כתבו לכם על קרן השור כו' כי יניקתם מפני שור כו' והיינו כשהגבורות כלולות בחסדים אזי מפסולת הגבורות יש להם יניקה משא"כ בהתכללות גבורה בחסד כנ"ל בענין שם מ"ב והתכללות זו ע"י יעקב שהוא יושב אוהלים ומחבר חו"ג וזהו ויהי לי שור לי דייקא ואי לזאת לא יוכל עשו לינק מבחי' פני שור כו', וע' בטו"ב סי' תרע"א דתי"ג א"ב, ועד"ז ויהי לי חמור כי חמור קרירות ובעבודה חרדה שמסלקת הדמים כו' וכן בשופר כתיב ויחרד אם יתקע כו' ועם לא יחרדו אך עכ"ז הוא בחי' וגילו ברעדה ע"ד וכל הלבבות ייראוך ואעפ"כ וכל קרב וכליות כו' והתכללות זה ג"כ ע"י ויהי לי כו', וצאן ורחל באה כו' אשר לאביה ח"ע כי להיות מס"נ נמשך מבחי' ח"ע שיש בכל נשמה כו' וכנודע מענין בת אבי היא כו', והנה יש ב' בחי' מס"נ הא' באחד הב' בכל נפשך והיינו ע"י בשכמל"ו וזהו בחי' עבד שמקבל עליו עול מלכותו ית', וז"ש זכרי' ט' ט' גילי מאד בת ציון הנה מלכך יבא לך כו' עני ורוכב על החמור ובזהר ויקרא דף ו' ע"ב יבא לך ודאי ולא אנת לגביה, פי' שהוא המשכה מלמעלמ"ט כמ"ש בד"ה רני ושמחי כו' בענין כי הנני בא כו' ולכן רוכב על החמור שזהו בחי' תורה יששכר חמור כו' משא"כ בחי' שור הוא מלמטה למעלה שם מ"ב, וא"כ שור וחמור היינו כענין ב' בחי' הילוך דונתתי לך מהלכים כו' וזהו ההפרש בין משיח של יוסף למשיח בן דוד כמ"ש ע"פ ויגש שהוא ענין צומח ודומם צומח הוא מלמטה למעלה כו' ולכן נאמר בזה גילי מאד גילה דוקא כנ"ל. בזהר ויחי דף* פי' עני מסטרא דסיהרא וק' הא לע"ל והי' אור הלבנה כאור, וי"ל כי יש אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ע"ד ואתם תחרישון וזהו גילי בהוי' כי הנני בא, וע"כ מצד בחי' זו נק' משיח עני שאינו רק בחי' מקבל ולא ע"פ אתעדל"ת. ואולי זהו בחי' סיהרא לע"ל ומ"מ ורוכב על החמור אתעדל"ע דרגא שע"י אתעדל"ת כו' שזהו הכלי לגילוי אתעדל"ע עליונה.

---

* דף : רלח, א.

וישלח לב, לב

על כן לא יאכלו, פ"ב דפסחים כ"ב א' דרחמנא אמר לא יאכלו וכו' ותנן שולח אדם ירך לנכרי כו'. פ"ז דחולין צ"ו א"ב. פ"ה דכריתות כ"א א' בכף הירך תליא רחמנא. פ"ק דקדושין כ"א ב' הירך המיומנת בירך, וכ"ה בחולין צ"א א' קל"ד ב' ובפ"ג דהוריות. ירושלמי רפ"ג דערלה הא דר' אבוה כ"מ שנאמר לא יאכל כו' תפס איסור הנייה כאכילה וכ"ה בירושלמי רפ"ב דפסחים. עמה"מ שער י"ד פפ"א דצ"ט סע"ב ורע"ג וכיון שהוד נתקלקל גם קצת מדת נצח כו' לכן נאסר גיד הנשה בשני שוקיים מטעם זה. רבות וישלח פע"ח פ"ז ג' למה נקרא שמו גיד הנשה שנשה ממקומו. שה"ר ה"ג בפסוק ישקני מנשיקות, יעקב על גיד הנשה שנאמר על כן לא יאכלו כו', לפ"ז צ"ל שיעקב נק' בני ישראל וכמ"ש ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה יעקב כו'. ת"ז תיקון י"ח לב"ב דאלין גרמו דותקע כף ירך יעקב בגיד הנשה דאיהו צדיק ואתפרש מינה ואיהי בגלותא ואתדבק באתרהא קילפא אחרא דערלה דאפריד בין צדיק ושכינתיה, ע"כ לא יאכלו בנ"י את גיד הנשה עד דאתעברת האי קליפה מתמן. ועי' כ"מ שם די"ל כמו שעל היסוד חופה הערלה שהם ג"ק ונוגה כמר"כ נו"ה שהם כליות יועצות איך להשפיע נפגמו וזהו ענין נו"ה כו'.

וזהו נלע"ד דמפרש גיד הנשה שזהו ענין ושפחה כי תירש גבירתה הנזכר בזח"א חיי קכ"ב ב' וא"כ הגיד שהוא בחי' צדיק כביכול נשה ממקומו שהיא השכינה כמ"ש ויפגע במקום כו', הכל הולך אל מקום אחד כו' וזהו ענין בכה"מ כו', ובמקומה נדבק ח"ו השפחה שהיא ק"נ כו', וז"ש בגיד הנשה דאיהו צדיק כו', ובגמ' חולין צא"א למה נק' שמו גיד הנשה שנשה ממקומו (קפץ) ועלה, י"ל כמ"ש בזח"ב בשלח נה"ב ואנגיד ליה לקבליה כו' ומבואר שם בהרמ"ז בשם הג"ה דהיינו שנבלע בגוף בסוד אבר מת, ובזה יובן מה דמיתי ע"ז בגמרא שם פסוק נשתה גבורתם (קפצה גבורתם) היו לנשים (חלשים כנשים) כי כשהיסוד מזדווג במל' נק' כאיש גבורתו ישיש כגבור לרוץ אורח, זהו ואקים את בריתי, ותשב באיתן קשתו, משא"כ עכשיו נק' אבר מת וזהו והיו לנשים עד"מ מי שאין לו גבורת אנשים, ועמ"ש ע"פ וזכרתם את כל וגו', ולכן לע"ל נאמר צדיק ונושע כמפורש הענין ברבות סדר משפטים ספ"ל וזהו בשוב ה' ציון שיהי' בבחי' אבר חי כו', וזהו ואולם חי אני וימלא כבוד כו'. ועיין מענין גיד במא"א אות ג' סט"ו וז"ל גיד גימטריא טוב הם החו"ג שביסוד כו', גם גיד נק' יסוד דכורא סוד הטפה יו"ד המייחדת ג' שהוא יסוד עם ד' שהוא מלכות, ועי' מזה זח"א ויחי רל"ד ב', וע"ש במא"א ססעי' ו' וסעיף מ"ה בענין גיד ובי"נ שם ועי' בפרדס בעה"כ ריש אות ג'. ת"ז תיקון ס"ט קז"א ודא הוד דאתמר ביה כי נגע בכף ירך יעקב כף דיליה שכינתא דאיהי דוה בגלותא בגין דפרח מיניה ירך דאיהו ו' מן ה' עכ"ל והיינו ענין גיד שנשה ממקומו ועלה כו'. זח"א וישלח ק"ע ע"ב ובפי' הרמ"ז שם, ודבריו הם דברי הח"צ בפי' לת"ז תיקון כ' סק"ה, ומדבריו נלמוד שהוא ע"ד אריה שלמעלה הוא בחי' גבוה משור שנאמר פני אריה אל הימין

ובשבה"כ כשנפל למטה נעשה חיה טמאה כך הוא ענין גיד הנשה שבהיותו בכף הירך קודם שנפגם מורה על יחוד קודשא ב"ה ושכינתי' ומאחר שנפגם הירך כנ"ל, א"כ בחי' גיד והשפעה הנ"ל שהקליפה יונק מזה זהו ענין זה לעומת זה וזה לכם הטמא בחי' יסוד דקליפה כו' וזהו ענין שנשה ממקומו ונפל בשבה"כ, וע"ד שאמרו משחרב בהמ"ק ניטל טעם ביאה וניתן לעוברי עבירה כו'. ועוי"ל בענין יניקת הקליפות מן היסוד ע"ד שכ' הרמ"ז ויצא קמ"ט ב' בד"ה מאיך ההוא סולם כי בענין הפרת הברית תשש כח היסוד כמ"ש צור ילדך תשי כו' וכשתשש אז יוצאי' ניצוצי קדושה עם של המותרות כו' ע"ש. ואפ"ל שזהו ענין טומאת זב שהזיבה באה מאבר מת וכ"מ במא"א אות זיין ס"ה וז"ל זב נק' כן ע"ש פגם היסוד וכן זב גימט' ט' צדיק ספירה ט' עכ"ל ובי"נ משמע שזהו ענין הנז' בהרמ"ז שם דהיינו מ"ש בז"ה בראשית ד"ג גבי עאלת אות ט' ודו"ק. וענין כף הירך, במא"א ריש אות כ' כף כפופה רחל וע"ש סעיף ל"ה, ועי' בפרדס שער האותיות פט"ו ובעה"כ ערך כף, ובז"ה שם גבי עאלת אות כף שהיא בחי' כסא, וזהו ענין ואין הכסא שלם כו', והנה כף הירך היינו בשר הגבוה ככף כדפירש"י בגמרא וא"כ הגיד הוא המחבר העצם עם הבשר, כי עצמות וגידין מן האב ואודם מן האם שממנו בשר והגיד המחברם זהו ענין היחוד דו"נ, ועמ"ש בדרוש עצמות גידין ובשר ובד"ה צו את בנ"י כו' קרבני לחמי כו', ועל המאמר זח"ג פנחס רכ"א משכו יומין עילאין ליומין תתאין יומין עילאין אינון שס"ה כחשבון שס"ה גידין והמשכתם ליומין תתאין זהו ענין היחוד וג"ה נגד ט"ב שאז אין היחוד כו' ושפחה כי תירש כו' ע"י שנגע בכף כו' ולע"ל והפכתי אבלם לששון כו' ויתוקן ירך יעקב ע"י ויזרח לו השמש, וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא כו'.

זח"ב בא מ"א סע"ב גיד הנשה לשון כי נשני, ועיין בהרמ"ז ר"פ מקץ קצ"ג ב' אתר דלית ביה זכירה כו' שהוא בנוק' דקליפה ועז"ג ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו, והיא מקבלת מגיד הנשה הנ"ל התקשרות דקליפה המשכח האדם לגמרי על בוראו ועמ"ש ע"פ זכור את אשר כו' לא תשכח, ועמ"ש בד"ה ואהי' אצלו אמון בענין שרש השכחה מבחי' אחוריי' ע"ש גבי דוד זמירות קרית להו כו'.

וישלח לג, א

וישא יעקב, רבות וישלח פע"ח דפ"ז ג' ויחץ את הילדים אמר כל אינש ואינש זכותיה תקום ליה.

והוא עבר לפניהם, ארז״ל פ״ק דפסחים דף ז׳ ופ״ג דסוכה דל״ט ע״א ופ״ג דמגילה דכ״א פ״ג דמנחות דל״ה כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן ומנלן דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא אביי אמר מהכא והוא עבר לפניהם כו׳. מבואר הענין ברכת המצות בד״ה אלה מסעי בהביאור שהיא המשכת אתעדל״ע לעורר המ״ן ואעתדל״ת ובד״ה כי כארץ תוציא צמחה ביאר כי להיות שהמצות הן מלובשים בדברים גשמיים כמו ציצית ותפילין וכדי שיוכל אור קודש העליון לשכון בדבר גשמי צריך להקדים לעשות לזה הכנה בתחלה והוא בברכת המצוה וזהו לישנא דאקדומי הוא להמשיך מריש כל דרגין במלך העולם כו׳ ובד״ה ואתחנן פי׳ שהיא אתעדל״ע מבחי׳ שאין אתעדל״ת מגעת שם שע״ז ביקש משה ואראה את הארץ מבחי׳ ראי׳, וכן החכמים שהם עיני העדה בה׳ ראיה הם תקנו הברכות כו׳, וע״ז אמרו ערבים עלי ד״ס כמבואר בת״א פ׳ שמות, ועד״ז הי׳ ענין שילוח המרגלים לראות את הארץ כי הארץ שהיתה בידי כנען שהי׳ לו אחיזה ויניקה בה וכדי להעלותה שלחו אנשים אחד לשבט מבחי׳ אחד כו׳, ועד״ז יובן ענין והוא עבר לפניהם כי הנה יעקב הוא ממשיך משם מ״ה המברר שם ב״ן והיינו לברר בחי׳ עשו שנפל בשבה״כ וכן ד׳ מאות איש שלו שנפלו מת״י נימין כו׳ ועשו לשון עשיה כמ״ש ברבות ויצא פע״א ולכן צ״ל המשכת כח לזה מלמעלה ע״ד אלמלא עוזרו כו׳, וזהו והוא עבר לפניהם הוא דא עתיקא וזהו הוא עשנו ולו אנחנו, עי׳ בת״א ר״פ לך לך מזה, ולכן והוא עבר לפניהם להיות עובר לעשייתן לברר בחי׳ עשו כו׳ שיוכללו הניצוצים שלו בשם מ״ה דיעקב כו׳.

והוא עבר לפניהם, ע״ד מ״ש במד״ר בכמה דוכתי ומהן ס״פ נח וע״פ הוא אחשורוש יש חמשה חמשה פעמים הוא לטובה כו׳ אית לן חד דעדיף מכולהו הוא ה׳ אלקינו בכל הארץ משפטיו שמדת רחמיו לעולם. וי״ל הוא מתחלתו ועד סופו הארה מבחי׳ לא שניתי אברהם הוא אברהם ע״ד אחד הי׳ אברהם כו׳ ע״ד אחת היא יונתי והיינו ע״י בחי׳ הוא דהיינו כתר שבנפש שע״ז אמר ריב״ז א״י באיזה דרך מוליכין אותי כו׳ אם הגיע לבחי׳ כתר שבנפש בחי׳ יחידה כו׳ ועמ״ש מזה ע״פ ועבד הלוי הוא בספר תרט״ו בסופו, והנה ארז״ל על אחד הי׳ אברהם שאין כיוצא בו בעולם, והיינו בדורו שהרי אח״כ נאמר ג״כ הוא משה ואהרן כו׳, אבל אית לן חד הוא דעדיף מכולהו ה׳ אחד שאין כיוצא בו שהוא לבדו הקדמון וע״ד קדושים תהיו יכול כמוני ת״ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם כמ״ש במ״א.

י״ל ה׳ פעמים הוא לטובה ע״ד חמשה קנינים קנה הקב״ה בעולמו כו׳, והנה שבה״כ הי׳ בשם ב״ן עמוד ט׳ ורבים מכתפין עליו זהו שם ב״ן שממנו נמשך רה״ר ובמלוי שלו יש ה׳ אותיות ומזה נמשך ע״י שבה״כ ה״פ הוא וכו׳ או מחמשה אותיות דשם אלקים ע״י השתל׳ מק״ך צירופי אלקים דנוגה. והנה

מבואר במד"ר אמור ר"פ כ"ט בענין ולא האמינו בנפלאותיו שזה קאי על יעקב שלא רצה לעלות בסולם וכו' והענין כי אעפ"י שעשו הי' הבכור ודוגמת פני ארי' ופני שור וכמ"ש בת"א פ' וישלח ד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה וא"כ עשו דוגמת הארי' שלמטה ששרשו מפני ארי' וגבוה בשרשו מיעקב שהוא דוגמת פני שור ויהי לי שור ורב תבואות בכח שור וכן בפ' הקרבנות שור או כשב וכו', אך היינו בהמרכבה אבל באצילות שרש יעקב גבוה יותר ששרשו בבחי' כמראה אדם שעל הכסא ועד"ז גם למעלה יותר עולם התהו ועולם התיקון דוגמת פני אריה ופני שור אבל למעלה יותר שם שרש יעקב כי הנה כבריותו ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא אבל במחשבה האור קדם ותחלת המחשבה הוא סוף המעשה, וז"ש רש"י שבדין הי' יעקב מעכב עליו כמשל השפופרת נכנס ראשון יצא אחרון דין לא הניין לי' היינו תהו ודין הניין לי היינו תיקון אבל במחשבה התיקון קודם ולכן לע"ל ואריה כבקר יאכל כבן, וזהו שאמר לו לעלות בסולם להתעלות לשרשו ומקורו כמו שעלה במחשבה והוא לא האמין וכו' ועד"ז אמרו במד"ר ר"פ וישלח לדרכי ה' מהלך כו' ועבור ח' פעמים שקראו אדוני כו', וזהו והוא עבר לפניהם כי הוא עשו אבי אדום הוא ברשעו כו' אך אית לן חד הוא דעדיף מכולהו ה' אלקינו ור"ל בשרשו יעקב קדם והיינו בחי' הוא ה' אלקינו דייקא ומבחי' זה נמשך והוא עבר לפניהם ע"ד ויעבור ה' על פניו ועי"ז נכנע הוא עשו וכנ"ל, וישתחוו ז"פ נגד ז"פ הוי' הוא האלקים שאומרים אחר נעילה כי בנעילה אומר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ע"ד אית לן חד הוא דעדיף מכולהו וזהו אחד אין כיוצא בו אין ערוך לך אנת הוא חד ולא בחושבן, אח"כ ג"פ בשכמל"ו י"ל נגד ג"ר כח"ב אח"כ ז"פ הוי' הוא האלקים להמשיך בחי' זו גם בז"ת מקור דבי"ע ועמ"ש בענין אחד עשר יום מחורב כו' ואף כאן והוא עבר לפניהם ההמשכה מבחי' אנת הוא חד בג"ר שהם הנק' פנים וזהו ויעבור ה' על פניו אח"כ וישתחוו ז"פ להמשיך גילוי זה בז"ת. ועד"ז נאמר לע"ל כי הולך לפניהם ה' וארז"ל במד"ר פ' בא פי"ט הוא לבדו כי ביצי"מ נאמר וה' הולך לפניהם הוא וב"ד שנמשך מבחי' הוי' הוא ה' אלקינו ע"י בית דינו אבל לע"ל הוא לבדו כו' וכנ"ל במד"ר וישלח פע"ה דפ"ז ג', והוא עבר לפניהם הה"ד כרחם אב על בנים אמר טב דיגע בי ולא בהון, זהו כמ"ש בפרש"י בחומש פ' האזינו ל"ב י"א ע"פ כנשר יעיר קנו כו' מוטב שיכנס החץ בי כו' אף הקב"ה ואשא אתכם על כנפי נשרים כו' ע"ש וכ"ה בילקוט פ' בשלח דס"ח ע"ג סוף רמז רל"ג ע"פ ויבא בין מחנה מצרים כו' והיו זורקים חיצים והי' הענן מקבלן כו', וע' מזה עוד במד"ר בקהלת דק"ט ע"ג ע"פ טובה חכמה מכלי קרב.

וישלח לג, כ

ויצב כו׳ ויקרא לו אל, פ״ב דמגלה די״ח ע״א שהקב״ה שהוא אלקי ישראל קראו ליעקב אל, וכ״ה ברבות וישלח ס״פ ע״ט אני אלוה בעליונים ואת אלוק׳ בתחתונים והמ״כ הראה מקום מזה בעה״ק חלק העבודה פרק ח״י, וכ״ה בזח״א תולדות קל״ח סע״א ופי׳ המק״מ דאלקי ישראל הוא בינה שהוא אלוה של ז״א הנק׳ ישראל וקראו ליעקב היינו ג״כ בחי׳ ז״א אל לפי שז״א נוטה לצד החסד, ועי׳ בסידור ע״פ אשרי שאל יעקב בעזרו, ויצא דק״נ ע״א, ויחי רל״ד ב׳ ובמק״מ שם ע״ד שפי׳ בפ׳ תולדות קל״ח, ח״ב בשלח ס״ו ב׳, ח״ג קדושים דפ״ו ע״א.

וישלח לה, י

ויאמר לו אלקים שמך יעקב לא יקרא שמך עוד יעקב כ״א ישראל יהי׳ שמך כו׳ בגמרא ספ״ק דברכות די״ב לא שיעקר יעקב ממקומו אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו כו׳, ומוכח שם דזהו כמו גאולה דלע״ל ויצי״מ שג״כ יצי״מ טפל כו׳, וכ״ה בירושלמי ספ״ק דברכות. ויש לפרש דזהו ע״ד מ״ש ברבות בא ס״פ י״ט לשעבר אני ובית דיני היו מהלכים לפניהם כו׳ ובפ׳ בשלח פכ״ג כל השירות שנאמרו בעולם לשון נקבות כו׳ אבל לע״ל שיר לשון זכר כו׳ וכן בפ׳ בא ס״פ ט״ו ולא מסר להם אלא הלבנה בלבד כו׳, והיינו דיצ״מ מבחי׳ מלכות וזהו ובית דינו ולכן השירה בלשון נקבה כו׳ ולכן שמך יעקב כי יעקב מבחי׳ מל׳, אבל לע״ל אני לבדי כו׳ וזהו ז״א לכן השיר לשון זכר וזהו ג״כ ענין ישראל, וע״פ החסידות יצי״מ היציאה ממצרים וגבולים היינו בי״ע לקבל התורה שמאצילות כו׳ וזהו ענין יעקב, אכן לע״ל עליה מאצי׳ לא״ס וזהו שיר לשון זכר שלא מחמת מצרים וגבולים כו׳ וזהו פנימית התורה וזהו ישראל שיר אל. (רבות ז״ד נא״ד פוא״ב צא״ג.

רבות פ׳ לך לך פמ״ו נ״א ד׳ כמו שכתוב בגמרא ספ״ק דברכות הנ״ל רק נוסף עליו פלוגתא היינו ר׳ זבדא בשם ר׳ אחא מ״מ שמך יעקב כ״א ישראל, יעקב עיקר וישראל מוסיף עליו, ופי׳ המ״כ דאל״כ שמך יעקב ל״ל והא דאמר אח״כ כ״א ישראל ע״כ יעקב עיקר כו׳, ועמ״ש מזה ע״פ ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך. ויש לפרש עוד משום דלע״ל יהיו זו״ב שוין בקומתן בבחי׳ שני המאורות הגדולים גם יעקב בחי׳ היום לעשותם, והרי יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז כו׳, וענין עיקר ומוסיף ע״ד שרש ותוספת ואף שהתוספת מרובה על העיקר מ״מ אין העיקר נחשב טפל כ״א אדרבה הוא הקרן ועליו מוסיפין כו׳, והנה כל מוסיף ותוספת מיסוד והקרן הוא המל׳. ויש

להעיר מענין כי כאשר השמים החדשים כו' כן יעמוד זרעכם ושמכם והשמים החדשים, שיר חדש, וזהו שיר זכר דלע"ל, וזרעכם ושמכם יתעלו ג"כ בבחי' זו ממש, ושמכם בחי' יעקב וזהו יעקב עיקר, זרעכם ושמכם האתעדל"ת ואתעדל"ע שעל ידה, וישראל מוסיף עליו אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת כו'.

ב) **באלשיך** פי' שמך יעקב אף שהמלאך אמר לא יאמר עוד כו' עכ"ז עדיין שמך יעקב. ויש לפרש כי ישראל לי ראש ועכ"ז יש ישראל זוטא והוא ז"א שנק' זעיר אנפין וזהו כי נער ישראל אך ישראל סבא זהו חכמה עילאה המקבל מעתיק יומין שנק' סבא, א"נ עת"י ממש נק' ישראל סבא כמ"ש הרמ"ז פ' שמיני, וזהו עצמו ענין ב' שמות הוי' אשר שם הוי' נק' ישראל כמ"ש ברבות פ' ויחי ושמעו אל ישראל אביכם שבשמים, ובעבודה ב' בחי' לי ראש הא' מוחין דז"א וכתר דז"א והוא הרצון שע"פ השכל עשה רצונו כרצונך הב' ע"ד שאו את ראש כו' לגלגלתם בחי' הרצון שלמעלה מהשכל בטל רצונך כו'. והנה מה שאמר לו המלאך לא יאמר כו' כ"א ישראל זהו ישראל זוטא ונק' ג"כ כי שרית לאהפכא כו' ובחי' בן אהבה משא"כ יעקב מל' שם אלקים בחי' עבד ואתכפי' כו' יראה תתאה, אך מ"ש לו הקב"ה שמך יעקב לא יקרא עוד כו' היינו ע"ד והי' הוי' לי לאלקים ע"י התגלות ע"ק סוכ"ע וההמשכה מזה ע"י שם הוי' כמו"כ ענין ישראל סבא שיתגלה בחינה זו בפנימיות באדם לע"ל זהו ע"י יעקב י' עקב, וזהו כל האזרח בישראל דפי' אדמ"ו נ"ע בד"ה ה' לי בעוזרי * דהיינו מה שיזרח לע"ל בתוך נש"י עכשיו ישבו בסוכות בבחי' מקיף, והיינו מבחי' עת"י יש"ס שעכשיו בחי' זו רק מקיף, ואפשר זהו ענין נשמות חדשות שיתגלו לע"ל שהן מפנימיות עתיק מה שלא הי' בשבירת הכלים, וזהו האזרח בישראל ע"ד איתן האזרחי בד"ה ראה אנכי, וגם אורח תושב הארץ מה שישראל עלה במחשבה הקדומה כו'. ואפ"ל שעפ"ז אמר רב זבדא בשם ר' אחא יעקב עיקר היינו בחי' שמך יעקב שה"ע מה ששם הוי' יהי' בבחי' אלקים שזהו עיקר ההמשכה בפנימיות תוך הגוף דלע"ל בתחה"מ, ויש"ס בחי' עת"י מוסיף עליו בחי' אור מקיף ומשם יומשך

ג) תמיד תוספת אור בפנימיות כו'. °וע"פ מ"ש בעין יעקב ספ"ק דברכות י"ל כי מה שאמר לו המלאך כ"א ישראל זהו ענין יצ"מ ומ"ת שאזי זכו לבחי' שררה כו', ומ"ש לו הקב"ה שמך יעקב ר"ל כי יחזרו בגליות עד שלע"ל ולא יקרא עוד כו' והי' שמך ישראל. עוי"ל מה שנאמר לו ב"פ כ"א ישראל יהי' שמך כי בחי' ישראל הא' זהו נגד שם הוי', וזהו לא יעקב יאמר עוד שמך כנגד שם אלקים כ"א ישראל יהי' שמך בחי' שם הוי', אך הנה אומרים יהא שמיה רבא מברך כי יש שני בחי' שם הוי' כמ"ש הוי' הוי' אל רחום ופסיק טעמא בין שני השמות כו' אשר הא' למעלה מאצי' כמ"ש בד"ה ועשית ציץ, וזהו הנקרא שמו הגדול, ועז"נ פעם שני מהקב"ה עצמו כ"א ישראל יהי' שמך כו'.

---

* בד"ה ה' לי בעוזרי: לקו"ת דרושים לשמע"צ פח, ג.

וישלח לו, יב

ותמנע היתה פלגש, סנהדרין דצ"ט ע"ב בענין מנשה, וכי לא הי' למשה לכתוב אלא אחות לוטן תמנע ותמנע היתה פלגש כו'. ובעמה"מ ט"ו פ"ז ותמנע בחשבון צלמות וחשבון ב"פ מנצפך עם ו' כו' והם הדינים כו' ובפרדס ערך צלמות כי הקליפה הרוכבת על הנקבה נק' צלמות והטעם כי הזכר הרוכב נק' צל ונקבתו מות פי' צל וכח למות עכ"ל, ובשער י"ד דקי"ב ע"א כי תמנע עולה כמנין ב"פ מנצפ"ך שהם הדינים הקשים לכך לא לקחה יעקב עכ"ל. ואפ"ל תמנע לשון מניעה שהם הדינים הקשים שאין חפצים להתמתק והם נמנעים מהמיתוק. (ד) °עוי"ל ע"פ מ"ש בת"א בד"ה בשלח פרעה פי' מ"ש וימנע מרשעים אורם באיוב סי' ל"ח ט"ו דהיינו אור שנברא ביום ראשון שגנזו הקב"ה כדאיתא ברפ"ב דחגיגה די"ב ע"א וברבות בבראשית פי"א פי"ב ובפ' תרומה ר"פ ל"ה, ומבואר בזח"א ס"פ מקץ דר"ג ע"ב ור"פ אמור דפ"ח ע"א שזה האור נק' שמש צדקה. והנה ענין הסימן שעשה אליעזר ברבקה והי' הנערה אשר כו' ואמרה שתה כו' היינו לפי שיש בה מדת הנדיבות וראויה להדבק בזרע אברהם, כ"כ בחידושי הר"ן פג"ה, והיינו שכנס"י נק' בת נדיב, וכתיב כרוה נדיבי העם כי מדת הקדושה להשפיע ולכן עפר מדבר שאינו צומח ממנו פסול לכיסוי כי בקליפות אומרים הב הב, וזהו ענין תמנע היפך ממ"ש אל תמנע טוב מבעליו כו', וענין מניעה היינו שמונע הטוב אפילו בדבר שאינו חסר כלל עי"ז כדמוכח בגמרא פ"ז דב"ק דפ"א סע"ב ורפ"ו דב"מ דע"ו ע"א גבי אל תמנע טוב, וזהו כענין מדת סדום שמנעו הטוב אף בדבר שזה שנהנה וזה אינו חסר כלל, ועי' מענין אל תמנע טוב בזח"א ס"פ לך דצ"ו ב' ובפ' משפטים דצ"ח ע"א ובפ' האזינו דרצ"ז א' משמע ג"כ כה"ג, ולכן זה גורם וימנע מרשעים אורם, אף שבמניעת האור או המשכתו אין שום שינוי למעלה כו', ולכן ותמנע לא זכתה להדבק ביעקב כ"א באליפז ויצא ממנה עמלק האכזר כו', וזהו ואחות לוטן תמנע לוטן לשון קללה, וע"כ נאמר כי מחה אמחה את זכר עמלק כו', ועמ"ש מזה ע"פ וימנע מרשעים אורם באיוב סי' ל"ח ט"ו וע"פ אל תמנע טוב במשלי סי' ג' כ"ז.

אור התורה

•

פרשת

וישב

וישב יעקב* בארץ מגורי אביו בארץ כנען. להבין ענין זה גם כפל לשון בארץ מגורי אביו בארץ כנען, הנה כתיב אתהלך לפני ה׳ בארצות החיים, שיש שני ארצות שהם ב׳ בחי׳ כלים להשראת חיים עליונים (וכמו חיים לשון רבים כך ארצות לשון רבים (א, ג״ב ע׳ בפ׳ ויחי דרי״ט סע״ב וס״פ תרומה דקע״ח ע״ב מענין בארצות החיים. והנה בפרדס בעה״כ ערך ארץ כ׳ ארץ החיים יתיחס על מל׳ ובינה. המל׳ שמקבלת מעץ החיים שהיא ז״א ע״י היסוד הנק׳ אל חי, וע׳ זח״ג בפ׳ תזריע דמ״ב ב׳ ע״פ ימי חיה בגין דעץ החיים שדר לה חיים כו׳, והבינה מפני שמקבלת מחכמה שנק׳ עץ חיים כמ״ש והחכמה תחי׳ בעליה, ועמ״ש בד״ה ראה אנכי איך שפי׳ תחי׳ בעליה קאי על הבינה ע״ש, ועיין בזח״ג ס״פ צו דל״ד סע״א ע״פ כי עמך מקור חיים דקאי על או״א שמשם מקבל הז״א הנק׳ עץ חיים ע״ש, א״כ בחי׳ הבינה שנק׳ ג״כ ארץ החיים היינו שהיא בחי׳ מקור חיים שלמעלה ממדריגת החיים שבמל׳ שמבחי׳ עץ החיים וע״ד מ״ש בזהר בפ׳ שלח דקנ״ח ב׳ ע״פ היש בה עץ כו׳ ואי תחמון כו׳ דהא מע״ק קא נגיד כו׳ אשר התגלות עתיק הוא בבינה כמ״ש בפ׳ בשלח ס״ג ב׳ ועיין בפ׳ בראשית דנ״ח תחלת ע״א ומשם יובן מ״ש בפ׳ שלח יתיר ומשניא מכל אתר כו׳ וע״ד אריכות ימים שקודם המבול כו׳, וכ״מ ממ״ש בפ׳ תרומה דקע״ח ב׳ בענין בארצות החיים ע״ש בענין יהי רקיע כו׳ והיינו כי בבינה נמשך ממו״ס כמ״ש בפ׳ בראשית ד״ן ע״ב ומו״ס נק׳ עדן עילאה סתימאה דכל סתימין כו׳ באדר״ז דר״צ ע״א, עמ״ש בענין שדה המכפלה כו׳ ומ״ש ע״פ כי נר מצוה כו׳ ודרך חיים כו׳ ובענין למען חייך, וזהו ענין יהי רקיע כו׳ דכמו שיש רקיע המבדיל בין מים עליונים דאצי׳ למים תחתונים דבי״ע וזהו ענין הפרסא שבין אצי׳ לבי״ע כך עד״ז בין ז״א לע״ק שהוא בחי׳ חיים וחיי החיים כו׳, וזהו ענין והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש שהוא ז״א ובין קדה״ק ע״ק כו׳, וע׳ באד״ר דקל״ג ב׳ וחסד מלגאו כו׳ בחיי דנשמתא כו׳, פי׳ כי האורות דאצי׳ נק׳ חיים לגופא שהם הכלים אבל ע״ק הוא נשמתא לנשמתא שמחיה האורות ונק׳ חיי החיים כו׳, ועוד יובן עפמ״ש בד״ה ויושט המלך לאסתר*, כי שרביט הזהב הוא המשכת אור א״ס ב״ה והוא הוא חיות כל העולמות עליונים ותחתונים כמ״ש את שרביט הזהב וחיה וקצהו התחתון כו׳ וקצהו העליון כו׳ ע״ש דקצהו התחתון י״ל שהוא ז״א דאצי׳ כמ״ש בד״ה מי יתנך כאח בענין כרוב אחד מקצה מזה וקצהו העליון זהו ע״ק שבו הקו מאור א״ס כו׳ וזהו ענין ב׳ בחי׳ ארץ החיים הנ״ל, ובאדר״ן ספל״ד ג״ע נק׳ ארצות החיים, וא״כ ב׳ ארצות

וישב יעקב: המאמר בלי הגהות הוא הנדפס בתו״א כו, ג. וכאן הוא עם כמה הגהות אחרות ממה שנדפס לעיל בכרך ב׳ דף רנא, ב. — כמה מהם דומות להנדפסים שם.
בד״ה ויושט המלך לאסתר: תו״א צד, ב.

היינו געה"ת וגעה"ע. גם כמ"ש ע"פ יחיינו מיומים כו' ונחיה לפניו, ומ"ש בענין באור פני מלך חיים, גם י"ל כי מבואר במ"א שבכל נברא יש ב' בחי' חיים הא' מבחי' ממכ"ע ואתה מחיה כו' הב' מבחי' סוכ"ע, והיינו הבחי' הא' החיות שבו בבחי' פנימית, הב' מה שמאיר עליו בבחי' אור מקיף כמאמר נשמה שנתת בי כו' ואתה משמרה בקרבי כו' ועד"ז י"ל ג"כ בענין ההשגה בב' בחי' הנ"ל זהו ענין ב' ארצות החיים כו', אך בד"ה ויושט כו' לאסתר משמע דגם בחי' סוכ"ע זהו קצהו התחתון דשרביט כו' עכ"ל. י"ל כי ב' בחי' חיים הנ"ל זהו הכל משם הוי' המורה על המשכת החיות בעולמות ה' אחרונה היא ממכ"ע וג' אותיות ראשונות בחי' סוכ"ע ג"פ קדוש כו' אכן בחי' סוכ"ע י"ל שנק' מקור חיים, וזהו ענין ג"ע התחתון וג"ע העליון בג"ע התחתון הגילוי מבחי' ממכ"ע ובג"ע העליון הארה מבחי' סוכ"ע כי בינה מקננא בכורסייא ובינה מקור המקיפים ולכן ג"ע העליון נק' ג"כ שמים וג"ע התחתון ארץ כנודע בפי' מי לי בשמים כו' אכן לע"ל בתחה"מ יהי' הגילוי מלמעלה מבחי' שם הוי' היינו בחי' שמו הגדול כו' שהוא למעלה גם מבחי' סוכ"ע ואינו בגדר עלמין כלל, רק י"ל כי גילוי זה נק' חיי החיים פי' שהוא החיות של בחי' החיים שהן סוכ"ע וממכ"ע, וז"ש כאן וכמו חיים לשון רבים כו', ענין הרבים היינו ג' בחי' עץ החיים ומקור החיים וחיי החיים כו' ועיין באד"ר דק"ל ריש ע"ב ומחד נוקבא חיין דחיין). וביאור הענין צריך להבין למה נק' א"י בכל התורה ארץ כנען, והרי חם הוא אבי כנען ומה הוא היחוס שבח א"י בזה (גם להבין מ"ש כנען בידו מאזני מרמה) גם מה שכתוב ולא יהיה כנעני עוד בבית ה' צבאות ביום ההוא, הנה נודע שכל התורה כולה נדרשת בזה לעומת זה כי כמו שיש לבן ועשו בקליפה וכן שר הטבחים ושר המשקים כו' כך יש כל בחי' אלו בקדושה כי זה לעומת זה עשה אלקים, והנה שלשה בני נח הם למעלה בקדושה ג' בחי' גווני קשת חיור סומק וירוק (ב, נ"ב כ"כ בלק"ת פ' נח דנח בעצמו הוא היסוד וג' גווני הקשת הוא ג' בניו והם כלולים בו כו' ובלק"ת בשמואל בדרוש דוד ויהונתן כ' הנה כבר ידעת כי הקשת נק' יסוד וג' גוונים הם ג' חסדים הממותקים כו' וע' מענין זה בלק"ת פ' לך לך בדרוש המילה ופריעה ועיין בפרדס ערך קשת, ועיין בפ' נח דע"א ב' גוון ירוק כו' הה"ד כמראה הקשת כו' וע"ש במק"מ, ועיין בפ' וירא דצ"ח סע"ב בס"ת, והנה שלשה אנשים כו' ג' גווני הקשת כו', ועיין עוד מענין ג' גוונים הנ"ל בפ' פנחס דף רט"ו סע"א ובפי' הרמ"ז שם שג' גוונים הם מסוד חג"ת שבדעת שהם כהנים לוים וישראלים. וביאור ענין ג' גוונים אלו בעבודת ה' יובן ממ"ש ע"פ הנך יפה רעיתי שענין היופי זהו התכללות כמה גוונין חיור היינו אהבה בחי' אברהם סומק בחי' יראה ירוק בחי' רחמים כו' ובפ' הנך יפה כי יש ג' גוונים הנ"ל מלמטה למעלה בחי' העלאת מ"ן ויש ג' גוונין הנמשכים מלמעלמ"ט וכמ"ש בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו', וז"ש באל שדי וכמ"ש הרמ"ז פ' פנחס שם דשם שדי זהו בחי' קשת כי הוא יסוד כו' ע"ש, ועיין מענין ג' בני נח ר"פ נח דנ"ט סע"ב ע"פ ומאלה נפצה כו', ובזה יובן ג"כ ענין בחי' חם שבג' גווני הקשת היינו גוון סומק בחי' גבורות שמהם בא החמימות

כי הדם הוא הנפש והוא עיקר בחינה המעורר הקמת הברית והיחוד העליון וכמ״ש הרמ״ז ר״פ בהעלותך בפי׳ ישיש כגבור כו׳ וע׳ פ׳ וארא ד״ל ע״א דאלמלא אתערותא דצפון כו׳ וכמש״ל בהג״ה בד״ה אלה תולדות יצחק אות א׳ *, וכה״ג איתא בפ׳ וירא דצ״ח סע״א בפי׳ כחום היום בשעתא דאתקריב דרגא לדרגא בתיאובתא דדא לקבל דא, ועיין בפ׳ בא דל״ו סע״א פי׳ כחום היום על התגברות החסד כו׳ ועיין בפ׳ תרומה דקל״ז ע״א בפי׳ ישיש כגבור, ישיש מסט׳ דאור קדמאה כו׳ כגבור דאמתיק דינא בחסד, ועיין מזה בפ׳ בראשית ד״ט ע״א חדי ורהיט כו׳, ובפי׳ הרמ״ז שם ישיש גימ׳ כתר כו׳, ואין נסתר מחמתו בשעתא דאתחמם כו׳ וע״ש בפי׳ הרמ״ז, ומכ״ז מובן ענין בחי׳ חם שבג׳ גווני הקשת דקדושה ועמ״ש ע״פ ויהי בעלות המנחה שג״כ עיקר הזווג נמשך מסט׳ דיצחק וע׳ בזהר ויחי דף ר״ן ע״א בענין בימי שלמה שעשה עיקר מהוהב כו׳ וידוע כי מצפון זהב יאתה, ובפי׳ ואין נסתר לית דאתכסי מיניה מכל דרגין עילאין היינו כמ״ש בד״ה והי׳ לכם לציצית שההמשכה היא ע״י רמ״ח מ״ע כמו שהטפה נמשכת ע״י כל הרמ״ח אברים כו׳ וזהו ענין איש אש יוד כו׳ ועיין עוד ר״פ וארא דכ״ד ע״א רוח חם ולח איהו כו׳ וז״ש בישעי׳ י״ח ד׳ כחם צח עלי אור, כי צח מורה שהחום הוא מבחי׳ חסדים ע״ד מ״ש דודי צח ואדום שעם היותו אדום שיש בו מבחי׳ גבורות אכן הוא צח מבחי׳ חסד והגבורות הם ממותקות ע״י החסדים, ובספר ערוגת הבושם על שה״ש פי׳ וז״ל ועיקר מה שנק׳ צח ואדום מפני שנוטף מטלא דבדולחא דמוחא דא״א לההוא דלבר שהוא ז״א, וידוע כי טלא דבדולחא יש בו מכל מיני גוונים כו׳, וכמ״ש באד״ר דקכ״ח ע״ב ובפי׳ האדרא שם כבדולח זה שהוא לבן ונראה בו כגוון אדום כו׳ ועיין מזה בביאור הזהר פ׳ תזריע על מאמר דמ״ט ע״א הזה עליהם, שפי׳ דשרש גוון סומק הזה זהו מגבורה דעתיק המלובש במו״ס שהוא בחי׳ טלא דבדולחא כו׳ וע״ש, וכן מבואר בהרמ״ז פ׳ בשלח בדף ס״א, ולכן נאמר בשמואל א׳ כ״א ז׳ גבי לחם הפנים לחם חם ביום הלקחו, וע׳ מזה בפ׳ תרומה קנ״ה א׳ והיינו מפני שנמשך ממקור הגבורות עליונות כמש״ש קנ״ד ב׳ בענין שולחן בצפון ובמק״מ שם דקנ״ה בשם הלק״ת ענין שהוא חם תמיד לפי שנמשך תמיד בחי׳ זו ממזלא לעורר יחוד או״א דלא פסיק תדיר כו׳ וכ״כ הרמ״ז שם וז״ל והיה חם ביום הלקחו רמז להתלהבות הזווג תדירי כו׳ וע״ש שהאריך מאד, ועיין ביומא דכ״א סע״א מזה, וז״ש ג״כ בשמואל א׳ י״א ט׳ מחר יהיה לכם תשועה בחם השמש כו׳ והיינו ע״ד לשמש שם כו׳ והוא כחתן כו׳ ישיש כגבור כו׳ וכנ״ל, ואמרו כד אריא ואריותא מזדווגין ווי למאן דעבר ביניהו כי ע״י בירור מ״ד ומ״ן נדחה הפסולת, וזהו ג״כ ואין נסתר מחמתו, ועיין פ׳ ויצא קס״ג ב׳ ע״פ ויחמנה כו׳ ע״ש, והנה ענין שהשמש נק׳ חמה זהו ג״כ בחי׳ חום השמש כענין כחום היום שנאמר באברהם, ועיין בפרדס בערך חמה וכמ״ש במ״א בענין נר חנוכה מצותה משתשקע החמה כו׳ ואזי לעורר היחוד העליון ע״י שמן ופתילה וגווני האור כו׳, וגבי תח״ה דאלישע שהחי׳ הילד כתיב ג״כ ויחם בשר הילד במלכים ב׳ ד׳ ל״ד, ובמק״מ

בד״ה אלה תולדות יצחק אות א׳: לעיל בכרך ד׳ תתה, ב.

ר"פ תרומה גבי ברה כחמה פי' חמה היא בינה כו', ואפשר שעד"ז ג"כ לשון חמות וחמיה, שהוא מענין תגבורת האהבה כענין חמה כנ"ל, גם כי חמות וחמיה הם חו"ב שיחודם תדיר וא"כ הם בבחי' חום תמיד כנ"ל בענין לחם הפנים וע' בר"ח שער הקדושה פט"ז בד"ה והנוגע לדרוש שלנו הוא מ"ש ומתחממן באישין קדישין כו', וגם שהיא מקור הגבורות כו', משא"כ אב הוא חסד לבד, אכן בהשתלשלות העולמות בבחי' נפילה מדרגה אחר מדרגה נעשה חם גשמי, כדכתי' ובחטא יחמתני אמי תלים נ"א ז' וע"ש בר"ח, ולכן צריך בירור להפך החמימות והרצון וכח המתאוה לאהבת ה' וכמ"ש במ"א שזהו ענין דם התמיד, בד"ה צו את בנ"י כו' קרבני לחמי) אלא שבהשתלשלות העולמות בבחי' נפילה ממדרגה אחר מדרגה נעשה חם גשמי אבי כנען. ולהבין ענין כנען בקדושה הנה כנען פירושו סוחר כמ"ש כנעניה נכבדי ארץ וכתיב כנען בידו מאזני מרמה, היינו עד"מ כמו הסוחר שיפזור ממון כסף וזהב ומוציאם מרשותו כדי להרויח ולהשתכר וכל עיקר כוונתו להיות מפזר ונוסף עוד (ג, נ"ב עיין בפ' בהעלותך דקנ"ג סע"ב ונת' במ"א בד"ה פזר נתן כו', וענין בא אחיך במרמה עיין לעיל סד"ה ראה ריח בני, ומענין אשר שלט עיין לעיל בהג"ה שבד"ה ראה ריח אות ד' *, ומענין אלא להוסיף עליהם עיין לקמן בד"ה בשלח פרעה) כך הנה מקור נשמות ישראל שהוא בחי' כנ"י נמשלה בגלות לסוחר זה כדכתי' בא אחיך במרמה ויקח ברכתך, כי הנה כתיב עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, שע"י התלבשות השכינה בבחי' גלות בתוכם להשפיע להם ע"י זה מתבררים כל ניצוצות הקדושה כמו שאמרו רז"ל לא גלו ישראל אלא להוסיף עליהם כו' להיות בלע המות וכו' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ונגלה כבוד ה' כי עין בעין יראו וגו', וכמו שהוא בכללות העולם כך הוא בפרטות בכל נפש מישראל בעבודת ה' כי הנה הנשמה טרם ירידתה לעוה"ז להתלבש בגוף ונפש החיונית הבהמית היתה קשורה ומיוחדת במקורה ושרשה במאצילה ברשפי אש האהבה בטבע כשלהבת העולה מאליה כו' והיה לה בחי' אהבה ויראה טבעי' בגילוי רב שהוא בחי' כסף וזהב, כסף מלשון נכסוף נכספת דהיינו בחי' אהבה וזהב מצפון יאתה שהוא בחי' שמאל שהוא בחי' יראה (ד, נ"ב הנה מענין כסף שהוא אהבה עיין לקמן סד"ה זה יתנו כו' מחצית השקל, וכמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' ועמ"ש מענין בחינה זו בד"ה שיר השירים, ועמ"ש לקמן בד"ה וילקט יוסף את כל הכסף, ומענין זהב שהוא יראה עיין בפ' תרומה קל"ה א' ועיין לקמן בד"ה כי עמך מק"ח בענין מנורת זהב ובד"ה ויושט כו' שרביט הזהב) ואח"כ כשירדה הנשמה לעוה"ז להתלבש בגוף הגשמי הנה גם בחי' אהבה ויראה שהיה לה הם מסותרות ומכוסות בלב הגשמי ואינה יכולה לראות * באהבה ויראה בהתגלות כ"כ כבתחלה ונמצא שנגרעו האהבה ויראה מערכם, וא"כ למה זה ירדה הנשמה לעוה"ז מאחר שהיא ירידה גדולה וגרעון גדול מבתחלה, אך הנה כתיב טוב

לעיל בהג"ה שבד"ה ראה ריח אות ד': כרך א' דף קנד, א.
לראות: בלוח התיקון בתו"א (קלח, ב) שצ"ל: להיות.

לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, אלפי לשון לימוד כלומר שיש לי יתרון ומעלה בתורת פיך בעוה"ז יותר מבחי' זהב וכסף שהיתה הנשמה למודה בהם בתחלה (ה, נ"ב וכמ"ש הנחמדים מזהב ומפז כו' והרמ"ז ר"פ קרח העמיק בזה מאד כי התורה היא המשכת מדעת דע"י שלמעלה מבחי' פז כו' וז"ש טוב לי תורת פיך כי דעת גנוז בפומא כו'. והנה עיקר ענין זה היינו כמ"ש ע"פ שחורה אני ונאוה שאומרת כן כנ"י על הנשמות שנתלבשו בגוף עם היות כי שחורה אני ונגרע ערך האהוי"ר לגבי בנות ירושלים הנשמות שלא נתלבשו בגוף שהן בבחי' יראה שלם אעפ"כ עי"ז ונאוה יותר והיינו שעי"ז נעשית בבחי' כלה ומקבלת הטפה בחי' ביום חתונתו זו מ"ת משא"כ הנשמות כמו שהן למעלה נק' בנות ירושלים עלמות שלא קיבלו טפת דכר כו', והנה שרש הטפה נמשכה מבחי' דעת, וזהו ענין ג' גווני הקשת חג"ת שבדעת, ועיין בהקדמה דמהר"ן שפירא בענין מעלת בחינה זו המכונה בשם זווג ויחוד כו' שהוא המשכה אורות עליונים בתוספת מרובה ועד"ז אמרו רז"ל תוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר כו' ועמ"ש מזה בביאור ע"פ והנצח זו ירושלים, אכן כדי להיות המשכת מ"ד זה הנמשך מרדל"א ומו"ס זהו ע"י העלאת מ"ן מבירור ק"נ וזהו ע"י רעותא דלבא וכמ"ש לקמן וזהו ענין יפה שעה א' בתשובה כו', ועוד יובן ענין הנחמדים מזהב כו' ע"ד וארא אל אברהם אל יצחק כו' אכן ושמי הוי' לא נודעתי להם כי גילוי זה הוא רק ע"י התורה, אבל ע"י אהוי"ר ממשיכים מבחי' אל שדי שהוא מקור חיות העולמות שאמר לעולמו די וכמו שע"י כסף וזהב קונים דברים שהאדם חי בהם מזון ולבוש ובית, אבל ע"י התורה ממשיכים מבחי' שלמעלה מעלה מגדר חיות העולמות שהתורה נק' משל הקדמוני שבה נמשך מבחי' קדמונו של עולם ולכן נאמר וכל חפציך לא ישוו בה כו', והנה מזון בחי' ממכ"ע ולבוש ובית בחי' סוכ"ע אבל קדמונו של עולם היינו בחי' אתה הוא ה' לבדך כו' ועיין בדרוש שרביט הזהב וחיה שזהו ענין חיות העולמות שנמשך מבחי' שרביט הזהב). והענין כמו שארז"ל יפה שעה אחת בתשובה וכו' כי ע"י תשובה עילאה מעומקא דלבא תהי' דביקות הנפש באלקים חיים יותר נפלאה ברעותא דלבא כמ"ש לקמן ונמצא שאע"פ שיש לה גרעון באהבה ויראה טבעי' שבחיצוני' הלב הגלוים מ"מ יהי' לה יתרון בבחי' רעו"ד בנקודת פנימי' הלב כיתרון האור הבא מן החשך דוקא (ו, נ"ב וכתי' מגלה עמוקות מני חשך פי' שעל ידי בירור החשך דאתהפך חשוכא לנהורא עי"ז דוקא נמשך להיות מגלה עמוקות היינו בחי' עמקו מחשבותיך ממעמקים קראתיך שהוא מה שלמעלה מסדר השתלשלות וכמ"ש מזה בביאור ע"פ שחורה אני ונאוה הנ"ל וכמ"ש בפ' תצוה קפ"ז סע"א דאי לאו חשוכא לא יתגליין עמיקין ומסתראן כו' וכמ"ש ג"כ מזה ע"פ יונתי כו' בסתר המדרגה כו' וע' באד"ר דק"מ ע"א ועמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב בפי' ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו דשרש הנשמה מבריאה וע"י ירידתה בעשי' אף עשיתיו אף מרבה בחי' רביעית שלמעלה מעלה מג' בחי' בי"ע מודומ"ע והוא הרצון עליון כו' והיינו ענין מגלה עמוקות מני חשך דוקא). וביאור הענין כי הנה כתיב אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים. פי' ע"ד מ"ש אני ה'

לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא וכו׳ בלי שום שינוי כי אין בריאת עולמות עליוני׳ ותחתונים תופסים מקום כלל וכולא קמיה כלא חשיב ממש, ומבלעדי פי׳ מה שהוא זולת בחי׳ זו דהיינו באמצעות הזמן שנראה העולם ליש ודבר בפ״ע בחי׳ זמן ומקום אין אלהים זולתי שהוא בחי׳ אלהים חיים ומלך עולם כמאמר ומבלעדיך אין לנו מלך גואל כו׳ שכל העולמות עליונים ותחתונים נתהוו מבחי׳ מלכותו ית׳ וכדכתי׳ מלכותך מלכות כל עולמים כו׳ ושם עלו השגת כל הנבראים העליונים ותחתונים אבל בהקב״ה בכבודו ובעצמו לית מחשבה תפיסא ביה כי הוא רם ונשא מגדר ההשגה ואינו נתפס בתוך עלמין לא בבחי׳ ממלא ולא בבחי׳ סובב, בשום שכל והשגה בעולם, אלא ברעותא דלבא מקרב איש ולב עמוק וכמ״ש ממעמקים קראתיך ה׳ מפני כי בחי׳ רעותא דלבא נמשך מהתבוננות זו עצמה אם ישים אליו לבו דלית מחשבה תפיסא בי׳ כלל והוא רם ונשא למעלה מעלה עד אין קץ ותכלית אפילו מבחי׳ חכמה עילאה, אי לזאת תכסף ותכלה נפשו ליבטל במציאות אליו ית׳ לצאת ממאסר הגוף נרתקה ולהשתפך אל חיק אביה, משא״כ הנשמה טרם ירידתה להתלבש בגוף היתה אהבתה ודבקותה בשרשה לפ״ע השגתה וכן לענין היראה (ז, נ״ב הטעם שדוקא בעוה״ז תגיע לבחי׳ רעותא דלבא שהוא ענין הרצון שלמעלה מהשכל נת׳ בד״ה מי מנה שהוא ע״י המצות שהם רצון העליון וכן נת׳ בד״ה ועתה יגדל נא, אמנם עוד ענין שבחי׳ זו מתגלה דוקא ע״י בירור נה״ב שזהו ענין יתרון האור מן החשך דוקא, גם ע״ד והחיות נושאות כו׳, ובד״ה אלה מסעי נת׳ כי דוקא מצד המנגד מתגבר האהבה כמו המים כשמעכבים אותם אזי הולכים בכח יותר וזהו ענין יפה שעה א׳ בתשובה כו׳ ועיין מזה בד״ה מים רבים שבפ׳ נח גבי ותרם התיבה דוקא ע״י המים רבים כו׳).

והנה בזמן שהי׳ בהמ״ק קיים הי׳ נמשך בחי׳ זו רעותא דלבא מגילוי אא״ס ב״ה בהיכל קד״ק כו׳ כמ״ש בתניא* להיות בטל רצונו לרצונו ית׳ וכמ״ש כי תהיו לי ארץ חפץ (ח, נ״ב הנה היכל קדה״ק בו גילוי הכתר, ולכן ביוהכ״פ נכנס כה״ג לבית קדה״ק שאזי דוקא נמשך גילוי רעוא דכל רעוין וכמ״ש במ״א בד״ה שבת שבתון כו׳ ובד״ה האזינו השמים כו׳ ולכן בו הארון והלוחות אנכי ולא יהי׳ לך היינו גילוי פנימי׳ רצון העליון כו׳, והנה מבואר לקמן בד״ה ויקהל משה בענין בחי׳ שבת שבתון שיש בכל שבת שהוא ענין גילוי רצון העליון ומזה נמשך בחי׳ רצון זה באדם וזהו ענין הנשמה היתירה, וכמו״כ ודאי נמשך בחי׳ זו ע״י בית קדה״ק, וזהו ענין שנק׳ היכל השביעי וכמו שבת יום השביעי והיינו בחי׳ ומשביע לכל חי רצון כו׳, וזהו ענין שיעשה רצונך כרצונו כו׳, גם קדש ישראל לה׳ בחי׳ חכמה עילאה אכן קדש הקדשים זהו בחי׳ כתר והחכמה מאין תמצא, ונוזלים מן לבנון ומשם נמשך לבחי׳ מזלי׳ דנשמות כו׳, גם כמ״ש במ״א בד״ה אם בחקתי דישראל מתקשראן באורייתא ויש בתורה אותיות הכתב ואותיות החקיקה שהם הלוחות וע״ז נאמר בחקתי תלכו להיות בחי׳ מהלך כו׳ הרי

* כמ״ש בתניא: פרק נ״א ונ״ב. וראה אוה״ת פ׳ ראה עמוד תשצט.

שבחי׳ זו נמשך מהיכל קדה״ק שבו הלוחות כו׳, גם כמ״ש במ״א ע״פ ראו קרא ה׳ בשם בצלאל, דבחי׳ מזבח הפנימי זהו פנימית הלב כו׳ והאהבה המסותרת שרשה נמשך מבחי׳ הלוחות שבארון וכענין ישת חשך סתרו והגילוי ע״י המנורה כו׳ וכענין הענן והחשך ויאר כו׳ גם הקטרת זהו כענין ריח בוגדיו כמ״ש בד״ה ראה ריח בני, גם כמ״ש סד״ה השמים כסאי בענין איזה בית כו׳ שזהו בחי׳ בכל מאדך ובד״ה חנוכת הבית שהבית מקיף עליו מבחי׳ רעדכ״ר לכן מכ״ז מובן איך שבזמן שבהמ״ק הי׳ קיים הי׳ נמשך לנש״י רעו״ד מגילוי אור א״ס ב״ה בהיכל קדה״ק כו׳, ועיין בפ׳ שלח דקס״א ע״ב מענין המשכה זו ושקדה״ק נק׳ לבא ולכן נמשך מזה רעותא דלבא לנש״י וז״ש ושכנתי בתוכם, ועוד יובן עפמ״ש בתניא פנ״א המשל מגילוי כללות חיות הנפש בהראש ואח״כ מהראש נמשך לכל אבר כו׳ וכך עד״ז היכל קדה״ק הוא כחב״ד ובו מתגלה כללות החיות היינו בחי׳ מל׳ דאצי׳ שנעשית עתיק לבריאה ומתלבשת בא״א דבריאה שהוא היכל קדה״ק, ודוגמת זה בנפש הנה בחי׳ יחידה זהו דוגמת כתר והניצוץ אלקות המתלבש ביחידה זהו דוגמת בחי׳ עתיק המתלבש בא״א כמ״ש בע״ח שער מ״א פ״ב, ולכן ע״י הגילוי שבהיכל קה״ק כמ״כ הי׳ נמשך הגילוי בנפש בחי׳ ניצוץ אלקות בבחי׳ יחידה ומיחידה וחיה בנר״ן כו׳ כי הנה יש ג׳ בחי׳ עולם שנה נפש וכשהי׳ נמשך הגילוי בבחי׳ עולם מכ״ש שהי׳ נמשך בנפש שהוא פנימית וכמ״ש בד״ה בכ״ה בכסלו גבי הדלקת ז׳ נרות דמנורה, ועיין בכוזרי מאמר שני פכ״ו שביאר ג״כ לפי פשוטו ענין שע״י בהמ״ק הי׳ נמשך גילוי אור אלקי בישראל כמו שע״י המאכל שהאדם אוכל הוכשר גופו שיחול בו אור הנפש כו׳, ויובן לדרכנו עפמ״ש בד״ה הנך יפה רעיתי בפי׳ ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים היינו המשכת אור א״ס בחכמה ומדות עליונות ע״י הקרבנות בירור נה״ב ונש״י נק׳ רגל* ברא כרעא דאבוהו, וכשנמשך הגילוי בהראש שהוא חכמה ובינה ודעת אזי משם נמשך הגילוי בהרגל שתהי׳ הרגל בטילה להראש כו׳, ולכן ע״י הגילוי שנמשך בהיכל קדה״ק שהוא כחב״ד עי״ז ושכנתי בתוכם בכ״א מישראל כו׳, ועמ״ש בענין שבזכות מילה נכנס כה״ג לבית קדה״ק שע״י העברת הערלה כו׳ יוכל להתעלות לפנים מהפרוכת המבדיל בין הקדש ובין קדה״ק א״כ מזה יובן ג״כ להפך שמבחי׳ שלפנים מן הפרוכת משם נמשך ומל ה׳ את לבבך כו׳, עוי״ל ע״ד קומה ה׳ למנוחתיך, כמו אור האבוקה ממשיך הנרות שיתכללו בהאבוקה, ועמ״ש בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית בלק״ת דרוש הראשון פ״ב שמשם היו מקבלים השתחוואה וביטול, וזהו כי תהיו לי אתם ארץ חפץ פי׳ חפץ היינו פנימי׳ הרצון וכענין כי חפץ חסד הוא שהוא חסד דעתיק שלמעלה גם מבחי׳ ורב חסד כמ״ש בהג״ה בד״ה אנכי מגן לך, ועיין מענין ארץ חפץ בהקדמת זהר די״ג סע״א שזהו ענין הבן יקיר לי כו׳. ומ״ש * אך בזמן הגלות כתי׳ ובקשתם משם כו׳ משם דייקא, נראה שיובן עפמ״ש בד״ה יונתי בחגוי בענין ההפרש שבזמן יצ״מ נאמר קומי לך רעיתי כו׳ ובזמן הגלות נאמר הראיני את מראיך, דענין קומי לך לבחי׳ מזליה

נק׳ רגל: בכת״י ב׳: נק׳ ארץ חפץ.

ומ״ש: בתו״א כו. א שו״ה להיות בסל.

דנש"י בחי' אין ע"י סולם מוצב כו' שהיא התפלה אך בגלות שיונתי בחגוי הסלע וא"א לה לפרוח בכנפיה כו' העצה לזה הוא הראיני את מראיך לעורר רח"ר ויצעק אל ה' בצר לו ומזה יבוא לבחי' אור חוזר דבכל מאדך כמו המראה שמחמת הציפוי המעכב הראיה נעשה או"ח. ועיין מזה לעיל בד"ה אעשה לו עזר כנגדו ובד"ה ת"ר נ"ח כו' גבי מראות הצובאות ב' מראות אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה שהיא בחי' אור חוזר ע"ש, והנה כשהי' נמשך הגילוי ע"י השראת השכינה בהיכל קדה"ק זהו כענין אספה"מ אכן בחי' ובקשתם משם היינו שהעזר נמשך מבחי' כנגדו וזהו ענין או"ח ואספשא"מ וזהו ענין הראיני את מראיך כו', גם שם בגימ' ב"ן ורפ"ח כנודע מענין שמע ישראל שם ע' כו', ומ"מ גם עכשיו יש כעין ב' בחי' אלו היינו כמ"ש בד"ה מי יתנך כאח לי בפ' תרומה שיש ב' בחי' נשמות הא' בעלי תורה והנה התלמוד הוא בחי' היכל קדה"ק דבריאה כמ"ש בתניא פנ"ב וא"כ ע"י עסק התורה נמשך ג"כ גילוי הרצון עליון בנפש וזהו משארז"ל ע"פ יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס לפני ולפנים כי הכה"ג רק נכנס אבל ע"י העסק בתורה מתקשרת הנפש ממש בהיכל קדה"ק, וזהו משחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה כו' ואורייתא היא היכלא עילאה דקוב"ה, והבחי' הב' בנש"י היינו בעלי עסקים ועז"נ אמצאך בחוץ, וזהו ממש ענין ובקשתם משם כו' ומצאת כו' ולכן עז"נ ומצאת ואמצאך כענין המציאה שנאמר והחכ' מאין תמצא כו' והוא גדול יותר מסתם ריוח הסחורה כי מציאה הוא ריוח עצום כו'), אך בזמן הגלות הנה כתיב ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת וגו' משם דייקא דהיינו כשתתבונן על ההיפוך מדרכי ה' איך שהוא רחוק מה' בתכלית הריחוק כמו עובר רצונו ומאין נשפע להם שפע וחיות להיות בהם חיות וקיום מרצונו ית' שרצונו ית' הוא המחיה אותם כמ"ש ואתה מחיה את כולם. אך ע"ז אמרו כמה ארך אפים לפניו שמבחי' ארך אפים נמשך ונשתלשל ממדריגות עליונות דרך נפילה להחיות העכו"ם אף שהם עוברי רצונו. וזהו אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו"כ, שיושפע בחי' רצון עליון שהוא למעלה מעלה מגדר עלמין שלא בבחי' ירידת והשתלשלות המדריגות בבחי' חכ' ומדות אלא בבחי' פנימית נקודת הלב שהיא בחי' תשובה עילאה שקדמה לעולם. וזהו כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך דהיינו שיהפך לבו מן הקצה אל הקצה ואתהפכא חשוכא לנהורא ע"י בחי' רעותא דלבא זו למאוס בחיי עוה"ז ותענוגים ולמשוך לבו ונפשו לדבקה בו ית'. והנה כ"ז עד"מ הסוחר הנ"ל שמוציא כסף וזהב מרשותו להיות מפזר ונוסף עוד כך הנשמה אע"פ שמוציאה כסף וזהב שהוא בחי' אהבה ויראה הגלוים להתלבש ולהסתיר בגוף ונה"ב הנה עי"ז יש לה יתרון בבחי' רעותא דלבא כרשפי אש מן ההפוך, וזהו ותם הוא אבי כנען בזקף גדול שחמימות רשפי אש ושלהבת העולה למעלה מההיפוך הוא העושה בחי' כנען לסחור כנ"ל כמ"ש טעמה כי טוב סחרה וגו' (ט, ג"ב הנה ביאור ענין המשל לסוחר עד"מ שהסוחר מפזר כסף וזהב וקונה אבנים טובות שדמיהן יקרים יותר ויותר מהזהב כנזכר בגמ' פי"ו דשבת גבי יוסף מוקיר זוזבתא ופרק יש נוחלין תליסר עיליתא דדנרי כו', והנה

כסף וזהב זהו ענין אהוי"ר דנפש האלקית, וירידת *הנפש אלקית להתלבש בגוף* ונה"ב זהו עד"מ פיזור הכסף וזהב להיות נוסף עוד ע"י קניית האבן טוב, היינו בירור נה"ב ששרשה משם ב"ן ושם מ"ה דאלפין הוא המברר ב"ן וזהו ענין אבן א׳ ב"ן כמ"ש בביאור הזהר בפ׳ בשלח על התוספתא שם ד"נ אבנין נקיבין כו׳, וזהו ענין יקרות הא"ט כי שרשם משם ס"ג שלמעלה משם מ"ה כו׳ וכמ"ש ביחזקאל כ"ח י"ג כל אבן יקרה כו׳ ובישעי׳ כ"ח י"ו הנני יסד בציון אבן, אבן בחן פנת יקרת, ועיין במדרש ויקרא רבה ס"פ י"ז שע"ז נאמר בפ׳ מצורע ולקחו אבנים אחרות כו׳ ע"ש, וברבה פ׳ עקב שע"ז נאמר ועת כנוס אבנים כו׳, וע׳ מענין אבן בחן פנת יקרת בזהר פ׳ ויחי דרל"א ע"א שזהו ענין אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, ובפ׳ תולדות דק"מ ע"ב ובפ׳ פקודי דרכ"ט ע"ב ודר"ל ע"א יעו"ש באריכות ובפ׳ שלח דקס"ח א׳, וע׳ עוד מענין והאבן הזאת אשר שמתי כו׳ בפ׳ נח דע"ב א׳, ס"פ תולדות קמ"ו ע"ב והיינו ההיא אבנא דאתגזרת מן טורא די לא בידין כו׳ וברע"מ פ׳ פנחס דרמ"ג סע"ב, ובע"ח שער א"א ביאר ענין לראש פנה שהמל׳ שרשה מרדל"א שלמעלה מט"ס דא"א כו׳ ע"ש וכל עלי׳ זו נמשך ע"י בירור שם ב"ן וכמ"ש במ"א בדרוש ברכת הזימון דלעתיד שיברך דוד דוקא מה"ט, ועיין במדרש רבה תצוה ר"פ ל"ז אבן מאסו כו׳ לראש פנה היינו דוד, ועיין מענין לראש פנה בזהר בראשית דף כ"ד סע"א יעו"ש, וזהו יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט, בקהלת רס"י יו"ד, ופי׳ בסדר היום בפירושו לקהלת דסכלות הוא היצה"ר והוא ע"ד והנה טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר, והנה הגם דרש"י פי׳ ענין יקר דסכלות בע"א גם הראב"ע ושאר מפרשים פי׳ בע"א אכן במדרש ויקרא רבה פ׳ ב׳ משמע בהדיא כפי׳ הסדה"י שהרי איתא שם עשרה דברים יקרים נבראו בעולם וקא חשיב אחת מהן הסכלות כמ"ש יקר מחכמה כו׳, והענין כדפי׳ בענין זה בזהר תזריע דמ"ז ע"ב ע"פ שיש יתרון לחכ׳ מן הסכלות כו׳ הה"ד יקר מחכמה כו׳ משום דהיא תקונא דחכמתא כו׳, והענין כי הנה באחוריים דחכמה הי׳ ג"כ בחי׳ נפילה בשבה"כ דתהו אבל בפנימי׳ החכמה לא הי׳ נפילה ח"ו ומשם נמשך חכמת התורה, ומבחי׳ אחוריי׳ שנפלו מהם נמשכו ע"י השתלשלות חכמות חיצוניות פילוסופיא ותכונה וחכמת בני קדם שהם בחי׳ יש משא"כ חכמה דקדושה היא ביטול כח מ"ה, אך בחכמה אתברירו כח מ"ה מברר מחכמות חיצוניות שיוכללו בקדושה כמו תכונה להלכות קידוש החדש, וכן מכל ז׳ חכמות בני קדם ע"י התורה מתבררים ונכללים גם הם בחכ׳ דקדושה ואחר הבירור אזי יש יתרון ממש לחכמה מן בירור שנתברר מסכלות הנ"ל היינו שהחכמה דקדושה מקבל תועלת ונתגדל ממש ע"י הניצוצים שנתבררו מחכמת בני קדם ונכללו בה, והיינו כי מה שנפל בשבה"כ היינו מזמ"ל קדמאין שמעולם התהו בחי׳ ס"ג שלמעלה מבחי׳ כח מ"ה רק שנפלו בשבירה בחכמות חיצוניות ק"נ אך אחר הבירור כשנכללו בקדושה מתגלה בחי׳ חכמה דתהו שמבחי׳ ס"ג, וזהו ענין א"ח עט"ב כו׳ ועיין כה"ג מ"ש בביאור הזהר פ׳ שלח ע"פ והי׳ ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים שהוא מל׳ אל הים הקדמוני שהוא בינה והיינו משום שע"י המל׳ מתברר מק"נ מבינה דתהו שלמעלה מהבינה דתיקון כו׳ ועמ"ש

מזה ג״כ בביאור הזהר פ׳ פנחס דרמ״ט בענין ועאלת לגו טורי דחשוכא ומתמן ארחת מזונא כו׳ דהיינו בירור חב״ד דנוגה שהבירורי׳ עולים לשרשם בחי׳ חב״ד דתהו שנק׳ ג״כ טורי דחשוכא ישת חשך סתרו ומשם דוקא נמשך המזון והחיות כו׳ ע״ד שהלחם מחיה את האדם מה״ט ששרשו מתהו כו׳ חטה שרשו מדעת דתהו כו׳. וזהו ענין בחי׳ יתרו חותן משה שהוא ענין מה שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כמ״ש במ״א, ואפשר לומר שענין היתרון היינו שע״ז יתגלה תעלומות חכמה בחי׳ מו״ס דשכיך ושקיט על דורדיי׳ דפי׳ דורדיי׳ הם הבירורים משם ב״ן והם בחי׳ שמרים לגבי מה שנברר מהם המובחר ונכלל בשם מ״ה דמו״ס אמנם דורדיי׳ אלו לא נק׳ דורדיי׳ רק לגבי מו״ס אבל הם תכלית המובחר לגבי אצילות כו׳ ולכן מו״ס שקיט ושכיך על דורדיי׳ עכ״פ מובחר הבירורים נכלל במו״ס לכן עי״ז נמשך גילוי מו״ס לע״ל ועיין בביאור הזהר פ׳ נשא ובביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה, או י״ל היתרון דחכמה היינו שיהי׳ גילוי פנימי׳ אבא שהוא כמו פנימי׳ עתיק כו׳, וזהו ענין מ״ש ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם כו׳ ויחכם מכל האדם מאיתן האזרחי כו׳ וידבר שלשת אלפים משל כו׳ ואיתא ברבה פ׳ חקת ויחכם מכל האדם זה אדה״ר מאיתן האזרחי זה אברהם כו׳ הימן זה משה וכלכל זה יוסף כו׳ ע״ש, והענין כדפי׳ בפ׳ ויצא דק״ן ע״א ענין ותרב חכמת שלמה היינו דקיימא סיהרא באשלימותא, ובפ׳ ויחי דרכ״ג א׳ ב׳ האריך בזה דחכמת בני קדם היינו זמ״ל קדמאין דתהו וחכמת שלמה היינו מלי׳ דאצי׳ שנתרבתה ונתגדלה חכמה דמל׳ ע״י הבירורים שמבררת מחכמה דתהו שנפלה בשבה״כ וע״ש דרל״ח סע״א ע״פ והיא כפורחת כו׳ ותרב כו׳ וכמ״ש במ״א בפי׳ אל יתהלל החכם בחכמתו כו׳ כ״א בזאת יתהלל כו׳ בהתפשטות החכמה לברר ניצוצים כו׳, וע׳ בפ׳ אחרי דף ע״ד ב׳ מאי ותרב דסלקא שפירו דמטרוניתא כו׳ ובפ׳ שלח דק״ס ע״א ע״פ וחברון נבנתה כו׳ שזהו ענין תשבע״פ שעליה נאמר ותרב כו׳ וכמ״ש במ״א בד״ה גן נעול בענין בינה יתירה ניתנה באשה כו׳ ועד״ז י״ל ויחכם מכל האדם פי׳ מכל היינו ג״כ מה שקיבל מאדה״ר שהוא ח״ע וזהו מכל כענין מכל מלמדי השכלתי כמ״ש בפע״ח שער הסוכות פ״ב, מהימן זה משה היינו מתשב״כ כו׳ ועמ״ש במ״א בהגהות לד״ה יגלה לן טעמי׳ בפי׳ מ״ש בפ׳ חיי שרה קכ״ח ב׳ אחידא לעילא ואחידא לתתא וזהו ענין המכפלה כו׳ ע״ש, ועיין בת״א בד״ה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר שזהו ענין בירור אותיות שם ב״ן שע״י תשבע״פ כו׳ והוא ע״ד הנ״ל בפי׳ ותרב חכמת שלמה כו׳, עוי״ל בפי׳ ותרב דקאי על תשבע״פ שהוא ע״ד חכם עדיף מנביא לפי שמשיג המציאות למעלה מהמדריגות המתגלים בנבואה כמ״ש באגה״ק ד״ה עוטה אור ועד״ז ג״כ מעלת ההשגה באספקלריא שאינה מאירה על מעלת ההשגה שבאסה״מ כמ״ש בד״ה ת״ר נר חנוכה בש״א כו׳ ולכן ההשגה שהשיגו יחידי התנאים ואמוראים ע״י רוה״ק וידיעת המציאות או בענין אספשא״מ השיגו במדריגות עליונות מהמדריגות שנתגלו בנבואה למרע״ה ולכן ארז״ל שנתגלו לר׳ עקיבא דברים שלא נתגלו למרע״ה כמדומה שראיתי כן בשל״ה, ועכ״פ מכ״ז מובן ענין יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט פי׳ חכמה וכבוד היינו

ל״ב נתיבות החכמה דאצי׳ ויקר מחכמה כו׳ לפי שעי״ז מברר חכמה דתהו וזהו ג״כ ענין התרגום שתירגם אונקלוס כו׳, וזהו ג״כ מ״ש בירמי׳ ט״ו י״ט ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה, וארז״ל פ״ז דב״מ דפ״ה א׳ דקאי על המלמד תורה לבן ע״ה כו׳ והיינו שמוציא ומברר הניצוצים שנפלו בשבה״כ שהן יקרים מאד לפי ששרשן מאד נעלה, ובמק״מ ס״פ מצורע הביא פי׳ יקר הם ש״י עולמות, והנה ידוע כי תר״ך אורות שבכתר הם ב״פ ש״י, היינו יש בחי׳ ש״י הנמשכים בחו״ב קנה חכ׳ קנה בינה ב״פ קנה גימ׳ ש״י וזהו מבחי׳ ז״ת שבכתר שהם מתלבשי׳ באו״א אבל ג״ר שבכתר אינן מתלבשי׳ וזהו בחי׳ ש״י העליוני׳ וא״כ לפ״ז יש ב׳ בחי׳ יקר, היינו יקר למעלה מיקר כו׳, ועמ״ש מזה בלק״ת בחבקוק הובא בהרמ״ז ר״פ בשלח ועמ״ש מזה בהגהות לד״ה יהודה אתה ואפשר שזהו מ״ש באדר״ז דרפ״ט סע״א בדיקנא דע״ק תליא כל יקירו דכולא כו׳ מהאי מזלא יקירא דכל יקירין כו׳ לפי שהוא המשכה מג״ר שבכתר כו׳, וכפי׳ הספ״ד לתלמיד האריז״ל פרק א׳ עמש״ש תליסר תליין בתליסר דיקירו דיקירותא, כ׳ וז״ל ר״ל הי״ג ת״ד מקבלים שפע מז׳ תיקונים דרישא גלגלתא טלא דבדולחא קרומא דאוירא כו׳ והי״ג ת״ד נק׳ יקירותא והז׳ תיקוני׳ נק׳ יקירו דיקירותא עכ״ל, עוי״ל עפמ״ש בלק״ת פ׳ בלק ע״פ ויקר אלקים אל בלעם ענין הטפה כשאין הנוק׳ מקבל נק׳ קרי והוא באמת מבחי׳ יקר רק כשנמשך בלא נוק׳ נק׳ קרי אבל הטיפה כשנמשך בנוק׳ נק׳ יקר, וכ״כ במק״מ בראשית ד״ו בשם הרח״ו יעו״ש, וידוע שלפעמים ממשיכים הטיפה מא״א ולפעמים גם מע״י וזהו ענין יקר למעלה מיקר כו׳, וזהו ובדעת כו׳ הון יקר כו׳ כי הטיפה נמשך ע״י הדעת והאדם ידע כו׳ וכן בפרדס בעה״כ שיסוד נק׳ יקר כו׳, אך כדי להמשיך גילוי המשכה זו זהו ע״י העלאת מ״ן מבירורי׳ דתהו שהם ג״כ בחי׳ יקר, וזהו ענין הירידה צורך עליה ופיזור הכסף וזהב כדי שע״י ירידתה בגוף תהי׳ בחי׳ כלה להעלות מ״ן שהם האבנים טובות וכו׳ ועי״ז יומשך טיפת ח״ע שהיא התורה בחי׳ מ״ד יקירא דכל יקירין שנמשך מבחי׳ מזלא הנ״ל כמ״ש מעין גנים כו׳ ונוזלים מן לבנון, וע׳ בפ׳ בראשית דכ״ו ע״ב בענין אבני שיש טהור כו׳ ב״פ ש״י כו׳, ולכן ע״ז נאמר יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה, ועיין מזה בפ׳ ויצא דקס״ג א׳ וברע״מ פ׳ צו דכ״ח סע״א ובפ׳ קדושים דפ״ב ע״א. והנה עד״ז ג״כ בענין הסחרות עד״מ יש ג״כ ב׳ אופני ריוח הא׳ כסדר העולם זריעה וקצירה וכה״ג העסק שהוא קרוב לביתו הב׳ הסוחר למרחקים ונוסע על הים לסחור אך עי״ז ריוח גדול יותר, ובמ״א נת׳ שזהו ענין עילת העילות וסיבת הסיבות כי הענין הא׳ שזהו כסדר רוב העולם זהו הנמשך מבחי׳ מקור סדר ההשתלשלות עילה ועלול הנק׳ עילת העילות אכן זה הבחי׳ הב׳ נמשך ממקום גבוה יותר היינו למעלה מבחי׳ השתלשלות עילה ועלול ושרש בחי׳ עילת העילות זהו ענין הקו וחוט ושרש סיבת הסיבות זהו המקיף עליון שלמעלה מהקו כו׳, וכך עד״מ בענין בחי׳ כנען בידו מאזני וכו׳ דהיינו המסחור הרוחני יש בו ג״כ ב׳ בחי׳ אלו הא׳ בזמן שהיו ישראל בשלוה במקומן זהו כענין הזריעה וחרישה במקומו סמוך לבית כו׳ אכן הגלות מצרים ובבל בין עובדי כוכבים

נמשל לבחי' הסוחר הנוסע למרחקים להסתתר מעבר לים, אך ע"ז הריוח גדול יותר וכמ"ש בד"ה בשלח פרעה, וע' בפ' ויקרא ד"כ ע"ב ע"פ כי הנני מושיעך מרחוק כו' וכמ"ש שלום שלום כו' לרחוק ולקרוב שהוא ע"ד במקום שבע"ת עומדים כו' שממשיכים ממקום עליון יותר כמ"ש בד"ה והתהלכתי בתוככם, ועמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת כו' ולא רחוקה היא ממך דוקא, וזהו כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקב"ה בכולהו עלמין, יקרא דקב"ה דוקא, התגלות יקירא דכל יקירן כו', ולכן נאמר לע"ל גדול יהי' כבוד הבית האחרון וכתי' הנה ישכיל עבדי כו' וגבה מאד, וזהו ענין ובקשתם משם ומצאת, כי ומצאת כענין מציאה ממש, המציאה היא ריוח מופלג יותר מסתם ריוח וגם שאינה כדרך ע"י מסחור כ"א באה ודאי מסיבת הסיבות וכענין המבואר במ"א ע"פ והחכמה מאין תמצא, כי לפי שהתהוות החכ' מלמעלה מהחכמה אינו כדרך השתלשלות עילה ועלול וכמשנ"ת במאמר פתח אליהו כו' חד ולא בחושבן כו', לעיל פ' וירא, ע"כ נז' על זה לשון תמצא כמו עד"מ המוצא מציאה שאינו יודע מהיכן באה לו כו' וזהו ענין רישא דלא אתידע, וע' בד"ה תקעו בחדש שיש ב' מדריגות ברצון העליון היינו הרצון הנמשך ומלובש בחו"ב דאורייתא מחכמה ובינה נפקת וזהו ענין קנה חכ' קנה בינה ב"פ קנה גימ' ש"י כנ"ל הנמשך ע"י עסק התורה קול יעקב הנמשך מהקנה כנז' בד"ה הקול קול יעקב, אכן יש בחי' רצון העליון שלמעלה מהחו"ב והוא נמשך ע"י התשובה כו' וזהו ענין ובקשתם משם ומצאת וע"ז נאמר דרשו ה' בהמצאו כו', וע' עוד מענין סוחר בספר הבהיר הובא בהשמטות דחלק בראשית סי' ל"ז שזהו ענין ודר וסוחרת והוא אור שנברא ביום ראשון שגנזו כו' והוא מדת כל סחורה שבעולם והוא כח אבן יקרה שנק' סוחרת כו' הובא בפרדס שכ"ב פ"ד, וענין מדת כל סחורה י"ל ע"ד אבנא למישקל בה דא יו"ד כמשנ"ת בביאור הרע"מ פ' תשא, ומכ"ז יובן ענין הפסוק היתה כאניות סוחר, ע' פ' בשלח ד"נ ע"ב, בהיות נת' במ"א ענין האניות הם בחי' הלבושים של הנשמות שבהם מתלבשים כשנצרכים לירד בגוף וז"ש בפ' ויקהל קצ"ט א' יונה דנחתא לספינה דא היא נשמתא דבר נש דנחתא להאי עלמא למהוי בגופא דבר נש כו' לכן נק' אניות סוחר שעי"ז יבא המסחור להרויח האבנים טובות בירור הניצוצות היקרים כו' כנ"ל, לכן ע"ז נאמר ממרחק תביא לחמה, עיין מזה פ' ויקרא ד"כ סע"ב וס"פ צו דל"ו ע"ב, ופ' אחרי ד"ס ע"א ממרחק ודאי מרישא דמוחא ומעילא דרישא כו' וע"ש במק"מ דהיינו ממוחא ומאוירא דע"ג קרומא כו' וע"ש ג"כ בענין אניות, וזהו ג"כ ענין סדין כו' וחגור נתנה לכנעני, דפי' כנעני ג"כ היינו מי שסוחרים אצלו כמו שת"א ע"פ בת איש כנעני דגבי יהודה גברא תגרא, והיינו כי הניצוצי' נפלו בק"נ ושם עיקר הסחורה, לכן עד עת קץ הימין בהכרת שתשפיע ג"כ יניקה וחיות לחיצונים כו' והיינו ענין סדין וחגור שיניקתם רק מלבושי' לבד, וכ"ז כדי ותשחק ליום אחרון והוא הצחוק ותענוג שיהי' לע"ל כמש"ל בהג"ה בד"ה אלה תולדות יצחק, וזהו ענין כי טוב סחרה מסחר כסף במשלי ג' י"ד וע' מזה בפ' תרומה דקע"א א' ויובן עפמ"ש בתניא פ"ה וזאת מעלה יתירה גדולה ונפלאה לאין קץ אשר במצות ידיעת התורה והשגתה על כל

המצות מעשיות כו׳ מלבד שהשכל מלובש כו׳ הנה גם כו׳ ע״ש הרי כפל ענין הסחרות ע״ש והבן. והנה בעבודה פי׳ סוחר כי עם היות שנשפל במקומות הרחוקים לברר ורחוק מפנינים ע״כ צריך שלא יומשך אחריהן בפנימית רק ע״ד סחור סחור בבחי׳ מקיף לבד עיין בד״ה הן האדם היה כו׳ והיינו שלא ישכח המכוון וכדכתי׳ ואבדיל אתכם כו׳ מן העובדי כוכבים, וזהו ענין וחם הוא אבי כנען לברר החום גשמי להעלותו ליכלל ברשפי אש הקדושה וכמו חום דלחם הפנים כו׳ כחם צח כו׳ כנ״ל, וזהו ענין אפר הפרה כמבואר במ״א ע״פ חקת התורה שהוא מה שנהפך הרצון הזר לרצון ה׳ ולכן האפר ע״ג מים חיים שמעורר בגבורה דע״י המלובש במו״ס כו׳ שזהו ענין טלא דבדולחא כמ״ש בפ׳ תזריע מ״ט א׳, גם הנה כמו שיש ג׳ גווני הקשת ביסוד ז״א כמ״כ יש בחי׳ זו גם במל׳ שנק׳ ג״כ קשת כמ״ש בפ׳ ויחי דרמ״ז א׳ מאן קשת כו׳ וכ״כ במק״מ פ׳ נח בדף ע״א ב׳, והיינו כמ״ש במ״א ע״פ כמראה הקשת אשר יהי׳ בענן כו׳ שזהו ענין העלאת מ״ן דא״ת ויש בהעלאה זו ג״כ ג׳ גווני הקשת כנ״ל בענין הנך יפה רעיתי, ובחי׳ חם זהו ענין גוון סומק בחי׳ יראה כו׳, וזהו שנק׳ כנס״י אשת חיל פי׳ חיל גימ׳ מ״ח כמ״ש בע״ח שזהו ענין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שחרית וערבית ב״פ כ״ד אותיות, ולפי מש״כ י״ל הענין לפי שמבררת בחינת חם הנ״ל להיות נכלל ברשפי אש הקדושה כו׳ אשר זהו עיקר ענין ארץ כנען כו׳, וזהו ענין אליעזר עבד אברהם שהי׳ מכנען ואח״כ נאמר עליו בוא ברוך כו׳ כי ע״י אברהם נתברר ואז הוא בחי׳ עליונה מאד עד שארז״ל יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן כו׳ וע׳ פ׳ וישב דקפ״א שעליו נאמר הנה ישכיל עבדי כו׳, וזהו ממש ע״ד מעלת ארץ כנען כו׳, ולכן עם היות כי בעבר הנהר ישבו האבות דהיינו למעלה גם מבחי׳ בינה כמ״ש במ״א ע״פ אם בחקתי כו׳ עכ״ז הוצרכו לארץ כנען דוקא כי זהו דוקא עיקר המסחור והריוח כי גם ע״ז נאמר הנחמדים מזהב ומפז כו׳ עם שזהב ופז הן בא״א וכמש״ל בשם הרמ״ז ר״פ קרח, עכ״ז ארץ כנען הריוח עצום להרויח מה שיקר מזהב ומפז. והנה לע״ל כתיב והיה ביום ההוא לא יהי׳ אור יקרות וקפאון בזכרי׳ סי׳ י״ד ו׳ וארז״ל ספ״ג דפסחים זה אור שיקר בעוה״ז כו׳ אלו נגעים ואהלות כו׳, והענין כי היחוד עליון נק׳ יחוד שמשא וסיהרא וכמ״ש לשמש שם כו׳ והוא כחתן כו׳ וע׳ בהרמ״ז ר״פ בהעלותך אכן לע״ל יומשך ויתגלה בחי׳ אור הגנוז שהוא פנימי׳ אבא שהוא פנימי׳ עתיק, משא״כ עכשיו א״א להמשיך הטיפה רק מחיצונית עתיק וזהו ג״כ ענין התגלות פנימי׳ התורה, ונגעים ואהלות הם מבחי׳ חיצוניות התורה שע״ז נאמר וראית את אחורי כו׳, ועיין ר״פ ויקרא ע״פ אוקיר אנוש מפז כו׳, ויקר הם ל״א נתיבות כל אחד כלול מעשרה גימ׳ יקר היינו ש״י, אבל הנתיב הראשון הוא פנימי׳ אבא שע״ז נאמר נתיב לא ידעו עיט, וזהו ענין ולא יהי׳ לך עוד השמש לאור יומם כו׳ והיה לך ה׳ לאור עולם כו׳ בישעי׳ סי׳ סמך י״ט, וע׳ בבראשית רבה פנ״ט ירושלים אורה של עולם כו׳ ומי הוא אורה של ירושלים הקב״ה דכתי׳ והי׳ לך ה׳ לאור עולם כו׳ א״כ הוא גילוי בחי׳ אור המקור לאור כו׳, וע׳ בשמות רבה פט״ו שזהו ענין א׳ עם מ״ש ואור החמה יהי׳ שבעתים כאור שבעת הימים

כו׳ ונת׳ במ״א שזהו ענין האור וההמשכה מיסוד דא״ק כו׳, ועד״ז יובן מ״ש ולא יהי׳ כנעני עוד כו׳ שלא יצטרך לבחי׳ בירור שזהו ענין כנען בידו מאזני מרמה כי אז כבר יושלם הבירור כו׳ אלא יהי׳ בבחי׳ שיר חדש כו׳ ולכן אז עי״ז יומשך יקר דיקר שלמעלה מהשבירה והתיקון כו׳, וזהו הוה גביר לאחיך כו׳). אך מתחילה צריך להקדים בחי׳ יראה תתאה שהיא נמשכת מבחי׳ מלכותו ית׳ שהוא נק׳ בחי׳ כנען העליונה דקדושה (ו׳, נ״ב עיין מ״ש בד״ה בשלח פרעה בסופו שהוא ענין הכנעה וביטול כו׳ וע״ד מ״ש בדברי הימים ב׳ סי׳ ז׳ י״ד ויכנעו עמי אשר שנק׳ שמי עליהם ויתפללו כו׳ וכדפרש״י רפ״ה דברכות אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, הכנעה, והוא בחי׳ מבטשין להיות לב נשבר ונבזה בעיניו נמאס כמ״ש בתניא פכ״ט, והנה עי״ז דוקא נמשך כל הגילוי וכמשנ״ת בד״ה והנה מנורת זהב בענין כתישת הזיתים, שעי״ז דוקא נמשך ומתגלה השמן בחי׳ ביטול וזהו שנק׳ א״י ארץ זית כו׳ ע״ש) שמזה יעלה ויבוא ויגיע להיות בחי׳ כנען בידו מאזני מרמה להגיע לבחי׳ רעותא דלבא בחי׳ פנימית הלב כנ״ל, וזהו קרוב ה׳ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת דהיינו באמתות נקודת לבו שהרי אנו רואים דגנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא ואעפ״כ עומד ברשעו ואינו שב מידיעתו וגם אנו רואים-שיש אפילו מי שיוליד אהוי״ר בלבו וחולפת ועוברת כמו אחר התפלה כנ״ל, והיינו מפני שאינו נתפס אלא במוחו ושכלו בבחי׳ מקיף אבל אינו נכנס לפני ולפנים שיתפעל הלב באמת לאמתו מעומקא דלבא, משא״כ כשיקראוהו באמת דהיינו מעומקא דלבא הנה שפת אמת תכון לעד ובל תמוט עולם עוד.

והנה כתיב הקל קול יעקב קדמאה חסר ו׳ שהוא בחי׳ קלא דלא אשתמע וקול בתראה מלא ו׳ שהוא בחי׳ קלא דאשתמע כמ״ש בזהר הקדוש (עיין ח״א ד״ן ע״ב ל״ב א׳ ויצא קנ״א סע״א וישלח קע״א א׳, והרמ״ז שם פי׳ שקול הוא הפנימיות שמתפשט בתוכיות זעיר שבעה קולות שהם כחב״ד חג״ת דידיה כו׳, ויגש דף ר״י ע״א. ח״ב בשלח נ״ח ב׳ א׳. ח״ג אמור צ״ח א׳ ברע״מ בפקודא דשתי הלחם, ויובן עפמ״ש ח״ב כ״ב א׳ ע״פ עד תאוות גבעות עולם משפטים ק׳ א׳ פקודי רל״ב א׳, ובמדרש רבה תולדות פ׳ ס״ה קרוב לסופה הא קולו משתק את העליונים ואת התחתונים כו׳, ובשמות רבה ר״פ כ״א הנחיל יצחק לשני בניו הנחיל ליעקב הקול כו׳ ונצעק אל ה׳ כו׳ ויעקב נוטל שכרו קול ששון קול שמחה כו׳, ובבמדבר רבה בלק פ״כ הפה נתן ליעקב שנאמר הקול קול יעקב, ובדברים רבה פ״א. ומש״ר בענין יוד עקב יובן על פי מ״ש בביאור על פסוק לא הביט און ביעקב גם יש להבין

ב<u>בוך באב׳ 6</u> נמצא קטע זה בשולי העמוד:

קולך ערב כלול מאש מים היינו הך, וזהו קול כלה כלתה נפשי וקול חתן תורה וכלה קלא דלא אשתמע שרשה גבוה יותר כו׳, צדקת <u>פרזני</u> של״ה רי״ב ב׳ להעלו׳ <u>ניצוצים</u> י״ל ע״ד ישב מדבר כו׳ ויכוננו מושב בחי׳ לא ישב אדם שם, טוב לחסות, גם מחצצים הקול תפלה ותורה.

עפמ"ש בזח"א קמ"ו סע"ב קמ"ז א' ע"פ ויצא יעקב כו' וע"ש בביאורי הזהר בענין יעקב יסוד אבא יוצא מבאר שבע יסוד אימא וילך חרנה במל' וגם בבי"ע כו' וע"ש שממשיך ג"כ מהכתר וזש"ר כאן מבריח מן הקצה אל הקצה וכמ"ש בזח"ב קע"ה ב'. ומש"ר בכל עולם ועולם לפי ערכו י"ל דהיינו שבחי' יעקב שייך גם למעלה מאצי', וכמ"ש בלק"ת פ' ויצא גבי והכשבים הפריד יעקב, ועוד שהרי בחי' ועמדו רגליו איתא בע"ח הובא בהרמ"ז תולדות קל"ה דהיינו שני עקבי א"ק א"כ גם שם שייך ההמשכה מבחי' יו"ד ח"ע שהיא חכ' דא"ק לבחי' עקב בשגם כי רגלי א"ק מסתיימים בתחתית העשיה, וגם בפי' בכל עולם ועולם לפי ערכו היינו גם בבי"ע וכדפי' רשב"י בפ' ויצא שם בענין וילך חרנה, ועמ"ש בד"ה ענין משמח חתן, יעקב אותיות יבקע אז יבקע כשחר כו' וע' מזה בזח"ג ק"ד א' ובז"ה שם פי' ויעקב שהוא ת"ת ממשיך לו שפע מא"א דז"א בע"ק אחיד ותליא כנז' באד"ר ואומר אז יבקע כשחר יבקע אותיות יעקב בסוד בקיעת האורות וארוכתך דהיינו הארת א"א שנק' אריך דאסיא לכל מרעין וכאבין כו', ועיין מענין אז יבקע בקיעת האורות בסידור שער הסוכות על המאמר הנ"ל, ועמ"ש סוף הביאור שע"פ מי מנה עפר יעקב כי שרשו של יעקב גבוה מז"א הנק' ישראל כי הוא נמשך מיסוד אבא ממש שלמעלה מז"א רק שנשפל ונמשך למטה מז"א וזהו פי' יו"ד עקב עכ"ל וי"ל ע"ז כמשל הראי' שנמשך למטה מהשמיעה כמ"ש במ"א ע"פ הראיני את מראיך ועיין עוד בע"ח שער הארת המוחין זו"ג ספ"א בפי' אך יצא יצא יעקב שהם ב' בחי' יעקב וז"ש באד"ר קל"ח ב' בתראה שלים קדמאה לא שלים ועד"ז פי' הרמ"ז פ' אמור צ"ו ב' ענין יעקב שלימא היינו פנימיות זעיר בסוד קול כו' ע"ש, ועד"ז י"ל ג"כ בענין ב' בחי' דוישב יעקב הא' במגורי אביו הב' בארץ כנען שהם ג"כ מב' בחי' יעקב הנ"ל.

ומש"ר קלא דאשתמע הוא בחי' התורה, כן ביאר בזח"א ד"נ ע"ב, והיינו כי הנה בענין הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו פי' דאו"א נק' הנסתרות עלמא דאתכסיא ובחי' זו"נ שהן ו"ה נק' נגלות וזהו ו"ה נגלות כו' ועיקר הגילוי הוא ע"י שנמשך הקול בדבור שהיא מל' עלמא דאתגלייא ומקור דבי"ע, ולכן נאמר ויאהב יעקב את רחל כדי להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה כנז' בזח"א ויצא קנ"ד ב', ועיין בזח"ב וארא דכ"ה סע"ב מענין התחברות קול ודבור ע"י עסק התורה ודכ"ו א' ובפי' הרמ"ז שם וד"ג ע"א גבי קול אמר לדבור אתי כו' ובמק"מ שם בשם נ"ב מהרח"ו ששרשן מן ו"ד דמלוי יו"ד ונת' מזה במ"א בדרוש מחצית השקל, ועיין מ"ש בד"ה כה אמר ה' אל יתהלל כו' כ"א בזאת יתהלל כו', ותוכן הענין דיש בחכמה ב' בחינות א' בחי' החכמה בעצמה ב' בחי' כח התפשטותה למטה לברר בירורים, ובחי' זו הב' שרשה נמשך ממקום עליון יותר וכמו ענין הכח דוידבר שלשת אלפים משל כו' לפ"ז יש מעלה יתירה בבחי' ו"ד דמלוי יו"ד שהן שרש קלא דאשתמע ודבור שכח התפשטות זו להמשיך האור למטה צ"ל נמשך ממקום עליון ועמ"ש כה"ג בענין לך לך כו', קלא דלא אשתמע שרשו ממו"ס וז"א שרשו מעתיקא גלגלתא דא"א כמו ראי' לגבי שמיעה כך קלא דאשתמע לגבי לא אשתמע כו'. ומש"ר כמשל הקול המחבר כו' וכך התורה כו' מבואר

ממש"ש בזח"א ד"ן ע"ב וקול דיעקב דאיהו אורייתא כו' אחיד בההוא פנימאה דלא אשתמע ואחיד בהאי דלבר דאשתמע תרין אלין דלא אשתמעו ותרין אלין דאשתמעו, תרין דלא אשתמעו דא הוא חכמה עילאה סתימאה דקיימא במחשבה דלא אתגליא, והיינו ח"ס כשנמשך ממנה בח"ע דאצי' שנק' מחשבה דלא אתגליא וזהו ענין היוד דשם הוי' ואח"כ נמשך משם קול דלא אשתמע והוא בינה שנק' ג"כ קול דממה דקה כמ"ש ח"ג ד"ל ע"ב ודקצ"ג ע"ב, ואח"כ תרין דאשתמעו קול דיעקב ודבור דאתאחיד בהדיה נמצא קול התורה ממשיך מחו"ב עילאין שבהם מלובש אור דמו"ס לידי גילוי בבחי' דיבור שהוא מל' מקור דבי"ע, וז"ש כאן והוא בחי' קול כו' מבחי' יו"ד כו' עד עקב. ויובן עוד עפמ"ש בזח"א קמ"א ב' ע"פ חכמות בחוץ תרונה ת"ח חכמה עילאה איהי סתימא דכל סתימין, ויש לפרש דמיירי בח"ס ובחכמה דאצי' ע' מק"מ שם והיינו כמ"ש ד"ן הנ"ל ח"ע סתימאה דקיימא במחשבה כו' וכנ"ל, וכד אתפשטת לאתנהרא ואתנהרא ברזא דעלמא דאתי כו' וכולא בחשאי דלא אשתמע לבר, היינו כנ"ל שנק' קלא פנימאה ואין מזה המשכה בבי"ע שנק' לבר, וכמ"ש במ"א בענין לויתן ושור הבר, לויתן נוני ימא נשמות דאצי' הנמשכי' מיחוד או"א אכן שור הבר נשמות הנמשכי' מיחוד זו"נ שהן בבריאה וכמ"ש בזח"ג ע"ח א' גבי מולדת בית או מולדת חוץ, מאתר דזו"א אשתכח כו', שנק' לבר וחוץ לפי שהמדות והדבור הם הגילוי לזולתו דהיינו לבי"ע כו', תו בעיא לאתפשטא כו' ואתעביד חד קלא דנפקא לבר ואשתמע כדין מתמן ולהלן איהו חוץ, מכאן בעי בר נש לאתקנא בעבידתיה, כי כמו זו"נ יורדי' בבי"ע לברר בירורים כן באדם בחי' עבודה ולעבדו כו' ועמ"ש בד"ה מי יתנך כאח בענין אמצאך בחוץ כו' ובד"ה קול דודי שבפ' שמות גבי ובכל עבודה בשדה כו' ברייתא לבר מגופא כו', ועיין עוד מכ"ז בזח"א דע"ד א' ע"פ והבית בהבנותו כו'. ועוד יובן ענין קלא פנימאה וקלא דנפקא לבר ע"ד שנת' בד"ה כי תשמע בקול בענין מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצוניות דמפתחות החיצוניות הוא ענין מלכותו ית' מלכות כל עולמים שנק' חיצוניות זיו והארה, ומפתחות הפנימי' הוא ההמשכה מאור א"ס הנמשך ומאיר בחכמה עילאה כו', וכמ"כ יובן עד"ז ענין קלא פנימאה קול היינו המשכה להיות חו"ב קדש מלה בגרמה כו' וקלא דנפקא לבר הוא ההמשכה בהמדות והדבור וכה"ג נת' בענין לבבתיני ובד"ה שיר השירים בענין ב' בחי' חתן כו'. ועוד יש להעיר לענין קלא פנימאה ממ"ש בפע"ח בכוונת יוהכ"פ ענין ה' קולות הפנימים ע"ש פ"ג והובא בהרמ"ז פ' בשלח דס"א שהם משפע חכמה סתימאה בעצם שבתוך פנימית הבינה, וזהו ענין נובלות חכמה שלמעלה תורה, אך אע"פ שהיא בחי' נובלות וקלא דאשתמע שלמטה ממדריגת חכמה שלמעלה וקלא דלא אשתמע עכ"ז כח הירידה זו נמשך ממקום עליון יותר היינו מבחי' כתר שלמעלה גם מהחכמה עילאה כמבואר בד"ה לך לך הנ"ל גבי נובלות חש"מ תורה, וכמו שיובן למשכיל ממ"ש בענין חכמות בחוץ באד"ר קל"א ב' ק"מ ע"א ובפ' ואתחנן דרס"ב א', דעם היות ששם מבואר שמקור כח והמשכה זו היא ממו"ס וכאן ביארנו דקלא דלא אשתמע הוא ממו"ס מ"מ היינו שלפמש"ש י"ל דקא דלא אשתמע הוא חו"ב

דאצי׳ כו׳ א״נ דאו״א במזלא אתכלילן וז״א בעתיקא אחיד ותליא, ועמ״ש גבי מרדכי בענין הלכות שנק׳ שמן המר כו׳ ומחביות שנתמלאה כו׳ עד שנשפך לחוץ כו׳ וזהו ענין יעקב יבקע שבוקע יסוד אימא מחמת רבוי האור ביותר כו׳, ועד״ז נתבאר בענין שור הבר שיש בו בחי׳ יתירה בצד א׳ מנוני ימא כו׳, גם כמ״ש במ״א ע״פ המאמר זח״א דכ״ז ע״ב בענין אעשה לו עזר שהתומ״צ שנתלבשו בגשמיות הם כעין בחי׳ הטיפה בחי׳ זיווג גופני ששרשה גבוה יותר מנשיקין אף שהם רוחניים כו׳, ועד״ז ענין קלא דאשתמע לגבי קלא דלא אשתמע כו׳, גם עפמ״ש במ״א בענין הדבור שארז״ל ומתלמידי יותר מכולם שע״י שמדבר השכל נפתח לו השכלות חדשות מה שלא הי׳ מבין מקודם והיינו לפי ששרש הדבור נלקח מלמעלה מהשכל דהיינו מקדמות השכל, ועד״ז מה שהקול מעורר הכוונה זהו ג״כ לפי ששרש בחי׳ הקול שרשו גבוה כו׳, והיינו ממש ענין הנ״ל דשרש בחי׳ קלא דאשתמע והדבור הנמשך ממנו שרשם גבוהים מהשכל חכ׳ ובינה שהם בחי׳ קלא דלא אשתמע, גם ע״ד שנת׳ במ״א בענין ראי׳ לגבי שמיעה, שהראי׳ נשפלת בעשי׳ גשמיות מה שאין השמיעה נשפל כ״כ וזהו מפני שהראי׳ בשרשה גבוה יותר מהשמיעה, וכמ״כ עד״ז יובן בענין קלא דאשתמע שהוא התורה שנתלבשה בגשמיות למטה יותר מבחי׳ קלא דלא אשתמע שהוא רעותא דלבא והיינו מפני ששרשה גבוה יותר וכמש״ל בענין הנחמדים מזהב ומפז בשם הרמ״ז ר״פ קרח ע״ש, ועיין עוד בביאור הזהר פ׳ חיי שרה גבי קוב״ה דאתכליל מאתר עילאה סתימא דכל סתימין כו׳ שביאר שם שהקו מאור א״ס מאיר בז״א יותר גם מבחו״ב כו׳. ומש״ר אך כדי * כו׳ צ״ל תחלה כו׳ קלא דלא אשתמע כו׳, מובן מכל הנ״ל דודאי גם למעלה המשכת אור א״ס בזו״נ שהן קול ודבור דתורה הוא ע״י או״א שהן קלא דלא אשתמע, וגם לפי מה שנת׳ שיש בחי׳ ומעלה יתירה בקלא דאשתמע זהו ע״ד יפה כח הבן מכח האב כנז׳ בד״ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה, אבל עכ״ז א״א להבן להיות נולד ונתהווה כ״א ע״י האב, וזהו אפילו למעלה וכ״ש וק״ו באדם הגשמי שכדי שיהי׳ קול ודבור שלו המגושמים כלי לדבר ה׳ וקולו ית׳ זהו ע״י הביטול מתחילה וכמארז״ל כדי שיקבל עליו עומ״ש בתחלה כו׳ וכמ״ש לקמן סד״ה לכן אמור לבנ״י כו׳ ועמ״ש בד״ה וכל בניך לימודי כו׳ אל תקרי בניך אלא בוניך, בוניך היינו עסק התורה, וזהו ענין והבית בהבנותו הנז׳ בזח״א ע״ד א׳ כהובא לעיל, וכדי שיהי׳ בבחי׳ זו צ״ל תחלה בבחי׳ בניך בינה בן י״ה, בחי׳ קלא דלא אשתמע כו׳. והנה ענין קלא דלא אשתמע באדם בינה לבא היינו פנימי׳ הלב רעותא דלבא שמתאחד עם המוח בבחי׳ תרין ריעין וענין שמקבל ג״כ ממו״ס היינו בחי׳ משכיל לאיתן כנז׳ בד״ה ראה אנכי נותן כו׳ בענין נקודא בהיכלא כו׳, וגם יובן ענין קלא פנימאה באדם בעבודת ה׳ ע״ד שנת׳ בד״ה אתם נצבים בענין שיש ב׳ בחי׳ שאגה הא׳ הנמשך מהתבוננות איך שמלכותו ית׳ מכ״ע ונק׳ אחרי ה׳ ילכו כארי׳ ישאג הב׳ הנמשך מהתבוננות אני הוי׳ לא שניתי, אתה הוא ה׳ לבדך כו׳ שמזה נמשך השאגה בפנימית הלב צעק לבם כו׳ וזהו ענין מ״ש בחנה וקולה לא ישמע כו׳.

ומש״ר אך כדי: תו״א כז, ב שו״ה עד עקב.

ומש"ר בענין ואשים דברי בפיך, ע' זח"א ד"ד ע"ב ומ"ש ע"ז בהגהות לד"ה יהודה אתה, ובזה יובן מאמר המדרש הנז"ל הפה נתן ליעקב כו' ועמ"ש בד"ה חקת התורה גבי תולעת יעקב מתי ישראל מה תולעת אין כחו אלא בפיו כו', וזהו ענין מ"ש מקול מחצצים בין משאבים כו' ופי' באליהו רבא פ"י מקול מחצצים אלו האומרים על טמא טמא ועל טהור טהור, הכל במקומו ובזמנו והלכות שבת בשבת כו' עד ודיני חצצים באדם, ולכאורה אינו מובן מה ענין האומרים על טמא טמא ועל טהור טהור למחצצים, דדוחק לומר דמחצצים קאי רק על דיני חציצות. אך הענין עפמ"ש בזח"א ל"ב א' מקול מחצצים דא קול יעקב, מחצצים כד"א איש הבינים, ופי' במק"מ קול יעקב ת"ת שמכריע בין חו"ג לכן נק' מחצצים, ור"ל דפי' מחצצים מלשון ויחץ את העם, ויחצם לשלשה ראשים שופטים ט' מ"ג, ועד"ז איתא בתרגום יונתן באיוב כ"א כ"א ומספר חדשיו חצצו, ומנין ירחוי אתפליגו, והיינו כי חו"ג הם מים ואש שהם ב' הפכיים והתפארת שהוא קו האמצעי עושה שלום ביניהם ומכריע ביניהם, וענין הכרעה זו היינו ליתן מקום לזה וגם לזה, כי ע"פ החסד הי' נמשך גם לשאינו הגון כלל וע"י הגבורה הוא הדקדוק ביותר עד שגם שמים לא יזכו בעיניו ותפארת היא מדה ממוצעת כמו איזו דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה, וע"פ רוב מטה הוא כלפי החסד ואעפ"כ נותן מקום גם לגבורה ומדה"ד כו', נמצא הוא מחצה ומחלק ונותן לכל בחי' חלק הראוי לו וע"י מדה זו היא התנהגות העולמות, וזהו ענין התורה כשר ופסול, היינו כשר הוא נמשך ממדת החסד ופסול ממדת הגבורה וכמ"ש בתניא בהקדמה ועמ"ש מזה בביאור ע"פ יונתי בחגוי, וההכרעה מה יהי' כשר ומה יהי' פסול זהו ע"י ת"ת ומוחין דאו"א הנמשכין בז"א כו' לכן נק' עסק התורה מקול מחצצים, שעושי' שכל בחי' ובחי' על מקומו יבוא, ועי"ז גורם ג"כ להפריד הקליפות מהקדושה כי באומרו שהוא חייב או פסול הרי דבר ה' הוא הגוזר אומר ששרש בחי' זו לא יגביה א"ע למקום שאינו ראוי לו להתעלות כו' ע"ד מלך במשפט יעמיד ארץ, עיין מזה בד"ה המגביהי לשבת ונת' עוד באריכות ע"פ פדה בשלום נפשי, והכח הזה בקול העוסק בתורה זהו ענין ואשים דברי בפיך כו' וז"ש הא"ר מקול מחצצים אלו האומרים על טמא טמא ועל טהור טהור, שעי"ז גורם כמ"כ למעלה להבדיל בין טמא לטהור, וכדפי' בד"ה רני ושמחי גבי ובחי' אחותי, שזהו ענין אם תגביהי כנשר כו' משם אורידך כו' ע"ש היטב ומ"ש מזה בד"ה ויאבק איש, והבדלה זו זהו ענין מקול מחצצים כו', ועיין בזח"ג דמ"א ב' כלל כלא כמה דאית עשר כתרין דמהימנותא כו' וע"ד כתי' והתקדשתם כו', ועמ"ש סד"ה והבדילה הפרוכת, ועיין בזח"א די"ז א' גבי ויהי מבדיל עמודא דאמצעיתא דאיהו יום תליתאי עאל ביניהו ואפריש מחלוקת ואסכים לתרין סטרין כו' וגיהנם נחת לתתא ושמאלא אתכליל בימינא כו', ועיין דצ"ב סע"ב ע"פ חצות לילה אקום כו' קריה לקב"ה חצות לילה כו' עד דינקא בתרי גווני כו' ובפ' בא דל"ז ב' שזהו ענין ויחלק עליהם לילה כו' להיות חסדים לישראל וגבורות למצרים נגוף ורפוא כו', ועד"ז הוא ג"כ ענין מקול מחצצים, ואפשר דהיינו ע"י הקימה בחצות לילה

כו׳ ואפשר שזהו ענין כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, פי׳ מחלוקת לשון חלוקה והבדלה להבדיל בין הטמא לטהור כו׳ וסופה להתקיים וזהו ג״כ ענין מחצצים מאי מחיצה פלגותא כו׳, ועיין עוד ברע״מ ר״פ תשא בענין מחצית השקל איהו כגון חצי ההין ודא ו׳ ממוצע בין שני ההין, דהפי׳ כי ב׳ ההין בינה ומל׳, וחצי ההין היינו המחלק ב׳ ההין, ודא ו׳ פי׳ הקול שמחבר וממשיך מה׳ עילאה שהוא מחשבה עילאה לה׳ תתאה שהיא הדבור כו׳ ועי״כ נק׳ חצי ההין והיינו ממש ענין מקול מחצצים כו׳. גם י״ל ע״ד מ״ש ח״א ל״א א׳ ואפריש לון לבתר בגין לאתכללא דא בדא הה״ד ויבדל כו׳ ועי׳ ח״ג ע״ז ב׳ גבי אתא חסד ופריש לון כו׳. וענין מ״ש באליהו רבא והלכות שבת בשבת והלכות מועד במועד, היינו דהא גם בין קדושת שבת לקדושת יו״ט שייך הבדלה המבדיל בין קדש לקדש, וכמ״ש והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה״ק, והנה כל המצות צריך לקיימן במעשה וגם במחשבה ודבור וכמ״ש בד״ה ואמרת אליהם את קרבני לחמי, ודבור היינו ע״י עסק התורה נמצא כשעוסק בתורה בשבת בהלכות שבת ממשיך אור השבת עליו ע״י הדבור ועד״ז בהל׳ מועד במועד וא״כ נק׳ מקול מחצצים להמשיך כל דבר בעתו, עת לכל חפץ תחת השמים כו׳, ועמ״ש ע״פ ציון במשפט תפדה שהמשפט להיות כל דבר על מקומו והקליפות לא יתפרצו לעלות למעלה כו׳, וזהו ג״כ ענין מחצצים, וזהו תן חלק לשבעה וגם לשמונה ופירש במדרש קהלת לשבעה אלו שבעת ימי השבת וגם לשמונה אלו שמונת ימי המילה כו׳ ועוד שם לשבעה אלו ז׳ ימי הפסח וגם לשמונה אלו לשמונת ימי החג, ופי׳ תן חלק להמשיך לכל א׳ חלק הראוי לו ע״י קיום התומ״צ וזהו ואנכי איש חלק כי חלק הוי׳ עמו כו׳ ה׳ מנת חלקי כו׳. וכ״ז לפי הפי׳ דמחצצים ל׳ מחצית אמנם רש״י והרד״ק פי׳ בענין אחר. רש״י הביא ב׳ פירושים האחד שהוא מלשון מסדרי קרב, כמו מלך אין לארבה ויצא חצץ כולו, במשלי ל׳ כ״ז, והוא ענין גדוד וקבוץ, הב׳ לשון אבני חלוקי הנחל כמו ויגרס בחצץ שני באיכה ג׳ י״ו, והרד״ק פי׳ שהוא לשון חצים, וכן בתלים סי׳ ע״ז י״ח אף חצציך יתהלכו פרש״י כמו חציך, ויש שפי׳ שם שהם הברקים שהן ג״כ חציו של מקום וכמ״ש ויצא כברק חצו. והנה ענין חצים היינו תיבות התפלה כמ״ש בסידור ע״פ אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי ות״א בצלותא ובבעותא וע״ש שזהו ענין קול דממה דקה, וזהו מקול מחצצים, וגם י״ל כן על תיבות התורה כי הנה ויצא כברק חצו היינו במ״ת וכמ״ש את הקולות ואת הברקים כו׳ וכמ״ש במ״א ע״פ אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות, דהמגדלות מורים בחיצים כו׳, ועיין בלק״ת בשמואל גבי דרוש יהונתן ודוד בענין שלשת החצים כו׳, וגם מה שפרש״י אבני חלוקי הנחל ידוע שהאותיות נק׳ אבנים כו׳, וכתיב ויבחר לו חמשה חלוקי אבנים מן הנחל ופי׳ בזח״ג פ׳ פנחס דרמ״ז א׳ ובפ׳ עקב דרע״ב ע״א יעו״ש שהם ה׳ תיבות דשמע ישראל ה׳ אלקינו הוי׳ ובת״ז תיקון כ״א דנ״ט ע״א שהם ה׳ מדות לך הוי׳ הגדולה והגבורה והת״ת והנצח וההוד, והנחל הוא יסוד שבו נמשכים מדות אלו ולכן מן הנחל לקח ה׳ חלוקי אבנים, ונחל זה זהו ג״כ תיבת אחד שבפסוק שמע ישראל, ושוי לון בקורטא שהיא מ׳

להעלותן לא"א כדלקמן ועי"ז נטבע האבן במצחו של הפלשתי הוא רצון זר הנק' מצח אשה זונה הפך מצח דקדושה כו' הנז' בד"ה ועשית ציץ. ואולי י"ל חמשה חלוקי אבנים כנגד חמשה חומשי תורה עמ"ש ע"פ תורת ה' תמימה כו' ה' תיבות על כל סדר מש"ס משנה אשר הוא"ו מקבל מה"א עילאה, ובמא"א א' ד' ה' ה' חלוקי אבנים ה"ג שביסוד דנוק', ויש להעיר מענין ה' אותיות מנצפ"ך וה"א מוצאות הדבור עיין במא"א ה"א סכ"ו כ"ט ובאות מ"ם סכ"ד מנצפ"ך הם ה"ג כו', וע"י הקלע מעלה המדות דז"א למדות דא"א שלמעלה מהשכל וכן העלאת האותיות לשרשן בד"ה מזווה מימין).

וביאור הדברים הנה בחי' יעקב הוא יו"ד עקב פי' שהיו"ד שהוא תחלת המחשבה ביו"ד נברא עוה"ב הוא נמשך לבחי' עקב ורגל שהוא בחי' הדבור, ויעקב הוא מבריח מן הקצה אל הקצה, מריש כל דרגין, ובכל מדריגות עליונות יש ג"כ בחי' ראש ורגל, כמ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא, וכתי' והארץ הדום רגלי, וכתי' ומקום רגלי אכבד, ויעקב הוא בחי' יו"ד עקב בכל עולם ועולם לפי ערכו. והנה בחי' קלא דאשתמע הוא בחי' התורה שהוא בחי' המשכה, כמשל הקול המחבר וממשיך מצפוני כוונת הלב לבוא לידי גילוי בדבור, וכך התורה היא בחי' ח"ע חכים ולא בחכ' ידיעא, שהרי טעמי המצות לא נתגלו להיות בהתגלות רב להבין כל עמקי סודותיה בפרטי פרטות, ונמשכה לבחי' גילוי ע"י התלבשותה בדברים גשמיי' סדר זרעים מועד וכו', והוא בחי' קול והמשכה של יעקב יו"ד עקב דהיינו מבחי' יו"ד שהוא ח"ע להיות נמשך עד עקב והוא עשי'. אך כדי שיהי' האדם כלי ומכון שיהי' ח"ע שורה ומתגלה בו בעסק התורה צ"ל תחלה בבחי' ביטול בבחי' רעו"ד והוא בחי' קלא דלא אשתמע דרוח אמשיך רוח להיות אור ה' שורה ומתגלה בו להיות חכמת ה' בקרבו בהתגלות וחב"ד שבנפשו בטלים וטפלים אליו והוא ענין אתדבקות רוחא ברוחא, וע"ז נאמר אלוהי בקרבי וכתי' ואשים דברי בפיך, דברי ממש כי דבר ה' זו הלכה היא היא הנגלית בו והיא המדברת מתוך גרונו, ולכן נאמר על התורה בי מלכים ימלוכו, ואמרינן מאן מלכי רבנן, ומתניתא מלכתא, כי להיותו בביטול אל דבר ה' ורצונו וחכמתו ואינו תופס מקום מצד עצמו כלל הנה דבר המלך הוא השלטון והוא בחי' מלך שגוזר ואומר שאם יטעון ראובן כך כו' יהי' כך וכן לעשות כך ושלא לעשות כך וכו' ואינו בבחי' עבד כ"א בעשיית המצות שהוא כעבד המקיים מצות המלך ועושה דבריו*.

ועושה דבריו: המשך ההגהות להמאמר נדפס לעיל בכרך ב' רנח א סוף הגהות לד"ה וישב.

הערה עמ״ש בת״א פ׳ וישב יעקב בענין הכפל ב״פ בארץ

אתהלך לפני ה׳ בארצות החיים, עיין בזהר בפ׳ ויחי דרי״ט סע״ב וס״פ תרומה דקע״ח ע״ב מענין בארצות החיים. והנה בפרדס בעה״כ ערך ארץ כתב וז״ל ארץ החיים יתיחס על מל׳ ובינה, המל׳ שמקבלת מעץ החיים שהוא ז״א ע״י היסוד הנקרא אל חי וע׳ בזהר בפ׳ תזריע דמ״ב ב׳ ע״פ גמלתהו טוב כל ימי חייה בגין דעץ החיים שדר לה חיים כו׳, והבינה מפני שמקבלת מחכמה שנק׳ חיים שנאמר והחכמה תחיה בעליה, ועמ״ש בד״ה ראה אנכי איך שפי׳ תחי׳ בעליה קאי על הבינה ע״ש וע׳ בזהר ס״פ צו דל״ד סע״ב ע״פ כי עמך מקו״ח דקאי על או״א שמשם מקבל הז״א הנק׳ עץ חיים ע״ש, א״כ בחי׳ הבינה שנק׳ ג״כ ארץ החיים היינו שהוא בחי׳ מקור החיים שלמע׳ ממדריגת החיים שבמל׳ שמבחי׳ עץ החיים שהוא ז״א וע״ד מ״ש בזהר בפ׳ שלח דקנ״ח ב׳ ע״פ היש בה עץ כו׳ ואי תחמון כו׳ דהא מע״ק קא נגיד כו׳ אשר התגלות עתיק הוא בבינה כמ״ש בפ׳ בשלח ס״ג כו׳ וע׳ בפ׳ בראשית דנ״ח תחלת ע״א ומשם יובן מ״ש בפ׳ שלח יתיר ומשניא מכל אתר כו׳ וע״ד אריכות ימים שקודם המבול כו׳ וכ״מ ממ״ש בפ׳ תרומה דקע״ח ב׳ בענין בארצות החיים ע״ש בענין יהי רקיע כו׳ והיינו כי בבינה נמשך ממו״ס כמ״ש בפ׳ בראשית ד״ן ע״ב ומו״ס נק׳ עדן עילאה סתימאה דכל סתימין כו׳ באדר״ז דר״צ ע״א.

קיצור. ב׳ ארצות החיים מ׳ נקראת ארץ החיים שמקבלת החיים מז״א הנק׳ עץ החיים ובינה נק׳ ארץ החיים שמקבלת מבחי׳ כי עמך מקו״ח והוא בחי׳ שלמעלה מעץ החיים ע״ד היש בה עץ אם אין והיינו ע״י חכמה והחכמה תחיה.

ב) **והנה** באדר״ן ס״פ ל״ד פי׳ גן עדן נק׳ ארץ החיים ויש גן עדן התחתון וג״ע העליון והיינו ג״כ מ׳ ובינה וע׳ במא״א אות ג׳ סכ״א מענין גן עדן וע׳ זח״ג דרמ״ח ע״ב ובמק״מ מ׳ שם מענין באתי לגני, ולפי׳ הנ״ל מובן שבג״ע התחתון ששרשו ממל׳ נמשך האור מתפארת הנק׳ עץ החיים, ובגעה״ע בינה בא שרש ההמשכה מבחי׳ ע״ק כי עמך מקור חיים כנ״ל, ועמ״ש בענין שדה המכפילה כו׳ ומ״ש ע״פ כי נר מצוה כו׳ ודרך חיים ובענין למען חייך, וזהו ענין יהי רקיע כו׳ דכמו שיש רקיע המבדיל בין מים עליונים דאצי׳ למים תחתונים דבי״ע וזהו ענין הפרסא שבין אצי׳ לבי״ע כך עד״ז בין ז״א לע״ק שהוא בחי׳ חיים וחיי החיים כו׳ וזהו והבדילה הפרוכת לכם בין קדש שהוא ז״א ובין קדה״ק ע״ק כו׳ וע׳ באד״ר דקל״ג ב׳ וחסד דלגאו כו׳ בחיי דנשמתא כו׳ פי׳ כי האורות דאצי׳ נק׳ חיים לגופא שהם הכלים אבל ע״ק הוא נשמתא לנשמתא שמחי׳ האורות ונק׳ חיים לגופא* החיים כו׳, א״כ עד״ז י״ל ב׳ ארצות החיים שהם ב׳ בחי׳ ג״ע כו׳. ועוד יובן עפמ״ש בד״ה ויושט המלך לאסתר, כי שרביט הזהב הוא המשכת אוא״ס ב״ה והוא הוא חיות כל העולמות עליונים ותחתונים כמ״ש את שרביט הזהב וחיה

לגופא: בכת״י ב׳ אין תי׳ זו.

וקציהו התחתון כו' וקציהו העליון כו' ע"ש דקציהו התחתון י"ל שהוא ז"א דאצי' כמ"ש בד"ה מי יתנך כאח בענין כרוב א' מקצה מזה, וקציהו העליון זהו ע"ק שבו הקו מאוא"ס כו' וזהו"ע ב' בחי' ארץ החיים כו' הנ"ל. גם כמ"ש ע"פ יחיינו מיומים כו' ונחיה לפניו ומ"ש בענין באור פני מלך חיים. גם י"ל כי מבואר במ"א שבכל נברא יש ב' בחי' חיים הא' מבחי' ממכ"ע ואתה מחיה את כולם הב' מבחי' סוכ"ע, והיינו הבחי' הא' החיות שבו מאיר בבחי' פנימיות הב' מה שמאיר עליו בבחי' אור מקיף כמאמר נשמה שנתת בי כו' ואתה משמרה בקרבי כו', ועד"ז י"ל ג"כ בענין ההשגה בב' בחי' הנ"ל זהו ענין ב' ארצות החיים כו' אך בד"ה ויושט המלך לאסתר משמע דגם בחי' סוכ"ע זהו קציהו התחתון דשרביט הזהב כו' ע"כ י"ל כי ב' בחי' חיים הנ"ל זהו הכל משם הוי' המורה על המשכת החיות בעולמות ה"א אחרונה הוא ממכ"ע וג' אותיות ראשונות בחי' סוכ"ע ג"פ קדוש כו' אכן בחי' סוכ"ע י"ל שנקרא מקור חיים, וזהו ענין גן עדן התחתון וגעה"ע בג"ע התחתון הגילוי מבחי' ממכ"ע ובג"ע העליון הארה מבחי' סוכ"ע כי בינה מקננא בכורסיא ובינה מקור המקיפים, ולכן געה"ע נק' ג"כ שמים וגעה"ת ארץ כנודע בפי' מי לי בשמים כו', אכן לע"ל בתחה"מ יהי' הגילוי מלמעלה מבחי' שם הוי' היינו מבחי' שמו הגדול כו' שהוא למעלה גם מבחי' סוכ"ע ואינו בגדר עלמין כלל, רק שי"ל כי גילוי זה נק' חיי החיים פי' שהוא החיות של בחי' החיים שהן סוכ"ע וממכ"ע, וז"ש כאן וכמו חיים לשון רבים כו' ענין הרבים היינו ג' בחי' ארץ החיים ומקור החיים וחיי החיים כו', וע' באד"ר דק"ל ע"ב ומחד נוקבא חיין דחיין וזהו ענין והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים ואין צרור פחות משלשה כמ"ש בפרדס בערך צרור.

קיצור. ב' ארצות החיים ג"ע התחתון ששרשו ממ' וגעה"ע ששרשו מבינה והן ב' ההי"ן דלעבדה ולשמרה ה' עילאה וה' תתאה, והבדילה הפרוכת לכם יהי רקיע ויהי מבדיל, ועד"ז יש עמוד בין ג"ע התחתון לגעה"ע כמ"ש בת"א ר"פ ואתה תצוה חיים וחיי החיים, ועמ"ש בענין את שרביט הזהב וחיה, בענין יחיינו מיומים ובענין ונחיה לפניו. ענין צרור החיים ואין צרור פחות משלשה י"ל ג"ע התחתון וג"ע העליון ותחה"מ שגבוה מב' הבחי'.

ג) עוי"ל בענין ב' ארצות החיים, דכבר נתבאר הפי' שג"ע נק' ארץ החיים לפי כי עץ החיים בתוך הגן וכתיב ולקח גם מעץ החיים וחי לעולם, ע"כ נק' ג"ע ארץ החיים. והנה ענין עה"ח זהו כי האדם עץ השדה וז"א נק' עה"ח אך נק' כמראה אדם בזח"ב פ' משפטים דקכ"ב סע"א במק"מ שם, אך כתר נקרא האדם הגדול א"א וא"כ נק' ג"כ עה"ח כי האדם עץ, וזהו ועה"ח בתוך הגן, ועמ"ש שג"ע נק' תחלת מעשיך בד"ה ביום השמע"צ כנישין, וזהו ענין וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען, ב"פ בארץ היינו ב' ארצות החיים, כמ"ש בת"א בד"ה וישב יעקב, ועמ"ש בד"ה והוא עבר שרש יעקב גבוה מעשו כי עשו תהו ויעקב עקודים כו'. עוי"ל בענין ב' ארצות החיים י"ל ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ ע' מזה זהר ר"פ נח דנ"ט ע"ב ובפ' ויחי דף רי"ו ע"א, וארז"ל במקום שבע"ת עומדים צד"ג אין יכולים לעמוד, וע' מזה

בזהר ויקרא די"ו ע"ב והיינו שהתשובה בבינה והוא ארץ החיים העליונה כי ע"י תשובה ממעמקים קראתיך ונהר כי יחרב ויבש וצריך לחפור בעומק יותר, בד"ה תקעו בחדש דרוש הראשון, והיינו מיסוד אבא; וא"כ צדיקים נהנים מבחי' ונהר יסוד ז"א המשקה את הגן מל', ובע"ת נהנים מנהר יס"א יוצא מעדן להשקות את הגן בינה, והנה צדיקים יכולים ג"כ להגיע בחי' זו כמבואר בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון בענין שיעקב והי' הוי' לי לאלקים, גם ע"ד לאתבא צדיקיא בתיובתא, וזהו אתהלך לפני הוי' בארצות החיים גם לפני הוי' ע"ד לפני הוי' תטהרו, ועמ"ש ע"פ הזהר ר"פ נח הנ"ל בענין חלק לעוה"ב ובן עוה"ב.

בארצות החיים, נער מט"ט בן שבע עשרה שנה גימט' טוב, אבל א"י מקבל מבחי' חי ויש ב' בחי' חי והחכמה תחי' ובחי' יסוד נק' חי ירושמ"ע וירושמ"ט, וזהו למען חייך ר"ל שתקבל מבחי' חי ועדיף מבחי' נער וטוב ע' מד"ר וישלח ר"פ ע"ד.

ילקוט ס"פ וישלח ב' פר"א משמע שע"י שעשו הלך מהארץ וישב יעקב ר"ל שאז נעשית הארץ ארץ חיים, כי עשו מונע גילוי חיים העליונים בארץ כמ"ש הרמ"ז ר"פ נח שהם מונעים מיתוק הדין כו', באדר"ן ס"פ ל"ד תורה נק' חיים עץ חיים הוא וגמ"ח נק' חיים כי טוב חסדך מחיים וזהו ב' בחי' בארץ, המסחר טוב לי תורת ע"ד ע"כ יעזוב כו' ראה חיים עם אשה אשר אהבת דהיינו תורה ופי' ראה חיים ע"ד ודרך חיים זהו גבוה מנר מצוה ותורה אור והוא פנימי' התורה, וישב יעקב המשכה בארץ החיים דלעילא בינה מה שנמשך בה מעת"י נק' י' עקב או"א מלבישים לנו"ה דעתיק, וע' וגבה מאד ת"ת דע"י נק' יעקב עולה עד הכתר דעתיק, והנה יעקב עם מגורי גימט' אמת ע"ד תתן אמת ליעקב והוא בחי' באור פני מלך חיים ועמ"ש בלק"ת פ' מסעי בד"ה הנה גבי מסעות ושם פ"ד.

קיצור. ב' ארצות החיים כי האדם עץ השדה היינו עץ חיים ויש כמראה אדם בכף הדמיון ויש אדם הגדול הנק' אדם קדמון וזהו והבאת שלום בין אדם לחבירו וישב יעקב בבחי' ב' ארצות הנ"ל. גם ב' ארצות ע"ד מקום שבע"ת עומדים ומקום שצדיקים עומדים, וזהו אתהלך לפני ה' כמו לפני ה' תטהרו, תטהרו גימט' כתר גם חלק לעוה"ב ובן עוה"ב, ארץ שמקבלת מבחי' חי העולמים גבוה מזה שמקבלת מבחי' נער בן שבע עשרה שנה גימט' טוב כי חי יש בו בחי' יתירה, וישב יעקב אחר שהלך עשו מהארץ ע"ד ועלו מושיעים כו' הר עשו ואז והיתה, טוב לי ע"ד ראה חיים כו', יעקב או"א מלבישים נו"ה דעתיק, יעקב עם מגורי גימט' אמת ודוחה מחנה אשור שהוא ר"ס חסד חד מנין מגורי כו' ג"פ הנ"ל.

לד"ה וישב יעקב. ב"פ וישב יעקב הא' בארץ מגורי אביו י"ל המשכת אור א"ס בחו"ב ע"י התורה כי יעקב אותיות יבקע שהקו וחוט בוקע הצמצום, מגורי ז"פ הבל, הבל הבלים דקהלת עמ"ש בזח"ג מ"ז ב', ויעקב ז"פ הוי', היינו וישע ה' אל הבל, ויעקב עם מגורי גימ' אמת ז"פ ס"ג ע' פע"ת דרוש השופר וזהו תתן אמת ליעקב, וע' אג"ה ע"פ זורע צדקה שכר אמת ואמת הוא תורה, א"כ א"ש בארץ מגורי ע"י התורה נמשך אמת, בארץ כנען וע"י וזורע צדקה, ועיין בישעי' סי' יו"ד ל"ב בת"י משרייתיה מאתים ושתין אלפי רבוא חסר חד, וכ"ה בגמרא פרק חלק דף צ"ה ע"ב, א"כ זהו ג"כ כמנין מגורי ומנין ז"פ הבל שהם חשבון מאתן ושתין חס חד ואפ"ל כי חשבון מאתן ושתין היינו ג"כ עשרה פעמים הוי' רק חסר חד שאין אחדותו ית' מאיר בהם כו' שהם מקבלים רק מבחי' אחוריים, ונק' מגורי אביו כי יצחק שם ס"ג ומלויו הבל, הב' בארץ כנען זהו ההמשכה מאצי' בבי"ע ע"י המ', וזהו עצמו ענין ב' אחיות שנשא יעקב. והנה ענין כנען בידו מאזני מרמה כנען דקדושה זהו ענין מ"ש ביעקב בא אחיך במרמה ויקח ברכתך, לכן שייך וישב יעקב דוקא בארץ כנען, וזהו ויעקבני פעמים, ועמ"ש ע"פ בבטן עקב את אחיו, ומ"ש בענין משל השועל שרימה את הזאב שע"י שהכביד הזאב עלה השועל מהבור, והנה עת אשר שלט כו' לרע לו זהו ענין המרמה ועיין מזה בפרדס שער אבי"ע פ"ז ובעה"כ ערך פריעה ועמ"ש בת"א פ' נח בד"ה מים רבים. והנה המשל שהסוחר מפזר המעות שלו בשביל שאח"כ ירוויח, כמ"כ יובן ממ"ש ע"פ צדקת פרזונו צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיזרן כו' ועי"ז דוקא כי עין בעין יראו וכל המעלה שיהי' בימוה"מ, וזהו ונוגשיך צדקה, וכענין הזורעים בדמעה ברנה יקצורו וע' מזה במד"ר וישלח פע"ט, מחנה סנחריב היו ג"כ ר"ס חסר חד זהו ג"כ כמו ז"פ הבל של ז' הבלים הרעים וחזקיהו ע"י עסק התורה המשיך וישב יעקב בארץ מגורי ועי"ז נאבד מחנה סנחריב, וכן בחי' זו בנפש טוב לי תורת פיך כו' וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני ונאוה, דרוש השני, ועמ"ש בד"ה להבין מארז"ל יפה שעה א' בתומע"ט בת"א פ' חיי, וממש יובן דג"ע זיו השכינה גבוה יותר מעולמות בריאה יצירה ששם היו הנשמות קודם ירידתן, שהשגתן מבחי' מל' ע"ד וצדקתך ירננו, אבל הזיו זהו מבחי' האור כי טוב, ובלשון אחר חיות העולמות מז"ת דמ' וג"ע מכח"ב שבמ', ומע"ט יפים גם מזיו השכינה והיינו שהעבודה היא בשמחה וטוב לבב יותר מרוב כל, וקיום המצות זהו דוקא למטה, כנזכר בד"ה יביאו לבוש מל', וגם כמ"ש בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה, שהעלאת מ"ן דוקא מדבר חידוש כמשל צפור המדברת, ועד"ז הצחוק ותענוג עליון עשה לי אלקים לכן עי"ז דוקא נמשך וישע ה' אל הבל כנ"ל. ובענין הריוח בתשובה מבואר כאן בפנים ועמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב הטעם שדוקא בעוה"ז יגיע לבחי' רעותא דלבא, ויובן זה ממ"ש בפי' אלה תולדות יצחק זהו בן אברהם דוקא.

ומ"ש* שבזמן בהמ"ק היו מקבלים רעו"ד מהיכל קדה"ק זהו כמ"ש ע"פ מאמר הזהר ר"פ ויצא ע"פ קומה ה' למנוחתך, מענין כנר בפני האבוקה,

ומ"ש: בתו"א כז, א.

ועכשיו ובקשתם משם, ע״ד אם לעוברי רצונו כו׳ ור״ל מצד התלבשות השכינה בעשר קליפין דעשי׳ להחיותם בשפע מכ״ש שעושי רצונו יקבלו ממנה הרעו״ד להכלל ולהבטל, ממשל המלך כשהוא בדרך אפשר להשיגו לדבר עמו בקל יותר מכשהוא בביתו דמאן חשוב ומאן ספון ועד״ז פי׳ העבודת ישראל בשם הה״מ נ״ע פי׳ כל רודפיה להשיג גילוי אלקות, השיגוה דוקא בין המצרים כמשל הנ״ל, נמצא זהו ענין עת אשר שלט כו׳ והיינו ענין כנען בידו מאזני מרמה, גם ע״ד מ״ש בד״ה בשלח פרעה בפי׳ ותקח את בגדי עשו כו׳ ותלבש את יעקב כו׳ והיתר מרמה זו כי זהו תיקון חטא עה״ד שבא הנחש במרמה והנחש הי׳ ערום כו׳, לכן אני חכמה שכנתי ערמה כו׳, וזהו ענין שניתן ארץ כנען כמ״ש לאמר לך אתן ארץ כנען חבל נחלתכם, אך כנען ג״כ לשון הכנעה היא בחי׳ יראה ובחי׳ עבד ועמ״ש ע״פ וטהר לבנו לעבדך באמת כי אתה סלחן, משם יובן מעלת היראה ובחי׳ עבד ועמ״ש ע״פ והי׳ אמונת עתך כו׳ יראת ה׳ אוצרו, וזהו היתה כאניות סוחר ממרחק לחמה פי׳ ע״ד ובקשתם משם.

וזהו וישב יעקב, כי בחי׳ מאזני מרמה היינו הקול קול יעקב והידים ידי עשו כמ״ש במ״א, והנה שממית בידים תתפש, שכבד אביו ובחי׳ זו יש ביעקב ביתר כי כבד את אביך ואת אמך ע״י הברכות הנק׳ כי מכבדי אכבד מאחר שההפך נק׳ גוזל אביו ואמו כו׳, וגם מה שהידים ידי עשו במו״מ עי״ז אח״כ ע״י הצדקה וגמ״ח ד׳ הידות יהי׳ לכם והחמישית כו׳. ב׳ ארצות לאה ורחל וא״כ יחוד יעקב עם המוז׳ זהו ע״ד כוונת אחד אח ד׳ כי ד׳ רבתי תבונה מקבלת מהמדות, ואח״כ בשכמל״ו זהו ארץ כנען, לע״ל ולא יהי׳ עוד כנעני כי לא יצטרך לבירורים כ״א שיר חדש ולא יהי׳ מאזני מרמה כ״א מאזני צדק כו׳ מתקלא כו׳.

וישב, ל״ז ב׳

אלה תולדות. פ״ט דברכות נ״ה ב׳ לעולם יצפה אדם לחלום טוב עד כ״ב שנה. פ״ו דסוטה דל״ו ע״ב הי׳ ראוי יוסף לצאת ממנו י״ב שבטים כדרך שיצא מיעקב אביו שנאמר אלה תולדות יעקב יוסף כו׳. פ״ח דב״ב קכ״ג א׳ ראויה היתה בכורה לצאת מרחל דכתיב אלה תולדות יעקב יוסף כו׳. פי״א דסנהדרין ק״ו א׳ וישב יעקב כו׳ ויבא יוסף את דבתם כו׳. רבות וישב פפ״ד צ״ג ב׳ אלה תולדות יעקב יוסף כו׳ שכל מה שאירע לזה אירע לזה כו׳ כי ברא כרעא אבל יש שיפה כח הבן מכח האב, ועכ״פ מעצמיות האב וכמו שלמעלה לפעמים הטיפה נמשכת רק מז״ת ולפעמים מג״ר וגם מפנימיות ועצמיות ובחי׳ יחוד ישראל ורחל שבמוסף דשבת גבוה מכל היחודים וזהו ענין יוסף בחי׳ מוסף. ויותר י״ל ע״ד שבשמיני עצרת נמשך יחוד כללי

והלידה מזה שש״פ ובכל יום יש יחוד ולידה, אלא שזהו בחינה פרטית ובשמע״צ בחי׳ כללית כך הוא ענין יוסף שהוא תולדות כללות יעקב ממש. וע׳ זח״ג רג״ב גבי ציורא ודיוקנא דאבוי אתרשים ביה ממש ויבא יוסף שם והוא ג״כ בירושלמי פ״ק דפאה ויבא יוסף, ר״פ פ״ו, אלה תולדות יעקב יוסף רבות נשא פי״ד סוף קרבן נשיא לבני אפרים בענין שניהם מלאים סלת שהי׳ יוסף דומה לאביו בכל דבר כו׳.

זח״א כא״ב יעקב ביוסף נטיל ביתא דכתיב אלה תולדות יעקב יוסף, היינו מש״ש גופא לא אתדבק בנוקבא עד דאזדווג בהדי ברית, ועיין זח״ג רד״א. בסה״מ ד״נ ע״ב סי׳ ק״ד. לך לך פ״ה סע״א ופריו מתוק לחכי דא יוסף כו׳ וע״ד כתיב אלה תולדות יעקב יוסף דכל אינון תולדות דיעקב ביוסף הצדיק קיימי דעביד תולדות כו׳, ומזה יובן ענין בן פורת יוסף, ועמ״ש ע״פ המאמר זח״א ר״פ נח ע״פ אלה תולדות נח דהא יסודא דעלמא איהו דעביד תולדות כו׳, שהוא ההמשכה הפנימיו׳ שנמשך בשבת משא״כ בחול נמשך רק המשכה חיצוניות יש מאין, ועד״ז יובן אלה תולדות יעקב יוסף כו׳. וישב קפב״ב, ודא הוא רזא דאות ו״ו, ועיין מענין ו׳ בפ׳ יתרו סז״א ואדמ״ו שם פי׳ תרין ווי״ן הם יסוד אבא ויסוד ז״א, א״כ גם כאן י״ל כי יעקב נמשך מיסוד אבא ויוסף הוא יסוד ז״א, וא״ש היטב שהי׳ יוסף דומה לאביו בכל דבר כו׳.

וישב, ל״ז ה׳

ויחלם יוסף, רבות וישב פרשה פ״ד צ״ג ד׳ שמעו נא כו׳ כך יהי׳ הנביאים מוכיחים אתכם שמעו נא אשר ה׳ אומר, במיכה סי׳ ו׳.

והנה אנחנו מאלמים, ירושלמי פ״ב דחגיגה ה״א ע״פ תאלמנה שפתי שקר כו׳ יתחרשן יתפרכן ישתתקן, יתחרשן כד״א מי שם פה לאדם או אלם וגו׳, יתפרכן (יתפררו לפירורים מלשון נפרכת בצפורן) כד״א והנה אנחנו מאלמים אלומים וגו׳, ישתתקון כמשמעו שאינו מדבר עכ״ל. וכ״ה ברבות בראשית פ״א ג״ג, ושם הגירסא בשינוי קצת ונראה שהגירסא שבירושלמי נכונה ביותר. אך בפי׳ יתפרכון פי׳ המ״כ ענין קשירה וכן מאלמים פי׳ קושרין האלומות, אך לא מצאתי פרך על לשון קשירה, כי הנה אמללה גפן ישעי׳ כ״ד ת״י אתפריכו גפניא, שרופה באש כסוחה תלים פי׳

ת״י מתוקדא בנורא ומופרכא וכ״ז הוא ענין כריתה, גרש כרמל בפ׳ ויקרא ב׳ י״ד ת״י פירוכין רכיכן, נמצא פירוכין הוא גרש וגרש פירש״י לשון שבירה וטחינה גורסה ברחיים של גרוסות. אך קשה איך יפרשו ענין פריכה במאלמים אלומים שהוא אגודות התבואה כמ״ש בוא יבא ברנה נושא אלמתיו, וצ״ל משום שכדי לעשות האלומה הוא ע״י קצירה שקוצרים תחלה את התבואה, לכן מחמת הקצירה נק׳ יתפרכון כו׳, וכ״מ ברבות ר״פ ויגש גבי ונגש חורש בקוצר זה יוסף שנאמר והנה אנחנו מאלמים אלומים. רבות וישב פפ״ד צד״א והנה קמה אלומתי משקותיתא דאימא קאים לי. ר״פ ויגש ק״ד ב׳, הנה ימים באים נאום ה׳ ונגש חורש בקוצר, בעמוס סי׳ ט׳, חורש זה יוסף שנאמר והנה אנחנו מאלמים אלומי׳. זח״א מקץ קצ״ט ב׳. ח״ב משפטים ק״ב ע״א כל הכורע בברוך צדיק כו׳ והנה תסובינה אלומותיכם ותשתחוין לאלומתי, וכ״ה זח״ג פנחס רמב״ב ושזהו ענין משיח בן אפרים. ועו״ש והנה קמה אלומתי וגם נצבה דכך תפלה מעומד וכן כל הזוקף זוקף בשם כו׳. ת״ז תיקון ה׳ טו״ב ובח״צ שם סק״ט פי׳ אלומתי היא מל׳ שנק׳ נאלמתי דומיה ויותר י״ל יונת אלם, וענין קמה זהו שנעשית עטרת בעלה כתר לז״א, וגם נצבה היינו תחילה קמה זהו עלייתה ביו״ד שעל הוי״ו דאלף וגם נצבה עלייתה בקש״י כו׳. ואפ״ל כמ״ש בביאור מהלכים בין העומדים שעליה זו דמל׳ להיות עט״ב זהו דוקא אחר הנשואין שמקבלת טיפת מ״ד דמ״ה המברר ב״ן אזי עולה לס״ג ע״ב, זהו והנה קמה אלומתי דוקא. ויש להעיר ממ״ש בזח״ג ויקרא ז׳ סע״א וב׳ בענין ולא תוסף קום כ״א אקים את כו׳ או מפסוק ותקם את דבריך כי צדיק אתה, וממ״ש הקימותי את דבר ה׳ בש״א ט״ו י״ג.

וישב, וימשכו, בע״ח סוף של״ב פ״ה מבואר ענין גניבת יוסף שהוא המשכת שליש העליון דחסדים המכוסים לשינקו החיצו׳ מזה, ונודע דע״י המילה נמשך גילוי חסד זה דקדושה, והנה נת׳ אצלינו איך שהמשכה זו נק׳ כסף וצ״ל תחילה העלאה ונק׳ משיכה ע״ש, לפ״ז נ״ל לפרש דלכך גם בזלעו״ז ביניקת החיצוני׳ מבחי׳ זו נזכר ג״ב משיכה וכסף בפסוק זה, וי״ל דע״י שהאדם נמשך בתאוות ממשיך עליו מלמעלה אהבות רעות מהיכלות הטומאה וזהו בחי׳ כסף נמאס ירמי׳ ו׳ י׳, וגם כסף מלשון אי כסף בושת וחרפה, וכמ״ש בערלה חרפה היא לנו, ועמ״ש ע״פ כעותיה כו׳, ובזה יובן מה שמילא יוסף כספי׳ בשקם של השבטים להמשיך להם אה״ר דקדושה לתקן הפגם.

וישב, ל"ח י"א

ויאמר יהודה, יר"ק יבום אות ב׳ בשם כנפי יונה וישב יעקב בארץ מגורי
ר"ת יבום כו׳ שם ג"ד בעמה"מ שער הששי ס"פ נ"ה ל"ג ב׳ שבי
אלמנה בית אביך עד יגדל כו׳ זהו ענין הגלות והיינו עד שיומשכו מוחין
דגדלות בז"א כו׳, ואפ"ל שלה מענין עד כי יבא שיל"ה, וכ"כ עוד בשער
ט"ז פ׳ י"ב קל"ב סע"א ובפרק מ"ד קנ"א ד׳ ותסר בגדי. ותשב בפתח עינים
פ"ק דסוטה ד"י סע"א ירושלמי פ"ק דסוטה ה"ד אלא שתלתה עיניה לפתח
שכל העינים מצפות לו. דבות חיי שרה ס"פ סמ"ך ותכס בצעיף שנים הם
שנתכסו בצעיף וילדו תאומים כו׳. ותשב בפתח זח"ב ס"פ ויקהל רי"ח א׳.
אחרי דע"א סע"ב.

וישב, מ"ם יו"ד

ובגפן שלשה שריגים, חולין צ"ב א׳ גפן אלו ישראל, שלשה שריגים
במא"א אות ג׳ סכ"ג גפן פוריה נק׳ נוקבא דקדושה ועומדת כנגד
נה"י וזהו ובגפן שלשה שריגים עכ"ל. ולפי הגמ׳ הנ"ל י"ל גפן היינו שכינתא
עילאה בינה וג׳ שריגים הנמשכים ממנה הם חג"ת שהם ג׳ מועדים. זח"א
וישב קצ"ב א׳, ויחי רל"ח א׳. ח"ג פ׳ בלק קפ"ט א׳ ב׳ שריג פירושו אשכול
יש להעיר מענין אשכול הכופר, לפמ"ש המק"מ פ׳ בלק ג׳ שריגים שהמוחין
שבתוכה מנה"י דז"א מוציאה הארתם לתחתונים י"ל שזהו היכל קדה"ק
דבריאה שבתוכו תנה"י דמל׳ דאצי׳ כמ"ש בע"ח שער כסה"כ, וכה"ג כתבתי
ע"פ ואנכי נטעתיך שורק בירמיה סי׳ ב׳ כ"א*, שכן פירש הפרדס בענין
ג׳ נקודות דשורק שהוא מה שהיא מוציאה לתחתונים מה שקיבלה מבעלה
כו׳, וקרוב לזה פי׳ במק"מ בשם נ"ב מהרח"ו שהם ארגמן והרמ"ז שם פי׳
דיין הנמשך בגפן הנ"ל הוא ממו"ס שבו הגבורה שנק׳ חמר טב דשקיט
על דורדיי׳, ולפמ"ש דשלשה שריגים הם ג׳ יו"ט י"ל והיא כפורחת זהו
שמע"צ.

---

* וכה"ג כתבתי... בירמי׳ סי׳ ב׳ כ"א: נדפס באוה"ת נ"ך שם ע׳ שכח.

ובגפן שלשה שריגים וגו׳ ואיתא ברבות גפן אלו ישראל שנא׳ גפן ממצרים תסיע, שלשה שריגים אלו משה אהרן ומרים כו׳ (משה בריח התיכון ת״ת אהרן חסד ענני כבוד ומינו תחבקני מרים גבורה באר), ובזהר וישב קצ״ב א׳ פי׳ ג׳ שריגים דנפקי מהאי גפן הם כהנים לוים וישראלים. ובגמ׳ פ׳ גיד הנשה חולין דצ״ב אמרו ג׳ שריגים זה אברהם יצחק ויעקב, עוד שם אלו ג׳ רגלים. הנה כתיב ותאמר להם הגפן החדלתי תירושי המשמח אלקים ואנשים, בשופטים סי׳ ט׳ יו״ד, וארז״ל רפ״ו דברכות דל״ה ע״א אם אנשים משמח אלקים במה משמח, מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין. וכ״ה בפ״ב דעירוכין די״א ע״א. ובשל״ה דפ״ט סע״א כ׳ כי יינה משמח אלקים ואנשים הבא מן היין העליון המשומר בינה כו׳, ודק״א ע״ב בענין שבע ברכות כ׳ וז״ל ברכה ראשונה בפה״ג סוד היין המשמח אלקים ואנשים ובהתעוררות השמחה הבא אליו מצד הגבורה והיין ההוא עושה פרי, ועץ החיים עושה פרי בהתעוררות זה והגפן זאת נוטלת הכל ועושה קציר כמו נטע לפיכך ברכה ראשונה על היין כו׳, ובפ׳ נח דרע״ד א׳ כתב כי יש ב׳ מיני יינות הא׳ הוא היין המשומר הנז׳ כו׳ ועוד יש בו יין אחר שנא׳ עליו חמת תנינים יינם כו׳, וע׳ מזה בזח״א ויחי דרל״ח ע״ב וישב קצ״ב א׳ (בת״א ח״ב* פ׳ שלח בד״ה ואם האכל יאכל) ופי׳ המשמח אלקי׳ כי שמחה הוא בחי׳ גילוי ההעלם כו׳, כי הנה בכל דבר יש פנימי׳ וחיצוני׳ וכן בנפש האדם שרש ופנימי׳ הנפש דבוק בעילתו בחי׳ פני אדם לקבל חיותו וחיצוני׳ הנפש הוא ההשפעה שמחי׳ את הגוף כו׳, וזהו״ע ויין ישמח לבב אנוש שהיין הי׳ טמון ונעלם בענביו ויוצא מן ההעלם ע״כ טבעו לעורר גילוי ההעלם, וכל השותה יין פניו מאדימות שהוא גילוי ההעלם שהיין מעורר גילוי פנימי׳ הדם כי הדם הוא הנפש ובפנימי׳ הדם מלובש פנימי׳ הנפש וזהו אדם א׳ דם כו׳ וזהו אל תרא יין כי יתאדם במשלי כ״ג ל״א וארז״ל פ״ח דסנהדרין ד״ע ע״א דר״ל שמאדים את הפנים, ולכן לנסכים צריך יין אדום כדאי׳ פ״ו דב״ב דצ״ג ע״ב ובמנחות ספ״ט דפ״ז ע״א והינו משום שהוא ג״כ להמשיך בחי׳ יאר ה׳ פניו, וזהו הסך נסך שכר להוי׳ וארז״ל ספ״ד דסוכה דמ״ט ע״ב שהוא לשון שתי׳ לשון שביעה לשון שכרות. (ולכאו׳ זהו תמוה אלא הפי׳ שנכתב לשון שכרות עד״מ השכור מאבד שכלו כך עי״ז נמשך הגילוי מבחי׳ שלמעלה מהשכל כו׳, ולכן הוא משמח אלקים ואנשים כי שם אלקים היינו חיצוניו׳ החיות שנמשך ע״י הפרסא המסתיר להחיות בי״ע כמ״ש כי שמש ומגן הוי׳ אלקים כו׳ (בד״ה סמכוני באשישות) ואח״כ מתלבשי׳ באנשים שהם מט״ט וסנדל״ל ונעשה הסתר יותר כנודע שהם בחי׳ מנעל מעור החופה את הרגל שהוא מל׳ משום שרגליה יורדות כו׳ ומחמת זה היא חולת אהבה עמ״ש בד״ה והי׳ מדי חדש כו׳ ואומרת סמכוני באשישות בחי׳ יין הממשיך יאר ה׳ פניו אליך כי טובים דודיך מיין ועי״ז משמח השם אלקים כו׳.

קיצור. ענין יין כי יתאדם שממשיך פנימי׳ הדם ומאדים הפנים והו״ע שכר להוי׳ ע״ד יאר ה׳ פניו גילוי פנימי׳ אדם א׳ דם ועי״ז משמח

בת״א ח״ב פ׳ שלח: הכוונה ללקו״ת. ראה מכתב כ״ק אדמו״ר מהוריי״צ נבג״מ זי״ע נדפס בהוספות לתו״א ולקו״ת. — פ׳ שלח מא, ג.

[illegible]

[illegible]

שם אלקים שהוא חיצוניו׳ החיות כמ״ש באגה״ת פ״ד ע״י שנמשך בהחיצוניו׳ מבחי׳ פנימיות ונמשך גם באנשים מט״ט וסנד״ל ע״ד מה יפו פעמיך בנעלים.

ב) **ובסד״ה** שה״ש כתב שזהו״ע נכנס יין יצא סוד פי׳ סוד היינו כמ״ש סוד הוי׳ כו׳, היינו כי קוב״ה סתים וגלי׳ כמ״ש בזח״ג פ׳ אחרי דע״ג ע״א, ופי׳ במק״מ שבחי׳ מל׳ נק׳ עלמא דאתגלי׳ ונק׳ אד׳ וז״א הוא סתים ונק׳ הוי׳, וע״ז ארז״ל לא כשאני נכתב אני נקרא כו׳, ויצא סוד היינו גילוי סוד הוי׳ שהוא בחי׳ הפנימיות. והנה ברבות פ׳ וירא פמ״ט ע״פ סוד הוי׳ ליראיו זו המילה, והענין כמ״ש סוד הוי׳ ליראיו ובריתו להודיעם פי׳ שבכדי שיהי׳ נמשך גילוי סוד הוי׳ בחי׳ ההעלם לידי גילוי בבחי׳ מל׳ הנק׳ אשה יראת ה׳ היא תתהלל הוא ע״י ובריתו להודיעם בחי׳ יסוד דדכורא המקשר ומחבר כו׳ ולכן יסוד היינו יו״ד סוד כו׳, ומזה מובן ענין נכנס יין המשמח הנ״ל אזי יצא סוד המשכת יסוד ששרשו נמשך מהבינה שהוא יין המשמח כו׳ כמ״ש בזח״ב תרומה דקנ״ב סע״ב בענין בצלאל דא צדיק דאיהו יתיב בצל אל ההוא דאקרי אל עליון כו׳ ע״ש, וע׳ בפע״ח בכוונת אל עליון כו׳ וקונה הכל וכמ״ש בביאור הפסוק שבאג״ה חגרה בעוז מתניה (ביאור ע״פ צאינה וראינה) וזהו ענין בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו, שבחי׳ העטרה והכתר נמשך לז״א ע״י אי׳ שהוא בינה שהוא בחי׳ יין המשמח שעי״ז נמשך גילוי הכתר שהוא התענוג עליון שהתגלות התענוג הוא בחי׳ השמחה ובעבודת ה׳ זהו שמחה של מצוה שעי״ז נמשך גילוי הכתר וע״י המשכת הכתר עי״ז יצא סוד, וזהו אל עליון כו׳ וקונה הכל בחי׳ כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא כו׳ וזהו ג״כ ענין קידוש על היין כי קידוש הוא המשכת קדש העליון סוכ״ע והמשכה זו ע״י יין המשמח ומעורר גילוי הפנימי׳ וכמ״ש בזח״ג אמור צ״ה א׳ והאי יין חדי למלכא כו׳ הה״ד בעטרה שעטרה לו אמו.

קיצור. שזהו ענין נכנס יין יצא סוד הוי׳ ובריתו להודיעם, יסוד יו״ד סוד, בצלאל בצל אל עליון קונה הכל, בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו, כי כל בשמים ובארץ.

ג) **אך** כדי לעורר ולהמשיך בחי׳ יין העליון בחי׳ שעטרה לו אמו זהו ע״י שמעורר כן בנפש בחי׳ יין המשמח והוא מ״ש ישמח ישראל בעושיו, כי ישראל ג״כ סתים וגליא, הגליא הוא נק׳ יעקב והפנימי׳ והסתים הוא בחי׳ ישראל, וזהו ישמח ישראל דוקא. (בד״ה צאינה וראינה הנ״ל) והממשיך גילוי הפנימי׳ זהו יין שהוא בחי׳ ההתבוננות להתבונן איך הוא ענין גילוי ההעלם היינו בחי׳ סוד הוי׳ דכולא קמי׳ כ״ח ממש רק שהוא בחי׳ סוד ומוסתר ע״י שם אלקים כו׳ בד״ה והשתי׳ כדת, פי׳ בחי׳ ושכרו דודים ששותים משקה המשכרת כמו יין שזהו השגת בחי׳ פנימיות התורה גם מה שאינו שייך למצות כלל כמו האד״ר שע״ז כתיב ארוכה מארץ מדה שעי״ז מגיע לשכרות הוא בחי׳ האה״ר שלמעלה מהדעת עכ״ל, וזהו וישמחו בך ישראל כי ישראל עבמ״ח (בד״ה חכלילי עינים מיין) וע״י שנכנס יין והתבוננות הנ״ל יצא סוד הוא האה״ר שבנפש שהוא בחי׳ אהבה המוסת׳ אור הגנוז כו׳ מההעלם אל הגילוי להיות אצלו גילוי האה״ר המושרשת בשרש נפשו במקור חוצבה.

ואפ"ל ג"כ שזהו"ע הסך נסך שכר כמו ענין השכרות הוא שמתבטל שכלו כך בחי' אה"ר הנ"ל הוא למס"נ באחד שזהו למעלה מן השכל, שעפ"י הטעם נא' לאהבה את הוי' אלקיך כי הוא חייך אך זה שימסור נפשו באחד הוא למעלה מהשכל, וזהו"ע יצא סוד והוא נמשך ע"י שנכנס יין הנ"ל היינו ענין ההתבוננות בעצמות אא"ס בחי' סוד הוי', כן מובן ממ"ש בת"א פ' שמות בד"ה כי טובים דודיך מיין, וזהו ענין מצות ניסוך היין, דהנה במא"א אות נו"ן סעי' מ"ם פי' ניסוך היין נק' המ"ן דקדושה וזרע האשה דומה ליין בסוד יין נסך עכ"ל, וכן ארז"ל ספ"ט דנדה נשים בבתוליהם כגפנים וכתיב אשתך כגפן פורי' ואשה היינו כנס"י, וא"כ ענין העלאת מ"ן זהו ענין מה שנכנס יין יצא סוד גילוי האה"ר המסותרת כו' והוא ג"כ גילוי הפנימי' כי מבואר בד"ה ראה אנכי נותן בפי' פב"פ דבר הוי' כי ע"י קבלת התורה נמשך לכאו"א מישראל בחי' הוי' בבחי' פנים שלהם ובד"ה זכור דעמלק נת' שזהו פי' כנס"י מה שמקבלת מישראל דלעילא כו' וזהו ענין כי טובים דודיך מיין דמבואר בד"ה לריח שמניך שכנ"י נק' כלה כד קבילת דכר שבחי' הסוד והאה"ר יצא בהתגלות כו', והיינו כי לפעמים נק' כנס"י רק ארוסה ולפעמים נק' נשואה כמ"ש בד"ה עיני כל אליך ישברו כי אף שנמשכה ההתבוננות בלב אם לא נמשך רק בחיצוני' הלב נק' רק ארוסה אבל אם נכנס בפנימי' הלב בכל לבי דרשתיך נק' נשואה וזה נמשך לה ע"י שעושה אותה כלי ע"י ביאה ראשונה נותן לה ה"ג דדכורא וזהו ענין דודיך מיין כו', א"כ מזה מובן ניסוך היין שהוא עד"מ העלאת מ"ן דבחי' נשואה אשה מזרעת אודם הוא ענין בכל לבי דרשתיך בחי' אה"ר הנ"ל שלמעלה מהשכל, ועמ"ש מענין ניסוך היין בד"ה ושאבתם מים בששון שזהו ע"ד והאופנים ברעש גדול כו'.

קיצור. והמשכה זו זהו ע"י שבעבודה נכנס יין התבוננות באא"ס ומזה יצא סוד אה"ר שלמעלה מהשכל וזהו ענין יין המשכר, וזהו ניסוך היין בחי' מ"ן דודיך מיין בחי' נשואה שלמעלה מבחי' ארוסה בכל לבי דרשתיך.

ד) **ובזח"ג** פ' שלח קס"ב ע"ב משמע דניסוך היין בחי' מ"ד מדאמר יוסף רביעאה איהו גו נהורין כו' עליו כתיב ונסכו רביעית ההין כו' ויוסף היינו יסוד צ"ע המשפיע מ"ד כנודע מענין אלה תולדות יעקב יוסף בזח"א דכ"א ע"ב ור"פ וישב, ומ"ש רביעאה איהו זהו כמ"ש בפ' בלק דר"ד ע"א ע"פ ומספר את רובע ישראל רביעית מן מדידו דישראל איהו ברית וע"ש דבהה"ז שביאר ענין זה מתמונת אות ג' המשפיע לאות ד' והוא השפעת מ"ד כמ"ש בזח"א ויחי דרל"ד ע"ב, ואפ"ל כי ב' הבחי' אמת וזהו מ"ש הסך נסך שכר להוי' ענין הכפל הסך נסך ענין מ"ן ומ"ד וכן בגמ' פ"ק דתענית ד"ג ע"א דרשו הסך נסך על ב' ניסוכין. והענין שיש ב' בחי' יין הא' יין אדום שהוא המ"ן אודם מן האשה כו' ויש בחי' יין לבן חמר חורין עתיק כי יין ישן ג"כ אינו אדום כמ"ש בגמ' ספ"ט דמנחות דפ"ז ע"א, ויין זה הוא שנמשך מלמעלה למטה היינו מהבינה כמ"ש זח"ג פ' בלק דקפ"ט ב' ההוא חמרא משיך לי' יעקב מרחיק ופי' במק"מ מהארת הבינה היינו מיסודות דאו"א כן כתב בשם הרח"ו, והרמ"ז שם פי' שיין זה נמשך ממו"ס שבו גבו'

דעתיק שנק׳ יין טוב כמ״ש באד״ר דקכ״ח ע״ב כחמר טב דשקיט על דורדיא ולפי שהוא שקיט ומבוסם מאד נק׳ יין הטוב, וזהו וחכך כיין הטוב, וחכך בחי׳ חכ׳ חיך מ״ה כו׳ ע״ש ובזח״ג פ׳ שמיני דל״ט ע״א פי׳ וחכך כיין הטוב דא יינה דאורייתא דאיהו טב וכמ״ש במדרש שה״ש ע״פ הביאני אל בית היין זה הר סיני, ויינה של תורה זהו ודאי המשכה מלמעלה למטה וזהו יין לבן שהוא המשכת מ״ד, איש מזריע לובן כו׳ וזהו ענין זכרו כיין לבנון בהושע סי׳ י״ד וע׳ מזה ברבות ר״פ ויקרא, וביאר ענינו (בת״א אוסרי לגפן) הוא ע״ד שמחה של מצוה שהמצות הם המשכו׳ בחי׳ אא״ס ב״ה עצמו אדון הנפלאות כו׳ ולזה ישמח לבו בקיום המצות אק״ב ממש והוא בחי׳ חמר חורין עתיק שהוא בחי׳ עונג העליון להתענג על הוי׳ ממש ונק׳ עתיק יין ישן כי או״א נק׳ זקנים ושרשם מעתיק יומין בחי׳ ימי קדם מקדמונו ש״ע כו׳ שלמעלה מבחי׳ יין חדש המתהווה מאין ליש מהבירורים כו׳ ועל יין זה נאמר הולך לדודי למישרים להיות שמאלא אתכליל בימינא להמתיק גבו׳ דמל׳ בחסדים שיהי׳ הגילוי למטה כמו למעלה כמ״ש במ״א בענין לעשות הישר בעיני ה׳ אלקיך, אך כדי להיות המשכה זו צ״ל העלאת מ״ן דבחי׳ יין אדום ויין המשכר שהוא בחי׳ גבו׳ קדושות כדי לאתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שאז יתענגו על הוי׳ בתענוג המשכות אא״ס ב״ה כי התענוג הוא שייך אחר מילוי הרצון שכשנתמלא רצונו וחפצו מה שיהי׳ חושק ומתאוה אז יתענג כו׳ וכמשנ״ת בת״א שם, ויין אדום הנ״ל דבחי׳ גבורות מה שמעורר הרצון והתשוקה להיות מתאוה וכוסף להבטל ולהכלל באא״ס ב״ה זהו״ע ההעלאת מ״ן ומה שמתענג עי״ז בבחי׳ שמחה של מצוה ועסק התורה זהו המשכת מ״ד חמר חורין עתיק כו׳. ועפי״ז יובן הדין שעל שינוי היין מברך הטוב והמטיב ועל יין לבן מברך הטוב והמטיב אפי׳ הוא גרוע יותר, כי שינוי היין היינו בענין המ״ד הבא אחר המ״ן והוא נק׳ יין הטוב שנמשך ע״י היסוד צ״ע שהוא נק׳ הטוב וזהו וחכך כיין הטוב והוא יינה של תורה ויין הראשון דבחי׳ מ״ן זהו ענין ההתבוננות בתפלה והיינו כשהיין הב׳ משובח יותר שאזי מורה על התו׳ כו׳ ות״ת כנגד כולם, ואם הוא לבן אפי׳ אינו משובח יותר בטעמו כי יין לבן זהו ודאי ענין המשכת מ״ד חמר חורין עתיק כו׳ כנ״ל, ומ״מ לנסכים צ״ל יין אדום דוקא שהוא האתעדל״ת להיות אשה מזרעת תחלה.

(**קיצור.** בזח״ג משמע דניסוך היין הוא המשכת מ״ד, וזהו הסך נסך מ״ן ומ״ד, המ״ן נק׳ יין אדום והמ״ד חמר חורין עתיק ונק׳ יין ישן והוא נק׳ יין הטוב והוא יינה של תורה והמ״ן זהו יין ההתבוננות שבתפלה, וזהו על שינוי יין מברך הטוב והמטיב, הטוב היינו יסוד והמטיב שממתיק גבו׳ דנוק׳, ועמ״ש בענין הטבת הנרות.)

ה) **וזהו** ענין שאין אומרים שירה אלא על היין ועי״ז משמח אלקים, כי הנה מבואר לעיל אות ג׳ פי׳ נכנס יין יצא סוד דהיינו שע״י ההתבוננות באלקות והשגת פנימית התו׳ שזהו הנק׳ יין עי״ז יצא סוד הוא האה״ר מה שהיתה מסותרת בנפש, וזהו ענין השיר שאומרים על היין שבחי׳ השיר הוא ממש ענין גילוי אה״ר הנ״ל מה שיוצאת מן ההסתר וההעלם לידי גילוי.

וביאור הענין כי הנה ענין השיר על הקרבן מבואר בת"א ס"פ בראשית בד"ה יבל כו' ושם אחיו יובל הוא הי' אבי כל תופש כנור ועוגב שכל בחי' ההעלאה ממהות למהות כמו מג"ע התחתון לגעה"ע וכדומה הוא ע"י השיר שהוא בחי' ביטול היש כו' וזהו בחי' עמוד שבין געה"ע להתחתון, ועמ"ש מענין העמוד בד"ה יפה שיחתן של עבדי אבות כו' בענין והאיש משתאה לה כו' ולכן בשעת הקרבן הי' צ"ל ג"כ שיר כו' ענין הקרבנות הוא העלאה מלמטה למעלה אשה ריח ניחוח וצריך לזה ג"כ שיר וביטול כדי שיוכל להתעלות וע' מ"ש מזה ג"כ בד"ה צו את בנ"י כו' את קרבני לחמי לאישי דפי' וענין כל בעלי השיר יוצאין בשיר שהשירה והזמרה הוא בחי' שמחה ותענוג שהוא בחי' יציאתם מנרתקם הוא בחי' כלים שלהם המגבילים אותם כידוע שכל החיות הנמשך לנבראים הוא בחי' אורות וכלים וע"י השיר שאומרים המלאכים יוצאים מבחי' כלים שלהם להתכלל באא"ס ב"ה ממש כי שם עוז וחדוה במקומו עכ"ל. וע' מענין עוז וחדוה במקומו במדרש תלים רסי' כ' מובן שהוא בבינה אימא עילאה שע"ז נאמר הנה מקום אתי כמ"ש בזח"ב ויקהל דר"ז, ועמ"ש עוד מענין שיר המלאכים בד"ה רני ושמחי בענין וצדקתך ירננו, ואפשר זהו"ע מ"ד בפ' החליל דעיקר שירה בפה ולא בכלי כיון שעיקר השיר הוא לצאת מהנרתק והכלי וא"כ עיקר ענין השיר ע"ד ההעלאה שבפ' ראשונה דק"ש שהוא שם מ"ב, ומ"ד עיקר שירה בכלי י"ל ג"כ דעכ"פ ההעלאה צ"ל מהכלי, וכן בשם מ"ב אור הגבורה בכלי החסד.

קיצור. ענין השיר על היין היינו ענין נכנס יין יצא סוד אה"ר, וזהו השיר על הקרבן ההעלאה ע"י ביטול היש, והיינו ע"י שמחה ותענוג שעי"ז יוצאים מהכלים והנרתק להתכלל באור א"ס אשר עוז וחדוה במקומו.

ו) **והנה** הלוים המשוררים היו צריכין לכוין הניגון המנגן והוא כענין מ"ש בדוד ויודע נגן ובאלישע כתיב והי' כנגן המנגן, והנה עיקר ענין הניגון שיהי' בו מתיקות ועריבות הנפש עד מאד אעפ"י שהוא קול גשמי הוא מפני שהניגון מורכב מכמה קולות הפכיים שמחה ומרירות והממוצע עד שע"י ההתכללות תנועות אלו יחד יהי' התענוג והעריבות לשומע משא"כ בקול פשוט אין שום תענוג וכמ"ש במ"א בענין קול השופר שאין בו תענוג רק חרדה לפי שהוא קול פשוט כו' בד"ה וכל העם רואים את הקולות, וכמו מאכל ערב הוא ג"כ ע"י התכללות מרירות ומתיקות כמו מיני המרקחת שממתיק הצנון בדבש כו' וכן סתם מאכל ערב הוא ע"י שמתקנו במלח ובשמים ומים ובשר כו' וכה"ג משא"כ מין א' כמו הפת לבד אעפ"י שלחם לבב אנוש יסעד אין בו תענוג כ"כ רק כשירעב מאד אבל המאכל הערב יתענג בו אף על השובע כמארז"ל רווחא לבסומי שכיחי בפ"ק דמגילה ד"ז ע"ב, וכן במראה גוון א' אין בו תענוג כ"כ אבל ע"י התכללות הגווני' יחד כענין ג' גווני קשת יהי' היופי וההידור וזהו ג"כ ענין יפ"ת ויפ"מ כו' ע"ד דודי צח ואדום התכללות הלובן והאודם כו'. והנה עפמ"ש לעיל בסמוך שבחי' השיר זהו"ע גילוי האה"ר הנה באה"ר זו צ"ל כלול יראה ג"כ וכמ"ש ע"פ ואהבת את שבחי' את הטפל בא לרבות בחי' היראה שתהא כלולה בהאהבה כו' ע"ד וגילו

ברעדה כו׳ כמ״ש בד״ה וידעת היום וגם כלול בה מדה״ר שע״י התבוננות הנ״ל מעורר רח״ר על ניצוץ אלקות שבנפשו שירד למטה מטה וכשהשיר כלול מג׳ בחי׳ הנ״ל נק׳ שיר משולש כו׳, אך עכ״ז באופן התכללות זו יש כמה אופנים יש מי שמתענג מניגונים משמחים שהשמחה גובר על המרירות ויש להיפוך שמתענג מניגונים שהם במרירות ועצב אף שיש בהם ג״כ תנועות משמחה אלא שהמרירות רבה עליהן כו׳, וזהו ענין עבדו את ה׳ בשמחה באו לפניו ברננה שרננה זהו הניגון שבמרירות ולכן אמרו בזח״א ויחי רננא ברמשא בחי׳ גבורה ושמחה בצפרא שהשמחה גובר כו׳, ואפשר עד״ז הי׳ ג״כ ההפרש בשיר שעל התמיד בשיר שעל תמיד של שחר הי׳ השיר ע״ד שמחה בצפרא ובשיר של תמיד בין הערבים הי׳ ע״ד רננא ברמשא, ועמ״ש בד״ה עבדו את ה׳ בשמחה, וזהו ענין ויודע נגן שיודע אופן התענוג איך שצ״ל אם מריבוי השמחה או להיפוך ועפ״י אופן התענוג כך יכוין תנועות הניגון כו׳ כמו עד״מ בגשמיות החזנים המשוררים בר״ה ויוהכ״פ אומרים ניגונים שיש בהם הרבה תנועות וקולות מחרידים שהם רבים יותר על קולות המשמחים כו׳ ובמועדי׳ בסוכות מזמרים ניגונים שיש בהן קולות משמחים ומגביהים הנפש כו׳ וע׳ מזה בספר האמונות לרב סעדי׳ גאון בסוף הספר. וזהו ענין ששיבחו דואג את דוד ויודע נגן היינו שיודע אופן המשכת התענוג העליון הנק׳ שלימותא דכולא (איך יהי׳ אם משמחה או מרננה כו׳) ועפ״י אופן התענוג עליון דאצי׳ הי׳ ממשיך קולות הניגון בכנור שלו, ועמ״ש מזה בסידור ע״פ הללוהו בנבל וכנור ומש״ש ע״פ עלי עשור ועלי נבל כו׳, וע׳ בזח״א ויחי דרי״ו סע״ב ע״פ ועתה קחו לי מנגן והי׳ כנגן המנגן, מנגן מנגן תלת זימני אמאי בגין לאתערא רוחא משלימותא דכולא ופי׳ הרמ״ז להמשיך מהדעת כו׳ וניגון סודו בבינה כמ״ש הרמ״ק בערך מנגן, גם ג׳ שמות אל אלקים הוי׳ שהם בחג״ת עולים מנגן לכך נא׳ ג״פ מנגן כי משם נחה רוח אלקי׳ על אלישע וחזרה בו הנבואה שסודה מאימא כנודע עכ״ל. וזהו״ע ושם אחיו יובל במלופם שהוא לשון הנהגה והמשכה כי הנה ארז״ל על ונהר יוצא מעדן יובל שמו שנא׳ ועל יובל ישלח שרשיו פ״ט דבכורות דנ״ה ע״ב כי יובל בחולם זהו שער החמשים דבינה שהוא פנימי׳ בינה שבה התגלות עתיק שהוא עולם התענוג והוא למעלה עדיין מבחי׳ נגינה ושיר וכענין חתנים מחופתם ונערים ממשתה נגינתם המבואר במ״א דבחי׳ חופת חתנים ת״ת דאימא שנעשה כתר לז״א זהו גבוה יותר מבחי׳ ונערים ממשתה נגינתם כו׳, ויובל במלופם לשון נפעל שהוא המתנהג כמו כצאן לטבח יובל היינו ענין המשכות (מ״ט שע״ב) בהמדות שמהם נמשך אופן הרכבת קולות הניגון ולכן הי׳ אבי כל תופש כנור ועוגב היינו הלוים המשוררים על הקרבן כו׳ ששירה שלהם הי׳ ממטה למעלה אבל הוא בחי׳ בדרך המשכה מלמעלמ״ט כו׳, אלא שנק׳ יובל במלופם מתנהג ולא מנהיג כמו בחי׳ פנימיות בינה יובל בחולם שהוא אופן ההתבוננות שבו מתלבש התענוג הוא המנהיג וממשיך התענוג בקול שבלב ולאחר שנמשך בקול שבלב נק׳ יובל במלופם אעפ״י שעדיין לא הוציאו בפה כך מ״כ. והנה ענין התכללות הקולות זהו ענין שיר כפול שיר משולש שיר מרובע המבואר בת״א פ׳ בראשית בד״ה ושם אחיו יובל כו׳.

קיצור. הניגון התכללות כמה קולות וכמו ביופי המראה ג׳ גווני הקשת וכן במאכל ערב, וכן בניגון השיר שהוא גילוי האה״ר צ״ל התכללות יראה ורחמים כו׳, ויש כמה בחי׳ באופן המזיגה והתכללות וכמו בפירות יש שהמתיקות גובר על החמיצות ויש להיפוך וזהו ענין שמחה ורגנה, וזהו ויודע נגן איך יהי׳ ההתכללות, וזהו״ע יובל אבי כל תופש כנור לשון לך יובילו המשכת השמחה מהבינה במדות ע״י השיר וזהו״ע שיר משולש ושיר מרובע משא״כ יובל בחולם פנימי׳ בינה שלמעלה מבחי׳ קול ע״ד קלא דלא אשתמע וכענין רעים שלמעלה מבחי׳ שתו ושכרו דודים, וצ״ע ענין שיר כפול ושיר פשוט שהוא בחו״ב וכתר כמ״ש בספר אשל אברהם.

ז) **וזהו** שאין אומרים שירה על היין שכל בחי׳ השיר וגילוי האה׳ המסותרת נמשך ע״י היין שהוא ההתבוננות וההשגה בפנימיות התורה, וזהו ענין יובל אבי כל תופש כנור ועוגב שמבחי׳ יובל שהוא בינה נמשך השיר כו׳ וזהו דכתיב אכלו רעים שתו ושכרו דודים כי רעים נק׳ או״א דאינון תרין רעין דלא מתפרשין כמ״ש במא״א אות ריש סל״א, ובי״ב שם מהזח״ג ויקרא ד״ז שאכלו ריעים היינו יחוד או״א, וע׳ בפ׳ ויקרא שם דף ד׳ ע״א, ודודים הם ז״ת כמ״ש במא״א אות ד׳ סעיף נו״ן כי לפעמים יש להם זיווג ולפעמים לא, ובנשמות למטה בחי׳ ריעים היינו ע״י עסק התורה ע״ד מי שתורתו אומנתו ואכלו ריעים היינו לכו לחמו בלחמי ותורתך בתוך מעי משא״כ דודים הוא מי שעוסק במו״מ אף שלומד אבל אין בקביעות ממש, והנה מ״מ יש בו בחי׳ אהבה מסותרת וכדי לעורר את האהבה הוא ע״י בינה יין המשמח וזהו ושכרו דודים ולכן השירה הוא על היין כי הנה השירה הוא להמשיך המוחין בהמדות כנ״ל בענין יובל שממשיך מבחי׳ ההתבוננות בהמדות והיינו ע״י השיר וגם עי״ז נמשך גילוי פנימי׳ המדות וזהו ע״י יין המשמח שהשמחה הוא גילוי הפנימי׳ ולכן דוקא בבחי׳ דודים צריך לבחי׳ זו לעורר את גילוי האה׳ המסותרת משא״כ בבחי׳ ריעים א״צ לזה אלא כענין שמן שלמעלה מבחי׳ יין כו׳, וכן בגשמיות הרי השיר אינו אלא בשעת השמחה משא״כ ושר בשירים על לב רע אזי אינו מתענג כלל מהשיר לכן ע״י יין המשמח אזי יתענג מהשיר כו׳, ואפ״ל שבחי׳ ריעים זהו מ״ש יבל הוא הי׳ אבי יושב אהל ומקנה ואח״כ כתיב ושם אחיו יובל כו׳ כי יושב אהל זהו עסק התו׳ כמ״ש ביעקב איש תם יושב אוהלים וגם כפשוטו שהרי מבואר במ״א שלכן היו האבות והשבטים רועי צאן כדי שיהי׳ פנוי דעתם לקשר מחשבתם בבחי׳ ביטול לאא״ס ב״ה וזהו ג״כ ענין יבל יושב אהל ומקנה בלק״ת ע״פ ומבני יששכר יודעי בינה לעתים ר״ת יבל, הרי שבחי׳ יששכר שהי׳ עוסק בתו׳ זהו בחי׳ יבל וא״כ זהו יחוד חו״ב תרין ריעין יושב אהל ובחי׳ ושם אחיו יובל להמשיך השמחה והיחוד בזו״נ הנק׳ דודים. ואפשר לפרש ענין שירה שר י״ה והוא כמ״ש בירושלמי הביאו התוס׳ פ״ב דחגיגה די״ג ע״א בפי׳ ורגליהם רגל ישרה שהוא מהלך ת״ק שנה כמו מן הארץ לרקיע ועוד יותר עליו ט״ו, והענין כמ״ש וימינו טפחה שמים אשר בהטפח יש ה׳ אצבעות שהם ה׳ מדות מחכ׳ עד הוד שהם עצמיות המדות ויסוד ומל׳ הוא ההשפעה וזהו לך הוי׳ הגדולה כו׳ עד וההוד וע״כ השמים הם ת״ק שנה נגד ה׳ מדות הנ״ל, ועבודת המלאכים

בחי׳ שרפים עומדים כו׳ ואמר קדוש כו׳ היינו להמשיך תוס׳ אור מחו״ב בהמדות וכמ״ש בסידור בענין הללויה הללי נפשי הללוי׳ המשכת חו״ב וזהו״ע רגל ישרה ת״ק עם המשכת י״ה הוא תקט״ו, וזהו ג״כ ענין פי׳ שירה שהוא ג״כ אותיות ישרה להמשיך בחי׳ י״ה בתוך המדות אשר הן בחי׳ ת״ק שנה של העולם כו׳, ובפרדס ש״ח פי״ב אבל מבינה ולמעלה אין שם כ״א ששון ושמחה כו׳ וע״ש פי״ד.

קיצור. ענין שירה על היין כי שתו ושכרו דודים יין המשמח ומוציא גילוי האהמ״ס, וזהו ג״כ ענין שירה שר י״ה המדות הם ה׳ ת״ק שנה והשירה להמשיך בהם המוחין בחי׳ י״ה.

ח) **ועפי״ז** אפ״ל קצת הפ׳ בשופטים סי׳ ט׳ הלוך הלכו העצים כו׳ ופי׳ בעקידה פ׳ נח שער י״ב וז״ל כי כן דרך הכתוב להמשיל האנשים בעצים וכמ״ש כי האדם עץ השדה הן אני עץ יבש הובשתי עץ לח הפרחתי עץ יבש, אמנם לא כיוון אל עץ עושה פרי אשר בו נמשל האדם שיש בו קצת שלימות כמ״ש כתפות בעצי היער כו׳ רק אל עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא, עזח״ג בלק דר״ב ע״א ובפי׳ הרמ״ז שם כו׳, ולזה לא מצאו להם מנוח עד בואם אל האטד. וע׳ מענין אילן במא״א אות ספ״ח ובפרדס ערך אילן וערך עץ, ואילן סרק שאינו עושה פרי הם הרשעים כי מאי פירי מצות בגמ׳ ספ״ט דסוטה, גם עד אסתרס ולא עביד פירין, וע׳ במא״א אות ג׳ סי׳ ט״ו בענין קלא אילן. וזהו״ע הלכו העצים כמו ע״ד דור הפלגה שאמרו ונעשה לנו שם כו׳ וכמ״ש בזח״ב ר״פ יתרו ס״ז ב׳ בסט״א כו׳ דאיקרי מלך זקן וכסיל דהיינו היצה״ר נק׳ כן ששרשו מזמ״ל דתהו שנפלו בשבה״כ כו׳ ובקשו להמשיך להם מבחי׳ הקדושה עליונה ע״ד אם תגביהי כנשר כו׳ היינו להמשיך עליהם מבחי׳ מל׳ דאצי׳ שנעשית עתיק לבריאה ע״ד מלך יחיד חי העולמים שיומשך מבחי׳ זו עליהם וזהו שבקשו את הזית והגפן וכמ״ש ברבות בשה״ש ע״פ שובי שובי השולמית כו׳, וע״ז השיבה הגפן החדלתי את תירושי כו׳ והלכתי לנוע על העצים, היינו כי השמחה הנמשך מהגפן הנז׳ הוא רק שמחה אלקי׳ וישמחו בך ישראל, נגילה ונשמחה בך, ולא שמחה מענינים גשמיים הנמשל לאילני סרק שאין בה שמחה של מצוה שהם הנק׳ פרי כנ״ל, ועליהם נא׳ בישעי׳ סי׳ ה׳ י״ב תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה׳ לא יביטו כו׳ ע״כ לא רצתה הגפן המשמח אלקים ואנשים לנוע עליהם כי שמחה זו היא מגפן נכריה, עד בואם אל האטד פי׳ במא״א אות א׳ סס״ז אטד נק׳ הקליפה כי בליעל כקוץ ואטד, גם המל׳ נק׳ כך בהתלבשותה בה ופועלת דינים על ידה עכ״ל. וע׳ מזה בזח״א ס״פ ויחי דרמ״ט ובבה״ז שם. ואפ״ל ע״ד שפי׳ במא״א באות א׳ סי׳ קנ״ב עוד מלכות וניתוספו עליה עוד ט׳ ומשלימים בה עשרה עכ״ל. ועפי״ז י״ל פי׳ אטד כי הנה הבחי׳ ממל׳ דעשי׳ המתלבשת בע״ס דנוגה היא בחי׳ לבונה שהיא לבד עשה בחי׳ דנוגה עצמה וע״ס דנוגה הן ט׳ ד׳ מכתר עד מל׳ דנוגה, ובחי׳ הארת מל׳ דעשית שנעשית מלך עליהם בבחי׳ עתיק לנוגה זהו״ע האלף דאטד כו׳, וזהו ותאמר להם האטד אם באמת אתם מושחים אותי למלך עליהם שיהי׳ בחי׳ נוגה ושאר ג״ק שלמטה מנוגה כפופים

לבחי' הקדושה דמל' דעשי', וכענין שהי' בימי שלמה באו וחסו בצילו, ואם אין תצא אש מן האטד כו'.

קיצור. ענין העצים שהם ע"ס דנוגה שבקשו הגפן מל' דאצי' שיומשך עליהם להיות מקור להחיותם כו' וע"ז השיבה הגפן כו' כ"א האטד שהיא מל' דעשי' כו'.

ט) **והנה** מה שנחלקו אם עיקר שירה בפה או בכלי בפרק החליל דנ"א ע"א יש להבין עפמ"ש במ"א בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית בסידור שער החנוכה, דהנה ההפרש בין מזמור ובין שיר הוא שהזמר והניגון שמזמר בכלי זמר בנבל וכנור וכדומה נק' הניגון ההוא קול זמרה מצד שהוא קול זמרה היוצא מכלי זמר ושירה הוא בפה (וצ"ע בפ"ק דגיטין ד"ז ע"א גבי זמרא מנלן דאסור כו' משמע דקאי על זמרא דפומא וכן דהע"ה שאמר זמירות היו לי חוקיך היינו ודאי זמרא דפומא) והיינו כי שירה שהמלאכי' הוא כמו זמרא דכלי כי המלאכי' הם נלקחו מחיצוניו' העולמות ויש להם גוף כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט כו' ע"כ השיר שלהם נק' מזמור, היינו ע"ד שירה בכלי ולכך לא ימצא בהם בחי' הביטול האמיתי להכלל במקורו כנר בפני האבוקה, שהכלי שלהם מעכב ולזאת גם הביטול שלהם נרגש בקול רעש גדול כמ"ש ואשמע אחרי קול רעש גדול כו', וגם הביטול והשיר שלהם נלקח מבחי' וצדקתך ירננו שהוא מבחי' מל' שעד שם עלה השגתם וכמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי רננא ברמשא ושירה בפה בלא כלי הו"ע שיר של הנשמות שבג"ע שיוצאין בשיר ונמשכין בשיר כביטול נר בפני האבוקה (ע"ד לאשתאבא בגופא דמלכא) ולכן היא בלא כלי כי הם נלקחו מפנימית העולמות והם למעלה מבחי' חומר וכלי המלאכים ע"כ השיר שלהם אינו נרגש כלל, וגם י"ל שיר זה נמשך מבחי' ההשגה והתגלות פנימי' האלקות מה שלמעלה מבחי' מל' וכמ"ש בת"א בד"ה רני ושמחי שהמלאכים אין להם רק בחי' רננה ונשמות יש להם בחי' שמחה כו', ובפרדס בעה"כ בערך שיר פי' שיר נמשך מהחכ' ובזח"ג ר"פ אחרי דכ"ח ע"ב מאי שיר מזמור כו' שיר דאיהו כפול וכן מזמור שיר ליום השבת, ופי' במק"מ שם בשם הרח"ו דפי' שיר דאיהו כפול היינו יחוד זו"נ, והיינו כנ"ל דשיר המלאכים הנק' מזמור נמשך מבחי' מל' בחי' וצדקתך ירננו משא"כ שיר הנשמות הנק' שיר נמשך מפנימי' כי ז"א הוא הארת סוכ"ע כו', אך מ"מ צ"ל התכללות מזמור שיר כמ"ש בד"ה כי תשמע בקול שמתחלה צ"ל מפתחות החיצוני' ואח"כ מפתחות הפנימי', גם כמ"ש בד"ה חכלילי עינים מיין בענין התכללות אה"ע שהוא מבחי' חיצוני' עם אה' שמבחי' פנימי' ב"ן ומ"ה ועי"ז נמשך ומתגלה בחי' העליונה יותר שהוא בחי' אה' בתענוגים כו', וזהו מזמור שיר ליום השבת שיש ב' בחי' מזמור ושיר ומזה נמשך יום השבת היינו בחי' ע"ק כמ"ש בזח"ג פ' אחרי דע"ט ב' ובמק"מ שם, ועד"ז נאמר מזמור שיר חנוכת הבית כו', וזהו דאעפ"י שעיקר שירה על הקרבן הוא בפה שהוא בחי' שיר הנשמות עכ"ז צ"ל ג"כ זמרא דמאנא דוגמת שיר המלאכים, גם כי ב' בחי' הנ"ל זהו ע"ד ההפרש בין בחי' והאופנים ברעש גדול ובין בחי' שרפים כו' שהם ג"כ

בחי' חיצוניו' ופנימיות כענין ההפרש בין בן כרך שראה את המלך לבן כפר כמ"ש בד"ה והי' מדי חדש בחדשו, והנה אף שבחי' החיצוניות הוא למטה יותר עכ"ז על ידם דוקא מתעלה הפנימי' ביתר שאת כענין והחיות נושאות את הכסא כו' וכמו ע"י חיצוניו' הלב בירור נה"ב שהתפעלותה ג"כ מבחי' מפתחות החיצוניו' כמ"ש בת"א בד"ה בכ"ה בכסלו עי"ז מגביה הנה"א ביתר שאת כו'.

קיצור. שיר בכלי הוא שיר המלאכים שהם מחיצוניו' הכלים ושירה בפה שיר הנשמות, וכמו"כ הנפקותא בבחי' ההתבוננו' שמהם נמשך השיר שהמלאכים וצדקתך ירננו ובנש"י אשירה להוי', וזהו מזמור שיר שצ"ל שניהם אה"ע ואה"ר כסדר, גם דוגמת אופנים ושרפים, בן כפר בן כרך, ומ"מ והחיות נושאות.

י) **והנה** כל הנ"ל בענין השיר הוא השיר וההתפעלות שמלמטה למעלה מכנס"י וממלאכי' דהיינו מה שע"י שנכנס יין יצא סוד כנ"ל והוא על היין דבחי' מ"ן, אך כמו"כ יש ג"כ שיר של הקב"ה שמלמעלמ"ט כמבואר בד"ה שה"ש, כי שיר הוא ענין ההתכללות ברו"ש ולמעלה הוא בחי' מטי ולא מטי ובההמשכה שמלמעלה יש מטי ולא מטי כמ"ש הענין בת"א פ' בראשית סד"ה כי כאשר השמים החדשים, ופי' שיר השירים היינו שיר העליון שהוא רננא דאורייתא זרקא מקף שופר כו' שבהם וע"י נמשך להיות התלבשות אא"ס בחכ' ומבחי' שיר הנ"ל מקבלים השירים שמלמטה למעלה כו', וע' עוד מזה בת"א בד"ה ויהי מקץ שנתים ימים * וז"ל זמירות היו לי חוקיך כו' שהוא מקור וחיות העולמות כו' אבל באמת אין זו לבדה מעלת ושבח התו' כ"א כמ"ש ובלילה שירה עמי שירו קרי דהיינו שעשועים של הקב"ה כמ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועים זה יהי' עמו כמ"ש ישמח ישראל בעושיו עכ"ל, ודברי ק' אלו יובן עפמ"ש לעיל בסמוך ההפרש בין מזמור ובין שיר, ועד"ז ההפרש בין זמירות היו לי חוקיך שאמר דוד שזמירות הוא חיצוניות לבחי' שירה עמי שעשועי' שהוא בחי' פנימי' ובד"ה ואהי' אצלו אמון שבחי' זמירות זהו ע"ש שרש התו' מבחי' רצה"ע שנק' חיצוניו' ואחוריי' לגבי שעשועים ותענוג העליון שהוא בחי' פנימיו' כו', ומזה יובן מעלת ענין השיר העליון שמלמעלה למטה שהוא בחי' פנימי' הכתר כו'. ואפ"ל דכמו שהשיר על היין למטה הוא גילוי הסוד אה"ר כך עד"מ למעלה הנה כתיב אהבתי אתכם אמר הוי' וכתיב ואוהב את יעקב כו', עמ"ש מזה בד"ה ולא אבה כו' כי אהבך הוי' אלקיך אלא שאה' זו מוסתר ע"י מדה"ד המעכבת והשיר הוא גילוי האה' ע"ד ישמח ה' במעשיו וכמ"ש לקמן אות י"א דשיר העליון הוא בחי' סגולתא היינו מ"ש והייתם לי סגולה עם סגולתו, ובד"ה שוש תשיש בסידור נת' שכמו בשיר שמלמטה למלעה יש ג' בחי' כי אמרתי אמ"ר אש מים רוח כמו"כ בשיר העליון יש ג' בחי' והם ג' בחי' טעמים הנמשכים מבחי' אוזן חוטם פה דא"ק כו', ועמ"ש עוד מענין שיר העליון בד"ה תורה צוה כו' גבי ויהי בישורון מלך, ישורון לשון שיר, והשיר הוא עגול שזהו"ע יוצאין

בת"א . . ימים : לב, א.

בשיר שבמשנה פ"ה דשבת ולמעלה ג"כ בחי' השיר הוא בחי' מקיפים סוכ"ע היינו כי בטנת"א בחי' טעמים גבוה יותר והיינו ג"כ טעמים דא"ק כו' שהם מקיף על החכ' שהוא בחי' אצי' בכלל, ובד"ה והניף כו' בהביאור נת' שענין הטעמים זרקא מונח כו' הוא ע"ד לחכימא ברמיזא שעצמיות החכ' מה שא"א לפרש כלל ע"י הדבור יוכל ליגלות ע"י רמיזא, ועד"ז נת' בביאור ולא אבה כו' ויהפוך כו' שזהו"ע קוצו של יו"ד שהוא בחי' כתר והיו"ד עצמו חכ' אלא לפי כי הכתר נמשך ממל' דא"ס ע"כ אין שום אות המורה עליו אלא ע"ד לחכימא ברמיזא כו', ושיר העליון י"ל שהוא ג"כ על היין היינו יינה של תו' יינה דוקא שהוא בחי' הפנימי' ועז"נ חכלילי עינים מיין כל חיך הטועם אומר לי לי, חיך הוא חכ' חיך מ"ה לי לי היינו ע"י וא"א, כי ע"י יינה של תורה יצא סוד הוא בחי' שיר העליון המשכת טעמי תו' כו', אך המשכת שיר העליון ובחי' יינה של תורה זהו ע"י השיר שמלמטה למעלה מבחי' ניסוך היין כו', וזהו אשירה להוי' כי גאה גאה שע"י אשירה ממשיך מבחי' כי גאה גאה מקיף דמקיף כו' עגולים דא"ק, ועמ"ש מזה בד"ה אז ישיר אגוסטוס יושב כו'.

קיצור. ענין שיר שלמעלה שיר השירים מטי ולא מטי ויש ג"כ חיצוניו' ופנימיות, זמירות היו לי חוקיך ובחי' שירה עמי שעשועים יום יום, ונמשך מאח"פ דא"ק, ישורון עגול, סוכ"ע, טעמים, לחכימא ברמיזא, קוצו של יו"ד, חכלילי עינים מיין, בגמ' פב"ת דכתובות חכלילי לשון רמיזא חיך לי בעינין כו', ג"כ על היין יינה ש"ת, אשירה כי גאה גאה.

יא) **וזהו** ובגפן שלשה שריגים, כי הנה גפן היא שממנה יוצא היין והיא כנס"י שמקבלת מבינה שבינתא עילאה הוא ענין ההתבוננות, ועמ"ש ע"פ וגולה על ראשה כו' (גם להעיר ג' עדרים ג' בחי' מ"ן). והנה מבואר לעיל בסמוך ממ"ש בד"ה שוש תשיש שהשיר יש בו ג' בחי' עד"מ קול הרמה שבבחי' רוממות והוא מלמטה למעלה ולהיפוך קול דרך ירידה והמשכה מלמע' למטה ובחי' הממוצע ביניהם, וזהו ענין כי אמרתי בחי' אמ"ר אש מים רוח כו' וכן התומ"צ הם ג' בחי' דרך כלל, תורה ועבודה וגמ"ח, עבודה אש הקרבנות ועכשיו תפלה היא במקום הקרבנות הוא מלמטה למעלה, וגמ"ח בחי' חסד הוא מים אשריכם זורעי על כל מים והוא מלמעלמ"ט, ותו' הממוצע בחי' רוח כמ"ש בד"ה לסוסתי ברכבי בת"א ח"ב *, ובד"ה נאוו לחייך בתורים נת' שזהו"ע עם סגולתו לשון סגול וסגולתא ג' נקודות כו', וזהו ענין ג' השריגים שבגפן שהשירה על היין יש בה ג' בחי' כמו שבתו' ד"כ ג' קוין כנ"ל, כמו"כ בבחי' יין שהוא הפנימיות יש ג"כ ג' בחי' ולכן בתיבת גפן הנקודות הוא סגול והם ב' סגלין כנגד ג' בחי' שבשיר התחתון, וכמו"כ יש ג' בחי' בשיר העליון והו"ע סגול וסגולתא כו' חג"ת וכח"ב, וז"ש ברבות ס"פ וישב פ' פ"ח ובגפן שלשה שריגים משה אהרן ומרים, שהן ג"כ בחי' חג"ת כי אהרן הוא חסד מרים בחי' גבורה וכמ"ש ברבות בשה"ש ע"פ כי הנה הסתיו עבר עיקר שעבודן של ישראל במצרים שמונים וששה שנים הי' משעה שנולדה מרים שלכך נק' שמה מרים ע"ש וימררו את חייהם כו' ומרירות זו באה מבחי'

בת"א ח"ב: הכוונה ללקו"ת שה"ש יב, ב.

הגבורה ולכן שמונים וששה שנים הוא ג"כ חשבון שם אלקים והוא חשבון הטבע, וכמו"כ בענין גרשון קהת ומררי, וכן ענין המרירות שבנפש להתמרמר על ריחוקו מאור ה' זהו מבחי' גבורה כמ"ש בתניא ח"א ר"פ ל"א, גם כמ"ש בת"א פ' ויחי בד"ה אוסרי לגפן ענין דם ענבים שהוא יין המשכר בחי' גבורות קדושות כו' זהו"ע מרים שהיא שריג א' מבחי' הגפן הנ"ל, ובחי' שמחת הנפש חמר חורין זהו בחי' אהרן שהוא הממשיך שמחה בכנס"י כמ"ש בת"א בד"ה ואתה תצוה והוא ג"כ שריג א' מבחי' גפן הנ"ל, ומשה שריג וקו האמצעי המחבר ב' הקוין להיות התכללות חו"ג שמחה ומרירות ע"ד מ"ש וגילו ברעדה כו' וכמ"ש בד"ה שוש אשיש גבי ותגל נפשי וסד"ה וידעת היום שהתכללות זו זהו ע"י המשכה מבחי' והנורא אל עליון כו' ומבחי' כתר שיהי' התכללות אהוי"ר, וזהו כענין הנז"ל בענין בחי' יובל אבי כל תופש כנור כו' שהוא העושה ההתכללות כו' והמשכה זו ע"י משה בריח התיכון כו'. ובגמ' פרק גיד הנשה דצ"ב אמרו שלשה שריגים זה אברהם יצחק ויעקב, והיינו ג"כ בחי' חג"ת. עו"ש אלו ג' רגלים, והיינו כי ג' יו"ט הם ג"כ כנגד ג' אבות. והנה היו"ט נקראו מועדים לשמחה והיינו מחמת התגלות מוחי' דאי' בז"א כי אם הבנים שמחה, ועמ"ש מזה בד"ה והגדת לבנך ובסידור בדרוש המועדים בהרמ"ז תלתא אינון זמינין מקודש ובד"ה ה' לי בעוזרי ובד"ה ביום השמע"צ, וע' ממעלת גילוי אור הבינה בד"ה לך לך מארצך בתו"א ובסידור בדרוש הזימון בענין לויתן.

קיצור. ענין ג' שריגים ג' בחי' שבשיר, וכן תו' ועבודה וגמ"ח, עם סגולתו סגול וסגולתא משה אהרן ומרים ת"ת חו"ג, יין המשכר וחמר חורין, והמחברם גילו ברעדה, ג' אבות, ג' יו"ט, מועדים לשמחה.

יב) **ובזח"א** וישב קצ"ב א' פי' ג' שריגים כהנים לוים וישראלים, והרמ"ז ר"פ צו פי' שע"י חיבור ויחוד כהן בעבודתו וכוונתו וישראל במעמדו ותפלתו ולוי בדוכנו ושירותו שהן בסוד חג"ת עי"ז עולה הקרבן בבחי' קדש הקדשים שהן תלת רישין הנתקני' מחג"ת דעתיק וזהו"ע העולה קדה"ק כו' ע"ש. ויובן זה ע"ד מ"ש הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה שע"י שבארץ הוא בחי' אגודה התכללות ג' בחי' הנ"ל עי"ז הבונה בשמים מעליותיו כו' וכמ"ש סד"ה כי ההרים ימושו מענין ואגודתו כו', וע' ברבות פ' בהעלותך דרס"ד גבי אספה לי שבעים איש, והיינו ע"י התכללות ג' שריגים הנ"ל ממשיכים תוס' אור בהגפן שהו"ע המשכות והתגלות עתיק בבינה, ובזח"ג פ' בלק דקפ"ט ע"ב כ' וההיא גפן כד מטא לגבה אושיטת תלתא שריגין ואינון תלת דיוקנין דאבהן דאתקדשת בהו, ופי' במק"מ בשם נ"ב מהרח"ו ג' שריגין נה"י ור"ל לפי שבנין הנוק' מנה"י דז"א והיא מוציאה הארתם לתחתונים, וי"ל שזהו כמ"ש בע"ח שער כסה"כ שבתוך היכל קדה"ק דבריאה מאיר הארת תנה"י דמל' דאצי', ובתניא פנ"ב שמשם שרש התלמוד כו' ע"ש ושרש שרשם מכח"ב דאצי' כמ"ש בסידור אחר עלינו לשבח בד"ה ביאור למ"ש בלק"א פנ"ב כו' ע"ש וזה מתאחד קצת עם מ"ש הרמ"ז פ' צו, וכ"כ במא"א אות שי"ן סעי' ס"ח שריג נק' נה"י דז"א כו' ע"ש, וע' מזה

בלק״ת פ׳ וישב שפי׳ שג׳ שריגים שייכים לג׳ שרי פרעה וזה שייך למ״ש בחולין פ׳ גיד הנשה ג׳ שרי גיאי׳ המלמדים זכות* על ישראל, שי״ל שהם נגד ג׳ שרי פרעה הנ״ל. ואפ״ל בענין לשון שריגים עפ״י מ״ש ברבות איכה בפסוק ישתרגו עלו על צוארי איכה א׳ י״ד, והוא ברבות שם דס״ו ע״ד שפי׳ בו שני פי׳ הא׳ עשאן עלי סריגות הביא אותן עלי מכופלות בבל וכשדים מדי ופרס כו׳, ופי׳ המ״כ סריגות כמו מטה מסורגת כלומר מכופל ומושלך שתי וערב כמה פעמים, ואף כאן י״ל ג׳ שריגים שעם היותן ג׳ ענפים אבל הם ג״כ כפולים כמה פעמים וכמשנ״ת שחג״ת הם ג׳ שריגים שהם ענפים דחג״ת נצח ענף החסד כו׳ דהיינו כי חג״ת הוא בבחי׳ המדות ונה״י הוא בבחי׳ המעשה היינו ג׳ בחי׳ תו׳ ועבודה וגמ״ח וכמ״ש בת״א בד״ה חייב אינש לבסומי בפוריא (הראשון) בענין ג׳ ידות יד הגדולה בחי׳ אה׳ כו׳, והנה ג׳ מדות אלו הם וי״ו מדות כו׳ ע״ש הרי הם כפולים, ועוד כי יש ג״כ עוד כפולות והתכללות הנצח בגבו׳ וההוד בחסד כו׳ כנודע מענין י״ב ג״א, עוד ענין הכפולות כי גם מחג״ת עצמן נמשכין כמה בחי׳ שהן ג׳ היינו משה אהרן ומרים כנ״ל וכמו״כ הם ג׳ בחי׳ האבות אברהם יצחק ויעקב ועמ״ש בת״א בד״ה וארא אל אברהם איך שבחי׳ זו יש בכל נפש וכמו״כ הם ג׳ בחי׳ כהנים לוים וישראלים וכמו״כ הם ג׳ יו״ט ולכן נקראים שריגים ע״ש הכפילות, ועמ״ש בד״ה בהעלותך את הנרות בענין ההפרש בין אהבה דאברהם ובין אהבה דאהרן כו׳ ע״ש, ועמ״ש בד״ה אם בחקתי תלכו בפי׳ בעה״נ ישבו אבותיכם, גם יש הכפילות בענין שיש אורות וכלים או או״פ ואו״מ. עוי״ל הכפילות בחי׳ שמלמטה למעלה הם ג׳ וכמו״כ נמשך עי״ז מלמעלה למטה שזהו״ע סגול וסגולתא, ועמ״ש ע״פ הנך יפה רעיתי הנך יפה כו׳ ענין כפילת היופי הוא ע״ד הנ״ל. ועוד פי׳ שם ברבות סריגות לשון סירוגין בבל קשה מדי מתונה כו׳, ואף כאן אפ״ל כן בענין חג״ת נה״י כו׳. עוי״ל פי׳ שריפים ע״ד מ״ש בד״ה נאוו לחייך בתורים בחי׳ תור התכללות הג׳ נקודות שבסגול יחד זע״ז ג״כ ע״ש.

קיצור. ג׳ שריגים כהנים לוים וישראלים, ומעוררים קדה״ק ואגודתו גם ה׳ ג׳ שריגים נה״י, גם ג׳ שרי גיאים ג׳ שרי פרעה, שריגים לשון מטה מסורגת לשון כופל חג״ת נה״י וכה״ג. והנה עז״נ גפן ממצרים תסיע כו׳ למה פרצת גדריה כו׳, והתשובה ע״ז בישעי׳ סי׳ ה׳ כרם הי׳ לידידי כו׳ ויקו לעשות ענבים כו׳ כי עיקר שהגפן משמח אלקים זהו כמ״ש עבדו את ה׳ בשמחה שהשמחה צ״ל גנוזה בעבודה שהם המצות וכמ״ש תחת אשר לא עבדת את ה׳ אלקיך בשמחה כו׳ עבדת דוקא, וזהו שבגפן שלשה שריגים דוקא שהם תו׳ ועבודה וגמ״ח כנ״ל אז היין הוא המשמח כו׳ משא״כ בביטול תו׳ כו׳ עז״נ ויקו לעשות ענבים כו׳ ונמשך מזה יניקה לבחי׳ סורי הגפן נכרי׳ שהוא השמחה של הוללות כמ״ש תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה׳ לא יביטו כו׳, אך ע״י הבירור שיתבררו ויזדככו נש״י ע״י ובלילה שירה עמי כו׳ על זה נאמר על לע״ל אוסרי לגפן עירה כו׳ וכמ״ש בת״א ע״פ זה.

המלמדים זכות: עיין בגמרא שם צב, א.

יג) **והיא** כפורחת, הנה גבי עד ירכה עד פרחה פי׳ רבינו ז״ל* גדולי ישראל הנק׳ פרחה ע״ש שתורתם ותפלתם פרחא לעילא ע״י דחילו ורחימו שהם גדפין לפרחא עכ״ל, וכמו״כ כאן והיא קאי על כנס״י, כפורחת שהיא עלייתה ע״י אהוי״ר. וברבות בשה״ש ל״ז א׳ בד״ה נשכימה לכרמים אם פרחה הגפן זו ק״ש, והיינו כמ״ש במ״א ע״פ יונתי בחגוי בענין סולם דא צלותא שהוא בחי׳ עלי׳ תחלה פסד״ז כו׳ עד שיגיע לק״ש שמע ישראל הוא ישראל העליון דהיינו הנשמה שבבחי׳ מקיף ושם הוי׳ אלקי׳ בבחי׳ ביטול במציאות ממש כו׳ עכ״ל, ועוד שם שזהו ענין תפלה מלשון התחברו׳ שהוא התקשרות והתדבקות הנפש בשרשה ומזל העליון, וזהו״ע והיא כפורחת זו ק״ש שע״י ק״ש הוא הפריחה לשרשה בחי׳ מזלא כו׳ דהיינו שמע ישראל ישראל העליון כו׳. וברבות בשה״ש דל״ג סד״ה אל גינת אגוז הפרחה הגפן אלו בתי כנסיות ובמד״ר, היינו כי התפלה בצבור מקובל יותר כו׳, גם עז״נ ואהי להם למקדש מעט שע״י יומשך בנפש ההשתחוואה והביטול להיות כנר בפני האבוקה וכמ״ש בד״ה מזמור שיר חנוכת שבסידור שער החנוכה, וזהו שעי״ז תהי׳ כפורחת ג׳ בחי׳ פורחת נצה ענבים ע״ד יעיר קינו ירחף על אברתו. עוי״ל בענין והיא כפורחת עפמ״ש בת״א בד״ה הבאים ישרש בפי׳ יציץ ופרח ישראל דע״י שרש יעקב הוא עסק התומ״צ שהוא יו״ד עקב, וכמ״ש סד״ה וישב יעקב בענין הקל קול יעקב שהיא בבחי׳ השרשה קוליטה עי״ז יציץ ופרח ישראל בבחי׳ גילוי בחי׳ לי ראש, והוא כענין בשעה שישראל עונין איש״ר מברך הקב״ה מנענע בראשו שהו״ע גלגלתא ומו״ס כו׳, גם הגלות הוא השרשה והגאולה הוא הפריחה וזהו״ע והיא כפורחת. גם ע״ד מ״ש צדיק כתמר יפרח כו׳ ויפרחו כגפן הושע י״ד ח׳, והפרחתי עץ יבש, יחזקאל י״ז כ״ד.

קיצור. ענין כפורחת פרחה הגפן זו ק״ש שמגיע לבחי׳ מזלי׳, גם ע״ד יציץ ופרח ישראל לי ראש.

יד) **ובזח״א** ויחי דרל״ח סע״א והיא כפורחת דכתיב ותרב חכמת שלמה דאתנהיר סיהרא. וענין עלי׳ זו ע״ד רני ושמחי בת שתהי׳ א״ת עט״ב ע״ד עד דוד הגדיל, וע״ד הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. וענין ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם מבואר שם פ׳ ויחי דרל״ג ע״ב דחכמת כל בני קדם היינו זמ״ל דתהו שנק׳ בני קדם ע״ש לפני מלך מלך לבנ״י, וע״ש במק״מ דפי׳ ותרב חכמת שלמה כו׳ היינו יותר מחכמות הנ״ל, ואפ״ל הפי׳ דהגדלת וריבוי דחכמת שלמה נמשך ממה שמבררת מחכמות הנ״ל שנפלו בשבה״כ שהם מחכ׳ דתהו שלמעלה מהתיקון ובכח בירור זה והיא כפורחת ר״ל למעלה מחו״ב דתיקון דאצי׳, וכמ״ש כה״ג בביאור מאמר הזח״ג שלח קע״א ע״פ והי׳ ביום ההוא יצאו מ״ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני שהוא בינה כו׳ שהטעם לזה ע״י שמבררת ניצוצי׳ דכח״ב דתהו שהם לפני התיקון כו׳ כך גפן זו היא כפורחת על בחי׳ יינה ש״ת בינה דאצי׳ מטעם הנ״ל. ובפ׳ שלח דק״ס ע״א פי׳ ותרב חכמת שלמה על תושבע״פ וידוע ענין ערבים עלי ד״ס יותר מיינה של תורה והיינו ג״כ מטעם הנ״ל שע״י

---

* פי׳ רבינו ז״ל: לקו״ת פ׳ בהעלותך לב, ד.

סייגים וגדרים דד"ס מבררת מחכמת כל בני קדם, ולכן והיא גפן הנ"ל חכמת שלמה תושבע"פ היא כפורחת למעלה מיינה ש"ת כו', וע' עוד מענין ותרב ח"ש בפ' אחרי דע"ד ב', וברבות פ' חקת.

קיצור. גם פי' כפורחת ע"ד ותרב ח"ש, וע"ד הנה ישכיל עבדי כו', וזה נמשך מבירור חו"ב דתהו ועד"ז עריבים עלי ד"ס יותר מיינה ש"ת, וזהו והיא כפורחת.

טו) **עלתה** נצה, בזח"א ויחי דרל"ח עלתה נצה דא ירושלים דלתתא, י"ל ע"ד מה שפי' בפ' וירא דצ"ז סע"ב ע"פ הנצנים נראו בארץ אלין דרגין תתאין דאפיקת ואתקינת האי דרגא תתאה, ופי' המק"מ שהם ארגמ"ן שתחת המל' שכדי שתמשיך גילוי זה למטה הוא ע"י ריבוי האור כמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש וע"פ יעקב אמר אז יבקע כו', וע' עוד מענין והנצנים ר"פ בראשית דף א' ע"ב ובמא"א אות נ' סנ"ה נצני' נק' נו"ה הנמשכים מצד הבינה ארץ החיים עכ"ל. עוד פי' בפ' ויחי שם דנצה הוא יסוד ופי' עלתה נצה פי' בזהרי חמה שהו"ע והקימותי את בריתי וע' מזה בהרמ"ז פ' וארא דכ"ו סע"א וזהו"ע בשוב ה' ציון המבואר בפ' בשלח דנ"ה ע"א ובהרמ"ז שם. הבשילו אשכלותיה ענבים, י"ל ענין הבשילו ע"ד שכתוב באגה"ק סי' ט"ו בענין נו"ה שהן תרין ביעין המבשלין הזרע שהיא הטפה הנמשכת מן המוח דהיינו דבר חכ' ושכל הנמשך משכל האב כו' ע"ש ועד"ז כאן, כי אשכולות פי' במא"א אות א' ס"ק ס"ב שהם נו"ה והן המבשלות הטפה והו"ע הענבים בחי' המ"ן אודם מן האשה כו', והבישול ע"י ממגד תבואות שמש בחי' ששופתני השמש יחו"ע דכולא קמי' כ"ח, וע' בפ' שלח דקנ"ח סע"ב ע"פ והימים ימי ביכורי ענבים והימים אינון דאשתמודען, היינו שנמשך מימים עליונים להיות תיקון המל' שזהו ענין ביכורי ענבים, לפ"ז אפ"ל והיא כפורחת בנין פרצוף המל', עלתה נצה תיקון יסודה הבשילו כו' כנ"ל וע' בפע"ח ובזח"ג פ' פנחס דרי"ד ע"ב בענין בנין המל' מר"ה עד שמע"צ. ואפ"ל עוד ג' שריגים ג' יו"ט כמ"ש ג' השריגים ג' ימים הם ר"ל ג' יו"ט, והיא כפורחת בר"ה ויוהכ"פ שאז עליית המל' ולכן אומרים המלך הקדוש כמ"ש בד"ה כי כארץ תוציא צמחה, עלתה הנצה הבשילו כו' זהו ענין שמע"צ.

קיצור. עלתה נצה י"ל ארגמן וי"ל יסוד והקמותי את בריתי, הבשילו היינו ב' ביעין הבשלים המ"ד וכמו"כ המ"ן).

טז) **והנה** בפי' והיא כפורחת עלתה נצה, פי' הרמב"ן וז"ל שראה בחלומו הגפן כי מיד שפורחת עלתה נצה והבשילו אשכלותיה ענבים וזה להורות כי ממהר האלקים לעשותו עכ"ל. וכן מבואר בהדיא ברבות, והיא כפורחת כו' גפן שהפריחה מיד הנצה ענבי' שהנצו מיד בשלו עכ"ל. והענין שזה ע"ד שנא' ביצי"מ מדלג על ההרים כו' וכמ"ש בפע"ח שער חג המצות פ"א כי בשאר הזמנים ז"א הולך וגדל מעט מעט כו' אך עתה בפסח נכנס הכל ברגע א' ובפעם אחת וזהו כי בחיפזון יצאת כו'. ועמ"ש קרוב לזה בענין מ"ש בפ' קרח גבי מטה אהרן ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים לשון שוקד אני

על דברי שנמשך השפע במהירות כו׳ לפי שבא שרש ההמשכה מבחי׳ ורב חסד כו׳. ולפי הנראה מלשון הרבות ענבים שהנצו, א״כ עלתה נצה היינו התחלת גידול הענבים, ובפ׳ קרת שם ע״פ ויצץ ציץ פירש״י ציץ הוא חנטת הפרי כשהפרח נופל וכמ״ש בישעי׳ סי׳ י״ח ה׳ כתם רח ובוסר גומל יהי׳ נצה וקאי על צמיחת הגפנים שהבוסר נעשה נצה, וענבים הם נש״י כמ״ש כענבים במדבר מצאתי ישראל בהושע סי׳ ט׳ וע׳ מזה ברבות סדר לך לך ר״פ מ״ו. ואפ״ל כי יש ב׳ בחי׳ בנש״י הא׳ בחי׳ יעקב הב׳ בחי׳ ישראל דהיינו מתחלה צ״ל בחי׳ אתכפי׳ וזהו ענין יעקב שנק׳ עבדי ואח״כ יבוא לבחי׳ אתהפכא חשוכא לנהורא וזהו״ע ישראל כי שרית וזהו ג״כ ענין ימי החול ויום השבת, וא״כ י״ל שזהו ענין עלתה נצה הבשילו אשכלותיה, דהיינו עלתה נצה הוא קודם גמר הפרי כשעדיין הוא רק בחי׳ אתכפי׳ ומ״מ זה נק׳ ג״כ עלתה נצה כי ע״י אתכפי׳ סט״א אסתלק יקרא דקוב״ה בכולהו עלמין, ועד״ז אתי שפיר מה דפי׳ הנצנים נראו הם נו״ה כי כן זהו בחי׳ אתכפי׳ ע״ד וגם נצח ישראל לא ישקר כו׳, ואח״כ הבשילו אשכלותיה זהו גמר הפרי ועז״נ ופריו מתוק לחכי והיינו ע״י אתהפכא חשוכא דעה״ד לנהורא ממש כו׳.

קיצור. ענין כפורחת מיד הנצה, מדלג שקדים. ועוד ענין נצה חנטת הפרי בחי׳ יעקב הבשילו בחי׳ ישראל, כענבים במדבר מצאתי ישראל).

וישב, מ״ם כ״ג

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו. בבחיי כלומר שלא זכרו לעצמו וישכחהו מלהזכירו אל פרעה וזה טעם ולא זכר וישכחהו. וחס ושלום שיתלה יוסף הצדיק בטחונו בשר המשקים רק בהשם לבדו אבל היתה כוונתו שהשם הזמין אליו שר המשקים זה כדי שיעשה לו נס על ידו כי מן הידוע שהצלת הקב״ה לצדיקים ע״י סבות היא כו׳ ואין לצדיקים כיוצא בו לבקש סבה, לכך נענש בזה שהי׳ לו לבטוח בהקב״ה לבדו שהוא בעל הסבות כולן כו׳ ולצדיק כמוהו נחשב לעון שהרי הקב״ה מדקדק עם הצדיקים אפי׳ כחוט השערה כו׳ עכ״ל. ולכאורה אינו מובן דמבואר בח״ה שער הבטחון איך שיש חיוב לבקש סבות לפרנסה וכה״ג רק שלא יבטח בהסבה כו׳, ע״כ צ״ל כמ״ש ולצדיק כמוהו נחשב לעון, כמוהו דוקא כי הסבות צ״ל מחמת להיות לבוש שבו יתלבש הברכה כו׳, וזה כשנמשך דרך השתלשלות בי״ע כו׳ אבל יוסף היה נשמתו מאצילות העליון ושרשו למעלה מהפרסא שבין אצי׳ לבי״ע, וזהו ענין הדקדוק כחוט השערה בחי׳ רקיע המבדיל בין מים כו׳ כמ״ש בפרדס שער הטעמים פ״ג גבי פסק. של״ה דק״ו ע״ב בשער האותיות אות רצון שהשכחה היא הקליפה כאמרו ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו. זח״א ר״פ מקץ דקצ״ג ע״ב כיון דאמר ולא זכר שר המשקים מהו וישכחהו

אלא וישכחהו אתר דאית ביה שכחה ודא הוא קץ דסטרא דחשך, ופי' הרמ"ז שהם דו"נ דקליפה, כי הזכר אין בו רק העדר הזכירה כמש"ל אתר דלית ביה זכירה מפני שאין לו מוח הדעת שהזכירה נמשך מהדעת, אבל נוק' דקליפה בה מציאות השכחה בעצם כמ"ש אתר דביה נשיו ולכן ארז"ל שאין מקרבין לאדם אלא בשעת הנאתן, ובחי' שכחה אינו העדר הזכירה לבד כ"א שמשכח ממש ע"ד שהחושך א' שהוא רק העדר האור אבל העיקר שאינו העדר האור לבד כ"א חושך ממש וכמ"ש ובורא חושך כו', ועד"ז ה"ע השכחה. ועמ"ש ע"פ ותאמר ציון עזבני ה' ואד' שכחני דהוא כפל לשון וצ"ל הכוונה שטענתה שהשליט עליהן דו"נ דקליפה, ועיין בגמרא פ"ה דברכות הטענה והתשו' ע"ז.

להבין ענין נט"י* הנה צ"ל מה שראו חכמי ישראל לתקן נט"י בזמנם בכלל הח"י דברים שגזרו ולא קודם לכן דהלא ידוע שאחיזת הקליפה מן הצפרנים כמ"ש בזהר ע"פ הנה מטתו שלשלמה כו' בטופרהא אחידי (וע' מענין הצפרנים בזח"ב ויקהל דר"ח ע"ב ובמק"מ שם באריכות שהם מבחי' חשמל לבוש דאדה"ר, ומה שעל הבשר הוא קדושה גמורה אלא שהם דינים קדושים ומה שחוץ לבשר משם יונקים החיצונים ר"ל ק"ב ע"ש, וע' בסה"מ סי' כ"ג) וענין צמיחת הצפרנים אשר בהתחלתם יהי' להם עדיין קצת שייכות וערך לבשר האצבעות כי הצפורן בתחלתו מיד בבשר יש בו טיפת דם כו' ונחשב עם הבשר כדבר אחד ולכן ירגיש כאב בחתיכתו כמו שירגיש כאב בחותכו בבשר כו', אבל בצמיחת הצפורן בהגדלה מעט יהי' למהות נפרד לגמרי עד שגם כשיחתוך אותם לא ירגיש האצבע אפי' בעודנו סמוך לאצבע אבל מ"מ צואתו עדיין חוצצת מפני שנבלע עם הבשר עד שיכאיב בהמשכתו כמו בשערות וכשיגדלו בהגדלה רבה כענין ועשתה את צפרניה כו' ה"ז בחי' נפרד לגמרי ממש כאלו הוא לבוש לבד כמו המנעול לרגל וכפרסות הסוס כו', משא"כ בשערות שאף שיגדלו הרבה מאד ירגיש כאב במשכו אותם כסופם כתחלתם כו' אבל הצפורן כל שהולך וגדל מתגשם יותר כו' וד"ל, ועיקר טעם ההפרש בין השערות להצפרנים הוא לפי שהשערות הם בחי' מותרי מוחין והצפרנים הם מותרי החיות של הדם שביד כי הדם שהוא הנפש המחיה אבר היד הוא כבר מצומצם מן השכל צמצום אחר צמצום כידוע והשכל הוא עיקר מקור החיות לכל האברים כידוע כו' ע"כ גם הפסולת והמותרות שלו הם מותרי דקים בערך כו' (ודאי ר"ל אפי' בשערות דז"א אין יניקה כלל וצ"ע בזח"ג תזריע מ"ח ב' ויחי דרי"ז עד לא גליש כו' ובז"ה שם), והנה הידים אין בכחם למזג אופן חיותם מן הנפש אלא בעשי' בפ"מ דהיינו

להבין ענין נט"י: המאמר בלי הגהות נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן — תקס"ב ע' קד, ורושם הזמן: בעזה"ש, שבת פ' וישלח. נ' גם בסידור שער בהמ"ז. — נדפס כאן ע"פ בוך וישב — ויחי, שנמצא המאמר הזה אחר מאמרי דפ' וישב.

הפעולה והעסק לצייר ולבנות או לכתוב או ליתן צדקה וחסד לעני בפ״מ כו׳ ופעולה זו המשכה היא אבל כבר נתגשמה מן המשכות חסד רוחני שבלב לעשות דבר פ׳ או ליתן מעות לעני פ׳ וכדומה וכידוע בענין כלי החסד דאצי׳ שהוא הגבלת אור האהבה לעשות חסד כו׳ כן עוד יושפל כלי החסד שבלב להיות בפעולה גשמי באברי הידים כו׳, ועפ״ז יובן למעלה במדת מל׳ דאצי׳ שמדת החסד שבה הוא כל עיקר מקור כח הפועל בנפעל כמ״ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו׳ אך לפי אופן הנפעל כן ישתלשל אור מדה זו בכלים מכלים שונים כו׳, וא״כ עולם העשיה ובפרט גלגל המזלות ששופע דצח״מ הגשמי מאד כידוע הרי אין אפשר לומר שנלקח חיות שר שבגלגל מכלי החסד שבמל׳ דאצי׳ הראשון שהרי אין לו ערך כלל לאור החיות העליונה כו׳ אלא נלקח בבחי׳ דרועא ימינא שהוא עד״מ חיות אבר היד שהחסד שבו בפעולה גשמיות לגבי כלי החסד שבלב כו׳ ונמצא עולם הבריאה מכלי הפנימי של אור החסד שבלב מל׳ כו׳ ועולם העשיה מכלי הג׳ (ג׳ כלים פנימי אמצעי חיצון י״ל ע״ד ג׳ בחי׳ מודומ״ע וע׳ בת״א יתרו בענין מעשה ידיך כו׳), והיינו מבחי׳ ידים עליונים כמ״ש אף ידי יסדה ארץ כו׳ ידיך עשוני כו׳ וד״ל. והנה ידוע ממשל הבל הדבור שמתחלק ע״י הה׳ מוצאות הפה שהם אחה״ע מהגרון כו׳, והיינו אותיות מנצפ״ך שמפרידים אותם ואם לא הי׳ זה הפירוד היו רק קול פשוט ולא הי׳ כח במקבל לקבל איזה שכל שהדבור כו׳ ובודאי אין זה הפירוד וההתחלקות בשביל המשפיע עצמו שהרי הוא מבין השכל עמוק הרבה מכמו שצריך להשפילנה בדבור כו׳ אך כדי תועלת המקבל השכל יפרידנה בה׳ מוצאות ובאותיות ותיבות מחולקים קטנים כו׳ כדי שיוכל לקבל כו׳, (ובד״ה וספרתם נת׳ בענין שעורה שעור ה׳ ד׳ מוצאות שרש ד׳ מחנות שכינה פני ארי׳ כו׳ ומוצא הה׳ ממתיק כי הוא חך חכמה כו׳) כן עד״ז הה׳ אצבעות שביד הם ה״ג המחלקים ומפרידים את כחות פעולת העשיה שבעצם אברי היד כדי שיהי׳ פעולת דבר פרטי כמו ציור וכתיבה או נתינת יד לזולתו כו׳ שאם לא האצבעות אע״פ שכל כח הפעולה הי׳ ביד בשלימות אבל לא הי׳ שום נפעל ממנה בפרטיות פרטי פעולת כו׳ כי הפעולה גשמיות בציור או נתינה היא נפעלת מכח הפועל שביד וה״ז בחי׳ מקבל מן המשפיע ע״כ צריך להמשפיע בחי׳ ה״ג לחלק ולפרד כח השפע בשביל תועלת המקבל שהיא פעולה הנפעלת וד״ל, וזהו ענין האצבעות למעלה כמ״ש אצבע אלקים היא פי׳ מבחי׳ ידים העליוני׳ הנ״ל שהם כללות כח פעולת חסד הגשמי להוות מאין ליש מציאות השרים שהוא בחי׳ רוחניות הד׳ יסודות יתפרדו ויתחלקו ע״י ה״ג שבאצבעות עליונים שמתחלקים כל שפע הפועל בנפעל כו׳ וד״ל, (וע׳ בזח״ב ויקהל דר״ח ע״א גבי ברכת בורא מאורי האש ואינון אצבעאן רמז לאינון מאורי האש ופי׳ במק״מ שד׳ אצבעות לבד האגודל הם מיכאל גבריאל כו׳ שמקבלים ההארה מהנר היא מל׳ דאצי׳, א״כ האגודל י״ל ג״כ חסד ע״כ זהו כענין מוצא גיכ״ק שבדבור, וצ״ע בזח״א די״ד סע״ב וע׳ בפרדס בעה״כ ערך אצבע שהביא מהזח״ג בלק קפ״ו ב׳ ובמק״מ שם שהם חג״ת נ״ה, וע״ש בהרמ״ז שזהו ג״כ ענין והי׳ כאשר ירים משה את ידיו וגבר ישראל שעי״ז לא יבקו החיצונים מסופי הצפרנים כו׳, ובמדרש תנחומא ס״פ

כי תבא ע"פ ונתנך ה' עליון כאליון הזה פי' בוהן אם זכית הרי אתה למעלה מארבעה אצבעות ואם לאו למטה מארבעה אצבעות ואינו מובן וצ"ל דמד' אצבעות יונקים ד' שרים הכוללים כל ע' שרים שע"ז נאמר ומשם יפרד והי' לד' ראשים דפי' במ"ר בראשית אלו ד' מלכיות כו', והאגודל רמז לישראל כ"כ בעה"כ דהבעל סה"ד, ולכן האגודל לפעמים עליון מכל ד' אצבעות ולפעמים הוא תחתון מהם כו' וע"ש ב' השל"ה שהוא נגד מאמר דבראשית ודבור אנכי, א"כ שפיר י"ל כמעלת מוצא גיכ"ק שבחך על ד' המוצאות כך אצבע אגודל כו' ולכן גבי מצורע טהרתו במה שיתן על הבוהן כו' וכן גבי כהנים בפ' תצוה), ועתה יובן ענין הצפרנים שהמה יונקים מסוף האצבע כשכלה כחו העצמי יומשך ממנו טיפת דם בחי' הצפורן שהוא מבחי' מותרות שבדם הוא הנפש הרוחניות שבאצבע כו' ונעשו לאחדים עם בשר האצבע כנ"ל וזהו מדרגות הראשונות שבק"נ (ז"א כי הצפורן ה"ס חשמל אלא שהוא מטוב דק"נ רק מהעודף על האצבע משם יונק ק"נ וע' בפע"ח שער הברכות פ"ה) עד שמתגדלים הרבה ונעשה יותר נפרד כמשל הנ"ל שלא ירגישו החיתוך כו' והיותר נמוך בהם הוא כשנגדלים יותר מדאי שלא ירגישו האצבעות בהמשך אותם כנ"ל כי נתגשמו מאד כי כל מה שיגדל ביותר יותר מסתלק הדקות של חיות בשר האצבע ונתפשט הזוהמא והפסולת של החיות של צפרנים עצמו לכך מראה הצפורן סמוך לאצבע עדיין אינו עכור כ"כ כמו לבסוף כו' וד"ל, ובזה יובן ענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל איך יומשך מכלי החסד דאצי' שר של ישמעאל שהוא גלגל המזלות של ארץ ישמעאל דצח"מ גשמי כו', אך הענין הוא כנ"ל שאברהם הוא חסד דרועא ימינא פי' מכלי השלישי דחסד אברהם אוהבי כו' שהוא בחי' ידים עליונים יצא ונמשך (וע' בסדור ע"פ הללוי' הללי נפשי כי השבירה הי' רק בז"ת משא"כ בחכמה כתיב ימותו ולא בחכמה לכן ע"י המים שהם מחכמה מטהרים את הידים, וענין רביעית מים י"ל ע"ד מ"ש בזח"ג בלק ר"ד א' בפי' רובע ישראל רביעית מן מדידו דישראל איהו ברית כו' ע"ש בביאורי הזהר שבחי' הרביעית נמשך בו בבחי' א"פ וזהו ונסכו רביעית ההין ולכן גם כאן טהרת הידים מרביעית כו' וע"ש דקפ"ו ב' וברית קדישא אתער בריש אצבעאן כו' ובמק"מ שם, ועפמ"ש בד"ה מי מנה ענין רובע ישראל שהוא בחי' אף עשיתיו ושם בבחי' עשיי' מתגלה הבחי' הד' כו', כך עד"ז הידים כח העשיי' מעשה ידיך וטהרת הידים מבחי' מים שם ע"ב ח"ע בחי' רובע ישראל כו'.

בגמרא בסנהדרין פרק חלק דצ"ט ע"ב אדם לעמל כו' עמל מלאכה י"ל ע"ד מ"ש ששת ימים תעשה מלאכה דיש ל"ט מלאכות גם בעבודה החורש והזורע כו', והוא בירור רפ"ח ניצוצים אך מלאכה רק בחי' עשיה ע"ד כל שמעשיו מרובים מחכמתו בחי' נו"ה כמ"ש בד"ה אלה מסעי דתקס"ג ע"ד ערבות שאין להם טעם וריח רק שעושה בבחי' נצח כו' וע' בד"ה זכור

דעמלק ענין אתכפיא, וע׳ מענין פי׳ מלאכה בסידור גבי חג המצות, והנה עי״ז גורמים כמ״כ למעלה המשכת אור א״ס בבחי׳ עשיי׳ כמ״ש ויעש דוד שם וזהו ענין עושי דברו, אך למעלה מזה עמל שיחה, הנה בענין שיח י״ל הרבה בחי׳ הא׳ ע״ד ויצא יצחק לשוח בשדה דזהו תפלה גם כענין שיח סוד שרפי קדש, גם הגירסא בתורה בלי עיון י״ל שנק׳ שיחה וכמ״ש בענין פי׳ תבנה ותכונן עיר סיחון, ועמ״ש בד״ה אני ישנה בענין ד׳ בחי׳ אחותי רעיתי וכו׳ אחותי כשמקבלת מנו״ה והיינו ע״י עשייה מעשה המצות סומע״ט וזהו עמל מלאכה, למעלה מזה כשמקבלת מחג״ת והיינו ע״י קול ודבור וזהו הנק׳ עמל שיחה, אך עכ״ז נק׳ שיחה לבד לגבי בחי׳ הדבור כשמקבל מח״ע ממש וזהו ע״י עמל תורה בעיון רב שממשיך מוחין דגדלות כו׳ וע׳ בד״ה והי׳ מדי חדש בענין יום המעשה כו׳, גם יש להעיר לג׳ בחי׳ הנ״ל מג׳ מדרגות הנז׳ בד״ה מה טובו בענין ויעקבני זה פעמים כו׳, גם י״ל עמל שיחה ממשיך כמ״כ למעלה בחי׳ את ה׳ האמרת היום להמשיכו בעשרה מאמרות כי הלא דברי כאש וכו׳ שמסתלק לשרשו משום דלאו אורחא כו׳ ולכן נק׳ שיחה לבד ע״ד שיחתן של ת״ח שיחת חולין כו׳ והמשכה זו ע״י עמל שיחה בקול ודבור הקול קול יעקב כו׳, אך עכ״ז כתי׳ מה יתרון לאדם בכל עמלו פי׳ תחת השמש היינו כשממשיך מבחי׳ שמש ומגן כו׳. חיי שעה היא המל׳ מקור הזמן מלך מלך ימלוך, אבל ע״י עמל תורה ממשיך בחי׳ אנכי מי שאנכי כצאת השמש בגבורתו כו׳ חיי עולם ז״א עה״ח שממשיכים בו מוחי׳ דאו״א, ע׳ בת״א פ׳ וארא בד״ה וידבר כו׳ וארא כו׳ ולעיל מיני׳ סד״ה וארא כו׳, א״נ ב׳ בחי׳ עמל הנ״ל ממשיך אח״כ שבת תתאה ושבת עילאה כו׳, א״נ עמל שיחה ממשיך הדבור עליון כמו שמלובש בלבושים בחי׳ יחו״ת וזהו הנק׳ תחת השמש ואזי אותותינו לא ראינו כמ״ש בת״א סד״ה ואלה שמות, אבל עמל תורה פי׳ שיהי׳ בבחי׳ ודברי אשר שמתי בפיך ממשיך גילוי דבור עליון יחו״ע לעילא משמש ומגן כו׳.

אור התורה

•

חנוכה

חנוכה

כה אמר* ה' צבאות אם בדרכי תלך כו' ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה (עיין מזה ברבות בשלח ר"פ כ"ה ובזח"ג ר"פ ואתחנן דר"ס סע"א, זח"ב תרומה ק"ע ע"א, פקודי דרמ"א סע"ב. זח"א וירא ק' ע"ב, חיי קכ"ט ב'). להבין מהו ענין מהלכים בין העומדים, הנה נודע שהמלאכים נק' עומדים כמ"ש שרפים עומדים, וגם הנשמות קודם בואם לעוה"ז נק' ג"כ עומדים כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו, רק אחרי ירידת הנשמות לעוה"ז בהתלבשותן בגוף ונפש הבהמית נק' מהלכים (ועמ"ש מזה בד"ה אם בחקתי תלכו, דרוש הראשון פ"א, ובדרוש השני ספ"א ופ"ב, ובביאור ע"פ ועתה יגדל נא ועיין עוד בד"ה שחורה אני ונאוה דרוש השני פ"א וסד"ה צאינה וראינה בנות ציון דרוש הראשון ספ"ד) והטעם שהמלאכים ונשמות נק' עומדים כי שרש התהוותם הוא מבחי' אותיות והמלאכים הם מאותיות הדבור כמ"ש וברוח פיו כל צבאם וישראל עלו במחשבה הם מאותיות המחשבה והאותיות הם בחי' דומם כמ"ש בס"י שתי אבנים בונות כו' לפי שהן בטילות לגבי השכל המנהיגן כי האותיות הן לפי השכל כו' ולכך נק' עומדים כבחי' דומם שאין להם בחי' הילוך (ואפילו עולם הבריאה נק' עפר אשר בקרקע המשכן, עפר היינו בחי' דומם) ומ"ש ובשתים יעופף הרי שמצינו להם בחי' הילוך הוא ע"י אתעדל"ת כשישראל אומרים קדושה למטה גם המלאכים אומרים קדוש למעלה ואזי נאמר ובשתים יעופף וקרא זה אל זה כו' (י"ל ג"פ קדוש זהו ההמשכה מסוכ"ע בממכ"ע, וזהו זה אל זה, ע' זח"ג דרע"א סע"ב). אך להבין ביאור הדבר איך הוא אתעדל"ע ע"י אתעדל"ת, הנה נודע שיש ב' בחי' ממכ"ע וסוכ"ע פי' ממכ"ע היינו לפי סדר המדריגות בהשתלשלות וירידות המדריגות מעילה לעילה כו' ומהווה ומחיה לכאו"א לפי מזגו ותכונתו בבחי' השתלשלות ממש והשפעת והמשכת חיות זה הוא מבחי' מלכותו ית' מלכותך מכ"ע וכבוד הדר מלכותו, פי' הדר הוא תפארת גדולתו ית' ברבוא רבבות עולמות אלף אלפין ישמשוני' כו' ולגדודיו אין מספר שכל זה הוא יקר תפארת גדולתו ית' ואין זה אלא מבחי' מלכותו ית' וכל המלאכים זמירות יאמרו רק למלך אל חי וקיים כי הוא לבדו פי' בבחי' עצמותו ית' מרום וקדוש כו' וע"ז אומרים ג"פ קדוש להיות המשכת קדושה עליונה מאור א"ס ב"ה הסוכ"ע (ועמ"ש מזה בת"א פ' בראשית בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים ומ"ש על מארז"ל סוף סוטה ואלא עלמא אמאי קיים אקידושא דסידרא וכמ"ש מזה באיוב סס"י יו"ד ע"פ ארץ עפתה כו' ותופע כו') עד שיהי' הוי' צבאות ולהיות מכה"כ, ופי' כבודו התלבשותו וגם כבוד בגימ' ל"ב הם ל"ב נ"ח שבחי' התלבשות אור א"ס ב"ה הוא בחכ' וכמ"ש (תלים

כה אמר: המאמר בלי הגהות נמצא בתו"א ל, א. ועם הגהות אלו באיזה שינוים, באוה"ת פ' בהעלותך ע' תז.

ק"ד) מה רבו מעשיך ה' כולם בחכ' עשית וכתיב מלאה הארץ קניניך, קניניך הם בחי' קנה חכמה קנה בינה והן הן מלא כל הארץ שהוא ענין התלבשות אור א"ס ב"ה בבחי' ממכ"ע ונק' יחוד קוב"ה ושכינתי'.

(**קיצור.** שמלאכים נק' עומדים שנמשכים מאותיות שהם דומם ומ"ש ובשתים יעופף זהו ע"י שישראל אומרים קדוש ובאתעדל"ת אתעדל"ע המשכה מסוב"ע בממכ"ע, וזהו ענין קק"ק כו' מכה"כ, ועי"ז נמשך ההילוך בד"ה ועתה יגדל נא, וכמ"ש ג"כ לקמן בענין אם בדרכי תלך).

ב) **והנה** נודע כי תכלית ירידת הנשמה לעוה"ז לא ירדה בשביל עצמה כי הנשמה א"צ תיקון לעצמה אלא עיקר ירידתה להתלבש בנה"ב כדי להיות בחי' אתכפיא ואתהפכא בנפש הבהמית עד שלא יהי' לה כ"א רצון א' לאביה שבשמים וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, והיינו ע"י נפש האלקית המתלבשת בה המשכלת ומתבוננת בה' אחד בק"ש שמע ישראל, שמע לשון הבנה איך הוא ית' אחד בשמים וארץ, והח' והד' שהם ז' רקיעים והארץ וד' רוחות העולם כולם בטלים לבחי' האל"ף הוא יחודו ית' כי הוא לבדו הוא כמו קודם שנברא העולם כי אני ה' לא שניתי, וברוך שאמר והיה העולם באמירה אחת רק בשכמל"ו שבחי' מלכותו ית' הוא שמחיה ומהוה את כל העולמות מאין ליש להיות נראה ונגלה לעיני בשר ליש ודבר בפ"ע כו' ועי"ז ואהבת בכל לבבך בשני יצריך. אך קודם ק"ש תקנו חכמים שתים לפניה לקיום הק"ש ומתחילין תחלה לספר מענין המלאכים איך שהם מקדישים ומעריצים כו' והאופנים ברעש גדול כו', כי הנה להיות קיום ואהבת בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאתכפיא ולאתהפכא הוא ע"י מלחמה גדולה וכמ"ש ולאום מלאום יאמץ וכתיב ויאבק איש עמו עד עלות השחר, שעד עלות השחר לע"ל כל ימי משך זמן הגלות הכל הוא בבחי' מלחמה כתי' ורב יעבוד צעיר בחי' רב הוא בחי' לפני מלך מלך כו' אלא שירדה ונפלה בשבה"כ כנודע, וירידה זו מאיגרא רמה כו' היא צורך עלי' ע"י ישראל בנפשות אלקיות שבהם למשול ולשלוט על רוח הנה"ב עד שתשוב להיות בבחי' אתכפיא ואתהפכא כו' (כי הנפש אלקית אף שנמשכה ג"כ רק מבחי' אותיות היינו מאותיות המחשבה שהוא עלמא דאתכסיא בחי' אותיות דשם מ"ה משא"כ המלאכים נק' בהמה אותיות דב"ן בחי' דיבור ועיקר הבירור ע"י שם מ"ה בחי' ביטול כו', ולכן נק' ג"כ צעיר בחי' כי קטן יעקב שהוא בחי' ביטול וכמ"ש קטנתי מכל כו' ועמ"ש בד"ה ויהי קול מעל לרקיע כו'). אך אין הדינין נמתקין אלא בשרשן ולכך א"א להכניעו ולכבוש את רוח הנה"ב תחת ממשלת הנה"א כ"א ע"י שרשה של הנה"ב שמקור חוצבה ויסודתה בהררי קדש הוא מחיות הקדש שבמרכבה פני ארי' פני שור כו', ולכך צריך להזכיר לפניה תחילה איך שהמלאכים וחיות הקדש מקדישים וממליכים כו', ומזה יבא לקיום הק"ש להיות ואהבת בכל לבבך בשני יצריך (ועמ"ש מזה בד"ה כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו כו'). והנה בק"ש ממשיכים לה בחי' ביטול ממש בה' אחד במס"נ ממש באור א"ס ב"ה הסוכ"ע עד שתתפשט לצאת מנרתקה כו', והענין כמ"ש סוס ורוכבו רמה

בים, שהסוס בטל לגבי רוכבו שבלתי הרוכב אין מעלת הסוס כלום, אבל כשיש רוכב עליו ניכר מעלת הסוס ביותר שיוכל לרוץ למקום שאין הרוכב יכול לילך מצד עצמו, וכך בחי׳ נה״ב מצד עצמה היא מקושרת למטה אבל כשרוכב עליה הנה״א המתלבשת בה הנה זאת תהי׳ העלאת הנה״ב ביתר שאת וביתר עז במס״נ ממש, והיינו לפי ששרשה ממקום עליון יותר מלפני מלך מלך כו׳ ורב יעבוד כו׳ (והדמיון לסוס היינו כי סוס ב״פ ס״ג כמ״ש בביאור ע״פ וקבל היהודים, ונה״ב שרשה מב״ן אשר אחר שמתברר עולה לס״ג וב״פ ס״ג היינו מלמעלה למטה ומלמטה למעלה ע״ש) ואזי גדול ורב כחה עד שבתפלת י״ח היא הממשכת ומשפעת המשכת ביטול אור א״ס ב״ה במלאכים עד שהם אומרים קדוש כשישראל אומרים למטה (ועמ״ש בד״ה כנשר יעיר בענין ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו, והטעם שהוא באמירת קדוש כי קדוש היינו המשכת ת״י גימין מא״א הנמשך בחכ׳ עילאה שמשם נמשך כח הביטול בבחי׳ הילוך שהוא ענין למעלה מההשגה והכלי, שבחי׳ זו נמשך מבחי׳ שלמעלה מהבינה והדעת דהיינו בחי׳ כתר, וכמ״ש בד״ה כי תצא בענין שנק׳ ישראל גוי קדוש ששרשם מסוכ״ע, וכענין לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה׳ אבקש) וזהו ענין באתעדל״ת אתעדל״ע שממטה למעלה להיות בטול באור א״ס ב״ה ממטה למעלה.

(**קיצור.** שירידת נה״א לברר נה״ב וכדי להיות בירור זה הוא ע״י שרש נה״ב והאופנים וחיות כו׳ ומזה בא בק״ש לואהבת בשני יצריך והנה סוס ורוכבו רמה ממשיך מבחי׳ ס״ג ונמשך הביטול גם במלאכים שהם גרמו בירור נה״ב והיינו באמירת קדוש גילוי סוכ״ע שמשם נמשך כח הביטול והילוך).

ג) **והנה** כך הוא בענין המשכת אור א״ס ב״ה מלמעלה למטה הוא ע״י ישראל בעסק התורה שהיא חכמתו ורצונו ית׳ בתרי״ג מצות דאורייתא וז׳ דרבנן שהם תר״ך בגימ׳ כתר שהן הם בחי׳ כתר עליון בחי׳ כותרת ומקיף שלמעלה מעלה מבחי׳ סדר ההשתלשלות ומשם ממשיכים ישראל הארת אא״ס ב״ה הסוכ״ע, וזהו שאחר ואהבת בכל לבבך ממטה למעלה אומרים והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו׳ המשכת הדברים האלה מבחי׳ אנכי ממש מלמעלה למטה כו׳ שלא יסתיר ולא יעלים כו׳, והמלאכים מקבלים מהם המשכת התורה הנמשכת בג״ע כמ״ש היושבת בגנים כו׳ וגם בעסק התורה בעוה״ז ארז״ל על יש מהחכמים הגדולים שנתקבצו מלאכי השרת כבמזומוטי חתן וכלה כו׳, ונמצא שהשפעת המלאכים מישראל היא בין מלמטה למעלה ובין מלמעלה למטה (וזהו ענין עולים ויורדים בו) וזהו ונתתי לך מהלכים ב׳ מיני הילוך, ממטה למעלה וממעלמ״ט (ועד״ז יובן מ״ש במ״א בביאור ע״פ מחצית השקל וז״ל הנה ידוע דת״ת דאימא נעשה כתר לז״א, וכתר זה נעשה בכח החסד השלישי מה״ח היינו חסד שבתפארת דז״א המתחלק חציו למעלה להוריד לו הכתר וחציו לאחוריו לצורך נוקבי׳ ושם במקומה מקבלת שפע טהרה מהחסד ההוא עכ״ל המ״ח ובפע״ח שער חג השבועות, וזהו ענין ב׳ מחצית השקל, מחצית האחד הנמשך לכתר דנוק׳

הוא אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת, כי כתר דנוק' הוא הרצון הפשוט בכל מאדך, ושיומשך ביטול זה זהו ע"י החסד הנ"ל ששרשו מא"א, וזהו כענין לזאת יקרא אש ה' כי מאיש לוקחה זאת מבחי' אש יו"ד כמ"ש בד"ה והיה לכם לציצית, וז"ש כאן שהמשכה זו נמשך ע"י אמירת קדוש כי כן נק' השקל שקל הקדש, וכשנמשך למטה נק' קדוש, ומחצית החסד הנמשך לכתר דז"א זהו ההמשכה ע"י תורה וגמ"ח כו' והוא הנק' אור ישר, וחצי הנמשך לנוק' זהו כענין או"ח שתכליתו להיות העלאה מלמטה למעלה, וזהו ג"כ ענין ושמתי כדכד שמשותיך ב"פ כד שליש ע"ב שהוא חסד והוא ג"כ ענין כדין וכדין כמ"ש בד"ה ושמתי כדכד) בין העומדים פי' בפנימיות העומדים הם המלאכים להיות השפעת בחי' הילוך בבחי' פנימי' המלאכים בין ממטה למעלה ובין מלמעלה למטה.

(קיצור. שכמ"כ המשכה שע"י תומ"צ תר"ך עמודי אור נמשך ע"י ישראל והמלאכים מקבלים ג"כ מהמשכה זו חברים מקשיבים, וזהו מהלכים ב' מיני הילוך בין העומדים בפנימיות העומדים.

ד) **ופי'** וענין עומדים הנה עפמ"ש בזח"ג ר"פ ואתחנן מובן שהוא כענין עמידה דשמו"ע שצ"ל צלותא מעומד דוקא כמו שהמלאכים נקראים עומדים, וכ"מ מהגמ' פ"ק דברכות שהביא הטור סי' צ"ה שיכוין את רגליו זה אצל זה בתפלה דכתי' ורגליהם רגל ישרה ביחזקאל סי' א' ז', וכ"כ בירושלמי ח"א כמלאכי השרת ועב"י בשם תר"י שכ"ד הש"ס דידן. ולפ"ז עמידה זו היא מדריגה גבוה מאד שהרי שמו"ע הוא בחי' הביטול שלמעלה ממדריגת ק"ש שהיא צלותא מיושב וכמ"ש מזה באריכות בד"ה שימני כחותם, והיינו כי באשה קראו מושב אבל עמידה הוא בעלמא דדכורא דקאים בחיליה וכמ"ש בזח"ב פ' תצוה דקפ"ג ע"א, וזהו ג"כ ענין יראה כל זכורך את פני כו', ומ"ש ברבות בשלח פכ"ה כשהוא מבקש עושה אותם יושבים שנאמר ויבא מלאך ה' וישב תחת האלה היינו כמש"ש ופעמים עושה אותם דמות נשים שנאמר והנה שתים נשים יוצאות כו' וע' במק"מ ר"פ שמות ע"פ איש וביתו באו, וכמ"ש בע"ח שער בסה"כ וז"ל ודע כי היכלי זו"נ דבריאה הן נקראים שבע נערות אסתר לפי שהם נוקבין בערך אותן שבע היכלין דאו"א דבריאה אבל הם נקראים שבעת סריסים המשרתים והן דכורין עכ"ל, ועיין בפ' מקץ דף ר"ד סע"ב, ואפשר הי' לומר שהמלאכים שאנו מזכירין בברכות ק"ש שהוא צלותא דמיושב הם ג"כ מבחי' עלמא דנוק' והמלאכים המעלים תפלת שמו"ע הם עומדים כו', ועכ"פ כיון שכן בחי' עמידה הנ"ל הוא גבוה יותר גם מבחי' ק"ש, א"כ מהו ענין ההילוך שלמעלה מבחי' עמידה זו. ונקדים ענין ורגליהם רגל ישרה דפרש"י ביחזקאל שני פירושים וז"ל רגלים כיונן מכוונים זה כנגד זה, ד"א ישרה שאין להם קפיצי ארכובות לכוף את שוקיהם לפי שאין להם ישיבה ולא שכיבה ואין צריכין להיות להם קפיצין כו' עכ"ל, וכפי' השני מבואר בירושלמי פ"ק דברכות, עוד כ' התוספות פ"ב דחגיגה דף י"ג ע"א בפי' רגל ישרה שהוא מהלך ת"ק שנה כמו מן הארץ לרקיע ועוד יותר עליו הרגל ט"ו. והנה ת"ק שנה הוא נמשך מבחי' ה' מדות חג"ת נה"י,

ומה שאין נחשב גם יסוד היינו לפי שהוא רק בחי' כללות ה' מדות הנ"ל שהיסוד הוא בחי' ההשפעה לזולתו ואינו בחי' עצמיות בפ"ע וכמבואר בפע"ח גבי סוכות וכמ"ש מזה בדרוש ל"ג בעומר בסידור, וכ"ז הוא לפי שכונן שמים בתבונה ובינה רק עד הוד אתפשטת ולכן היסוד נק' יתום מאמו, ולכן המלאכים ששרשם ג"כ מהבינה כנזכר בביאורי הזהר בביאור מאמר פ' בלק דף ק"צ ע"ב ע"פ ברכו ה' מלאכיו גבורי כח ע"כ הם ת"ק שנה, בחי' בינה עד הוד אתפשטת, וזהו ענין ורגליהם רגל ישרה שהוא ת"ק עם י"ה היינו שעבודתם להמשיך בחי' י"ה חו"ב בתוך המדות שהם בחי' שמים, וכענין מ"ש בשל"ה ישמחו השמים ר"ת י"ה היינו ע"י שממשיכים בחי' חו"ב הנק' י"ה בתוך חו"ג הנק' שמים אש ומים עי"ז ישמחו השמים והיינו לפי שהתגלות אור א"ס הוא בחכמה הנק' אין ואו"א הם תרין ריעין דלא מתפרשין אין ויש, ותמיד צ"ל נמשך מאין ליש, המחדש בכל יום מע"ב, וע"כ ישמחו השמים מגילוי הארת אור א"ס כי אורה ושמחה ענין א' הוא, וזהו עבודת המלאכים כמבואר בתו"א (וגם זהו ענין המשכה שיהי' השם שלם שבחי' י"ה יהי' מאיר בז"א ע' לק"ת פ' ראה ד"ה ראה אנכי נותן בענין נחל איתן שזהו ענין יהא שמיה רבא מברך וגם זהו המשכה בבחי' עץ החיים מהלך ת"ק שנה שיהי' נמשך בו מבחי' שרשן דהיינו מ"ש והי' כעץ שתול כו' ועל יובל ישלח שרשיו ובחי' יובל זהו הנהר היוצא מעדן יובל שמו והוא בחי' י"ה שהם חו"ב עדן ונהר, ובישראל נאמר בנהר יעברו ברגל כו' היינו בג' רגלים כדלקמן שזהו בחי' הילוך כו') בתו"א פ' יתרו בביאור זכור ושמור בדבור אחד, וכדי להמשיך המשכה זו מחו"ב זהו ע"י שהם עומדים בבחי' ביטול דוקא, וזהו שרפים עומדים ממעל לו ומבואר במ"א דפי' ממעל לו היינו ממעל לבחי' הוי"ו שהוא המדות, בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י, וזהו ענין עומדים כדכורא דקאים בחיליה ולכן אין להם קפיצין כי ג' פרקי הרגל הם ג' בחי' מדריגות זו למטה מזו היינו חב"ד חג"ת נה"י שבנה"י עצמן והם בחי' בי"ע, והתחלקות זו זהו ענין כפיפת הרגל אבל בבחי' עמידה היינו שכולם ביחוד א' שבחי' בי"ע מתכללים זע"ז, וגם ב' רגלים מכוונין, הכל התכללות וביטול כו', ועי"ז ממשיכים בז"א שהוא בחי' ת"ק שנה מבחי' חו"ב ונק' ישרה שממשיכים הגילוי להיות למטה בעלמא דאתגליא כמו בעלמא דאתכסיא, וזהו ענין ישרה. ובת"א פ' יתרו שם מבואר שעבודתם להעלות בחי' דמות אדם שעל הכסא לבחי' כי לא אדם הוא, והכל כוונה אחת, ועכ"ז נק' בחי' זו עומדים במדריגה אחת. והענין כמש"ש שיש שני מיני זווגים באו"א, זיווג חיצוניות זיווגיהו תדיר תרין ריעין דלא מתפרשין שהוא לקיום העולמות מאין ליש והמשכה זו באה מחכמה עצמה היינו מהארת אור א"ס מה שמלובש בחכמה שיש בכח הארה זו להחיות כל העולמות וזהו הנמשך ע"י המלאכים, אך זיווג פנימי להמשיך אור חדש ממש שרשו נמשך מא"א ועתיק עד א"ס ממש ונק' יחוד פנימי דאו"א לחדש הנשמות והוא הנמשך ע"י נשמות הצדיקים דוקא, והיינו לפי ששרשן מבחי' חכמה שלמעלה מהבינה ויסוד אבא נמשך עד יסוד ז"א ולא כמו שהבינה רק עד הוד אתפשטת והיחוד נמשך ע"י יסוד ז"א בחי' יוסף צדיק עליון הוא ענין תוס' מרובה

על העיקר כו׳ וזהו בחי׳ צדיק שלמעלה מבחי׳ ישר רגל ישרה, עיין בפ׳ אחרי דנ״ט סע״א, ועוד שע״י בירור נה״ב הם בחי׳ בעלי תשובה שלמעלה מבחי׳ צדיקים ועי״ז דוקא נמשך יתרון האור, וזהו עד יעבור עמך הוי׳ שהמלאכים רגל ישרה ממשיכים מבחי׳ י״ה חו״ב אבל נש״י ממשיכי׳ מבחי׳ אנכי מי שאנכי שלמעלה משם הוי׳, וזהו ענין מהלכים שבחי׳ זה התוספת אור נק׳ בשם הילוך, ע״ד מ״ש ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור, במשלי סי׳ ד׳ ועיין באד״ר דקכ״ט ע״א, וכמו הולך וגדל, אסתר ט׳ ד׳, ובמ״ת כתיב קול השופר הולך וחזק, ובמאו״א אות ה׳ ססעי׳ יו״ד כ׳ הליכה כנוי אל הזיווג הולך על הדרך יסוד דנוק׳ ברגל מבורכת שהוא יסוד עכ״ל ור״ל שהיסוד נק׳ ג״כ רגל וכמ״ש בלק״ת ס״פ משפטים בענין מצות ראיה ברגלים ששלשה רגלים הם בחי׳ נה״י ונק׳ רגלים כי מצות ראיה תלויה ברגלים כי לטעם זה החיגר פטור (וענין החיגר ע״ד עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים כו׳, ובשל״ה דקכ״ב א׳ שקר אין לו רגלים ואמת יש לו רגלים עומד ומהלך ונתתי לך מהלכים בין העומדים ועיין זח״א פ׳ וישלח דקע״א א׳ בענין שהנחש נקצצו רגליו ובהרמ״ז שם, ומ״ש במ״א בענין למדני כל התורה כולה על רגל א׳ ומ״ש ע״פ ותחת רגליו כמעשה לבנה) ומי שאינו יכול לעלות ברגליו דיליף מלשון רגלים כנז׳ בגמ׳ רפ״ק דחגיגה, הרי היסוד נק׳ רגל, ונק׳ רגל מבורכת כענין מ״ש ויברך ה׳ אותך לרגלי ס״פ ויצא וכמ״ש יברכך ה׳ מציון שהוא יסוד והיינו כי מיסוד נמשך היחוד להיות המשכת אור חדש ממש משא״כ מבחי׳ נו״ה שאין נמשך מהם ההולדה ממש וגילוי אור חדש, ולכן במלאכים נאמר ורגליהם בחי׳ ב׳ רגלים נו״ה אבל לישראל ניתן מצות ג׳ רגלים שהם ממשיכים יחוד פנימי שע״י יסוד, ובזה א״ש שנק׳ היו״ט רגלים מלשון רגל, דלכאורה אין שייך כלל ענין רגל ליו״ט, אך הטעם כי ביו״ט נמשך היחוד עליון ותוספת אור הנק׳ בשם הילוך וכמו ההילוך הוא ע״י הרגלים של האדם כך למעלה יחוד זה הוא ע״י בחי׳ נה״י, ובמא״א אות ריש ס״ט כ׳ רגלים נק׳ נה״י וכנגדן ג׳ רגלים ולכן נק׳ גם יסוד רגל גם כי היא עיקר עמידתה כנגד עקב דעתיקא פרסה ורגל וע״ב קס״א גימ׳ רגל כי אלו השמות מתגלים ביו״ט הנק׳ רגל עכ״ל, והי״נ כ׳ עיין בכוונת המועדים בסוד חייב אדם לטהר א״ע ברגל ובענין עד שתכלה רגל מן השוק עכ״ל והוא בפע״ח שי״ט פ״ה וש״כ פ״ג, וזהו לך ה׳ הגדולה וכו׳ עד וההוד היינו ה״ח בחי׳ שמים ואח״כ כי כל בשמים ובארץ יחוד עליון וה׳ בחכמה יסד ארץ, והנה דרך נק׳ יסוד דנוק׳, וכשאין יחוד נאמר דרכי ציון אבלות דרכים מבקשים תפקידן, ועיין במא״א אות ד׳ סי״ד, וזהו ענין דרך עץ החיים, וכמ״ש בזח״ב בשלח דנ״א רע״א מאן דרך עץ חיים כו׳ דא היא מטרוניתא וכ״כ בפ׳ ויחי דרל״ז א׳ בענין לשמור את דרך עה״ח ע״ש במק״מ, ומזה יובן ענין אם בדרכי תלך ואת משמרתי תשמור וע׳ פ׳ ויקהל דרט״ו א׳ (וז״ש ביהודה ויט אליה אל הדרך כו׳ צדקה ממני כו׳ על דרך תמנתה וכמ״ש ע״ז בזח״ג פ׳ אחרי, וזהו צדיק ה׳ בכל דרכיו, ושמרו דרך ה׳ לעשות צדקה כו׳) וזהו הלוך ילך כו׳ נושא משך הזרע, ומשך הזרע היינו יוסף בחי׳ יסוד כמ״ש ברבות ר״פ ויגש, ונק׳ מושך הזרע שמשך את ישראל למצרים ולמעלה הוא

ענין ירידת הנשמה בגוף שירדו ונשתלשלו למטה בבחי' מצרים וגבולים, אך הירידה צורך עליה שעי"ז נעשו בבחי' ונתתי לך מהלכים וזהו הלוך ילך בהליכה שאין לה שיעור והפסק ילכו מחיל אל חיל ע"י ובכה הוא התעוררות רחמים כו' וכמ"ש מזה סד"ה שובה ישראל, בא יבא ברנה נושא אלומותיו זהו הצמיחה וכמו שבועות נק' חג הקציר כו' וע' במא"א אות א' סעיף קפ"ג אלומה נקרא היסוד שבו נקבצים האורות עליונים כמ"ש ותשתחוין לאלומתי עכ"ל, לפ"ז י"ל פי' נושא אלומותיו ע"ד מ"ש בלק"ת סד"ה כי ההרים ימושו בפירוש וברית שלומי לא תמוט. ומכ"ז יובן ענין מהלכים בין העומדים דוקא, כי העומדים הוא ג"כ בחי' מדריגה גבוה מאד שלמעלה מבחי' יושב, וזהו ענין שרפים עומדים ממעל לו, ולכן עי"ז ממשיכים בחי' י"ה, שלהמשיך מבחי' זו צ"ל עמידה דוקא כמ"ש בזח"ב תצוה קפ"ג אצטריך לקיימא על רגלוי כו' בגין שבחא דעלמא עילאה, שהמשכת י"ה הוא ע"י הביטול שלמעלה מהמדות בחי' אהבה כו' בחי' ו', אך עכ"ז אין זה ערוך לבחי' ההילוך שממשיך מעצמות אור א"ס רק שנמשך ע"י י"ה, וזהו אתהלך לפני הוי' למעלה משם הוי', שמשם שרש המשכת הילוך הנ"ל. ובעבודה כי הגם עומדים זהו ביטול אך עד"מ שיש ב' מיני אהוי"ר הא' מה שהאדם מעורר הב' מה שנמשך לו מלמעלה אהוי"ר ונק' תתן אמת ליעקב באג"ה סד"ה זורע צדקה שכר אמת, כך עד"ז יובן ענין עומדים ומהלכים וכמ"ש בלק"ת בד"ה אם בחקתי תלכו ועמ"ש בד"ה וישב יעקב בענין טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף וע' זהר ויחי דרי"ז א' בענין לי הכסף ולי הזהב. ומכ"ז יובן מה שאצל מצות מילה נאמר לאברהם התהלך לפני, כי עיקר המשכה זו זהו ע"י היסוד והיינו ע"י המילה ופי' מילה מל יה להיות גילוי י"ה כנ"ל, גם כמ"ש באור פניך יהלכון, כי מה שהחכמה מאין תמצא ומחדש בכל יום תמיד כו' זהו נמשך רק מבחי' שערות שהם בחי' חיצוניות ולכן נק' בחי' זו עדיין עומדים, אבל באור פניך בחי' פנים פנוי משערות חכמת אדם תאיר פניו עצמיות ח"ס ע"כ מבחי' זו נמשך להיות יהלכון ועמש"ל בענין בקשו פני כו'.

קיצור. עומדים ביטול שלמעלה מאהבה כמו תפלה מעומד, ורגליהם רגל ישרה, ממשיך מבחי' י"ה חו"ב בת"ק ה"ח ת"ק שנה להיות כונן שמים בתבונה ע' זח"א ויגש ר"ז, ובינה עד הוד אתפשטת, היכל עצם השמים, ואין להם קפיצין יחוד בי"ע, ישרה גילוי למטה בז"א כמו באו"א, עומדים ממעל לוי"ו, ועכ"ז עומדים יחוד חיצוניות דאו"א המחדש בטובו כו' אך יחוד פנימי נשמות חדשות נק' הולך ואור, וזהו שלש רגלים נה"י, ולכן מצות ראיה תלוי' במי שיכול לעלות ברגליו להיות בחי' מהלך, וההליכה בדרך בחי' דרך עץ החיים, הלוך ילך כו' נושא משך הזרע, וזהו התהלך לפני גבי מילה יסוד שבבחי' זו עיקר ההילוך, באור פניך יהלכון).

ה) **אך** הנה כ"ז אם בדרכי תלך כו'. והענין הוא כי הנה הכח הזה הניתן לישראל להיות בהם ועל ידם העלאה והמשכה זו הוא לפי שהם בני יעקב הבריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה (שבת פי"א צח"ב

ברבות ויגש פצ"ד קה"ג ובשה"ש בפסוק עד שהמלך במסבו דף י"א ע"ד והבריח התיכון כו' מימות יעקב אבינו וברבות פ' קרח דף ע"ר ע"א ע"פ ומדינים כבריח ארמון איתא כך משה שנאמר והבריח התיכון, וכ"כ שם דמשה נק' בריח התיכון והיינו כי משה ויעקב שניהם בקו האמצעי משה בחי' דעת ויעקב תפארת כו' וע' זח"א ר"פ ויצא קמ"ח ב', ויחי רכ"ד א', ח"ב בשלח דנ"א סע"ב והבריח התיכון כו' דא קוב"ה, ס"פ תרומה קע"ה ב', ח"ג בלק קפ"ו ב' ובהרמ"ז שם צנור ארוך ועומד מן הדעת עד יסוד ובו מלובש יסוד אבא בחי' משה כו', ובעמה"מ שער קרית ארבע פי' מן הקצה אל הקצה היינו מקצה השמים עד קצה השמים, ובמ"א נת' מן הקצה העליונה בחי' סוכ"ע עד הקצה בחי' מלכותו ית' שהיא רק הארה שממנה חיות העולמות כו', ואפ"ל בחי' זו ג"כ על הקו וחוט מאור א"ס שמסתיים במל' דאצי', וזהו בחי' התורה קו האמצעי עמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא ועמ"ש סד"ה להבין פי' יג"מ בענין נחלת יעקב נחלה בלי מצרים וז"ש בית יעקב לכו ונלכה באור ה' שלפי שהם בית יעקב ע"כ לכו ונלכה בבחי' הליכה שאין לה שיעור מבריח מן הקצה כו', וזהו בתוך הקרשים מבריח שהוא ממש ע"ד מהלכים בין העומדים כי הקרשים עצי שטים עומדים הם בחי' שרפים עומדים כמ"ש במדרש ובזהר תרומה ק"ע, ובחי' מהלכים נמשך בין העומדים היינו בפנימיות המלאכים שגם הם מקבלים ההילוך מטעם הנ"ל הואיל ועל ידם נמשך המתקת נה"ב, וזהו ממש ענין והבריח התיכון בחי' יעקב נמשך בתוכיות הקרשים שהם שרפים עומדים) וע"י התומ"צ שהן תר"ך עמודי אור כעמוד המחבר מעלה ומטה כו', וזהו אם בדרכי תלך דרך הוא המחבר מעיר לעיר כו', וכל התורה והמצות נק' דרך שבהם ועל ידם ע"י כולם דוקא עוברת ההשפעה, וכנודע שהטיפה יורדת דרך כל האברים כו' (ועמ"ש מזה בד"ה והי' לכם לציצית ובמאו"א אות ד' סי"ד דרך נקרא דעת או יסוד בין דאימא בין דדכורא בין דנוק' עכ"ל, ובפרדס בעה"כ סוף אות ד' וז"ל דרכים פי' בזהר פ' מקץ כי דרכים הם הצנורות שבהם משפיעים גג"ת אל המלכות כשמקבלים מהבינה כו' ובתקונים פי' כי סתם דרך הוא התפארת כו' ועם היות שיש הכרחיות רבות שדרך הוא נקבה כו' עכ"ל וע' בפ' מקץ קצז"ב ע"פ דרכיה דרכי נועם כו' ועמ"ש מזה בד"ה ראו כי ה' נתן לכם השבת ועמ"ש ע"פ המאמר פ' וישלח קע"ה ע"פ כי ישרים דרכי כו') ועז"נ כל ארחות ה' חסד ואמת שאין הילוך ההשפעה אלא בבחי' חסד דוקא ובבחי' אמת דוקא (ועיין באד"ר דקכ"ט א', וזהו ואנכי תרגלתי לאפרים בהושע סי' י"א פי' תרגלתי מלשון רגלים כי נשתלשל פנימיות רצונו עד בחי' רגלים במדריגה התחתונה מאד בעשי' הגשמיות כדי שעי"ז יוכלו להיות בחי' מהלך שההילוך הוא בבחי' רגלים, וזהו ענין אם בדרכי תלך כו' וכנ"ל והיינו שהמצות הם בחי' אשר אנכי מצוך כו', ואת משמרתי תשמור, היינו כי בחי' דרך הנ"ל צריך שמירה וכמ"ש לשמור את דרך עץ החיים ושמירה זו הוא קיום מצות ל"ת שעי"ז מרחיקים החיצונים שלא יקרבו ליגק מבחי' דרך הנ"ל, שהיא בחי' יסוד דנוק' המקבלת מעץ החיים ולכן בנין המל' מהגבורות וכמ"ש בביאור ע"פ וכל בניך בענין א"ת בניך אלא בוניך כו', וזהו לעבדה

ולשמרה לעבדה ע״י רמ״ח מ״ע בחי׳ בדרכי תלך כמו שהטיפה יורדת ונמשכת מהמוח דרך כל הרמ״ח אברים שכולם מרגישים בה ולשמרה ע״י שס״ה ל״ת וגם השמירה שלא תהי׳ פולטת היינו שיתקיים ההילוך, ושמור זו משנה כו׳, ועד״ז אמר יעקב אם יהי׳ אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה כו׳ ועי״ז והי׳ הוי׳ לי לאלקים, וברבות ויצא פ״ע ושמרני בדרך כו׳ מלשון הרע המד״א וידרכו את לשונם קשתם שקר בירמיה סי׳ ט׳, היינו כי נגד דרך הנ״ל דקדושה יש ג״כ דרכים רעים דרכי שאול ביתה כו׳, והוא יסודות דקליפה, וכמו לשון הרע ברית הלשון כו׳ והוא ג״כ לשון רגל רכילות וידרכו לשונם כו׳, ולכן צ״ל ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך כו׳, וזהו ענין משלחי רגל השור והחמור וכמ״ש בגמרא פ״ק דעכומ״ז דף ה׳ ע״ב דקאי על יצה״ר, ופרש״י בענין רגל השור ע״ד שנאמר ויבא הלך לאיש העשיר בשמואל ב׳ י״ב ד׳, והיינו שנק׳ ג״כ הילוך וזהו הלך שהולך ומתחזק שמתחילה הוא כאורח כו׳ ע״ש, והולך על דרך הוא מ״ש כן דרך אשה מנאפת שבחי׳ זו נק׳ דרך כמ״ש ברבות ויצא פ״ע וצ״ל משלחי רגל של הילוך היצה״ר, והיינו ע״י קיום המצות, ובענין שור וחמור עיין זח״ב שמות ד״ה סע״ב בשלח דס״ד סע״ב ובהרמ״ז ר״פ מקץ, וזהו ג״כ ענין עד שתכלה רגל מן השוק, לכלות ולגרש רגל הנ״ל מן השוק בחי׳ רה״ר שהוא דרך הנ״ל כו׳ ובס׳ טו״ב סי׳ תקל״ז כ׳ שוק עולם הבריאה). אך א״א להיות מלמעלה למטה כ״א שיהי׳ תחלה מלמטה למעלה כל האומר אין לי אלא תורה כו׳ (ומרומז ג״כ בענין אם בדרכי תלך ע״ד דריכה ונגש כו׳ ודורך ענבים במושך הזרע, ברבות ר״פ ויגש דורך ענבים הוא העלאת מ״ן עמ״ש ע״פ אוסרי לגפן ומושך הזרע הוא המשכת מ״ד וכ״כ במא״א אות ג׳ סכ״ז גת יסוד דנוק׳ מקום קבוץ היין וכן גת ששם נדרכים הענבים עכ״ל והי״ב כ׳ עיין בע״ח דרוש זמ״ל בסוד מלך הדר ובעבודה הדריכה שיוצא היין הוא האהבה המסותרת שבנפש כו׳) ועוד זאת וגם אתה תדין את ביתי דינא דמלכותא דינא כי בדברים לא יוסר עבד היא הנה״ב וצריך להכותה בשבט לעולם ירגיז כו׳ (ועיין במד״ר וארא פ״ט ע״פ קח את מטך כו׳ כשם שדרכו של כלב ללקות במקל כו׳ והמטה הוא מט״ט) והוא בחי׳ זיעתן של חיות, כענין זיעה שבאדם שהיא שמחמת פחדו נעשה תגבורת האש על המים שבו ודוחה האש את המים לחוץ בבחי׳ זיעה, כך הנה כתיב ונהר די נור כו׳ שהוא מזיעתן של חיות שהם בבריאה ומשם יורד ליצירה ועשי׳ ונעשה נהר די נור על ראש רשעים יחול דהיינו הזיעה שהיא בחי׳ המים שדוחה בחי׳ האש שלהם שזעים וחלים מאימת כסא, ומגודל הפחד יוצא מהם בחי׳ הזיעה שהיא בחי׳ המים, שהוא בחי׳ השפעה והמשכה במים, ומזה נעשה נהר די נור כו׳ וכענין כעס על ההיפוך הנמשך מחמת המשכת האהבה כו׳, ותדין את ביתי הוא בחי׳ נה״א כי היכל ה׳ המה, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר כו׳ (והנה לנה״א ענין תדין הוא בדברים משא״כ נה״ב צריך להכותה בשבט, וזהו ענין שופטים ושוטרים תתן לך שופטים בחי׳ תדין לנה״א ושוטרים בחי׳ שבט לנה״ב, ועיין בזח״ב פקודי דרכ״ב סע״א ודרכ״ג סע״א שלכן המשכן נעשה ע״י בצלאל ואהליאב שהן בחי׳ חו״ג בצל אל בחי׳ חסד ואהליאב בחי׳ גבורה שהוא למטה דן

בחי׳ דן ידין והיינו לפי שצ״ל וגם אתה תדין כו׳) תשמור את חצרי, חצרי הוא בחי׳ נה״ב, כי ההפרש שבין בית לחצר הוא שבית מקורה בגג שהוא ענין פריסת אהל ומקיף מבחי׳ סוכ״ע משא״כ חצר אינה מקורה כו׳ וצריך שמירה. והנה אחר כ״ז ונתתי לך מהלכים ב׳ בחי׳ הילוך כו׳, והוא לע״ל כי כהיום נק׳ בחי׳ רצוא ושוב, רצוא ממטה למעלה ושוב מלמעלה למטה, אבל לע״ל כשיתגלה בחי׳ סוכ״ע כחשיכה כאורה, ואין בו מעלה ומטה יהי׳ הכל בחי׳ הליכה שיהי׳ גם השוב בחי׳ הליכה כמו הרצוא כו׳, רק שמקודם צ״ל בחי׳ תדין כנ״ל (וזהו מארז״ל כל השונה הלכות כו׳ דאיתא בפרדס ערך הלכה, הלכה היא השכינה כו׳, וזהו הלכה למשה מסיני הכוונה שהיא כלת משה כו׳ הולכת להתיחד עם בעלה עכ״ל, והכוונה שזהו ענין יחוד הנ״ל שנק׳ בשם הילוך וכמבואר בד״ה ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות, דלשם נתבאר איך שע״י התורה ממשיכים יחוד קבה״ו בחי׳ קול דודי כו׳ מדלג כו׳, אך שכדי להמשיך יחוד והמשכה זו צ״ל מתחלה למס״נ בק״ש וזהו אחת היא יונתי, אחת שהיא מקבלת מבחי׳ אחד אנת הוא חד ולא בחושבן כו׳ וזהו ענין ההילוך שמלמטה למעלה. וזהו ענין כל השונה הלכות, פי׳ שונה מלשון כפל כמו שנים מקרא, וכמ״ש ויאמר שנו וישנו, במ״א סי׳ י״ח ל״ד, והיינו להיות שונה וכופל בחי׳ ההילוך פעמיים הא׳ מלמטה למעלה להיות בחי׳ אחת היא יונתי ע״י רעו״ד הב׳ מלמעלמ״ט בעסק הלכות התורה, וכן משמע מהפסוק שלמדו זה שנאמר הליכות עולם לו א״ת הליכות אלא הלכות, כי הליכות עולם לו היינו מלמטלמ״ע שהעולם מתעלה לו ית׳, ופי׳ אל תקרי שאין די בזה כ״א שצ״ל ג״כ אלא הלכות המשכת ההילוך מלמעלמ״ט, וזהו ענין משחרב בהמ״ק אין להקב״ה אלא ד׳ אמות של הלכה, דצ״ל מהו ד׳ אמות של הלכה ומבואר במ״א שהן ד׳ אותיות הוי׳, כי ארז״ל ע״פ וה׳ עמו שהלכה כמותו דאע״פ שארז״ל אלו ואלו דברי אלקים חיים מ״מ ההלכה נמשכת משם הוי׳ דוקא שלמעלה מבחי׳ שם אלקים ולכן הן ד׳ אמות של הלכה היינו בחי׳ ד׳ אותיות הוי׳, והיינו כי צ״ל שונה הלכות ב׳ בחי׳ הילוך, אשר ההילוך מלמטה למעלה הוא בחי׳ י״ה, רצוא ושוב, כי י״ה הן הנסתרות דחילו ורחימו, וההילוך שמלמעלה למטה זהו ענין ו״ה קול ודבור קלא דאשתמע, ואזי נק׳ בן העוה״ב שנולד ונמשך מהעוה״ב אשר להיות לידה, וזהו למעלה מבחי׳ חלק לעוה״ב ועמ״ש ע״פ ומספר את רובע ישראל דרובע יש בו שני פירושים הא׳ חלק רביעי הב׳ לשון ארבעה, וזהו ההפרש בין חלק לעוה״ב ובין בן העוה״ב, כי חלק זהו רביעית בח״מ סי׳ רנ״ג והיינו ה״א אחרונה דשם הוי׳ ובן העוה״ב היינו שמקבל כל ד׳ אותיות הוי׳, זהו ע״י ההילוך הנ״ל) וזהו ענין הנס שהי׳ בחנוכה (וכן בפורים) שהי׳ תחלה מלחמה כדי להיות בחי׳ תדין ותשמור כו׳ וכן בנפש ויאבק איש כו׳ וצ״ל מלחמה עד שיהי׳ ורב יעבוד צעיר כו׳ כנ״ל, ואח״כ הנס ביום מנוחה (והנס בהדלקת נרות ע״ד לכו ונלכה באור ה׳ שבחי׳ ונתתי לך מהלכים הוא ההילוך באור הוי׳ ובענין באור פניך יהלכון כו׳. ומכ״ז יובן ענין כה אמר ה׳ צבאות, כי צבאות פי׳ בזח״א בראשית דכ״א ע״ב וצדיק צבאות אקרי מ״ט בגין דכל צבאות ומשריין עילאין מיניה נפקין עכ״ל, ועיין מזה בסה״מ סי׳ ק״ד ובמא״א

אות צ׳ ס״ב כ׳ צבאות נק׳ נ״ה והיסוד הכוללם אות בצבא שלו עכ״ל, והיינו שממנו נמשך ההולדה להוליד מלאכים ונשמות לבי״ע, אך אפ״ל דלידה זו זהו בחי׳ עליונה מאד דהיינו הנק׳ הילוך, והוא כי נת׳ בת״א פ׳ בא בד״ה בעצם היום הזה דפי׳ הוי׳ צבאות הוא שם התואר שהוא ית׳ אחד עם הצבאות ע״ד איהו וגרמוהי חד שבאצי׳ שכך יהי׳ ג״כ בבי״ע וזהו ענין שם צבאות כו׳, משא״כ כשהמלאך דבר נפרד בפ״ע כו׳, וזהו ענין קדוש ק״ק הוי׳ צבאות מכה״כ שבחי׳ צבאות הוא ההמשכה מנה״י להיות מכה״כ שגם למטה בבי״ע יהי׳ איהו וגרמוהי חד כמו באצי׳ ולכן צבאות בנה״י בחי׳ ג׳ רגלים שבהן כח ההילוך כו׳ וידוע שנה״י שרשן נמשך מהכתר אל עליון גומל חסדים טובים כו׳, שההילוך נמשך מלמעלה דוקא, וז״ש ברבות בשלח פכ״ה ששם צבאות שעושה צביונו בעולם לשון רצון וחפץ כמ״ש כל אשר חפץ ה׳ עשה בשמים ובארץ היינו שברצונו וחפצו עשה שגם בבי״ע שנמשכים מבחי׳ ארץ יהי׳ איהו וגרמוהי חד כמו באצי׳ שהמשכה זו נמשך מרצון וחפץ העליון הסוכ״ע, וזהו ענין שנה״י חדשים בחי׳ צבאות שרשן נמשך מהכתר, וז״ש כה אמר ה׳ צבאות כו׳ ונתתי לך מהלכים כו׳.

קיצור. וזהו אם בדרכי תלך, שהכח הזה ע״י שהם בני יעקב הבריח התיכון, וכל התומ״צ יקרא דרך, שהטיפה יורדת דרך כל האברים, תדין את ביתי נה״א, ירגיז על נה״ב, ע״ד נהר דינור שיוצאה מזיעתן של חיות, תשמור את חצרי אינו מקורה, ואחר זה ונתתי לך מהלכים ב׳ הילוך. ובהג״ה בריח התיכון צנור ארוך מן הדעת עד היסוד א״כ כענין חוט השדרה, ענין דרך, ואנכי תרגלתי, שההילוך ע״י רגלים, לשמור את דרך עץ החיים, משלחי רגל השור והחמור מבחי׳ דרך אשה מנאפת, לא פעלתי און ר״ת אפל, גם דרך ע״ד דורך ענבים במושך הזרע, תדין את ביתי ע״ד ואתו אהליאב למטה דן, ב׳ הילוך שונה הלכות א״ת הליכות אלא הלכות, ועמ״ש ע״פ מארז״ל ע״פ והוי׳ עמו שהלכה כמותו שזהו למעלה ממדריגת אלו ואלו דברי אלקים חיים כו׳.

ביאור ע״פ ונתתי לך מהלכים, שבתו״א ס״פ וישב

להבין שרשי הדברים הנ״ל. הנה שרש ענין המלאכים ונשמות, הנה הנשמות נמשכו מבחי׳ מ״ה כמארז״ל אתם קרוים אדם, ואדם בגימ׳ מ״ה, והמלאכים נמשכו מבחי׳ ב״ן וכמשי״ת לקמן, ולכן נקראו בשם בהמה פני ארי׳ פני שור, בהמה בגימטריא ב״ן. והנה הן הם בחי׳ מחשבה ודבור כי במלאכים כתיב וברוח פיו כל צבאם וישראל עלו במחשבה, והנה עד״מ הדבור שבאדם יש בו ב׳ בחי׳ הא׳ כ״ב אותיות הנשמעים מן הפה אחה״ע מן הגרון בומ״ף מן השפתים כו׳ שהן כללות כל הדיבורים שאין בהם אלא מכ״ב אותיות הללו, והב׳ הוא מקור ושרש האותיות שבנפש כי הגם דאחה״ע יוצא מהגרון כו׳ אין התהוותם ממש ע״י תנועת הגרון וכן בומ״ף מקמיצת השפתים ע״ד שהכינור מוציא קול ע״י הולכה על הנימין שהרי ביאת האות

קודמת לתנועת המוצא כו׳ וכמ״ש במ״א באג״ה בד״ה ויעש דוד שם, אלא שמקור שורשם הוא בנפש עצמה שיש בה כ״ב אותיות ולא אותיות גשמיי׳ אלא כ״ב מיני התגלות וכחות רוחניים שונים זה מזה והם מקור הכ״ב אותיות הנשמעים מפה, דהיינו שכשהם נמשכים ומתגלים בפה אזי נעשי׳ מהם אותיות מורגשי׳ שהן גשמיי׳ בערך אך התגלותן והמשכתן הוא ע״י כלים שונים אחה״ע מהגרון כו׳. והנה עיקר בחי׳ דיבור שבאדם (שמחמתו נק׳ מדבר כמ״ש לרוח ממללא) הוא בחי׳ הכ״ב אותיות שבנפש כי הן הם כלולים בעצמותו וזה עיקר בחי׳ כח הדבור שישנו באדם גם בשעה שאינו מדבר, כי גם שהוא לעצמו ואינו מדבר כלל יש בו כ״ב אותיות הנ״ל, משא״כ האותיות הנשמעים מן הפה הן הם בחי׳ המשכות מכ״ב אותיות שבנפש להיות מורגשים לזולתו והוא בחי׳ השפע לחוץ כו׳, וככה ממש הנמשל למעלה בבחי׳ דבור העליון הגם שאין דבורו כדבורינו ח״ו כי דבור האדם אינו עושה רושם משא״כ הוא אמר ויהי וכמ״ש כן דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם כי אם עשה כו׳, והנה כללות הדבור עליון הם כ״ב אותיות שהם כ״ב מיני המשכות והתגלות החיות שונות זה מזה שהם מחי׳ את כל העולמות כמ״ש ואתה מחיה את כולם אתה הוא בחי׳ אותיות שמא׳ עד תי״ו וה׳ מוצאות הפה ויש בהן ג״כ ב׳ בחי׳ ע״ד הנ״ל בנפש, וע׳ באג״ה שם שב׳ בחי׳ אלו שבהאותיות זהו ענין הצורה והחומר שיש באותיות הדבור, ועיין מענין צורה וחומר בד״ה מזוזה מימין, והם בחי׳ אור וכלי כי הנה האותיות המתלבשים בבריאה יצירה עשי׳ להיות חיות לנבראים אינן עצמיות בחי׳ דבור העליון ית׳ רק שהוא בחי׳ אותיות המתגלים לחוץ שהם המשכות מדבור העליון שבאצי׳ עד״מ בנפש שהאותיות הנשמעים מן הפה הן רק המשכה והתגלות האותיות הרוחניי׳ שבנפש להיות נשמעים לזולתו כו׳ אבל עצמות בחי׳ דבור העליון הוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ שהם כ״ב מיני אותיות הכלולים ונמצאים בבחי׳ העלם בעצמות אלקותו ית׳ ואינן בבחי׳ גילוי והשפעה לחוץ (הג״ה ועמ״ש בפ׳ נח סד״ה להבין הענין בפירוש ביום שידובר בה, ובביאור ע״פ והיה מספר בנ״י, ושם פ״ג בענין משה שהי׳ כבד פה, ואפ״ל שבחי׳ זו נקרא מוצא פי ה׳ היינו מקור הדבור ועמ״ש בלק״ת בפ׳ נשא בד״ה כה תברכו פ״א בענין במאמר אחד יכול להבראות, והנה כ״ב אותיות מבואר בס״י ג׳ אמות אמ״ש ושבעה כפולות בג״ד כפר״ת ושנים עשר פשוטות, וידוע ג׳ אותיות אמ״ש הם ג״ר כח״ב ושבעה כפולות הם ז״ת וי״ב פשוטות הם י״ב גבולי אלכסון, נמצא שרש האותיות שבמ׳ הם כחות נמשכים מע״ס וי״ב גבולי אלכסון, ועמ״ש מענין אותיות בפ׳ בשלח בד״ה לסוסתי ברכבי ובד״ה אכלוהו היום ובפ׳ משפטים בד״ה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר ומ״ש בד״ה ויצוום אל בנ״י עכ״ה) רק שהם המקורות שבהתגלותם מהעלמם נתהוה מהם למטה בחי׳ אותיות שבבחי׳ גילוי והשפעה לחוץ שהם חיות לנבראים ומהם הוא שנבראו מלאכים כמארז״ל ועוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל בזח״א בראשית דמ״ו ע״ב (הג״ה, וברבות בראשית פרשה א׳ וספ״ג אמרו בחמישי נבראו מלאכים שנאמר ועוף יעופף על הארץ וכתיב ובשתים יעופף, ואפ״ל הטעם שאמרו ועוף זה מיכאל כי מיכאל באחת יעופף זה

גבריאל כי גבריאל בשתים עכ"ה) היינו שמבחי' האותיות שבהתגלות השפע לחוץ נתהוו המלאכים ולכן הם בריבוי גדול מאד כמארז"ל אלף אלפים מספר גדוד א' כו' מחמת שינוי הצירופי' של האותיות כמשל האדם שיכול להשמיע מפיו דבורים שונים כו' מחמת הצירופים של האותיות, וכן ארז"ל אין לך דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה שלא נברא ממנו מלאך א' הובא בע"ח שער ל"ח דרוש ד' וע"כ יש לכל מלאך שם פרטי שהוא אותו הצירוף והדבור המחי' ומהווה אותו כגון צדק"י טהר"י כו' וכל א' אל בסופו כי צדק"י וטהר"י הן האותיות שבהן נבראו ובהן התלבש מקור האותיות וע"ז מורה שם אל כו' והיינו כי עצמות הכ"ב אותיות הן מבחי' אצי' ממש מלכות פה ונק' בשם מל' ע"ש דבר מלך שלטון שהמלוכה אינה מתנהגת כ"א ע"י הדבור דוקא כנודע, וזהו ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו הוא מט"ט בחי' עבד ששמו כשם רבו, כי בהבראם אותיות באברהם ופי' בהבראם היינו בה"א בראם בחי' הה"א הוא מ' מקור הדבור והוא ג"כ בחי' ההבל וברוח פיו כל צבאם כמ"ש בד"ה והי' לכם לציצית, דרוש השני פ"א, וזהו ענין ויהושע בן נון נער כי פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, פני משה ז"א ופני יהושע מל' כשמתלבשת במט"ט בימות החול כו' (ע' בפרדס שער אבי"ע פ"ג) והכל הוא ענין א' שהם אותיות שמתלבשת בהן המל' בבי"ע (הג"ה וע' מענין עבדו זקן ביתו ברבות וירא פנ"ט דס"ה ע"ד זקן ביתו שהי' זיו איקונין שלו דומה לו וע' זח"א וישב דקפ"א ב' בגין דכל גוונין אתחזון ביה ובזח"ג פ' פנחס דרט"ו סע"א, ואיתא בזהר שם מט"ט גימ' שדי, וכ"ה בפרש"י בחומש ע"פ כי שמי בקרבו בפ' משפטים כ"ג כ"א, ואפשר לפרש כי הנה פי' שדי שאמר לעולמו די וזה שיהי' ההתהוות בבחי' גבול מהלך ת"ק שנה הוא ע"י האותיות המגבילים וגילוי האותיות הוא בבחי' מט"ט כנ"ל, וזהו כענין מ"ש ברבות בראשית פרשה ה' נעשה קולו של הקב"ה מטטרון למשה כו' ע"ש, ועיין בציוני פ' משפטים ע"פ כי שמי בקרבו מענין מט"ט וכתב וז"ל ואנקלוס גילה הסוד במאמר ארי בשמי מימריה ר"ל כי בו ידבר עכ"ל, וזה קרוב למשנ"ת, ועמ"ש בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים, ושם פ"ב וזה שיהי' ההתהוות בבחי' גבול כו' יעו"ש, וע' עוד מענין עבדו זקן ביתו ביומא דכ"ח ע"ב ועמ"ש עוד מזה בביאור ע"פ תורה צוה, גם עבדו זקן ביתו זהו אליעזר והוא גימט' שיח, שיח הוא ענין דבור כמ"ש ברבות פ' בראשית פי"ג ע"פ וכל שיח השדה, ועמ"ש במ"א בענין כנועם שיח סוד שרפי קדש ועיין בפרדס ערך שיח ובזח"א דל"ה ע"א ועמ"ש בד"ה ע"כ יאמרו המושלים בענין תבנה ותכונן עיר סיחון.

קיצור. המלאכים נתהוו מאותיות דבר ה' כמארז"ל ע"פ ועוף יעופף, ובהאותיות יש ב' בחי' עד"מ האחד כח האותיות שבנפש הב' גילוי האותיות ע"י ה' מוצאות, וזהו ענין צורה וחומר, ולמעלה זהו ענין דברי אשר יצא מפי שממנו נתהוו מלאכים וכן כל העולמות ולכן המלאכים נקראו בשמות צירופי אותיות ושם אל בסופן, ועיין ברבות וישלח פע"ח ע"פ לכולם בשם יקרא, וזהו ענין ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו, מט"ט ששמו כשם רבו, וענין אליעזר גימט' שיח, עכ"ה).

ב) **והנה** זהו ענין אותיות שנבראו בהן המלאכים שהם מבחי׳ הדבור אבל הנשמות הן מאותיות המחשבה ועמ״ש מזה בד״ה את שבתותי תשמרו. והנה באותיות המחשבה יש ג״כ ב׳ בחי׳ הנ״ל שבאותיות הדבור עד״מ בנפש דכמו שאותיות שמדבר ומוציא מפיו אינן מתהוים מן המוצאות ממש רק שהם בחי׳ המשכות מאותיות רוחני׳ שבנפש להיות השפעתן לחוץ ככה גם מה שיש כנגדן במחשבה שחושב כל הדבורים ואותיות שמדבר כו׳ וכן במחשבת שכל שבהכרח הוא ע״י האותיות כי הם ג״כ רק בחי׳ התגלות והמשכות מהעלם אותיות המחשבה שבנפש, כי באמת כמו שיש כ״ב אותיות בדבור כך יש כ״ב אותיות בבחי׳ מחשבה אלא שאלו רוחני׳ מאלו, וכמו שעיקר אותיות הדבור הם קבועים בנפש והם שרשי האותיות המתגלים לחוץ ע״י ה׳ מוצאות כנ״ל כך גם עיקר מציאת כ״ב אותיות המחשבה הם ג״כ בנפש והם שני ג״כ מובדלים ושונים ממציאות אותיות הדבור דשם והם מקורים ושרשים לגילוי האותיות שבמחשבה והן הם כח המחשבה שהוא בבחי׳ העלם בעצמות הנפש שיש בכחו להרהר ולחשוב מחשבות לאין קץ ותכלית ולכן נק׳ המחשבה בשם לבוש שכמו לבוש תחליפם ויחלופו ששכל א׳ פעמים יתחשב באותיות וצירופים אלו ופעמים בצירופים אחרים לגמרי והיינו ע״י המשכת האותיות חדשים ממקור האותיות שבנפש ע״ד הנ״ל בדבור וכך יובן ג״כ הנמשל למעלה בבחי׳ מחשבה העליונה הגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם שבמחשבה א׳ ברא ממש ולא כמחשבת אנוש שאינן עושי׳ רושם כלל (וע׳ מ״ש בביאור ע״פ יונתי בחגוי הסלע מענין כי לא מחשבותי מחשבותיכם), ויש שם ג״כ ב׳ בחי׳ שמחיצוניות אותיות מחשבתו ית׳ שבבחי׳ התגלות והרגשה נבראו הנשמות ואותיות אלו הן הם חיותם וקיומם של הנשמות ופנימי׳ האותיות כמו שהן בבחי׳ העלם נק׳ כסא הכבוד, פי׳ כסא הוא כס א׳ שהמדות עליונות נק׳ א׳ ר״ת אדם לפי שהם בבחי׳ עצמות ונק׳ גופא כמ״ש בזהר והמחשבה נק׳ כיסוי להמדות, כי אפי׳ כח המחשבה הוא ג״כ בחי׳ לבוש בלבד להמדות שהמדות הן המעוררת את כח המחשבה לחשוב מחשבות שמיד שיהי׳ איזה התעוררות מדה ממדה שבלב כגון איזה חמדה לאיזה דבר או איזה פחד מאיזה דבר אזי תיכף תתעורר המחשבה לחשוב ולהרהר בדבר ההוא וכן בדבור כשיהי׳ לו חפץ ורצון לדבר אזי יומשכו ויתגלו האותיות ויצא דרך הפה משא״כ אם לא יהי׳ לו רצון לדבור אזי ישתוק ולא יומשכו האותיות, וכך הוא למעלה ג״כ במלאכים עליונים עתים חשות ועתים ממללות לפי המדות שהן המעוררות את האותיות כנ״ל ואזי המדה מתלבשת ונכסית ממש במחשבה כנראה באדם שהאהבה והחמדה שבלב או היראה והפחד כשמתחיל לחשוב ולהרהר בהן אזי נכסית ומתלבשת כולה בהמחשבה כמו שבמחשבות אנוש ישתנו המחשבות לפי אופן המדות המעוררות אותן אם ההתפעלות בבחי׳ אהבה יהי׳ צירופי האותיות בבחי׳ אהבה ואם בבחי׳ פחד יהי׳ מחשבה אחרת וכך למעלה כל בחי׳ חלקי החיות של המדות עליונות כמו חסד שבחסד וגבורה שבחסד וחסד שבגבורה כולם מתלבשים באותיות פרטיות במחשבה וזהו ענין אש ומים כו׳ וכיוצא זהו ענין מארז״ל נשמות חקוקות תחת כסה״כ כי הנשמות הן בבחי׳ האותיות דמחשבה

שבהתגלות כנ"ל והם חקוקות תחת כסה"כ שהוא מקור האותיות שבהעלם ובפנימי' שנק' בשם כסא לפי שהם בחי' לבושי המדות (ועמ"ש מזה בד"ה הים ראה וינוס ומ"ש מענין המחשבה וכח המחשבה בד"ה אלה מסעי בנ"י, דרוש השלישי פ"ב, ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה פ"ג) וגם נודע דעולם הבריאה נק' עולם הכסא והוא מדור הנשמות כי כך סדר ההשתל' בי"ע הן מחשבה דבור ומעשה ולכן הנשמה בבריאה שהוא עולם המחשבה עולם הכסא כנ"ל והמלאכים ביצי' שהוא עולם הדבור, והגם שיש מלאכים בבריאה היינו דרך פרט ופרטי פרטיות שביצי' יש ג"כ בחי' בריאה ובבריאה ג"כ בחי' יצירה כו' אבל דרך כלל מדור המלאכים הוא ביצירה ולכן כתי' יוצר אור ובורא חשך שבחי' המחשבה נק' חושך לפי שאינה מושגת לזולתו והדבור נק' אור לפי שהוא התגלות לזולתו וזהו ל' יוצר אור שהצורה היא בבחי' ההתגלות ההעלם של החומר כו' ועמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב (הג"ה, ועיין בפרדס שער אבי"ע מענין הכסא שהוא למעלה מעולם המלאכים ולכן והחיות שהם המלאכים נושאים את הכסא והכסא נושא את נושאיו, וזהו ענין בינה מקננא בכורסייא שהמחשבה נמשך מבחי' בינה והוא לבוש לבחי' אצי' אשר אצי' הוא בחי' חכמה דרך כלל שבחכ' מלובש אור א"ס, וזהו כס א' וזהו דנש"י חקוקות תחת כסה"כ וכמאמר לבושין תקינת לון דמניהו פרחין נשמתין כו' ונק' חקוקות כי יש ד' בחי' רשימה חקיקה חציבה עשי' כמ"ש בפרדס שם ובחי' חקוקות היינו בחי' כסא כו' ע"ש, ועיין בע"ח שער כסה"כ שהכסא אינו עולם הבריאה אלא בחי' בינה המתלבשת בבריאה כו' יעו"ש, והנה לכן בישראל יש ג"כ שם אל בסופו כמו במלאכים שיש שם זה בכל מלאך כמו מיכאל גבריאל כו', והענין כמבואר למעלה כי שם העצם שלו מורה על איכות מהותו מאיזה מדה הוא נמשך מאין ליש כי האותיות הם לפי המדות כנ"ל בענין אש ומים כו' וגבריאל שרשו מבחי' הגבורה וזהו גבר ויופ"י שר התורה שרשו מתפארת שזהו בחי' היופי כו' ומיכאל שרשו מבחי' החסד ונמשך מתיבות מי כמוכה כו' במד"ר פ' במדבר פרשה ב', וכן כל מלאך לפי אופן המשכת אותיות הדבור מאיזה מדה כך יקרא צירוף שמו, ועיין ברבות וישלח פע"ח הנ"ל, ואל"ף למ"ד שבסוף שמו הוא נהירו דחכמה עילאה דאנהיר עלייהו תדיר כי מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית ואם לא הנהירו עילאה זו הי' כלא הי', והיינו כמ"ש למעלה כי בהדבור יש ב' בחי' הא' גילוי הדבור שיצא מפי הב' מקור הדבור והנה גילוי הדבור זהו בחי' האותיות של עצם שם המלאך שמזה נתהוה ואל"ף למ"ד שבסופו זהו מקור הדבור שהוא המאיר על גילוי הדבור, ומקור הדבור נק' בשם אל"ף למ"ד וכמ"ש בזהר בראשית די"ט ע"א ובמק"מ שם ובפי' האל הגדול כו' שהמל' נק' אל וגם כי אל"ף למ"ד לשון אאלפך חכמה שהוא נהירו דחכמתא כי בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא שמקור הדבור נמשך מבחי' החכמה ולכן בחי' זו הוא בכל המלאכים בשוה, ועמ"ש ע"פ השמים מספרים כבוד אל ומ"ש בפי' כי אל דעות, וכמו"כ פי' וענין ישראל ע"ש כי שרית כו' נמצא שם העצם שלו הוא שר וכמ"ש באר חפרוה שרים שהם האבות כו' ושם אל"ף למ"ד בסופו כמו במלאכים כי נשמות עצמן נמשכו

מגילוי אותיות המחשבה ושם אלף למ"ד היינו מקור אותיות המחשבה שמאיר בהם ע"ד הנ"ל במלאכים כו', נמצא ישראל הוא ג"כ בחי' מלאך שהוא כלי השפעות נש"י מאור א"ס ב"ה ונק' בשם שר על כל המלאכים לפי שהם מבחי' חיצוניות אבל ישראל הוא מבחי' פנימיות טיפה ממוח האב השפעת המוחין שהוא גבוה מכל ההשפעות כו' והיו"ד דישראל מורה על תמידי' הפעולה שתמיד נמשכי' המוחי' עליונים של מדותיו ית' לתוך נש"י והמלאך הנושא את השפעת המוחין נק' ישראל. וע' בפרדס ערך מלאך ובמא"א אות מ"ם סעיף ס"א, ובזה י"ל מ"ש מי כמוך באלים, פי' בכל המלאכים שבכ"א יש שם אל"ף למ"ד בסופו המאיר בו, ועמ"ש במ"א ע"פ מאמר הזהר פ' קדושים דף פ"ו ע"פ לפני לא נוצר אל ועמ"ש בביאור ע"פ צדקת פרזונו מענין ישראל דפי' אל האל"ף הוא מוחין דאבא המאירים בז"א והלמ"ד הוא נה"י דז"א שכל א' כלול מיו"ד כי עיקר תחלת התהוות ז"א הוא נה"י כמ"ש בזח"ב פ' בשלח ד"ג בענין תלת רוחין דכלילן בתלת וע"ש בבה"ז באריכות וע' בהרמ"ז ר"פ שמיני וע' זח"ב דף ד' ע"ב. אך צ"ע דהא ישראל נק' ע"ש כי שרית עם אלקים וכמ"ש ביאור הענין בלק"ת ס"פ שלח בביאור ע"פ אני ה' אלקיכם. דרוש השני, וא"כ עיקר שם זה נמשך ע"י הירידה בגוף ובירור נה"ב שזהו בחי' כי שרית כו', וע' בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק בפי' כי שרית כו'.

קיצור. והנשמות נמשכו מאותיות המחשבה ובמחשבה יש ג"כ גילוי האותיות וכח המחשבה שהכח המחשבה נק' כסה"כ כס א' לבוש לבחי' אדם גופא דמלכא ועל אותיות המחשבה שמהם נתהוו הנשמות ארז"ל חקוקות תחת כסה"כ, ולכן בתיבת ישראל יש ג"כ שם אל בסוף, מיהו עיקר ענין ישראל זהו ע"ש כי שרית עם כו' עכ"ה).

ג) **ועתה** יובן מה שנק' המלאכים עומדים וכן הנשמות טרם ירידתן בגוף ומה שאח"כ נעשו הנשמות מהלכים ואז במלאכים ג"כ נעשה בחי' הילוך בשתים יעופף כו' (הג"ה, קשה א"כ דבשתים יעופף זהו שנמשך בהם בחי' הילוך א"כ הרי אמרו ע"פ ועוף יעופף שזהו ענין בריאת המלאכים כנ"ל סעיף א' וא"כ מעיקר הווייתן יש בהן בחי' ההילוך. ויש לתרץ ע"פ מאמר הזהר פ' בלק דק"צ ע"ב גבי ועד לא אתו ישראל מלאכי מרומא הוה עבדי ושלמי עשיה כו' ונתבאר בבה"ז שם, ועוד כמ"ש בפ' בראשית בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים בענין עבודת המלאכים ובפ' יתרו בד"ה הנה להבין שרש ענין מתן תורה גבי אך ההפרש בין חיות הקדש כו' שע"י עבודת המלאכים נמשך ג"כ יחוד חיצוניות חו"ב, וזהו נקרא ג"כ ועוף יעופף אלא שע"י הנשמות נמשך בהם הילוך ממש והוא ענין ובשתים יעופף כו' ואמר קדוש כו' והמ"י עכ"ה), כי הנה המלאכים הם לאחר הבירור ונקראים עומדים כמ"ש ואשר משרתיו כולם עומדים כו' שהם המלאכים שנבראו מששת ימי בראשית ע"י בחי' אותיות דעשר מאמרות כמארז"ל הנ"ל ועוף זה מיכאל כולם עומדים ברום עולם שעומדים תמיד באהבה וביראה הכל במדריגה א' והיינו לפי ששרש התהוותם מבחי' אותיות הדבור והאותיות הם בבחי' דומם

שלכן נקראו אבנים כו׳ וכמו״כ הנשמות כמו שהן למעלה טרם ירידתן בעוה״ז שהרי התהוותם ג״כ מבחי׳ אותיות רק שהוא בחי׳ מחשבה עילאה סתימאה כנ״ל לכן נקראו ג״כ עומדים כי אותיות המחשבה הם ג״כ בחי׳ דומם ושלכן הן הם בחי׳ לבושין לבד אמנם ע״י ירידתן בעוה״ז נעשו מהלכים והיינו כמאמר הזהר לאשתאבא בגופא דמלכא דהיינו בבחי׳ ע״ס עצמן שהן עצמות אלקות כי אצילות מלשון ויאצל מן הרוח כו׳ שהוא גילוי הארה מהמאציל כו׳, ונק׳ גופא דמלכא כנ״ל שהמדות נק׳ גופים וכמ״ש בזהר גופין תקינת לון כו׳, משא״כ המחשבה ודיבור שהן שרש הנשמות ומלאכים הם רק לבושי המדות (הג״ה וגם כי בהמדות שהן ע״ס מלובש הקו וחוט מאוא״ס ממש וזהו ענין כנשמתא לגופא והוא עיקר בחי׳ אצילות ויאצל כו׳, וגם לשון אצל וסמוך ממש לא״ס ב״ה, ולכן ע״י לאשתאבא בגופא דמלכא מתכלל באא״ס ממש בחי׳ הקו המלובש בע״ס משא״כ בהלבושים אין מאיר הקו כלל וכמ״ש במ״א, עכ״ה) ודרך כלל בחי׳ בי״ע הוא בחי׳ מחשבה ודו״מ הנק׳ בשם לבושים כמ״ש לבושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתין לבני נשא, ואצי׳ נק׳ גופא דמלכא כי הוא אלקות ממש ושם הוא העלי׳ כו׳ וזהו ענין ההילוך שלהם שהם מתעלים ממצבם וממעמדם דאותיות המח׳ הנ״ל הנק׳ לבושי׳ בבחי׳ עצמות אלקות שהם המדות דאצי׳ הנק׳ גופא דמלכא וכמו״כ הוא ענין ההילכה במלאכים שמתעלים ג״כ מבחי׳ הבריאה באצי׳ כענין המאמר אלף טורין דאכלה לון בהמה רבה בגמיעא חדא, וזהו מצמיח חציר לבהמה והיינו בחי׳ העלי׳ מבי״ע להתכלל באור האצי׳ כביטול נר כו׳ (הג״ה, ועיין בזח״ג פ׳ פנחס דרי״ז ע״א ועשב לעבודת האדם אלין אינון נשמתהון דצדיקייא דההוא אדם דרכיב ושליט על בהמה דא אכיל ואעיל לון בגויה, דהיינו שבזה יתרון מעלת הנשמות שעלייתן לאשתאבא בגופא דמלכא היינו בז״א דאצי׳ עצמו שנק׳ אדם שעל הכסא כו׳ משא״כ המלאכים עלייתן והתכללותן באצי׳ הוא בבחי׳ מל׳ דאצי׳ שנק׳ בהמה כו׳ והיינו שם ב״ן דאצי׳ וז״א הוא שם מ״ה כו׳ והיינו שמקודם היו רק בבחי׳ אותיות דמ״ה וב״ן ועלייתן באצי׳ היינו שהמלאכים מתכללים בעצמיות ע״ס דב״ן והנשמות נכללים בעצמיות ע״ס דמ״ה, ועמ״ש בפ׳ מקץ בד״ה רני ושמחי דרוש השני בענין רננא ברמשא ושמחה בצפרא שבמלאכים נאמר וצדקתך ירננו צדק הוא בחי׳ מל׳ אבל בנש״י יש יתרון רמ״ח מ״ע ט״ס דז״א כו׳ והמשכה זו בז״א נמשך מלמעלה מא״א כו׳ יעו״ש, ועפ״ז י״ל פי׳ הפסוק ומותר האדם מן הבהמה אין פי׳ האדם הם הנשמות מן הבהמה הם בחי׳ המלאכים פני ארי׳ פני שור שעלייתם בשם ב״ן דאצילות הנק׳ בהמה והנשמות עלייתם בשם מ״ה בחי׳ אדם ובו מאיר בחי׳ אין כי ז״א נקרא סוף עולמות הא״ס ומאיר בו בחי׳ ח״ע והחכמה מאין תמצא וזהו רוח האדם העולה למעלה משא״כ רוח הבהמה שם ב״ן יורדת למטה להיות מחיה בי״ע כו׳, ועכ״ז כי הכל הבל ר״ל שגם כללות האצי׳ נמשך רק מבחי׳ הבל הנמשך בבחי׳ ושער רישיה כעמר נקא ואבא יונק ממזלא, ועמ״ש ע״פ אל תקרי שמות אלא שמות בד״ה ובבואה לפני המלך כו׳ ואעפ״כ ע״י תומ״צ ממשיכים וישע ה׳ אל הבל כו׳ ועמ״ש בד״ה כתפוח בעצי היער בענין התפוח אין לו צל, ועמ״ש

בלק"ת פ' ראה בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו ואותו תיראו שהמל' נקראת אחרי הוי' בחי' אחוריים ונק' כי עמך מקו"ח עמך שהוא דבר הטפל ובטל לך כו' וז"א נק' פנים לגבי המל', וגם כי יחוד זו"נ הרי ע"י יחוד זה נמשך תוס' אור מרובה על העיקר בבחי' מל' וזהו הנק' יחוד קבה"ו א"כ מזה מובן יתרון האור שבז"א כו' ומכ"ז יובן ההפרש בין הילוך של המלאכים ובין ההילוך של הנשמות, ועמ"ש ע"פ מאמר קול מצהלות חתנים מחופתן ונערים ממשתה נגינתן, דחתנים קאי על הנשמות ע"ד ביום חתונתו זה מ"ת וארז"ל א"ת מורשה אלא מאורשה ונערים הם המלאכים נער הייתי שרו של עולם אמרו, וחופתם היינו מקיפים דאבא, ומשתה נגינתם שיר על היין זהו מבחי' בינה, עכ"ה) וזהו יוצר משרתים ואשר משרתיו שהם המלאכים שנולדים בכל יום וכלים וכמ"ש במ"א וכן גם על הנשמות אמרו חז"ל מיכאל מקריב נשמות של צדיקים ע"ג המזבח והוא ג"כ בחי' העלי' מבי"ע לאצי' ונק' בשם הילוך כנ"ל (הג"ה וזהו ענין קטרת על מזבח הפנימי, ועמ"ש מענין קטרת בד"ה בכ"ה בכסלו ומ"ש מענין והקשורים ליעקב בביאור ע"פ נשא.

קיצור. ולכן נקראו המלאכים עומדים וכן הנשמות טרם ירידתן בגוף לפי שהתהוות מבחי' אותיות שהם בחי' דומם וע"י ירידתן בעוה"ז נעשו בחי' מהלכים לאשתאבא בגופא דמלכא, וכמ"כ הוא במלאכים מצמיח חציר לבהמה ועשב כו' והוא העלי' מבי"ע לאצי' מיכאל מקריב, ועמ"ש בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו הנ"ל סעיף ב' בפי' בורא קדושים ישתבח שמך, קדושים הם הנשמות ושם נת' ענין העלי' שע"י ירידתן בגוף כו' ע"ש, עכ"ה).

ד) **אך** הנה להיות נעשה בהם בחי' הליכה ועלי' זו הוא ע"י התלבשות נש"י בנה"ב כי שרשה מבחי' המלכים דתהו שהם לפני מלך מלך לבנ"י, פי' למעלה מעולם התיקון שמשם נמשכו הנפשות האלקי' שבישראל וכנודע בענין השבירה שהיתה מחמת עוצם גדלות ותוקף האורות דתהו שלכן לא יכלו הכלים להכיל אותן ואזי נסתלקו האורות ונשברו הכלים משא"כ בתיקון שנתתקן להיות האורות מועטים והכלים מרובים כו', וגם שרש נפש הבהמות וחיותם הוא מחיצוני' מלכים אלו וע"כ הם חזקים וגבורים הרבה יותר מבני אדם ולכך האדם מקבל ג"כ חיות מהם שניזון ע"י האכילה שאוכל מבשר החי וכן מצומח כו', ולכן גם בחי' האהבה של הנה"ב כשתגיע לזה בק"ש לקיום ואהבת בשני יצריך כו' היא גדולה וחזקה יותר מבחי' האהבה שבנה"א שבגוף הבאה מבחי' ממכ"ע לאהבה כי הוא חייך כו', והגם שהנה"א טרם התלבשותה בגוף בודאי הי' לה אהבה יתירה ונפלאה לאין קץ יתר על האהבה זו שבנה"א והבהמיות בהתלבשותם בגופים*, אך מ"מ לפי שלגבי אהבת הנה"א עצמה המלובשת בגוף יש יתרון באהבת הנה"ב כשמתפעלת בק"ש כו' וכן גם אהבת הנה"א עצמה ניתוספת אז ע"י המזון שאם לא הי' אוכל הי' מתחלש והמאכל מחזק כחו לאהבת ה' נמצא שהנפש מקבלת אהבה רבה

---

* בגופים: בבוך באב. 6 נוסף: ואפי' משרע"ה שהי' גופו זך מ"מ אין ערוך כלל אל בחי' נפש הרוחני' מאחר שעכ"פ הי' בגוף כו'.

ואהבה יתירה מנה"ב והמלאכים דומם צומח חי כו' ועי"ז ג"כ כח ומקור הנה"א כמו שהיא למעלה עומדת לפני ה' מתחזקת וניתוספת באהבה רבה ביתר שאת ויתר עז ממדריגה התמידית שלה כי יעקב חבל נחלתו כתיב כחבל שראשו א' אחוז למעלה והב' למטה וכשמושכים או מעלים אותה למטה אזי נמשך או נתעלה ג"כ ראשו העליון כך הוא בנפש כו' שע"י העלי' של הארת הנפש המלובשת בגוף בבחי' אה"ר יתירה מערכה ומדריגתה כמו שהיא שם מתעלית ג"כ מקור הנפש שלמעלה יותר מערכה שם ולכן נעשית הנשמה בחי' מהלך ע"י התלבשותה בגוף דוקא ובנה"ב כנ"ל (ועמ"ש מזה בד"ה חמשה קנינים קנה הקב"ה ובד"ה וישב יעקב בארץ מגורי אביו ואפ"ל שעי"ז גורם הילוך ג"כ בכנ"י היא שרש ומקור הנשמות והיינו העילוי שלה מבריאה לאצי' והוא ג"כ בבחי' כלה כלתה נפשי כו' או כלה שארי ולבבי כמ"ש בלק"ת בד"ה שה"ש, וע' בסש"ב ס"פ מ"א גבי כי עי"ז מתיחדים כו' עם מקור נפשו האלקית הנק' בשם שכינה, עכ"ה), אך מתחלה צ"ל שתים לפניה כו' כי אין הדינין נמתקין אלא בשרשן ואין הנה"ב נכנעת תחת נפה"א אלא ע"י שרשן הן מלאכים עליונים וחיות שעומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה כו' והאופנים וחיות ברעש גדול כו' (וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה כי תצא למלחמה על אויביך דרוש הראשון דפי' על אויביך היינו שרש נה"ב ועי"ז תוכל לנצח המלחמה עם הנה"ב כו' ע"ש באריכות) שבהתבוננה בכל אלה בפסוד"ז ושתים לפניה דק"ש איך בשרשה הוא בחי' ביטול ברעש גדול כו' אזי היא מתפעלת ונכנעת תחת נה"א המשכלת ומתבוננת בה' אחד בק"ש שמע לשון הבנה ישראל היינו הנה"א כו' עד שגם נה"ב תשוב לאהבת ה' ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כו' ואזי היא מעלית אח"כ גם את הנה"א לבחי' ומדרגה גבוה מאד נעלה שלא לפי ערכה כנ"ל, והגם שהנשמה אינה צריכה תיקון היינו תיקון בלבד היינו שאין בה תערובות רע ח"ו כבנפש הבהמית לפי שהיא נמשכת מעולם שכבר נתתקן, אבל מ"מ בחי' עילוי בודאי יכול להיות בה (הג"ה וכמו בשבת הגם דבורר אסור אעפ"כ אז דוקא עליות העולמות עילוי אחר עילוי כו' ועד"ז עילוי הנה"א אע"פ שא"צ תיקון ובירור, וכמו והחיות נושאות את הכסא שהכח בהן להעלות הכסא זהו ע"י ששרשן מעולם התהו כו' בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, כן הנשמות ששרשם מבחי' כסה"כ כנ"ל סעיף ב' הם מתעלות ע"י הנה"ב ששרשה מבחי' החיות הנושאות כו' וע' זח"ב ויקהל דף רי"ז סע"א בגין דאית כסא ואית כסא, וא"כ י"ל והחיות נושאות דמות כסא להעלותו לבחי' כסא עילאה וזהו ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו, עכ"ה) והיינו שמתגלים בה האורות דתהו שהם גדולים ביתר שאת על אורות דתיקון שמחמת זה לא הכילום הכלים ונשברו והם נסתלקו כו', עד"מ גדולת אור שברא הקב"ה ביום ראשון שהי' אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו על אור השמש וזהו שלע"ל נאמר ואור החמה יהי' שבעתים כאור שבעת הימים, כך עד"ז יובן מעלת ריבוי האור דעולם התהו על אורות דתיקון, והתגלות זו הוא ע"י בירור ועלי' של נה"ב דוקא ששרשה משם כנ"ל (ועמ"ש בד"ה צדקת פרזונו בישראל דר"ל פרזונו הם האורות דתהו שהם בלי גבול ע"כ

נק׳ פרזונו לשון פרזות תשב שאין דבר המגביל ושיהי׳ גילוי פרזונו בישראל שהוא הנה״א שמבחי׳ התיקון זהו ענין צדקת פרזונו כו׳ ע״ש, עכ״ה) וזהו ענין סוס ורוכבו רמה בים כו׳ שהסוס אם אין רוכבו עליו אין בו מעלה כלל וצריך לרוכב להנהיגו ולהטותו הדרך אשר ילך בה, אמנם אחר שרוכב ומנהיג את הסוס הנה תהי׳ מעלת הסוס יתירה ונפלאה שרץ יותר וגם יבוא ויגיע את האדם למקום שלא הי׳ יכול להגיע שמה בעצמו, וכך הוא בענין הנה״ב שאם אין לנה״א שליטה עליו להנהיגה ולהמשיכה בדרך ה׳ לאהבה את אזי היא נשארת בגסותה כו׳ ולכן צריכה לנה״א להמשיכה ולהנהיגה אמנם אח״כ מעלתה גדולה ונפלא יותר באה״ר לעשות בחי׳ הילוך גם בנה״א שלא הי׳ ביכולתה כן מעצמה כנ״ל, וע״פ קבלה הוא ענין מ״ה וב״ן ששם ב״ן נפל וצריך לבירור והבירור הוא ע״י שם מ״ה המתלבש בו לברר אמנם אחר הבירור הוא עולה בבחי׳ ס״ג שלמעלה ממ״ה, וזהו ענין סוס ב״פ ס״ג כמ״ש בביאור ע״פ וקבל היהודים שבת״א, והכל ענין א׳ הוא במה שהתחתון צריך לעליון לבררו ולהנהיגו הוא שנפל בשבירה, וסיבת זה השבירה הוא מצד רבוי האור כו׳ ולכן אחר שמתברר הרי עולה בשרשו העליון, וכך הוא בענין מ״ה וב״ן אחר שהשבירה היתה מצד ריבוי האור וקטנות הכלים הנה אח״כ כששם מ״ה מתלבש ומברר ומגדיל הכלים המתלבשים בב״ן אזי מתגלים בהם האורות דתהו שהם יותר עליונים כנ״ל וכך הוא בענין נה״ב כו׳, וזהו אחעט״ב והיינו לאחר הבירור שאז ב״ן עולה בס״ג שלמעלה משם מ״ה (הג״ה, אפ״ל כי מ״ה גימטריא אדם, ועמ״ש בפי׳ מה שמו ומה שם בנו דהיינו ב׳ בחי׳ אדם חכמה עילאה הנק׳ אבא וז״א כו׳ בד״ה ענין האבות הן הן המרכבה ונודע בפי׳ כי לא אדם הוא היינו בחי׳ שלמעלה מהשתלשלות כמ״ש בד״ה זכור ושמור בדבור א׳, ובהביאור, וזהו ענין ס״ג שלמעלה ממ״ה בחי׳ שלמעלה מבחי׳ אדם כי גאה גאה, וכענין הגדולה שהיא למעלה מהחסד דמ״ה ע״ד ארך אפים וגדל חסד כמ״ש בלק״ת פ׳ עקב בד״ה ארץ הרים ובקעות, וזהו ענין ס״ג שלמעלה ממ״ה, וזהו כי לא אדם הוא פי׳ הוא דא עתיקא כמ״ש במ״א בפי׳ הוא עשנו בד״ה לך לך וכמ״ש המקובלים בענין מן שנאמר בו מן הוא כי לא ידעו מה הוא, דר״ל שנמשך מבחי׳ הוא דהיינו אור הכתר, ואע״פ דשם ס״ג הוא בבינה אך הרי הבינה היא באמת כתר לז״א, וכן שער החמשים דבינה אמרו בת״ז שהוא כתר כמ״ש מזה בלק״ת גבי שבועות בביאור וספרתם לכם וגם כי התגלות עתיק הוא בבינה כמ״ש בד״ה לך לך הנ״ל ולכן ג״כ מאה ברכות שהם המשכות מאימא עילאה הם בחי׳ המשכת שם ס״ג ומילואו ל״ז גימט׳ מאה כמ״ש בפע״ח בשער הברכות בתחלתו, ובזהר פ׳ חיי דקכ״ג ע״א ע״פ ויהיו חיי שרה מאה שנה מבואר דמאה ברכות הם להמשיך מבחי׳ * כי לא אדם הוא בבחי׳ כמראה אדם כו׳, ועמ״ש מזה בפ׳ תולדות בסוף הביאור דמים רבים כו׳, ואפ״ל דלכן ארז״ל ברבות פ׳ קרח ע״פ הוקם על בש״ב סי׳ כ״ג, שדוד תיקן מאה ברכות דהיינו כמנין על, דמהו

להמשיך מבחי׳ : בבוך באב. 6 נוסף : להמשיך מבחי׳ כתר שהוא סדכ״ס אלא דהכל ענין א׳ להמשיך מבחי׳.

ענין על, אך הענין דמבואר בע"ח שער האהבה ר"פ י"ב בפי' השלך על הוי' יהבך שפי' בזהר שהם הדברים התלוים במזל שהוא על עכ"ל ור"ל מזל הוא כתר כמ"ש בפרדס בעה"כ ערך מזל שכמו שהמזל הוא עליון כך הכתר עליון לכל האצי' ועוד טעם יעו"ש ולכן הוא הנק' על דהיינו על הוי' למעלה משם הוי' כמ"ש בד"ה לא תהי' משכלה בפי' ותתפלל חנה על הוי', וזהו שכמ"כ ענין מאה הברכות מרומז בתיבת על דהיינו הוקם על והיינו שענין המאה ברכות הוא להמשיך מבחי' כתר הנק' על בשם הוי', וזהו ברוך אתה הוי' כו' ועמ"ש בלק"ת פ' עקב סד"ה ואכלת ושבעת וברכת את הוי' כו' יעו"ש, וזהו עריבים עלי דברי סופרים והברכות הן מד"ס והן בבחינת עלי על הוי' כנ"ל וזהו שבפסוק מה ה' אלקיך שואל מעמך ארז"ל א"ת מה אלא מאה היינו כי ע"י שם מ"ה מברר שם ב"ן ולכן מ"ה כו' שואל מעמך אך א"ת מה אלא מאה היינו שעי"ז יתעלה ב"ן בס"ג ויהי' בבחי' מאה דהיינו שם ס"ג ומילואו הם מאה ברכות כו', ויש בפסוק כ"ו תיבות כנגד שם הוי' וכן בפסוק ונתתי לך מהלכים כו', גם י"ל להמשיך מבחי' ורב חסד שהיו ניזונין בו כ"ו דורות שקודם מ"ת כמ"ש במ"א בפי' כובע ישועה כו' ע"ב כו', עכ"ה) אבל מקודם הבירור הרי שם מ"ה למעלה ממנו בערך שהוא המברר אותו וכמ"ש והוא ימשל בך וה"ז כמו עד"מ בגשמיות שבשעת הנשואין של חתן וכלה הרי הדכר במעלה עליונה יותר ונק' לכך חתן חות דרגא שזהו השפלה אצלו להתלבש בבחי' כלה ולעשות כלי אמנם אחר שעושה אותה כלי אז היא במעלה עליונה יותר ונק' עטרת בעלה (ועמ"ש בסידור בד"ה מהרה ישמע בערי יהודה בענין שבבחי' מ"ת שנק' אירוסין הוא בחי' משמח חתן וכלה, ולעתיד שיהי' בחי' נשואין אזי הוא משמח חתן עם הכלה וע"ש מזה בהביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה בסופו וע' בלק"ת בשה"ש סד"ה קול דודי גבי מקפץ על הגבעות) והיא דוקא המולדת שהאב מוריע טפה והיא המולדת ממנה אח"כ ולד בבנין שלם רמ"ח אברים כו' ומ"מ אם לא הי' האב מזריע כלל אין בכח עצמה להוליד אבל אחר שמזריע היא העיקר שבה הולד מצטייר כו' (והנה ע"י המשכה זו שנמשך ע"י בירור נה"ב מבחי' אורות דתהו שלמעלה מהאורות וכלים דתיקון עי"ז נעשה בחי' ההילוך ועלי' הנה"א מבריאה לאצי' ולאשתאבא בגופא כו' שיתהפך מבחי' לבוש להיות נכלל בבחי' גוף שכל זה הוא ע"י גילוי א"ס השוה ומשוה אצי' ובריאה ע"כ עי"ז יהי' הילוך זה כו' וכענין קריעת ים סוף דבעתיקא דוקא תליא והיינו כי קי"ס לשנים עשר גזרים שנכללו י"ב שבטים י"ב בקר דבריאה ועלו באצי' בבחי' י"ב גבולי אלכסון דאצי' כמ"ש במ"א בסידור בד"ה ששת ימים תאכל מצות זהו בעתיקא תליא דקמי' אצי' ובריאה שוין ועד"ז יובן כאן).

קיצור. שכדי שיהי' בהנשמות הילוך זה הוא ע"י התלבשותה בגוף ונה"ב ששרשה מזמ"ל דתהו ריבוי האור ועי"ז נמשך בכל מאדך, וגורם ג"כ אה"ר בשרש הנפש כי יעקב חבל נחלתו ונעשית שם מהלך ע"ד והחיות נושאות את הכסא, וגורם ההילוך ג"כ בהשכינה, ועמ"ש* ע"פ והתהלכתי

* ועמ"ש ע"פ והתהלכתי בתוככם: בבוך באב. 6 נמצא במקומו: ויש להעיר ממ"ש ע"פ וה' הולך לפניהם יומם כו'.

בתוכם, אך תחלה צ"ל שתים לפניה דק"ש כי אין הדינין נמתקין אלא בשרשן ואזי היא מעלה את הנה"א כענין סוס ורוכבו וע"פ הקבלה ה"ע מ"ה וב"ן כי מ"ה מברר ב"ן אבל אחר הבירור נעשה מב"ן ס"ג, ובהג"ה מ"ה בחי' אדם וס"ג כי גאה גאה כי לא אדם הוא ולכן מאה ברכות הם המשכות מבחי' ס"ג הוקם על עכ"ה, וזהו א"ח עט"ב והיינו אחר הנשואין וכמו"כ בענין ההולדה שהטפה נמשכת מן הזכר תחלה ואח"כ האם היא המולדת, והנה ההילוך מבריאה לאצי' נמשך ע"י גילוי והמשכה מאא"ס דקמיה אצילות ובריאה שוין וכענין קריעת ים סוף.

ה) **והנה** ע"י גילוי זה והליכה זו של נה"א ונה"ב המלובשת בה בק"ש בבחי' ואהבת במס"נ ממש עי"ז אומרים אח"כ בשמ"ע ג' פעמים קדוש קדוש קדוש שהם המשכות ת"י נימין דאריך שהוא בחי' כתר עליון השורה ומקיף על האצי' מלמעלה כו' ואז גם המלאכים אומרים קדוש המשכות ת"י נימין דא"א להיות בהם בחי' ביטול ומס"נ מלמטלמ"ע ואזי כתיב בשתים יעופף וקרא זא"ז ואמר קדוש כו' שאזי נעשו גם המה בחי' מהלכים והיינו לפי כי עיקר ההילוך בנה"א נמשך ע"י בירור נה"ב ששרשה מהמלאכים וגם בירור שלה זהו ע"י שתים לפניה דק"ש שבהם המשכה מבחי' האופנים וחיות ושרפים כו' וכנ"ל, וכיון שבהם ועל דין נמשך הילוך זה בנשמות לכן נעשים גם הם בבחי' מהלכים, וכ"ז הוא ההליכה שממטלמ"ע וע"י התורה תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן הם בחי' כתר עליון ונק' תר"ך עמודי אור כמשל העמוד שמחבר כו' הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט וזהו ההליכה הב' והיינו מ"ש ונתתי לך מהלכים ב' בחי' הילוך, ועכשיו זהו בחי' רצוא ובחי' שוב וכמשי"ת. אך כ"ז הוא אם בדרכי תלך. והענין כי תרי"ג מצות נק' תרי"ג ארחין דאורייתא דפליג בז"א דכתי' בי' כל ארחות הוי' חסד ואמת, והמשכה זו הוא מבחי' הכתר פלגותא דשערי כמ"ש בזח"ג נשא דקכ"ט א', והנה הנימין נמשכין מא"א לז"א ומז"א למל' (ועמ"ש מזה בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה למען תירא ושם ספ"א) כי עיקר ההמשכה הוא להיות בבחי' מל' דוקא משום שנעוץ סוב"ת וכנודע שצריך לקיים מצות המלך דוקא *, ועמ"ש מזה בד"ה ועתה יגדל נא, וזהו אם בדרכי תלך דרך הוא המחבר מעיר לעיר (הג"ה, ע"ד ירושמ"ע בינה לירושמ"ט מ', עכ"ה) והיינו להמשיך אוא"ס מן הקצה העליונה דכתר בקצה התחתונה הוא מדת מלכותו ית', והמשכה זו שבמל' תלויה באדם ולכן אומרים בכל ברכה אלקינו מלך העולם מתחלה אלקינו כו', ודרך והמשכה זו היא בבחי' חסד ואמת דוקא כמ"ש כל ארחות הוי' חסד ואמת *, שע"י שניהם דוקא הוא הדרך הראוי ונכון. והענין כי גוף ההמשכה הוא ע"י החסד כמים שיורדים כו' אך מבחי' חסד בלבד הי' מגיע השפעה גם למי שאינו ראוי כראוי שהרי אוא"ס ב"ה הוא דקמי' כחשיכה כאורה ושממית בידים תתפש כו' וכנ"ל בענין כ"ו דורות שהיו ניזונין בחסדו כו', וכענין מה שנת' במ"א בפי' מאמר עבדים היינו לפרעה במצרים שבבחי'

דוקא : בבוך באב. 6 נוסף : ואפי' מצות ואהבת כמ"ש בפע"ח.

ואמת : בבוך באב. 6 נוסף : דוקא חסד ואמת.

פרעה היונק מעורף דא"א היינו עבדים כו' והוכרחנו לקבל השפע ע"י פרעה הגשמי דוקא מפני שבבחי' גבוה זו אין הפרש כלל בין ישראל לעכומ"ז וכמארז"ל הללו עע"ז כו' (והיינו רק באחוריים דרצון שמשם קבלו הישראל אז לפי שהיו בקטנות ושם יש יניקה גם לפרעה בשוה כו', ולכן היינו עבדים לפרעה אף שהיה עובד גלולים כי עיזי מסגן ברישא והדר אימרי ע"ד ששרשם לפני מלך מלך כו', ועמ"ש בד"ה ויהי בשלח פרעה גבי כמה ארך אפים לפניו, אבל בפנימי' הרצון הוא לצדיקים דוקא וכמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל כו' וארז"ל האור זה מעשה הצדיקים) אלא ויוציאנו הוי' אלקינו או"א שהלבישו לזרועות דא"א עי"ז הוציאנו ממצרים כי ע"י החכמה נעשית בחי' דין וצמצום שיגיע למי שראוי דוקא ע"פ החכמה והטעם (ואז הוציאנו ממצרים כי פנימי' הרצון נתגלה לישראל ופרעה קבל מאחוריים בחי' עורף כמאן דשדי כו' וכמ"ש בד"ה מצה זו בפי' בעבור זה עשה ה' לי) וזהו ג"כ בחי' אמת שלא יגיע אלא למי שראוי ואת שאינו ראוי ירחיק כו' וחכמה נקרא אמת והיינו ג"כ תורה וגמ"ח שהתורה היא מבחי' ואמת לא כמו החסד ששוה לכולם אבל בתורה הוא להבדיל בין הטמא לטהור והיינו ע"י החכמה דבחכמה אתברירו ולכן ארז"ל חותמו של הקב"ה אמת אשר חותם הוא שלא יגיע למי שאינו ראוי וכדלקמן, גם כי אמת יש לו רגלים להיות עומד ומהלך משא"כ שקר אין לו רגלים כמ"ש בשל"ה דקכ"ב א' ולכן הנחש נקצצו רגליו בזח"א וישלח דקע"א וע"כ כדי להיות מהלכים בין העומדים שזהו ע"י רגלים צ"ל חסד ואמת כו', וזהו שלח אורך ואמתך המה ינחוני תלים מ"ג ג' וע' רבות שמות פ"ה ע"פ חסד ואמת נפגשו, ודרך פרט במצות עצמן הם בחי' מ"ע ובחי' ל"ת רמ"ח מ"ע הם רמ"ח המשכות מלמעלמ"ט וכללותם ה' חסדים שהחסד הוא שיורד מגבוה לנמוך, וזהו אם בדרכי תלך כמ"ש ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה שהיא בחי' המשכה מלמעלה ומצות ל"ת הם להפריד הרע, וזהו ואת משמרתי תשמור שכל ענין הל"ת הם רק בחי' שמירה לא תאכל חלב לא תאכל דם כו' ובזה יפריד את הרע בלתי יתקרב לקבל יניקה משא"כ מבחי' חסדים לבד הרי אמר לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל אלא צריך להיות ג"כ בחי' גבורות להיות השפע למי שראוי דוקא כנ"ל, וזהו ענין החותם ביו"כ והו"ר שהוא בחי' ההגבלה במדה עד פה תבא כו' והוא ג"כ אותיות תחום חומת ועמ"ש אני אהי' לה נאום ה' חומת אש (וגם אותיות חמות כי חמות הוא בינה כמ"ש במא"א ח' ל"ט, והחותם נמשך ג"כ מהבינה כמ"ש בת"ז תיקון ע' קלד"ב ואימא עילאה חותם דכולהו וכן החותם ביוה"כ הוא מה"ג דאימא כמ"ש בפע"ח שער יוהכ"פ פ"ה והיינו כי שרש בחי' זו נמשך מבינה שהיא מקור הגבורות כמ"ש אני בינה לי גבורה שמלבשת לגבורה דא"א וע' זח"ג פנחס דרי"ד ב' ע"פ חשף ה' את זרוע קדשו ובפי' הרמ"ז שם, משא"כ אבא מקור החסדים מלביש לחסד דא"א והוא ענין באור פני מלך חיים כתיב כמשל המלך שסולח גם לחוטאים ולא יגור במגורו רע ח"ו להנקם כו' ולכן גם הגיהנם נח בשבת שהוא מוחין דאבא אלא בינה מינה דוקא דינין מתערין, והיינו על ההפך דוקא מי שהוא בבחי' ועמי לא התבונן כמ"ש במ"א ע"פ מאמר הזהר פ' במדבר דק"כ ע"א

גבי ומזרח דאתקשר בצפון כו׳ ומסטר דילה נפיק צפון ודינין מסטרא דילה מתערין, ולכן החותם והתחום היא אותיות חמות כו׳, מאדמ״ו מהרד״ב ז״ל*, וזהו שארז״ל ע״פ למילדות העבריות מי היו המילדות רב אמר כלה וחמותה בשמות רבה פ״א ובפ״ק דסוטה די״א ע״ב, והיינו מ׳ ובינה כו׳ ולכן מהם נמשך ותחיין את הילדים וזהו ג״כ ענין רות ונעמי חמותה ועיין במא״א נו״ן סי״ג בענין נעמי ובאות רי״ש סעיף מ״ם בענין רות ובזח״א פ׳ וירא דק״י סע״ב).

קיצור. וע״י ההילוך מלמטלמ״ע בק״ש נמשך אח״כ ג״פ קדוש, ואזי גם המלאכים נעשו בחי׳ מהלכים ועיקר ההמשכה מלמעלמ״ט ע״י המצות תר״כ עמודי אור, וזהו אם בדרכי תלך כל ארחות ה׳ חסד ואמת שע״י שניהם דוקא הוא קיום ההמשכה אמת היא תורה שבה וע״י נמשך מבחי׳ ורב חסד במקום הקדושה ועמ״ש מבחי׳ ורב חסד בד״ה בשלח פרעה ובד״ה אשירה להוי׳ בענין צדקה ומשפט וזהו ואת משמרתי תשמור וה״ע מ״ע ומל״ת גן נעול כו׳ גל נעול כו׳ מעין חתום, וענין חותם אותיות תחום חומת חמות.

ו) **וגם** אתה תדין את ביתי, המל׳ נק׳ בית (ועיין מענין בית בלק״ת פ׳ ואתחנן בד״ה וזאת המצוה ובת״א בתחלתו גבי איזו בית אשר תבנו לי ובלק״ת בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש השני ובד״ה ויגש אליו יהודה) ותדין היינו להמשיך בחי׳ גבורות במל׳ ולכן נק׳ דינא דמל׳ כו׳ וכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ כי בחסדים לבד לא די בבנין המל׳ (הגם דאברהם אתקין לכורסייא כמ״ש בזהר פ׳ אמור דצ״ט ע״א היינו שצ״ל ג״כ בחי׳ חסד משום שבגבורות לבד היו מעלימים לגמרי כו׳ אבל מ״מ בנין המל׳ מהגבורות, ועמ״ש בבה״ז פ׳ שופטים בענין ע״פ שנים עדים יקום דבר, אמהר״ד) וצ״ל בה ג״כ בחי׳ גבורות כי כל המשכות מוחין הוא מחו״ג ביחד ולכן גם החכמה נק׳ דין, ופי׳ וגם אתה תדין כו׳ כי אפי׳ יהושע הכהן הגדול שהוא בחי׳ חסד עליון כנ״ל בו ג״כ צ״ל בחי׳ דין כדי להבדיל בין הטהור כו׳ (הג״ה, ועוי״ל בזה ע״ד שארז״ל פ״ד דר״ה דל״א ע״א בשני מה היו אומרים גדול ה׳ ומהולל מאד על שם שחילק מעשיו ומלך עליהם ופרש״י הבדיל רקיע בין עליונים לתחתונים ונתעלה וישב במרום דוגמת שכנו בעירו והרי קדשו עכ״ל, והענין עפמ״ש בענין הבדלה זו בין מים עליונים ובין מים תחתונים בלק״ת ס״פ ואתחנן בד״ה שמע ישראל, וזהו כענין המבדיל בין קדש לחול שנת׳ בת״א פ׳ לך בד״ה והבדילה הפרוכת, משא״כ מקודם ההבדלה שביום שני היו מעורבים וכמ״ש בד״ה ענין הנסכים פ״ג בלק״ת פ׳ שלח, ע״כ ע״י הבדלה זו שנזדככו העליונים יותר יוכל להיות בהם הגילוי אלקות יותר מקודם ההבדלה, וזהו ונתעלה וישב במרום ודוגמת זה הוא שכנו בעירו והר קדשו ששם גילוי והשראת שכינתו ית׳ נמצא זהו ג״כ ע״י ההבדלה שהבדיל עירו והר קדשו משאר הארץ וכ״ש מחו״ל וכמ״ש במשנה פ״ק דכלים מ״ו עשר קדושות הן כו׳, וזהו שבשני דוקא הי׳ השיר גדול ה׳ ומהולל

---

* מאדמ״ו מהרד״ב ז״ל: הכוונה לכ״ק אדמו״ר האמצעי.

מאד בעיר אלקינו הר קדשו ויום שני הוא בחי' דין וגבורה שלכן בו הי' ההבדלה של הרקיע אלא שהיא הנותנת שכדי להיות הגילוי שכינה הוא ע"י ההבדלה שהבדיל בין קדש לחול ובין הקדש לקדש הקדשים אזי יוכל להיות השראת שכינתו בבית קדה"ק ומשם נמשכת ומתפשטת בקדש עד שאח"כ גם החולין יהי' על טהרת הקדש, וזהו שצ"ל וגם אתה תדין את ביתי תדין דוקא בחי' גבורות שעי"ז יוכל להיות השראת שכינתו בביתו, וזהו שארז"ל צמצם שכינתו בין שני בדי ארון, דהקשה הרב המגיד נ"ע דהא כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא ומהו ענין צמצם שכינתו בין שני בדי ארון, אך הענין כי מה שבכל העולמות בה הוא מלא היינו בבחי' ההעלם כי נק' סדכ"ס אבל בין בדי ארון הי' אורו ית' מתגלה בבחי' גילוי, אך זה הגילוי גופא שהי' מתגלה בין בדי הארון זהו נק' צמצום אצלו ית' שכל בחי' גילוי לזולתו הוא צמצום אצלו ית', וכמו הצמצום הראשון שיומשך רק קו"ח כו' הרי לגבי העולמות נחשב זה אור וגילוי ואצלו ית' הוא צמצום וכמו עדמ"ש במשה שהי' כבד פה לגבי אורייתא דבע"פ שהי' זה השפלה אצלו להתלבש בבחי' תשבע"פ כמ"ש בת"א ס"פ בשלח, נמצא הדבור הוא אצלו השפלה וצמצום וזהו נחשב אור וגילוי לישראל שכל התורה נמשך ע"י דבר אל בנ"י צו את בנ"י כו' ואם במשה נחשב זה השפלה עאכ"ו שהגילוי הנק' קדה"ק נחשב צמצום אצלו ית', ועמ"ש מזה בלק"ת סד"ה ויקח קרח ושם פ"ה גבי וזהו שאמרו צמצם שכינתו כו' ומ"ש בביאור ע"פ כי כארץ תוציא צמחה פ"א בענין קדוש בוא"ו וקדושה תלי בשערא כו', והנה עיקר פי' צמצום היינו שאינו מניח את הדבר להתפשט ומצמצמו במקום א' כמבואר למעיין בערוך ערך צמצם, וגם מ"ש בתרגום וירושלמי ע"פ ותקח הצעיף ותתכס בפ' תולדות ונסיבת רדידה ואתצמצמת בה, שזה שכסתה פניה נק' צמצום וברבות לך לך ס"פ מ"ה וצמצמה פניה פי' במ"כ הסתירה פניה כו' הוא ג"כ עד"ז שאינו מניח אור הפנים להתפשט ולראות ולהראות אלא יהא מצומצם ע"י הכיסוי כו', ועד"ז יובן למעלה דהנה ידוע שהיו"ד של שם הוי' זהו מורה על הצמצום כמבואר בכמה מקומות ועיין בד"ה שרי אשתך ובד"ה אשירה להוי' כי גאה גאה ובד"ה אלה פקודי המשכן פ"ג גבי שמי עם י"ה שס"ה ובבה"ז פ' אחרי ע"פ המאמר הביאו עלי כפרה, והענין כי הנה אוא"ס שורה בחכמה דוקא לפי שכולא קמי' כ"ח וזהו מדריגת החכ' שהיא בחי' ביטול במציאות, אך באמת אוא"ס ב"ה הוא למעלה מן החכמה והחכמה היא כעשי' גופנית אצלו ית' ממש, ולכן זה שיומשך האור בבחי' חכמה זהו נק' צמצום שמצמצם האור ואינו מניחו להתפשט בבחי' א"ס ממש כמו שהוא בעצם למעלה ממדריגת החכ' כנ"ל אלא שיהי' מלובש בחכמה דוקא וכמ"ש עוטה אור כשלמה ועד"ז הוא ענין צמצם שכינתו בין שני בדי ארון, ולכן כדי להיות המשכה זו וצמצום זה הוא ענין וגם אתה תדין את ביתי והוא ג"כ להיות בטל רצונך דהיינו לצמצם ולכבוש כל רצונותיו אשר לא להי' המה הן במח' הן בדבור כו' ולהיות ועמך לא חפצתי, נמצא מצמצם רצונו שיהי' רק אליו ית', ועי"ז מעורר כן למעלה להיות צמצם שכינתו בין שני בדי ארון, ועמ"ש מזה בלק"ת פ' תצא בד"ה ולא אבה, ושם פ"ב, וזהו ענין תדין

ע״ד ושם דרך כו׳ וסביביו נשערה כו׳ והיינו כדי להיות ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, ועמ״ש ע״פ ומקדשי תיראו, נורא אלקים ממקדשיך, ועמ״ש בד״ה מה טובו רפ״ד בלק״ת פ׳ בלק, ומ״ש בד״ה אלה פקודי המשכן פ״א בענין היכל ה׳ המה, והנה באוצ״ח בתחלתו בהג״ה כמדומה שהוא מהרמ״ז צמצום בא״ת ב״ש יהיה, והיינו כידוע בפי׳ ביום ההוא יהיה שבחי׳ ו״ה יהיו במדריגת י״ה כמ״ש מזה בת״א פ׳ חיי סד״ה יגלה לן טעמי׳ ובלק״ת סד״ה שובה ישראל עד דרוש השני, והענין הוא עפמשנ״ת דבחי׳ היו״ד זהו צמצום והיינו שיהי׳ השראת אוא״ס בחכמה זה גופא נק׳ צמצם כנ״ל, וכדי שיומשך מהחכמה בזו״נ ובבי״ע הוא ע״י ו״ה כו׳, אבל לע״ל יהי׳ הגילוי בבי״ע ג״כ כמו באצי׳ וזהו ביום ההוא יהיה והיינו שכביכול יצמצם אורו הגדול להאיר למטה וה״ע צמצם שכינתו בין שני בדי ארון כנ״ל, והיינו וע״י וגם אתה תדין את ביתי שיהי׳ כלי לגילוי זה של ושכנתי בתוכם.

קיצור. וגם אתה תדין, כי הבית זהו מ׳ ובנין המל׳ מהגבורות ועמ״ש בד״ה וכל בניך בהביאור בענין א״ת בניך אלא בוניך שם נת׳ טעם לזה, ובהג״ה עוי״ל ע״ד בשני מה היו אומרים גדול כו׳ בעיר שע״י ההבדלה יוכל להיות הגילוי כו׳ וגם ע״ד צמצם שכינתו בין שני בדי ארון, שה״ע הגילוי ונק׳ צמצום, ופי׳ צמצום שמכריח האור שיהי׳ מצומצם בחכמה וזהו צמצם בא״ת ב״ש יהיה, ביום ההוא יהיה, והיינו ע״י וגם אתה תדין כו׳ ג״כ לבטל רצונותיו ולהכריחם להיות ועמך לא חפצתי כו׳ ועמ״ש ע״פ שופטים ושוטרים תתן לך כו׳.

עוי״ל פי׳ תדין, דהנה בפי׳ לא ידון רוחי פי׳ רז״ל ידין ג״כ נדן ונרתק להחזיר הרוח לנרתקו בתח״ה, ומה שנק׳ ג״כ לשון ידין כי זהו ע״י יום הדין, ועד״ז פי׳ תדין את ביתי שיהי׳ ביתי בחי׳ נרתק לגילוי שם הוי׳ וכנודע מענין והוי׳ בהכל קדשו שבחי׳ שם אדנ״י הוא גימטריא היכל שבו נמשך שם הוי׳ ולכן שם אד׳ ג״כ יש לפרשו לשון נדן ונרתק והיינו לבחי׳ אלף פלא כו׳ והמשכה זו צ״ל ע״י גבורות וצמצומים כמ״ש אתה גבור לעולם אד׳ כמ״ש במ״א וע״כ צ״ל וגם אתה תדין כו׳ וכנ״ל, והנה פי׳ ידון רוחי הוא בחי׳ אויר אור יו״ד כו׳ יומשך בבחי׳ אדם. וזהו ענין ונתתי לך מהלכים כו׳.

לאות ב׳. בענין ישראל עלו במחשבה וזהו חקוקות תחת כסה״כ, עמ״ש ע״פ מאמר הזהר ר״פ תרומה קכו״ב בענין ותקנא רחל עולם הדבור באחותה לאה עולם המחשבה שבהמח׳ הוא גילוי כו׳, ובענין כסה״כ עמ״ש ע״פ הזהר פ׳ תזריע דמ״ז ע״ב בענין וישב שלמה על כסא ה׳, ומ״ש ע״פ כסא כבוד מרום מראשון כסא בינה כבוד חכמה כו׳, ובענין ישראל עמ״ש בד״ה ויטע אשל מענין אל״ף למ״ד אל״ף אאלפך חכמה והלמ״ד ע״ד מכל מלמדי, למדני לעשות רצונך כו׳ והוא לימוד מבחי׳ בינה כו׳.

לאות ג׳. בענין לאשתאבא בגופא עמ״ש ע״פ אשר כתבתי להרתם שיתכללו בבחי׳ עיבור ביסוד דמ׳ ומשם יעלו כו׳ וע״ד צרורה בצרור החיים כו׳ ואפ״ל כי באצי׳ עצמו יש אבי״ע ושרש הנשמות ומלאכים מבי״ע שבאצי׳

ועליתן באצי׳ שבאצילות שהוא כתר וחכמה כו׳, ענין ומותר האדם כו׳ וע׳ בד״ה ואכלתם אכול וזהו מאין באת ולאן אתה הולך כו׳ וענין העלי׳ למעלה מהמחשבה בינה ע״ד והניף ידו על הנהר ע׳ לק״ת ובסידור.

לאות ד׳. העלי׳ דוקא ע״י נה״ב והנה מחשבה לאה והנה״ב שרשה מרחל, כי רחל היינו כבש, אך גם נה״א נמשכה ע״י הדבור נעשה אדם שהוא מבחי׳ רחל, ופי׳ העלי׳ ע״י נה״ב כי קליפה קדמה כו׳, ואפ״ל פי׳ ומותר האדם מן הבהמה בשני אופנים הא׳ כנ״ל ס״ג, הב׳ שמותר האדם נמשך מן הבהמה היא נה״ב שעי״ז עולה בבחי׳ אין, ולכן רחל עיקרה של בית ועקב כי ע״י ותקנא רחל כו׳ נמשך דירה בתחתונים.

לאות ה׳. הילוך א״מ ויחוד, וי״ל כי הכל א׳ כי היחוד דאזלינן מיניה כבי הלולא דמיא, כמו ע״י הלולא יש בחי׳ בל״ג דורי דורות כן למעלה היחוד נשמות חדשות עצם החכמה ולא גילוי החכמה וזהו עצמו כמו א״מ, ועוד כי בעצם החכמה שורה ג״כ הא״מ בה״ז ר״פ תולדות, וענין שע״י ההילוך ממשיכים ג״פ קדוש כי ק׳ מובדל מה שלמעלה מסוכ״ע וממכ״ע וממשיכים מבחי׳ זו להאיר בעולמות ע״ד והתהלכתי בתוככם וזהו ה׳ צבאות שהוא ג״כ גימט׳ ענתה. מענין חסד ואמת עיין פ״ק דע״א דף ד׳ ע״ב ואיבע״א כו׳ תורה דכתיב בה אמת שנאמר אמת קנה ואל תמכור אין הקב״ה עושה לפנים משוה״ד כו׳ הרי מבחי׳ אמת נמשך ג״כ בחי׳ דין, ובודאי דין זה היינו שלא יומשך האור למי שאינו ראוי כו׳.

לאות ו׳. תדין את ביתי היינו המ׳ שכדי לעשותה כלי לקבל היחוד זהו ע״י ה״ג כמ״ש בענין הנותן לשכוי בינה, שהמ׳ כשהיא משפיע בבי״ע כשצריך לחזור ולהיות מקבל שזהו ענין יסוד דנוק׳ שיהי׳ כלי ריקן ע״ד אחותי בת אבי היא בבחי׳ ביטול כח מה והיינו שבחכמה יש ג״כ דין כו׳ וזהו תדין שתהי׳ בחי׳ נדן ונרתק לקבל האור משם הוי׳ כו׳.

קיצור. (א) המלאכים נתהוו מהאותיות, ובהאותיות יש ב׳ בחי׳ צורה וחומר. (ב) ועד״ז הנשמות ששרשן מאותיות המחשבה, וכח המחשבה נק׳ כסה״כ, וזהו חקוקות תחת כסה״כ, וענין ישר אל. (ג) ולכן נקראו עומדים וע״י ירידתם בעוה״ז נעשו בחי׳ מהלכים לאשתאבא בגופא. (ד) והיינו ע״י התלבשותה בהגוף ונה״ב וכמו והחיות נושאות את הכסא, כן נשמות החקוקות תחת כסה״כ מתעלים ע״י נה״ב וע״י המצות כדלקמן סעיף ה׳, וע׳ בד״ה מי מנה בענין רובע ישראל, הבחי׳ הרביעית שבישראל נולד ע״י ירידתן בגוף. (ה) וע״י ההילוך מלמטלמ״ע בק״ש נמשך אח״כ ג״פ ק׳ גם במלאכים ועיקר ההמשכה מלמעלמ״ט ע״י המצות אם בדרכי תלך, כל ארחות ה׳ חסד ואמת, וזהו ורב חסד ואמת, לכן יג״מ שהתורה נדרשת מכוון נגד י״ג מדה״ר. (ו) וצ״ל ג״כ תדין ותשמור.

והנה לתוספת ביאור בענין ההילוך, דהנה מה שהנשמות קודם ירידתן בגוף נקראו עומדים זהו לפי ששרשן מן האותיות שהן בחי׳ דומם

וא״כ איך יבואו להיות בחי׳ מהלכים, אך הענין דהנה ארז״ל מט״ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל, והיינו שהאותיות שהם אבנים כשנעשו בחי׳ אבנים טובות ע״י התפלה במס״נ את האור כי טוב, הם מזדככים ומתעלים עד שמתעלים בבחי׳ כתר, ואין לך הילוך גדול מזה כי דצח״מ האותיות הם דומם והמדות הם צומח והחכמה תחיה והכתר הוא מדבר, וא״כ כיון שהאותיות שהם דומם מתעלים בכתר שהוא מדבר זהו הילוך ודילוג עצום וזהו אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, והיינו כי שרש האותיות מהכתר כי הדומם שרשו גבוה מהצומח וחי כו׳ ועמ״ש ביאור דמזוזה מימין לכן יכולים לפעול בהן ההילוך וזהו ותשב באיתן קשתו משם רועה אבן ישראל, ועמ״ש בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית לדוד, דרוש השני, מענין דומם, ובד״ה ויגש אליו יהודה ומ״ש בסידור ע״פ אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי, והילוך זה ע״י בירור נה״ב דהיינו ענין מה יפו פעמיך בנעלים הנעל לבוש לבחי׳ רגל והוא מעור הבהמה שם ב״ן ועי״ז הרגל מהלך בטוב כו׳. זהו ההילוך מלמטלמ״ע, וההילוך מלמעלמ״ט ג״כ בבחי׳ אותיות ע״ד מ״ש בד״ה ומשוש חתן על כלה, בענין ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן סדרים דאורייתא שהם אותיות התורה שזהו הגן סדרים כו׳ והן בחי׳ כלה אבא יסד ברתא, ונהר זהו ההמשכה בחי׳ יסוד מעדן חו״ב להשקות את האותיות שיאיר בהם חכמה ובינה וכמו כשמבין באותיות התורה וממשיך בהם חו״ב זהו ענין היחוד ונהר יוצא כו׳ א״כ זהו ההילוך מלמעלמ״ט ע״י התורה, וזהו ג׳ רגלים תורה ועבודה וגמ״ח, ולע״ל בנהר יעברו ברגל כו׳ דהיינו בבחי׳ עדן עצמו שלמעלה מבחי׳ נהר והיינו ברגל שזהו ענין ההילוך כו׳.

ביאור הדברים* ע״פ ונתתי לך מהלכים כו׳. הנה שרש נשמות הוא מבחינת מ״ה כי אתם קרויים אדם בגימט׳ מ״ה ושרש המלאכים הוא מבחי׳ ב״ן, וכמשי״ת לקמן (ולכן נק׳ המלאכים פני אריה פני שור כו׳ בחי׳ בהמה שהוא גימט׳ ב״ן). והנה הם הן בחי׳ מחשבה ודבור שהמלאכים הם מבחי׳ הדבור וברוח פיו כל צבאם והיינו מבחי׳ אותיות הדבור דהיינו בבחי׳ יציאתן מהבל הפה ולחוץ (וכמארז״ל אין לך דבור ודבור שיצא מפי הקב״ה שלא נברא ממנו מלאך א׳, הובא בע״ח של״ח דרוש ד׳, נמצא שהם נתהוים מן הדבור שיצא מפי כו׳) כי יש ב׳ בחי׳ באותיות הדבור הא׳ הוא כח האותיות שבנפש שהנפש עצמה מלאה אותיות שאין מציאת האותיות מתהוה בה׳ מוצאות אחה״ע בגרון בומ״ף בשפתים כו׳ כמו בכלי המוזיק״א וכמ״ש במ״א (באגה״ק ע״פ ויעש דוד), אלא שמציאת האותיות הן בנפש עצמה אלא שיציאתן לחוץ הוא ע״י כלי המבטא, והתגלותן לחוץ הוא כדי להשמיע לשומעים זולתו משא״כ כשהאותיות הם במקורם הם בבחי׳ העלם וכו׳, אמנם מ״מ עיקר שם

---

*ביאור הדברים: הוא הביאור דלעיל בקיצור ובשינוים.

דבור שהאדם נק׳ מדבר הוא ע״ש מקור האותיות שבנפש שזהו ענין כח הדבור והם לא כמו אותיות גשמיים אלא בחי׳ כ״ב אותיות רוחניים בנפש והם מקורי הכ״ב אותיות היוצאי׳ בפה דהיינו כשהם נמשכי׳ ע״י ה׳ מוצאות הפה ומתלבשי׳ בהבל הפה נעשי׳ מהם האותיות המורגשים בדבור כו׳. וכמ״כ הנמשל למעלה כי הגם דכתי׳ כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דבורו כדבורינו ח״ו שדבור האדם אינו עושה רושם משא״כ הוא אמר ויהי לפי שהדבור הוא אלקות כו׳, אך מ״מ יש ג״כ ב׳ בחי׳ באותיות דבורו ית׳ היינו מה שהוא עד״מ באדם מקור האותיות הדבור שבנפש עצמה, זהו הנק׳ למעלה בחי׳ מלכות פה, ונק׳ כח הדבור בחי׳ מל׳ ע״ש כי דבר מלך שלטון שהמלוכה אינה מתנהגת אלא ע״י הדבור והוא מקור חיות הנבראים שהנבראים מתהוים ע״י האותיות שמתגלים ויוצאי׳ לחוץ בע״מ שנברא העולם כו׳ (ע׳ ענין זה באגה״ק מאמר הנ״ל), ולכן המלאכים נק׳ בשמות וצירופי אותיות צדקי מהרי ושם אל בסופן כי הן הן האותיות שבהן נבראו ובהן התלבש מקור האותיות, וזהו ענין ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו הוא מט״ט בחי׳ עבד ששמו כשם רבו, וזהו ענין ויהושע בן נון נער כי פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, פני משה ז״א ופני יהושע מל׳ כשמתלבשת במט״ט בימות החול כו׳ (ע׳ בפרדס שער אבי״ע פ״ג) והכל הוא ענין א׳ שהם אותיות שמתלבשת בהן המל׳ בבי״ע, (צ״ע אם הפי׳ שאותיות אלו הם עוד לבוש לבחי׳ אותיות היוצאי׳ מפי הקב״ה דהיינו שהאותיות המתגלים מבחי׳ מל׳ כדי שיוכלו להתלבש בנבראי׳ בעלי גבול מהלך ת״ק שנה כו׳ הוא ע״י שמתלבשי׳ בבחי׳ מט״ט וכמו עד״מ שיש אותיות הכתב שהן גשמיים יותר מאותיות הדבור והם לבושי׳ לאותיות הדבור, ועיקר המשל לזה הוא כמו באותיות הדבור ג״כ לפעמי׳ צריך להלביש הדבר ע״י משל, נמצא אותיות המשל הן לבוש לאותיות הדבר שכל עצמו, כך הוא עד״מ ענין התלבשות המל׳ במט״ט כו׳. אמנם יותר נ׳ כאן כפשוטו דר״ל דמקור האותיות זהו בחי׳ מל׳ דאצי׳ וגילוי האותיות זהו בחי׳ יצירה כו׳ ובאגה״ק ד״ה ויש דוד מבואר שזהו בחי׳ ההבל כו׳ ובחי׳ חיצוניות הכלים דמל׳ דאצילות כו׳ ע״ש. ועיין מ״ש ע״פ מה יפו פעמיך בנעלים כו׳, ולכן נק׳ המלאך מט״ט נעל דשכינתא כמו שהנעל לבוש אל הרגל כך האותיות נק׳ רגלין ע״ש שהם מוליכים את הראש היינו שבהן ועל ידן נמשך בחי׳ חכמה כו׳ ונעל הוא בחי׳ לבוש לאותיות הנק׳ רגל כו׳), וזהו ענין האותיות שנבראו בהן המלאכים שהם מבחי׳ הדבור. אבל הנשמות הן מאותיות המחשבה, וגם במחשבה יש ב׳ בחי׳ אלו חיצוניות האותיות דהיינו כשכבר חושב ומהרהר שהמחשבה מלובשת באותיות, משא״כ פנימית האותיות דמחשבה שיש בנפש עצמה קודם שבאה לכלל מחשבה והרהור אלא הכח שיש לו לחשוב ולהרהר כל מחשבות שבעולם שהוא בחי׳ מקור לגילוי אותיות המחשבה, ולכן יכול לחשוב שכל א׳ באותיות אלו וגם יוכל אח״כ להחליפם ולהלביש השכל ולחשבו באותיות אחרים וכלבוש תחליפם כו׳ והיינו ע״י המשכה ממקור אותיות המחשבה שבנפש. וכך יובן הנמשל למעלה שהנשמות נמשכים מבחי׳ אותיות המחשבה המתגלים ובחי׳ פנימי׳ וכח אותיות המחשבה נק׳ בשם כסא הכבוד שהוא כס א׳ שבהם מלובש עצמיות המדות שהמדות

הן עצמיות ע״ס שבהן אור א״ס נק׳ ועל דמות הכסא כמראה אדם, משא״כ המחשבה אפילו הכח נק׳ לבוש המדות כי כח האותיות הוא לפי המדות שמתעוררות אצל האדם וכן ברצותו לדבר מוציא אותיות מפיו ועי״כ גם המלאכים עתים חשות כו׳, וכן כל המשכות המחשבות מהכח אל הפועל הם רק לפי המדות שאינו חושב אלא בדבר שיש לו חפץ ורצון או בדבר שמפחיד ממנו, וכך הוא למעלה שכל בחינת התחלקות החיות שבמדות כולם מתלבשי׳ באותיות פרטים דמחשבה וממחשבה אל הדבור ע״מ שנברא העולם אותיות אש ומים הן לפי המדה כו׳, וזהו ענין מארז״ל נשמות חקוקות תחת כסא הכבוד, שהוא בחי׳ עולם הבריאה, כי כך הוא סדר העולמות דרך כלל בי״ע נק׳ מחודומ״ע והנשמות בעולם הבריאה והמלאכים ביצירה, אך דרך פרט ופרטי פרטיות יש ביצירה ג״כ בחי׳ בריאה ובבריאה יש בחי׳ יצירה כו׳ ולכן נק׳ הבריאה בשם חשך שהוא בבחי׳ מחשבה שאינה מושגת לזולתו משא״כ יצירה יוצר אור בחי׳ דבור התגלות לזולתו. (ועיין בפרדס שער אבי״ע מענין הכסא שהוא למעלה מעולם המלאכים ולכן והחיות שהם המלאכים נושאים את הכסא והכסא נושא את נושאיו, וזהו ענין בינה מקננא בכורסיא שהמחשבה נמשך מבחי׳ בינה והוא לבוש לבחי׳ אצי׳ אשר אצי׳ הוא בחי׳ חכמה דרך כלל שבחכמה מלובש אור א״ס, וזהו כס א׳ וזהו דנש״י חקוקות תחת כסה״כ וכמאמר לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין כו׳ ונק׳ חקוקות כי יש ד׳ בחי׳ רשימה חקיקה חציבה עשי׳ כמ״ש בפרדס שם ובחי׳ חקוקות היינו בחי׳ כסא כו׳ ע״ש, ועיין בע״ח שער כסה״כ שהכסא אינו עולם הבריאה אלא בחי׳ בינה המתלבשת בבריאה כו׳ יעו״ש. והנה לכן בישראל יש ג״כ שם אל בסוף כמו במלאכים שיש שם זה בכל מלאך כמו מיכאל גבריאל כו׳, והענין כמבואר למעלה כי שם העצם שלו מורה על איכות מהותו מאיזה מדה הוא נמשך מאין ליש כי האותיות הם לפי המדות כנ״ל בענין אש ומים כו׳, וגבריאל שרשו מבחי׳ הגבורה וזהו גבר, ויופ״י שר התורה שרשו מתפארת שזהו בחי׳ היופי כו׳, ומיכאל שרשו מבחי׳ החסד ונמשך מתיבות מי אל כמוך כו׳, וכן כל מלאך לפי אופן המשכת אותיות הדבור מאיזה מדה כך יקרא צירוף שמו, ואלף למד שבסוף שמו שהוא נהירו דחכמה עילאה דאנהיר עליהו תדיר כולם בחכמה עשית ואם לא הנהירו עילאה זו הי׳ כלא הי׳. והיינו כמ״ש למעלה כי בהדבור יש ב׳ בחי׳ הא׳ גילוי הדבור שיצא מפי הב׳ מקור הדבור, והנה גילוי הדבור זהו בחי׳ האותיות של עצם שם המלאך שמזה נתהוה ואל״ף למ״ד שבסופו זהו מקור הדבור שהוא המאיר על גילוי הדבור, ומקור הדבור נק׳ בשם אל״ף למ״ד וכמ״ש בזהר בראשית די״ט ע״א ובמק״מ שם בפי׳ האל הגדול כו׳ שהמל׳ נק׳ אל, וגם כי אל״ף למ״ד לשון אאלפך חכמה שהוא נהירו דחכמתא כי בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא שמקור הדבור נמשך מבחי׳ החכמה, ולכן בחי׳ זו הוא בכל המלאכים בשוה. וכמ״כ פי׳ וענין ישראל ע״ש כי שרית כו׳ נמצא שם העצם שלו הוא שר וכמ״ש באר חפרוה שרים שהם האבות כו׳, ושם אל״ף למ״ד בסופו כמו במלאכים, כי נשמות עצמן נמשכו מגילוי אותיות המחשבה ושם אל״ף למ״ד היינו מקור אותיות המחשבה שמאיר בהם ע״ד הנ״ל במלאכים כו׳. נמצא

ישראל הוא ג״כ בחי׳ מלאך שהוא כלי השפעות נש״י מאור א״ס ב״ה ונק׳ בשם שר על כל המלאכים לפי שהם מבחי׳ חיצוניות אבל ישראל הוא מבחי׳ פנימית טפה ממוח האב השפעו׳ המוחי׳ שהוא גבוה מכל ההשפעות כו׳, והיו״ד דישראל מורה על תמידי׳ הפעולה שתמיד נמשכי׳ המוחי׳ עליוני׳ של מדותיו ית׳ לתוך נש״י, והמלאך הנושא את השפעת המוחין נק׳ ישראל. וז״ש בסידור האריז״ל גבי ר״ה שכבר נתעורר המלאך ומזל אדם ע״י תקיעות ותפלות, הרי שנק׳ מלאך כו׳. ועיין במדרש רבה ר״פ ויקרא מזה שנק׳ הנביאים מלאכים, וע׳ בפרדס שער כ״ד ספט״ו. ועפ״ז יובן מה שהמלאך נק׳ לפעמים בכתוב בשם ה׳ והיינו לפי שיש שם אל בכל מלאך כו׳ והמלאך הוא שליח כו׳ וע׳ אגה״ק סי׳ * ובסוף האגה״ק בק״א כו׳, ובזה י״ל מ״ש מי כמוך באלים, פי׳ בכל המלאכים שבכ״א יש שם אל״ף למד בסופו המאיר בו ועמ״ש במ״א ע״פ מאמר הזהר פ׳ קדושים דף פ״ו ע״פ לפני לא נוצר כו׳, וזהו מי כמוך באלים הוי׳ כי בשם הוי׳ כתי׳ אל הוי׳ ויאר לנו כו׳ והוא בחי׳ אל עליון שהוא בחי׳ כתר שמאיר בשם הוי׳ וגם ע״ד כי אל דעות הוי׳ כו׳ ועמ״ש בענין המלאך הגואל ע״פ הזהר בלק דקפ״ז, וע׳ בזהר ח״א ד״ח ע״א בפי׳ אל ועמ״ש ע״פ מי אל כמוך, וענין אל לשון כח עמ״ש ע״פ ועתה יגדל נא כח כו׳, ועמ״ש בת״א פ׳ מקץ בד״ה כי אתה נרי ועמ״ש בד״ה קדש ישראל כו׳).

והנה המלאכים עם היותן לאחר הבירור נק׳ עומדים שהם בבחי׳ אותיות שהוא בחי׳ דומם וכולם עומדים ברום עולם כו׳ ואשר משרתיו שהם משי״ב וכן הוא הנשמות כי לבושין תקינת לון דמיגייהו פרחין נשמתין וכו׳ והיינו שהם ג״כ מבחי׳ אותיות (וע׳ בת״א פ׳ משפטים ע״פ ותחת רגליו שאותיות דמ״ה נק׳ אבנים ואותיות דב״ן נק׳ לבנים ועכ״פ שניהם בחי׳ דומם אלא שאותיות דמ״ה שהם הממשיכים ומביאי׳ גילוי בחי׳ מ״ה שהוא הביטול ולכן הוא המברר ע״כ הם דוקא בהתלבשותם בגוף ונה״ב יוכלו לברר הנה״ב שהבירור ע״י שם מ״ה ולכן אז נעשו מהלכים כו׳ ופועלים ג״כ ההילוך במלאכים כו׳), ועילוי שלהן הוא כמאמר מיכאל מקריב נשמותיהם של ישראל ע״ג המזבח והיינו עילוי שלהן שהיו בבחי׳ אותיות שהם נפרדים בהתחלקות בי״ע ומתעלים באצילות דאיהו וחיוהי חד וזהו תכלית העילוי לאשתאבא בגופא דמלכא דהיינו להתכלל במדות עצמן שמשם שרש התהוות האותיות שהן לפי המדות ובהתכללותן במדות עצמן הרי הם מתעלים שהרי שם ע״ס עצמיות ושם שורה אא״ס ב״ה שהוא הקו מאור א״ס המלובש בע״ס דאצילות משא״כ בי״ע נק׳ מודומ״ע שהם בחי׳ לבושי׳ כו׳ (ונק׳ עומדים כמו עד״מ הלבוש אין בו הגדלה יותר מכמו שהוא כמו הדומם משא״כ הגוף לפי שבו הנשמה הולך וגדל וזהו בחי׳ מהלכים כי בהתכללותן בע״ס שבהם מלובש אור א״ס זהו הילוך וכנודע שז״א מתעלה ג״כ בבחי׳ כתר כו׳, ועמ״ש במ״א בפי׳ שתי שבתות כהלכתן). וכמ״כ גם במלאכים זהו בחי׳ יוצר משרתים תמיד בכל יום ומצמיח חציר לבהמה דיתבא על אלף טורין דאכלא לון בגמיעא

אגה״ק סי׳: אולי הכוונה לסי׳ כה „דהא אשכחן שאפילו מלאך נברא נקרא בשם ה׳ ”. ובקו״א קנט, א.

חדא כו׳ דהיינו ג״כ בחי׳ עילוי שלהם שמתעלים מבי״ע ליכלל באצי׳ בבחי׳ מל׳ כו׳ (ועיין בזהר פנחס דרי״ז ע״א ועשב לעבודת האדם אלין אינון נשמותיהן דצדיקייא דההוא אדם דרכיב ושליט על בהמה דא אכיל ואעיל לון בגויה, דהיינו שבזה יתרון מעלת הנשמות שעליתן לאשתאבא בגופא דמלכא היינו בז״א דאצי׳ עצמו שנק׳ אדם שעל הכסא כו׳ משא״כ המלאכים עליתן והתכללותן באצי׳ הוא בבחי׳ מל׳ דאצילות שנק׳ בהמה כו׳ והיינו שם ב״ן דאצי׳ וז״א הוא שם מ״ה כו׳ והיינו שמקודם היו רק בבחי׳ אותיות דמ״ה וב״ן ועליתן באצי׳ היינו שהמלאכים מתכללים בעצמיות ע״ס דב״ן והנשמות נכללי׳ בעצמיות ע״ס דמ״ה).

והנה עליה זו הוא ע״י נפש הבהמית דוקא כי שרשה מבחינת המלכים דתהו שהיו אורות גדולים והכלים קטנים שלכן לא יכלו להכיל האורות שבהם ונשברו ונפלו ואזי נסתלקו האורות, וגם שרש נפש הבהמות וחיות הם מבחי׳ חיצוניות מלכים אלו ולכן הגבורה בהם יותר מבאדם מפני ששרשם יותר גבוה מנפש אלקית שהיא בבחי׳ עולם התיקון כו׳, ולכן כשתגיע הנפש הבהמית לקיום ואהבת הנה אהבה ההיא תהיה יותר עזה וחזקה מבנפש אלקית המלובש בה כי הגם שהנפש אלקי׳ טרם התלבשותה בגוף בודאי היתה לה אהבה יתירה ונפלאה לאין קץ יתר על האהב׳ זו המלובשת בגוף ואפילו גוף זך כמרע״ה אך מ״מ כיון שבהיותה מלובשת בגוף ניתוסף לה כח האהבה (ע״י התפעלות נה״ב וגם) ממה שניזונית מהמאכל שהרי אם יתענה ב׳ וג׳ ימים יחלש שהמאכל משיב את הנפש הנה עי״ז גם כח הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף מתחזק באהבה יתירה כי יעקב חבל נחלתו כחבל שראשו א׳ אחוז למעלה ונמשך למטה כו׳ (וכמו והחיות נושאות את הכסא כך נה״ב ששרשה מבחי׳ חיות המרכבה נושאת ומגבהת הנה״א ששרשה מבחי׳ כסא והיינו ע״י שמתחלה תכנע תחת נה״א וכמו שהחיות זעים מאימת הכסא כו׳). אך מתחלה צ״ל שתים לפניה כדי שתתפעל הנפש מסיפורי קדושת המלאכים שמקדישים ותכניע תחת ממשלת נפש האלקית ואח״כ תמשול נפש האלקית בהשכלתה והתבוננותה שמע ישראל ישראל היינו נפש אלקית כו׳ עד שגם הנפש הבהמית תשוב לאהבת ה׳ ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כו׳ ואזי גם הנפש אלקית מתעלית באהבה חזקה ויתירה מחמת אהבה עזה של הנפש הבהמית והוא כמשל הסוס ורוכבו, שעם היות שהסוס בלי רוכב אינו כלום ואינו רץ בדרך הידוע להגיע למחוז חפצו וצריך לרוכב להנהיגו ולהטותו הדרך אשר ילך בה, אבל אחר שרוכב ומנהיג את הסוס הנה תהיה מעלת הסוס יתירה ונפלאה שרץ יותר כו׳ וכך הוא ענין שתים לפניה שתכניע הנה״ב לפני נה״א שתרכב עליה ותמשול ותשלוט בה אבל אחר שתמשול עליה הנה תהי׳ מעלת נה״ב גדולה ויתירה שהאהבה תהי׳ עזה ביותר וגם הנפש האלקית תתחזק באהבתה יותר מה שלא היתה יכולה כ״כ מצד עצמה כי הגם שהנשמה א״צ תיקון לעצמה מ״מ ע״י עלית נה״ב מתחזקת יותר. וכן ע״פ הקבלה, הנה מ״ה מברר ב״ן אבל אחר הבירור נעשה מב״ן ס״ג שנתלבשו אורות דתהו אחרי שהשבירה היתה מצד קטנות הכלי אבל כשהמ״ה מברר ומגדיל הכלים מתלבשים בו האורות דתהו שהם אורות יותר עליונים. וזהו אשת חיל עט״ב והיינו אחר

הבירור וכן אחרי שליטת וממשלת הנפש אלקית, וכן אשת חיל היא עט"ב אחר הנשואין אבל בשעת הנשואין הרי החתן הוא במעלה עליונה כו' וכן הוא עד"מ בענין ההולדה שהטפה נמשכת מן הזכר ואח"כ האם היא המולדת כו'.

והנה ע"י עליי' זו של נה"ב נאמר גם במלאכים יעופף ואמר קדוש כו' הם המשכת ת"י נימין דא"א להיות בחי' ביטול ממטה למעלה באא"ס ב"ה ממש (ועמ"ש מענין ת"י נימין בביאור דתכלת בפ' ציצית) ומלמעלה למטה הוא ע"י התורה תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן תר"ך עמודי אור כעמוד המחבר מעלה ומטה כו' והמשכה זו היא מבחי' הכתר פלגותא דשערי ומתפשטין לשית מאה ותליסר ארחין כל ארחות ה' חסד ואמת. והנה הנימין נמשכין מא"א לז"א ומז"א למל' כי עיקר ההמשכה היא להיות במל' נעוץ תחלתן בסופן דוקא וכנודע שצריך לקיים מצות המלך דוקא ואפילו ואהבת בק"ש כו' כמ"ש בפע"ח. וזהו אם בדרכי תלך דרך המחבר מעיר לעיר כי המשכה זו שבמל' תלויה בישראל דוקא ולכן אומרים בכל ברכה אמ"ה מתחלה אלקינו כו', ודרך והמשכה זו היא בבחי' חסד ואמת דוקא דהיינו להמשיך בחי' סכ"ע שהוא שוה ומשוה כו' לבחי' התורה דוקא שאין אמת אלא תורה (עמ"ש בת"א פ' וישלח בד"ה ויאבק איש) וחסד היינו גמ"ח כו' ודרך כלל הם רמ"ח מ"ע כו' ואם את משמרתי תשמור זו מל"ת להפריד ולהבדיל הרע מן הטוב שהרי גם הרע היה יכול להיות לו יניקה, וכמו עבדים היינו לפרעה ערף א"א אלא שויוציאנו ה' ביד חזקה כו' וצ"ל בחי' חותם תחום חומת כו' ולא כאברהם שיצא ממנו כו' בנוי דאברהם בגלותא כו'. וגם אתה תדין את ביתי, ביתי זו בחי' מל' ותדין היינו להמשיך בחי' גבורות ג"כ כי כל המשכות מוחין צ"ל המשכת חו"ג גם שניהם ולא די בהמשכת חסדים לבד כו'. (עמ"ש ע"פ הרע"מ פ' שופטים ע"פ שנים עדים יקום דבר כו' ועמ"ש בביאור דורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך בטעם שבנין המל' מהגבורות כו' משא"כ בז"א דלפי שהמל' מקור דבי"ע אשר שם שייך יניקת הקליפות ע"כ צ"ל בחי' גבורות שלא ינקו מהמשכת אוא"ס דקמי' כחשיכה כו', וזהו דשייך תדין את ביתי לתשמור דחצרי, ע' לקמן, ועמ"ש בת"א פ' בראשית בענין ברכה ב' דאשר יצר צ"ל חותם בברית מה"ט. עוד יובן ענין וגם אתה תדין כו' ממ"ש ע"פ הזהר פ' קרח דקע"ח הוא דא עתיקא אלמלא דינא כו', וזהו דשייך תדין גם לנה"א ועמ"ש ע"פ הנותן לשכוי בינה ובענין מקדש ד' כוננו ידיך בפ' נשא, ובד"ה אד' שפתי תפתח, גם ממ"ש בפי' אם בחקתי לעשות ב' חקיקות בנפש מבית ומבחוץ אזי תלכו בחי' מהלכים כמ"כ כאן אם בדרכי כו' וגם אתה תדין כו' עי"ז ונתתי לך מהלכים כו'. ופי' ב' מיני הילוך יובן ממ"ש ע"פ את שבתותי תשמרו בפי' ב' שבתות כהלכתן שיש בכל שבת ב' בחי' הילוך הא' מלמעלמ"ט וקראת לשבת ענג המשכת תענוג עליון מהכתר לז"א הב' שבת שבתון מנחה דשבת עלי' ז"א בא"א כו' וע"ש פי' ומקדשי תיראו ממכ"ע כו' וזהו בחי' שבת חנוכה כי חנוכה חנוכת המזבח והיינו בחי' ומקדשי תיראו ממכ"ע, וקמ"ל דאע"ג דשבתותי תשמרו בחי' סכ"ע עכ"ז גם מקדשי ממכ"ע תיראו דכולא חד כמש"ש), וגם אתה אפילו יהושע הכהן הגדול חסד עליון כו', ותשמור את חצרי הוא בחי' נוגה שהבית בחי' מקיף שדוחה החיצונים

שמקומם בין פנימי למקיף ואחוריהם אל המקיף שאינן יכולים להסתכל בו ולכן הלובש ב׳ מלבושים ביחד קשה לשכחה כו׳ משא״כ חצר שאינו מקורה בבחי׳ מקיף צ״ל שמירה ביותר, ועד״ז הן הן כל הגזרות וגדרים וסייגים שתקנו חכמים בבית שני ואחר החורבן מה שלא הי׳ צריך כ״כ בימי מרבע״ה שבימי שמאי והלל גזרו על י״ח דבר כו׳ וכן דור אחר דור לפי שהיתה סכת דוד הנופלת וצריכה שמירה יתירה. והנה כשיהי׳ גילוי סוכ״ע בכל הבחי׳ הנ״ל יהי׳ נק׳ הכל מהלכים שבבחי׳ עיגול לא שייך מעלה ומטה.

ולתוספת ביאור בענין עלי׳ נה״א ע״י בירור נה״ב, הנה הוא ע״ד והחיות נושאות את הכסא, כי הנה נש״י חקוקות תחת כסה״כ, וענין כסא עיין בת״א פ׳ משפטים בביאור דוחחת רגליו, כי בחי׳ כסא הוא בחי׳ פרסא המפסיק בין אצי׳ לבריאה כו׳ ובפ׳ תצוה בביאור ע״פ זכור כו׳ וכסא הוא מלכות כו׳, ור״פ בראשית ע״פ השמים כסאי שהשמים היא התורה היא כסא כו׳ ותורה הוא בחי׳ ז״א כו׳. והנה בע״ח שמ״ו פ״א דהיכל ק״ק הוא ב׳ רגלין דכורסיא והם כחב״ד דבריאה ועצם הכסא הוא ג׳ אורות המתנוצצים מכח״ב דאצי׳ וירדו עד תנה״י דנוק׳ דאצי׳ ונתלבשו בהם ואח״כ אלו הג׳ עם בחי׳ לבושיהן שהם תנה״י דמל׳ דאצי׳ יורדי׳ ונעשי׳ נשמה להיכל ק״ק דבריאה (כ״ה שם במה״ב פ״ה) ובמה״ת פ״ה והנה כל מציאות הנ״ל אינו שתנה״י העליונים דמל׳ דאצי׳ הן עצמן מוחין למטה בבריאה רק שהם מאירי׳ שם ור״ל כמש״ש פ״א ואל תאמר כו׳ הם עצמן כו׳ רק מאירין כו׳ ע״ש, והיינו ע״ד אורות המתנוצצים מהם שהם לבושים לג׳ אורות המתנוצצים מכח״ב אשר זהו בחי׳ הכסא עצמו, ומי הוא היושב על הכסא היינו עצמו׳ המל׳ דאצילות, וכמש״ש ספ״ה והנה כבר הודעתיך ובארנו איך מתנוצץ אור כו׳ האמנם בחי׳ המל׳ כו׳ ירדה היא עצמה בהיכל ק״ק דבריאה כו׳ וכן מבואר במ״ח מס׳ הבריאה ספ״ב ומאור המתנוצץ מכח״ב כו׳ בתנה״י כו׳ נתפשט כסא כו׳ ושם פ״א בקעה כו׳ היינו המל׳ עצמה כו׳. וביאור ענין זה נתבאר בדרוש המובא בסידור אחר עלינו לשבת ד״ה ביאור למ״ש בלק״א פנ״ב (נ״ג) ומהו הלבוש כו׳ ח״ע דלעילא דלעילא מעלמא דאתגליא כו׳ וזהו היכל ק״ק שבכל עולם כו׳ ע״ש. דלכאורה אינו מובן איך הלבוש שרשו גבוה יותר מהאור המלובש בו כו׳. ותוכן ענינו מתחלה יש להקדים ענין א׳ בסדר ההשתלשלות שהוא בבחי׳ נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן דהיינו שאין לו בחי׳ ראש וסוף כלל כמו עד״מ באדם שאף שהרגלים הן סוף המדריגה מ״מ בבחי׳ א׳ יש להם יתרון על הראש שהם מוליכים הראש ומעמידים אותו כו׳ גם כמו עד״מ שהאדם מקבל חיות מהמאכל שהוא בחי׳ צומח כו׳ וגם יש בהם מבחי׳ תענוג ששרשו למעלה מהחכמה כו׳ וזהו אפילו בבחי׳ יושר שהוא בציור ראש ורגל והוא ממכ״ע אעפ״כ יש בחי׳ ברגל כו׳ וכ״ש בבחי׳ עגולים שאין מעומ״ט כלל ושרשו מבחי׳ סכ״ע כו׳, והטעם שהוסד כן הוא כדי להיות קיום המשכת האור בעולמות שהרי הירידה הוא השפלה והי׳ רוצה האור יותר להסתלק וליכלל במקורו כמו האש שעולה למעלה ולא הי׳ קיום העולם אך כאשר ימצא בהתחתון בחי׳ ומדריגה מה שאין נמצא בהעליון לכך יתקיים התלבשות העליון בתחתון שהרי עי״ז גם הוא נהנה ומקבל כו׳ כמו שהאדם מקבל חיות

מהמאכל והראש נרפא ע״י העמדת הרגל במים חמים כו׳. והנה יש בחי׳ סדר ההשתלשלות שהוא ההתלבשות שכל במחשבה ומחשבה בדיבור כו׳ והיינו שהעצמיות השכל ממש מתלבש ונתפס במחשב׳ זו ולכן אינו יכול לחשוב אז מח׳ אחרת כו׳ ויש שמאיר רק בחי׳ הארה ולא העצמיות כמו עד״מ שלפעמים אדם טרוד באיזו מחשבה ואעפ״כ משיב דבר לשואלו אף שעצם מחשבתו שקועה וטרודה במחשבה הענין שחושב ונמצא בהדיבור שמשיב שמשיב לשואלו נמשך רק הארה בעלמא מן המחשבה ולא ממהות ועצמות המחשבה כו׳. ועד״ז יובן למעלה הנה בבי״ע עצמן הוא סדר ההשתלשלות שעצמיו׳ חב״ד דבריאה מתלבשי׳ במדות דבריא׳ כו׳ אמנם אצי׳ הוא למעלה מסדר השתלשלות דבי״ע ואין ערוך כלל בי״ע לאצי׳ אפילו לא כמו ערך הדומם לגבי השכל כו׳ כי דצח״מ כולם בבחי׳ עולם א׳ הוא עשי׳ משא״כ בי״ע לגבי אצי׳ כו׳ ולכן המשכת והתלבשות אצי׳ בבי״ע אינו ע״ד התלבשות השכל במדות או במח׳ שהעצמיות מתלבש כ״א רק בחי׳ הראה בעלמא מהאצי׳ הוא הנמשך ומתלבש בבי״ע וכמשל מהדבור שמשיב דרך אגב בעת טרדת המחשב׳ בענין אחר גדול שאין בזה רק הארה בעלמא מן המחשבה ולא עצמיותה, וכמ״ש בע״ח שמ״ז (הנק׳ שער סדר אבי״ע) פ״א עולם הבריאה כו׳ והם מתנוצצין ניצוצין מאורות דרך המסך כו׳ ונתהוה נר״נ לבריאה כו׳ הרי אפילו נשמת ע״ס דבריאה נתהוה רק מהתנוצצות אור הבינה ולא עצמיותה ממש כ״א רק הארה בעלמא זהו הנק׳ התנוצצות כו׳ וכ״ה במ״ח מס׳ הבריאה פ״ב, ונשמתה הוא מהתנוצצות עשר אורות כו׳, מהתנוצצות דייקא. והנה עד״ז אצי׳ לגבי למעלה מהאצי׳ הוא ג״כ למעלה מהשתלשלות ונמשך ג״כ רק הארה כו׳, (והנה הארה זו המאיר מאצי׳ לבריאה הוא רק הארה מבחי׳ בינה דאצי׳ ולכן אי׳ מקננא בכורסייא כו׳ משא״כ מבחי׳ חכמה דאצי׳ לא נמשך אפילו הארה וכמ״ש בע״ח שמ״א ספ״ז אך החיה א״א להחתים כו׳ ע״ש. אמנם כ״ז הוא בבריא׳ עצמו ואפילו נשמת הבריאה אך בחי׳ הכסא שהוא תנה״י דנוק׳ המתלבשי׳ בכחב״ד דבריא׳ הרי תוכם מלובש התנוצצות כח״ב דאצי׳, נמצא יש בה התנוצצות מבחי׳ חיה שהיא חכמה ג״כ ואפילו מבחי׳ כתר כו׳. וצ״ע דשמ״ז פ״ג כ׳ כי כורסייא מקבל אור מבינה דאצי׳ היינו שבינה מבדיל בין א״ס וחכמה אל בריאה כו׳ וכ״מ שמ״ו פ״א. ואין לומר דר״ל התנוצצות דכתר וחכמה מתלבשי׳ ומתעלמים תוך התנוצצו׳ אור הבינה דאצי׳, דהא שמ״ו פ״ה במה״ב כ׳ שם מתגלים כל הג׳ אורות כו׳).

והנה אע״פ שבבריא׳ נמשך רק הארת האצי׳ אמנם אעפ״כ המל׳ דאצי׳ היא עצמה בקעה המסך ונעשי׳ עתיק דבריאה כו׳, וכמ״ש בע״ח שמ״ז פ״א אמנם רישא דא״א דבריאה כו׳ לא הארה כו׳ כי הכלי׳ והעצמו׳ שלה ירדו כו׳, וא״כ הוא השפלה גדולה ועצומה, אלא שלכן נמשך בבחי׳ כסא התנוצצות אור כח״ב דאצי׳, ונמצא יש בבחי׳ כסא בחי׳ מה שלמעלה מהמל׳ דאצי׳ עצמה, דהיינו שמתלבשי׳ הארת כח״ב דאצי׳ בכחב״ד דבריאה אשר זהו ענין הכסא כו׳ ולכן כשהמל׳ דאצי׳ נשפלת לישב על כסא הנ״ל עם היותו השפלה שהרי אין ערוך בריאה לאצי׳ אך מ״מ מצד שנמצא בכסא הנ״ל התנוצצו׳ אורות כח״ב דאצי׳ לכך גם המל׳ דאצי׳ תקבל חיות מזה, והוא כמו

שהאדם מקבל חיות מהמאכל שהוא עצמו רק בחי׳ צומח ולמטה הרבה מהאדם אלא לפי שיש בו מבחי׳ שלמעלה מהאדם כו׳, כעין זה הוא ענין התנוצצו׳ אורו׳ כח״ב דאצי׳ בכחב״ד דבריאה עד שלכן המל׳ דאצי׳ עצמה תקבל חיות מזה כו׳, והיינו שהתורה נק׳ לחם לכו לחמו בלחמי, כי התלמוד הוא מכחב״ד דבריאה ע״כ הוא לחם ומזון לבחי׳ מל׳ דאצי׳ המלובשת בו מצד שיש בזה התנוצצו׳ כח״ב דאצי׳ כו׳. ובזה יובן מ״ש בתניא פנ״ב ומהו הלבוש כו׳ היא ח״ע דלעילא לעילא כו׳ יעו״ש, נמצא שרש הלבוש גבוה מבחי׳ מל׳ המתלבשת בו. ועד״ז ארז״ל משחרב בהמ״ק אין לו להקב״ה בעולמו אלא ד״א של הלכה, פי׳ שאין לבוש להאור הנמשך ממנו ית׳ במה שיתאחז ויתלבש בו אלא ד״א של הלכה, מפני שזהו דוקא הלבוש יען שרשו גבוה מבחי׳ ח״ע דלעילא לעילא מהאור המתלבש בו כו׳ כנ״ל. וזהו מכון לשבתך פעלת והיינו ע״י שנמשך בבחי׳ הכסא התנוצצו׳ אורות הגבוהי׳ ביותר מהאור המתלבש, וכיוצא בזה נת׳ במ״א בפי׳ השמים כסאי כו׳. ושרש ענין זה הוא ג״כ כענין שירדו ניצוצי׳ דעולם התהו ונתלבשו למטה אשר מצד זה יש מעלה בדברי׳ התחתונים יותר מהעליונים מהם שמבחי׳ תיקון כו׳.

ועכ״ז יובן ג״כ מ״ש בענין סמיכת גאולה לתפלה שהיכל ק״ק דבריאה נעשה אצי׳ ממש והיינו מטעם הנ״ל שהרי באמת הנשמה והאור דהיכל ק״ק שרשו גבוה אפי׳ מהמל׳ דאצי׳ עצמה שהרי שרשו אור כח״ב דאצי׳ ממש רק שנשפלו להיות בבחי׳ בריאה ולבוש לבחי׳ מל׳ דאצי׳, ולכן בש״ע עולה באצי׳ כו׳. ועפ״ז אפשר לבאר לשון הזוה״ק פ׳ פקודי דר״ס סע״ב עד אין סוף ולקשרא שביעאה בשביעאה כו׳ ע״ש, דמשמע לפי פשט הלשון שע״י היכל ק״ק הוא העלי׳ עד א״ס ממש והיינו ע״י התקשרות היכל השביעי הזה דהיינו היכל ק״ק בהיכל ק״ק שלמעלה יותר כו׳ דזהו ענין ולקשרא שביעאה בשביעאה ע״ש והוא כמ״ש בזהר פ׳ תזריע דמ״ז ע״ב שית יומין לעילא שביעאה עלייהו כו׳ ופי׳ שביעאה היינו בינה דאצי׳, שית דרגין לכורסייא ששה היכלות דבריאה ושביעאה הוא היכל ק״ק ע״ש, ונמצא מ״ש בפקודי ר״ס ע״ב כוונתו שמתקשר היכל ק״ק דבריא׳ עד בינה דאצי׳, ומבואר בזהר יתרו דס״ז ע״ב דבינה נק׳ קדה״ק והיינו לפי שהוא כמו היכל השביעי דכולל כח״ב נמצא שזהו ממש התקשרות היכל ק״ק דבריאה שהוא כח״ב דבריאה בכח״ב דאצי׳, ואיך הוא זה. אמנם לפמש״ל א״ש משום דבאמת הרי נשמת היכל ק״ק דבריאה הוא אורות כח״ב דאצי׳ כנ״ל אלא שירדו כו׳ ולכן כשמתעלי׳ באצי׳ בסמיכת גאולה לתפלה הרי מתקשרין בשרשן שהוא כח״ב דאצילות כו׳. וכ״ז נמשך ע״י עבודת האדם, דהנה והחיות נושאות את הכסא לפי ששרשן מעולם התהו כו׳ וכמ״כ בנש״י שהן חקוקות תחת הכסא ששרשן מאותיות החקיקה שהוא ג״כ בבחי׳ כתר דאצי׳ אלא שירדו בבריאה כנ״ל. והנה כ״ז הוא מעולם התיקון אמנם ע״י בירור נה״ב ששרש׳ מעולם התהו ועי״ז ניתוסף אור בנה״א וכמו שלמעלה החיות נושאות את הכסא כו׳ ואזי ע״י כח זה יוכל להיות התקשרות שביעאה בשביעאה עד א״ס. ועד״ז י״ל ג״פ ביום השביעי שבויכולו בקידוש דשבת, כי בשבת אומרי׳ ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו, והוא ע״ד ולקשרא שביעאה בשביעאה כו׳. ומזה יובן ג״כ ענין ק״ס שהוא ג״כ מה

שהיכל ק"ק דבריאה נעשה אצי' דלכן קי"ס באמת ויציב ומבואר במ"א כי המל' כשהיא באצי' נק' ים וכשמתלבשת בבריאה נק' ארץ והיינו היכל ק"ק דבריאה אכן באמת שרש נשמת היכל ק"ק גבוה יותר מהמל' עצמו כנ"ל, וכך ארץ שרשו גבוה יותר כי נעוץ סופן כו' וכמ"ש במ"א ע"פ ששת ימים תאכל מצות כו', וזהו דקי"ס ביום השביעי ש"פ ע"ד לקשרא שביעאה כו'.

בד"ה רני ושמחי הראשון* שע"י נר מצוה ות"א בא להיות נר הוי' נשמת אדם, והנה ז' נרות ז' רועים ובתורה חצבה עמודיה שבעה בת"א ד"ה ויקהל משה, אך שמונה נרות שמונה נסיכי אדם נסוך המים והיין גם לשון יציקה מוצקות. ואפ"ל בחי' השמיני זהו ודרך חיים שלמעלה מנר מצוה ות"א והוא פנימי' התורה. ומ"ש נס"א מקיפים י"ל גם זה מקיף שהוא בחי' ריח בביאור ולא תשבית ובד"ה לריח שמניך מענין נשמות בד"ה ואכלתם אכול, או י"ל נסיכי אדם זהו דברי סופרים או ע"ד נדר סייג לפרישות, חסידות נשמות שיצאו מלמעלה מהפרסא, ילקוט ח"ב ד"צ סע"א* ואני נסכתי מלכי מהו נסכת אמשחתה כד"א וסוך לא סכתי, א"כ שייך לחנוכה שהוא בחי' שמן של הנרות ויש שמן למאור ושמן המשחה, ע' בלק"ת סד"ה זאת חנוכת המזבח בענין ביום המשח אותו, ד"א נסכתי כד"א עגל מסכה, והנה בפי' מסכה שיצא מאליו כנ"ל אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת וגבי עגל ע"ד חנם בלא מצות, ד"א גדולתו כמו ושמונה נסיכי אדם, א"כ זהו ע"ד מ"ש במד"ר נשא אדם הגדול בענקים גדול מאדה"ר, והיינו שבחי' אדם סתם חשב כמו בהמה לגבי אדם הגדול וכערך ודמות פניהם פני אדם לגבי על הכסא כמראה אדם, ועד"ז גם מרכבתא עילאין נק' חיון עילאין רק ודמות פניהם פני אדם ונסיכי אדם הם נמשכים מהכתר הנק' א"ק שלמעלה מד' חיון או"א זו"נ כו' או עכ"פ שרשם מבינה שחג"ת הם מרכבה אצלה כו'. עו"ש מלשון מסכת, וא"כ ששים מסכתות שייך לבחי' נס"א, ע' בענין ויאצל משה כמו מאציל לגבי אצילות ע' זקנים מופלא שבסנהדרין מלכה של תורה עד"ז משיח מלך וזהו שמן משחת קודש עד"ז ענין נסיכי אדם שנמשכו כו' אדם אחד מאלף מצאתי, בנר מצוה הפתילה היא המצוה והשמן חכמה תורה והאור היינו אור אין סוף המאיר בחכמה והשמן חכמה נכלל באור כי חכ' ביטול.

קיצור מד"ה המגביהי*, כי נר מצוה וכתי' נר הוי' נשמת אדם (ע' בד"ה ת"ר נ"ח ע"ד אסה"מ ואסשא"מ) עיקר הנר ע"ש הפתילה (ענין פתילה

בד"ה רני ושמחי הראשון: בתו"א לו, א.
ילקוט ח"ב ד"צ סע"א: תהלים רמז תרכ.
קיצור מד"ה המגביהי: בתו"א לח, ב.

ע״ד שתי פתילות נר אחד חותמך ופתילך ומטך הם נה״י זח״ג ע״ב א׳ וכ״כ במא״א פ״ל ולפעמים כינו זה ביסוד) שהיא המחברת האור אל השמן ולהבין משל זה בכל לבבך בשני יצריך ב׳ נפשות (זהו בצלמו בצלם אלקים חביב אדם שנברא בצלם חביבין ישראל שנקראו בנים עמ״ש מזה על מסש״ב ספ״א) וכל נפש מתחלקת לשנים, והמדות הם יצ״ט ויצה״ר (צ״ע היצ״ט בא אחר י״ג שנה וע׳ בזהר ר״פ וישלח ע״ב ור״פ וישב ובפרדס שער הנשמה פ״ד ובמא״א יו״ד כ״ב ומיתוקי צרי ואפ״ל זהו הצרי אין בגלעד) וכאשר יעמיק האדם שכלו ומחשבתו בגדלות ה׳ אז תבטל הנפש השכלית מהשכלה בגשמיות (ע׳ ד״ה אם בחקתי) ואז תהי׳ השכל דנה״ב בחי׳ שמן הנמשך אחר הפתילה דנה״א (ע׳ בהביאור, וא״כ שמן זה בירור חכמה דתהו עמ״ש בענין שיש יתרון לחכמה מן הסכלות ובענין ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם בהגהות לד״ה וישב יעקב, עיין במד״ר ר״פ וארא בענין שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כו׳ דגם חכמת שלמה נק׳ סכלות לגבי חכמת התורה, מ״מ היתרון ע״ד מי יתן טהור מטמא כו׳, עמ״ש בבהז״ז מקץ ר״ג בענין אתגלגלו אתוון טו״ר כו׳) וזהו נר של הנשמה ובחי׳ האור זהו בכל לבבך כמ״ש בהביאור דס״ו ע״ב.

ב) **וענין** נר של המצוה אק״ב (ע׳ בד״ה ענין הברכות ובד״ה ושבתה הארץ) לבושים להיות צרורה (ע׳ ד״ה עלי באר וד״ה כי תשמע וד״ה ת״ר ב״ח) כצרור אבן במרגמה (ע׳ ד״ה ועתה יגדל נא כו׳ נושא כו׳) ולכן לובשים טו״ת קודם התפלה (ע׳ בענין * חציף עלי מאן דמצלי בבקתא) וצדקה תרומם (ע׳ בד״ה ויקחו לי תרומה ב׳ פירושים הרמה ואפרשותא ושם פי׳ ג״כ שזהו ע״י מצות ותורה וע׳ בד״ה השמים כסאי בד״ה והארץ הדום רגלי ג״כ מענין וצדקה תרומם גוי דקאי על הנה״א ובד״ה ושמתי כדכד פי׳ דקאי על נה״ב) שעי״ז נמשך מלמעלה מחיי חיים בחי׳ ימין מקרבת וימינו תחבקני (ע׳ מענין וימינו תחבקני בד״ה ושאבתם מים הראשון ובד״ה ביום השמיני שלח וע׳ בענין מחצית השקל תרומה, ונק׳ הלבוש של המצוה פתילה שכן תרגום ופתילך בפ׳ וישב ל״ח י״ח ושושיפך ופרש״י שם שמלתך שאתה מכסה בה.

ג) **אך** התורה אור מלמעלה למטה המשכת אוא״ס ב״ה שלמעלה מסדר ההשתלשלות (ע׳ סד״ה בהעלותך הראשון בענין כשמן הטוב כו׳ על הזקן שערות הם הלכות התורה) ונק׳ שמן משחת קדש כו׳ מגלה עמוקות אני ראשון ואני אחרון כו׳ (זהו אמת ואין אמת אלא תורה) ולכבודי ל״ב נ״ח בראתיו כו׳ מקרא משנה תלמוד (ע׳ ביאור האזינו השני) ואשים דברי בפיך מלך במשפט (י״ל זהו טל תורה ובחי׳ עבד להשיג זהו יערוף כמטר לקחי) ויהי בישורון.

ד) **והנה** אור התורה הזה נאחז ונתחבר במצוה שהיא התפלה שמתלבשת בנפש השכלית והיינו על ידי התבוננות נה״א שאזי תהי׳ הנפש

---

* ע׳ בענין: ראה בסידור כג, ג.

השכלית בבחי׳ שמן שנמשך אחר הפתילה כו׳ (ואפ״ל השמן זהו התורה כנ״ל שהיא חכמה עילאה ואיהו שמן איהו טל והאור הזה זהו אוא״ס המאיר בחכמה ע״כ דהע״ה הי׳ מחבר תורה שלמעלה בהקב״ה. וע׳ ביאור* כי אתה נרי דף ס״ט ע״א.

ה) **ולהבין** עוד בענין התפלה עמ״ש בספר תרט״ו ע״פ נפתולי אלקים נפתלתי עם אחותי ויצא למ״ד פסוק ח׳ ומ״ש בספר בראשית ב׳ ע״פ ע״כ קראה שמו נפתלי וע״כ נפתלי אילה שלוחה והיינו במד״ר פ׳ ויצא ס״פ ע״א בענין נפתלי ד״א נפתלי פיתוליהו לא דידי הוויין כלום הלך יעקב אצל לבן לא בשבילי וכו׳ המ״כ בשם רש״י פתיליהו לשון חבלים והם הסיבות שלהם נמשך בעבותות האהבה ובא אצל לבן, והיינו כמ״ש בזהר ר״פ ויצא ע״פ ויצא יעקב כו׳ שזהו ענין ע״כ יעזב כו׳ ע״ש דקמ״ח ע״ב וע״ש בבה״ז דכ״ח ע״ג ועד״ז גבי ואל מקומו הוא שואף כו׳ וישכב במקום תכלית הכוונה באור הנאצל הי׳ רק כדי שיהי׳ הבריאה יש מאין זורח הוא שם ששקיעת החמה זהו עיקר הזריחה כו׳ ע״ד מראש מקדם נסוכה סוף מעשה במחשבה תחלה ולכן מצות נ״ח משתשקע החמה דוקא ומה שנרות דבמנורה בהמ״ק הדליקו קודם שקיעת החמה י״ל כי זה הי׳ בהיותה באצי׳ ולא ירדה כ״כ לבי״ע ע׳ ד״ה קומה למנוחתך וע׳ מענין נתאוה הקב״ה להיות לו דירה בתחתונים בד״ה תקעו בחודש דרוש הראשון ואם כן הגם כי ה׳ גדולה לאה ורחל ה׳ קטנה ולכן ותקנא רחל באחותה כו׳ דוגמת והארץ היתה תהו לשון תימה וזהו ענין פיתוליהו לשון חיבור ע״י ירידת ההמשכה מבחי׳ יעקב שנמשך היו״ד בבחי׳ עקב מלשון יבקע צורים והי׳ צ״ל צמצום וקו ופרסא והכל בשבילי וזהו ענין נפתלי ע״ש פיתוליהו הנ״ל והוא ג״כ לשון פתילה שהוא להיות חיבור האור בהנר ע״ל סעי׳ א׳ וזהו נפתלי אילה שלוחה כו׳ שנמשך האור מאתר עומקא עילאה למטה כו׳ ונפתלתי עם אחותי זהו שייך יותר בנר חנוכה שהוא שמונה נרות נמצא בינה ומל׳ מחוברים יחד ממש. ויש להעיר עוד לענין פתיל מפסוק חותמך ופתילך ומטך בפ׳ וישב ל״ח י״ח וע׳ מזה במד״ר פ׳ וישב פרשה פ״ה דצ״ו א׳ (שהוא ק״ב א׳) ופתילך זו סנהדרין) וס״פ קרח ובילקוט פ׳ חוקת רל״ח סע״ד ע״פ קח את המטה ובזח״ב ע״ב א׳ ובמק״מ פי׳ ופתילך נצח, ולפי המא״א פ׳ ל׳ י״ל פתילך יסוד, וכאן י״ל חותמך המזוזה ופתילך נר חנוכה.

וע׳ ביאור... ס״ט, ע״א: בתו״א הוצאת קה״ת מא, ג.

מקץ. קיצור המגביהי לשבת ולחברו עם דרוש שמונה נסיכי אדם מ״ש מזה במיכה סי׳ ה׳*, ומ״ש ב״פ מוסיף והולך כי מדמה לח׳ ימי המילה, זח״ב דרנ״ח א׳.

הנה כתיב* חנוך לנער ע״פ דרכו כו׳ ומבואר הקושיא בסש״ב מאי מעליותא שגם כי יזקין, ותירץ כי שבע יפול כו׳. ופי׳ כי נער הייתי זהו מט״ט ביצירה, גם ז״א נק׳ לפעמים כי נער ישראל, ישראל זוטא, גם זקנתי היינו בשבת שאז עולה באצילות שבאצי׳ מלובש חכמה שבו אוא״ס קדמון ונצחי שהוא נק׳ עתיק יומין בדניאל סי׳ ז׳ פסוק ט׳ דפירושו ענין זקן שהוא ענין מיושן בימים, ואע״פ שארז״ל מי איכא זקנה קמי הקב״ה לפי שאינו בגדר זמן, אך הכוונה בענין עתיק יומין היינו ההפך מן החדוש, ומורה על היותו קדמון, ועמ״ש בלק״ת בד״ה ראה אנכי נותן בפי׳ אורח לשון מאז מקדם כו׳, ולכן בעליית מט״ט מיצירה באצי׳ בשבת נק׳ גם זקנתי ע״י ששם מאיר הארת עתיק יומין שמאיר בחכמה עילאה כו׳, והנה לפי שאח״כ חוזר ויורד ביצי׳ ונעשה בבחי׳ נער כדי שאח״כ בשבת שאח״כ יהי׳ עלי׳ יתירה ע׳ באג״ה סי׳ י״ד ע״פ ארץ כו׳ מראשית השנה, וזהו חנוך לנער כו׳ כדי שגם כי יזקין ויעלה באצי׳ לא יסור ממנה שהרי אח״כ חוזר להיות נער כו׳, ובחי׳ זו למטה זהו ענין שבע יפול צדיק וקם, כי צדיק הוא ג״כ נער כמ״ש ביוסף והוא נער כו׳ ויוסף הוא צדיק כו׳, והנה מי הוא המחנך את הנער ע״כ היינו זקן דהיינו ע״י הארה מבחי׳ תפארת שיבה ועתיק יומין כו׳. והנה ביוסף כתיב והוא נער את בני בלהה כו׳ ופי׳ בזהר ומק״מ פ׳ וישב דקפ״ב ע״ב דקאי על היסוד שנק׳ נער כמו שהמל׳ נקראת נערה, ובני בלהה ובני זלפה הם חיילות דבי״ע, ובזהרי חמה פי׳ שהוא ע״ש תתחדש כנשר נעוריכי שכשהיא מתחדשת בסוד נערה מתחדש הוא ג״כ ונקרא נער והוא מחדש כל המדות ואפילו בני בלהה ובני זלפה שהם סוד הקשרין הוא מחדש אותם וז״ש והוא נער את בני בלהה כו׳. וענין תתחדש כנשר נעוריכי פי׳ בבחיי פ׳ כי תשא דקכ״ו ע״ב בשם פר״א שנתן להם הקב״ה שכרן לנשים עבור שלא רצו ליתן נזמיהם למעשה העגל ובנדבת המשכן רצו לתת תכשיטי הזהב שלהם בחפץ גדול, ונתן להם הקב״ה שכרן בעוה״ז ובעוה״ב, בעוה״ז שמשמרות ראשי חדשים יותר מן האנשים ובעוה״ב שהן עתידות להתחדש כמו ראשי חדשים שנאמר המשביע בטוב עדיך תתחדש כנשר נעוריכי, תלים סי׳ ק״ג ה׳, וענין חידוש הלבנה לע״ל ע״ד והי׳ אור הלבנה כו׳ גם י״ל פי׳ תתחדש כנשר ע״ד מ״ש ברבות בראשית פי״ט ע״פ וכחול ארבה ימים, אלף שנה הוא חי ובסוף אלף שנה כו׳ ומשייר בו כביצה וחוזר ומגדל אברים כו׳ וא״כ בחי׳ זו היינו

במיכה סי׳ ה׳: ראה אוה״ת נ״ך מיכה ע׳ תעו ואילך.
הנה כתיב: הגהות לתו״א כס, ד מד״ה ומעתה נבא לבאר.

מה שאחר הגדלות יש עוד גדלות שני ובינתיים צ"ל קטנות ונק' קטנות שני וזהו"ע כנשר נעוריכי שאחר הזקנה והגדלות בא עוד לבחי' נערות וקטנות כדי לבא לידי גדלות שני כו', א"נ תתחדש כנשר ע"ד שפירש"י ר"פ חיי שרה בת כ' כבת ז' ליופי כו', ועד"ז יובן ענין התחדשות זו ביסוד בבחי' והוא נער כו'. בפרדס שער השמות פ"ט שדי ביסוד ומט"ט וכ"ה זח"ג רטו"א, והיינו כי שדי די ספוקא וזהו עדיין קטנות וגם בהיחוד יש קטנות וגדלות ע' ביאור שש"פ, וגם ע"ד שדי שאמר לעולמו די שהוא בחי' גבול (עמ"ש מזה בלק"ת פ' צו בדרוש ימי המלואים ספ"א ומש"ש בד"ה והיה אור הלבנה פ"ג בענין הנער בן מאה שנה כו' ושם פ"ב מענין והוא נער כו' כרוב אחד כו' ובד"ה וילך ראובן בימי קציר חטים כו', ופי' ע"פ דרכו היינו דרך השפעה לבי"ע להחיות בע"ג, כי נער הנ"ל יוסף ומט"ט שם שדי שאמר לעולמו די כו', ועיין בפרדס ערך נער שמוש נער על ידו מחלקת מזון כו' ובמא"א אות נון סכ"ד נער כו' בבחי' שמות אלקים כו', א"כ לפ"ז הגדלות ע"י שם הוי', גם כי יזקין לא יסור ממנה שיהי' בעיניו בבחי' נער וקטנות וזהו כי נער ישראל ואוהבהו וכמ"ש במ"א בענין מארז"ל ספ"ח דב"ק דצ"ב כד הוינא זוטרא לגברי כו') (וגם ע"ד הנזכר בזח"ב ס"פ בשלח דס"ה סע"ב בפי' ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל ההוא דאיקרי אהל בל יצען כו' ע"ש, וכמ"ש במ"א שבבחי' נער מט"ט יש ב' מדריגות האחד כשמקבל ממקורו מאימא תתאה מלכות דאצילות, הב' כשיורד ונעשה שרו של עולם כו') (שהוא כשרוצים ללמדו (ע"ד וכל בניך למודי הוי' שנו"ה נק' לימודי הוי' והם* נק' כרובים אנפי זוטרי נער וצ"ל לימודי הוי' ת"ת אור א"ס בלי גבול כו' שלמעלה מבחי' שאמר לעולמו די, גם ע"ד מכל יסוד מלמדי השכלתי הלימוד דיעה עליונה איך שלמעלה היש ומה שלמטה כ"ח) והרי הוא רחוק מזה צריך לחנכו, והחינוך הוא במתנות רבים שנותנים לו (עמ"ש בד"ה זאת חנוכת המזבח ספ"ב שמחנכין ע"י תוספת דבר כו' ובד"ה חנוכת הבית רפ"ג וה"ע תוספת אורות עליונים שירדו בגלוי השכינה כו'). אך הנה כתיב נער הייתי שרו ש"ע אמרו שהחיות המתפשט בכל העולמות לכל חד לפום שיעורא דיליה הוא בבחי' נער (וזהו ענין כרוב אחד כנ"ל כמ"ש בד"ה מי יתנך) וכמ"ש והוא נער את בני בלהה כו', שם הקטנה רחל (שם ה' קטנה רחל ולכן ותקנא רחל באחותה כמבואר בזהר ר"פ תרומה דקכ"ו ע"ב וזהו ענין קנאת סופרים תרבה חכמה יעו"ש, ה' גדולה שמקבלת מבחי' גדול העולמים ה' קטנה שמקבלת מבחי' מי יקום יעקב כי קטן הוא שרחל נק' אשת יעקב בריח התיכון) ה' קטנה בחי' מל' ה' אחרונה של שם הוי' להיות ומלכותו בכל משלה, להוות הנבראים מאין ליש הוא בבחי' קטנה לפי שהיא בבחי' גבולים ומצרים (שהוא ממכ"ע ובמא"א אות קוף סי"ב קטן נק' הז"א כשאין לו רק ו"ק או ג' כלילן גו ג', ובזה יובן ענין מי יקום יעקב כי קטן הוא, משא"כ ענין גדול מוחין דגדלות ע"ד הגדיל הוי', ועתה יגדל נא כו', ובמא"א אות ג' סעיף ז' גדלות כשז"א עולה ולוקח כל מוחי תבונה כו' בינה כו' ע"ש והיינו כי ז"א פירושו זעיר קטנות וכמו אתוון זעירין לגבי אתוון

---

* וחסר: לעולמו די: ובכת"י ב' נכתב זה אחר תיבת שלמטה כ"ח.

רברבין שהם בבינה כו' ששם גילוי עתיק שנק' ארך אפים וגדל חסד, וכן ורב חסד חסד דלגאו חיי דנשמתא שלמעלה מערך חסד עולם שמשם מקבל שרו של עולם) ולגבי א"ס ב"ה שכשמו כן הוא אין לו סוף כו' נק' כל כללות החיות בשם קטנות שאין ערוך אליו ית', ולכן כתיב מי יקום יעקב כי קטן הוא (היינו כשהוא ע"ד ג' כלילן גו ג' כנ"ל ועמ"ש מזה בד"ה וארא אל אברהם והיינו כנ"ל דהקטנות משם אלקים גימט' הטבע כו' עולם כמנהגו נוהג ונק' שרו של עולם, והגדלות כשנעשים נסים מופלאים, וכן נתבאר ע"פ ונערים ממשתה נגינתן, ולפ"ז י"ל החינוך לנער שרו ש"ע שנותנים לו מתנות זהו כשהנס מתלבש בלבוש הטבע כענין נס דאסתר כו' וזהו ענין שבע נערות אסתר כו')* כי יעקב מבריח מן הקצה אל הקצה ומאחר שיש קצה בראש וקצה בסוף הרי יש לו בחי' גבול וה"ז בבחי' קטן לגבי א"ס ב"ה, (ועד"ז יובן ענין חנוכת המזבח, כי הנה המזבח הפנימי הי' מזהב והמזבח החיצון הי' מנחשת, ולפיכך נאמר עליו כי מזבח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל כו' שהוא נק' המאור הקטן ומזה"פ נק' המאור הגדול כמ"ש בזח"ב תרומה דקל"ח סע"ב והיינו כי זהב הוא בינה ע"ד הנחמדים מזהב, ונחשת היא מ' לפי שיורדת לברר ק"נ ע' במא"א אות נו"ן סמ"א) וכדי להמשיך אוא"ס ב"ה ממש בקרבנות דם התמיד ונרות וקטורת ואברים הי' המזבח קטן מהכיל (ענין קרבן מ"נ ומ"ד) ולכן התנדבו הנשיאים לחנוכת המזבח רבוי מתנות לחנך את המזבח והי' מתנתם מרובה מזה שהקריבו עליו בכ"י את הכבש אחד כו' שהקריבו משל צבור של כל ישראל, והנשיאים לפי שהיו במעלה יותר משאר כללות ישראל נתנו לחנוכת המזבח מתנה מרובה קערות כסף ופרים וכבשים ועתודים כדי שיהי' כח בקרבנות של ישראל להמשיך אור דבר יום ביומו בקרבנות של כל יום ויום (כי י"ב נשיאים הם י"ב בחי' דבריאה ושרשם ע"ד י"ב ג"א דא"א כו' ע"כ המשיכו להקריב גם קטורת במזה"ח שיהי' גם בחיצוני' הלב מדריגת דפנימי' הלב כו' ע"ד ויחד לבבינו כו'). וכך הי' ענין הגרות דחנוכה בימי חשמונאי' שהיונים לא בקשו לשלוח ידם רק להשכיחם תורתך ולהעבירם כו' וכמארז"ל (בב"ר פ' ט"ז ופ' מ"ד) שאמרו כתבו לכם על קרן השור כו' (דהנה כתיב וירם קרן לעמו, וענין רוממות קרן ע"ד שאו כו' לגלגלתם לבחי' רצון העליון והיינו כי רק הודו על ארץ ושמים הארה כו' ושם לבד, אבל וירם קרן כו' להיות לו לעם קרובו ממש, וקרן ל' מלכות ותוקף היינו כמ"ש כה אמר ה' כו' מלך ישראל וגואלו כו' וכתיב ויהי בישרון מלך כו' והיינו ע"י קעומ"ש ועול מצות כו', וע"ז נתקנאו העכומ"ז ואמרו כתבו לכם כו', וזהו כרם הי' לידידי בקרן בן שמן והיינו שמלכך בן חורין חרות על הלוחות אותיות החקיקה חירות והם מקבלים מבחי' נער ע"כ אמרו כתבו לכם על קרן השור, והוא מארבעה אבות נזיקין ונגד ד' חיות דמרכבה הקדושה, וקרן השור הוא מ' דק"נ כי קרן הוא מ' ומבחי' פני שור שמהשמאל נמשך יניקה לסט' דשמאלא כמ"ש בלק"ת בד"ה זאת חקת התורה, ולכן חטא העגל שרצו להמשיך מפני שור כו', וברבות

אסתר כו'): בכת"י ב' נוסף: ע' מ"ש בענין אי לך ארץ שמלכך נער כו' בד"ה ואתחנן ואראה את הארץ.

בשלח פכ"א ע"פ כי גאה גאה שמתגאה על ד' חיות המרכבה וזהו וירם קרן כו', ולכן שור שהקריב אדה"ר קרן אחת היתה לו במצחו בחי' וירם קרן, ועז"נ ויהי לי שור וחמור כו' ורב תבואות בכח שור) ופי' לפי שכל העובדי כוכבים יש להם נה"ב מפני שור אלא שהם מקבלים מבחי' הפסולת והשמרים בחי' קרנים וטלפים שמרים ופסולת שאין עולים ונכללים בקדושה פני שור שבמרכבה שנושאות את הכסא ודמות אדם שעליו מלמעלה שכח זה רק בהנפש אלקית שהוא מבחי' אדם שעל הכסא, והנה"ב היא מבחי' אדם שבחיות שבמרכבה ודמות אחד לארבעתן ודמות פניהם פני אדם, ולכן יש להם כח להמשיך אור א"ס ב"ה ממש, והיונים נתקנאו בישראל ורצו שגם ישראל יכתבו על קרן השור שיקבלו מבחי' קרנים וטלפים כנ"ל שלא ליכלל בקדושת אדם העליון וזהו שאין לכם חלק כו', והישראל היו חלשים ומעטים בזמן ההוא ואעפ"כ מסרו נפשם על קדוש השם (ע"ד אשריכם זורעי כו' משלחי רגל השור כו') ובכח מס"נ הי' להם כח להמשיך אור התורה מחדש (היינו ע"ד וירם קרן, ומהקרן נמשך השמן שהוא ענין התורה וכמ"ש בקרן בן שמן כנ"ל הפך קרן השור כו' וכן בתורה נאמר קרנים מידו לו כו' ולכן תקנו הנס בנרות שמן ונר כו' שכ"ז נמשך מבחי' וירם קרן כו') והמשכה זו היא בבחי' חנוכה בחי' מתנה מרובה המשכת כובע ישועה להיות עטרת תפארת שיבה כו' (כי במ"ת נדמה להם כזקן כו' שקנה חכמה (אכן שיבה היא בחי' גבוה יותר וה"ע ערבים עלי דברי סופרים כו' ובפרדס ערך שיבה כי השיבה הוא בכתר וכ"כ במא"א אות (ישיש גימ' תר"ך) שי"ן סכ"ו שיבה הוא באריך כי משם נמשך אריכות ימים, וזהו ענין המאריך באחד מאריכין לו ימיו כו', ולכן תקנו שמונה נרות כי ז' נרות קנה האמצעי תשב"כ ו' נרות ש"ס משנה, והם ז' המדות ובהם ממשיכים אור החכמה, והיינו החכמה המתלבשת במדות, אבל זה שיהי' שמונה נרות היינו שיאיר עצמיות החכמה למטה תהי' מאירה למטה כמו המדות, והיינו ע"י ונוצר חסד לאלפים אאלפך חכמה, והוא מזל השמיני, וגם החי"ת מורה על החירות חרות על הלוחות, וה"ע אז תראי ונהרת כו' ואז על פתח רה"ר מבחוץ כי זיי"ן הנרות מדליקי' רק בהיכל, ה"י כ"ל נש"ב כלי לאור החכמה, וכן בעולם הבריאה מאיר חב"ד כו' אבל שיהי' הגילוי גם בעשיה זהו ע"י אור הכתר דקמי' מעלה ומטה שוין משם נמשך להיות חכמות בחוץ כו' וכמו אליהו שהקריב בהר הכרמל מבחוץ, להגיע לבחי' תשובה ששם פנים וחוץ שוין כי רק צמצם שכינתו כו' אבל למעלה מהצמצום שם שוה ראש ורגל כו', וזהו בית יעקב בחי' עקביים לכו ונלכה באור ה' פי' באור המאיר מסוכ"ע ע"ק לשם הוי' שבאצי' שע"י גילוי אור זה אזי גם בית יעקב לכו ונלכה כענין והוי' יגיה חשכי כו', להעיר מענין ויניס החוצה באו"ת ובמ"ש בב"ר ע"פ ויוצא אותו החוצה, ומבחי' זו נמשך הגילוי למטה כמו למעלה כמו תח"ה לגוף גשמי כו', וע' מענין פתח בפרדס ובמא"א פ' סכ"ו, ורה"ר סט"א ע"ש באות רי"ש סכ"ב ובפרדס ערך רשות, וא"כ פתח הסמוך לרה"ר הוא מל' דיצי' ועשי' ע"ד לפתח חטאת רובץ א"נ בה' בראם ויש בו פיתחא רבא ופתחא זעירא, שגם לשם יומשך האור, וזהו פרסומי ניסא ע' פרדס ערך נס ובמא"א נ' סכ"ב נס הוא היסוד כו', והיינו שיהי' נמשך גילוי יחוד העליון גם בעשי' כו'.

הלל לשון שבח זהו ענין קטרת היינו כמ"ש הללויה כו' עבדי ה' שהם בבחי' עבדים דהיינו ע"י מעשה המצות כו' וכן ענין מס"נ למעלה מהשכל זהו רחב"ד כעבד לפני המלך ביטול רצון כו' וכענין משה עבדי כו' עמ"ש ע"פ ואותו תעבודו בפי' בין עובד אלקים כו' שמזה נמשך הריח אריתי מורי, גם עבד יראה עילאה נק' והריחו ביראת ה' לבעל החוטם אני מתפלל כו', ועמ"ש ע"פ והללתם כו' אשר עשה עמכם להפליא, שהכוונה לעורר גילוי המדות שלמעלה מההשתלשלות ע"ד חדש ימינו כקדם כו', והלל ל' אור זהו ענין המנורה, אך כ"א בזאת יתהלל המתהלל כו' בהתפשטות אור החכמה למטה כו', והודאה היא שוב, שלאחר שממשיכים אור החכמה למטה יהי' בבחי' תען לשוני אמרתך כו'.

חנוך לנער, י"ל לחנכו לבית הספר ר"ל גילוי שע"י התורה שזהו למעלה ממנהגו של עולם, כי נמשכה מבחי' והמתנשא מימות עולם, ושיהי' הנהגת העולם והטבע משועבד לתורה, ואף שהנער ג"כ יש לו משכן מט"ט מ"מ זהו הכל מבחי' ממכ"ע והחינוך לבית ספר גילוי סוכ"ע, וצריך לחנכו לפי דרכו אפ"ל שגם במנהגו ש"ע יש לפעמים מתנה מרובה ע' פרדס ש"ח פי"ג. מענין נער בלק"ת ס"פ בחקתי בד"ה וילך ראובן, ועמ"ש ע"פ ומקנה רב הי' לבני ראובן, ולהעיר מפסוק אי לך ארץ שמלכך נער אשריך ארץ שמלכך בן חורין והוא ג"כ בחי' בן שמן. י"ל גם כי יזקין באצי' לא יסור ממנה כי יש ג"כ נער דאצי' יוסף, והנה ויהושע בן נון נער וארז"ל פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה זקנים שבדור כו', א"כ כי שמש הוי' יהו"ע משא"כ פני לבנה כו', וענין חנוך לנער זה ע"פ דרכו היינו שגם בבחי' לבנה יחו"ת מאיר אור השמש כו', וזהו נ"ח משתשקע החמה והלבנה מאירה צריך לחנכה ע"י נר וזהו א"כ חנוכה חנוך ה' תתאה וע"ד משמח הכלה שתוכל לעלות כו' לא תבושי כו', הלימוד להלבנה גילוי דיעה עליונה דשמש והחינוך ע"י נר, שמזה יומשך לע"ל והי' אור הלבנה כאור החמה.

נער הייתי גם זקנתי ע"כ אז הוא שקנה חכמה והיינו בעלייתו באצי' ולכן צריך ללמוד תחלה חכמה בעודו נער וע"ד שבמ' ג"כ נאמר מכל שהוא יסוד מלמדי השכלתי וכן פי' במא"א אות תא"ו תינוקות של בית רבן הם ג"כ מט"ט וסנדל והיינו כי בשלשה דברים ברא הקב"ה עולמו בסופר וספר וסיפור, ושרו ש"ע מקבל מבחי' סיפור שהוא הדבור וצריך ללמוד ספר ע"ד השמים מספרים, זח"ב תרומה קל"ז מנהרין ומנצצין כו', וצריך לחנכו ע"י מתנה מרובה ע"י שקונים לו נעלים יפים הנעל והמסך שבין אצי' לבריאה ע"פ דרכו שלמטה היש גם כי יזקין ויעלה באצי' וישיג קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה גימ' יש שלמעלה להנחיל אוהבי יש ולמטה אין לא יסור ממנה מביטול היש לאין כי יש עוד עליות שחו"ב נק' יש ולמעלה אין ע"ק ויש עוד עלי' שע"ק נק' אין לגבי א"ס כו' ע"כ צ"ל שלא יסור כו'.

בענין קרן השור שלא יוכלל בקדושת אדם כי הקרבנות הם העלאות רוח בהמה ש' ב"ן ליכלל בבחי' אדם מ"ה וזהו וירם קרן לעמו, ע' זח"ג

ק״כ בענין ובא לו לקרן, ודף קנ״ד בענין קרנו תרום בכבוד, גם רוממות קרן ע״ד כהוי׳ אלקינו בכל קראנו אליו ממש ולא כמו עו״ג שמקבלים מהשרים, עמ״ש בזה ע״פ ואעשך לגוי גדול, משא״כ הם מקבלים מפני שור ע״י שמרים והשתלשלות שיהיו יש, ע״ד שהמה בהמה הם להם זח״ג פ׳ שלח וע״ז בקשו כתבו לכם על קרן השור כו׳. והנה כתיב רמה קרני ופי׳ בת״א דק״כ* רמה בעתיקא לכן ע״י שמס״נ שלא לכתוב על קרן השור זכו לבחי׳ רמה קרני כו׳, ולכן תקנו להדליק נרות בשמן שיהי׳ קרן בן שמן ע׳ ביאור וירא ישראל את היד בענין ב׳ בחי׳ אין מ׳ דאצי׳ קרן הנ״ל וע״ק נק׳ אין וזהו רוממות הקרן.

בפך האיר מבחי׳ קרן השמן וע״כ נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. ור״ל אף כי בית חשמונאי לא היו ממלכי בית דוד שנמשח בקרן והשמן הי׳ רק בפך אבל ע״י המס״נ שהי׳ להם ע״ד קרן וחוזק ובא לו לקרן האיר בהם מבחי׳ קרן השמן ומשם דוקא נמשך הנס ונמשך בהם תוקף הכח והגבורה מבחי׳ כי לא אדם הוא כו׳ ועמ״ש מזה בש״א רס״י ב׳ ע״פ רמה קרני.

בס״ד דרוש לחנוכה פ׳ מקץ*
(ד״ה א׳ כ״ט)

ועתה אלקינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך. להבין זה ענין מודים ומהללים (וגם מהו ועתה דוקא, וגם גבי הודאה נא׳ לך וגבי הלל נא׳ לשם, וכתיב בכל יום אברכך ואהללה שמך נזכר לשון ברכה על מהו״ע אברכך והילול לשם). וגם צ״ל ענין הללויה וכתיב כל הנשמה תהלל י״ה ולפעמים נאמר הללו את שם הוי׳ וכתיב יהללו את שם הוי׳ כי הוא צוה, א״כ נאמר לכללות שם הוי׳ י״ה ו״ה. והענין דהנה יש ג׳ בחי׳ הלל, ברכה והודאה. וענין הלל יש בו ב׳ פי׳ לשון שבח ולשון הארה כמו בהלו נרו על כו׳, ובבל* א׳ כי מפני השבח שמשבחים אותו ית׳ מאיר אורו, עד״מ כשמשבחים את האדם באיזה מדה שיש לו עי״ז מעוררים את המדה שתהא בהתגלות כי בלא זה הוא בבחי׳ שינה וכלולה בעצמותו שאינה בהתגלות, וכמו״כ למעלה צריך לעורר רחמים, כי יש ב׳ קווין קו החסד וקו הדין וצריך לעורר קו החסד שיבא בהתגלות והיינו ע״י השבח וההילול מעוררים וזהו״ע הלל כפי ב׳ הפירושים שע״י השבח מעוררים האור והגילוי. ומה

בת״א דק״כ: בהוצאת קה״ת הוא בדף עב, ג.

פ׳ מקץ: בכת״י ב׳: תורת אדמו״ר מוהר״מ שליט״א יום ב׳ פ׳ חוקת תקצ״ו לפ״ק, באברויסק.

ובבל: בכת״י ב׳: והכל.

שלפעמים נא׳ הללו י״ה בחי׳ י״ה בלבד ולפעמים נא׳ את שם הוי׳ ובשם הוי׳ יש ג״כ י״ה, הענין הוא כי י״ה כשהוא* רק שני אותיות אלו לבד זהו בחי׳ או״א והיינו כשאינם מאירי׳ במדות והמה בפ״ע (ר״ל זהו בחי׳ המוחין שאין שייכים למדות כלל, כי יש בחי׳ מוחין ושכל המתלבש במדות ויש שכל גדול יותר שאינו שייך למדות כלל) וצריך להלל אותם ג״כ שיאיר בהם אור המאציל (כי המאציל הוא למעלה מעלה גם מבחי׳ החכמה שאינה שייך למדות כנודע ממ״ש כולם בחכמה עשית שהחכמה נחשבת כעשי׳ אצלו ית׳ ולכן בכדי שיומשך בחי׳ זו הוא ע״י יו״ד צמצום ע״ד ברישא חשיכא והדר נהורא וע״כ כדי שיהי׳ גילוי אור זה ע״ז נאמר הללויה) וכשמאירים מהמוחין במדות היינו בחי׳ הוי׳ י״ה בחי׳ מוחין בו״ה בחי׳ מדות זו״נ וצריך ג״כ הילול, כי הנה במדות יש בחי׳ קטנות היינו מדות טבעיים כמו אדם שהוא בטבע רחמן או אכזרי ובחי׳ גדלות המדות היינו כשמאירים בהם המוחין דהיינו שהתפעלות המדות הוא רק מחמת השכל שמאיר בהם ויש בזה כמה בחי׳ כמו בחי׳ עיבור תלת כלילן בתלת כו׳ יניקה כו׳ אבל כשהשכל בפ״ע אינו שייך למדות כלל רק בחי׳ השכלה וכמו״כ למעל׳ י״ה היינו כשהן בפ״ע ואינם מאירים עדיין למדות וכשהמוחין מאירים למדות היינו בחי׳ י״ה מאיר בו״ה (וזהו נר הוי׳ נשמת אדם פי׳ נר שמאיר וממשיך גילוי שם הוי׳ כנ״ל והיינו ע״י אתעדל״ת של נשמת אדם שמהלל ומשבח. והנה לפי מש״ל י״ה החכ׳ שאינו שייך למדות כו׳ ק׳ דא״כ יהי׳ שם י״ה גדול משם הוי׳ וזה אינו, אלא י״ל הפי׳ שצ״ל ב׳ בחי׳ הילול הא׳ להמשיך* בחי׳ י״ה מטעם הנ״ל הב׳ להמשיכם אח״כ בו״ה וכענין מ״ש ע״פ שה״ש מענין ב״פ חתן חות דרגא וזהו קודש הילולים לה׳ בפי׳ הילול עד שיומשך גילוי כללות שם הוי׳ וזהו ומהללים לשם תפארתך ת״ת ומל׳ שהן ו״ה ולכן נא׳ זה גבי נטע רבעי שאז יוכלו להמשיך גילוי תפארת כו׳ ג׳ שנים הראשונים הן מבחי׳ נה״י ובשנה הרביעית מאיר בחי׳ ת״ת ע״כ יהי׳ קודש הילולים ע״ד ומהללים לשם תפארתך כו׳).

והנה פסוד״ז נק׳ הלל בגמ׳ (פ״ו דשבת) * ומבואר ע״פ קבלה שפסוד״ז הוא ביצירה וברכת ק״ש וק״ש הוא בבריאה, והנה כתיב יוצר אור ובורא חשך וקשה דהרי בריאה הוא למעלה מיצירה ולמה נק׳ בריאה חושך ויצירה אור. אך הנה אור הוא לשון גילוי וחושך הוא לשון העלם שאינו יכול לבא לידי גילוי מפני עומקו (וכמו משנה ביצירה ותלמוד בבריאה) עד״מ כשהרב משפיע שכל להתלמיד כשהשכל אינו עמוק כ״כ יכול לגלות אותו כמו שהוא אבל כשהשכל עמוק מאד אינו יכול לגלות אותו כמו שהוא ונשאר אצל הרב בהעלם, וכמו״כ למעלה ביצירה שאורו אינו גדול כ״כ מאיר בבחי׳ התגלות אבל בבריאה שאורה גדול שקרוב לאצי׳ אינו מאיר בגילוי ונק׳ בחי׳ חשך כי בחי׳ בריאה הוא השגת הנבראים שיבא אלקות בבחי׳ השגה ולמתחב״כ כי הוא מבין ולא בבינה ידיעא וכדי שיבא האור לידי גילוי ביצירה הוצרך

כשהוא: שם נוסף: (בהתגלות).
להמשיך: שם נוסף: גילוי.
(פ״ו דשבת): שם נוסף: שאמרו יהי חלקי ממי שגומרין את ההלל בכיו״ם.

מתחלה להיות בחי' העלם ובחי' חושך בבריאה אימא מקננא בכורסיא הוא בחי' חשך ואז יכול לבא לידי גילוי ביצירה שהוא בחי' אור כמארז"ל ברישא חשוכא והדר נהורא ומפני זה פסוד"ז הוא ביצי' כי הללויה הוא ל' בהלו נרו כו' (ור"ל שלפי שו"ק מקננין ביצי' ע"כ הארה זו יוכל להיות בגילוי אבל בבריאה ששם הוא בינה מקננא והוא בחי' מבין ולא בבינה ידיעא ע"כ בחי' זו א"א שתהי' בגילוי ולכן נק' חשך, ועד"ז הוא ענין ברישא חשוכא הוא בחי' כתר ישת חשך סתרו שאינו מושג והדר נהורא בחי' חכמה ולכן נק' יו"ד שהגילוי רק נקודה כו', וע' מ"ש בד"ה שחורה אני כו' גם בנפש יש ב' בחי' אלו אהבה גלויה ואהבה מוסתרת כו' ע"ש). והנה צריך להבין עוד למה נמשל גילוי אלקו' בלשון אור, כי הנה מעלת האור הוא שמאיר את החשך עי"ז נראים ונתגלים הדברים שלא היו נראים מתחלה כמו עד"מ כשמביאים אור יכולים לראות בספר או איזה דבר חכמה או חפץ טוב ומתחלה לא היו יכולים לראות ונמצא האור הוא טפל לאותן הדברים שנראים ונגלים והמה כעיקר (והאור הוא משמש להם שבו ועל ידו מוציאים אותו כמו מי שמדליק נר למצוא מרגלית או דינר זהב שנאבד ממנו) אבל אינה השפעה עצמיות, כמו"כ כאן האור הוא ביצי' היינו להאיר כל הדברים שנפלו בשבה"כ רפ"ח ניצוצין המה בבחי' חשך וצריך להביא עליהם אור מבחי' התיקון כדי שיתגלו מבחי' החשך, אבל אור זה הוא טפל והעיקר הוא שיתגלה אורם שהם מעולם התהו שלמעלה מהתיקון רק מהם השבירה וע"י התיקון מתעלים לשרשם, וזהו ענין ההילול ל' בהלו נרו כו' (וע' מ"ש ע"פ הרע"מ ר"פ כי תשא אבנא למשקל בה דא יו"ד שעולם התהו נלקח מעצמות א"ק משא"כ עולם התיקון הוא רק הארה דהיינו מה שמאיר דרך מצחא ויש חילוק גדול בין הארה לעצמיות וע' בהרמ"ז ר"פ וישב בד"ה אמר המסכן כו' הארה לבד המאירה במצח כו' לגבי הגבורה שיצאו מצנור את"פ כו' ע"ש), ונמצא א"כ בחי' הלל הוא ענין המשכת הארה בלבד ולא המשכת העצמיות ממש, והמשכת הארה זו הוא כדי להאיר את החשך לברר את עולם התהו ועיקר הבירור הוא בעשי' וכמ"ש ג"כ הרמ"ז ר"פ וישלח עולם העשי' שהוא נוק' דאצי' כו' ולכן פסוד"ז ביצי' הוא כדי להאיר את העשי' וע' מ"ש בביאור דאלה מסעי בענין עתידה א"י שתתפשט כו'. ובעבודה בנפש ג"כ ענין האור וההילול דפסוד"ז הוא בכדי להאיר את החשך דנה"ב כמ"ש רוממות אל בגרונם וכמ"ש בד"ה כיצד מרקדין כו' ובה"א כלה נאה וחסודה כו' אפי' היא חיגרת כו' שע"י בחי' הלל נעשית בחי' כלה נאה כו' להיות כלתה נפשי שהאור דוחה את החשך והיינו ענין פסוד"ז ביצי' כי יש ב' בחי' אהבה אהבה זוטא ואהבה רבה, וזהו ענין שם הוי' דחילו ורחימו ורחימו דחילו, נמצא אהבה זוטא ביצי' הוא לשון יצר טוב המדות דנפש אלקי' הוא בחי' האהבה הגלויה שבנפש הנק' אור שעי"ז דוחה חשך דנה"ב, אבל בחי' אה"ר שהוא מבחי' טורי חשוכא זהו בק"ש ואהבת בבל מאדך*, (וע' בענין טורי חשוכא וטורי נהורא בדוכתי טובא ובביאור ע"פ נשא את ראש בני גרשון כו') אבל ענין ברכה הוא השפעה

*מאדך: שם נוסף: כי ק"ש בבריאה בורא חשך.

עצמית רק שבא בבחי׳ התרחבות והתפשטות כמו המבריך את הגפן שאינו מחדש דבר חדש רק שאותו הגפן בעצמו יבא עוד לבחי׳ התפשטות ענפים וכמו ענין בריכה שהמעיין הוא בהעלם ועתה בא בהתרחבות לנהר (וע׳ גבי ברכת הזימון).

ז **ובזה** יובן יעקב שאמר לו יוסף כי זה הבכור שים ימינך על ראשו ואמר יעקב ידעתי בני ידעתי כו׳ ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו, ולכאורה מה השיב לו יעקב כי הי׳ לו לברך את מנשה כי הוא יגדל כשאלת יוסף ולפי הנ״ל יתורץ כי בבחי׳ ברכה א״א להמשיך דבר חדש רק הפעולה מהברכה הוא מה שמביא אותו הדבר עצמו בהתרחבות וכמ״ש איש אשר כברכתו ברך אותם כי י״ב השבטים הם למעלה מרכבה דאצי׳ ויש לכ״א ברכה בפ״ע (ר״ל שהשבטים עצמן הן בבריאה והברכה להמשיך כ״א משרשו שי״ב גבולי אלכסון דאצי׳) אבל לשנות א״א. והנה הברכה הוא בחי׳ הבריאה שהוא למעלה מבחי׳ הילול שהוא ביצירה, והראי׳ ע״ז כי הנה בשבת כתיב ברכה, ויברך אלקים את יום השביעי כו׳, וענין ההפרש בין שבת לחול הוא כי בימי החול בחו״ל ההשפעה בבחי׳ עשי׳ ובא״י הוא ביצירה דרך מעבר העשי׳ אבל בשבת הוא בבחי׳ בריאה נמצא בריאה הוא בחי׳ ברכה היינו שבא האור האלקי בבחי׳ השפעה עצמי׳ ולא בבחי׳ הארה בעלמא, כי בינה הוא השגת אלקות הוא קרוב לאצי׳ והיינו שבשבת נשפע ג״כ כל ההשפעות רק בחול הוא בחי׳ בירורים ובא האור להאיר החשך אבל בשבת הוא אחר הבירור עליית העולמות כי בו שבת ואז הוא בחי׳ ברכה כו׳ ויברך כו׳ (והוא המ״ד הבא אחר המ״נ מי שטרח בע״ש יאכל בשבת והוא השפעה עצמי׳ משא״כ בחי׳ ההילול מ״ד אתעדל״ע המעורר מ״ן והוא רק הארה כו׳, וע׳ מ״ש בביאור דוהנצח זו ירושלים ענין מוחין ומ״ד שאחר המ״נ כו׳) ונק׳ בגדי שבת כי גם בריאה הוא לבוש (ר״ל שבחול הוא יחוד זו״נ דיצי׳ ועשיה מלבוש ליצי׳ ובשבת יחוד זו״נ דאצי׳ ובריאה מלבוש לאצי׳ וזהו ההפרש בין בגדי חול לבגדי שבת, ובזה מובן ענין ברכה שהוא המשכה מיחוד זו״נ דאצי׳ רק ע״י לבוש דבריאה כו׳. והנה תוכן דבריו כאן דברכה הוא בחי׳ השפעה עצמיות רק שבברכה א״א להמשיך דבר חדש כו׳, הכוונה כי בכאן בא לבאר ג׳ בחי׳ הלל ברכה והודאה ואמר דהלל הוא המשכת הארה להאיר את החשך אבל הברכה הוא בחי׳ יותר גבוה מההילול במה שהוא המשכה והשפעה עצמות ולא הארה בעלמא והיינו משום דההלל הוא רק כדי להאיר את החשך ולכן אח״כ עי״ז נמשך ברכה והשפעה עצמיות וכמו השבת שאחר החול כו׳, אמנם מ״מ הברכה הוא רק ע״ד איש אשר כברכתו להמשיך השרש והעצמית של דבר המתברך בבחי׳ גילוי והתרחבות, אבל * יש בחי׳ להמשיך דבר חדש ממש והוא כמו לע״ל שיתגלו נשמות חדשות אור חדש על ציון תאיר וכתיב שמים החדשים והארץ. החדשה כו׳ וזהו מבחי׳ הודאה שהיא מגעת בבחי׳

ו שלמעלה מהברכה, לפמש״ל דהילול זהו פסוד״ז ג׳ לומר דברכה הוא בק״ש והוא שבק״ש נמשך בחי׳ גילוי עצמיות אהבה עליונה בנפש כי בורא חשך

* אבל יש בחי׳ להמשיך דבר חדש ממש: שם: אבל לא בבחי׳ להמשיך דבר חדש ממש:

ויש טורי חשוכא הן המדות שלמעלה מהשכל משא"כ פסוד"ז יוצר אור טורי נהורא הן המדות שנולדים מן השכל כו', ועוד כי רק הארה מהנשמה מלובשת בגוף ועיקר ועצמות הנשמה הוא בבחי' מקיף ונק' מזלי' ובק"ש הוא נמשך ומתגלה ולכן יש רמ"ח תיבין בק"ש וזהו בחי' הברכה התגלות העצמיות של הנשמה ולא הארה לבד כו', וגם כי רמ"ח תיבין דק"ש זהו המשכת רמ"ח אברים דז"א והוא נק' הקב"ה פי' שבחי' קדוש הוא ברוך ונמשך משרשו מבחי' קודש וכמ"ש שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' כמ"ש במ"א ע"פ צאינה וראינה כו' ע"ש) וא"ש מה שאמר דברכה הוא המשכה עצמיות והלל הוא רק הארה וכמ"ש בכל יום אברכך ואהללה שמך פי' אברכך היינו למהו"ע שיומשך גילוי בחי' עצמיות ממש ע"י אתכפיא ואתהפכא ואהללה בחי' שמך שהוא הארה כו' והוא כמאמר משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול דמשובח ומפואר היינו ע"י גילוי ההשגה ממש זהו רק מבחי' שמו וכמו שיצי' נק' אור אבל מה שנמשך בחי' עצמיות אברכך אין זה בבחי' גילוי כ"כ כמו ובורא חשך כו' שאינו בחי' נהנין מזיו כי נהנין הוא רק מזיו שהוא הארה בעלמא אבל מבחי' עצמיות הוא נמשך להיות ביטול ההשגה כו', וכן בג"ע יש בחי' מיכאל מקריב נשמותיהן כו' שיהי' בבחי' ביטול והוא למעלה מבחי' נהנין מזיו והלל גימט' אד' שהוא בחי' מל' ז"א אבל ברוך ז"א כו') וענין הודאה הוא יותר ממקום גבוה (גם מבחי' ברכה. ובמ"א מבואר דברכה הוא בחי' גבוה יותר דלכן בשבת הוא בחי' ברכה ויברך כו' וחנוכה הוא בהלל והודאה וכן כתיב יודוך ה' כל מעשיך וחסידיך יברכוכה, ולק"מ דשניהם אמת דודאי במעלת הנפש הברכה יותר גבוה כי ברכה היינו כשהאלקות בבחי' גילוי ממש בנפשו וכנז' בגמ' ישמעאל בני ברכני וגם פי' ברוך ה' מן העולם ועד העולם היינו מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא משא"כ הודאה הוא כמו בחי' אמונה וכמאמר איהו בהוד איהו היינו בחי' מל' שהוא בחי' אמונה כו' והרי כל ישראל מאמינים ואפי' גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי' כמו שמאמין ביכולת רבש"ע וזהו יודוך ה' כל מעשיך אבל בחי' יברכוכה הוא רק חסידיך כו', אמנם גם זה אמת דהודאה הוא ממקום גבוה יותר ר"ל בבחי' אלקות דהבחי' מאלקותו ית' מה שיכול להיות נמשך עתה בבחי' ברכה וגילוי אפי' בשבת הוא רק איזו בחי' המשכה אבל מהו"ע ית' הוא סדכ"ס ואינו נתפס רק בבחי' אמונה והודאה כו', וע"ד מ"ש ע"פ וידעת היום דמבחי' ממכ"ע שייך לומר הראת לדעת ממש אבל בבחי' סוכ"ע נאמר ויאמינו בהוי' כו' כמשי"ת לקמן). כי הנה מבואר (בסבא דמשפטים דקע"א) מאן דלא כרע במודים לא קם בתחה"מ מזה משמע דיש שייכות לבחי' מודים עם תחה"מ. ולהבין זה הוא כי הנה ארז"ל העוה"ב אין בו אכילה ושתיה, ואינו מדבר בג"ע כי מה חידוש הוא שאין בו אכילה מאחר שאין שם גוף רק הכל נאמר על תחה"מ שאז יעמדו בגוף ואעפ"כ אין בו אכילה ושתיה שלא יצטרכו חושי הגוף למזון בטבעיות כמו אכילה כו' רק הגוף גשמי יהי' ניזון ג"כ מהשגת אלקות נהנין מזיו כו', והיינו מפני שיאיר אז אוא"ס שלמעלה מהשתל' מבחי' סוכ"ע בחי' הכתר ולא כחשיכה כאורה ויכול לבא האור למטה, כי מחכ' ולמטה הוא בחי' השתל' דרך עו"ע ושם שייך אכילה אכלו רעים כו' (אבא

יונק ממזלא שנק׳ בשם יניקה בחי׳ מזון כו׳ או״פ) לחם אבירים כו׳ כי מבחי׳ חכמה הוא אורות בכלים וע״פ השתל׳ מבחי׳ זו נצרך למטה אכילה בגשמיות אבל לע״ל שיתגלה אור הכתר סוכ״ע ושם הכל שוה ואז יכול אף הגוף לחיות מבחי׳ אלקות כי שם כחשיכה כאורה בחי׳ עשי׳ עם אצי׳ ממש (וזהו דאין שם אכילה נמשך מבחי׳ שלמעלה מהאו״פ כ״א גילוי המקיף סוכ״ע שחיות זה אינו ע״ד אכילה שהוא בחי׳ או״פ כו׳, ואע״ג דהמן שרשו ג״כ ממו״ס כו׳ וברדת הטל כו׳ טלא דבדולחא דנטיף ממו״ס לז״א, זהו כעין אבא יונק ממזלא בחי׳ שערות כו׳ אבל בהתגלות עצמיות הכתר שלמעלה מבחי׳ מזלות אזי אין שם אכילה כו׳ כמ״ש בע״ח שמתחלה הי׳ ממלא כל החלל בשוה והיינו בבחי׳ העיגול שאין בו בחי׳ מעלה ומטה ואח״כ האיר הקו באמצעות העיגול מלמעלה למטה ובחי׳ הקו הוא שרש כל ההשתל׳ ויש הפרש בין אצי׳ לבריאה אבל בבחי׳ העיגול מעלה ומטה שוין ולעתיד לבא שיאיר אוא״ס שלמעלה מהארת הקו ויהי׳ הכל שוה ואז יכול אף הגוף הגשמי לקבל חיות מאלקות, ואולם זה יהי׳ לע״ל שיזדכך העולם מגשמיותו אז יוכל להיות הגוף ניזון ממש מגילוי זה אבל עתה שעדיין העולם לא נברר בלתי אפשר להיות אוא״ס בגילוי ואינו רק בחי׳ הודאה כמו שמודה אדם לחבירו על איזה דבר כמו״כ עתה מודים אנחנו לך אף שאין אנו משיגים (והגם דכתיב וחסידיך יברכוכה וכתיב בכל יום אברכך הנה מה שנמשך עכשיו בבחי׳ ברכה וגילוי שרש המשכה זו הוא מהקו משא״כ בחי׳ העיגול סוכ״ע אינו בגילוי כלל רק בחי׳ הודאה כו׳, וזהו פי׳ הקב״ה דבחי׳ קדוש בוי״ו שהוא בחי׳ ז״א וגם מורה על הקו הנה בחי׳ זו ברוך הוא דשייך בזה ברכה וגילוי כמאמר ישמעאל בני ברכני כו׳ אבל בחי׳ קדש בלא וי״ו שהוא עצמותו סוכ״ע בחי׳ כתר אינו מושג רק בבחי׳ הודאה, וביאור זה הוא כמ״ש במ״א ע״פ וידעת היום דמה שהקב״ה מחי׳ את כולם והוא ברא את כל העולמות מאין ליש אין צריך לזה אמונה שהרי זה נרגש בבחי׳ ראי׳ כו׳ וע״ז נאמר ומבשרי אחזה כו׳ ע״ש) אך הנה דעת והרגשה זו הוא בבחי׳ ממכ״ע אבל בבחי׳ סוכ״ע כתיב אני הוי׳ לא שניתי כו׳ שאין העולמות תופסים מקום כלל כו׳ ובבחי׳ זו לא שייך דעת והרגשה שאינו נתפס בשום שכל והשגה איך אין שינוי לפניו ית׳ אלא זו היא בחי׳ אמונה להאמין בה׳ שהוא ית׳ אינו בגדר עלמין ולפניו כחשיכה כאורה ולכן שייך ע״ז בחי׳ הודאה דוקא, וגם בכלל בחי׳ הודאה זו הוא ענין דכולא קמי׳ כלא חשיב ואף שנראה העולם ליש ודבר נפרד בפ״ע מ״מ באמת הוא בטל במציאות כזיו השמש בשמש והיינו קמי׳ ית׳ וזהו פי׳ לא שניתי והשינוי שאנו רואים עולם ומלואה ליש הוא מצד המקבלים וכמ״ש כי שמש ומגן כו׳ הנה כ״ז אינו מושג בשום שכל והשגה כ״א ע״ז אנו אומרים מודים אנחנו לך כי מודים אינו שייך כ״א במקום שיש מחלוקת כמו מודים חכמים לר׳ מאיר וכך מודים אנחנו כי אנו אומרים שהבריאה הוא יש מאין א״כ אנו תופסים העולם ליש ומה שלמעלה נק׳ אין לפי שאינו מושג אבל אצלו ית׳ העולמות כולם הם בבחי׳ אין ממש כמאמר כולא קמי׳ כלא חשיב והוא ית׳ הוא יש האמיתי וע״ז אנו אומרים מודים אנחנו שהאמת הוא למעלה היש ולמטה האין, ושני עניני דהודאה הכל א׳ דהא

בהא תליא (וע' בתניא ח"ב פ"ו) ולכן הוצרך הכתוב כו', וזהו שאמרו דמאן דלא כרע במודים לא יקום בתחה"מ דקיבול השכר הוא מעין המעשה אשר עושה עכשיו כי שכר מצוה מצוה מוכרח שהעבודה השייכה לתחה"מ היא ההודאה, וכיון דתחה"מ הוא ע"י גילוי הסוכ"ע מה שלמעלה מח"ע א"כ העבודה שמעין קיבול שכר הוא ההודאה דאני ה' לא שניתי כו' כנ"ל שכשיהי' עבודת הודאה זו במוחו ותעלומות לבו עכ"פ זה יהי' שכרו לעתיד שיתגלה כבוד ה' וראו כל בשר ממש כי אין ואפס בלעדו ויאיר אור ה' אף על גופו ממש כנ"ל ולא יצטרך ההודאה במוחו כי יראה בעין בשר ממש, וג"ז בכלל הפי' דאפי' מי שאין לו רק בחי' הודאה הגם שאין לו אהוי"ר בהתגלות ג"כ יקום בתחה"מ וזהו כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב כי יודוך ה' כל מעשיך כתיב שאפילו מי שהוא נפש דעשי' יש בו בחי' הודאה שהוא ית' לבדו הוא ואני הוי' לא שניתי כו', ועמ"ש במ"א בפי' כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו אף מי שאין בו גילוי מבחי' אברהם שהוא אהבה מ"מ יאמר לע"ל כי אתה אבינו והיינו ע"י האמונה וההודאה במוחו ונמצא ההודאה הוא ע"ד נעוץ סופן בתחלתן כו' דיודוך כל מעשיך כתיב אפי' נפש דעשי' וגם הוא במקום גבוה מאד היינו במהו"ע ית' הסוכ"ע אינו מושג רק בבחי' ההודאה ועמ"ש מזה גבי ל"ג בעומר בענין מודים דרבנן.

והנה עוד זאת מעלת ההודאה על הברכה דהנה לע"ל בגילוי סוכ"ע יהי' התגלות אור חדש ומחודש ממש כי עתה כל ההמשכות הוא רק מקו שאחר הצמצום אוא"ס ואין זה אור חדש ממש רק מה שכבר נמשך בבחי' הקו כו', וזהו כמש"ל בענין הברכה שבבחי' ברכה א"א להמשיך דבר חדש ממש רק שיבוא אותו הדבר בעצמו בהתרחבות והיינו לפי ששרש המשכה זו רק מהקו ונק' קדוש בוי"ו אבל לע"ל שיתגלה בחי' סוכ"ע ממש יהי' המשכות הנשמות חדשות ממש וכתיב השמים החדשים והארץ החדשה כו' ובבחי' סוכ"ע העבודה בבחי' הודאה כנ"ל א"כ עי"ז נמשך בחי' שלמעלה מבחי' המשכה שע"י הברכה כו'. והנה מבו"ל דהלל הוא פסוד"ז ביצי' וברכה בבריאה הוא בחי' ק"ש א"כ הודאה זו הוא שמו"ע מודים אנחנו לך כריעות והשתחוואות בחי' אצי' ולכן ע"י התפלה נמשך התחדשות לפקידות עקרות משא"כ ע"י הברכה רק איש כברכתו כו' ולכן מזכירים תחה"מ בשמ"ע דוקא, ועמ"ש ע"פ יהודה אתה יודוך אחיך בחי' יהודה שהוא בחי' הודאה הוא בחי' ביטול והתכללות באוא"ס ב"ה ממש הסוכ"ע כו' והן הן בחי' השתחוואות שבתפלת שמו"ע ולכן תפלה הוא בלחש כו' להיות כאין ואפס כו', אך א"א להתחיל תפלת שמו"ע בלי קדימת פסוד"ז וק"ש שהן הלל וברכה שהן בבחי' ממכ"ע ואח"כ יבא לבחי' הודאה וביטול בסוכ"ע, ואע"ג דיודוך ה' כל מעשיך כתיב וחסידיך יברכוכה א"כ אדרבה הודאה שייך בכ"א מישראל יהי' מי שיהי' אבל ברכה וגילוי הוא רק לגדולי הערך ואיך אמרנו דלהגיע לבחי' יהודה וביטול דשמו"ע צ"ל תחלה הלל וברכה, אך באמת התירוץ מובן ממ"ש ע"פ יהודה אתה* שיהי' בחי' יהודה בבחי' אתה דהיינו להיות גילוי כאלו הוא

---

* ע"פ יהודה אתה: תו"א מה, ג.

לנוכח צריך להיות יודוך אחיך דהיינו שצריך להקדים תחלה בחי' ראובן ושמעון ולוי (שהן ק"ש ואמת ויציב) שבהם וע"י יומשך גילוי בחי' הודאה זו כי בלי קדימת בחי' ראובן ושמעון ולוי לא נמשך בחי' יהודה שהוא בחי' ביטול והתכללות כו' בבחי' גילוי אלא בבחי' העלם ומקיף כו' וזהו ענין נעוץ תחלתן בסופן דוקא והמ"י עכ"ל, מזה יובן דמ"ש יודוך ה' כל מעשיך אינו בחי' ביטול בגילוי כ"א בחי' הודאה שהביטול בבחי' העלם ומקיף בהודאה זו ומ"מ ג"ז נק' הודאה לפי שעכ"פ בבחי' מקיף והעלם יש בה הביטול וזהו נעוץ תחב"ס אמנם הודאה שבבחי' גילוי הביטול ממש הוא למעלה מאוי"ר כו' והוא בחי' שמו"ע שלמעלה מק"ש (ועמ"ש גבי ל"ג בעומר בענין ניתן ההוד למשה כו' גילוי הוד דע"י שבחי' זו נמשך דוקא ע"י הודאה וביטול וכמ"ש במשה ונחנו מה, ובמ"א נת' כי הוד ג"כ ל' זיו והיינו כי התורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה כו' ואש לבנה זהו הוד וזיו כו' וזהו המולך מהודו ועד כוש כו' כחשיכה כאורה וזהו ג"כ איש יהודי הי' בשושן כו' והרי הי' משבט בנימין אלא שנק' איש יהודי ע"ש הביטול.

וזהו ועתה אלקינו מודים אנחנו לך שמתחלה כתיב ויברך דוד שקאי על העתיד שיהי' בבחי' ברכה (כמ"ש לקמן. וצ"ע איך משמע דקאי על העתיד, ואפשר ע"ד שלעתיד דוד יברך על כוס של ברכה. אך באמת הא נת' דגם עכשיו שייך בחי' ברכה רק בחי' הודאה הוא במקום גבוה יותר ולע"ל מה שעכשיו בבחי' הודאה יומשך בבחי' ברכה) ופי' לך הוי' הגדולה כו' שהכל בטלים לעצמותך כי לאו מכל אינון מדות איהו כלל רק שעתה מודים אנחנו לך לעצמותך לבחי' המאציל בבחי' הודאה בלבד ואינו בגילוי ולעתיד יהי' בגילוי.

ומהללים לשם תפארתך קאי על אוא"ס שבעצמותו שלמעלה מקו"ח להמשיך ולהלל לשם תפארתך, כי הנה הללו י"ה היינו להלל ולהאיר לשם י"ה או"א מבחי' המאציל בעצמו ומהללים היינו שעושין ההילול והאור מן המקור מבחי' כתר כמו באור הגשמי שמאיר את החשך שצריך להוציאו ממקורו כמו למשל אבן החלמיש שמוציאין ממנו האור כמו"כ למעלה צריך להמשיך האור בחי' י"ה מן המקור בחי' הכתר שהוא המקור כנ"ל (וע' מ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר מענין ושמתיך בנקרת הצור כו' ע"ש) וע"י בחי' הודאה מודים אנחנו לך לעצמותך עי"ז מהללים לשם תפארתך ומוציאו את האור מעצמותו מהעלם אל הגילוי (וצ"ע דלעיל מבואר דהילול והמשכת האור הוא ביצי' ולמטה מבחי' ברכה וכש"כ מבחי' הודאה ואיך אומר כאן שממשיכים מבחי' המאציל בעצמו. וב"ל דהנה בודאי ההלל הוא רק לשם וכמ"ש ואהללה שמך וגם מקור בחי' ההלל להמשיך גילוי ע"ס דאצי' ממקורם ההעלם שהם בחי' ע"ס הגנוזות כענין בחי' אש הגנוז בצור החלמיש הרי גם הע"ס הגנוזות לא שייך רק בבחי' שמך בבחי' מל' דא"ס משא"כ מהו"ע ית' לאו מכל אינון מדות כלל ולא שייך בו כלל ענין ע"ס הגנוזות ולכן נאמר ואהללה שמך בחי' הילול להמשיך גילוי הע"ס זה אינו רק מבחי' שמך אבל לך טוב להודות, אך מ"ש בפי' ומהללים לשם ג' דר"ל דע"י שמתחלה יש בחי' הודאה וביטול

למהו"ע מודים אנחנו לך הנה עי"ז נמשך תוס' אור מבחי' עצמותו לשם שהוא בחי' מל', וז"ש ומהללים לשם ולא את שם וגם א"ש מש"כ לשם תפארתך שזהו יחוד דתו"מ דהיינו המשכת תוס' אור מהת"ת לשם וכענין מקדשי שמך כו' המבואר במ"א ע"פ אוסרי לגפן כו', וז"ש במ"א בפי' יצמיח צדקה ותהלה דתהלה קאי על יוהכ"פ ע"ש והוא שע"י התשובה הגדולה שמגעת עד למהו"ע כמ"ש לפני הוי' תטהרו עי"ז נמשך תוס' האור בבחי' תהלה כו', ועד"ז יובן ההפרש בין פסוד"ז שנק' ג"כ הלל ובין הלל שאומרים ביו"ט וחנוכה כי הלל שאומרים אחר שמו"ע שהוא בחי' הודאה הוא גבוה יותר הרבה מבחי' הלל דפסוד"ז שהוא רק הכנה כו' וכמ"ש ועתה מודים כו' ועי"ז אח"כ ומהללים לשם תפארתך כו') וענין לשם תפארתך הוא ע"י זיווג ת"ת ומל', וצריך להבין למה נק' הזיווג ע"ש ת"ת והלא מל' מקבלת מכל הע"ס דז"א, אך הטעם הוא מפני שהת"ת הוא קו האמצעי ושיומשך גילוי או"ס שלמעלה מההשתלשלות הוא רק ע"י קו האמצעי, דהנה חח"ן הוא קו ימין בג"ה הוא קו השמאל ומה שהמל' מקבלת מב' הקווין הוא רק בבחי' עו"ע שיש ערך ושייכות זע"ז שמן השכל נמשך המדות ומן המדות נמשך הדבור וזהו דרך השתל' אבל שיומשך או"ס שלמעלה מהשתל' הוא רק ע"י בחי' ת"ת שכך יאתה בעיניו שיהי' לו תענוג מבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא וביטול היש לאין לפי שע"י ההשתל' מלמעלמ"ט הוא הכל מאין ליש אבל ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא הוא בהיפוך מיש לאין ועלה ברצונו כך שיהי' לו תענוג מזה כענין שתוק כך עלה במחשבה, וענין שם הוא בחי' מל' וזהו ומהללים לשם הוא ענין גילוי האור א"ס שלמעלה מהשתלשלות ע"י בחי' ת"ת והוא עיקר היחוד בבחי' מל' (ועפ"ז יובן יותר מ"ש בנטע רבעי ובשנה הרביעית יהי' כל פריו קדש הלולים, כי בשנה הרביעית הוא התגלות בחי' ת"ת כמשנ"ל ומבואר במ"א באריכות ע"כ אז דוקא הוא בחי' קודש הלולים ע"ד ומהללים לשם תפארתך דוקא) גם הנה ידוע שת"ת שבעליון נעשה כתר לתחתון הרי שת"ת יש לו שייכות לבחי' כתר שהוא התענוג וכמו מדבר מפואר נמשך התענוג וגם בחי' ת"ת הוא התכללות מכל הקוין ע"כ נמשך ממנו תענוג כמו ע"י התכללות הרבה גוונין יחד יש תפארת וענג כו', שע"י ההתכללות נמשך גילוי או"ס שלמעלה מההשתל' שהוא התענוג העצמי מקור התענוגי' שאין התענוג נמשך מדבר חוץ ממנו והוא בחי' כתר עליון ונמשך ומתגלה בת"ת שהוא הפאר והתענוג מן ההתכללות הגוונין כו', כמ"ש כה"ג גבי ג' סעודות דשבת שע"י התענוג מבחי' וירא את כל אשר עשה והנה טוב מאד עי"ז מתגלה אח"כ עצם התענוג כו'. והנה גילוי מ"ד דת"ת נמשך ע"י העלאת מ"נ דנוק' שמבררת רפ"ח ניצוצי' בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא והוא ג"כ מת"ת דנוק' דהיינו בחי' התכללות אהבה ויראה כמ"ש במ"א ע"פ והנה רבקה יוצאת כו' וע"פ נאוו לחייך בתורים כו', וזהו ענין יפת תואר כו', וזהו כמראה הקשת אשר יהי' בענן* כן מראה הנוגה הוא מראה כו' בחי'

יהי' בענן: בכתי' הנ"ל נוסף: כי כן מראה הנוגה שהעלאה מן בחי' שנתהפך הענן והחשך לאור הוא כמראה בקשת בג' גוונים שזהו ת"ת דנוק'.

ת״ת העליון ומזה יובן פי׳ ומהללים לשם תפארתך דוקא וז״ש וה׳ האמירך היום כו׳ ולתהלה ולשם ולתפארת והיינו כמו ומהללים לשם תפארתך.

והנה ועתה ע״י בחי׳ מודים אנחנו לך הוא בחי׳ הילול ומהללים כו׳ אבל לע״ל שיהי׳ הגילוי למעל׳ ונגלה כבוד הוי׳ אזי יהי׳ בבחי׳ ברכה, דהנה כתיב ויברך אלקים את יום השביעי כו׳ ליום שכולו שבת כי הנה* עתה בחי׳ שבת הוא עליות מ״ן ירידות התענוג לששת ימי המעשה ושם הוא בבחי׳ העלם כי הם ימי מלאכה לברר בירורים ועתה בשבת שנשלם הבירורים חוזר למקורו, ויכל אלקי׳ כו׳ כי בו שבת כו׳, והנה העלי׳ זאת צורך ירידה כי אחר שבת יש ו׳ ימים אחרים כי עדיין לא נשלמו הבירורים אבל לע״ל שיושלם כל הבירורים אז יהי׳ יום שכולו שבת דהיינו שלא יהי׳ ירידה עוד רק מנוחה לחה״ע, ואז יהי׳ בבחי׳ ברכה וז״ש ברכת ה׳ היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה פי׳ שלא יצטרך עוד לברר בירורים שזהו מלאכת וי״ו ימי החול ונק׳ עצב שפירושו ג״כ יגיעה ועמל כו׳ אלא יהי׳ יום שכולו שבת (והנה צריך ביאור קצת מהו ההפרש בין ומהללים למה שיהי׳ לע״ל בחי׳ ברכה הלא ההלל ג״כ התגלות, אך הענין דכבר נת׳ שיש חילוק גדול בין הלל לברכה שהילול הוא רק הארה בעלמא משא״כ ברכה הוא גילוי העצמות ממש וזהו ועתה מודים אנחנו לך פי׳ מהו״ע ית׳ אינו מושג כלל רק בבחי׳ הודאה בלבד אלא שמזה נמשך ומהללים לשם כו׳ שהוא רק הארה ועם היות שע״י ההודאה תחלה ממשיכים תוספ׳ אור לשם כנ״ל מ״מ אין זה עדיין גילוי הפנימיות ועצמיות ממש דהיינו מה שעתה מודים אנחנו לך בבחי׳ הודאה לך ממש יהי׳ לעתיד בבחי׳ ברכה וגילוי, וזהו ויברך אלקים את יום השביעי שהוא יום שכולו שבת משא״כ ועתה הוא בבחי׳ מודים ומהללים, דהיינו לך אנחנו מודים ולשמך מהללים כו׳.

ועפ״ז יש לפרש ג״כ ענין חנוכה דקבעום שמונה ימים טובים בהלל והודאה פי׳ לומר בהן הלל ולהודות לומר בו על הנסים בהודאה וכן בפורים אומרים על הנסים בהודאה וקריאת המגילה היינו הלולא, והיינו כי שבת ויו״ט הוא בחי׳ ברכה כמ״ש ויברך כו׳ אלא שעיקר הברכה הוא ליום שכולו שבת שאז לא תוסיף עצב עמה כנ״ל והברכה הוא כמ״ש שאו ידיכם וברכו את ה׳ להמשיך מבחי׳ קדש להיות בחי׳ קדוש בוי״ו וזהו הקדוש ברוך הוא שבחי׳ קדוש הוא בחי׳ ברוך מקדש העליון, ויש בחי׳ זו בכל יו״ט שהרי נקראו מקראי קדש וע״כ אסורים בעשיית מלאכה מחמת ברכות והתגלות קדושה זו בכל נפש כו׳, וזהו ראו כי הוי׳ נתן לכם את השבת פי׳ ראו היינו כמאמר איזהו חכם הרואה את הנולד כאלו רואה בראי׳ חושית ממש איך איך שהכל נולד מאין, וזהו ראו ואיך הוא לזה ע״ז אמר כי הוי׳ נתן לכם את השבת ושבת נק׳ שבת בראשית שהוא בחי׳ חכמה שהוא בחי׳ ראי׳ וכיון שה׳ נותן לכם את השבת תוכלו לבא לבחי׳ ראי׳ ממש והיינו בחי׳ ויברך שהברכה הוא הגילוי ועיקר הגילוי כשהוא בבחי׳ ראי׳ כי אינו דומה שמיעה

כי הנה . . (והנה צריך: שם נכתב בגליון: בביכל אדמו״ר נמתק.

לראי' ולע"ל ליום שכולו שבת יהי' ראי' כו' לעיני בשר ממש משא"כ בחנוכה אין הגילוי בנפש עד"ז דשבת כ"א בבחי' הודאה שהוא אפי' מרחוק כמו ארבעה חייבים להודות ע"י שנעשה להם נס והרי אף שהנס הוא התגלות אלקו' מ"מ אינו מושג עדיין מהות אלקות כלל מבחי' ראי' ממש רק שמודה לה' שאינו כמו שחשב עד הנה שיש ח"ו שינויים רק שזה הי' מחמת ההסתרה כו', משא"כ בשבת אינו שייך מצד הנס כ"א ממילא כו' ולכן שבת הוא גבוה יותר הרבה במדריגה ומ"מ יש מעלה ג"כ בחנוכה שהרי הודאה הוא במהו"ע ית' שלמעלה מעל' מכל בחי' הברכה וההמשכה דעכשיו כו' וכנ"ל. והנה פי' בהלל ובהודאה היינו שע"י ההודאה ממשיכים אח"כ הארה וגילוי כענין ומהללים לשם תפארתך כו', וזהו הדלקת נרות בחנוכה שהוא בחי' בהלו נרו כו' וכמבו"ל ענין המנורה וגולה על ראשו שמשם נמשך תוס' האור מהמקור שהוא בחי' הגולה וכמ"ש ג"כ במ"א.

בענין הלל ברכה והודאה. הלל הארה לשון בהלו נרו, וכן בעבודה הללוי' להמשיך גילוי המוחין י"ה שבנפש להתבונן כו' ואח"כ י"ה במדות הנפש, וכ"ז הוא כדי לברר נה"ב כמשל האור בשביל למצוא מה שבחשך, ושכל ומדות הם רק הארת הנפש ואח"כ ק"ש למסור נפשו באחד הנה המס"נ הוא למעלה מהשכל רק מצד עצמיות הנפש מזלי' חזי שא"א ליפרד מאלקות כו', וזהו שמע ישראל פי' בחי' ישראל שעלו במחשבה כו', א"כ זה שיומשך שרש ומקור הנשמה בחי' מזלי' להתגלות בנשמה שבגוף נק' ברכה כמו המבריך את הגפן שכופף קומתו, וכן למעלה יש בחי' הלל ע"ד יהללו את שם הוי' כו' ויש המשכה עצמי' בחי' דרך הוי' כמו מי שהולך בדרך שעצמותו ממש נמשך ולא הארה ועד"ז נא' ויעבור הוי' כו' ויקרא כו' וזהו ע"י התומ"צ ארחות הוי', ואולם שמו"ע הודאה איך שלמעל' היש ולמטה אין זהו הביטול שלמעלה ממס"נ שאין שום יש כלל וזהו למעלה מבחי' ברכה גילוי עצמות הנפש לבד אבל ביטול זה גילוי איך הוא קמי' ממש, וכך למעלה הנה ק"ש יחוד מאו"א ומקור ההמשכה מחיצוניות הכתר אשר הוא שרש הנאצלים א"כ הברכה רק גילוי השרש ע"ד כברכת השבטים אשר כברכתו ברך כו' וזהו בחי' דרך הוי' כי יו"ד חכ' כו' ושרשן מא"א וגילוי העצמי' והשרש זהו דרך כו', אכן תחה"מ גילוי ע"י אשר אינו ערך אפי' להיות שרש הנאצלים כי הוא בחי' תחתונה שבמאציל בחי' מקיף היותר עליון לכן הוא ע"י הודאה וביטול ובחי' זו בשמו"ע אצילות כמו שק"ש בבריאה אף שהוא יחוד או"א דאצי' רק שהגילוי יחוד זה בבריאה כי בינה מקננא בכורסייא ועד"ז בשמו"ע באצי' ולכן נק' התפלה בית ע"ש גילוי המקיף כי חכ' דא"ק מתלבש באצי' וא"כ שם הגילוי מכתר דא"ק כו'. והנה גם בג"ע יש ג' בחי', געה"ת יצי' וקדושים כו' יהללוך געה"ע בריאה ברכה או כענין קוב"ה אתא לאשתעשע קדוש וברוך היינו ברכה, ויש הודאה ע"ד מיכאל מקריב כו' עלייתן באצילות.

ג'* בחי' הלל ברכה והודאה, הלל יש בו שני פירושים יהללו י"ה ואח"כ כל השם הוי', והנה פסוד"ז נק' הלל כי יוצר אור ובורא חשך ופעולת

ג' : בכת"י הנ"ל נרשם : בביכל דאדמו"ר נכתב על הגיליון כך בזה"ל.

האור שע״י מוצאים ורואים חפץ כך ע״י האור מעלים הרפ״ח שנפלו בשבה״כ אבל ענין הברכה השפעה עצמיות, אך הוא איש אשר כברכתו, ובשבת כתיב ויברך כו׳ והוא ג״כ ק״ש וברכות והודאה לבחי׳ סוכ״ע שלמעלה מברכה והמשכה ולכן מאן דלא כרע במודים כו׳, ותחה״מ ע״י גילוי סוכ״ע והכלי לזה הוא ההודאה לבחי׳ סוכ״ע שלמעלה היש ולמטה האין כו׳, והנה ע״י גילוי סוכ״ע יהי׳ גילוי אור חדש, וזהו השמים החדשים כו׳, וזהו בחי׳ שמו״ע לכן התפלה למעלה מבחי׳ אשר כברכתו כו׳, וזהו ועתה כו׳ הוא רק בחי׳ הודאה שמהו״ע ית׳ אינו נתפס בשום ברכה והמשכה רק בבחי׳ הודאה, ועי״ז ומהללים כו׳ ת״ת ומל׳ כו׳ אבל לע״ל ויברך כו׳ יום שכולו שבת.

ועיין מ״ש בד״ה כה תברכו כו׳ ענין ג׳ ברכות דברכת כהנים, יברכך יאר ישא, יברכך אתעדל״ע לברך שיהי׳ אתערותא דלתתא והוא כענין ברכה שלפני המזון וזהו בחי׳ הלל שנמשך האור כדי להעלות רפ״ח וכ״ה בגמ׳ רפ״ו דברכות שלמדו לברך לפני המזון מקודש הלולים כו׳, ולכן אין חיוב ברכה זו דאורייתא כי זהו רק כמו בחי׳ הילול, ואח״כ יאר מ״ד שלאחר המ״ג זהו בהמ״ז דאורייתא בחי׳ ברכה וכן ברכת התורה דאורייתא, אח״כ ישא כו׳ בחי׳ סוכ״ע ושם ממשיכי׳ התחדשות שאפי׳ על כזית יוכלו לברך ועל זה נאמר ואני אברכם ואני אותיות אין זהו ע״ד ויברך דלע״ל*.

מצותה משתשקע החמה. בטו״ב הלכות חנוכה סי׳* הביא ע״ז מן ועמוד האש לילה, וק׳ דהא התם הי׳ עמוד האש בא קודם שישקע עמוד הענן כדאיתא פ׳ במ״מ דכ״ג ע״ב וברש״י שם וזהו דוגמת נר שבת שצריך להדליקו דוקא קודם שתשקע החמה ולא כדביתהו דרב יוסף יעו״ש, אף שבודאי גם היא הדליקה קודם בה״ש שהרי ספק חשיכה שהוא בה״ש אסור להדליק אלא עם חשיכה כדתנן דל״ד א׳ דהיינו סמוך לחשיכה קודם בה״ש ולרבה דקיי״ל כוותי׳ תומ״י משתשקע החמה הוה ביה״ש, וא״כ צריך מדינא להדליק קודם שתשקע החמה, וכך עשתה דביתהו דר״י, ור״י אמר לה שצריך להקדים מעט יותר כענין עמוד האש, משא״כ נ״ח צ״ל אחר שקיעת החמה דוקא, ונרות בהמ״ק הדליקו ודאי בערך פלג המנחה הרבה קודם שקיעת החמה.

קיצור. נר שבת קודם שקיעת החמה ונ״ח משתשקע החמה.

ב) **והנה** בענין משתשקע החמה הביא מ״ש בזהר ויצא קמ״ז ע״א ע״פ ובא השמש אל מקומו שואף כד אזיל שמשא למערב כו׳. ובמק״מ

דלע״ל : שם נוסף : לכן חנוכה מזכירין בהודאה וענין הודאה יש בה ב׳ בחי׳ בחי׳ א׳ גבוה מאד הביטול ב׳ הנמשך למטה הודאה כפשוטו יחו״ת אבל בשבת יחו״ע לכך בחנוכה א״א בחי׳ ברכה רק בהלל והודאה וכמו אוי״ר כו׳ וד״ל. (כך ניכתב על הגליון בביכל דאדמו״ר יחי׳).

סי׳ : תר״ע.

שם כשהלך זעיר הנק' שמשא למל'. ועמ"ש ע"פ וילן שם כי בא השמש שארז"ל במד"ר כי בא כו' לדבר עם אבינו יעקב בצינעא או כי בא השמש אתא שמשא, והיינו שבא למערב כו'. ובבה"ז שם דכ"ח ע"ג ד"ה ואל מקומו שואף שהשקיעה היא עיקר הזריחה כי כששוקע אור אבא ומאיר במל' להאיר בבי"ע זהו עיקר המכוון כו' וכשמאיר בבי"ע נשקע האור מאצי' דוגמת מ"ש בענין אדה"ר והאבות שנתנו מחייהם לדוד שהוא מל' ונחסרו שנים אלו מהם ואינו כמדליק נר מנר מפני שבי"ע רחוק מאצי' כו' כך יובן עד"ז ענין ובא השמש כו' ואז עיקר היחוד עליון, וזה"ע הדלקת נר חנוכה אז דוקא, נר הוא מל' וממשיכים בה האור משם הוי' הנק' שמשא. אך א"כ קשה מנרות בהמ"ק ונר של שבת שהם דוקא קודם השקיעה, ע"כ נ' כי יש ב' יחודים, הא' ע"ד שילוב אד' בהוי' וזהו ארוממך אלקי המלך מלמטלמ"ע ולכן בחי' זו הוא דוקא בעוד השמש זורח לחבר אליו המל', ע' ד"ה כי אתה נרי ובביאור שובה וסד"ה כדכד בענין ישפה, וסד"ה אד' שפתי תפתח בענין וזוקף בשם, ואע"ג שרגא בטיהרא מאי אהני, י"ל בטיהרא דוקא היינו בצהרים בתוקף היום משא"כ בין הערבים וע' זהר ויחי דף ר"ל ע"א ובפ' וישלח דף קע"ח א' ע"פ ייראוך עם שמש, וזה"ע תפלת המנחה וענין תמיד של בין הערבים ואז מקטיר קטורת ומדליק הנרות, שמן וקטורת ישמח לב, ולכן נאמר על תפלת המנחה תיכון תפלתי קטורת לפניך, ואליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה, ועמ"ש ע"פ ונחך ה' תמיד בזהר פ' תולדות, וזהו"ע יחוד ה' אלקים, ע"ד ויעש את שני המאורות הגדולים שהם ה' אלקים, כי נר כולל ג' יחודים כמ"ש בת"א סד"ה רני ושמחי.

קיצור. פי' משתשקע החמה ע"ד כי בא השמש כשמאיר במקור דבי"ע אז ממשיך יחוד עליון למטה, וא"כ נר שבת קודם השקיעה שעדיין לא בא השמש זהו היחוד באצי' ע"ד יחוד הוי' אלקים ע"י התורה וע"י חמימות רשפי אש ויחוד משתשקע החמה ע"ד יחוד הוי' אד'.

ג) **אבל** נ"ח זהו ע"ד הוי' אד' וגם שילוב הוי' באד', ואד' נק' כשיורדת לבריאה במק"מ ר"פ בראשית, וא"כ אז אינן בבחי' שני המאורות הגדולים אלא היא בבחי' המאור הקטן, וזהו כענין דאית שושנה ואית שושנה המל' כשהיא באצי' וכשיורדת בבריאה, וע' מזה בלקו"ת בשה"ש בביאור שחורה אני ד"ח ע"ב וע"ג פ"ב שעל בחי' הב' נאמר לכי ומעטי א"ע ונק' ראש לשועלים, וזהו משתשקע החמה ולשם ממשיכים היחוד ושילוב הוי' באד' יחיד חי העולמים מלך, וע' זח"ג קט"ו ב' והות דיירא בשוקא דבורסקי ר"ל במקום עיבוד עורות ע"ד כתנות עור וצריך לעבד שיהי' כתנות אור, וע' ת"א פ' בראשית בד"ה אעשה לו עזר.

קיצור. וזהו ע"ד דאית שושנה ואית שושנה בהיותם בארץ דיירא בשוקא דבורסקי עיבוד עורות ע' בד"ה אעשה לו עזר מבחי' שכנגדו וגם לשם ממשיכים הנר והאור שיהי' כתנות אור.

ד) **וע'** ביאור כי אתה נרי, נר שבת העלאה מלמטלמ"ע לכן בחי' זו קודם שקיעת החמה שתהי' המל' ברה כחמה חמימות ורשפי אש, ואל אישך

תשוקתך, וע' בזהר ר"פ וירא בפי' כחום היום ובת"א בד"ה וישב יעקב בפי' וחם הוא אבי כנען, וזהו"ע נר ה' נשמת אדם ע' סש"ב ס"פ י"ח, אך נשמות מבחי' עקבות משיחא נק' משתשקע החמה שאין בהם חמימות רשפי אש וכמ"ש בסש"ב פ' ט"ז וסד"ה מי אל כמוך בענין ואתם בנ"י לא כליתם, ובד"ה וארשתיך לי כלה חיגרת, ע"כ צריך להמשיך גם שם בחי' נר, והיינו מבחי' והוי' יגיה חשכי שהעיקר יחוד הוי' אד' ע"י קבלת עול ע' בד"ה ועתה יגדל נא כח אד'. ולקרב ענין ב' בחי' נר אלו אל השכל, י"ל ע"ד שנת' בד"ה המגביהי לשבת שיש ב' בחי' נר, הא' נר של הנשמה שהיא מלמטלמ"ע ועי"ז אח"כ כי נר מצוה ותורה אור מלמעלמ"ט וזהו נר דשבת שצ"ל ב' נרות א' נגד זכור וא' נגד שמור, וע' מענין זכור ושמור בד"ה זכור ושמור בדבור א' נאמרו, אך נר חנוכה משתשקע החמה ואין בחי' חום ורשפי אש כו' צ"ל להפך להתחיל מלמעלמ"ט ע"י תומ"צ ועי"ז ימשיך אור החו"ב ואז ג"כ יומשך היחוד, עמ"ש ע"פ ועבד הלוי הוא בענין מ"ש בזח"א קל"ג א' יעקב משמש במרום, וע' בלק"ת סד"ה ואהי' אצלו אמון בפי' ממושבותיכם תביאו, ועי"ז עד שתכלה רגל, רגלא דתרמודאי, ע"ד שע"י שעוסקים בתומ"צ יצרם מסור בידם, וזהו משלחי רגל השור והחמור, פ' לפני אידיהן ד"ה ב', וע"ד בפיך ובלבבך בסש"ב פי"ז, ותרמוד ע' במ"ב סי' ח' ובד"ה וספ"ק דיבמות, תרמוד אותיות מורדת המורדת על בעלה כי בועליך עושיך וזהו היצה"ר, מוכרי עצים דקים פי' עה"ד טו"ר, מן השוק כי ואליך תשוקתך ושוק רה"ר טורא דפרודא משלי ז' ח' ויבן את תרמוד* שהבין בחי' תרמוד ע"ד אל גנת אגוז ירדתי זח"א די"ט סע"ב, א"נ ע"ד כלב נק' בן מרד שמרד בעצת מרגלים.

קיצור. נר שבת מלמטלמ"ע ע"כ קודם שקיעת החמה שיש מבחי' כחום היום, לחם הפנים חם כיום הלקחו, אשה אש ה' ומ"מ ב' נרות שמור וזכור, נר נשמת אדם ונר מצוה, אך בית יעקב ע"ד ואתם בנ"י לא כליתם, וע' ד"ה בחודש השלישי, או זרע בהמה, עכ"ז אפשר להמשיך נר יחוד הוי' אד' ע"ד ועתה יגדל נא כח אד' ועי"ז ההמשכה שמלמעלמ"ט נמשך וצדקה תרומם בד"ה ושמתי כדכד, וע' סד"ה מחצית השקל ברע"מ פקודא בתר דא, ומזה נמשך יעקב משמש במרום, ועי"ז עד שתכלה רגל משלחי רגל השור, הפך כתבו לכם על קרן השור. ע' מענין קרן בע"י פא"ט בד"ס בל' הרשב"א. רגלא דתרמודאי, וע' מענין בן מרד.

ה) **או** י"ל מן השוק ע"ד שוקיו עמודי שש (ור"ל איך מכלין רגל של היצה"ר מן השוק זהו ע"י שממשיכים בחי' שוקיו עמודי שש בחי' ואתה עמדת להם, והיינו ג"כ הברייתות כדלקמן אות וא"ו, ולכן הם מיוסדים ע"י אדני פז חב"ד) זה העולם, במד"ר בשה"ש ופ' נשא רפ"י ע"ש, שנשתוקק הקב"ה לבראתו ותשוקה זו כדי שיהי' לו דירה בתחתונים, שוקיו נו"ה שהם מאירים בעשי' בד"ה אז ישיר אגוסטוס יושב, עמודי שש ע' זח"ב קפ"ג א' עמידה בעלמא דדכורא שש ו"ק גם אבני שיש תר"ך, נה"י שרשם מהכתר,

---

* משלי ז' ח': כ"ה בב' כת"י. וצ"ע הכוונה.

ביאור חגרה בעוז וביאור אלה מסעי השני, ע״פ והארץ הדום רגלי, אדני פז חב״ד, ענין ב׳ עמודים יכין ובועז, תר״ך עמודי אור, ווים לעמודים נמרוד ל׳ מרד זהו תרמוד. והנה ע״י ויאבק איש כו׳ ויגע בכף ירכו כו׳ לכן צריך שתכלה רגל היצה״ר מן השוק הנ״ל והיינו נר לרגלי דבריך כענין והוי׳ יגיה חשכי וסד״ה כיצד מרקדין וב״ה בהילו נרו כו׳, ויבן את הצלע כו׳.

ו) **וגם** כי יש רגל בקדושה וכמו ג׳ רגלים, ועד״ז פי׳ בפע״ח רגל ע״ב סק״א חו״ב מלבישים נו״ה דעתיק, וע׳ בלק״ת בשה״ש סד״ה קול דודי בענין מדלג כו׳, ועמ״ש ע״פ ולא זכר הדום רגליו, והנה הברייתות נק׳ רגלין שהם לבר מגופא ע׳ ד״ה מה יפו בענין חמוקי ירכיך מה ירך בסתר אף ד״ת בסתר והברייתות בחי׳ חב״ד שבנה״י, וע׳ בד״ה ששים המה השני, גם על שלשה דברים העולם עומד מבחי׳ עמודי שש, וזשארז״ל ספ״ק דב״ק י״ז א׳ בענין משלחי רגל השור והחמור נחלת ב׳ שבטים כו׳ ע״י תורה וגמ״ח, וזהו עד דמאטו רגלין ברגלין זהר פקודי רנ״ח.

ז) **וי״ל** ג״כ עד דמטו רגלין ברגלין שימשיכו המשכת נו״ה דע״ק שיאירו בנו״ה דז״א, וזה״ע הרגל בהשוק שבבחי׳ שוקיו עמודי שש מאירים חו״ב הנק׳ רגל כנ״ל ע״ש שמלבישים נו״ה דע״י כנ״ל וזהו ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים, עד מדרך כף רגל, ביום ההוא ע״ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, רגליו הם אותיות, ושוקיו עמודי שש הם אותיות שבהם נבראו העולמות בחי׳ אתה מחי׳ את כולם אך רגליו הם אותיות שלמעלה מהאצי׳ ע״ד טנת״א בחי׳ טעמים כו׳, ואתא מרבבות קדש וימשיכו אותיות העליונים באותיות דז״א, וזהו והבאת שלום בין אדם א״א לחבירו ז״א, וגם כי ז״א נק׳ כמראה אדם כו׳ זח״ב דף קנ״ב סע״א, וגם ג׳ רגלים הם באצי׳ נה״י ונק׳ מועדי ה׳, ויש כמו״כ מועדי דעצמות המאציל נק׳ ג״כ ג׳ רגלים והיינו נה״י דע״ק וצ״ל עד דמטו רגלין ברגלין וכ״ז ע״י ג׳ עמודים תורה ועבודה וגמ״ח.

ח) **והנה** עי״ז נדחו רגלי היצה״ר שקר אין לו רגלים, או י״ל בענין משתשקע החמה עדמ״ש במד״ר פ׳ בא פט״ו דק״ל ע״א בענין ברה כחמה שעמדו נגד אנטיוכס ששמה חמה מונין לחמה השמש גבור יעו״ש, ומתתי׳ עמדו כנגדו והם ברחו ממנו ע״כ משתשקע החמה כו׳, לפ״ז חמה ע״ד וחם הוא אבי כנען כפשוטו חום של היצה״ר כו׳ ועמ״ש בענין שמש בגבעון דום, ולכן דוקא משתשקע החמה מדליקים נרות שיהי׳ בחי׳ יפה כלבנה וגם ברה כחמה ע׳ באו״ת ע״פ ועינינו מאירות כשמש וכירח, וזה״ע והי׳ אור הלבנה כאור החמה כו׳, לפ״ז מה שנרות המנורה מדליקים מבעו״י קודם שתשקע החמה זהו כי בבהמ״ק מאיר שמש ומגן הוי׳ אלקים שלכן במקדש היו אומרים את השם ככתבו ע״כ הנרות שבמנורה מקבלים מבחי׳ שמש הוי׳ כדמשמע בזהר ר״פ בהעלותך, אבל נרות חנוכה שהם מבחוץ ששם יש חמה הנ״ל הנמשך ע״י הנרתק ע״כ מדליקין משתשקע החמה, ועוד כי בחנוכה שמונה נרות וזהו אחר שיהי׳ אור הלבנה כו׳ שמונה נימין שמונה נסיכי אדם, תן חלק לשבעה וגם לשמונה, או י״ל עדמ״ש במד״ר פ׳ דברים

ע״פ והנכם היום ככוכבי השמים אמר לפניו רבש״ע למה לא משלת בניך כחמה ולבנה שהם גדולים מכוכבים כו׳ חמה ולבנה יש להם בושה לע״ל שנא׳ וחפרה הלבנה ובושה החמה כו׳ אבל הכוכבים אין להם בושה לעולם כו׳ ולא יבושו עמי לעולם, והנה כוכבים הם ברקיע תמינאה שהיא בינה שלמעלה מחמה ולבנה, ולכן בסוכה צ״ל צילתה מרובה מחמתה וצ״ל כוכבים נראים מתוכה, ועמ״ש מזה קצת בלק״ת ר״פ ויקרא, ולכן חנוכה ג״כ שמונה ימים כמו סוכות ושמונה נרות המשכה מבחי׳ רקיע תמינאה ע״כ מצות נ״ח דוקא משתשקע החמה להורות שגם לע״ל דכתיב ובושה החמה וזה״ע שקיעת החמה, והכוכבים אין להם בושה, וזהו״ע שב״ש מדמים סדר הדלקת נ״ח לפרי החג משום שהוא ענין א׳ עם סוכות מבחי׳ רקיע תמינאה כו׳, וב״ה לא פליג רק משום מעלין בקדש.

שייך לעיל בענין המורדת כו׳ הנה כי בועליך עושיך שעשאה כלי ע״ד שעושין מגולם צורה, וע׳ מענין הכלי בד״ה לא תהי׳ משכלה, ובד״ה הנותן לשכוי בינה ענין יסוד דנוק׳ ובביאור נשא, ונק׳ בחי׳ זו ציון, והוא הנק׳ באר עלי באר, ומורדת ע״ד עמלק יודע רבונו ומכוון למרוד בו, ע״י אשר אתם זונים. והנה בתולה כתובתה מאתים ע״ד ומאתים לנוטרים את פריו, ואולך אתכם קוממיות, וב״ד של כהנים ת׳ זוז, ת׳ עלמין דכסופין.

סד״ה אז ישיר, וישב ה׳ מלך כי בעמידה נמשך דרך נה״י וממל׳ רגלי׳ יורדות משא״כ בבחי׳ ישיבה וזה שתכלה ע״י הדום רגלי, וגם הלידה זהו למעלה מנה״י סד״ה ראו כי נתן כו׳, מזוזה ונ״ח דוגמת כל עיסקא דשבתא כפול זכור ושמור וכן ציצית ותפילין, משתשקע ע׳ ואתחנן דתקס״ג פני משה כפני חמה שמש ומגן ברית, אעפ״כ ע״י נ״ח דוגמת מחשבה טובה הקב״ה מצרפה למעשה בסש״ב פ׳ ט״ז, ועי״ז שתכלה רגל כו׳, ע׳ לק״ת בשה״ש ד״ז ע״ג על רגל אחד פי׳ במא״א במ״מ לא״א בקול ברמה דף ה׳ ע״ב פי׳ ע״ד עולם התהו זת״ז, משא״כ בתיקון ג׳ קוין ג׳ רגלין על שלשה דברים העולם עומד כו׳ וע׳ בד״ה קול דודי דילוג ברגל א׳, ואפ״ל שרצה רק בחסד ולא ע״ד בכל מדה שמודד לך כו׳ גם שם הי׳ רגל א׳ הוד.

נעשה בו נס והדליקו בו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאום יו״ט בהלל והודאה, משמע דהלל והודאה שייכים לנס שנעשה במה שהדליקו ממנו ח׳ ימים. וצ״ל מהו ענין ההלל והודאה לפי זה יותר מעיקר הנס מה שנצחום כו׳. הנה יש ג׳ בחי׳ הלל ברכה והודאה, ופסד״ז נק׳ הלל בגמ׳ פי״ז דשבת, ואח״כ יש ברכות ק״ש, ואח״כ בשמ״ע מסיים בהודאה מודים אנחנו לך. והנה הלל הוא לשון שבח וגם לשון בהילו נרו הארה בבחי׳ גילוי, והכל א׳ כי זה נמשך מזה כמו עד״מ שמשבחי׳ את האדם במעלות ומדות שיש בו עי״ז מעוררים את המדות לצאת מן ההעלם אל הגילוי, וכך יובן עד״מ למעלה שזהו פי׳ הללוי׳ שיצא שם י״ה מההעלם אל הגילוי להיות

בחי׳ היו״ד חכ׳ מלמע׳ מן החכ׳ מבחי׳ ישת חשך סתרו שנק׳ חשך לפי שהוא למעלה מבחי׳ חכ׳, ושיומשך בחי׳ חכ׳ זהו בחי׳ אור וגילוי וכברק המבריק מתוך החושך, וזהו י״ה שמהיו״ד נמשך ה׳ בחי׳ תרין ריעין כו׳, ואח״כ הללו את שם הוי׳ היינו כללו׳ שם הוי׳, כי ו״ה הם המדות חסד דרועא ימינא כו׳, וצריך להמשיך גילוי המדות כי לאו מכל אינון מדות איהו כלל וכמ״ש חסד יבנה, וגם להמשיך גילוי י״ה בו״ה להיות המשכת חכ׳ במדות שתהיינה גם המדות בבחי׳ ביטול לך ה׳ הגדולה כו׳, וגילוי אור זה הוא ע״י השבח שהתחתונים מפארים ומשבחים להקב״ה איך שהוא חסדן וכמ״ש זכור רחמיך וחסדך כו׳ עי״ז הוא זוכר חסדי אבות וממשיך החסד מההעלם אל הגילוי כו׳, וע׳ בסידור בפי׳ הללוי׳ הללי נפשי את ה׳ כו׳, וזהו נר הוי׳ נשמת אדם שנשמת אדם ע״י שמשבח ומפאר להקב״ה הוא בחי׳ נר להאיר ולהמשיך גילוי שם הוי׳, וזהו הללי נפשי את ה׳, אך הארה זו הוא ע״י שממשיך ג״כ גילוי שם ה׳ בנפשו, וז״ע פסד״ז שנק׳ הלל להאיר ולהמשיך גילוי אלקו׳ בנפשו ע״י השבחי׳ בגדלות א״ס ב״ה, כי בנה״א יש ע״ס ג׳ שכליים וז׳ מדות שזהו בחי׳ הארת שם הוי׳ י״ה הם חו״ב שבנפש ו״ה הם השבעה מדות, וצריך להאיר ולהמשיך בחי׳ אלו מההעלם אל הגילוי ע״י שמשים שכלו והשגתו בשבחי׳ אלו ועי״ז נמשך ונתעורר ג״כ המדות כי לפי שכלו יהולל איש הם המדות, וגם צ״ל המשכת י״ה בו״ה, כי הנה מהמדות יש יניקה לחיצוני׳ ע״ד לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל כמו מאהבה שבקדושה נמשך בהשתל׳ המדרגו׳ להיות תאוה גשמיות וכן מיראה שבקדושה, יראה רעה וכעס כה״ג, וכן יש בנה״ב ז׳ מדות רעות הרע וצריך לבררם ולהפכם להתכלל בקדושה עליונה שתהיינה המדות כולן לה׳ בבחי׳ ביטול לך ה׳ הגדולה והגבורה כו׳, והבירור הוא בחכמה כי בחכמה אתברירו וכתיב והחכמה תחי׳ משא״כ במדות לבד הי׳ שבירה כדכתיב וימלוך וימת כו׳, ולכן אומרים בפסד״ז הללוי׳ להמשיך גילוי אור חו״ב בנפשו והחכמה תחי׳ ותאיר כל הז׳ מדות וזהו שפסד״ז היא תפלת היצירה, והנה כתיב יוצר אור ובורא חשך והרי בריאה למעלה מיצירה, אלא שהוא ע״ד המל׳ דהמשכת חכ׳ מלמעלה מן החכ׳ נק׳ כמו אור הנמשך מבחי׳ ישת חשך סתרו כו׳, וכך הוא ג״כ בענין יצירה ובריאה כו׳, וכן המדות דנה״א נק׳ יצירה. והנה זהו בחי׳ חשך שלמעלה מהאור, אך עולם העשי׳ הגשמי נאמר בו כי הנה החשך יכסה ארץ שהוא חשך גשמי שנראה העולם ליש ודבר נפרד ופעולת האור הוא שיאיר את החשך וכך הוא המשכת בחי׳ פסד״ז שנק׳-יצירה ואור להאיר את החשך דעשי׳, כי לגבי עשי׳ גשמיות נק׳ היצירה אור גדול, וכמובן ממ״ש במ״א בענין עתידה א״י שתתפשט* כו׳ ע״ש.

והנה כשהאור מאיר את החושך עי״ז נראים ונגלים הדברים שלא היו נראים מתחילה, כמו איזה חפץ טוב או שארי דברים ספונים, וכמ״כ כאן הנה הכסיל בחשך הולך ויצה״ר נק׳ זקן וכסיל, והחכ׳ שהיא היפך הסכלות נק׳ אור ועי״ז נראים ונתגלים הרפ״ח ניצוצים שנפלו בשבה״כ בבחי׳ חשך

---

* בענין עתידה א״י שתתפשט: ראה לקו״ת במדבר פט, ב. מאמרי אדמו״ר הזקן — הנחת הר״פ ז״ל — ע׳ קי.

דעשי׳ וזהו בחכ׳ אתברירו, וז״ש בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כו׳ שע״י המשכת החכמה ודעת אלקי׳ ע״ז יתהלל ויאיר נפשו ויברר המדות דנה״ב, וזהו מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו, כמו ע״י המצרף והכור יתגלה הכסף והזהב מתוך הסיגים, ומתחלה לא הי׳ ניכר הכסף כלל מרוב הסיגים, כך איש לפי מהללו שע״י ההילול והמשכת אור היצירה בפסד״ז מתגלי׳ הניצוצי קדושה שבחשך העשי׳, והוא מה שנהפכים המדות דנה״ב שתהיינה לה׳ בבחי׳ ביטול כנ״ל, וזהו רפאני כו׳ רפואת הנפש וכן תשובה נק׳ רפואה, וכ״ז ע״י כי תהלתי אתה כו׳, וכנודע ממאמר וב״ה אומרים כלה נאה וחסודה כו׳ ואפי׳ היא חיגרת כו׳, שע״י ההילול מתרפאים אז ודלג כאיל פיסח כו׳, והנה נודע דניצוצי׳ שנפלו בשבה״כ שרשן גבוה מאד, ולכן אחר שמתבררי׳ ע״י ההילול והאור הרי אז הם חשובי׳ וספונים יותר מהאור עצמו, כמו המדליק נר למצוא מרגליות שנאבדה ממנו במקום החשך, וזהו ויצר את האדם שבחי׳ אדם נק׳ יצירה ויוצר אור, אור הוא רק הארה בעלמא ולכן יוצר אור ובורא חשך כנ״ל, וע״י אור זה מאירים הניצוצי׳ שבחשך העשי׳ ששרשן גבוה יותר מהאור כו׳, ולכן והחיות נושאות את הכסא ובחי׳ אדם שעל הכסא בחי׳ ויצר כו׳ לבחי׳ שלמע׳ מבחי׳ אדם, וכך ע״י בירור מדות דנה״ב בפסד״ז ע״י ההילול והארת הנה״א ע״ז מגביהים בחי׳ נפה״א שנק׳ ויצר את האדם כו׳ לבחי׳ שלמעלה ממנו, וזהו שבא אח״כ ק״ש וברכותי׳ שנק׳ תפלת הבריאה ובורא חשך שהוא החשך שלמעלה גם מהאור וההילול דיצירה והוא בחי׳ ומדריגת ברכה שהוא אחר ההלל, כי בשבת כתיב ויברך אלקים את יום השביעי, וברכה זו היינו שבשבת נפתחים ומתגלים אורות עולם הבריאה, משא״כ בששת ימי המעשה ההשפעה ע״י יצירה ועשי׳ וכמ״ש בפע״ח. נמצא מובן שבחי׳ ברכה הוא בבריאה, ולכן גם ק״ש וברכותיה שהן תפלת הבריאה זהו בחי׳ ברכה, וא״א לבוא לבחי׳ ברכה זו כ״א ע״י ההילול ופסד״ז תחלה ע״י שמאיר את החשך דעשי׳ ואז יומשך בחי׳ ובורא חשך שהוא מה שלמעלה מהאור כו׳ כנ״ל.

והנה להבין מהו ענין ק״ש לבחי׳ ברכה, יובן עפמ״ש במ״א (בד״ה צאינה וראינה*) להבין מה שנק׳ שם הוי׳ בלשון חכמי׳ תנאים ואמוראים בשם הקב״ה, והיינו כי פי׳ מלת קדוש בוי״ו שהוי״ו מורה על המשכה שהוא המשכת קדושתו ית׳ להחיות כל העולמות, והארה והמשכה זו אינה כדמיון הנשמה המתפשטת בתוך הגוף להחיותו ולקיימו שהיא מתפעלת ממקרי הגוף לפי שהיא מלובשת ממש בתוך הגוף כו׳ משא״כ ההארה וההמשכה שממנו ית׳ להחיות ולהוות העולמות היא בחי׳ קדוש ומובדל אלא שהוא קדוש בוי״ו שמורה על המשכה צופה ומביט עד סוף כל הדורות כו׳ אני ה׳ חוקר לב ובוחן כליות כו׳, והמשכה זו היא מבחי׳ קדש שהוא למעלה מעלה מבחי׳ קדוש בוי״ו כי הוא בחי׳ שאינו בגדר עלמין כלל, וזהו לשון הקב״ה שהקדוש בוי״ו שהוא ענין ההמשכה להוות ולהחיות נבראים הוא ברוך ונמשך מקה״ע תמיד בכל דור ודור, אך הגורם להשפיע שפע וברכה והמשכה מקדה״ע להיות

---

* בד״ה צאינה וראינה: לקו״ת שה״ש כא, ב.

קדוש בוי"ו הם ישראל ועז"נ שאו ידיכם קדש וברכו את ה׳, ופי׳ ידיכם הם ב׳ פסוקים שבק"ש שמע ישראל ובשכמל"ו והם יחו"ע ויחו"ת בחי׳ ימינו תחבקני זהו יחו"ע ובחי׳ דרועא שמאלא זהו יחו"ת, וע"י ב׳ ידים אלו וברכו את ה׳ והיינו רמ"ח תיבין דק"ש המשכת בחי׳ רמ"ח אברים דמלכא שהוא בחי׳ אדם שעל הכסא כו׳, וזהו מעלה אני עליכם כאלו עשאוני יעו"ש באריכות, הרי מבואר דק"ש הוא בחי׳ ברכה, וזהו פי׳ הקב"ה.

ועניו הודאה הוא בחי׳ שמ"ע וכמ"ש במ"א ע"פ יהודה אתה כו׳*, והענין דהנה איתא בזהר בפ׳ משפטים (דף ק׳ ע"א) מאן דלא כרע במודים לא קם בתחה"מ, מזה מבואר דיש שייכות לבחי׳ הודאה דייקא עם תחה"מ, כי הנה ארז"ל העה"ב אין בו אכילה ושתי׳, ופי׳ הרמב"ן דהיינו בתחה"מ שעם היות שיקומו בגופים אעפ"כ לא יצטרכו חושי הגוף ליזון בטבעי׳ כמו אכילה רק הגוף הגשמי יהי׳ ניזון ג"כ מהשגות אלקו׳ נהנין מזיו כו׳, והיינו מפני שיאיר אז אא"ס שלמעלה מהשתל׳ בחי׳ סוכ"ע ואז יכול אף הגוף ליזון ולחיות מבחי׳ גילוי אלקו׳ כי שם כחשוכא כאורה ושוה בחי׳ עשי׳ עם אצי׳ ממש, וזהו ויברך אלקים את יום השביעי היינו יום שכולו שבת אלף השביעי שאז יומשך סוכ"ע בבחי׳ גילוי ממש בבחי׳ ברכה והמשכה עד שגם הגוף יהי׳ ניזון מגילוי אלקות, אבל עכשיו אין גילוי מסוכ"ע כלל רק בבחי׳ הודאה וביטול לבד, וזהו ועתה אלקינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך, פי׳ ועתה בכל שיתא אלפי שני הוא בחי׳ מודים אנחנו לך למהו"ע ית׳ א"א לנו להשיג כ"א בבחי׳ הודאה וביטול, ומהללים הוא בחי׳ לשם כו׳, ולע"ל הוא ויברך הוא בחי׳ ויברך מ"מ אין זה מבחי׳ גילוי סוכ"ע ממש, ועוד שהגילוי רק בפנימי׳ העולמות אבל בחיצוני׳ העולמות לא נמשך ברכה והמשכה זו בבחי׳ גילוי ממש עד לע"ל, ואעפ"כ בשבת אומרים מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה׳, פי׳ לפי שבשבת הוא בחי׳ ברכה ע"כ טוב להודות שיוכלו להגיע לבחי׳ הודאה וביטול יותר מבחול כו׳, כי יש כמה וכמה בחי׳ ומדריגות בהלל ברכה והודאה וכמאמר יהללוך סלה פי׳ בלי קץ שיש כמה בחי׳ הלל כו׳ וכענין משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול וכן בברכה והודאה.

והנה בשבת הוא בחי׳ ויברך כו׳, אך בחנוכה א"א להיות ההמשכה ע"ד בשבת אלא בהלל והודאה, וכענין ועתה מודים ומהללים כו׳, ומ"מ בחי׳ הלל זה הוא למעלה מעלה מבחי׳ פסד"ז שבכל יום שהוא קודם שמו"ע אבל הלל זה נתקן אחר שמו"ע, ועתה מודים אנחנו לך בבחי׳ הודאה וביטול לך ממש עי"ז אח"כ ומהללי׳ לשם הארה והמשכה עליונה יותר, וכמ"ש בס׳ הקבלה בפי׳ נורא תהלות ב׳ תהלות תהלה עליונה תהלה תחתונה וכענין יהללוך סלה דהיינו בג"ע ודרך כלל יש ב׳ בחי׳ געה"ע וגעה"ת כו׳ וזהו ומהללי׳ לשם תפארתך. והנה שייכות הלל לנרות הוא כי הלל ג"כ לשון בהילו נרו כו׳*.

---

* ע"פ יהודה אתה כו׳: ראה תו"א מה, ג.

* בהילו נרו כו׳: בהכת"י מצויין אח"כ: שבת חנוכה תקצ"ו.

תורת אדמו״ר שי׳ מה שאמר שבת חנוכה שנת תק״ע

נר חנוכה* מצוה להניחה משמאל כדי שתהי׳ נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין כו׳, צ״ל הטעם שאין הנר חנוכה ג״כ בימין כמו המזוזה, אך הענין יובן בהקדים ביאור מ״ש כל אשר חפץ הוי׳ עשה וכתיב בדבר ה׳ שמים נעשו ובעש״מ נבה״ע שהי׳ מאמר ודיבור ולא נברא בחפץ ורצון בלבד. והענין כי הנה נודע שבכל הדברים יש חומר וצורה, שהחומר הו״ע המדבר שהוא בכללותן דהיינו להיות שמים וארץ או שמש וירח, והצורה היא כל ציור וכל תמונה במראה ושטח שיש בכל דבר ודבר בדמותו וצלמו על איזה אופן נעשה כמו השמים והארץ הם כדורים ומן הארץ לרקיע כו׳ והשמש והירח הם גלגלים מאירים, וכן עד״ז בכל דבר נברא. והנה החומר נברא בדבר הוי׳ ובע״מ שבמאמר יהי אור נתהווה בחי׳ האור מאין ליש, וכן במאמר יהי רקיע נתהווה הרקיע מאין ליש, אבל אופן צורת הרקיע בדמותו וצלמו הוא נעשה בחפץ הוי׳ שלא בא לכלל גילוי בדיבור או מאמר (הג״ה, ויש לזה גילוי בגמ׳ רפ״ב דחגיגה דאמרז״ל בשעה שברא הקב״ה את העולם הי׳ מרחיב והולך כו׳ עד שגער בו הקב״ה והעמידו והיינו דכתי׳ אל שדי שאמרתי לעולם די, ע״כ הגה״ה) דלכאורה אינו מובן שהרי הוא ית׳ ברא העולם מאין ואפס המוחלט וא״כ התהוות כל נברא הוא מהחיות שהמשיך לו ה׳ ית׳ ע״י עשרה מאמרות שבחי׳ צירופי אותיות אלו הן הן חיות כל נברא המהווה אותו ומקימו מאין ליש, וכמארז״ל גבי בצלאל שיודע הי׳ לצרף האותיות שנברא בהן שמים וארץ, וא״כ כיון שחיות וקיום כל נברא משמים ושמי השמים עד שלשול קטן שבארץ הוא רק מבחי׳ אותיות דע״מ ומחילוף האותיות ברל״א שערים כנודע, א״כ ממילא מובן שא״א להנברא להתפשט יותר מכפי שיעור החיות הנמשך בו ע״י צירופי אותיות אלו, וא״כ איך יתכן זה שארז״ל שהי׳ העולם מרחיב והולך עד שהוצרך הקב״ה לגעור בו ולומר די הלא הוא ית׳ מכיר בראש מה שיהי׳ בסוף וא״כ בודאי המשיך והאיר מאורו ית׳ האותיות דע״מ כפי צורך להתהוות כל נברא כפי שעתיד להיות תמונת הנברא הוא וגודלו ומדתו, ואם האותיות נמשכו רק כפי מה שיהי׳ מזה התהוות הנברא כמו שעלה ברצונו ית׳ א״כ מהיכן יהי׳ העולם מרחיב והולך יותר מהכח המהוה ומחי׳ אותו הלא הוא אפס ואין ממש בלעדי כח זה המלובש בו ומהוה אותו מאין בכל רגע. אלא מוכרח הדבר כנ״ל שלא בא לכלל גילוי בדיבור ואותיות דע״מ רק כללות חיות להוות ולהחיות הנברא ההוא כמו עד״מ ממאמר יהי אור נמשך חיות כללי לאור היינו שיתהוה מאין ליש בריאה המאירה כמו מאור השמש עד״מ, אבל איך ומה יהי׳ תמונת בריאה זו אם יהי׳ כדורי או שאר תמונה וכן שיהי׳ גודלו כך וכך כמו שהשמש עד״מ הוא קס״ז פעמים מן הארץ, זה לא נתבאר בדיבור ומאמר זה, כ״א זה נעשה ע״י חפץ ורצון ה׳ ית׳ לבד שלא בא לכלל גילוי בדיבור, וזהו שמצד חיות הנמשך לעולם מצירופי אותיות דע״מ הי׳ מרחיב והולך כי בהחיות

נר חנוכה: לשון התו״א מא, ד עם הגהות.

הזה לא נמשך כלל איך יהי' תמונת הנברא לכן הי' מרחיב יותר מכפי שצ"ל עד שגער בו הקב"ה, פי' כי הנה נודע שבבחי' רצון העליון ג"כ כלולים המדות חסד וגבורה והנה עצם ההמשכה והחיות נמשך מבחי' חסד שברצון אבל המדה והשיעור לכל דבר שיהי' כך וכך עד פה תבוא ולא יותר זהו מבחי' גבורה עליונה שברצון העליון לכן נק' גערה כו', שמבחי' גבורה זו נמשך המדה וקצבה לכל ברי' וכנודע בענין קו המדה וקנה המדה הנזכר בפסוק עמד וימודד ארץ ואפי' התורה נמשכ' מבחי' מדה כמ"ש ארוכה מארץ מדה והיינו לפי שכלולה ג"כ מחו"ג שברצון העליון כמ"ש מימינו אש דת, וזהו שנאמר כן יהי' דברי אשר יצא מפי כו' עשה את אשר חפצתי שהדיבור בטל לגבי בחי' חפץ ורצונו העליון ב"ה שהוא למעלה מעלה מן הדיבור, ומשארז"ל שאמרתי לעולם די ידוע דמצינו אמירה בלב).

ב) **והנה** מה שמצינו שנברא החומר במאמר ודיבור ולא נברא הכל בחפץ הוי' ורצונו לבד הוא מפני כי לא הי' גילוי מאין ליש רק שהי' העולם בטל במציאות ממש רק עיקר הגילוי הוא ע"י דבר הוי' כי הוא צוה ונבראו פי' צוה ל' מצות המלך כי מל' מכ"ע אין מלך בלא עם שבחי' מל' הוא בחי' התנשאות והסתלקות שלא יאיר ויתגלה אלא בבחי' שם בלבד, וזהו יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו כמו עד"מ מלך בו"ד שמלכותו הוא שם בלבד אשר נק' על מדינתו (כך למעלה בחי' מל' הוא התנשאות והסתלקות המהות והעצמי' ושיומשך רק מבחי' שם בלבד) אבל לא בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל ממש, והתלבשות הוא למטה שר של מים ושר של אש כו' שהם מקבלים משמרי האופנים, ויש גבוה מעל גבוה שמקבלים ג"כ בדרך עילה ועלול גם המלאכים שהם שכליים נבדלים שהן פני ארי' ופני שור שבמרכבה, אבל החיות של פ"א ופ"ש הוא יש מאין, (וביאור הענין יובן ממ"ש במ"א ע"פ אני ישנה כו' והוא שצ"ל מהו פי' שאנו אומרים שהבריאה היא מאין ליש, מהו מאין הלא ממך הכל כתי' והוא ית' היש האמיתי. והענין הוא דהנה כתיב לך ה' הגדולה והגבורה כו' לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש כו', וצ"ל למה אומר על בחי' הממלכה בפ"ע לך ה' ולא חיברה עם מדת הגדולה והגבורה כו', ועוד צ"ל דהנה מדת הממלכה היא בחי' מל' דאצי' מקור דבי"ע והמתנשא לכל לראש הוא בחי' כתר והעושר והכבוד הוא בחי' חו"ב כמ"ש בכהאריז"ל וא"כ אין נאמרי' על הסדר שמתחלה הזכיר ביטול הז' מדות אליו ית' עד המל' ואח"כ הזכיר כח"ב, ואין זה לא כסדרן מלמעלה למטה ולא כסדרן מלמטה למעלה. והענין הוא דבחי' מדת המל' מובדלת במהותה משאר המדות חסד וגבורה כו' דהנה אנו רואי' בכל המדות שבאדם שכולן הן בחי' התחברות האדם אל דבר זולתו להיות נמשך ומתפשט לזולתו ג"כ ומתקרב אליו ומתחבר עמו, כמו בהשפעת הטוב והחסד או בגילוי האהבה שהיא פנימי' החסד הנה הוא בחי' המשכה וחיבור לזולתו וכן במדות הרחמים ובמדת ההתקשרות שמקשר שכלו ומדותיו לזולתו להשפיע לו בפנים מאירות כו', משא"כ מדת המלוכה שבאדם שהוא בחי' התנשאות על זולתו הרי הוא היפך מכל המדות הנ"ל שהן המשכה לזולתו להיות מתאחד ומתחבר עמו אבל בחי' התנשאות הוא ענין הבדלה בערך שמובדל מזולתו ומרומם ממנו והוא

בחי' ריחוק היפך הקירוב וזהו עיקר מדת המלכות ולכן המלך אין רואי' אותו כשהוא ערום ולא בבית המרחץ שנאמר שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך ר"ל שיהי' בבחי' רוממות והתנשאות על העם עד שתפול אימתו עליהם היפך הקירוב לראותו ערום כו' שבזה הקירוב נתמעט ההתנשאות. אך עכ"ז הנה גם בחי' מדת המל' ענינה הוא ג"כ בחי' התחברות המלך עם העם להיות שמו נקרא עליהם וכן אפילו ההתנשאות שבאדם הוא ג"כ בחי' חיבור עם זולתו כי ע"י ההתנשאות ומחמתה דוקא ידבר ויעשה איזה דבר מה וכנראה בחוש באדם שבשביל איזה כבוד והתנשאות יכול לדבר ולעשות הרבה כו' ונמצא מדה זו היא ג"כ בחי' התפשטות והמשכה חוץ מעצמותו לזולתו כשאר המדות הנ"ל חסד ורחמים כו', משא"כ חו"ב שהן שייכים באדם גם בעצמותו אף שלא יתחבר לזולתו. אך הנה עכ"ז בזה נבדלה מדת ההתנשאות מכל המדות חסד ורחמים, על היות בחי' התחברות שמחמתה הוא בא באופן הפכי לגמרי מכל המדות הנ"ל שהאהבה הוא התפשטות וקירוב האוהבים זל"ז והיו לאחדים וכן הרחמים והתקשרות כנ"ל, משא"כ בחי' התחברות המלך עם העם ע"י היותו מלך עליהם הרי הוא בא דוקא בבחי' שיהיו רחוקים ומובדלים בערך ממנו, והוא מה שמתנשא ומתרומם עליהם וה"ז התחברות עמהם שמלך שמו נק' עליהם דוקא ולא על מדינה אחרת שאינו מולך עליה שאין לו שום שייכות ויחס עמהם או כמו שלא יתכן לומר שהאדם מתנשא ומולך על זבובים להיותם מובדלים ממנו בערך לגמרי עד שאין נופל בחי' התנשאות עליהם ואין להם שום חיבור ויחוס המהות אליו, רק על אנשים מדברים שייך המלוכה והתנשאות שהם חשובים להיות מתנשא עליהם א"כ זהו בחי' יחס וחיבור העם אל המלך חיבור ממש, אלא שמהות התחברות זו אינו בחי' קירוב המלך עם העם רק אדרבה ההתנשאות ורוממות עצמותו מהם כענין מ"ש המלך המרומם לבדו והמתנשא כו' ושמהותו ועצמותו מרומם ונבדל מהם בהעדר ההתפשטות והקירוב שזהו עיקר מדת המל' מה שהם כורעין ומשתחוין לפניו ונכנעי' לו וסרים למשמעתו בתכלית כי מה שהן מקבלי' השפעתו ממנו אינו אלא ענף המסתעף מסיבת היותו מלך עליהם אבל לא זה הוא עיקר מהות קריאת שם מלכותו עליהם שהוא רק מה שמתרומם ומתנשא עליהם ואימתו עליהם, נמצא ענין המל' הוא מה שמתחבר עליהם להיות מתנשא ומתרומם עליהם לאפוקי מהאדם על זבובים כו', והוא חיבור בבחי' התנשאות והבדלת הערך והעדר גילוי המהות רק ששמו נק' עליהם, ולכן אין ענין המלוכה נופל כ"א על בחי' עם שהן נפרדים דוקא ולא על בנים שיש להם איזה ערך ומקורב עמהם וכן יש חילוק כעבד לפני המלך כשר לפני המלך שהשר הוא ג"כ מקורב קצת משא"כ העבד שבטל בתכלית הנה על עבדים הוא עיקר בחי' המלכות.

ג) **והנמשל** מכל הנ"ל יובן למעלה דהנה מלכותך מל' כ"ע כתי' שלהיות התהוות בחי' עולמי' מקום וזמן הוא דוקא ע"י בחי' מלכותך משא"כ מבחי' מדות עליונות שלמעלה מהמל' היינו בחי' חסד כו' לא הי' יכול להיות התהוות העולמות אף שהחסד הוא חיבור וקירוב יותר להנבראים כו', (והענין כי הנה א"ס ב"ה כשמו כן הוא שאין לו קץ כו' וא"כ אם הי'

מאיר ומתפשט אפילו בחי' זיו והארה ממנו הנק' אוא"ס שהיא בחי' התפשטות הארה עד"מ ממהותו ועצמותו לא הי' יכול להיות התהוות העולמות מציאות נבראים כלל כמו שהן עכשיו כ"א הי' הכל בחי' א"ס לכך א"א להיות התהוות העולמות רק ע"י מדת מל' שעלה במחשבה אנא אמלוך שבחי' המל' ענינה הוא בחי' רוממות והתנשאות העצמות בבחי' העדר הגילוי וההתפשטות לגמרי רק אדרבה הבדלת הערך, מזה דוקא הוא שיכול להיות התהוות כל העולמות בבחי' גבול ובבחי' יש ודבר נפרד, דהיינו דוקא לפי שאין אור א"ס נמשך ומתגלה בהן בגילוי וקירוב, דלכן יוכלו להיות בבחי' גבול ובבחי' יש משא"כ אם הי' גילוי אוא"ס ממש כנ"ל, ומ"מ אף שבחי' המל' הוא רוממות והתנשאות מ"מ יהי' מזה התהוות העולמות לפי שגם בחי' התנשאות זו הוא חיבור והמשכה ממהותו ועצמותו ית' אל העולמות במה שהוא מרומם ומתנשא עליהם וכמאמר הפייט ואימתך עליהם, לאפוקי קודם בריאת העולם היינו קודם מחשבת אנא אמלוך לא הי' שום התהוות, רק שבחי' חיבור זה דמלוכה והתנשאות הוא בבחי' העדר גילוי העצמות רק ששמו נק' עליהם, ולכן התהוות העולמות הוא דוקא ממדת מל' משא"כ ממדות העליונות שהן קירוב וגילוי המהות א"א להיות התהוות העולמות. ובזה יובן מ"ש יראת ה' לחיים וכתי' יראת ה' תוסיף ימים, דלכאורה אינו מובן הרי היראה והפחד מכווץ הדמים, אך הענין כי עיקר בחי' קבלת עומ"ש הוא ביראה דוקא ולכן נק' המל' יראה כנודע ממ"ש בזאת יבא אהרן כו' כי גילוי רוממות א"ס בנבראים אינו אלא ע"י יראה שבחי' היראה היינו לפי שמרומם ומתנשא וכנ"ל ממלך ב"ו שתהא אימתו עליך אימה דוקא, ולפי שעיקר המשכת החיות וההתהוות והקיום לעולמות מאור א"ס ב"ה הוא דוקא ע"י מדת מלכותו ית' כנ"ל ע"כ יראת ה' דוקא שהיא קבלת מלכותו היא בחי' החיים ותוסיף ימים, ולכן המלאכים חיים יותר מבנ"א לפי שעומדים באימה ואומרים ביראה כו' כמ"ש במ"א ע"פ והי' לכם לציצית כו'. וזהו שנאמר לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת כו' ואח"כ לך ה' הממלכה בפ"ע כי הגם שכל מדות אלו הן בחי' ההמשכה ממנו ית' לעולמות, אך להיות שבחי' המל' מובדלת היא מכל המדות בענין מהות ההמשכה בבחי' רוממות והעדר גילוי המהות ומזה דוקא התהוות העולמות לכך עשה ממנה ענין בפ"ע באמרו לך ה' הממלכה כו'. והנה זהו ההמשכה מאצי' לבי"ע שמבחי' מל' דאצי' דוקא נמשך בי"ע כי בחי' המדות עליונות דאצי' חג"ת נה"י הן בבחי' קירוב והשתלשלות עילה ועלול כנזכר בפרדס, ושיתהוה היש ודבר נפרד דבי"ע א"א להיות ע"י עילה ועלול שהוא גילוי המהות רק ע"י בחי' מל' התנשאות ורוממות העצמות עד שהגילוי רק בבחי' שם לבד, ואח"כ ביאר עוד איך דהתהוות ע"ס דאצילות מא"ס ב"ה ג"כ רק בבחי' יש מאין ולא בהשתלשלות עו"ע ח"ו כי אפי' בחי' חו"ב אין שייך כלל לומר בא"ס ב"ה שאינו בגדר חכמה כו' ולכן אמר אח"כ והמתנשא לכל לראש ופי' בכהאריז"ל דקאי על בחי' כתר ונודע דמבחי' מל' דא"ס נעשה כתר ולכן נק' כתר מלכות, והיינו שא"א להיות התהוות בחי' כתר שהוא מקור האצי' רק ע"י בחי' מלכות והוא בחי' אנא אמלוך שהוא הרוממות והתנשאות עצמיות אור א"ס עד שהגילוי רק הארה בעלמא מה שמלך שמו

נק׳ עליהם מזה לבד נתהווה בחי׳ כתר מקור האצי׳ וממנו לחו״ב שזהו פי׳ והעושר והכבוד כבוד ל״ב נתי׳ חכ׳ ועושר מבחי׳ בינה כי מצפון זהב יאתה ומחו״ב הוא בחי׳ השתלשלות עו״ע להיות המדות חו״ג כו׳ וכשצ״ל התהוות בי״ע בחי׳ יש ודבר נפרד הוא ע״י הממלכה מל׳ כו׳ ולכן סמך בחי׳ והמתנשא לכל לראש לבחי׳ לך ה׳ הממלכה להורות דכמו דמאצי׳ לבי״ע הוא ע״י מדת מלכותו ית׳ שבאצי׳ שאינו בחי׳ השתלשלות עו״ע ההתחברות שע״י המדות רק ע״י מדת מל׳ יש מאין כדלקמן כך אפי׳ להיות התהוות האצילות הוא ג״כ ע״י בחי׳ יש מאין, וזהו מלכותך מל׳ כל עולמים כו׳, וזהו פי׳ שהבריאה יש מאין דנת״ל אות ב׳ הקושיא דהא ממך הכל כתי׳ אך הענין משום דסיבת התהוות היש הוא דוקא מבחי׳ מדת מל׳ דהיינו מבחי׳ הסתלקות ורוממות עצמות המאציל בבחי׳ העדר הגילוי והתפשטות העצמות עד שהגילוי הוא רק מה ששמו נק׳ עליהם מזה הם מתהווים ובחי׳ זו נק׳ אין דכלא חשיבי לגבי העצמו׳ כמו עד״מ בגשמיות ענין שמו של המלך שנק׳ על המדינה אינו ממהותו ועצמותו ופשוט הוא, ומ״מ ממך הכל עי״ז גופא שמהותו ועצמותו מתנשא ומתרומם עליהם להיות שמו נק׳ מלך העולם דעכ״פ הוא בחי׳ התחברות מהותו ועצמותו ממש להעולמות שהרי מהו״ע ית׳ ממש הוא מלך העולם רק שהעצמות הוא בבחי׳ רוממות והעדר הגילוי ובחי׳ הגילוי הוא רק מה ששמו נק׳ ומזה מתהוים וזהו נק׳ אין לגבי מהו״ע. ולפ״ז מובן היטב דעיקר סיבת התהוות היש הוא דוקא לפי שנמשך מאין שאילו הי׳ התגלות העצמות לא הי׳ הנברא בבחי׳ יש בלל וסיבת היותו יש הוא לפי שאין העצמות מתגלה רק ששמו נק׳ וזהו בחי׳ אין כנ״ל ועי״ז דוקא יכול להיות הנברא יש כמשנ״ת (תחלת אות זה).

ובזה מובן היטב מה שנת׳ לעיל (תחילת אות ב׳) דמה שנברא חומר הנבראים בדיבור ולא נברא הכל בחפץ ה׳ ורצונו בלבד הוא מפני כי הי׳ העולם בטל כי עיקר גילוי היש הוא ע״י הדיבור כו׳ והיינו כי נודע דבחי׳ דיבור הוא הוא בחי׳ מל׳ כמ״ש באשר דבר מלך שלטון והיינו מ״ש יהללו את שם כו׳ כנ״ל וזהו בחי׳ מאין ליש, רק אח״כ שנתהוו היש מלאכים פני ארי׳ שייך עו״ע, וכמו״כ גם באצי׳ אחר שנתהווה בחי׳ * חכ׳ יש מאין שייך השתלשלות עו״ע בהשתלשלות הספי׳ בספי׳ עצמן עד בחי׳ המל׳ וכשצ״ל בי״ע הוא שלא ע״י עו״ע רק מאין ליש מבחי׳ מל׳ מזה דוקא נתהווה חומר הנבראים אמנם צורת הנבראים כל ציור ותמונה איך יהי׳ זה לא נתגלה בהדבור רק נמשך מבחי׳ חפץ ורצון העליון שהוא למעלה מבחי׳ הדבור שהוא בחי׳ מלכות דאצילות כנ״ל).

ד) **אך** תכלית בריאות יש מאין הוא כדי להיות היש בטל לאין, וזה צ״ל ע״י האדם, ולכן גדולים מעשה צדיקים שעושין מיש לאין ממע״ב שהוא מאין ליש וכמ״ש במ״א, ונגלה כבוד הוי׳ למטה כמו למעלה וכמו

בחי׳: בכת״י ב׳: כתר.

כת״י ב׳

שיהי' לע"ל, כי עין בעין יראו כו' *, וזה תלוי בעבודתינו כל ימינו היום לעשותם וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב וצריך כל אדם להמשיך בחלקו גילוי זה להיות ביטול היש (כי כמו שנשמת כל א' היא חלק מכללות נש"י המתחלקי' לס"ר שרשי נשמות כמו"כ יש כנגד זה חלק מכללות ק"נ שמוטל עליו לבררו ולהפכו מיש לאין ומה שנשלם ונתברר ע"י אדם זה אינו מה שנתברר ע"י אדם אחר כי כאו"א חלקו מיוחד לפי בחי' שרש נשמתו ולכן חייב כל א' לומר בשבילי נבה"ע שכולן ביחד הן קומה שלימה וקוב"ה לא שרי רק באתר שלים א"כ כמו שאין הקומה שלימה כשחסר מהראש כך ממש כשחסר מהרגל לכן כל א' צ"ל בשבילי נברא העולם כדי שישים עינו ולבו להמשיך בחלקו גילוי אלקות ע"י ביטול היש לאין), והוא מחמת ההתבוננות בגדולת הוי' אוא"ס ב"ה שאתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא כו' בלי שינוי כי אני ה' לא שניתי (שאין שום התפעלות בו ית' מבריאת העולם שנבראו רק מבחי' אין כנ"ל) וגם שאין העולם מעלים לפניו ית' וכחשיכה כאורה שאין ההעלם וההסתר אלא לעיני בשר שלנו אבל קמי' כולא כלמ"ח ומעומ"ט שוים לפניו ית' שנמצא למטה כמו למעלה ממש וא"כ גם היש בטל אליו ית', וזהו כי גדול ה' ואדונינו מכל אלקי' ופי' מכל אלקי' הם הכ"ב צירופי אלקי' המעלימים ומסתירים אור ה' וקדושתו לבלתי יתגלה אוא"ס ב"ה כמו

יראו כו': בבוך באב. 61 נוסף כאן הגהה זו:

(היינו שלע"ל יהי' גילוי אור א"ס ממש בהשגה ולא כמו שעכשיו רק שמו נק' עליהם שהוא בחי' מקיף וכח הפועל שבנפעל הוא רק מבחי' שכליי' נבדלים כו' ואין זה תימה דהא אמר למעלה שסיבת התהוות היש הוא רק לפי שנמשך מבחי' אין והארה בעלמא אבל אם יהי' גילוי האור ממש לא הי' בבחי' יש כלל רק בטל במציאות וא"כ אם לע"ל יהי' גילוי האור הי' צ"ל העולם בטל במציאות וידוע דלע"ל יהי' דוקא בגופים, אך הענין די"ל ע"פ מ"ש בע"ח שער א' סוף ענף ג' גבי התהוות הכלים שלא הי' יכול להיות כלל התהוות כלים בחי' חו"ב חו"ג רק ע"י הסתלקות האור לגמרי שנכלל האור במאור וע"י העלם זה נתהוו הכלים ואם לא זה ההעלם לא הי' יכול להיות התהוות כלי שהוא בחי' יש לגבי האור ולא הי' מציאת כלי כלל ואעפ"כ אחר שכבר נתהוו הכלים יכולים לקבל האור והגילוי מהקו מאוא"ס המתלבש בתוכן ואינן מתבטלי' ממציאותן אע"פ שאם הי' נשאר גילוי זה בתחלה לא היו יכולים הכלים להתהוות מ"מ אחר שנתהוו יכולים לקבל, והנה מבחי' הכלים הוא שנמשך למטה בחי' ההעלם והעדר הגילוי ומזה דוקא נמשך בחי' היש ואלו הי' גילוי האור בלי העלם זה לא הי' כלל התהוות היש ודבר נפרד כמו שלא הי' יכול להיות התהוות הכלים אם לא שנתעלם האור כנ"ל ואעפ"כ לע"ל יכול להיות גילוי האור בבי"ע אע"פ שהן בחי' יש כו' כמו שיכול להיות התלבשות האור בכלי לאחר התהוות הכלי. אך זה פשוט שבודאי לא יהי' בחי' יש ע"ד שעתה ח"ו כי יזדכך העולם שהרי עם היותן גופי' אין בו לא אכילה ולא שתי' כו' והיינו כמ"ש ועצמותיך יחליץ כו').

שהוא שלא יתבטלו העולמות במציאות שיהי' העולם נראה ליש ודבר נפרד (וכמ"ש במ"א בענין חרבות צורים וע"פ אזמרה לאלקי בעודי) אבל אור הוי' הוא גדול על כולם ומושל ע"כ להיות היש בטל (הג"ה, וזהו כי אני ידעתי, אני זו כנס"י אבל המינים אומרים עזב ה' את הארץ, ופרעה אמר לא ידעתי את הוי' כו', ולכן ביתרו אחר שנתגייר עתה ידעתי כי גדול הוי' כו', ע"כ) והיינו לפי שכל אשר חפץ הוי' נמשך ויעשה גם בשמים ובארץ שכולם יש להם ציור ותמונה מבחי' חפץ ורצון הוי' שלא ע"י גילוי במאמר ודיבור שהוא למעלה מבחי' הדיבור. וזהו"ע שיתף מדה"ר שבכל מע"ב כתי' ויאמר אלקים ואח"כ שיתף מדה"ר דכתי' ביום עשות הוי' ואלקים כו' (והו"ע מ"ש הע"ח ענין המשכות אור הקו לאחר ההסתלקות). וזהו למה יאמרו הגוים אי' אלקי' שבחי' אלקי' הוא בבחי' אין, דהיינו בחי' הסתלקות לפי שאומרים עזב הוי' את הארץ ואין העולם מתנהג אלא בבחי' אלקי' שהוא שם הצמצום והסתלקות להיות העולם יש ודבר נפרד אבל באמת כל אשר חפץ הוי' עשה ועל ענין זה מדבר כל המזמור שלמעלה מזה הים ראה וינס כו' ההופכי הצור כו' שמספר בשבח מעלת שם הוי' המושל על שם אלקי' ומשנה הטבע מצור החלמיש שהוא מיסוד האש וממנו מוציא מים כו' והיינו מיש, והיינו לפי ששם אלקי' שהוא המצמצם ומעלים להיות בחי' יש עפ"י הטבע המוטבע בכל דבר לפי מזגו ותכונתו הוא בטל לגבי שם הוי' המושל עליו שהוא גילוי אוא"ס ב"ה שכשמו כן הוא כו' ולכן גם הים ראה וינס כו'.

ה) **והנה** כאשר יתבונן וישכיל כ"ז האדם אזי תכלה ותכסוף נפשו ליבטל אליו ית' עד שתחפוץ להתפשט מתענוגי עוה"ז ולהפוך לבו לגמרי לדבקה בו ית' כמ"ש מי לי בשמים כו', ובזהר אמרו מאן דלא טעים מרירו למתקא ומהפך חשיכה לנהורא לית לי' חולקא, שצריך להפוך טעם מרירו למיתקא, ומרירו הן תאוות העוה"ז ותענוגי' שמשפיעים מהיכלות הקליפות שאין לך דבר למטה שאין לו היכלות למעלה כנגדו שממנו בא תוצאות הדבר ההוא והשפעתו, וכל תענוגי עוה"ז ואפי' דבר קל ואפילו המסלסל בשערו, הנה החיות ההוא נמשך מהיכלות הטומאה ולכן נענש יוסף בשבתו בבית האסורים י"ב שנה על שהי' מסלסל בשערו כדאי' בגמרא ויהי יוסף יפ"ת ויפ"מ ותשא אשת אדוניו כו', וצריך להפוך לבו ממש למיתקו טעמו וראו כי טוב ה' אז תתענג על הוי', וזהו"ע הקרבנות שנהפך חלב מנפש בהמה ועולה ונכלל באש שלמעלה אשר תאכל על המזבח להיות אשה ריח ניחוח להוי' וכמו"כ תהי' התפלה שהיא במקום הקרבנות להלהיב נפשו באש שלמעלה להתענג על הוי' *, וזהו שנא' בפ' סוטה לבדקה ע"י המים

בכת"י באב. 61 יש הג"ה:

הוי'... ואי' בזהר: (וביאור ענין שנק' תענוגי עוה"ז מרירו כי הנה כתיב ענבימו ענבי רוש אשכלות מרורות למו ופי' כי אשכולות הם המורקי' שפע היין והם כלי ההשפעה בחי' נה"י ויש אשכלות דקדושה וכמ"ש בענין נחל אשכול בזהר שלח דק"ס ובפ' וארא דכ"ז, ולעו"ז בסט"א המוריקי' שפע

המאררים, ואי׳ בזהר פ׳ נשא דקב״ה אי אתתא אשתכחת זכיתא אלין מיין עאלין בגווה ואתהפכן מתיקין. והענין כי נודע דבדיקת הסוטה הוא ענין בירור והבחנת נפש הבהמית אם נכללה בטוב או ברע והוא כנזכר בר״מ פ׳ אמור דצ״ז רזא דסתרא דא תרתין אחתין כו׳ שהנה״א מבררת הטוב מן הנה״ב וזהו אי זכיי׳ היא אזי נכללת הנה״ב בנה״א והיו לאחדים. וזהו שכ׳ ולא תתורו אחרי לבבכם כו׳ אשר אתם זונים, דכמו שהזונה היא שמקבלת תענוג מאיש אחר שאינו בעלה אבל האשה כשירה היינו שאיננה בחי׳ מקבל רק מבעלה, כמו״כ ידוע דכנס״י נמשלה לאשה וכן כל ניצוץ פרטי שבאדם שצ״ל תשוקתו לה׳ להלהיב לבו לה׳ משא״כ כשנמשך אחר תענוגי עוה״ז המרים נק׳ זונים כו׳ שנעשה מקבל מהיכלות הקליפות, ולכן בדיקת הסוטה הי׳ דוקא ע״י המים המרים וענין עשיית מים המרים הנה הם אדרבה בעצם מים קדושים מן הכיור רק שלוקח הכהן עפר מקרקע המשכן ונותן ע״ג המים ונותן לתוכו דבר מר כמו לענה כמבואר בגמ׳ ורמב״ם פ״ג מה׳ סוטה, והנה ידוע קושיות הפרדס ריש שער כ״ה מאחר שהאצי׳ הוא תכלית הקדושה מהיכן יצאו הקליפות ותירץ ע״פ משל כמו שמהמאכל מתהווה אח״כ פרש אף שהמאכל הי׳ יותר נקי שיוכל להיות כו׳ ע״ש מה שהביא בשם הזהר פ׳ תרומה שהוא מסיבת הרקיע המבדיל בין מים עליוני׳ למים תחתונים שע״י הבדל זה ירדו המים תחתונים להיות מהם ג״כ יניקת הקליפות והוא כמשל באדם חצר הכבד המבדיל בין אברי הנשימה לאברי המזון כו׳ וכמ״ש באריכות בפ׳ ואתחנן ע״פ שמע ישראל כו׳ וזהו שעשי׳ מים המרים שהם בחי׳ מים תחתונים הנ״ל שנק׳ מים המרים ומים עכורים כמ״ש בר״מ פ׳ בהעלותך והן עצמן ממקום קדוש יהלכו מן הכיור שהרי שרשן מים עליונים כנ״ל, רק שאח״כ נעשי׳ עכורים ומרים ע״י שנותן לתוכן הדבר מר שהוא בחי׳ הקליפות וכן העפר רומז לק״נ ע׳ מק״מ פ׳ נשא שם וכמ״ש במ״א בענין העלה הים שרטון כו׳ והם נתהוו ממה שנפל בשבה״כ מעולם התהו כו׳, והנה ידוע דעיקר ירידת הנה״א הוא לברר ק״נ ולכן אם האשה טהורה הרי המים אלו המרים אתהפכן מתיקין שהוא בירור ק״נ אין המים מזיקין לה כלל *. וענין אתהפכא חשוכא לנהורא הוא שהחשך הגשמי׳ של עוה״ז שנראי׳ ליש ודבר גשמי׳ יתהפך לנהורא להיות בו גילוי אוא״ס ב״ה להיות היש בטל אליו ית׳, ונגלה כבוד ה׳ למטה כמו למעלה והיינו שע״י בחי׳ טעם מרירו

הקליפות נק׳ אשכלות מרורות, ולכן נאמר ואחריתה מרה כלענה ע׳ בפרדס בערך יותרת הכבד (וזהו מה שנאמר בבדיקת סוטה ע״י מים המרים כו׳ ואי׳ בזהר...

כלל: בבוך באב. 61 נוסף:

משא״כ אם שטתה ונכללה ברע הגמור אזי המים המרים האלו מהן צבתה בטנה כמ״ש בזהר ואינון מים מתהפכין לחיויא במעהא, היינו יניקת הקליפות ממש שהן הן סט׳ דמותא כנודע בענין קץ כל בשר כו׳, וע׳ בלק״א מהה״מ ז״ל ד״ז ע״פ ויסעו ממרה כו׳ וימתקו המים כו׳ ע״ש בסוף דבריו.

למיתקא שהוא ממטלמ"ע להפוך לבו מתאוות עוה"ז לדבקה בו ית' בחשיקה וצמאון כו' יאיר אור ה' מלמעלמ"ט במקום החושך של העוה"ז שלא יהי' העולם מעלים אור הוי' וקדושתו כו'.

ז) **וזהו** ג"כ ענין נר מצוה ותורה אור, נר מצוה הוא בחי' ההעלאה ממטה למעלה (הג"ה, עמ"ש במ"א ע"פ המגביהי לשבת ובענין צרורה בצרור החיים, ובענין אי חסרא יומא חסרא לבושא, וע"פ ויחי יעקב, עכ"ה) ותורה אור הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט וע"י נר מצוה בא אור דתורה. וביאור הדבר איך ע"י המצות נמשך אור דתורה, הנה צריך להקדים תחילה ענין אותיות התורה ששרשם גבוה יותר מחכ' התורה עצמה, ויובן בהקדם תחילה להבין ענין אותיות באדם מה ענינם, כי הנה האותיות נחלקות במבטא ע"י ה' מוצאות הפה אחה"ע מהגרון כו', והנה ענין הוצאות האותיות מכלי המבטא שהן הה' מוצאות חיך וגרון כו', אינו דומה ליציאת והולדות הקול מן הכנור שהכנור מצד עצם תכונתו יוצאים ממנו הקולות ע"י המנגן עליו, ונמצא שהקול ההוא בא ונולד ונתהווה מן תנועות הכנור שמוצא את הקול משא"כ האותיות אין עיקר תולדתן מצד תנועת כלי המבטא שהן ה' מוצאות הפה שא"כ כשהי' מדבר היה צריך לכוון איך להניע המוצא ואיזה מוצא יניע וכמו ניגן המנגן בכנור שחושב מחשבות איך ומה להכות על הנימין, ואנו רואים בעליל שאינו כן שהרי מאליהן ומעצמן יוצאים תנועות האותיות בלי שום הבנה וכוונה מכוונת באדם להניע הלשון לאותיות דטלנ"ת והשפתיים לאותיות בומ"ף. וז"ש בתילים קל"ט אתה ידעת שבתי וקומי כו' כי אין מלה בלשוני הן הוי' ידעת כולה, ר"ל שהאדם עצמו אינו יודע ומשיג מהות הנפש שבו רק שרואה ומרגיש שיש בו נפש השכלית והמדברת והמחי' אותו אעפ"י שאינו משיג מהותה איך ומה היא, וזהו כי אין מלה בלשוני הן הוי' ידעת כולה שגם הוצאות הכ"ב אותיות מכלי המוצאות איננו כלל עפ"י שכל ודעת שהרי אפילו התינוק מדבר כל מה שהוא שומע והוא אינו יודע כלל שמדבר עם הפה והלשון והגרון והחיך כו' וא"כ ענין התהוות האותיות אינן סיבה מסובבת מציאת האותיות בהן היינו שהאותיות הן משורשין בהנפש השכלית עצמה והנפש היא המוציאה אותן מההעלם אל הגילוי מתחלה באותיות המח' ואח"כ באותיות הדיבור, ובבא האותיות מהנפש ופוגעים בכלי המבטא הן מניעות את המציאות אותיות דטלנ"ת מניעות את הלשון ומתלבשים ויוצאים בקול ודיבור ובומ"ף מניעות את השפתיים, וזהו שכתוב ויהי האדם לנפש חיה ות"א לרוח ממללא ובחי' האותיות הן בחי' חי', כי יש באדם נר"ן ולמעלה מהן הוא בחי' חי', פי' נפש הוא בחי' אותיות מחו"ד, ורוח הוא הבל הלב שקולו כלול מאר"מ כנודע, ונשמה הוא בחי' השגת השכל כמ"ש ונשמת שדי תבינם, וחי' הוא בחי' חכ' דהיינו מקור החכ' שלמעלה מהשגה והבנה וכמ"ש והחכ' תחי', ושם הוא שרש האותיות והיינו לנפש חי' אלא שקבען בפה ולא שבראן שם בפה כי בריאותם והתהוותם בשרשן הוא למעלה בבחי' חי', ומשם נמשכו לכ"ב אותיות לדבר איש ואיש כלשונו, הרי מבואר ומובן שהאותיות שרשן למעלה יותר מהשכל המושג רק שרשן במקור השכל שבנפש עצמה.

ז) **ובזה** יובן מארז"ל שמט"ט קושר כתרים לקונו מתפלת ישראל, כי הנה המלאכים מעלים התפלות לפי שבדיבור האדם הוא גשמי' והמלאכים הם רוחני' שהדיבור שלהם הוא כמו המח' שלנו וע"י המלאך המקבל התפלה מזדככת התפלה מגשמי' לרוחני' המלאך ההוא, והנה גבוה מעל גבוה עד עולם העליון שבו משכן מט"ט והוא קושר כתרים שלמעלה מן הראש והמוחין, ועי"ז ממשיך אותיות חדשות, כי הנה התפלה הוא בקשות יה"ר שיתהווה בחי' רצון שכמו שכבר נמשך רצה"ע בחכ', הנה החכ' מחייבת עפ"י התו' אין יסורים בלי עון, שהעון גורם יסורים ח"ו אבל ע"י התפלה יה"ר נמשך רצה"ע שלמעלה מבחי' חכ', ושם הוא רחמים פשוטים ואם רבו פשעיך כו', וזהו שארז"ל כשישראל אומרים יהי שמו הגדול מבורך כו' (הג"ה, וי"ל מנענע בראשו שמנענע וממשיך הגילוי מבחי' אורו הא"ס להיות מאיר ונמשך בראשו הוא בבחי' ח"ע שנק' ראש ומוחין, וזהו ג"כ ענין קושר כתרים לקונו כו', ועמ"ש במ"א ע"פ עיר סיחון בטעם שנק' התפלה לשון צלותא שהו"ע הטיי' והמשכה כו', ע"כ) שיהי' ברוך ונמשך שמו הגדול שלמעלה מבחי' השתל' שהוא גדול ומהולל מאוד, והמשכות רצה"ע ב"ה הוא ע"י העלאת אותיות התפלה לשרשן ומקורן כתר העליון ע"י מט"ט, והיינו לפי ששורש האותיות הוא בכתר העליון למעלה מבחי' חכ' ומוחין, אלא שראשית הגילוי הוא בחכ' שא"א להשיג ולהשכיל כל דבר מושכל כ"א ע"י אותיות, אבל האותיות עצמן אינן בחי' שכל שא"א לשכל המושג להשיג ענין מהות האותיות בעצמותן אלא שהן לבוש השכל, והלבוש הזה הוא מבחי' חיצוני' מן העליון שיורד ומתפשט למטה להלביש את השכל ומשם יורד עוד להיות אותיות מח' ודיבור *.

ח) **והנה** התורה נתלבשה באותיות ג"כ עד"ז שאותיות התורה שרשן למעלה מעלה מבחי' התורה דאורייתא מחכ' עילאה נפקת והאותיות שרשן למעלה בבחי' כתר, ואותיות מלשון אתא שהוא לשון המשכה שבהן וע"י נמשך להיות התורה. והענין כי הנה כתיב כאשר יאמר משל הקדמוני והוא התו' שהתו' נק' בשם משל הקדמוני. וביאור הדבר הוא כי הנה המשל הוא להמשיל

מח' ודיבור: ~~בבוך באב. 61 נוסף~~ : דצוכ'

(ובזה אפשר לומר פי' מה שאומרים בסליחות למלאכי' מכניסי רחמים הכניסו תפלתינו כו' והקשו ע"ז שנראה כאילו משים אמצעים ח"ו בינו להקב"ה, וזה איסור גמור, שהרי אפילו במדותיו ית' אע"ג שהוא מיוחד בהן בתכלית מ"מ ארז"ל בכל קראנו אליו, אליו ולא למדותיו, מכ"ש וק"ו לקרוא למלאכי' שהן נבראי' בשי"ב כו' ולאו איהו וגרמוהי חד בהון, אך הענין כי אין הפי' שמבקשי' מהן דבר ח"ו רק להיותו רק בחי' שליח להוליך השפע מלמעלה למטה, וכן הם מעלות התפלות כדאי' בגמ' ובזהר פ' שמות, לכן אומרים הכניסו תפלתינו כו' דהיינו שהן מעלים אותיות הדיבור שלנו להיות מזדככת התפלה כנ"ל).

את הנמשל באופן שיובן מתוך המשל, והרי המשל הוא ענין אחר שאינו ממהות הנמשל אלא שהנמשל יובן מתוכו ע״י שדומה לו בצד מה, וז״ש ביד הנביאים אדמה, ורז״ל המשילו מראה הנבואה לאספקלריה שכמו שרואין באספקלרי׳ הגם שנראין דמות הצורה בתמונתה ובצלמה ממש מ״מ אין זאת גוף הצורה עצמה ממש אלא דמותה ותמונתה כך כל השגות* באלקותו ית׳ אין זה אלא בחי׳ דמות ודמיון והיינו כמו בחי׳ משל שממנו מובן הנמשל, אבל באלקותו ית׳ כתיב כי לא כצורנו* כו׳ וז״ש בשלמה וידבר שלשת אלפים משל ע״כ דבר מד״ת כו׳ דהיינו שאומר עכ״ד מד״ת רוחני׳ הענין כמצות קרבנות מן הבהמה מקריבים חלב ודם ע״ג המזבח בכהן ובגדי כהונה, והנה גבוה מעל גבוה כמה מדריגות רוחני׳ זו למעלה מזו והשיג שלמה בחכ׳ שלשת אלפים משל והיינו ג׳ אלפים מדריגות זלמ״ז וכולם אינן רק בחי׳ משל לגבי אלקות ממש השורה ומתלבש בתו׳, והנה שלמה לא השיג אלא שלשת אלפים משל, אבל באמת כך הוא עד רום המעלות שכולם הם רק בחי׳ משל לקדמונו ש״ע דהיינו אוא״ס ב״ה שלמעלה מעלה מבחי׳ גדר ההשתל׳ לא בבחי׳ ממלא ולא בבחי׳ סובב רק שהתו׳ נמשכה משם ע״י בחי׳ אותיות והמשכות. (וצריך ביאור קצת דלכאורה אין שייך לומר שהתורה שהיא ח״ע תהי׳ אפילו משל לקדמונו של עולם שהוא אור א״ס ב״ה ממש, שהרי מבואר למעלה שהמשל דומה להנמשל בצד מה רק שהוא גשמי בערך הנמשל אבל מ״מ מתדמה אליו, וכמו דמות האדם הנראה לרואה באספקלריא שאף שאינה מערך ומהות האדם עצמו ואין בה לא חיות ולא ממשות, מ״מ יש לה דמיון ממש לכל צורת האדם ממש ראש ועינים וחוטם ופה כו׳, והנה כך יתכן לומר שהקרבנות הגשמיים שע״ג המזבח גשמי הם משל לבחי׳ העלא׳ פני שור שבמרכבה או כמו מיכאל מקריב כו׳ דאף שאין ערוך מהות שור גשמי למלאך רוחני מ״מ משל הוא, וכנודע ג״כ שנפש הבהמה נמשכ׳ בהשתלשלות מבחי׳ פני שור כו׳ א״כ שפיר י״ל דנפש הבהמה היא משל לבחי׳ פני שור שבמרכבה, וכמו עד״מ מתיקות התפוח גשמי הוא משל לבחי׳ מתיקות רוחני שבמזל המכה בו ואומר לו גדל, דאע״פ שאין ערוך מתיקות גשמי׳ למתיקות רוחני כמו מתיקות שבהשכלה מ״מ ענין מתיקות הוא לכן נק׳ משל, וא״כ א״ש ענין שלשת אלפים משל דשלמה שכל בחי׳ שלמטה נק׳ משל בערך הבחי׳ העליונה ממנה שמ״מ יש להן ערך והתדמות בצד מה כמו חכ׳ דעשי׳ נק׳ משל לגבי חכ׳ דיצירה ששניהם בחי׳ חכ׳, משא״כ ח״ע לגבי קדמונו של עולם, הרי הוא ית׳ לא שייך לומר בעצמותו בחי׳ חכ׳ כלל שגבהו דרכיו מדרכינו ולכן נק׳ הקדוש ב״ה שהוא קדוש ומובדל מכל בחי׳ מהות המושג ומתואר אצלינו ולמעלה מעלה מבחי׳ מהות חכ׳ עד שהח״ע דאצי׳ עם העשי׳ גופנית ממש שניהם שוין אצלו ית׳ ממש, א״כ איך שייך לומר אפילו שהח״ע היא משל לקדמונו של עולם, שהרי המשל דומה להנמשל בצד מה משא״כ ח״ע לגבי א״ס ב״ה אין שייך לומר שום דמיון כלל וכלל כיון ששוה עם העשי׳ גשמיו׳ בהיות נערכי׳ לגבי א״ס ב״ה, א״כ הרי כמו דאין שייך לומר דמהות העשי׳ גשמיות הוא משל

השגות: כ״ה בבי׳ כת״י, אבל בתו״א מב, ב נוסף תי׳: הנביאים.

כי לא כצורנו: כ״ה בבי׳ כת״י אבל בתו״א: כי לא יראני. וכן צ״ל כאן.

לבחי׳ קדמונו ש״ע כך אין שייך לומר ג״כ אפי׳ על ח״ע שהיא משל לבחי׳ קדמונו של עולם כיון שאין למהות החכ׳ שום דמיון וערך למהותו ועצמותו ית׳. אך הענין הוא דכתי׳ הוי׳ בחכ׳ פי׳ שאור א״ס ב״ה שורה ומתגלה בחכ״ע ועי״ החכ׳ מאיר בכל העולמות, והטעם שמתלבש בחכ׳ דוקא הוא לפי שהחכ׳ היא כח מה בחי׳ ביטול אמיתי ממש לגבי א״ס ב״ה, והרי א״כ אף שא״ס ב״ה למעלה מעלה מבחי׳ חכ׳ מ״מ ההשרא׳ וההתגלות אורו ית׳ הוא בחכ׳ דוקא ולא בבחי׳ אחרת, משה נק׳ התורה משל הקדמוני, אע״פ שהחכ״ע אין לה דמיון כלל למהותו ועצמותו ית׳ ולא כדמיון המשל להנמשל כלל וכלל לא מיני׳ ולא מקצתי׳, רק דמ״מ כמו שעי״ המשל עומדים על הנמשל מפני שהוא הלבוש של הנמשל כך הח״ע אע״פ שאין מהותה ערוך ודמיון כלל לא״ס ב״ה מ״מ היא לבוש שבה דוקא שורה ומתגלה א״ס ב״ה כנ״ל לכך נק׳ התורה משל ממש לבחי׳ קדמונו של עולם ממש, אך מ״מ כיון שאין ערוך כלל הח״ע לבחי׳ קדמונו של עולם לכך זה שיומשך ויתלבש אור א״ס ב״ה בח״ע הוא ע״י בחי׳ אותיות וכמ״ש במ״א ע״פ בורא קדושים ישתבח שמך כו׳, וזהו ענין אותיות התורה שהן המשכו׳ שיתלבש אור א״ס ב״ה בחכ״ע שהיא חכמה שבתורה להיות האותיות שרשן מבחי׳ כתר עליון שלמעלה מהחכ׳ ובו ועל ידו הוא המשכת אור א״ס בחכ״ע), וע״ז ארז״ל דהמע״ה הי׳ מחבר תורה שלמעלה בקוב״ה דהיינו שהמשיך אותיות התורה מאוא״ס ב״ה ממש שתהיינה נמשכים מאוא״ס ב״ה להתלבש בח״ע ועז״נ אשר יעשה אותם האדם שעשיית התורה הוא ע״י האדם, כמארז״ל מעלה אני עליכם כאלו עשאוני, וזהו תורה אור שהתורה מאירה אוא״ס ב״ה ממש, (דהיינו כמשנת״ל דאעפ״י שח״ע אין ערוך לאוא״ס ב״ה מ״מ בה הוא התלבשות וגילוי אוא״ס ב״ה ממש עד שנק׳ משה״ק כמו שעי״ המשל משיג ומתגלה הנמשל והיינו בחי׳ קש״ע וד״ל.

ט) **אך** אין אור התורה עולה בשם אור אלא ע״י נר דמצוה, והענין הוא שהאור הוא ע״י שיש אויר סביב האור משא״כ בלא אויר יכבה ולא יאיר כלל לכן אין כופין כלי ע״ג הנר בשבת שלא יכבה שמחמת כפית הכלי מונע האויר שסביב האור, והיינו כי האויר גורם להיות הארת אור הנר לפי שאויר אותיות אור יו״ד שהאויר הוא מקור האור, כי היו״ד שבהעלם אותיות אויר הוא העלם האור ובו ועי״ נמשך ויוצא האור מההעלם אל הגילוי, והיינו כמו בחי׳ אותיות שלמעלה מהתורה ושם הוא שרש ומקור המצות שהן מושרשים ברצה״ע ב״ה שלמעלה מהחכמה דאורייתא מח״נ לכן בעשיית המצוה שהן בבחי׳ העלאה ממטלמ״ע למקורן ושרשן בחי׳ אויר אור יו״ד גורם להאיר אור התורה כי כל המצות נק׳ בשם צדקה כמ״ש וצדקה תהי׳ לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת כו׳, וצדקה לדלים ולאביונים הוא המשכה והשפעה להחיות רוח שפלים דקמי׳ ככל״ח, והכל נק׳ שפלים ודלים אצלו ית׳ וההמשכות וההשפעות הן הן אור התורה כי אור ושפע הכל אחד, וזהו מרז״ל כל האומר אין לי אלא תורה אפי׳ תורה אין לו, רק תורה וגמ״ח, כי בלא גמ״ח זו צדקה אין אור התורה מאיר לו וזהו אפי׳ תורה אין לו, פי׳ שאין התורה שייכה להתייחס אותה אליו רק התורה בחי׳ אותיות

הנ"ל, וזהו רוח איתי רוח ואמשיך רוח פי' רוח היינו פי' אוי"ר הנ"ל ומתחילה אמשיך מקור בחי' אותיות ואח"כ איתי ואמשיך המשכות אוא"ס ב"ה בחכמה ראשית גילוי האותיות להיות התורה אור.

י) **ובזה** יובן ענין מזוזה מימין ונ"ח משמאל כי מזוזה הוא בחי' העלאה ממטלמ"ע כמו בחי' המצות וענין המזוזה הוא שכותבין פ' שמע והא"ש שכתוב שם אחד ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך בחי' העלאה, וקובעין בפתח הבית להעלות הבית וכל אשר בו וכל רכושו וקנינו שם בכל התיבות להיות בטלים לאהבת הוי' בכל מאדך בכל ממונך, לכן קובעים מזוזה מימין כי וימינו תחבקני כאדם החובק את חבירו שמקרבין אצלו כך נמשך ימין מקרבת להעלות אליו ית' כל הבא אליו לקרב אליו ית', אבל נר חנוכה הוא המשכת אור התורה כי העכו"מ רצו להשכיחם תורתך, ולכן הוא משמאל, כי מימינו אש דת למו, שהתורה נמשלה לאש כנודע ובפרט שעיקר מצות נ"ח להאיר בחוץ לרה"ר, ובחי' רה"ר היינו טורא דפרודא מבחי' ז' אומות שגם שם יאירו אור הוי' בקדושתו שלא יהי' העלם והסתר כמו שהי' בימי חשמונאי' שרצו העכו"מ להשכיחם תורתך, וכשגברה מל' בית חשמונאי תקנו להמשיך אור התורה גם במקום הרבים טורא דפרודא, והנה שורש הז' אומות רישא דעשו בעטפוהי דיצחק, שהוא מבחי' גבו' שהן בחי' שמאל, אך הגורם להיות נר חנוכה בשמאל היינו בחי' המזוזה שבימין שהוא בחי' ההעלאה שע"י העלאה נעשה בחי' המשכה כנ"ל, ונמשך גם במקום החושך טורא דפרודא, כי עיקר הדבר הוא להיות החושך דוקא מאיר, דהיינו בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא, וזהו האי עלמא קאי על איהש"ר דאגדתא, כי אגדתא הוא בחי' תרגום שכל התלמוד הוא בלשון תרגום ותרגום הוא בבחי' אחוריים אזי אתהפכא חשוכא לנהורא, וזה עיקר קיום העולם כו'.

ביאור מזוזה מימין הנ"ל

להבין בתוס' ביאור ענין הנ"ל שהאותיות הן בחי' אויר והחכ' שבתורה נק' אור, הנה י"ל משארז"ל בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שהי' קושר כתרים לאותיות, א"ל משה אין שלום בעירך כו' עד אעפ"כ הי' לך לעזרני, מיד אמר ועתה יגדל נא כח ה' כו'. וכדי להבין זה יש להקדים עוד להבין מה שנת' לעיל בענין אותיות דתפלה שעי"ז ממשיכי' להיות יהי רצון, דהיינו שאע"פ שע"פ החכמה והתורה צ"ל יסורים שאין יסורים בלא עון, מ"מ ממשיכי' מלמעלה מהחכ' והיינו מבחי' כתר שזהו ענין קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל, נמצא התפלה הוא ענין המשכה מבחי' כתר שלמעלה מהחכ'. ובמ"א ע"פ לסוסתי ברכבי פרעה* נת' להפך והוא בענין סוסין נוקבין וסוסין דוכרין שבזהר, ופי' סוסי' הן אותיות כנודע וענין סוסי' נקבות הוא בחי' אותיות התפלה שהן העלאה מלמטה למעלה לעורר ההמשכה ואותיות זכרים הן המשכו' מלמעלה למטה, והנה בשעת קי"ס כתי' ואתם תחרישון לא תתערו מידי כמ"ש בזהר ר"פ בשלח לפי שאלו הי' ההמשכה ע"י העלאת

ע"פ לסוסתי ברכבי פרעה: ראה תו"א סג, ד.

מ"ן שלהם לא הי' ההמשכה ממקום גבוה כ"כ, ונת' שם הענין והוא כי יש עוד בחי' אותיות דוכרין שנמשכי' מעצמן שלא ע"י אתעדל"ת כלל וגבוהים יותר מאותן אותיות דוכרין הנמשכי' ע"י אתעדל"ת, והענין כי אותיות נוקבין הוא בחי' מל' והן אותיות התפלה והנה שרש המל' בחכ' כמאמר אבא יסד ברתא וא"כ ההמשכה ע"י ההעלאה הוא מבחי' חכ' אבל המשכת הכתר נמשך שלא ע"י אתעדל"ת וזהו ענין קי"ס יעו"ש באריכות, וזה סותר למ"ש כאן דע"י התפלה ממשיכי' ג"כ מבחי' כתר כו' וזהו פי' וענין יהי רצון כו'. עוד צ"ל בענין נר מצוה ותורה אור שע"י נר דמצוה שהן העלא' נמשך האותיות דכתר להיות ותורה אור, והרי שם מבואר דההמשכה מבחי' כתר נמשך שלא ע"י אתעדל"ת ולכן אמר ואתם תחרישון דוקא וכאן מבואר שכל המשכ' אותיות מלמעלה הכל ע"י העלאו' או העלא' דתפלה שמזה נמשך קושר כתרים לקונו או אותיות דנר מצוה שמזה נמשך להיות ותורה אור. והענין דהנה ידוע פי' הזהר וס"ד ע"פ מה תצעק אלי דבר אל בנ"י ויסעו, דהפי' הוא שענין נס דקי"ס הי' צ"ל מגילוי בחי' עליונה יותר מהנמשך ע"י שאר תפלות ובקשות, וזהו מה תצעק אלי שאין ענין המשכה זו מבחי' ז"א רק בעתיקא תליא מילתא ע"כ ויסעו מבחי' זו שהם מתפללי' וצועקי' לעורר בחי' ז"א יסיעו א"ע מבחי' זו כי ההמשכה תהי' מבחי' עליונה יותר ולשם אין מגיע כלל אתעדל"ת ולכן אי' בלקו"ת דר"ת מה תצעק אלי הוא אמת שהוא בחי' גילוי מבחי' עתיק כמשי"ת לקמן אי"ה. ונמצא מובן ומבואר היטב מדברי הזהר דדוקא בקי"ס הי' צ"ל מבחי' ע"ק משא"כ שאר הבקשות והתפלות הוא ע"י המשכת אור מבחי' ז"א, שהרי מדקאמר גבי קי"ס מה תצעק אלי מכלל דהצעק' והתפלה בכ"מ הוא בבחי' זו ובנ"י גם בקי"ס צעקו והתפללו להמשיך התשועה מבחי' זו כמו בתפלות שעל שארי עניני' ובאה התשו' דקי"ס תלוי בבחי' עליונה יותר, וזה ג"כ סותר לכאורה למה שנת' כאן דכל ענין תפלה להיות יהי רצון הוא המשכת הכתר דוקא שלמעלה מהחכ' והיינו בחי' עתיקא כו' שהרי בחי' ז"א הוא המדות עליונות שלמטה מהחכ' כנודע. אך הענין הוא דהנה בפ' בראשית כתי' וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום וינחם ה' אשר עשה את האדם כו' ויאמר אמחה את האדם כו', ואח"כ בפ' נח כתי' ויאמר ה' לא אוסיף עוד לקלל כו' כי יצר לב האדם רע מנעוריו כו', וזהו פלאי שמתחלה מחמת טעם זה נמשך החובה להיות אמחה כו' איך אח"כ מטעם זה גופא דיצר לב האדם רע נמשך אח"כ הזכות. והענין כי הנה המדות נמשכים מן השכל שלפי הטעם והשכל כך יהי' ההתפעלות אהבה או שנאה ולכן יש מדות בלב ויש ג"כ מדות בשכל כמו בעבודה יש מדות בלב אהוי"ר בהתגלות לבו ופעמים שאין גילוי אהוי"ר בלב ומ"מ ישנם במוחו כשמתבונן בגדולת ה' ודאי יש תשוקה בשכל זהו ענין מדות שבשכל, ומבחי' מדות שבשכל דהיינו מה שהשכל מחייב לאהבה או ליראה נמשך אח"כ מדות שבלב וזה נק' נה"י דאימא מוחין לז"א, אך בחי' נה"י דאימא היינו השפעת השכל כשמחייב להיות השפע' לאהבה או להפך זהו בחי' נה"י שהן כלי השפע', אבל ת"ת דאימא הוא בחי' עצמיות השכל שלמעלה מההשפעה ממנו נעשה כתר לז"א, וכתר הוא למעלה מהמוחין

ומקיף עליהן, והיינו כי מעצם השכל יוכל להיות שינוי בהמוחי׳ של המדות מקצה אל הקצה, שכשרוצה יוכל לצדד בשכל זה גופא המורה לכאורה על שנא׳ ורוגז למצוא ממנו גופא זכות או פטור, וכמו שאנו רואי׳ ג״כ בתורה יש מ״ט פנים טמא ומ״ט פנים טהור כמו ב״ש אוסרין וב״ה מתירין ואלו ואלו דא״ח דהיינו שבדבר א׳ יש סברא להטות לזכות ולחוב ואלו ואלו דא״ח שב״ש הוא גבורה דז״א הנמשך מהוד דאימא וב״ה הוא חסד דז״א הנמשך מנצח דאימא, ומ״מ איך יהי׳ ההמשכה תלוי בבחי׳ הרצון שכמו שירצה כך יהי׳ נוטה השכל (וכנודע בענין השוחד אי בעי טעין הכא כו׳) וזהו בחי׳ כתר דז״א שהוא הרצון שלמעלה מהמוחין ונמשך מת״ת דאימא היינו עצמיות השכל למעלה מכפי שנתצמצם כבר שיהי׳ מוחין למדות הנק׳ נה״י, לכן מבחי׳ זו יוכל להיות שינויי׳ בהמוחין שהרי הכתר הוא חופה ומקיף על המוחין ומדות יחד ומתבטלי׳ שם כשבא התגלות אור ת״ת הנ״ל וזהו ענין שמתחלה נמשך מטעם זה כי יצר לב האדם רע לחוב ואח״כ ע״י ריח הניחוח שנשתנה הרצון נמשך טעם זה עצמו לזכות. ועפי״ז יובן ענין המבואר מהזהר דכל התפלות הן המשכו׳ מז״א כנ״ל אך היינו בחי׳ הכתר דז״א שממנו יהי׳ שינויי המדות מגבו׳ לחסד לכן יוכל להיות שיתרפא החולה, והענין כי סיבת החסרון למטה בחולי או בשא״ד הוא בחי׳ חסרון בהמשכת צירופי אותיות המחי׳ כל נברא שכאשר נפל למשכב הרי חיותו נתצמצם מרוח פיו ית׳ ולהמשיך הרפואה צריך שישונה הצירוף, והנה האותיות הדבור נמשכי׳ מן המדות, ואין יסורי׳ בלא עון היינו מצד שמדת הדין מתוח׳ עליו לכן נמשך האותיות באופן שיהי׳ לו יסורין, אבל כשיתהפך הדין לחסד יומשכו צירופי׳ אחרים להחיותו ולהבראו וזהו ישלח דברו וירפאהו. והנה שינוי המדות מדין לחסד הוא תלוי בבחי׳ המשכת כתר דז״א, לכן אתי שפיר מה דמבואר מהזהר דהתפלות הן לז״א וא״ש ג״כ מ״ש ע״פ לסוסתי דע״י אותיות תפלה נמשך מח״ע ולא סותר למ״ש כאן דהתפלה יהי רצון הוא המשכת הכתר, כי הוא כתר דז״א והוא למעלה מהחכ׳ שבמדות אבל הוא נמשך מת״ת דאימא שהוא עצמיות השכל, וזהו ענין סוסי׳ דוכרי׳ הנמשך ע״י אתעדל״ת דהיינו מבחי׳ חו״ב כו׳, אמנם בחי׳ שלמעלה לגמרי מאעתדל״ת והוא הכתר דאצי׳ שלמעלה ג״כ מאו״א שהן חו״ב וזהו ענין בעתיקא תליא דקי״ס.

והענין כמ״ש בסידור בביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה, דאית רצון ואית רצון פי׳ אית רצון התחתון היינו הנולד מן השכל מחמת שמשכיל בשכלו יופי של אותו הדבר לכן רוצה בזה ולמעלה הוא ענין ת״ת דאימא כתר לז״א כנ״ל, אכן אית רצון העליון כענין שתוק כך עלה במחשבה והגם שיש בודאי טעם אך הוא טעם הכמוס שאינו יכול להשתלשל בשכל כו׳ והוא בחי׳ כתר ומו״ס יעו״ש, וזהו בחי׳ אותיות שלמעלה מאתעדל״ת דהיינו הכתר הכללי שלמעלה מעלה מכתר דז״א, אך אע״פ דאינו נמשך ע״י אתעדל״ת מ״מ נמשך ע״י המצות והתורה כמבואר בביאור שע״פ לסוסתי הנ״ל, וזהו ענין נר מצוה ותורה אור שע״י אותיות דמצוה כתר הכללי נמשך אור דתורה, והוא המשכת ע״י וא״א, משא״כ אותיות נוקבין ודוכרין שע״י התפלה הוא מזו״ב כנ״ל שההעלאה הוא מבחי׳ מל׳ וההמשכה מת״ת דאימא להיות כתר

לז"א, וזהו שנק' האותיות אויר מקור האור שהאויר הוא למעלה גם ממו"ס בחי' רישא תנינא הנק' אוירא שנעשה גלגלתא לגבי מו"ס ומשם שרש האותיות כמבואר בהרמ"ז ר"פ ויקרא יעו"ש באריכות (ודרך פרט י"ל היות ידוע דעכשיו הגילוי בתורה רק מח"ע ולע"ל הוא שיהי' גילוי מו"ס דעתיקא וזה יהי' בחי' נשואין וכמ"ש בסידור שם, נמצא יש ב' בחי' בחכ' שבתורה ח"ע ומו"ס דע"י, כמו"כ י"ל באותיות יש ב' בחי' והיינו גלגלתא ובחי' אוירא כי בסתם אומרי' דהאותיות נמשכים מגלגלתא אך בחי' אוירא ידוע דהוא גבוה מגלגלתא ומו"ס כי נמשך מדעת דע"י בחי' רדל"א משא"כ גלגלתא ומוחא מקבלי' מחו"ג דע"י, וא"כ בחי' אותיות דגלגלתא זהו מקור לשיהי' גילוי ח"ע בתורה אבל שיהי' גילוי מו"ס דע"י הוא ע"י אותיות דאוירא וגילוי זה יהי' לע"ל), וזהו שנאמר תורת אמת היתה בפיהו כי אמת הם רת"ס של האותיות ואמת הוא תיקון הז' ששרשו מדעת דע"י וכן בקי"ס דבעתיקא תליא מה תצעק אלי ר"ת אמת. וזהו ענין כשעלה משה ששרשו מדעת עליון ששרש שרשו מדעת דע"י הנ"ל, מצאו להקב"ה שקושר כתרים לאותיות שבחי' אותיות נמשך מבחי' דעת דע"י כנ"ל לכן שתק כי סבר שבבחי' זו אין שייך אתערותא דלתתא כמ"ש בקריעת ים סוף ואתם תחרישון, וא"ל הקב"ה אעפ"כ הי' לך לעזרני דהגם שבבחי' זו אין שייך אתעדל"ת ממש, מ"מ שייך הכנה לגילוי זה וכמו המשכת הכתר בשבועות שנמשך מעצמו מ"מ צ"ל תחלה ספירת העומר וכמ"ש במ"א ע"פ פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם כו' וכמבואר למעלה שע"י המצות נמשך בחי' זו כנ"ל, ואמר משה ועתה יגדל ביו"ד רבתי הוא בחי' יו"ד דאוי"ר שהוא מקור האור כי אור בחי' מו"ס ויו"ד דאויר בחי' רישא הב' הנמשך מבחי' רדל"א בחי' דעת דע"י כנ"ל שמשם נמשך להיות יגדל כח כו' כמו ע"י נר מצוה נמשך בחי' תורה אור.

הערות על דרוש מזוזה מימין שבת"א פ' מקץ

הצורה מחפץ וזהו ולכבודי בראתיו יצרתיו, וע' סד"ה הבאים ישרש וסוף הביאור, וי"ל הצורה מחכמה כולם בחכמה עשית אשר יצר את האדם בחכמה, הוא עשך ויכוננך הוא וב"ד נמנו על כל אבר ואבר משלך, במד"ר פ' בראשית ר"פ י"ב מפסוק את אשר כבר עשוהו בקהלת סי' ב' וע' בת"א ר"פ לך לך בפי' הוא עשנו הוא דא עתיקא, וב"ד ב"ד הגדול בבינה ובמא"א אות ה' סעי' ב"ג כתב הוא וב"ד הוא בינה וב"ד זו"נ ולפעמים הוא ז"א וב"ד נוק' עכ"ל, ועמ"ש מזה ע"ד וה' פקד את שרה ברע"מ ס"פ שופטים, וע' במד"ר סדר בשלח פ' כ"ד ב' בענין הוא עשך ויכוננך ובגמ' פא"ט דנ"ז ע"ב, ובמד"ר בקהלת דפ"ח ע"ד בפ' ופניתי אני כמ"ש במד"ר סדר בראשית הנ"ל, וסיים וייצר ה' אלקים כו' את האדם אשר יצר, אלא הציור הוא ציור

נאה כו' ור"ל כי אשר ואשרו אתכם כל הגוים כו' ובש"א סי' ב' ב' ואין צור כאלקינו וארז"ל פ"ק דברכות ד"י ע"א ואין צייר כאלקינו וכ"ה פ"ק דמגילה די"ד סע"א, ובענין כי אין בלתך במד"ר מצורע פי"ט קפו"א, זח"ג תזריע מ"ד סע"א ובמא"א אות צ' סי"ח צור נק' חכמה והי"ג הביא מהזהר בשלח סד"א צור היינו גבורה או בינה, וי"ל שזהו שרש קו המדה מי מדד, או גבורה דע"י שבמו"ס, וע"כ נק' צור שממנו נמשך ציור הצורה כנ"ל דפי' צור היינו צייר כו' וע' בלק"ת פ' אחרי סד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון בענין ונצבת על הצור כו' * (מענין הדבור עליון ע' מד"ר ס"פ שמות בפי' ירעם בקולו נפלאות ד"ו פרצופין הי' יוצא הדבור כו') באו"ת פ' בראשית סד"ה כל האומר ויכולו שע"י שעלה במחשבה נצטייר כל העולם וזהו החיות של כל העולם, והבנין שבציור נק' מנוחה עולם התענוג כי בינה ציירא ציורין עכ"ד כי בינה נק' משחתא קו המדה וזה"ע סוף מעשה במחשבה תחלה, ועמ"ש בביאור יונתי בפי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ומ"ש מזה בד"ה תקעו בחודש דרוש השני, ובאו"ת שם משמע דגילוי בחי' הצורה בעולם זהו בא שבת בא מנוחה ולכן כל האומר ויכולו נעשה שותף כו' *, על הצור דפי' שרש ההתהוות וגם הרמב"ם במ"נ ח"א פי"ו פי' ונצבת על הצור, על כל כח הבורא, כי פי' צור הוא שרש כל דבר והתחלתו כו' ועמ"ש בפי' כי בי"ה הוי' צור עולמים הצור תמים פעלו, צור ילדך תשי כו', אך בשרשים צור וצייר הם ב' שרשים מובדלים כי ענין ציור נמשך ע"ד וייצר ה' אלקים את האדם עם זו יצרתי לי, כחומר ביד היוצר ירמי' סי' י"ח ו', ובמקבות יצרהו בישעי' סי' מ"ד י"ב פרש"י יצרהו ל' ציור, ויש לעיין בפ' המה היוצרים במד"ר ס"ד בראשית פ' ח' וברות, וענין צור הוא בשרש צור ומי צור מבלעדי אלקינו שבכ"ב ל"ב והתרגום תקיף, חי ה' וברוך צורי תלים י"ח מ"ז ג"כ כנ"ל, וכן פי' כי בי"ה הוי' צור עולמים ג"כ שהוא החוזק והתוקף של העולמים וביחזקאל סי' מ"ג י"א צורת הבית פרש"י גבול הבנין וכל צורותיו כרובים ותמרים כו' נשמע זהו ל' צורה וה"ע ציור, וכן פי' במצ"ד אך רז"ל פירשו ענין צור עולמים ג"כ ל' בריאת וציור העולמות כמו שאמרו שהעוה"ב נברא ביו"ד והעוה"ז בה"א כי בי"ה הוי' צור עולמים, וכנ"ל בענין פי' ואין צור כאלקינו ואין צייר כאלקינו. ויש לחבר ב' הענינים יחד כי צור מורה על התוקף והיכולת וכמ"ש הרמב"ם שהושאל לענין שרש כל דבר והתחלתו ולכן הוא ית' נק' צור כי ממך הכל, והוא כל יכול וזהו"ע התוקף ומשם נמשך ג"כ ציור העולמים וזהו ואין צייר כאלקינו כו' שזהו ג"כ ענין כל יכול, ובפרדס ערך תקיף ע"ד ימינך ה' נאדרי בכח ופי' הרמ"ז פ' פנחס דף ר"כ כח ר"ת כתר חכמה וע' בלק"ת שלח בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' שהוא ההמשכה הבאה במ' מבחי' הכתר מ' דא"ס כו' ועד"ז ענין אביר יעקב לשון תוקף ומבמ"א בפי' אשר נדר לאביר יעקב כי יעקב בנדרו אמר והי' הוי' לי לאלקים וזה"ע התוקף ועמ"ש מזה בת"א פ' ויצא בד"ה ושבתי בשלום כו' ומבמ"א כ' ב' שמות הוי' אלקים כמ"כ ישראל ויעקב,

---

(מענין . . שותף כו': לפני הקטע ואחר הקטע יש סימן. ולכאורה אינו שייך לכאן, ומקומו לקמן בסוף הסעיף אחר תי' באו"ת פ' בראשית.

א״כ זה שהוי׳ יהי׳ בבחי׳ אלקים זהו ע״י בחי׳ ישראל כי שרית עם אלקים, וז״ש ויוצרך ישראל הזכיר היצירה בישראל וכמ״ש מזה בת״א סד״ה הבאים ישרש יעקב כי הצורה והציור נמשך מבחי׳ הצור שה״ע התוקף והכח כנ״ל וזהו ע״י כי שרית עם אלקים ועי״ז דוקא ממשיך ג״כ התוקף העליון שעי״ז והי׳ הוי׳ לי לאלקים וכמש״כ בפי׳ עתה ידעתי כי גדול הוי׳ מכל האלקים דר״ל מכל ק״כ צירופי אלקים כו׳, ויובן זה עוד עדמ״ש באו״ת פ׳ בראשית*, מזה יובן דהציור נמשך מבחי׳ כשעלה ברצונו הפשוט שהוא בבחי׳ כתר וע׳ בפרדס שער הצחצחות פרק*.

קיצור. ענין שהצורה נברא בחפץ ומחשבה, ע״ד אשר יצר את האדם בחכמה אשר יצר ציור נאה, ואין צור כאלקינו ואין צייר כאלקינו, צור חכמה או בינה או מו״ס שבו גבורה דע״י, הוא עשך ויכוננך הוא וב״ד נמנו על כל אבר, י״ל הוא דא עתיקא וב״ד חב״ד כי בריאת האדם למעלה זה״ע ז״א עכצ״ל דהוא וב״ד דנמנו על כל אבר ואבר ורמ״ח פקודין הם רמ״ח אברים דז״א, זהו כנ״ל ובלק״ת פ׳ אחרי פי׳ צור זהו מקור שם הוי׳ וא״ש כנ״ל כי דמות כמראה אדם הוא מראה דמות כבוד הוי׳ והוא נמשך מבחי׳ צור כו׳ ובמ״נ פי׳ צור שרש התחלת כ״ד. ואף כי צור וצייר הם ב׳ שרשים, צור ענין תוקף וחוזק וצייר ענין וייצר, אך רז״ל דרשו על צור ענין צייר כי תוקף זה״ע כל יכול, ענין כח אד׳ מ׳ דא״ס, ומשם נמשך בחי׳ הציור שזהו ע״י כשעלה ברצונו, כי לא מחשבותי מחשבותיכם בינה ציירא ציורין, ובינה נק׳ כח לפי שבה התגלות עתיק בא שבת בא מנוחה, וזה״ע ישראל יוצרך, כי ע״י כי שרית עם אלקים נמשך והי׳ הוי׳ לי לאלקים הנזכר גבי וידר יעקב נדר וה״ע אשר נדר לאביר יעקב תוקף ויעקב הוא בששת ימי המעשה וישראל בחי׳ שבת בד״ה לא הביט און ביעקב.

קיצור דקיצור. הוא וב״ד נמנו על כל אבר ואבר, הוא דא עתיקא וב״ד בינה אשר יצר ציור נאה, בינה ציירא ציורין וכן אשר זהו בינה, ורז״ל דרשו צייר על צור, אף כי צור שרש אחר ל׳ תוקף וחוזק מ״מ הציור נמשך מבחי׳ צור ועמ״ש לקמן ד״ה הנה ענין חומר וצורה ושייך לכאן.

ב) ומ״ש* והנה החומר נברא בדבור, כי הנה זה שיהי׳ בריאה מאין נמשך מהמ׳ דוקא והיינו ע״י הפרסא המפסקת שהיא הגורמת התהוות דבר חדש, משא״כ אצי׳ שהוא למעלה מהפרסא זה״ע גלוי ההעלם כמו ואצלתי מן הרוח וכמ״ש בת״א בביאור ע״פ ואלה המשפטים, אבל אדם דאצי׳ הוא בחי׳ אדמה לעליון (ר״ל ז״א הוא אדמה לעליון עתיק יומין) שאינו רק מההעלם אל הגילוי אצי׳ הוא מלשון ויאצל כו׳ וכך אצי׳ הוא רק גילוי א״ס ממש עכ״ל (וע׳ בעה״ק ז״א פ׳ בגד״ה ונת׳ במ״א), ונמצא רק הבריאה הוא התחדשות

באו״ת פ׳ בראשית: בכת״י מציין: לעיל בדף שלפני זה, עמוד ב׳ בשטה ה׳. וזה הוא הקטע שנדפס לעיל בתחלת הסעי׳.

פרק: אולי הכוונה לפרק ב.

ומ״ש והנה החומר: בתו״א מא, ד שו״ה וכן עד״ז.

יש מאין והיינו ע"י הפרסא ועמ"ש בלק"ת בלק"ת בד"ה ואתחנן בפי' ובטובו מחדש ועמ"ש בת"א פ' לך לך בד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם, המחדש בטובו כו' הוא החידוש יש מאין כו' ע"י בחי' מ"ש והבדילה הפרכת כו' שנמשך ע"י מסך מבדיל כו' נעשה אור חדש אור של תולדה ואין זה ממהות אור הראשון כו' יעו"ש, וז"ש כאן שהחומר דוקא נברא ע"י הדבור שהוא חדוש יש מאין, ועמ"ש עוד מענין הפרסא בלק"ת פ' בלק בביאור ע"פ מי מנה ושם מענין והים עליהם מלמעלה, והיינו מ"ש שבחי' מ' הוא בחי' התנשאות כו'.

והנה מה שהכריח כאן שהצורה נמשך מהחפץ ה' ולא מהדבור כי לא נפרט הכל בדבור רק דרך כלל כמו נעשה אדם הרי לא בא בביאור פרטי צורת האדם ורמ"ח אבריו וע"כ שזה נמשך מהחפץ והחכמה לבד, לכאורה יש להשיב ע"ז ממ"ש במד"ר סדר ואלה שמות פ' ה' מענין ירעם אל בעלי נפלאות, הקול יוצא ונחלק לע' קולות לע' לשון כו' עד הזקנים לפי כחן כו' יעו"ש, א"כ י"ל עד"ז בהעשרה מאמרות הי' המאמר יוצא ומתפרש לפרטים. אך הוא כמ"ש כאן שעיקר התהוות הצורה בפרטי פרטיות נמשך ע"י המחשבה עילאה המושלת על הדבור וכן מורה הפסוק מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית וכנ"ל, ועמ"ש בפי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם וכנ"ל שעיקר ההתהוות הוא מהמחשבה כו' ובסידור בד"ה הקול קול יעקב וז"ל ובתחלת שי"ב כשעלה ברצונו לברוא העולם במחשבה אחת נבראו כל העולמות בדרך כלל ונפרטו אח"כ בט' מאמרות כו' עכ"ל, ויש מחשבה תתאה ומחשבה עילאה עמ"ש בלק"ת בד"ה כי תצא דרוש הראשון פ"ג, ואפ"ל שרש הצורה נמשך ממחשבה עילאה, שהרי פי' שנמשך מבוצינא דקרדוניתא שהוא מו"ס כו' וצ"ע.

ומש"ע והנה* מה שנברא החומר במאמר ודבור ולא נברא הכל בחפץ ה' ורצונו בלבד הוא מפני שאז הי' העולם בטל במציאות רק עיקר גילוי היש הוא ע"י דבר ה' כו', מובן ממ"ש לעיל כי מהדבור נמשך הפרסא ועוד כי ההפרש בין מחשבה לדבור, שהדבור הוא ביציאת הקול והדבור נעשה בחי' נפרד משא"כ המחשבה אינה נעשית בחי' נפרד מעצמיות האדם, לכן עד"מ למעלה ע"י שנמשך ההתהוות מהדבור נעשה בבחי' ומשם יפרד כו' וכמ"ש מזה בלק"ת פ' נצבים בד"ה כי כארץ תוציא צמחה פ"א, וכה"ג נת' בת"א פ' יתרו בד"ה בחדש השלישי בפי' על כל שבח מעשה ידיך, כי נעשה נפרד מובדל ממנו כו' וכמ"כ הוא בדבור, בדרוש קי"ס בקיעת הפרסא והדבור מתעלה בריאה באצי' וע' סד"ה הסבי עיניך בענין גלע"ד, ועמ"ש בפי' והלא במאמר אחד יכול להבראות לפי' אחד נק' מאמר א' א"א או עקודים ואז הי' הכל בביטול בד"ה ושבתה הארץ דתקס"ב.

קיצור. שהחומר נברא בדבור היינו ע"י הפרסא, המד"ר שהקול נתחלק לע' לשון, והצורה שנמשכה ממחשבה י"ל ממחשבה עילאה וע"י

והנה מה שנברא: שם שו"ה: שנברא החומר.

מחשבה תתאה, הדבור נעשה נפרד והיינו כמש"ל שהדבור והאותיות הם בחי' כלים שנק' ג"כ חומר לגבי האור שהוא החכמה בחי' צורה.

ג) **אך** תכלית בריאת יש מאין הוא כדי להיות היש בטל לאין ע' מזה לקמן פ' שמות בהביאור ע"פ הבאים ישרש בענין גדול הנס האחרון כו' וזה"ע כי תהיו אתם לי ארץ חפץ, ועמ"ש בלק"ת בביאור ע"פ נשא את ראש בני גרשון, ושם פ"א בענין מארז"ל פ"ק דכתובות גדולים מעשה שמים וארץ מדכתיב מקדש ה' כוננו ידיך חיבור ויחוד סוכ"ע בממכ"ע וע' בילקוט בשלח רמז נ"ב שכאן נאמר פעלת הוי' משא"כ בבריאת שמים וארץ במאמר נבראו כו' ע"ש ועי"ז נמשך השחוק והתענוג למעלה שעז"נ לויתן זה יצרת לשחק בו כמ"ש בלק"ת פ' פנחס בד"ה את קרבני לחמי דרוש השני פ"א, והנה ביטול היש לאין זהו ג"כ הזדככות החומר וביטולו לגבי הצורה וע' בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פ"ג גבי ובחרת בחיים שכתב הנה בכל דבר יש חומר וצורה והחומר הוא בחי' מות לגבי הצורה שהוא רוח החיים ועז"נ ובחרת בחיים עכ"ל, וע' בלק"ת בד"ה מנורת זהב כו' פ"ו בענין כתישה וביטוש חומר הגוף כמשל כתישת הזית להוציא שמנו כו' ומזה יובן ענין כי נר מצוה ועמ"ש ע"פ זית רענן כו' ובמד"ר ר"פ תצוה ובלק"ת פ' שלח בד"ה טובה הארץ מאד מאד ושם פ"ג בענין זבת חלב ודבש שבוקעים האורות את הכלים והיינו ע"י דאתכפייא סט"א שעי"ז אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין שלא יהי' העלמין מעלימים כו' דהיינו זיכוך החומר כו' וענין לויתן הוא חבור ויחוד חו"ב שהם נק' אין ויש, וזהו ענין להנחיל אוהבי יש, והוא נמשך ע"י ביטול היש לאין וע' בדרוש ברכת המזון.

קיצור. שתכלית בריאת היש מאין כדי שיהי' ביטול היש לאין הזדככות החומר וכענין ובחרת בחיים, זית רענן להוציא שמנו ע"י כתישת החומר ועי"ז אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין וכענין מכון לשבתך פעלת הוי' מקדש ה' כוננו ידיך וזה"ע לויתן זה יצרת לשחק בו.

ומ"ש ונגלה כבוד ה' עמ"ש בד"ה יהי כבוד ה' לעולם, דפי' ונגלה כבוד ה' ע"ד שיהי' השם הוי' נק' כמו שנכתב וזהו ג"כ ענין מוציא מנרתקה וע"ד לעשות הישר בעיני הוי'. ואפ"ל ג"כ שזה"ע פעלת הוי' מקדש אד', שבמקדש הי' השם נק' כמו שנכתב. וגילוי זה לע"ל נמשך ע"י ביטול היש עכשיו כמ"ש בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון פ"א ועמ"ש סד"ה ושמתי כדכד. ומ"ש וכ"י יש * להם חלק לעוה"ב וצריך כ"א להמשיך בחלקו גילוי זה, הנה העוה"ב היא בינה הנק' להנחיל אוהבי יש וחו"ב הם תרין רעין והחכמה נק' אין א"כ שם ביטול היש לאין בתכלית ע"ד שהם תרין רעין, ומאיר האין ביש והוא עיקר עולם התענוג לכן זה נמשך ע"י ביטול היש לאין עתה שעי"ז דוקא ממשיך בחלקו גילוי זה, ר"ל שממשיך יחוד חו"ב שיחוד זה הוא תוספת ריבוי האור לאין שיעור יותר על האור הקצוב להחיות מאין ליש ע"י יחוד חיצוני דחו"ב כ"א זהו יחוד והמשכה מפנימי' חו"ב

---

* וכ"י יש: שם שו"ה יראו כו'.

ונמשך מלמעלה ג"כ מהכתר ומפנימי' כו' וכמ"ש מזה בפע"ח שער הק"ש פ"ו ופ' י"א. והנה בענין חלק לעוה"ב, הנה במא"א אות ב' סכ"ד כ' בן העוה"ב נק' הזוכה להעלות מ"ן דאימא בלי שיתוף אחרים כמו הז"א הנק' בן העוה"ב עכ"ל וע"כ כמ"כ בענין חלק לעוה"ב צ"ל ע"י העלאת מ"ן דאימא והיינו ע"י ביטול היש כו' ומטעם הנ"ל כי שרש אין ויש זהו חו"ב כו' ועמ"ש מזה בד"ה ואהי' אצלו אמון ספ"ד גבי אני תורתך שעשעתי ע"י שעושה מבחי' אני אין היינו ביטול היש ע"ז ממשיך למעלה מבחי' אין שהוא הכתר כו' וכ"כ בד"ה את שבתותי תשמרו ספ"ד, וע' זח"א ר"פ נח דנ"ט ע"פ ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ אית לון חולקא לעלמא דאתי מ"ט בגין דנטרין ברית דעלמא קיים עלי', כי היסוד הוא ונהר יוצא מעדן כו' שממשיך מחו"ב מהפנימי' כו', והנה חלק הוא רביעי פ"ד דב"ב ס"ג א' ובש"ע ח"מ סי' רנ"ג סכ"ד וזהו היסוד שנק' רובע ישראל ע' זח"ג בלק דר"ד א' שהברית נק' רביעא משיעורא דגופא וכיון שהחלק לעוה"ב הוא בגין דנטרי ברית ע"כ נק' חלק רביעי, וע"ע זהר פ' שלח קס"ב ב' יוסף כו' עלי' כתיב ונסכו רביעית ההין כו' וע' מזה בלק"ת פ' שלח סד"ה ענין הנסכים, וא"כ חלק לעוה"ב מעין רביעית ההין ובן העוה"ב ע"ד חצי ההין כי חצי ההין זהו וא"ו ת"ת שהוא ממוצע בין שני ההין בין ה"א עילאה לה"א תתאה ברע"מ פ' תשא, וזה"ע יעקב ע' זח"ב תרומה קכ"ו ב', ורביעית ההין זהו יוסף יסוד.

קיצור. ומזה יומשך ונגלה כבוד ה' שיהי' נק' כמו שנכתב, וכן באדם כי האדם עץ השדה יהי' עצו כפריו ר"ל הגוף יהי' ג"כ זך עד שלא יצטרך לאכילה ושתי' ויהי' ניזון מזיו השכינה וזה מעין מה שבאצי' החומר שהוא הכלי הוא מעין הצורה שהוא האור כו' וזהו העוה"ב חו"ב גלוי בהיש והיינו ע"י ביטול היש לאין עכשיו אני תורתך שעשעתי.

וביטול זה נמשך ע"י ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה כו' כי אני הוי' לא שניתי שאין העולם מעלים לפניו כו' וא"כ גם בחי' היש בטל אליו ית', ג' שזהו כמ"ש בלק"ת בד"ה שה"ש בענין למסור נפשו באחד בחי' כלה שארי כליון היש ולגרמי' כו' ועמ"ש בפ' תשא סד"ה שמאלו תחת לראשי כו' שזהו נמשך מבחי' דעת עליון וע' בת"א פ' תולדות בביאור ע"פ מים רבים, וזהו המשך הפסוקים כי אני ידעתי כי גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים, כל אשר חפץ עשה בשמים ובארץ כו' ע' מהרמ"א תלים סי' קל"ה תמה עמ"ש כי גדול כו', וי"ל ע"ד אני הוי' אני א"ס והוי' אצי' כולא חד וע' ביאור אני דפ' ציצית דרוש השני ובד"ה ולא אבה כו' ומ"ש ע"פ את ה' האמרת היום, לומר דכולא חד עם עצמותו ממש וכש"כ לשיטת עה"ק והמערכת דאצי' הגלוי מעצמותו כו' והעכומ"ז ר"ל שאצי' הוא כמו המלאכים ולכן לא איכפת כלל להא"ס עסק התומ"צ המושרשים באצי' ורצו להמשיך השפע מהמלאכים והשרים, ואחר יצי"מ וקי"ס אמר יתרו עתה ידעתי כי גדול הוי' ר"ל כי אצי' והמאציל כולא חד משא"כ המלאכים הם בריאה יש מאין כו' ולכן כל אשר חפץ ע' מד"ר סדר בשלח ר"פ כ"ה. ואמנם שם אלקים שנק' הוא ית' זה"ע אלקי האלקים שהוא אלקי המלאכים והשרים שהן הן רק

שלוחי׳ כגרזן ביד החוצב בו, אך הוא שם הצמצום וההסתלקות להיות העולם יש ודבר נפרד בחי׳ מ׳ והפרסא, ושם הוי׳ זהו עצם האצי׳ ומ״מ לגבי המאציל נק׳ שם הוי׳ ג״כ ממכ״ע, ובחי׳ כתר זהו סוכ״ע כו׳ עמ״ש סד״ה וידעת היום והשבות דרוש הראשון, וא״כ פי׳ כי גדול הוי׳ ואדונינו מכל האלקים יש לפרשו בשני פנים, הא׳ כי אני הוי׳ ולכן הוא אינו ח״ו כהמלאכים שהם רק שלוחים כגרזן כו׳ משא״כ שם הוי׳ הוא אני ממש כולא חד עם עצם הא״ס, ואף שהמלאך נק׳ ג״כ לפעמים אפילו בשם הוי׳ היינו כשהוא שליח עכ״ז אינו רק שליח לבד, ועמ״ש בזה בת״א שמאלו תחת לראשי בפ׳ כי תשא, לא כן שם הוי׳ הוא חד ממש עם המאציל ולא שייך ע״ז לשון שליח ח״ו כי הוא עצמו הוא שם הוי׳ ולכן כי גדול הוי׳ כו׳ מכל כו׳, הב׳ שגדול משם אלקים ומושל על שם אלקים אף ששם אלקים ג״כ משמותיו ית׳ אכן שם הוי׳ הוא שם העצם, וכמו עד״מ ביטול אור הלבנה לגבי אור השמש כו׳. ואגב יש לבאר ההפרש בין חלק לעוה״ב ובין בן העוה״ב ויש לומר כעין מ״ש בזח״ג אמור צ״ד א׳ ההפרש בין שבת ליו״ט, דג׳ יו״ט הם זמינן מקדש שהוא חו״ב אבל שבת ירותא דמקדש קא ירית, לברא דעאל לביתא דאבוי ואימא כו׳ ע״ש, וע׳ במא״א אות יו״ד סעיף כ״ט ירושה נק׳ עליית פרצוף במקום חבירו, והיינו שבשבת עולה ז״א ומלביש לעצמיות או״א משא״כ ג׳ יו״ט מקבלים הארה מבחי׳ קדש ולא עצמיות קדש כו׳, ועד״ז פי׳ בן העוה״ב שמקבל מעצמיות העוה״ב אבל חלק הוא הארה ע״ד שחלק מכבודו ליראיו וע׳ בזהר ר״פ נח ובפ׳ תולדות דקמ״א א׳, י״ל כי בן העוה״ב כשמקבל מאור הבינה ממש, וחלק לעוה״ב זהו כשהבינה מאירה בו ע״י מ׳ וע׳ בלק״ת בשה״ש בפ׳ ואתחנן בד״ה למען תירא וכ״מ בזהר ויחי דרי״ו ע״א. עוי״ל כמש״ל ועיקר, דחלק הוא חלק רביעי ור״ל כשנמשך השפע מהז״א בנוק׳ ע״י יסוד א׳. והנה בענין העשיר כו׳ והדל כו׳ ברע״מ ר״פ תשא דהיינו ת״ת ויסוד, וגם כי יסוד נק׳ שדי די ספוקא כמו לעני די מחסורו כו׳ אבל ת״ת שם הוי׳, גם ע״ד מ״ש הרמ״ז ר״פ פקודי בדף ר״כ ע״ב שדי זהו כשנמשך ע״י אור מים רקיע אבל יש בחי׳ גלוי אור ממש עו״ש בענין מה רב טובך טוב להודות כו׳ כשנמשך מחכמה שבחכמה כו׳ והוא ענין הנתיב לא ידעו עיט, וא״כ ההעלאה לבחי׳ בן העוה״ב זהו ע״י כלה עילאה וההעלאה לבחי׳ הכ׳ זהו ע״י ביטול היש כלה תתאה שנתבארו ב׳ הבחי׳ בד״ה שה״ש. ובזה יובן הרבותא דתנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העוה״ב כו׳ וע׳ מזה בלק״ת בשה״ש סד״ה לבבתיני בן העוה״ב שהוא גולד ונמשך מבחי׳ עוה״ב עלמא דאתכסי׳ כו׳ והיינו כמארז״ל גבי דוד והוי׳ עמו שהלכה כמותו, פי׳ שזהו למעלה מבחי׳ ומדריגת דברי אלקים חיים כ״א זהו נמשך מבחי׳ והוי׳ עמו שם הוי׳ ממש, ושם הוי׳ הוא בת״ת העולה עד הכתר כו׳ ולכן השונה הלכות נק׳ בן העוה״ב שמקבל מעצמיות העוה״ב ולא ע״ד הארה לבד כו׳, ועמ״ש בד״ה וכל בניך פי׳ בינה בן י״ה וזהו עצמו ענין בן העוה״ב כי ביו״ד נברא העוה״ב שהוא ה׳ עילאה כו׳.

קיצור. ענין שביטול זה נמשך ע״י ההתבוננות אני הוי׳ לא שניתי ומבלעדי אין אלקים, ופי׳ כי אני ידעתי כי גדול הוי׳ ואדונינו מכל אלקים,

דהרי ומבלעדי אין אלקים כלל, אלא דר״ל מכל ק״כ צירופי אלקים, א״נ מכל אלקים נק׳ המלאכים ושרים ושם אלקים נק׳ אלקי האלקים, וגדול הוי׳ כו׳ כי אני הוי׳ דכולא חד עם עצם המאציל, ואף ששם הוי׳ ג״כ מבחי׳ ממכ״ע יו״ד חכמה כו׳ עכ״ז זה שם העצם, ושם אלקים הוא שם הצמצום כו׳ וכמו ביטול האותיות לגבי אור השכל עד״מ כי שם אלקים בחי׳ הדבור עליון הנמשך ע״י העלם הפרסא ושם הוי׳ בחי׳ עצם החכמה חכים ולא בחכמה ידיעא כו׳ ומושל ושליט על כל צירופים המסתירים, ומכ״ש על המלאכים והשרים, ולכן מה דקס״ד של הער״כ לקשר לכוכבים ולהגביה א״ע כנשר מבחי׳ שלמעלה משם הוי׳ זהו שוא כי אני הוי׳ כולא חד כנ״ל. ויש ביטול היש שממשיך אור וגילוי שיהי׳ נק׳ בן העוה״ב ויש ביטול שממשיך שיהי׳ בבחי׳ חלק לעוה״ב. ומ״ש והיינו לפי * שכל אשר חפץ הוי׳ נמשך ועשה גם בשמים וארץ שכולם יש להם ציור ותמונה מבחי׳ חפץ ורצון הוי׳, היינו כנ״ל בענין חומר וצורה, והצורה שרשה משם הוי׳, וע׳ זח״א מקץ קצ״ג סע״ב ע״פ חי ה׳ וברוך צורי כו׳ עד״ז יש לפרש המד״ר סדר בשלח ר״פ כ״ה בפי׳ כל אשר חפץ ה׳ בשמים ובארץ כו׳ וע׳ עוד מזה במד״ר פ׳ וארא פי״ב.

ומש״ע * ועד״ז מדבר כל המזמור שמספר בשבת מעלת שם הוי׳, הנה עד״ז יש לפרש ג״כ הפסוק מי כמוכה באלים הוי׳, דאין ר״ל על עצמותו ומהותו ממש שהוא הנק׳ על הוי׳ למעלה משם הוי׳ וכן לפני הוי׳ תטהרו למעלה משם הוי׳ ולו דומי׳ תהלה, אלא שמספר במעלת שם הוי׳ שהוא שם המיוחד ובו משנה הטבע כו׳, והיינו משום שהוא גילוי אור א״ס ב״ה ולא בבחי׳ העלם כמו שם אלקים וז״ש לע״ל ונגלה כבוד הוי׳ כו׳.

קיצור. וזה הביטול נמשך מפני כי כל אשר חפץ כו׳, שכל הנבראים יש בהם צורה הנמשך משם הוי׳ ומזה נמשך ביטול היש. ויבאר ענין ההופכי הצור כו׳ וענין מי כמוכה באלים הוי׳.

קיצור דקיצור מסעיף זה. (א) שתכלית בריאת היש מאין כדי שיהי׳ ביטול היש לאין ועי״ז ישמח ה׳ במעשיו. (ב) ומזה נמשך יהי כבוד ה׳ לעולם ונגלה כבוד ה׳. (ג) וכ״א יש לו חלק לעולם הבא וכ״ש מי שהוא בבחי׳ בן העוה״ב ע״כ צריך להמשיך בחלקו המשכה זו ע״י ביטול היש, והיינו ע״י ההתבוננות אני הוי׳ לא שניתי, וזהו כי אני ידעתי כי גדול הוי׳ וכו׳. (ד) והיינו לפי שכל אשר חפץ הוי׳ עשה כו׳ ולכן ההפכי הצור כו׳.

ד) **והנה** * כאשר יתבונן וישכיל כ״ז האדם תכלה ותכסוף נפשו ליבטל אליו ית׳ כו׳ וכמ״ש מי לי בשמים כו׳, והנה בענין מרירו למיתקו פי׳ כאן להפך לבו מתאוות עוה״ז להיות טעמו וראו כי טוב ה׳, ומפרש דמרירו למיתקא זהו״ע ההעלאה שהיא בחי׳ נר מצוה כמו שיבאר לקמן וחשוכא לנהורא זה״ע ההמשכה דתורה אור וה״ע נר חנוכה ובזח״א דף ד׳ ע״א מאן

ומ״ש והיינו לפי: שם שו״ה: שנתגייר.
ומש״ע ועד״ז: שם מב, א שו״ה: באמת.
והנה: שם שו״ה: והנה כאשר.

מנכון די חשוכא מהפכין לנהורא וטעמין מרירו למיתקא עד לא ייתון הכא, והנראה ע״ד מ״ש סד״ה וידעת היום והשבות דרוש השני דפי׳ וידעת היום ר״ל היום ממש שברישא חשוכא והדר נהורא וכך הוא ענין כי הוי׳ האלקים ור״ל כמש״ל שהחושך וההסתר נמשך משם אלקים והאור והגילוי נמשך משם הוי׳ ולכן צריך להפך חשוכא לנהורא, היינו להמשיך גילוי אור שם הוי׳ שיהי׳ ונגלה כבוד הוי׳, יהי כבוד הוי׳ לעולם, והיינו ע״י והשבות אל לבבך כי באדם יש ג״כ חשך ואור שהוא ב׳ היצרים יצה״ר ויצ״ט וצ״ל ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כו׳ וזהו שמהפך חשוכא לנהורא ועי״ז נעשה יתרון האור כי יתרון האור נמשך מהחושך כשנהפך לאור ועמ״ש בלק״ת פ׳ תצא סד״ה כי תהיין לאיש שתי נשים ומ״ש סד״ה כנשר יעיר, וזה״ע נר מצוה ותורה אור שניהם נק׳ מהפך חשוכא לנהורא, וטעמין מרירו למיתקו זהו בחי׳ גבוה יותר ע״ד ודרך חיים תוכחת מוסר וכמארז״ל פ״ט דשבת דפ״ח ע״ב ופ״ב דיומא דכ״ג ע״א הנעלבים ואינן עולבין שומעין חרפתם ואינן משיבין עושים מאהבה ושמחים ביסורים עליהם נאמר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו כו׳ וכ״ה פ״ד דגיטין דל״ו, ושמחין ביסורים פי׳ הזח״מ שזהו״ע דטעמין מרירו למיתקו, והטעם שע״י ביטוש זה יזדכך הגוף עד שיאיר בו עצמיות הנשמה בבחי׳ בכל מאדך ויבא לבחי׳ מהלכים שלמעלה מבחי׳ עומדים במדרגה א׳ כמ״ש מזה בת״א סד״ה שמאלו תחת לראשי הנ״ל ע״ד במקום שבע״ת עומדים אין צד״ג יכולים לעמוד. והרמ״ז פ׳ בראשית שם גבי דחשוכא מהפכין לנהורא כ׳ זה כלל גדול בעבודת ה׳ ורמז בפ׳ סור מרע וע״ט ירצה הרע תעשה אותו טוב והוא המתקת ק״נ להחזירה אל הקדושה וזה בעשיית המצות ולימוד התורה וקבלת היסורים שהוא אחד ממ״ח מעלות שהתורה נקנית בהם שבזה מזדכך החומר וחוזר רוחני כו׳ ואמר וטעמין מרירו למיתקו שמרירות היסורין טועמין בהם טעם מתוק, יעו״ש שהאריך. ואפ״ל לכן נר חנוכה שרומז לתורה הוא משמאל דהיינו בחי׳ קבלת היסורין שעי״ז יזכה לאור התורה שזהו אחד ממ״ח דברים כו׳ וע׳ בת״א בד״ה ואתה תצוה שכדי להוציא השמן מהוית אשר הזית הוא מר והוא בק״נ ולהוציא ממנו השמן בחי׳ חכמה זהו ע״י כתית היינו שיהי׳ בבחי׳ אתכפי׳ סט״א ע״י לשארית נחלתו משים א״ע כשיריים כו׳ ומזה יובן דברי הרמ״ז הנ״ל, וכמש״ל שזהו״ע הכנעת החומר אל הצורה וזה כמשל הזית שע״י כתישה מוציאין ממנו שמן שהוא האור כך ע״י הביטול היש שהוא כתישת חומר הגוף שיהי׳ סליק בי׳ נהורא דנשמתא וזהו ג״כ ענין כי נר מצוה.

קיצור. ענין מרירו למיתקו העלאה וחשוכא לנהורא המשכה, וי״ל חשוכא לנהורא ג״כ העלאה. והנה זית מר מרורים כזית וכשמוציאים שמנו ע״י כתישה זהו מרירו למיתקו וזה״ע ודרך חיים כו׳.

בצד העמוד בכת״י: טובל בשמן רגלו וכן אוריאל הוא בצפון והוא בחי׳ אל ה׳ ויאר לנו כו׳.

בענין נ"ח משמאל הגם שהעיקר הושיעה ימינך וכוס ש"ב דוקא בימין ע' זח"ב תרומה קס"ח ב' ובג"כ שמאל לא תסייע לימין ודקס"ט א' כוס ישועות מאן ישועות דא ימינא כו' ובפ' תשא דקפ"ט ב' כוס דברכה אצטרך למהוי מתקנא בימינא כו', אך הרי לפעמים מצינו ג"כ תיקון השמאל כמ"ש ימין ושמאל תפרוצי, והמים להם חומה מימינם ומשמאלם, שמאלו תחת לראשי ותש"י בשמאל, וע' זח"ב יתרו פ"א הובא בהרמ"ז עקב דרע"ג סע"א שהתורה שרשה בגבורה דע"י מו"ס והוא קו המדה, אלא שזהו למעלה מאצי' אבל באצי' עיקרה בקו ימין חח"ן, א"כ י"ל ע"י מס"נ המשיכו בחנוכה מגבורה דע"י וז"ס נ"ח משמאל. ועמש"ר בענין הרצועות שצ"ל ב' מיני התכללות, וע' ד"ה אלה מסעי השני וע' מענין שאו ידיכם ובענין השולט בשתי ידיו, וגבי מנורת זכרי' וא' משמאלה, וענין כהנים ולוים פני ארי' פני שור, ע' בה"ז ויצא ע"פ קומה למנוחתיך שע"י התחברות ג' קוין כהנים ולוים וישראלים חח"ן בג"ה דת"י אז מאיר תוס' אור כו'.

וזהו ג"כ ענין נר מצוה ותורה אור כו' וע"י נר מצוה בא אור התורה היינו כמו שיבאר שנר מצוה זה"ע העלאת האותיות כי האותיות הן כלים וכמ"כ המצות הן בחי' כלים, ועמ"ש בת"א בביאור ע"פ וקבל היהודים וז"ל ומה שהקדימו נעשה לנשמע היינו לפי שהמצות שהם הכלים הם הגורמי' שיבאו האורות ויומשכו ויתפשטו בהכלים ואם לא היו הכלים לא היו האורות נמשכים כלל עכ"ל, ועמ"ש בביאור ע"פ אלה מסעי דרוש השלישי ספ"ב שהמצות והתורה זה"ע גלגלתא ומוחא כו' וכמ"כ עד"ז ענין אותיות התורה הם ג"כ בחי' כלים ונק' כי תרכב על סוסיך כו', והענין דלעיל נת' איך שהתהוות העולמות הוא ע"י ב' בחי' היינו בעש"מ שהם אותיות, וכולם בחכמה עשית והם כלים ואורות שהם שרש החומר והצורה, ולכן כמ"כ בעסק התומ"צ צ"ל ב' בחי' אלו שהרי אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, וע' בסידור בד"ה הקול קול יעקב שבתחלת הבריאה הי' ע"י כי חפץ חסד הוא ועכשיו באתעדל"ת תליא, ויניחהו בג"ע לעבדה כו', א"כ צ"ל ג"כ העלאת האותיות כדי להמשיך בעש"מ וגם המשכת אור החכמה, והעלאת האותיות היינו ע"י זיכוך והכנעת החומר ששרשו מהאותיות והכלים וכמ"ש בסידור ע"פ אזמרה לאלקי בעודי, וע' בת"א ר"פ ויצא בענין ויקח מאבני המקום ובד"ה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, אך העיקר שע"י תומ"צ ממשיכים תוס' וריבוי אור ביותר על האור הקצוב, וכמו בענין האותיות נודע שיש ג' בחי' אותיות אתוון זעירין במ' אתוון בינונים בז"א אתוון רברבן בבינה וכתיב בהבראם בה"א בראם הוא ה' זעירא, וע"י נר מצוה שה"ע העלאת האותיות עי"ז נמשך אח"כ אותיות עליונים יותר כמו אתוון בינונים או אתוון רברבן כו' וכן בענין החכמה, אשר בזוי' החכמה שנמשך ע"י אור התורה גבהה מדרגתה מבחי' חכמה שבבריאת העולם כו' ולכן ע"י נר מצוה ותורה אור ממשיכים תוס' ורבוי האור בבזוי' כולם בחכמה עשית ובעש"מ

בצד העמוד בכת"י: ע' במד"ר פ' במדבר בפ' אשר מאיר על החושך של דן וצפון לפי שבאשר כו'.

עד שיהי' ונגלה כבוד הוי' וע' בגמ' דעירובין פ"ב דכ"א סע"א שהתורה היא שלשת אלפים ושני מאות פעמים כמדת העולם, א"כ ע"י התורה ממשיכים תוס' אור בהעולם, ובמד"ר ס' בראשית ר"פ יו"ד אמרו שהתורה אין לה מדה כלל.

קיצור. ענין נר מצוה העלאת בחי' אותיות ותורה אור המשכת החכמה וענין הקדימו נעשה לנשמע, ועי"ז ממשיכים בחי' כולם בחכמה עשית ובעש"מ נבה"ע, וגם התוס' האיר כי בה"א בראם ה"א זעירא, ואותיות התורה הם אתוון בינונים ואתוון רברבן, וכן בענין החכמה שבתורה עז"נ מאוד עמקו מחשבותיך, ע' בלק"ת בד"ה באתי לגני, ובאג"ה סי' ל"ז בד"ה דוד זמירות קרית להו ובלק"ת בד"ה ואהי' אצלו אמון.

ומ"ש* הנה צ"ל ענין אותיות, ע' מזה באג"ה סי' ה' בד"ה ויעש דוד שם ובלק"ת בד"ה אם בחקתי. ומ"ש לנפש חי' לרוח ממללא זהו כדלקמן שהאותיות הם דומם וכתר נק' מדבר כי משם שרש האותיות ועמ"ש בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו, ועמ"ש מענין אותיות בבה"ז ויחי דרמ"ו ע"פ נפתלי אילה שלוחה ושם בענין שהאותיות נק' אבנים ונק' סוסים. ומ"ש ובזה יובן ענין שמט"ט קושר כתרים, ע' בפרדס שער אבי"ע פ"ה פי' שזהו בתפלת החול אבל בשבת קבלת התפלות ע"י היסוד וא"צ למלאך כו' ואפ"ל לכן בשבת אומרים והחליצנו, כי מט"ט נק' נעל ועמ"ש בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים דשם משמע אשר כח העלאת האותיות למעלה מהחכ' זהו ע"י בירור נה"ב אותיות דשם ב"ן ועליתם בס"ג כו' ועמ"ש בת"א ס"פ משפטים בביאור ע"פ ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, ומ"ש ע"פ הזהר מקץ ד' ר"ג בענין אתגלגלו אתוון ט"ר כו' שגלגול אותיות ט"ר היינו שהאדם כלול מיצה"ט ומיצה"ר וע"י שהרע נהפך לטוב מתעלים אותיות הטוב למעלה יותר כו' דהיינו בחי' אורות דתהו שלמעלה מאורות דתיקון, וע"ע מענין מט"ט עביד עטרה לחי העולמים בזח"א וישלח קס"ז ב' ובמק"מ שם ובפ' כי תצא דרע"ח א' ובפי' הרמ"ז שם. ושם משמע שעי"ז נמשך היחוד והשפעת הטפה והיינו כמו שע"י האותיות נמשך השכל והשפעת השכל נק' יחוד וע' לקמן בהביאור כמו ע"י המאכלים נמשך כח ההולדה וכמו"כ ע"י האותיות כו', וגם כי ע"י העטרה נמשך היחוד כמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וזהו כענין קדשנו במצותיך ועי"ז ותן חלקנו בתורתך ע' בד"ה טוב לחסות השני.

ומ"ש הנה צ"ל: שם שו"ה: וביאור הדבר.

בס"ד

ברוך שעשה* נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. צ"ל מהו שמזכירים הנס לאבותינו דוקא. וגם מהו ענין שבחנוכה מותר בעשיית מלאכה, ובנס שבפסח כתיב כל מלאכה לא תעשו. הנה ידוע שבג' רגלים נעשה יחוד זו"נ וכן בשבת. והיחוד הוא פב"פ במקומן שאינם מתייראים מאחיזות חיצוני' כו'. אבל בפורים וחנוכה היחוד הוא אב"א ועולים להיכל או"א להתיחד שם פב"פ כו' מפני יראת אחיזות החיצוני', כמבואר במ"ח מסכת זווג זו"נ רפ"ה, וז"ל וע"י כחות אלו מזדווגים זו"נ ואף אם לא יהי' להם אלא בחי' אב"א שהם אחוריים דמ"ה וב"ן שאין יכולים להזדווג במקומם מפני עמידתם אב"א מפחד המזיקין אין מזדווגין לעולם אלא פב"פ אלא שכדי לעשות כן עולים לאו"א ושם מזדווגים שאין שם פחד וזהו זווג אחור באחור האמור בכל מקום שנקרא כן אע"פ שהוא פב"פ מפני שאם הי' נעשה במקומו לא הי' אפשר לעשותו אלא אחור באחור שאין דרך זווג בכך עכ"ל. והוא מהע"ח שער מ"ן ומ"ד פ"א. ומסיים בע"ח וזה ההיכל דאו"א הוא בחי' החופה של זו"נ כו' ע"ש. וביאור הדבר יובן עד"מ מאדם התחתון כשהוא אינו מייתרא משום אדם אזי מגלה הוא ההתפעלות שבלבו לעין כל וניכר לכל ההתפעלות בלבבו. אבל כשאינו חפץ שיכיר שונאו ההתפעלות שבלבבו כדי שלא יתערב זר בשמחתו, היינו שמתיירא מעין הרע, הנה יסתיר ויעציר רוח לבבו בלי ניכר ההתפעלות כלל בלבבו. ואמנם מאחר שבשכל נתפעל מאד בתענוג נפלא איך לא תתפעל הלב כו'. אך הענין הוא שמעלה התפעלות הלב לתכלית הדקות שתהי' במוחו לבד מעורבת עם התפעלות השכל והיו לאחדים כו' (וכמ"ש מזה בביאור ע"פ אלה מסעי* גבי לא יחפוץ כסיל בתבונה) ובלב הוא אב"א (ר"ל שהמדות שבלב אין התגלותם בבחי' פנימיות ותענוג כ"א ע"ד אתכפיא שזהו בחי' אחוריים, אבל במוחו ושכלו האהבה היא בבחי' פנים שנמשך התפעלות השכל, כמ"ש בתניא פט"ז, ובת"א בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק). ועפ"ז יובן למעלה להיות ידוע שהמדות דאצי' הם המשפיעים ומל' הוא המקבל (ועיין בת"א בד"ה כי אברהם לא ידענו, ומ"ש ע"פ מאמר* הזח"ג בחקתי קי"ד ב' ע"פ דומה דודי לצבי) ובכל שבת הוא יחוד זו"נ פב"פ, עיין בד"ה לבאר* ענין יוהכ"פ, ומ"ש ע"פ מאמר* הזח"א נ"ט ב' ע"פ אלה תולדות נח. וכן בכל יום טוב כתיב שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני הוי' אלקיך במקום אשר יבחר כו'. פי' הארה נוספת מאור א"ס ב"ה מאיר במדות דאצי' בפסח אור החסד היינו שמאיר בחי' מוחין דאימא שבתוכם

ברוך שעשה: נדפס בקונטרס בפ"ע בשנת תשי"א עם הערות מכ"ק אדמו"ר שליט"א הבאות להלן. הבאות בחצאי ריבוע — הוספות מהמו"ל. וראה לקמן בסוף הספר אודות מאמר זה.

ברוך שעשה: ראה ג"כ עניני דרוש זה ברשימת הר"ה מפריטש בס' פלח הרמון ע"ס בראשית סוף דרושי חנוכה.

ע"פ אלה מסעי: הוא ד"ה לבאר ענין המסעות שבלקו"ת. ע"ש פ"ב.

ע"פ מאמר: נדפס בהוספות לביאורי הזהר.

בד"ה לבאר: נדפס בלקו"ת בדרושים ליוהכ"פ.

ע"פ מאמר: ראה ביאוה"ז ר"פ נח ובאור התורה שם.

נה״י דאבא מאיר בחי׳ זו עיקרה בחסד דז״א כו׳, כמ״ש בסידור שער היו״ט בביאור מאמר הזח״ג אמור צ״ד תלתא אינון זמינין מקדש. ובד״ה והגדת* לבנך. והארה זו נמשכת בכלי המל׳ כח הפועל בנפעל בבחי׳ פב״פ ואינם יראים מאחיזת ויניקת החיצונים מהארה זו מבחי׳ אחוריים שלהם שהם הכלים והמילויים כידוע* לפי שגם בחי׳ האחוריים כבר נתקנו ונתבררו ואין פחד מיניקת החיצונים מאחוריים דזו״נ אלא כשעדיין לא היו מבוררים, כמ״ש בע״ח שם. ולכן אז כיון שגם האחוריים נתקנו אזי הארה זו הנוספת מבחי׳ מוחין דאו״א בז״א שבתוכם אור א״ס ב״ה המלובש בחכמה כו׳ נמשכה לירד מטה מטה בחי׳ גילוי דוקא במדות דאצי׳. וכמשל מי שאינו מתירא מלהראות שונאו את גלוי לבבו כענין שאמרו* אנא מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלט בי׳ עניא בישא כו׳. ובחי׳ זו בעבודת הוי׳ שהאחוריים ג״כ מתוקנים היינו ע״י אתהפכא חשוכא לנהורא שכבר נתבררו גם המדות דנפש הבהמית ששרשם משם ב״ן, ואזי התפעלות המדות דנה״א עם מדות דנפש הבהמית הם בבחי׳ פב״פ, כמשארז״ל בכל לבבך בשני יצריך ביצ״ט וביצה״ר, והיינו איסור עשיית מלאכה ביו״ט שלא ליתן מקום מחמת עשיית המלאכה לינקית החיצונים מהמדות מתוספות אור זה כו׳. אבל בחנוכה ופורים היחוד הוא אב״א מיראת אחיזת החיצונים (כי הן אינן יו״ט, ועד״מ באדם שלא נתקן ונתברר לגמרי הנה״ב, כידוע בענין* ההפרש בין שבת לחול. כן יובן עד״מ למעלה בחי׳ אחוריים דזו״נ שלא נתקנו ונבררו לגמרי כמו פנימי׳ זו״נ. ועיין מזה בסידור בשער היום טוב בדרוש הנז׳ לעיל. וכיון שלא נתקנו האחוריים לגמרי צ״ל בבחי׳ אב״א) ואזי עולים להיכל או״א להתייחד שם פב״פ כו׳. פי׳ שאותה תוספת ההארה מאור המאציל בבחי׳ ז״א דאצי׳ בפורים וחנוכה אינה יורדת בבחי׳ גילוי ממש מפני יראת אחיזת החיצוני׳. פי׳ שאינו חפץ המשפיע שיתגלה שפעו לעין כל פן יתאחדו גם הם כו׳, ולכך מסתיר ומעציר רוח שפעו אל מקומו שנלקח משם והיינו היכל או״א כנ״ל. וכמשל שמעלה גילוי התפעלות הלב אל כלי המוח שתהי׳ שם בגלוי, שבבחי׳ או״א אין שום יניקה לחיצונים, ולכן לא יחפוץ כסיל בתבונה כ״א בהתגלות לבו שמשם ולמטה יוכל להיות לו אחיזה לפעמים משא״כ מחו״ב שהם בחי׳ עץ החיים כו׳. ולכן מותר בעשיית מלאכה בחנוכה שלא איכפת להמשפיע אם יקבלו החיצונים שפע ע״י וא״ו ימי המעשה מבחי׳ כלים דאצילות כידוע מאחר שנסתלקה עיקר תוספת הארה באורות דאצילות להיכל או״א שאין החיצונים יכולים להגיע לשם ולא יכירו בו כלל, ועיקר הקפידה שלא יהי׳ להם יניקה יתירה מתוספת האור כו׳, אבל חיות ויניקה הקצוב להם זה ניתן להם עד עת קץ שיהי׳ בלע המות לנצח כו׳.

קיצור. ענין שחנוכה ופורים אינן יו״ט ומותר בעשיית מלאכה. שביו״ט יחוד זו״נ פב״פ במקומן ואסור המלאכה שלא יהי׳ יניקה מתוספת

ובד״ה והגדת: בסידור בהגדה.
והמילויים כידוע: ראה סהמ״צ להצ״צ מצות נר חנוכה.
כענין שאמרו: ברכות כ, א.
כידוע בענין: ראה סהמ״צ להצ״צ מצות אכילת ק״ק.

האור. אבל בחנוכה ופורים הם אב״א ועולים להיכל או״א להתייחד שם פב״פ ומשם אין שום יניקה לחיצונים. וע״כ מותר בעשיית מלאכה.

ב) **אך** צ״ל עיקר ההפרש בין פסח לחנוכה למה יורד האור בנס דפסח בגלוי להאיר במקומן פב״פ ובנס דחנוכה עולים למעלה להיכל או״א.

הנה הנס דפסח ביצי״מ בערב תאכלו מצות כנגד הגלות שהי׳ ג״כ גופני בחומר ובלבנים. משא״כ גלות מקדוניא אנטיוכס שהיו ישראל שרויים על אדמתם ולא גלו מארצם רק גלות התורה להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך לפיכך קבעו בנרות ע״ש הפסוק כי נר מצוה ותורה אור כו׳, כמ״ש בת״א פ׳ מקץ. וכמ״כ יובן ההפרש למעלה שכדי להיות הנס בגאולת הגוף הוא ע״י שנתגלה תוספת הארה באור החסד דאצי׳ שהם אברהם אוהבי כו׳ שהי׳ בחי׳ מרכבה אליו כידוע (וחסד זה נקרא חסד עולם, כי עולם חסד יבנה, וממנו מקור חיי הגוף, כי חסד זה נק׳ ג״כ חסד דרועא ימינא שהוא בחי׳ גופא כו׳, ונק׳ ג״כ מה״ט חסד עולם שממנו התהוות עולם הגשמי, כמ״ש * בזח״ג נשא קל״ג ב׳). ולהיות כי כאשר היתה מדה זו בבחי׳ קטנות תחלה במצרים היו עבדים במלאכה דוקא, וע״י תוספת הארה בחי׳ גדלות המוחין כו׳ יצאו לחירות מהעבודה כו׳ (וכמ״ש בפע״ח בענין עבדים היינו לפרעה במצרים ע״י שז״א הי׳ בבחי׳ עיבור בבטן אימא תלת כלילן גו תלת. אזי פרעה מקבל מבחי׳ עורף כו׳, וכמבואר בד״ה ויאמר מלך * מצרים למילדות כו׳, ובתו״א בד״ה וארא אל אברהם איך שהגאולה הוא בחי׳ לידה שהמדות מאירים בבחי׳ גלוי כו׳ וגם נמשך מוחין דגדלות בהמדות), ולכן אסור בעשיית מלאכה היפך מהגלות בחומר ובלבנים כו׳, וכן עד״ז בכל שבת ויו״ט מאיר בחי׳ גדלות המוחין במוחין דאצי׳ עד שנדחין החיצוני׳ מתוספת יניקה שלהם שהי׳ בבחי׳ קטנות. כמ״ש כל דינין מתעברין מינה כו׳ *. וידוע שכל תוספת הארה מוחין דגדלות בהמדה הוא בבחי׳ מילויים דשם מה הוי׳ כידוע כי בז״א מאיר שם מה * מילוי אלפין כי אלף הוא יו״ד למעלה ויו״ד למטה וי״ו באמצע אשר ב׳ יודי״ן אלו זהו ענין חכ״ע וחכ״ת כו׳. ועמ״ש מזה בת״א פ׳ יתרו בד״ה מראיהם ומעשיהם. והיינו כמ״ש וארא אל אברהם באל שדי ושמי הוי׳ לא נודעתי להם. פי׳ כי עיקר שם הוי׳ כמו שהוא בעצמותו ולא במילויים כדי שיושפע החכמה. והיינו כמו שהוא ש׳ ע״ב במילוי יודי״ן. וע״כ לא נודע שם הוי׳ במילוי יודי״ן להאבות שהם המדות מאחר שהם כבר נולדים מהשכל במילוי שם מ״ה וס״ג שבבינה כידוע. אבל למשה שהוא בחי׳ יסוד אבא היינו גלוי שפע החכמה ע״י שם הוי׳ עצמו * במילוי יודי״ן כתיב ויאמר הוי׳ אל משה, כי מילוי יודי״ן גבוה יותר כי

כמ״ש . . ולהיות : ברשימת אדמו״ר מהר״ש : כמ״ש כי אמרתי עולם חסד יבנה) ולהיות.

בד״ה ויאמר מלך : ראה תורת חיים פ׳ שמות ע״פ זה.

מינה כו׳ : ברשימה הנ״ל נמצא אח״ז : והתוספות שבת הוא בחינת שם מה הוי׳ במילוי אלפי״ן ומאיר בז״א שאל״ף הוא ב׳ יודי״ן בחי׳ ח״ע וח״ת והיינו כמ״ש וארא.

[שם מה : בבוך באב׳ 6 : שם הוי׳].

החכמה . . עצמו : ברשימה הנ״ל הוא לנכון : החכמה עצמו הוא ע״י שם הוי׳ במילוי.

היו"ד הוא חכמה עילאה כח מה, והמילוי הוא ההתגלות של העצם. וכיון שהמילוי יודי"ן זה מורה שגם בבחי' גילוי ההשפעה הוא כמו בחכמה עילאה ממש. משא"כ מילוי אלפי"ן שהאל"ף* יש בו שני יודי"ן שהם ח"ע וח"ת והקו באמצע בחי' ו' כ"ז מורה על התגלות המדות ולא על גלוי חכמה עילאה ממש. ועד"ז הנס דחנוכה אינו על חיי הגוף כ"א על חיי הנפש שלא להשכיחם תורתך כו', וה"ז הנס הוא גילוי אור חכמה עילאה ולכן הוא ע"י מילוי ע"ב. ולכן יהודה בן מתתיהו כה"ג הי' נקרא יהודה המכבי ר"ת מי כמכה באלים הוי' שהר"ת הם גימט' ע"ב כו', והיינו מי כמוך באלים הוי' שם ע"ב במילוי יודי"ן, שהוא למעלה משאר השמות שאין נמחקין. וזה הי' הנס דחנוכה ופורים שניצולו משכחת הדת שהוא החכמה, כמ"ש ודתיהם שונות. ובחנוכה להשכיחם תורתך כו' שטמאו כל השמנים שבהיכל. פי' שנתפשט אז חכמת יונית שהיא הפלסופיא שמטמא חכמת הקבלה האלקית. עיין בת"א סד"ה כי אתה נרי. וכשמצאו פך של שמן טהור בחותמו של כה"ג כמשי"ת דהיינו שהי' הנס בתוספת הארת החכמה דקדושה בחי' משה כו'. ילכן הי' הנס ע"י שמן שהוא מקור חכמה עילאה, כמ"ש כשמן הטוב על הראש כו'. ומקור המשכה זו מבחי' חסד דלגאו כמ"ש ושמן ימינו* יקרא אבא מלביש חסד דא"א שהוא שרש בחי' כה"ג אהבה רבה שלמעלה מבחי' חסד עולם וחסד דאברהם והוא חיי דנשמתא כו'. וזהו שעשה נסים לאבותינו, פי' הנס הגבה' והתנשאות הנמוך לגבוה מאד נעלה, כמ"ש כנשוא נס הרים תראו. בישעי' סי' י"ח ג'. שהוא כלונס ארוך שמשימין בראש ההר כדי שיראה למרחוק. נמצא נס פירושו רוממות, וכמ"ש ואל עמים ארים נסי. וכן עד"ז האות נקרא נס, כמ"ש במדבר כ"ו יו"ד בפ' פינחס ויהיו לנס, ופרש"י לאות ולזכרון. וברבות וירא פנ"ט אמרו משה עשה נסים של ישראל שנאמר לכל האותות והמופתים כו' אשר עשה משה. והיינו כי האות והמופת הוא ג"כ רוממות והגבהה. שבא מבחי' שלמעלה מהחיות המלובש בעולמות. וגם הוא לאות ולזכרון לימים הבאים כמו שנס הרים כדי שיראו למרחוק במקום, כך האות הוא שידעו למרחוק בזמן, ולכן נק' נסים, וזהו על הנסים. וכמ"ש הרד"א שהוא מלשון נתת ליראיך נס להתנוסס. בתלים סי' סמתך פסוק וי"ו. דפירשו כמה מפרשים לשון הרמה והתנשאות. וכך הוא ענין הנסים. וזהו ענין שעשה נסים לאבותינו, כי הנה האבות נק' הרים, וכמארז"ל ע"פ מדלג על ההרים בזכות אבות, ברבות סדר בא ר"פ ט"ו, אך פרצוף הכתר הוא בחי' נס הרים, דהיינו שהוא מאד נעלה יותר מבחי' ההרים. ועיין מ"ש ע"פ כי ההרים* ימושו כו' וחסדי מאתך לא ימוש דהיינו חסד דא"א שלמעלה מבחי' ההרים. והנה כאשר צ"ל נמשך תוספת אור בבחי' חכמה, שזהו ענין נס דחנוכה עכצ"ל ההמשכה מבחי' כתר שלמעלה מהחכמה, וכמ"ש כה"ג בביאור ע"פ באתי* לגני גבי אריתי מורי. ואמנם כדי שיבוא ההמשכה למטה

שהאל"ף: ברשימה הוא לנכון: הגם שאל"ף . . מ"מ הקו המחברם הוא בחי' ו' שזהו מורה.

ושמן ימינו: ראה לקו"ת ד"ה בהעלותך פ"ו.

ע"פ כי ההרים: לקו"ת ס"פ כי תצא.

בביאור ע"פ באתי: לקו"ת שיר השירים.

א"א אא"כ נמשך ע"י המדות דאצי' כי כל כח פועל אלקות למטה א"א כ"א שיושפע ע"י המדות שהם בחי' ממכ"ע, וכמ"ש באגה"ק ע"פ וילבש צדקה כשריון. ועוד כי גם התורה אף כי מחכמה נפקת מ"מ נתלבשה במדות, כמ"ש ע"פ השמים כסאי, בת"א ר"פ בראשית. לכך כדי שיבוא ההמשכה הבאה מבחי' כתר ע"י המדות הוגבהו המדות תחלה בשרשן * ומקורן בבחי' המדות דא"א שלמעלה מהשכל. וזהו פי' שעשה נסים לשון רוממות לאבותינו הם חג"ת דאצי' שהוגבהו מאד נעלה למעלה מהשכל כו'. וכמ"ש כה"ג בד"ה והניף * הכהן אותם כו' על שני כבשים, כי בחי' כבש הב' הוא חו"ב והשי"ן הוא המדות חג"ת והתנופה הי' להגבי' לשרשם בחי' כשב שהשי"ן קודם לבי"ת מורה על המדות שבכתר שלמעלה מחו"ב כו'. וכ"ז דוקא בחנוכה שאזי הי' הנס בחי' הנשמה שהיא התורה דמחכמה נפקת ע"י מילוי יודי"ן כו' א"כ הי' ההמשכה מבחי' כתר וח"ס. וצ"ל שעשה נסים לאבותינו דאל"כ א"א שיהי' ההמשכה משם למטה. ואפשר מה"ט ג"כ בשבועות תנופת שתי הלחם שהם תושב"כ ותושבע"פ ע"ג שתי כבשים כו' כנ"ל. אבל בפסח יציאת מצרים שהי' הנס על דבר חיי הגוף ביציאתם מעבודה קשה בחומר ובלבנים כו', א"כ הי' המשכה זו גילוי חסד דז"א הנק' חסד עולם, והוא חסד לאברהם שיצא מבחי' עיבור והעלם בבטן אימא לבחי' לידה וגלוי ותוספת אור הנמשך בו הוא ע"י שם מ"ה במילוי אלפי"ן, וזהו ענין ועושה חסד לאלפים לאוהבי. א"כ לא שייך שעשה נסים לאבותינו דהיינו רוממות חג"ת לא"א כי אין צריך כאן לבחי' זו כי לא נעשה בהן עצמן רוממות עד"ז כ"א שנמשכו מההעלם אל הגלוי מהעיבור אל הלידה כו' ובהגדלת המדות במקומן כו'. וכמ"ש ברבות ויחי פצ"ח על פסוק ושמעו אל ישראל אביכם מה הקב"ה בורא עולמות אף אביכם בורא עולמות כו', א"כ יצי"מ הי' הנס מבחי' האבות עצמן שבאצי' ר"ל אור א"ס שבז"א * כו' ודו"ק.

קיצור. נס דיצ"מ חיי הגוף ונמשך מגילוי ולידה דבחי' חסד עולם כי גלות מצרים נמשך מבחי' עיבור שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה וכמ"ש בד"ה וארא. וגם תוספת האור בהם ע"י שם מ"ה שהוא מילוי אלפין ועושה חסד לאלפים. אבל בחנוכה שבקשו להשכיחם תורתך א"כ הנס תוספת אור ח"ע חיי הנשמה איהו חיוהי. והמשכה זו צ"ל מלמעלה מהחכמה מבחי' כתר ע"י ש' ע"ב מילוי יודי"ן פותח את ידיך כו'. וכדי שיומשך למטה שזהו בהכרת ע"י המדות ע"כ צ"ל תחלה נסים ורוממות לאבותינו חג"ת דאצילות להעלותם לבחי' כתר. אבל בפסח הנס להיות לידת המדות מהעיבור כו' ותוספת אור ע"י שם מ"ה במקומן.

בשרשן: ברשימה: בשרשן בחי' מדות דא"א, וזהו שעשה נסים, לשון הגבהה ורוממות, לאבותינו בחי' המדות חג"ת לשרשם הם בחי' מדות דא"א, וכמו תנופות הכבשים לשרשן בחי' כתר שהשי"ן בחי' המדות קודם הבי"ת בחי' חכ' שמורה על מדות שבכתר, וכ"ז בחנוכה דוקא שהי' הנס בחי'.

בד"ה והניף: לקו"ת ס"פ אמור.

שבז"א כו': ברשימה: שבז"א דאצי'.

ג) **ועל** פי זה יובן מ״ש וזכרתי את בריתי יעקב כו׳ והארץ אזכור כו׳ ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים כו׳ וארז״ל ברבות ריש מגילת אסתר לא מאסתים בבבל, ולא געלתים במדי, לכלותם בימי אנטיוכוס, להפר בריתי אתם באדום, כי אני הוי׳ אלקיהם לעתיד לבוא. והענין דהנה התוספות פרק במה בהמה דנ״ה ע״א כתב דאף למאן דאמר זכות אבות תמה מ״מ ברית אבות לא תמה דהכתיב וזכרתי את בריתי יעקב אף לאחר הגלות. ועל פי זה יובן דדוקא בימי בבל מדי אנטיוכוס כו׳ הי׳ צריך להיות זכרון ברית אבות כמ״ש וזכרתי את בריתי כו׳, שמזה נמשך להיות לא מאסתים כו׳, אבל בגלות מצרים לא הי׳ צריך לזכור על הברית כי ניצולו בזכות אבות ממש, וכמ״ש מדלג על ההרים שהם האבות, ופירשו ברבות בא פט״ו בזכות אבותם אני גואלם. בזכותם ממש. וההפרש בין זכותם ממש לזכרון הברית הוא דכשנמשך הגאולה והחסד מבחי׳ אצילות אזי שייך לומר בזכות האבות ממש שהאבות הן הן המרכבה, אבל כאשר נמשך מלמעלה מאצילות מבחי׳ כתר שם אמרו תמה זכות אבות, כ״א לזה צריך להיות זכרון הברית. וביאור הדבר הוא כי ענין כריתות ברית של שני אוהבים הנאמנים אינה על זמן שהאהבה ישנה בלב כל אחד על חבירו בתוקף עוז, שלזה אין מהצורך לכרות ברית, דהיינו לעשות סימן וזכר וזכרון באיזה דבר, מאחר שלבו תוכו רצוף אהבה אליו בודאי ע״י האהבה התקועה בלב כל אחד על חבירו ימלאו רצונם זה לזה, ואין צריך בזה כלל לכריתות הברית. אבל עיקר הכריתות ברית הוא שלא ישכח א׳ על חבירו ולא תשתנה אהבתם לעולם. דהיינו אף כשיהי׳ ביניהם דבר נרגן מפריד הלבבות עד שיחפצו* לעשות מלחמה זה בזה יעמידם חק הכריתות ברית שלא יחלקו הלבבות זמ״ז בשום דבר נרגן ולא ילחמו זה בזה כו׳. וזהו כענין מ״ש בד״ה ועשית* ציץ בענין מצחא שהוא ההסכם שנשאר אחר הסתלקות האהבה כו׳, ע״ש. אלא שבאמת הכריתות ברית כחו גדול יותר, שאף שיהי׳ ביניהם דברי נרגן המפריד עכ״ז לא יזוז ולא ישתנה פעולת האהבה למעשה. וכן דרך המלכים שעושים שלום ואהבה שמפני היראה פן תנתק האהבה ברוב הזמן עד שירצו ללחום זע״ז אזי יכרתו ברית, פי׳ שיעשו חק קבוע ולא יעבור שלא ילחמו לעולם. ועל דרך זה יובן ענין כריתות ברית לאהבת אברהם* שהי׳ בחי׳ מרכבה לאצילות, שלכן בהיות אור האצילות מאיר זכותו ממש הגין על בניו. וכמו שני אוהבים נאמנים שתוכם רצוף אהבה רבה הרי מחמת אהבה רבה זו יעשה עמו חסד לעולם. וכמ״ש ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד. וזה הי׳ ענין יצ״מ שהי׳ הגאולה מבחי׳ אצילות, היינו לידת ז״א מהעיבור בבטן אימא כו׳ כנ״ל, ע״כ נגאלו בזכות האבות ממש. אבל בימי מדי ואנטיוכוס, שהי׳ הנס על ענין קיום התורה, עד שנעשה נס לאור החסד דאצילות והוגבה מאד נעלה למעלה מאור החכמה דאצילות כנ״ל, ונמשך ההמשכה מהכתר אשר שם כחשיכה כאורה כו׳ ואם צדקת כו׳, לכן אין שייך זכות אבות

שיחפצו: ברשימה: שירצו. ודו״ק.
בד״ה ועשית: בתורה אור פ׳ תצוה.
לאהבת אברהם: ברשימה: לאברהם.

ממש, שהרי לגבי עצמות אור א״ס ב״ה גם אצילות ועשי׳ הגשמיות שוין ממש, ע״ז נצרך זכרון הברית, וזכרתי את בריתי כו׳, שאף אם יפרדו בריחוק מופלג זמ״ז יעמידם חק הברית ג״כ (ואע״ג דבמצרים ג״כ איתא בפע״ח שהגאולה הי׳ ע״י שהלבישו או״א לזרועות דא״א, כמש״ש בענין עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה׳ אלקינו ביד חזקה ובזרוע נטוי׳ מה שהלבישו לזרועות דא״א, א״כ גם שם בא ההמשכה מא״א, ואעפי״כ ניצולו בזכות אבות ממש. אך הנה כי מבואר במ״א* דיש בכתר ב׳ בחי׳. הא׳ בחי׳ תחתונה שבמאציל, וה״ע ג״ר דא״א. והב׳ שרש הנאצלים, וז״ע ז״ת דא״א. ולכן בז״ת דא״א הנה או״א מלבישים אותם ממש, שההלבשה הוא כמו בחי׳ עילה ועלול, שעצם העילה* מתלבש בהעלול ומשיג אותו ממש, שבחי׳ זו נק׳ התלבשות, וזהו רק בז״ת דא״א שייך בחי׳ זו, משא״כ ג״ר שבכתר ששם מאיר בחי׳ תחתונה שבמאציל על כן אין בחי׳ זו מלובש כלל בחו״ב רק שמקבלים משם ע״י ב׳ מזלות ונוצר ונקה כו׳ כמו ההמשכה שע״י שערות כו׳. והנה ב׳ מזלות הנ״ל הן הן* בחי׳ ושנים זיתים עלי׳ הנז׳ במנורת זכרי׳ שמפטירים בחנוכה. שמשם נמשך תוספות האור בחכמה ובינה שהוא תושב״כ ותושבע״פ. וזהו ההפרש בין נס דחנוכה לנס דיצי״מ. שנס דיצי״מ שרשו מז״ת דא״א, ע״כ הי׳ בזכות האבות ממש כי מז״ת דא״א ואילך נק׳ ע״ש האצילות שהוא סדר ההשתלשלות וההתלבשות. וע״כ נגאלו בזכות אבות ממש. אבל בחנוכה שהי׳ צ״ל המשכת האור מב׳ המזלות הנמשך מג״ר דא״א שבו מלובש בחי׳ תחתונה שבא״ס. ולהיות ההמשכה מבחי׳ זו הי׳ צ״ל רק ע״י וזכרתי את בריתי כו׳ להיות נסים לאבותינו ממש). וזהו ענין שעשה נסים לאבותינו בימים ההם פי׳ ע״ד מ״ש אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם. בחי׳ ימי קדם הם בכתר, כי קדם הוא בחי׳ מל׳ דאדם קדמון שנעשה כתר לאצי׳ כו׳, ולכן גם התורה נק׳ משל הקדמוני*. ולהיות ההמשכה לאבותינו מימי קדם הוא רק ע״י כאשר נשבעת, כאדם הקושר עצמו בשבועה, כמ״ש בד״ה ביום השמיני* עצרת, ועמ״ש בפי׳ לעברך בברית בד״ה אתם נצבים היום. וענין בזמן הזה היינו מ״ש והארץ אזכור. שהרי צ״ל ההמשכה למטה, וזהו ע״י בחי׳ מל׳ שממנה שרש הזמן, ולכן צ״ל והארץ אזכור כו׳. אך פי׳ בזמן הזה, להיות בהזמן גילוי בחי׳ זה, שהוא בחי׳ אור התורה, ע״ד משה נתנבא בזה כו׳, וכמ״ש בד״ה ראשי* המטות בענין לאמר זה הדבר כו׳. והיינו כמ״ש כימי השמים על הארץ, וכמ״ש בזח״ג פ׳ פנחס דרמ״ט בענין משכו* יומין עילאין ליומין תתאין. ועמ״ש במ״א* ע״פ וערבה לה׳ מנחת יהודה בימי עולם כו׳. וזהו ופורקן כהיום הזה, פי׳ יום הזה היינו לע״ל,

מבואר במ״א: ראה לקו״ת ביאור לד״ה והניף הנ״ל פ״ה.
שעצם העילה: ברשימה: שהעילה.
הן הן: ראה לקו״ת ס״פ בהעלותך.
נק׳ משל הקדמוני: ראה בזה תו״א מקץ ד״ה נ״ח מצוה, ובכ״מ.
בד״ה ביום השמיני . . בד״ה אתם: בלקו״ת דרושים לשמ״ע ור״פ נצבים.
בד״ה ראשי: לקו״ת ר״פ מטות פ״ה.
בענין משכו: להעיר מלקו״ת חוקת ד״ה על כן יאמרו פ״ג.
ועמ״ש במ״א: ראה לקו״ת לג״פ פ׳ נח ד״ה לבאר הדברים ע״פ מים רבים פ״ד.

שלע"ל כל אחד מראה באצבעו הנה אלקינו זה, והיינו שיתגלה יום שכולו ארוך הנק' יום הזה זה אלי כידוע. ועמ"ש סד"ה בעצם* היום הזה נמול אברהם. ופורקן דחנוכה שהי' על הדת כו', הי' כפורקן של היום הזה ממש. פי' שהי' הנס בימים שבכתר שימשיכו תוספת הארה בחכמה דאצילות, שזהו ענין חותמו של כה"ג. כי כה"ג הוא מחסד דאריך, אה"ר שלמעלה מהשכל כידוע*, ובחותמו נשמר השמן מטומאת הקליפות, והיינו ענין הפורקן של היום הזה. וזהו ג"כ ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם, ע"ד ועמדו* רגליו ביום ההוא על הר הזיתים שכמ"כ בחנוכה הי' הנס בשמן זית כו', וכדלקמן אי"ה. ועפ"ז יובן ג"כ מה שבפסח ושאר היו"ט יורד האור בגלוי ונעשה יחוד המדות והדבור הנק' זו"נ במקומן ממש פב"פ, ובחנוכה הם בבחי' אב"א במקומן ועולין להיכל או"א. והיינו להיות נעשה הנסים לאבותינו ממש שהם המדות דאצילות שהוגבהו ונתרוממו לבחי' ימים ההם ימי קדם, וא"א להמשכה עליונה שמבחי' ימי קדם לבוא בגילוי ממש בזו"נ דאצי' במקומן שהם שרש בי"ע עד לע"ל, שאז נאמר חדש ימינו כקדם, והיינו ע"י ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו', ולכן בחנוכה הי' הגלוי רק בהיכלות דאו"א, שהג"ר הם ג"כ מבחי' ימי קדם. ולמטה בהיכלות דזו"נ לא נמשך גילוי זה כלל, כי שם הם אב"א. ומצד זה לא הי' הנס יוצא מהטבע לגמרי כמו קרי"ס. דזה תולה* ע"י שזו"נ יהי' פב"פ, כמ"ש בת"א גבי פורים בד"ה כי אברהם לא ידענו, משא"כ כשהם אב"א. אבל בהנס דפסח שהי' המשכת האור מבחי' מדות* דאצי' כנ"ל וממקורן באו"א הי' יכול להיות גילוי זה בזו"נ במקומן פב"פ, מבלי שום יראה מאחיזת החיצונים, שהרי מהמדות דאצי' יש יניקה להם כדי חיותן כו', אבל להיות גילוי מהכתר וממו"ס א"א להיות בגילוי עד שיקויים ואת רוח הטומאה אעביר מיראת יניקת ואחיזת החיצונים מאור גבוה כזה. ועמ"ש כה"ג בד"ה למנצח* על השמינית, ובביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה. ולכן נסים דיצ"מ היו יוצאים מהטבע ע"י שזו"נ היו פב"פ.

קיצור. לא מאסתים בימי בבל. אף למ"ד זכות אבות תמה ברית אבות לא תמה. כי זכות היינו מאצילות אבל מלמעלה מאצילות לא שייך רק כריתת ברית. ואף שביצי"מ ג"כ שהלבישו לזרועות דא"א אבל בחנוכה ב' מזלות ושנים זיתים עלי'. נסים לאבותינו בימים ההם ימי קדם. בזמן הזה. ופורקן כהיום הזה. ולכן א"א לירד גלוי האור בעלמא דאתגליא שהם המדות והדבור עד לע"ל (כמ"ש ע"פ והי' מספר* בנ"י כו' אשר לא יספר) כ"א

סד"ה בעצם: בתו"א ס"פ לך.

כידוע: בדא"ח בדרושי חנוכה. ועייג"כ לקו"ת דרושים ליוהכ"פ ביאור ע"פ שבת שבתון פ"ג.

ע"ד ועמדו: ראה בזה ד"ה במ"נ כו' ענין עמידה (נדפס בהוספות לס' דרך אמונה).

דזה תולה: ברשימה: דזהו.

מבחי' מדות: ברשימה: במדות. [בבוך באב' 6: המדות].

בד"ה למנצח.. ע"פ כי על: בלקו"ת פ' תזריע. בשה"ש קרוב לסופו.

ע"פ והי' מספר: בלקו"ת ס' במדבר.

הי׳ העלאת המדות והדבור להיכל או״א. משא״כ בפסח נמשך מז״ת דא״א יוכל להיות הגלוי במדות ודבור.

ד) **ועתה** יובן מה שנס דחנוכה קבעו בנרות, שהוא ענין שמן ופתילה ואור. ותחלה צ״ל ענין השמן, בהיות כי ידוע מענין ניסוך המים כל ז׳ ימי החג על המזבח הוא השאיבה מכד החכמה מים עליונים להמתיק בחי׳ גבורות רשפי אש המזבח עילאה דמל׳ דאצי׳, והוא ע״י המשכת הביטול דבחי׳ מים שלמעלה מבחי׳ אהבה כרשפי אש, כמ״ש בד״ה ושאבתם* מים בששון. והנה בחנוכת המשכן והמזבח נאמר ולקחת את שמן המשחה ומשחת את המשכן כו׳ ומשחת את מזבח העולה ואת כל כליו וקדשת אותו כו׳, בפ׳ פקודי מ׳ פסוק ט׳ י׳. ובפ׳ כי תשא למ״ד כ״ה, ועשית אותו שמן משחת קדש כו׳ ומשחת בו כו׳ ואת מזבח העולה כו׳. וס״פ נשא זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו. והיינו כי ענין חנוכת המזבח ענין חנוכה זו הוא מלשון חינוך, כמו חנוך לנער על פי דרכו. שמחנכין אותו ללמוד. לפי שכל התחלות קשות. וחינוך זה זהו ע״י תוספת התקרבות והגבהה או מתנה יתירה, כמ״כ חנוכת המזבח להיות בו קרבנות בחי׳ רשפי אש האהבה ובחי׳ מים בחי׳ ביטול, צ״ל החינוך ע״י המשכת בחי׳ עליונה יותר שלמעלה מרשפי אש ומבחי׳ מים, והוא ענין השמן שנקרא שמן משחת קדש שבו מושחים את הקדש שהוא חכמה עילאה להיותו למעלה מבחי׳ חכמה, והוא בחי׳ ח״ס*. וביאור הענין הוא כי הנה ידוע שהשמן גבוה מהמים, כנראה בגשמיות שהשמן צף ע״ג המים לעולם אף כשיהי׳ השמן תחלה למטה יעלה למעלה על המים. וכמ״כ השמן העליון הוא הצף על פני המים העליונים. והענין הוא שידוע שכח המשכיל הוא למעלה מהשכל הגלוי הגבה למעלה מאד נעלה במדרגה, שהרי אין ערוך לגילוי עם ההעלם מקורו כמו עשב הגשמי לגבי כח הרוחני שבארץ המצמיחו כן גידול וגילוי השכל והסברא המתגלה במוח לגבי כח המשכיל המצמיח ומוציא מההעלם שכל זה. ואמנם כמו שבעשב ידוע שהמרירות או המתיקות שבו בגשמיות כן דוגמתו ממש הוא בכח הרוחני המצמיחו מתיקות או מרירות רוחני, דאל״כ לא הי׳ מציאות המרירות שבעשב בכלל כו׳, כן עד״ז יובן שהשכל הגלוי אף שהוא גשמי לערך דקות למעלה מהשכל אבל עכ״ז בדוגמתו ממש יש בלמעלה מהשכל, מאחר שהוציאו מההעלם אל הגילוי, והיינו בחי׳ השכל שיש בלמעלה מן השכל שבהעלם, והוא הנק׳ ח״ס פי׳ שכל הנעלם, ואע״פ שהכתר אינו מהות שכל כלל כידוע, עכ״ז מה שיש בכחו להוציא שכל הגלוי נק׳ בשם חכמה כדוגמת השכל הגדל ממנו, אלא שהוא סתום ונעלם בהעלם הכתר עצמו ונק׳ חכמה שבכתר כידוע. ויובן זה עד״מ מבחי׳ חי ומדבר שהמדבר כלול ג״כ מבחי׳ חי ואפילו מבחי׳ צומח. ובחי׳ החי שבמדבר נעלה ודק יותר מבחי׳ החיות של החי כו׳. ובשמונה פרקים להרמב״ם פ״א המשיל זה כמו ערך אור השמש ואור הירח ואור הנר

בד״ה ושאבתם: בלקו״ת דרושים לסוכות ובסידור.

בחי׳ ח״ס: עד כאן נמצא — בקיצור ובשינוי לשון קצת, ובלא הקיצורים — בגכתי״ק אדמו״ר מהר״ש נ״ע.

כו׳, אף שכולם מין הארה עכ״ז אין אורם שוה, כך ערך חיות החי לגבי חיות המדבר. והנה החכמה היא בחי׳ חי, כמ״ש והחכמה תחי׳. וכתר בחי׳ מדבר. ולכן בחי׳ החכמה הכלולה בכתר זהו עד״מ בחי׳ חי שבמדבר. והנה שכל הגלוי במוח נק׳ בשם מים, ע״ש שהורד כבר ממקום גבוה למקום נמוך מההעלם אל הגילוי כמים גשמיים שטבעם לירד למטה מטה. אבל אותה החכמה הנעלמה שהוא כח המשכיל ומוציא שכל זו לגילוי נק׳ בשם שמן. ועמ״ש מענין שמן ע״פ ויקח * קרח בן יצהר. ולכן הוא נעשה עליון על כל המשקים. והנה מהשמן נמשך האור, וידוע בענין אמ״ר ג׳ בחי׳ אור מים רקיע שבמע״ב, שהאור למעלה מבחי׳ המים. ועמ״ש מזה בסידור ע״פ הללו אל בקדשו. והשמן הוא נמשך בנחת, ע״ד דברי חכמים בנחת נשמעים, כנזכר אצלינו בביאור מאמר * הזח״א וירא קי״ב. והוא ענין קול דממה דקה, ולכן נק׳ ג״כ שמן המשחה. וזהו שחנוכת המזבח הי׳ ע״י שמשחו אותו בשמן המשחה, שהוא מקור החכמה שבכתר, שעי״ז יומשך בו הכח לרשפי אש הקרבנות ולניסוך היין דבינה ולניסוך המים דחכמה שהוא בחי׳ תושבע״פ כו׳. והנה בשמן המשחה הי׳ בשמים ראש *. כי פנימיות אבא הוא פנימיות ע״י שבכח המשכיל יהי׳ הארת התענוג העצמי מבחי׳ יחידה, לכך הי׳ בשמן המשחה שמשח הבשמים ראש, פי׳ הריח דראש העליון, והוא מבחי׳ חוטמא דא״א. ועמ״ש בביאור ע״פ באתי לגני בענין אריתי מורי. ועיין בפרדס ערך ראש פי׳ שהוא כתר. ועמ״ש ע״פ שראשי * נמלא טל. כי סבת יציאת ההעלם דח״ס שהוא בחי׳ השמן לבא לידי גילוי הוא ע״י התענוג הממשיכו לידי גילוי, והוא ענין הבשמים ראש. והרמ״ז אמור דפ״ח כ׳ שמן המשחה הוא ממו״ס והבשמים שבו הם מגבורה דעתיק כו׳ ע״ש. וזהו ענין * שמונה ימי המילואים, פי׳ ההמשכה משבעה יומין דעתיק שהם ימי קדם, והוא בחי׳ הבושם שבשמן שנקרא ימי המילואים, עד שנמשך ע״פ המדות האלו כח החכמה לגלוי במל׳. והוא יום השמיני למילואים. כ״מ בזח״ג ר״פ שמיני. וע׳ זח״א בראשית ל״ד א׳. ועד״ז יובן שמונה ימי חנוכה. ולכן יום השמיני נק׳ זאת חנוכה, זאת חנוכת המזבח, זאת היא מל׳ כנודע. ובמ״א נתבאר * להיפך שענין ח׳ ימים היינו ע״ד א״ז שהם ז״מ המקבלים מבחי׳ אל״ף הוא כתר או כללות ג״ר כו׳.

קיצור. חנוכת המזבח שמקריבין עליו קרבנות וניסוך היין והמים הוא ע״י שמן המשחה ח״ס אבל מים חיים ויין חו״ב. שמן משחת קדש. וצף ע״ג מים ויין. מים בריקת השכל ושמן כח השכל. והחכמה תחי׳ וח״ס חי שבמדבר. וממנו נמשך האור. אור מים רקיע. בשמן המשחה שהוא ח״ס

ע״פ ויקח: בלקו״ת ר״פ קרח.
בביאור מאמר: ראה ביאורי הזהר ר״פ וירא.
[ראש: בבוך באב׳ 6 נוסף: מר דרור].
ע״פ שראשי: ראה לקו״ת שה״ש סד״ה אני ישנה וביאורו בסופו.
וזהו ענין: ראה ג״כ לקו״ת פ׳ צו ד״ה ענין ז׳ ימי המילואים.
ובמ״א נתבאר: ראה לקו״ת שם ובדרושים לשמע״צ סד״ה ביום השמיני שלח.

היו בשמים ראש ריח תענוג גבורה דע"י שמונה ימי המילואים המשכה מז"ת דע"י למלכות דאצילות הנק' משכן מזבח.

ה) **והנה** בחנוכה אע"פ שהי' הנס בהמשכת החכמה שנק' שמן טהור כנ"ל לא הי' ביכולת להמשיך ע"י בחי' שמן המשחה שעשה משה כ"א בדרך הדלקת המנורה שהי' בשמן ואור. וענין האור שבשמן הוא ג"כ הבשמים ראש שבשמן, אלא ששם הי' בבחי' חוטמא דא"א, והאור הוא מבחי' הארת פנים דא"א, כמ"ש להצהיל פנים משמן, וכמ"ש יאר ה' פניו כו', והו"ע שעשועים ב"פ ש"ע נהורין שבתרין תפוחין (והרמ"ז שם פי' דשמן למאור הוא מכתר דא"א ושמן המשחה הוא ממו"ס). וביאור הדבר, דהנה כתיב חכמת אדם תאיר פניו. כמו ר' אבהו שהאירו פניו מחמת שראה תוספתא חדתא. פי' כי מבואר למעלה שהשכל הנעלם שבכתר מוציא לגילוי השכל המושג. ואמנם מטבעית ההעלם שלא יבא לידי גילוי כו' שאל"כ לא הי' נק' העלם, והרי ח"ס נק' שכל הנעלם מכל רעיון, וכענין שתוק כך עלה במחשבה שא"א לבוא לידי גילוי, וכן למטה באדם יש כח השכל שממנו נובעים השכליים, ומהות כח השכל א"א להשיג, ומה שאעפ"כ ע"י היגיעה ישיג האדם איזה שכל מחמת השכל המופלא והנעלם שהוציאו לגילוי זה אינו ממהות השכל הנעלם כלל שהרי הוא היפוכו מאחר שנתגלה. וא"כ צ"ל שיש בשכל המופלא ב' הפכים. א' שלא יתגלה כלל, והב' שיתגלה מהעלמו. והנה שיהי' מתהפך להיפוך צ"ל דבר הגבוה ממנו שיהפוך השכל המופלא להיות יוצא מהעלמו, והיינו האור שהוא נמשך בכתר דא"א ובחכמה שבו. פי' כתר דא"א היינו מהות עצמי' המופלא והנעלם שא"א לו להגלות כנ"ל. כי כל כתר הוא מהות עצם כו', והחכמה שבו היא המתגלה כנ"ל שהוא הנק' ח"ס פי' העלם הגלוי ושיהי' מחבר ב' הפכים אלו מהכתר והחכמה ופרצוף הנעלם משניהם, והוא מהארת אור עתיקא שבוקע השכל המופלא הנק' כתר וממשיכו לחכמה שבו, והיינו הארת הפנים בעת שיוצא העלם החכמה לגלוי (לפע"ד אינו כן אלא ההעלם עצמו הוא ח"ס שנק' שכל הנעלם, והגלוי ממנו הוא כענין אבא יונק ממזלא, או בענין הארת פנים. ומי הוא הממשיך הח"ס לידי גילוי, זהו בחי' שעשועים העליונים, שהוא מבחי' עתיק. וכמ"ש מזה בד"ה משמח חתן וכלה, ומשמח חתן עם הכלה. וע' בסידור שער חג הסוכות גבי יעקב אומר אז יבקע. וא"כ נראה שכאן הוסיף הכותב כן מסברתו. ומ"מ במ"ש שהשמן הוא בחי' כתר א"ש עפמ"ש הרמ"ז דלעיל דשמן למאור הוא מכתרא כו', וצ"ל דהוא בחי' חכמה ומוחא שבכתר שבכתר שלמעלה מחכמה שבכתר כמ"ש כן בע"ח שער א"א שיש בחי' חכ' הגבוה מחכ' שבכתר כו' וע' בת"א בביאור כי אתה נרי), כמו ר"א שהשיג תוספתא חדתא דוקא, פי' חדשה שבאה מההעלם שבעצם להעלם הגלוי כנ"ל, ואינו אלא ע"י האור דבחי' תענוג העצמי, ולכך האירו פניו בבחי' ענג נפלא, ואע"פ שידוע שענג זה מתגשם בהארת פנים אבל אותה הארה גשמי' שבפנים ממש שרש שרשה הוא מחמת הארת תענוג עצמי בחי' יחידה בהשכל המופלא כנ"ל. וזהו חכמת אדם פי' שכח המשכיל שלו תאיר פניו הגשמי' בלחיים, אבל עיקר שרש הוא באור העצמי של בחי' יחידה כנ"ל. ועפ"ז יובן למעלה בא"ק שחכמת אדם זה תאיר פניו, והיינו

יאר ה' פניו אליך, דהיינו מבחי' שעשוע המלך בעצמותו. פי' אור התענוג העליון הנק' שעשועים, כמ"ש במ"א* ששם נמשך ב"פ ש"ע נהורין בח"ס דא"א עד שיאיר פניו ממש גם אליך, פי' אל מל' דאצילות שהוא בחשך ראש לשועלים. ובכ"ז יובן ענין הדלקת נ"ח, כי האור שבשמן הוא המכלה השמן, וא"כ הוא גבוה ממנו (ואפ"ל עפמ"ש בפע"ח שער הסליחות פ"ח סד"ה אמר יצחק בענין דיקנא דכהנא רבא דאתתקן בשמונה תיקונים כו' מתיקון כי חפץ חסד ואילך מתלבשים בח' תיקונים שמבחי' ורב חסד ואילך כו', וזהו כשמן הטוב כו' על הזקן זקן כו', וחמשה תיקונים הראשונים שלפני כי חפץ חסד הם אור צח ואור מצוחצח ואור קדמון וחו"ב כו', וממש ואילך מתחיל חסד. א"כ מזה מובן דבחי' אור הוא למעלה מהשמן. דהיינו ג' בחי' אור הנ"ל שהם גימ' כתר. והשמן הוא מחו"ב, ונמשך בשמונה תיקונים הנ"ל שהם ח' נרות דחנוכה). ועוד י"ל כי הנה מבואר במ"א בביאור* ע"פ החלצו מאתכם שענין הבחינה שלמעלה מכח השכל המכריח כח השכל להביא לידי הגילוי, זהו כענין דעת עליון המזווג חו"ב, ובשרשו זהו אוירא שלמעלה ממו"ס ששם מאיר דעת דעתיק, א"כ זהו בחי' האור הממשיך ההעלם של השמן שהוא מו"ס לבוא לידי גילוי, כי אור ואויר ענין אחד הוא, כמ"ש בת"א פ' מקץ בביאור דמזוזה מימין. ובהיות ג"כ כי לא ידלק השמן לבדו כלל ויהי' חשך ולא אור, כ"א כאשר יאיר האור בו ובאמצעות שהיית זמן כליון השמן באור השלהבת מזה יהי' סיבת זמן קיום האור, כמ"ש במ"א*. והיינו כנ"ל שהשמן הוא הנמשך מההעלם, והאור טבעו להסתלק, והיינו מבחי' העלם בעצם כנ"ל. ואמנם מאמצעות ב' הפכים יהי' סיבת הדלקה, כן יובן למעלה, לפי שהארת התענוג הנק' שעשועים יש בו מב' הפכים של הכתר והחכמה שהוא בחי' או"ח* כידוע לכך יעשה היציאה של ההעלם לגילוי שיש בו ג"כ ב' הפכים, שהרי לעולם השמן צף מלמעלה. פי' אף העלם הגלוי אינו בא לידי גילוי כולו וד"ל. והנה להיות כי המל' היא בתכלית החשך כשמסתתרת בבי"ע להחיות רוח שפלים לכך צריכה להארה היותר נעלה במדרגה, כמ"ש במ"א* שעיקר הארת כל המקיפים הוא דוקא במל' להיותה ראש לשועלים, כמשל התינוק שצריך שמירה ביותר מפני פחיתות ערכו, וגם ידוע שכל דבר גבוה מאד נעלה לא יוכל* כ"א בהיותר נמוך דוקא. ע"כ הוא ענין הדלקת נ"ח להאיר המל' בהארת פנים דא"א בבחי' אור ושמן דוקא. וזהו שאין בחנוכה אלא הלל והודאה לבד, להיות כי מפני שהאור הוא מאד נעלה מהשגה והחכמה כנ"ל, ע"כ א"א להגיע אליו בשום העלאת מ"ן של אהוי"ר כ"א בבחי' הודאה במוחו לבד ולהלל ולהודות לבד, כמשל מלך גדול שאין העני יכול להגיע אליו בשום אה' וקירוב כי אין לו ערך אליו, אבל

כמ"ש במ"א: להעיר מלקו"ת פ' במדבר ד"ה ואהי' אמון. ובשה"ש ביאור דצאו"ר ספ"א.

כמ"ש בביאור: לקו"ת ס"פ מטות.

כמ"ש במ"א: ראה תו"א מקץ ד"ה ענין חנוכה. שם ת"ר מצות נ"ח. ועוד.

[או"ח: בבוך באבי' 6: אור].

כמ"ש במ"א: להעיר מביאוה"ז בתחילתו.

לא יוכל: כנראה השמיט המעתיק תיבת "להתלבש", או כיו"ב.

בשבת והודאה לבד יכול להגיע אליו, שאין שם קירוב כלל כ״א מרחוק. וזהו שנאמר וזכרתי את בריתי כו׳, שאין זכות אברהם מגעת כלל לבחי׳ אור פני מלך חיים, שה״ה למעלה מההעלם כנ״ל, רק בזכירת כריתות ברית לבד שהוא מחמת הרשימה שנשאר למעלה מאהבת אברהם כו׳ כנ״ל.

קיצור. בחנוכה הי׳ ע״י שמן ואור בחי׳ יאר ה׳ פניו חכמת אדם תאיר פניו כי הנס הי׳ בגילוי התורה כנ״ל אות ב׳. כי זה שיומשך העלם הח״ס לידי גילוי צ״ל ע״י המשכה מדבר הגבוה ממנו (כענין הפך ים ליבשה ע״י גילוי עתיקא) והוא בחי׳ עתיק. וזהו ענין האור. וי״ל ע״ד מ״ש בפע״ח ע״ד ה׳ תיקונים שלמעלה מהח׳. א״נ* זהו בחי׳ אוירא שלמעלה ממו״ס הנמשך ע״י המצות, כמ״ש בד״ה מזוזה* מימין. וכל האורות אלו נמשך במלכות להגן מיניקת החיצונים. וע״כ חנוכה הלל והודאה, כי בחי׳ ע״י הוא למעלה מההשגה ולא יוכלו להגיע אליו רק בבחינת הודאה לבד, כמ״ש בדרוש ל״ג* בעומר בענין הוד שבהוד, ועמ״ש במ״א* כה״ג בענין שרפים ואופנים.

ו) **והנה** לתוספות ביאור ההפרש בין שבת ויו״ט לחנוכה ופורים. יובן עפ״י משל מב׳ בנ״א הא׳ עומד למעלה בגג גבוה, והב׳ עומד למטה בארץ, שכדי שיתחבר העליון עם התחתון יש ב׳ דרכים. הא׳ שיעלה התחתון אל הגג למעלה או שירד העליון למטה לארץ, והכל ענין אחד במהות החיבור והדיבוק שלהם, רק ההפרש שבעלות התחתון לעליון יהי׳ מקום החיבור והדיבוק בגג, ובירידת העליון לארץ יהי׳ החיבור והדיבוק בארץ. וכמ״כ שבת ויו״ט הוא עליות העולמות למעלה, עד״מ בעבודת ה׳ כשהאדם ברשפי אש התלהבות הלב, הנה יהפך כל טבעי׳ דמו ונפשו לבדו ויתהפכו מדותיו הרעים ונעשה החיצוניות פנימיות. והיינו מפני גילוי הגדול של התפעלות שכלו ולבבו ביגיעת הנפש באברים עד שנתהפך דמו ובשרו הטבעי׳. אמנם כשמתפעל בשכל לבד ומעלה התפעלות הלב שתהי׳ בחשאי במוחו לבד ולא בגילוי הראש כנ״ל, היינו שעולה פנימיות הלב להיכל חו״ב, אשר אין טבעי׳ דמו ובשרו מתהפכים כלל רק נשארים במהותם כמו שהי׳ ממש, בזאת יש גרעון בעבודה זו מעבודת הלב שבגלוי. אבל מצד עליות הפנימי׳ הלב בזאת יש יתרון ומעלה עלי׳ זו מעלי׳ המדות בהיפוך החיצוניות עמם שהרי בהתגלות הלב ברשפי אש הגלוי הוא במקומן ומעמדן בהיכל הלב, אבל כשעולה פנימיות הלב במוח עלי׳ זו במקום הגבוה יותר, ואע״פ שאין יתרון במהות ענין ההתלהבות, אבל מ״מ הוא במקום הגבוה, כמשל העלי׳ של התחתון לגג ובמהות הדיבוק אין יתרון, אבל מ״מ היחוד והחיבור במקום גבוה ונעלה מעין הרואה. ועד״מ זה יובן ההפרש בין שבת ויו״ט לחנוכה ופורים. בהיות כי ידוע של״ט מלאכות הם מהארת וי״ו ימי המעשה של מדת מל׳ כח הפועל בנפעל. וכמו שמבואר למעלה בהיפוך טבעי׳ הנפש בעוצם ההתלהבות. והיינו

[א״נ : בבוך באב׳ 6 : א״כ].
בד״ה מזוזה : בתורה אור.
בדרוש ל״ג : בסידור.
ועמ״ש במ״א : אולי הכוונה ללקו״ת ד״ה האזינו — השלישי — פ״ב ואילך.

מה שאכל ושתה וממזג מדותיו הטבעיות מקליפת נוגה מתהפכים כו׳. והיינו הבירורים מל״ט מלאכות שרגלי׳ יורדות מות וכו׳ כידוע. וכמ״כ למעלה בכל שבת ויו״ט מה שהדם הוא הנפש של בחי׳ מדת מל׳ שמסתתרת בבי״ע להיות כח הפועל בבחי׳ חיצוניות ואחוריים דאחוריים כידוע. וע״י שם ב״ן המברר מתהפכים להיות בבחי׳ פנימיות של האורות דאצי׳ שהם המדות כו׳. והיינו ענין עליות העולמות בכל שבת ויו״ט, פי׳ עליית החיצוניות להתהפך לפנימיות, שזהו ענין הבירורים מעבודת החול. ואמנם עליות הפנימיות הוא במקומן לבד*. אך הנה יש עוד יתרון ומעלת חנוכה ופורים על שבת ויו״ט. בהיות כי מבואר במשל הנ״ל שעל ידי העלאת הפנימיות הלב במוח לא תתהפך החיצוניות כלל. אבל הרי אנו רואים שלאחר התפלה יוכל לעשות* מצוה או ללמוד תורה ע״י התפעלות שכליות שהי׳ לו בתפלה שלו, ואותו הביטול והעבודה לשמור מצותיו, ואע״פ שהי׳ במוחו רק בבחי׳ הודאה לבד יוכל להיות סור ועשה טוב כל היום עי״ז. אבל ע״י רשפי אש ההתלהבות אחר התפלה שיפול מהתלהבות יהי׳ קשה לו לעורר לבבו לעשות מצוה או ללמוד. והטעם שגם בשעת התפלה יש יתרון מעלה להעובד משכלו מעובד בגילוי הלב. בהיות כי כל היותר גבוה יכול להשפיל עצמו ביותר כידוע. ע״כ ע״י התפעלות שכליות יכול הוא להשפיל עצמו בבחי׳ עשי׳ וללמוד ולעשות. אבל ברשפי אש ההתלהבות להיות אינה גבוה כ״כ הרי לא יוכל ללמוד בעת ההיא ואם ילמוד יפול מההתלהבות. ועד״ז יובן ג״כ למעלה שבזאת יש יתרון מעלה מה שהיחוד זו״ב בהיכל או״א מכשהוא במקומן במה שיוכלו להשפיל במדרגות הנמוכים יותר כו׳. וכמשל ב׳ בנ״א שיחוד[ן] במקומן הנעלה מעין הרואה שלא יכירו בהם ולא ישלוט בהם עי״ה באהבתם כי לא נתגלו כו׳, אבל בהיות יחודם וגילוי אהבתם בגילוי יוכל עי״ה של שונא לשלוט בהם ולפגום אהבתם. כמ״כ יובן למעלה שיכולים יחודים עליונים של חנוכה ופורים להתלבש אפילו בבחי׳ לבושים דחול שהן ל״ט מלאכות. וכן בחנוכה בענין הדלקת נר בלילה דוקא כנ״ל. והיינו מפני שנעשה היחוד במקום גבוה. ורק בזאת מדרגת׳ נמוכה שלא נתהפך החיצוניות כלל ולא יתכן לקרוא בשם עליות העולמות כמו בשבת ויו״ט וד״ל.

קיצור. עוד יובן ההפרש בין שבת ויו״ט לחנוכה ופורים. ע״פ משל משני בני אדם א׳ עומד למטה בארץ וא׳ עומד למעלה על הגג שיש שני אופנים ביחודם או שהתחתון יעלה למעלה או שהעליון ירד למטה. ועד״מ בעבודה יש הפרש בין כשהאדם הוא בהתפעלות ברשפי אש התלהבות הלב שאז יתהפך כל טבעי׳ דמו ונפשו ומדותיו הרעים ונעשה החיצוני׳ פנימי׳. אמנם כשמתפעל רק במוח לבד היינו שפנימי׳ הלב עולה להיכל חו״ב אז אין שינוי בחיצוניות שלו כלל. ועם שזהו חרסון, אמנם יש בזה מעלה

במקומן לבד: ע״פ מש״כ בקצור, מובן שחיסר כאן המעתיק הענין שבחנוכה הוא עליות הפנימיות למקום גבוה.

[לעשות: בכוך באב׳ 6 נוסף: בעשיית מלאכה. אך הנה יש העלאת הפנימיו׳ הלב במוח לא תתהפך החיצוניות כלל אבל הרי אנו רואים שלאחר התפלה יוכל לעשות מצוה].

ג"כ והוא מה שהוא במקום גבוה יותר. וזהו ההפרש שבין שבת ויו"ט לחנוכה. שבשבת הוא עליות הבירורים דל"ט מלאכות שבששת ימי המעשה שהוא עליות החיצוני' לבד היינו בחי' המל' המסתתרת בבי"ע להיות כח הפועל בבחי' חיצוני'. וע"י שם ב"ן המברר מתהפך להיות בבחי' פנימי' האורות דאצי'. אמנם עליות הפנימי' הוא במקומם לבד. אבל בחנוכה הוא עליות הפנימי' למקום גבוה, והגם שהחיצוני' הם במקומם שלא נתעלו, עכ"ז יש בזה מעלה. והוא כמו שאנו רואים בעבודה שע"י העלאת פנימי' הלב במוח יוכל לעשות מצוה או ללמוד תורה, ע"י התפעלות שכלי' שהי' לו בתפלה. אבל ע"י רשפי אש ההתלהבות הנה אחר התפלה שיפול מההתלהבות יהי' קשה לו לעורר לבבו לעשות מצוה או ללמוד. והטעם הוא כי כל היותר גבוה דוקא יוכל להשפיל א"ע למטה יותר. וזהו ההפרש בין יחוד זו"נ במקומם ליחודם בהיכל או"א שזהו ההפרש בין שבת ויו"ט לחנוכה ופורים.

בס"ד, שבת חנוכה, מקץ

ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם כו' והדליקו נרות כו' וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל כו'. הנה י"ל שעיקר ניצוח המלחמה הי' ביום כ"ד וגס הנרות הי' בכ"ה, ולמה עשו עיקר שמונת ימי חנוכה מנס הנרות ולא מיום ניצוח המלחמה כו'. והענין כי עיקר רצון העכו"ם שעמדו עליהם הוא להשכיחם תורתך כו', וע"כ עשו עיקר הנס הנרות שהתורה אור ונר מצוה. ופי' חנוכה חנו בכ"ה בכסליו כו'. והנה באברהם כתיב כה יהי' זרעך ופי' בזהר (פ' לך לך דצ"א ב') רזא דשמא קדישא כו' דהוא תרעא לצלותא. גם בפסוק ראשון דק"ש יש כ"ה אותיות וכן בברכת כהנים כתי' כה תברכו כו' וחסידיך יברכוכה, יברכו כה כו'. והענין דהנה ארז"ל כל הנביאים נתנבאו בכה אמר ה' מוסיף עליהם משה בלשון זה הדבר. והענין דכתיב נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, פי' כדמותינו הוא בחי' ממכ"ע דכף הדמיון כמו הדמות כו' משא"כ בצלמינו הוא בחי' גילוי עצמותו ית' ממש כבי', והוא בחי' יחו"ת ויחו"ע. דמותינו הוא בחי' יחו"ת שהוא בחי' דמות ומראה שנדמה לנו ארץ ושמים וכל הברואים בבחי' יש ודבר אבל באמת אני הוי' לא שניתי כתיב ואתה הוא עד שלא נברא העולם כו' וכולא קמי' כלא חשיב ממש רק נראה ונדמה העולם לעיני בשר ליש ודבר בפ"ע ולכן נק' כדמותינו ע"ד ועל הכסא דמות כמראה שאינו רק דמות כי באמת כתיב כי לא אדם הוא כו' ורק בבחי' עולם הכסא שהוא עולם הבריאה נדמה כמראה אדם כו' משא"כ למעלה מהכסא כו' וכמ"ש בביאור ע"פ ותחת רגליו כו', ועד"ז פי' וענין כדמותינו שנדמה העולם ליש כו' ומ"מ נק' כדמותינו כי יחו"ת הוא ג"כ בחי' ביטול רק שהוא ביטול היש וצבא השמים לך משתחוים ובצלמינו הוא בחי' יחו"ע כמו שהוא באמת כולא קמי' כלא חשיב וכמו שהוא קודם שנברא העולם

כן גם עתה בלי שינוי כו׳. והנה ענין וסיבת ההפרש בין יחו״ע ובין יחו״ת מבואר בתניא ח״ב ובח״א פ״כ כ״א כי הנה התהוות כל העולמות כו׳ אינו אלא מבחי׳ דבר ה׳ כו׳ והנה מדת הקדב״ה כו׳ אין דיבורו מובדל ממנו ית׳ כדיבורינו ח״ו כו׳ והרי דיבורו ומחשבתו כבי׳ מיוחדות עמו בתכלית היחוד ד״מ כמו דיבורו ומחשבתו של אדם בכח חכמתו כו׳ ע״ש. וזהו בחי׳ יחו״ע כמו שהוא קמי׳ ולכן העולמות בבחי׳ ביטול אמיתי, אבל בחי׳ יחו״ת זהו ע״י צמצומים רבים ע״י שם אלקים המעלים ומסתיר עד שנדמה להברואים אור וחיות הדבור של מקום ב״ה המלובש בהם כאלו הוא דבר מובדל ממהותו ועצמותו ית׳ רק שנמשך ממנו ית׳ כמו דיבור האדם מנפשו ולכן נדמה להם שהם יש ודבר בפני עצמו רק שבטלים ביטול היש כיון שמ״מ הרי הדיבור מחי׳ אותם כו׳.

והנה מקור בחי׳ זו המהווה בי״ע נק׳ כה אמר ה׳ ולכן ארז״ל בכ״ה באלול נברה״ע כי בריאת העולם ע״י דבר ה׳ נמשך מבחי׳ מדה זו הנק׳ כה שהוא בחי׳ כדמותינו, וגם הנה כ״ב אותיות הדבור חיותם והמשכותם הוא מבחי׳ הבל הלב ונודע דההבל כלול מג׳ בחי׳ אש רוח מים כי בהתגברות א׳ מג׳ הנ״ל לא יהי׳ הקול צלול. והנה כ״ב אותיות וג׳ בחי׳ אלו * שבקול זהו כ״ה וגם לפי שבחי׳ דבור זה נמשך ומתלבש להיות נראה כאלו הוא דבר מובדל כו׳ כנ״ל לכן נק׳ כה שזהו בחי׳ כף הדמיון. והנה ארז״ל דכל הנביאים לבד משה ראו באספקלרי׳ שאינה מאירה, ופי׳ אספשא״מ היינו כמו הרואה ע״י (שפיגעל) שאינו רואה הדבר ממש רק דמותו ועד״ז נאמר וביד הנביאים אדמה והיינו שבחי׳ דבר ה׳ המתגלה להם לא הי׳ הגילוי בחי׳ דיבור זה כמו שהוא ממש מיוחד במהו״ע כמו דיבורו של אדם בעודו בכח חכמתו כו׳ שזהו בחי׳ יחו״ע כנ״ל שבחי׳ זו לא השיגו הנביאים כי נבואתם הי׳ רק מבריאה ויצי׳ ולא מבחי׳ אצי׳ ממש וזהו שנתנבאו רק בכה אמר ה׳ היינו שבחי׳ דבר ה׳ שהשיגו נמשך כדמותינו וביד הנביאים אדמה, לבד משרע״ה שנתנבא בזה הדבר היינו הדבור עליון כמו שהוא בבחי׳ זה שהוא בחי׳ גילוי יחו״ע כו׳ וכמ״ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה והיינו בחי׳ אספקלריא המאירה. והנה תכלית בריאת העולמות הי׳ להיות דירה בתחתונים שיהי׳ הגילוי למטה ממש כמו למעלה למהוי אחד וזהו״ע עבודת האדם. והענין כי הנה התורה נק׳ ג״כ אדם וע״ד נעשה אדם בצלמינו כדמותינו פי׳ שבכח התומ״צ ממשיכים נש״י בבחי׳ יחו״ע הנק׳ בצלמינו כמו שהוא קמי׳ ית׳ ממש להיות גילוי זה ממש למטה ביחו״ת שהוא בחי׳ כדמותינו שיהי׳ הגילוי למטה כמו למעלה וזהו פי׳ וידבר משה כו׳ לאמר זה הדבר פי׳ שיהי׳ כל א׳ מישראל הלומד פרשה שבתורה או בתורה שבע״פ יהי׳ זה הדבר היינו גילוי בחי׳ יחו״ע וכמ״ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום כו׳ ודברת בם כו׳, שיהי׳ בבחי׳ ודברת גילוי הדברים האלה אשר מבחי׳ אנכי מי שאנכי כו׳, ולכן נק׳ התורה ע״ש משה שהוא בחי׳ ביטול דיחו״ע שבכ״א נמשך מבחי׳ זו שיוכל להמשיך ע״י עסק התורה גילוי בחי׳ יחו״ע ביחו״ת למהוי אחד

אלו: בבוך באבי׳ 6: אמ״ר.

דזאכין

באחד, אך כדי להיות בחי' זו שיהי' עסק התורה ע"ד הנ"ל צ"ל תחלה ק"ש שמע ישראל כו' ואח"כ ודברת בם כו' כי הנה משה הוא בחי' דעת שממשיך דעת בנש"י והוא לקשר דעתו בחוזק בק"ש בהתבוננות איך שהוא ית' אחד אני הוי' לא שניתי כו' כי חיות כל העולמות רק זיו והארה וכולא קמי' כל"ח כו' ועי"ז יבא למס"נ באחד שיהא רצונו להבטל ולהכלל בעצמות א"ס ב"ה ולא להיות בבחי' יש ודבר נפרד כו', אך הרי הנה"ב והגוף מונעים ומעכבים ומזה נמשך בחי' צעק לבם וזהו בחי' בכל מאדך וכמאמר רז"ל טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר ואיך היצה"ר נק' טוב מאד אלא היינו ע"י אתכפייא ואתהפכא שעי"ז נמשך יתרון האור מבחי' החשך דוקא, וכמו עד"מ צפוי כסף שעל הזכוכית הבהירה (הנק' שפיגעל) שהציפוי מעכבת את הראי' מן העין הרואה שלא יראה מעבר לעבר כמו בזכוכית פשוטה ועי"ז מהפכת וחוזרת הראי' אל עין הרואה שיוכל לראות גם מה שמלאחוריו שלא הי' באפשרי כלל לראות זה לולי ע"י הציפוי המעכב כו', אך היינו דוקא כי הציפוי דק וקלוש כו', והנמשל הוא ירידת והתלבשות הנשמה בגוף ונה"ב המונעים ומעכבים מלראות באור ה', אך ע"י צעק לבם בבחי' בכל מאדך כד אתהפכא חשוכא לנהורא נעשה יתרון האור בחי' המשכת אור חדש מלמעלה מסדר השתל' כו' מה שלמעלה מבחי' יחו"ע, כי יחו"ע זהו בחי' איהו וגרמוהי חד אבל הוא ית' עצמו לאו מכל אינון מדות כלל ולא שייך לומר בו ית' אחד שהוא בחי' יחו"ע כנודע אלא יחיד, אלא שממשיכים אותו מבחי' יחיד להיות הוי' אחד בז"ר והארץ וד' רוחות, והמשכה זו שלמעלה מסדר השתל' נמשך דוקא ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא שהוא בחי' יש וביטול היש שזהו דבר חדש כמו צפור המדברת כו', משא"כ בחי' הביטול שלמעלה ביחו"ע אינו דבר חידוש כלל כיון ששם גילוי אא"ס כו' אבל בבחי' יחו"ת שנדמה העולם ליש ודבר וכשאח"כ הוא ביטול היש מזה דוקא נמשך אור חדש מלמעלה מסדר השתל', וזהו"ע כ"ה אתוון דיחודא שבפסוק ראשון דק"ש כי הנה אע"פ שמתבונן היטב בק"ש ביחו"ע שזהו פי' איך כולא קמי' כל"ח ממש מ"מ גילוי זה אינו רק בעין השכל אבל לא לעיני בשר עד לע"ל דכתי' וראו כל בשר כו', ולכן נק' כה שהוא רק בחי' כדמותינו שאצלינו אין גילוי זה רק ע"ד בחי' כה שאפי' בנביאים ארז"ל שנתנבאו רק בכה אמר ה' ולא בבחי' זה ממש כ"ש וק"ו בהתבוננות השכל, אך באמת זה גופא בחי' המס"נ דק"ש מעורר למעלה אור חדש מלמעלה מסדר ההשתל' מחמת שהוא בחי' ביטול היש ממש וכמשל ציפוי המראה אך היינו דוקא כשהוא דק וקלוש דהיינו שלא נטמא האדם ח"ו באיזה איסור שזה גורם כיסוי וחושך גמור כו' עד שישוב אל ה' וירחמהו כו', והנה ע"י העלאה וביטול זה בק"ש שעי"ז נמשך אור חדש מלמעלה מסדר השתל' ועי"ז יהי' אח"כ קיום ודברת בם כו' כי אור זה נמשך בהתורה שהוא בחי' איהו וחיוהי חד ועי"ז נמשך אח"כ גילוי זה למטה ג"כ ביחו"ת שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה, וז"ש גבי עקידת יצחק נלכה עד כה ונשתחוה ואח"כ ונשובה כו' כי המס"נ דאברהם ויצחק נק' נלכה עד כה וכמו ענין כ"ה אתוון דיחודא אלא שבק"ש הוא רק בכה ושם הי' בפועל ממש לזה מעורר וממשיך אור חדש מלמעלה מסדר השתל' וכמ"ש אח"כ ויאמר בי נשבעתי

נאום ה' כי שם הוי' זהו בחי' יחו"ע איהו וחיוהי וגרמוהי חד יו"ד בחי' חכ' כו' ופי' בי נשבעתי היינו בחי' איהו ממש שלמעלה מבחי' חיוהי וגרמוהי כו' וכמ"ש בזהר ע"ז וכ"ז נמשך ע"י המס"נ בפועל נלכה עד כה וזהו ולא חשכת את בנך כו', אלא אדרבה נעשה יתרון האור מהחשך כו', והוא התכללות וביטול יחו"ת ביחו"ע ועי"ז אח"כ ונשובה להיות בבחי' שוב לאחד להמשיך הגילוי מלמעלה למטה כו' שהוא בחי' תורה שנק' זה הדבר כנ"ל שממשיך בחי' זה בבחי' כה למהוי א' בא' וכמש"ל.

והנה בחי' דבר ה' נק' ג"כ עיר אלקינו כמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים כו' שהאבנים הם בחי' אותיות כו' ולכן ת"ח נקראים בונים כמ"ש רז"ל ע"פ וכל בניך למודי הוי' אל תקרי בניך אלא בוניך שעוסקים בבנינו של עולם שממשיכים גילוי אוא"ס דבחי' עיר אלקינו כו' והיינו ע"י אותיות התורה שנק' אבנים ולבנים וכמ"ש ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו', וזהו את זלעו"ז עשה האלקי' שיש בסט"א ג"כ בחי' אותיות שנפלו בשבה"כ שממשיכות להם חיות מהקדושה, אך ארז"ל ע"פ אמלאה החרבה אם מליאה זו חריבה זו (במגילה ד"ו ע"א) שכשעיר אלקינו בבנינה אזי אין יניקה לחיצונים רק מבחי' פסולת ותמצית כו', וזהו"ע חומת ירושלים, חומת אותיות חותם ותחום שלא יקרב זר כו' וכמ"ש ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי, וחותם זה נעשה מבחי' חומה שהן אבנים ואותיות התורה אני חומה זו תורה, וזה הי' ענין מלחמת העכומ"ז בירושלים שנכנסו בהיכל ופרצו בו י"ג פרצות כו' ע"ד אם תגביהי כנשר, וענין הגבהה זו כי הנה באמת זה שיהי' בחי' חותם וצמצום ההשפעה שתרד בקדושה דוקא ולא יהי' יניקת החיצונים וסט"א זהו צמצום גדול לגבי א"ס דכולא קמי' כלא כו' וכטפה מים אוקיינוס ואם צדקת מה תתן לו כו', ולכן מצד עצמותו כתי' שממית בידים תתפש כו' שאינה תופסת מקום אלא שממשיכים כן באתעדל"ת כו' ע"י התומ"צ כו', וזהו שאנו מברכים אותו ית' הבוחר בתורה ובמשה עבדו כו' והם מגביהים קרנם לינק מבחי' שלמעל' מאתעדל"ת וכמארז"ל ע"פ זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם חנם בלא מצות אשר שם שממית בידים תתפש כו' וזה הי' ענין העיר ומגדל שבנו דור הפלגה שהוא נגד בחי' עיר אלקינו כו', וכמו שבקדושה יש אותיות שהן בחי' העלאה ויש אותיות שהן בבחי' המשכה כך הוא לעו"ז וזהו"ע העיר והמגדל כו'. והנה טעם י"ג פרצות הוא כנודע שיש יגמדה"ר שהן בחי' שלמעל' מאתעדל"ת וכמ"ש וחנותי את אשר אחון אע"פ שאינו כדאי כו' אלא שמשה ביקש ונפלינו אני ועמך שיומשכו היגמדה"ר רק לקדושה והיינו ע"י חותם וחומה הנ"ל שמאותיות התורה ולכן כשגברו העונות נכנסו להיכל פרצו י"ג פרצות להמשיך להן מבחי' הנ"ל כו'. אך הנה ע"ז אמרו ואתה עמדת להם בעת צרתם דהנה לע"ל כתיב ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים ופי' הן בחי' אותיות אך היינו בחי' אותיות שלמעלה מהשתל' שהרי נא' על הר כו' כתר מקור השמן א"כ אותיות הנ"ל הם למעלה מעלה כו', וכענין שמו הגדול כו' וכמ"ש גבי קי"ס ואתם תחרישון מחמת גילוי אותיות שלמעלה מאתעדל"ת כו', וכמו חנם בלא מצות כו', ואעפ"כ עמדת להם דוקא שנמשך משם בעיר אלקינו דוקא, וזהו בעת צרתם ע"י ויצעקו בבחי' בכל מאדך רעו"ד שלמעל'

מאותיות וכמו גם בקי״ס ויצעקו כו׳ יונתי כו׳ השמיעני את קולך כו׳, וזהו מסרת כו׳ ורבים ביד מעטים כו׳ כי המל׳ עיר קטנה ע״ש הביטול ובחי׳ קטן יעקב קטונתי כו׳ וגם האנשים בה הם בבחי׳ מעט שממעטים א״ע ביטול כו׳, וזהו שעשו עיקר הנס ע״ש הנרות וגם נק׳ חנוכה חנו כ״ה דוקא היינו לשון חן וגם לשון חניה, והנה לשון חן ע״ד ואתחנן חנם כו׳ שממשיכים בבחי׳ כה וגם המשכה זו נק׳ כה יגמדה״ר דא״א ט׳ דו״א עם ג׳ מוחין וגם י״ל ששרשם מתלת רישין כו׳, ועוד דהכתיב ועמדו רגליו כו׳ הר הזיתים כמו״כ כשעמדת להם עשו גרות שמן ואור, וכמ״ש טובל בשמן רגלו כו׳, וזהו״ע ב׳ הזיתים א׳ מימין הגולה כו׳ כי הגולה הר הזיתים כו׳ וכשאו״א מלבישים לזרועות דא״א אזי אין יניקה כו׳, והיינו המשכת אור התורה כו׳, וזהו כי אתה נרי כי בכה ארץ כו׳ בכה דוקא בתוספת ה״א היינו בחי׳ מל׳ הנק׳ כה שבבנין המל׳ עי״ז אדלג כי אמלאה כו׳ וכמ״ש בקרבך קדוש ולא אבא בעיר כו׳ והיינו כי אתה נרי אתה בבחי׳ אותיות עמדת להם כנ״ל.

נס דחנוכה, ח׳ נרות ע׳ מנה״מ גדלות מנרות חשמונאי ח׳ נרות ,ועב״י, וי״ל כי כל נס נמשך ע״י הארת כתר במל׳ כדפי׳ בזהר בשלח ע״פ אז ישיר דנמשך מבחי׳ א׳ בבחי׳ מל׳ הנק׳ ז׳ משא״כ במנורה מבחי׳ שם הוי׳ דז״א, לכן רק ז׳, וע״י כי נר מצוה כו׳, אך דחנוכה מי״ג מדה״ר וגדולה מהטבת הנרות וכן בענין רני ושמחי, ובחנוכה הנני בא אני ממש, לכן א׳ ז׳ ח׳.

בס״ד, חנוכה תד״ר

להבין ענין חנוכה, יומא חנוכה תמנא אינון כו׳ קבעום בהלל והודאה כו׳, וצריך להבין למה קבעו חז״ל ענין חנוכה בנרות ובהלל ולא במשתה ושמחה כמו ביו״ט. והנה מצינו ג״כ בחנוכה דוגמא לחג הסוכות שגומרין בו את ההלל כל שמונת הימים כמו בסוכות וגם מצינו לחז״ל שדימו חנוכה לסוכות כדאיתא בשבת דכ״א ע״ב בש״א פוחת והולך כנגד פרי החג. ולהבין כ״ז הנה כתיב הבא לטהר מסייעין אותו, ולכאורה ה״ל למימר ליטהר דלטהר אחרים משמע. ולהבין זה יש להקדים מה שידוע שהוא ית׳ סוכ״ע וממכ״ע וענין סוכ״ע הוא מ״ש אני ה׳ לא שניתי דאין בעצמותו ית׳ שום שינוי מבר״ע כמ״ש אתה הוא עד שלא נה״ע כו׳, ואף שנמשכה ממנו בחי׳ עולם שנה נפש, עולם היינו מה שאא״ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית בריבוי מדריגות העולמות, ושנה היינו בחי׳ זמן ונפש היינו ריבוי ההשגות

בעילוי אחר עילוי דהיינו עליות העולמות, כ״ז אין עושה שום שינוי ח״ו בעצמותו מפני שהוא ית׳ סוכ״ע בבחי׳ מקיף ולא בבחי׳ התלבשות כהתלבשות הנשמה בגוף שאף שהגוף בטל לגבי הנשמה מ״מ תתפעל הנפש ממאורעי הגוף, אבל הוא ית׳ סוכ״ע וזהו שמע ישראל ה׳ כו׳ ה׳ אחד ז׳ רקיעים וד׳ רוחות כו׳ בטלים בבחי׳ א׳ אלופו של עולם, דהיינו בחי׳ סוכ״ע והיינו משום דברוך שם כבוד מלכותו כו׳ דמה שנמשך מבחי׳ מלכותו להתהוות עולמות אין זה רק שם והארה בעלמא כו׳ אבל אינו נוגע לעצמותו, עד״מ משם האדם שאינו אלא לזולתו אבל אינו נוגע לעצמותו, וע״י התבוננות זו נמשך ואהבת את ה׳ אלקיך שיהי׳ גילוי בחי׳ זו דסוכ״ע איך שאני ה׳ לא שניתי בכל לבבך דהיינו בחלל הימיני שבלב ובחה״ש, שחלל הימיני מלא רוח חיים ונמשך מזה החדוה, וחלל השמאלי מלא דם ונמשך ממנו מרירות, ויהי׳ ב׳ הבחי׳ חדוה ומרירות רק לאלקות ולא בעניני עוה״ז וכמו״כ בכל המדות כי זהו תכלית ירידת הנשמה לגוף לברר ולתקן חומרי הגוף כו׳, וזהו ג״כ ענין חייב אדם לברך מאה ברכות בכ״י שנאמר מה ה׳ אלקיך כו׳ דהיינו להמשיך בחי׳ מאה שהוא סוכ״ע לבחי׳ מה שהוא ממכ״ע, וזהו פי׳ ברוך אתה ה׳ שהוא המשכת ח״ע סוכ״ע בבחי׳ אלקינו מ״ה כו׳ דהיינו לבחי׳ מלכותו ית׳ שמתלבשת בתוך כ״ע להיותם, וזהו לשם יחוד קוב״ה ושכינתי׳ שיהי׳ גילוי זה דקוב״ה איך שהוא ית׳ סוכ״ע אני ה׳ לא שניתי בבחי׳ המל׳ הנק׳ שכינה ששוכנת בתוך כל העולמות ע״ד מ״ש ושכנתי בתוכם דהיינו בבחי׳ ממכ״ע. וצ״ל שהרי אנו רואים שאין המדות מתבררים בירור גמור ע״י אחד ואהבת, וכן * ע״י הברכה ומיד אח״כ חוזרת כמקדם ואין לומר דמשום זה הי׳ הברכה לבטלה ח״ו. אך הענין הוא דבזה״ג נק׳ כנ״י בחי׳ עקרה כמ״ש רני עקרה לא ילדה דאף שנמשך גילוי אלקות בכל ברכה וק״ש עכ״ז אינו נקלט להיות מזה הולדה, עד״מ העקרה שאף שהי׳ זווג ונמשך הטיפה אבל לא נקלטה להיות מזה הולדה, והסיבה לזה הוא מחמת חומרי נה״ב המכסה ומסתיר על נפש האלקית, אבל לע״ל כתיב כי חלה ציון גם ילדה בניה שיהי׳ בחי׳ לידה ובניה היינו המדות אהוי״ר, דאהבה נק׳ בן כמ״ש זכר חסדו ויראה נק׳ בת כמ״ש יראת ה׳ טהורה כו׳, וז״ש למען דעת כל ע״ה כו׳ דעת לשון שבירה כמ״ש וידע בהם את אנשי סוכות שלע״ל יושבר חומרי׳ נה״ב שנמשכה מק״נ שנק׳ עמי הארץ והיינו ע״י כי הוי׳ הוא האלקים כי בחי׳ ההסתר והעלם אלקים בעולמות נמשך מק״כ צירופים אלקים המסתירים על שם הוי׳, כי שמש ומגן ה׳ אלקים, אבל לע״ל יהי׳ גילוי הוי׳ שהוא בחי׳ סוכ״ע בבחי׳ אלקים ממכ״ע ויהי׳ הוי׳ אלקים כולא חד, נמצא עתה דוגמא לבחי׳ זו שלע״ל בשמע״צ שבו נמשך לכנ״י המשכות אלקות לכל השנה בבחי׳ קליטה ולא בבחי׳ עקרה כו׳, והיינו ע״י ז׳ ימי הסוכות שהי׳ מקודם זמן שמחתינו, ועי״ז נמשך גילוי אלקות דשמע״צ. וצ״ל ענין השמחה דכל המועדים והרי גם בכל השנה צריך להיות שמחה כמ״ש תחת אשר לא עבדת כו׳ בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, גם י״ל הענין שחג הסוכות נק׳ שמחתינו דוקא דמשמע שני מיני שמחות. אך הענין כי בכל השנה העיקר הוא העבודה והשמחה

וכן : נראה שיש כאן השמטה בהמשך הענין.

גנוזה בתוך העבודה, אבל במועדים העיקר הוא השמחה. כי הנה כתיב שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, היינו בינה עילאה ששם הוא מקור השמחה אם הבנים שמחה שהוא השמחה מחמת התבוננות והשגה באוא״ס ב״ה ושם כתיב הנסתרות לה׳ אלקינו דקאי על יחוד או״א שנק׳ עלמא דאתכסייא דשם מאיר אא״ס ב״ה בגילוי כידוע דגילוי עתיק בבינה, אך אי אפשר לבא לבחי׳ ומדריגה שמחה כזו וע״כ נק׳ הנסתרות כו׳ עלמא דאתכסייא כו׳ ועז״נ שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, דהיינו והנגלות לנו שהוא ו״ה ז״א ומל׳ תו״מ דהיינו השמחה מתו״מ, וענין שמחה זו היינו בשומו אל לבו כי יפה שעה א׳ בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב ואף שאמרו מוטב דלידייני׳ וליתי לעלמא דאתי, ובעוה״ב יש כמה מדריגות געה״ת וגעה״ע כו׳, עכ״ז יפה שעה א׳ מכל חיי העוה״ב דהיינו מכל המדריגות, וזהו השמחה הגנוזה בעבודה (כמ״ש תחת אשר לא עבדת כו׳ ומרוב כל דהיינו שהשמחה יהי׳ ממה שהמצות יותר טוב מרוב כל דהיינו כל חיי העוה״ב) אבל העיקר הוא העבודה, אבל ביו״ט עיקר המצוה הוא השמחה מחמת השגות אלקות וז״ש מועדים לשמחה שאז עליות נש״י שיוכלו לבא למדריגה שמחה דבינה עילאה. וז״ש בנהר יעברו ברגל, שבשלש רגלים הוא זמן עליות נש״י שיוכלו לבא למדריגה נהר דבינה עלמא דאתכסייא.

ועתה יש להבין ענין שמחתינו דסוכות הנה כתיב ישמח ישראל בעושיו וכתיב ישמח ה׳ במעשיו, ולהבין זה ישמח ה׳ במעשיו קאי אלע״ל שישמח ה׳ במעשיו דהיינו ממעשה המצות ובירורין רפ״ח ניצוצין שהי׳ בכל ו׳ אלפי שנין, כי הנה כתיב היום לעשותם כו׳ ולמחר לקבל שכרם, פי׳ היום לעשותם היינו לתקן כמ״ש אשר ברא אלקים לעשות לתקן דהיינו שיבורר ויתוקן כל ההסתרים והצמצומים הנמשכים משם אלקים ויתעלו הרפ״ח ניצוצי׳ דק״נ שנפלו בשבה״כ, וזהו היום לעשותם שבוא״ו אלפי שנין עיקר הבירור והתיקון ולמחר לקבל שכרם קאי אלע״ל שלאחר גמר הבירורים אז ישמח ה׳ במעשיו, כמ״ש צחוק עשה לי אלקים, דהנה עיקר העלם והסתר אור האלקי בעולמות בי״ע הוא ע״י ק״כ צירופים דשם אלקים, כי שמש ומגן ה׳ אלקים דשם אלקים מסתיר על שם הוי׳ הסוכ״ע אבל כשיבורר ויתוקן כל הצמצומים ויהי׳ גילוי הוי׳ בשם אלקים, יהי׳ מזה צחוק וקאי אלע״ל כמ״ש כל השומע יצחק לי לשון עתיד, שלע״ל יתגלה בחי׳ שמחה מלמעלמ״ט וענין השמחה הוא גילוי ההעלם, עד״מ מלך שבעת שמחתו אז יתגלה לעין כל מה שלא הי׳ כן בשאר הזמנים שהי׳ נעלם מעין כל, ועד״ז הוא ישמח ה׳ במעשיו, שלע״ל יתגלו בחי׳ נשמות חדשות שלא הי׳ עדיין בכל הוא״ו אלפי שנה ואף שנשמת אדה״ר הי׳ כלולה מכל הנשמות היינו הנשמות שנשתלשלו לתקן ולברר עה״ד כו׳, אבל לע״ל כתיב ישכיל עבדי וירום וגבה מאד אותיות אחרונים דשם אלקים כו׳ וע׳ בזוהר פ׳ אמור דק״א סע״א וע״ב מענין מצולת ים ובפ׳ אחרי דס״ג ובמק״מ שם ובדף ס״ב ע״ב, והנה כ״ז כששם הוי׳ שורה בבחי׳ העלם והסתר בשם אלקים דהיינו שהאור מוסתר ונעלם בהכלי כי האור הוא בחי׳ שם הוי׳ והכלים המסתירים (ומכסה) [ומכסים] על האור הם מבחי׳ שם אלקים, וזהו ענין כי שמש ומגן הוי׳ אלקים, וכמ״ש בתניא

ח״ב פ״ד, ומחמת ריבוי ההעלם נמשך יניקת החיצונים והיינו מצירופי אחרונים דשם אלקים, אבל כאשר שם הוי׳ שורה ומתגלה בבחי׳ גילוי ע״י האו״פ והאו״מ המצחצח הכלים כנ״ל אזי מתבטל ונכלל שם אלקי׳ בשם הוי׳, וכנודע מענין שילוב אלקים בשם הוי׳, ועי״ז לא נמשך יניקת החיצונים ממ״ח צירופי׳ אחרונים דשם אלקים, וזהו הודו לאלקי האלקים כל״ח שע״י גילוי שם הוי׳ בשם אלקי׳ נמשך שלא יסתיר כלל לשם אלקים, והיינו ששם הוי׳ נק׳ אלקי האלקים שהוא מושל על שם אלקים ומזה נמשך למען דעת כל ע״ה כי ה׳ הוא אלקים, כי עמי הארץ הנמשכים מק״נ יניקתם משם אלקים כנ״ל, וכשנתגלה תוס׳ האור עד שמצחצח הכלים נמשך למען דעת כו׳ שישתברו המסכים המפסיקים כו׳, וכ״ז נמשך מחמת כי ה׳ הוא האלקים וכנ״ל, ועמ״ש בביאור האדרא בספר קול ברמה די״א סע״ב ודי״ב ע״ב ובסה״מ סי׳ ט׳ וסי׳ קס״ג, והוא מהע״ח, וע״י המשכה מהכתר נמשך לאכפיי׳ לון כו׳, כי א״א הוא מקור הרחמים והוא למעלה מהתחלת התפשטות ק״כ צירופים אלקים, ולכן ממנו נמשך לאכפיי׳ לון ע״ש, והיינו שע״י גילוי עצום זה נמשך שלא יסתירו הצירופי׳ אלקים כו׳, ומזה נמשך ג״כ הודו לאדוני האדונים, כי הנה ע״ש מקבלים מצירופים אחרונים דשם אלקים אבל כאשר שם הוי׳ מאיר בשם אלקים בגילוי רב ונק׳ אלקי האלקים, אזי נמשך ג״כ משם אלקים בענין שיהיו גם השרים בטלים למדת מלכותו ית׳ והוא הנק׳ אדוני האדונים, וזהו ענין שמקריבין ע׳ פרים בחג כנגד ע״ש, ועמ״ש במ״א ע״פ הללו את ה׳ כל גוים כו׳ כי גבר עלינו חסדו כו׳. והנה ענין יחוד קוב״ה ושכינתי׳ הוא עד רוהמ״ע שבאצילות הוא יחוד זו״נ שהמל׳ הוא מקור דבי״ע ונק׳ שכינה מה״ט שיורדת ומתלבשת בהיכל ק״ק דבריאה, וז״א נק׳ קדוש ומובדל, ועמ״ש מזה בד״ה צאינה וראינה, ועד״ז גם למעלה יותר כמו יחוד או״א נק׳ אבא קוב״ה לגבי אימא שנק׳ שכינה כידוע שהוא בחי׳ שכינתא עילאה, וכן עד״ז למעלה מעלה וכנודע מענין יחוד דק״ש שאו״א מקבלי׳ מא״א וא״א מעתיק ועתיק מא״ס כו׳ עד שהקו״ח הנמשך מאא״ס ב״ה שנמשך מבחי׳ מל׳ דא״ס שנק׳ שכינה וא״ס ב״ה עצמו נק׳ קוב״ה (והיינו דכמו שמל׳ דאצי׳ נעשה עתיק לבריאה ולכן נק׳ שכינה כנ״ל ע״ש שהארתה נמשך להיות שוכן בבריאה כך עד״ז בחי׳ הקו הוא כמו בחי׳ עתיק לגבי א״ק שנק׳ אדם דבריאה, וע׳ בע״ח ש״ח פ״ה, ולכן נק׳ שכינה ע״ש שהארה זו נמשך להיות שוכן בבי״ע, שבכללות אדם דבריאה א״ק, אדם דיצי׳ עקודים, אדם דעשי׳ אצילות וא״ס ב״ה עצמו שלמעלה מהקו ומקיף לכל העולמות בשוה נק׳ קוב״ה, ועמ״ש בתוס׳ ביאור ע״פ יביאו לבוש מל׳), וכה״ג מצינו בכמה מקומות בענין שם נוכח ונסתר, דידוע שהנוכח כמו אתה מורה על מדריגת הגילוי כמו בבחי׳ ממכ״ע והנסתר כמו הוא מורה על המדריגת הנסתר בחי׳ סוכ״ע, ואיתא באדר״ז דרצ״ו שלכן חכמה דאצי׳ נק׳ אתה כמ״ש כי אתה אבינו והיינו לפי שהחכ׳ הוא ראשית הגילוי ועתיק שהוא בחי׳ אתכסייא ולא אתגלייא נק׳ הוא, והרי מצינו שגם הבינה דאצי׳ שהוא למטה מהחכמה נק׳ הוא כמבואר בזהר בכמה דוכתי ובע״ח של״ד ובפרדס, והחסד נק׳ אתה כמ״ש אתה כהן לעולם וע׳ בזהר פ׳ בלק דקצ״ג ע״ב, אלא הענין הוא כי לפי שלגבי הזו״נ

נק׳ הבינה עלמא דאתכסייא ע״כ נק׳ הבינה הוא אבל לגבי למעלה יותר נק׳ גם החכמה שלמעלה מהבינה אתה והוא נק׳ עתיק שהוא בחי׳ אתכסייא כמ״ש והחכמה מאין תמצא, וז״ל הע״ח שער תיקון נוקבא ספ״ב הטעם שנק׳ הבינה הוא לא מפני ההעלם, שהרי אבא נעלם ממנה ונק׳ אתה וגם א״א נק׳ הוא, אלא משום דהוא לעולם בכתר ואימא הוא כתר לז״א וא״א הוא כתר לאו״א עכ״ל, ביאור דבריו היינו כנ״ל דמצד עצמיות שם התואר והמעלה הרי כינוי דאבא נעלם יותר מאימא הי׳ ראוי יותר לקרותו הוא ואעפי״כ הבינה דוקא נק׳ הוא והחכמה נק׳ אתה, אך הענין הוא כי הוא לעולם בכתר, כי כתר הוא בחי׳ סובב ומקיף מלשון כתרו את בנימין, ולכן נק׳ הוא וא״כ אין שייך לקרוא הוא רק לבחי׳ שהוא סובב ומקיף, ולכן כיון שהבינה הוא כתר דז״א נק׳ הוא והחכמה אעפ״י שנעלמה יותר מ״מ כיון שהוא למעלה גם מהיות בחי׳ כתר לז״א לא נק׳ הוא, ועמ״ש בפי׳ ב״ש והי׳ העולם ברוך הוא דוקא הכתר נק׳ הוא משא״כ מ׳ שהוא נעלם יותר וכמו מקיף למקיף כו׳ ע״ש, ולגבי למע׳ מהאצי׳ אין שייך לקרוא החכ׳ הוא כ״א אתה כו׳ ולגבי למעלה מזו״נ החכ׳ נק׳ גילוי כו׳ ועכ״פ* מכ״ז מובן עד״ז ג״כ בפי׳ וענין קוב״ה ושכינתי׳ דלגבי בריאה נק׳ המל׳ דאצי׳ שכינה שהיא שוכנת ומתלבשת בהיכל ק״ק דבריאה והז״א דאצי׳ נק׳ קוב״ה קדוש ומובדל ואינו מתלבש כו׳ ולגבי כללו׳ האצי׳ נק׳ מל׳ דא״ק שנעשית עתיק לאצי׳ ג״כ בשם שכינה, וכמובן ממ״ש בזהר ר״פ יתרו דס״ז ע״ב בענין ת״ח ברזא דשמא קדישא כו׳ אית מלך לעילא דאיהו רזא דקה״ק כו׳ וע״ש בפי׳ הרמ״ז, ועד״ז למעלה יותר נק׳ הקו שכינה כו׳ כנ״ל. וזהו ענין וישמחו בך ישראל מקדשי שמך, כי הנה בספרי הקבלה הקדמונים איתא דשמו גימט׳ רצון ובכהאריז״ל דשמו הוא בחי׳ מל׳, ושניהם אמת דבחי׳ מל׳ דא״ס נק׳ שמו ית׳ ומשם נמשך הרצ״ע שהוא כת׳ מל׳ דא״ס נעשה כתר לאצי׳ שהוא ית׳ נק׳ בעל הרצון שממנו נמשך הכתר שהוא הרצון וכמו בעל השם (ועד״ז בז״א דאצי׳ נק׳ המל׳ שמו גימט׳ רצון שנעשית כתר דבריאה וז״א נק׳ בעל הרצון בעל היינו בחי׳ משפיע לבחי׳ הרצון כו׳, וכמ״ש בד״ה כי אברהם לא ידענו בענין שז״א נק׳ בעל תפלה כו׳, והנה המל׳ דאצי׳ נק׳ שם סתם ומל׳ דא״ס נק׳ שמו הגדול וכמ״ש במ״א), והנה ישראל ממשיכים הא״ס והשפע שעצמות א״ס ב״ה הנק׳ קוב״ה לבחי׳ שמו ית׳ הנק׳ שכינה וכנודע בפי׳ עושין רש״מ, דהיינו שממשיכים להיות לו ית׳ בחי׳ רצון, והמשכה זו הוא מבעהר״צ כו׳, ועמ״ש בד״ה ע״כ יאמרו המושלים* בואו חשבון כו׳ גבי פי׳ תבנה ותכונן עיר סיחון כו׳. וזהו ענין מצות עסק התורה לשמה, שע״י הקריאה בתורה ממשיך האורות עליונים שיתלבשו בהכלים כמו ס׳ זרעים הוא כלי החסד שבמל׳, וע״י שעוסק בסדר זרעים ממשיך תוס׳ אור א״ס ב״ה שיתלבש בכלי החסד שבמל׳ (וכמ״ש מזה בביאור מאמר הזהר בפ׳ וישלח דק״ע* ע״פ כי ישרים דרכי ה׳ כו׳ ועמ״ש בד״ה ששים המה מלכות כו׳ שהמשכה זו נק׳ יחוד קוב״ה ושכינתי׳

ועכ״פ: תי׳ זו אינה ברורה בהכת״י.

בד״ה ע״כ יאמרו המושלים: לקו״ת חקת סו, א.

בפ׳ וישלח דק״ע: בביאורי הזהר לכ״ק אדמו״ר הזקן.

ע״ש בענין קול דודי כו׳ מדלג ובענין אזכיר את שמי כו׳ כי הדבור בתורה נק׳ ודברי אשר שמתי בפיך כו׳ ע״ש, וע׳ בזהר פ׳ עקב דרע״א א׳ בענין אזכיר את שמי כו׳ ובפי׳ הרמ״ז שם, וע׳ בזהר ויקהל ד״ר ע״א גבי ויכתב בס׳ זכרון כו׳, וכמארז״ל פ״ג דאבות משנה ב׳ שזה נאמר על העוסקים, וזהו ענין ישראל מקדשי שמך שממשיכים מבחי׳ אתה קדוש לבחי׳ שמך קדוש כו׳ וכמ״ש בד״ה אוסרי לגפן, וע׳ מזה לעיל), וזהו קרוב ה׳ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה, ולפיכך וישמחו בך כו׳ שמאחר שהם הם הממשיכים כל השנה לפיכך זוכים כו׳.

ומכ״ז יובן ענין הבא לטהר מסייעין אותו, כי הנה להיות המשכת אורות בכלים הוא ע״י הכלים עצמן שהן המסייעין להמשכה זו, והיינו ענין המצות שהם רמ״ח אברים דמלכא וכמו האבר שהוא הכלי גורם המשכת האור שהעין ממשיך גילוי כח הראי׳ מעצמות הנפש שיומשך ויתגלה בעין שהוא הכלי, הרי הכלי עצמה דוקא מסייע וגורם המשכות האור כו׳, וזהו הוי׳ לי, שיומשך גילוי אא״ס ב״ה הוא בעוזרי ע״י הכלים עצמן שהן המסייעין כו׳, רק מצות צריכות כוונה להמשיך כמו זרעים חסד ועי״ז ממשיך כנ״ל, אך היינו כשעוסק בתורה לשמה כו׳, ועמ״ש בביאור ע״פ וקבל היהודים* מענין הכלים ושם נתבארו שני טעמים ע״ז מה שהכלים דוקא גורם המשכת האור ושזהו ענין שהקדימו נעשה לנשמע כו׳ ע״ש באריכות, ומשם יובן בתוס׳ ביאור ענין זה שהכלים עצמן מסייעין להיות המשכת האורות. והנה לפמש״ל בענין מקדשי שמך דשמו גימט׳ רצון ופי׳ מקדשי שמך להמשיך מעצמו׳ א״ס ב״ה בעהר״צ להיות נמשך בבחי׳ רצון ע״ד עושין רצונו כו׳, ועד״ז יובן ג״כ ענין הקדמת נעשה לנשמע כי ענין בחי׳ כל אשר דיבר ה׳ נעשה זהו הביטול לבעל הרצון ממש שלמעלה מבחי׳ הרצון ונשמע זהו הביטול לבחי׳ רצונו ית׳ וכמ״ש מזה בד״ה צאינה וראינה, וע״כ הקדימו נעשה לנשמע כדי להיות המשכה זו יחוד קוב״ה ושכינתי׳ מריש כל דרגין וממקורא שיומשך א״ס ב״ה עצמו זהו ע״י העלאת מ״ן דבחי׳ נעשה וגילוי והמשכה זו משמו ית׳ שהוא רצון העליון שיומשך מזה למטה בעולמות הוא על ידי ונשמע כו׳, וזהו עושי דברו לשמוע בקול דברו כו׳ וד״ל.

[לד״ה אורך ימים בימינה]

ולנעמי* מודע לאישה, נעמי היא אימא היינו בינה כמ״ש במא״א מ״ם י״ג נעם מצד הבינה הנק׳ נעמי, וא״כ אישה היינו יסוד אבא וכמש״ש הון יקר ונעים, יקר מצד אבא ונעים מצד בינה כי יקר גימט׳ יש ל״א

בביאור ע״פ וקבל היהודים: תו״א צז, א.

*) בבי׳ כת״י נמצא קטע זה אחר המאמר שנדפס לעיל בכרך ב׳ דף שלז, א. וזה שייך אחר הסיום בדף שלח, ב.

נתיבות חכמה כ״א כלול מיו״ד, ונתיב הראשון לא ידעו עיט, ומודע לאישה היינו יסוד כמ״ש בפע״ח בענין משלוח מנות איש יסוד אבא לרעהו יסוד ז״א, וכן פי׳ במא״א מ״ם יו״ד שהיסוד נק׳ מודע מצד הדעת, ומודע זה הוא ענין בועז כמ״ש במא״א ב׳ מ״ח וז״ל גם בועז נק׳ יסוד ע״ש שבו עוז ותוקף כד עאל בימא עכ״ל, וזהו ע״ד שכתב שם באות א׳ סע״ז איתן נק׳ היסוד כי לא עאל בימא אלא כד איהו בתוקפא ונה״י נק׳ איתנים עכ״ל, וע׳ זח״א ויחי דרמ״ז ע״א במאמר ותשב באיתן קשתו וע׳ בסבא דמשפטים דק״י ע״א, ועמוד השמאלי נק׳ בועז ע׳ מ״ש בענין נ״ח משמאל, כי התעוררות האהבה להזדווג הוא מצד קו השמאל דקדושה כענין ישיש כגבור לרוץ אורח כו׳, וע׳ פרדס ערך בועז.

אור התורה

פרשת

•

מקץ

פ׳ מקץ

שבת שני של חנוכה שנת תקצ״ד

ויהי מקץ* שנתים ימים ופרעה חולם כו׳, והנה פ׳ זו מחוברת לפ׳ שלפני׳ ולא זכר שר המשקים את יוסף וכו׳, כי מפני שלא זכר נתהווה ויהי מקץ. וביאור הענין כי כמו שיש פרעה ושר המשקים בקליפה כך זה לעומת זה עשה אלקי׳ שכמו״כ בסט׳ דקדושה יש ג״כ בחי׳ אלו (וכמש״ל באריכות ע״פ ויוסף הורד כו׳, ענין ג׳ שרים הנ״ל בקדושה, וענין בחי׳ פרעה אף שלא נתבאר שם מהו ענינו בקדושה מבואר לקמן שהוא בחי׳ התגלות, וגם שי״ל שהוא מ״ש במ״א בענין כי עם קשה עורף הוא וסלחת כו׳ שבחי׳ קשה עורף הוא מעלה בקדושה שהוא בחי׳ הרצון שלמעלה מהטעם כו׳ לנצח א״ע בבחי׳ ניצוח לעבודת ה׳ למעלה מכפי שדעתו ושכלו מגיעים כו׳ ע״ש) וכן יוכל ג״כ האדם למצוא בחי׳ אלו ג״כ בנה״א כי בצלם אלקי׳ עשה את האדם כו׳. והנה יש ד׳ יסודות בנפש האדם ארמ״ע, יסוד האש משכנו בלב ומקור הליחות מהמוח ששם הוא משכן יסוד המים, והריאה שואבת כל מיני משקה וליחות מהמוח על ידי הקנה לקרר את חום הלב. וכך בנפש אלקי׳ יסוד המים במוח הוא בחינת חכמה ודעת בעבודת ה׳ במוחו ומחשבתו ואף כי לית מחשבה תפיסא בי׳ כלל, הלא כתיב נודע בשערים בעלה כל חד לפום שיעורא דילי׳ והיינו ההתבוננו׳ בבחי׳ ההתפשטות בבחי׳ גדולתו ית׳ למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית אין עוד מלבדו כי ברוח פיו כל צבאם וכולא קמי׳ כלא חשיב וכמו למשל דיבורו של אדם הוא בטל אליו ונחשב כאין נגדו וזה כל אדם לפום שיעו״ד יכול לדעת ולהשיג כי אין מלבדו בשמים ממעל וכל העליונים והתחתונים הם נמשכים מרוח פיו ית׳ ואין דבר חוץ ממנו לכן הם ממש כלא חשיבא קמי׳, ויסוד האש הוא הצמאון שבלב המבין בהתבוננות בגדולתו ית׳ ואיך ממש כולא קמי׳ כלא חשיבי, ולזאת כלתה נפשו אליו ית׳ באהבה עזה כרשפי אש שלהבת העולה מאליה להתכלל באור ה׳ ויחודו ית׳ ואינו חפץ להיות למטה כטבע האור שנמשך בטבעו מלמטה למעלה, משא״כ בחי׳ המים הוא מלמעלמ״ט שהמים יורדים מלמעלה למטה ממקום גבוה למקום נמוך דהיינו שממשיך על נפשו אור ה׳ זו תו״מ להאיר על נפשו אור ה׳ גם בהיותם למטה בבחי׳ בע״כ אתה חי כו׳, וכמו שהמים מכבים אש כך עי״ז ירוה צמאון נפשו כמ״ש הוי כל צמא לכו למים כמ״ש במ״א (ובמקום אחר על פסוק כי תצא למלחמה על אויביך כו׳ נתבאר שם גם כן ענין זה והוא שיש ב׳ מיני אהבה הא׳ אהבה ברשפי אש ובחי׳ צמאון הבאה מההתבוננות והיא מבחי׳ בינה, והב׳ הוא בחי׳ אהבה שבחכמה הנק׳ חסד דאבא שחכמה הוא בחי׳ ביטול לפי ששם גילוי אוא״ס וא״כ לא שייך אהבה ברשפי אש ובצמאון מאחר ששם גילוי

ויהי מקץ: לשון התו״א ל, ג עם הגהות.

אוא"ס לרוות צמאונו כו' אלא ענין האהבה הוא רק הרצון שרוצה לדבקה בו בעצמות אור א"ס שכלול בו דרך שלילה במה שלא נפרד לעולם מאוא"ס ולא ינטה ממנו אלא ישאר דבוק בו לעולם ואינו חפץ ליבטל מדביקותו זו כו', והר"ז עד"מ מי שעומד כולו במים ומיקר א"ע שלא יתכן לומר עליו שצמא להמים אלא שמתענג בהם ואינו רוצה להפרד מהם כו', וזו אהבה קרה הנמשכת כמים שלמעלה מבחי' אהבה כרשפי אש הנ"ל והוא בחי' השוב שאחר הרצוא וענין זה שאינו רוצה להפרד כו' היינו ע"י עסק בתורה ומצות להמשיך אלקות כו', וזהו בחי' שר המשקים שממשיך בחי' אהבה זו מיסוד המים שבמוחו לקרר רשפי אש של הלב כו'), והיינו ע"י בחי' המחבר יסוד המים שבמוח עם בחי' יסוד האש שבלב הוא הקנה והוא בחי' מקור אותיות התורה כמ"ש קנה חכמה קנה בינה ונק' בחי' זו שר המשקים שבו שואב הריאה משקה מליחות המוח מיסוד המים שבו. (וזהו המקרה במים עליותיו פי' עליותיו הוא כמ"ש נעשה עלית עיר קטנה כו' שהוא בחי' קירות לבו ונק' עלי' ע"ד ששם עלו שבטים להודות כו', והמקרה במים הוא בחי' שוב לאחד כו' והיינו ע"י הקנה שממשיך מימי המוח לקירת לבו. וזהו קנה חכמה ובחי' קנה בינה והוא המשכות ג' שערי בינה ממוח בינה שבמוח אל הלב כמ"ש במ"א ע"פ עיני כל כו' וזהו המשכות חמר חיורין אלא דצ"ל ארמי מיא לגבי חמרא. וזהו ע"י קנה חכמה בחי' המקרה במים כו') (ובזה* מבואר מארז"ל סוף מס' יו"ט דנשקי אינש בהמתו והדר לישחט משום סירכא דמשכא ופי' הרמב"ם בפי' המשניות שהענין שע"י ההשקאה יסורו סירכות חולשות שבריאה כו', ולפמ"ש מבואר דבהמתו היינו נפש הבהמית שבאדם וכדפי' בענין מארז"ל אסור לאדם לאכול עד שיתן לבהמתו. דהכוונה שקודם שיהי' בחי' אכילת אדם בנפה"א כמ"ש אכלתי יערי עם כו' ק"ש כו' צריך מתחילה להאכיל הנה"ב שיהי' בה ג"כ התפעלות מגדולת ה' ע"י שתקבל מהתפעלות האופנים וחיות הקודש שלפני ק"ש וזהו בחי' עשב כו', וענין הסירכות שבריאה ידוע שהוא ענין מה שיש לו אחיזה בתאוות ותענוגי עוה"ז כמ"ש בר"מ וע"י ההשקאה הנ"ל מבחי' שר המשקים יסורו הסירכות ואחיזתו בעניני עוה"ז כמ"ש ידך בעורף אויביך וכו', והדר לשחוט הוא ע"י בחי' רב טבחים דאיקרי רב קטילי' שע"י עיקר הריגת חומר הגופני דנה"ב כמש"ל ע"פ ויוסף הורד).

ב) **וזהו** ענין החלום של שר המשקים והנה גפן לפני וגו' ואשחוט את הענבים ואתן את הכוס על כף פרעה פי' גפן נק' כנס"י שהוא כללות כל נש"י, והענבים הם ניצוצי נשמות שכל ניצוץ נק' בשם ענב א' כי בכל ניצוץ יש בחי' יין המשמח אלקים ואנשים שהוא בחי' אהבה מוסתרת לשמוח בה' והיא ירושה לנו מאבותינו אלא שהיא מוסתרת מאד כמו יין הנטמן בענביו שהענב הוא עגול וחלוק ומקיף אותו מכל צד וא"א להוציאו ממנו יין כ"א ע"י הסחיטה ודריכה בגת להסיר מעליו הקליפה הסובבת אותו. כך א"א לגלות מצפוני האהבה כ"א ע"י בחי' מבטשים והוי שפל רוח בפני כל אדם ולא שישפילוהו אחרים

(ובזה . . הורד): בגוכתי"ק על קטע זה יש קו — שבדרך כלל הוא סימן למחיקה, אבל קטע זה נמצאת בכל כת"י מעתיקים.

כ״א והוי שפל רוח הוי בעצמך ונפשי כעפר לכל תהי׳ כאסקופה הנדרסת כדי להסיר קליפת ערלת החופפת על הלב דהיינו אפי׳ מי שלא פגם ונטמא בח״ן ממש מ״מ צריך הוא למול את ערלת לבו כמ״ש ומלתם את ערלת לבבכם דהיינו מה שלבו בוער ומתאווה למותרות, ונק׳ בחי׳ ערלה החופפת ומכסה על גילוי אלהותו ית׳ בבחי׳ הסתר פנים וצריך הוא שלא יהי׳ בבחי׳ הסתר פנים ולא יהי׳ מסך מבדיל כלל אפי׳ קרום דק שהוא בחי׳ אור הפריעה ועי״כ ואתן את הכוס על כף פרעה כמ״ש על כפים חקתיך וכתי׳ על כפים כסה אור ויצו עליו במפגיע זו תפלה, כי בחי׳ פרעה בקדושה זלעו״ז כמו שפרעה בקליפה הוא קליפה קשה כך זלעו״ז פרעה דקדושה הוא בחי׳ גילוי אלהותו ית׳ לשון פריעה והתגלות דבר הוי׳ ע״י בחי׳ שר המשקים שהוא בחי׳ קנה שהקול מעורר הכוונה לשמוח בה׳ בתפלתו, וזהו ואתן את הכוס כי בחי׳ קנה הנ״ל הוא המוליך התעוררות האהבה למעלה מעלה מהשגת בנ״א (וע׳ מ״ש במ״א בפי׳ ולכי לך, כ״ף יו״ד היו״ד הוא בחי׳ חכמה ראשי׳ חכמה ומקור ההשתלשלות, והכף הוא בחי׳ סוכ״ע ומתחת זרועות עולם כמו שמקיף דבר בכף ידו וגם כף רמז לכתר, ופי׳ כף פרעה היינו שיומשך מבחי׳ כף זו בבחי׳ גילוי וכמ״ש והחמישית לפרעה שהוא בבחי׳ דלית שמאלא בהאי עתיקא והיינו ע״י השמחה של מצוה ישמח ישראל בעושיו).

ג) **אך** בחי׳ יין המשמח הנ״ל לא כל אדם זוכה לזה רק ישרי לב כמ״ש ולישרי לב שמחה, דהיינו מי שהלך בדרך ישר כל ימיו, אבל מי שפגם דרכיו ונטמא בח״ן א״א לשמוח בה׳ בתפלתו כי רבות מחשבות זרות מבלבלים אותו, ולכן זאת עצה היעוצה כי יש עוד בחי׳ יין והוא בחי׳ יין המשכר כמ״ש תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ישתה וישכח רישי׳ כו׳, וכמארז״ל גבי הרוגי ב״ד שהיו משקים כוס יין קודם המיתה כדי שתטרוף דעתו עליו כדי שיוכל לסבול צער המיתה, ולכן בק״ש שעל המטה ג״כ מי שרוצה לקבל עליו ד׳ מיתות ב״ד כמ״ש בנוסח האריז״ל אם פגמתי באות יו״ד ונתחייבתי סקילה ובפרט כשרואה בעצמו שלבו מטומטם בקרבו והי׳ לאבן זהו בחי׳ סקילה שהוא חייב בודאי וכן כשלבו בוער ומתאווה לדברי׳ אסורים זהו בחי׳ שריפה וכ״ש אם יודע בעצמו שפגם ונטמא בח״ן וכן כל חד לפש״ד כי ידע אינש בנפשי׳ זאת היא העצה שיוכל לקבל ד׳ מיתות ב״ד בשלימות ישתה בחי׳ כוס יין הנ״ל.

והענין דהנה איתא בזה״ק זכאי קשוט כל יומא מסתכלי בנפשיהו כאלו ההוא יומא מסתלק מעלמא, ולכאורה אינו מובן כי זכאי הם צדיקים וזכאי קשוט הם במעלה עליונה ואיך שיבח אותם במעלות ומדריגות יראת עונש לבד, אלא הענין כי אפי׳ צדיק גמור כשהולך לג״ע צריך טבילה בנהר דנור והטבילה הוא להעביר כח הזוכר מזה העולם כי א״א לראות מקומו בג״ע כל זמן שזוכר אפי׳ מקצת דמקצת מענג* עוה״ז, וכן כשהולך מחיל אל חיל מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני וגו׳ צריך עוד

מענג: בתו״א לא, א: מעניני.

טבילה בנהר דינור אחר לשכוח גם ההשגה שהשיג בג"ע התחתון ועליון, וזאת ישים האדם אל לבו כי הנה ענין ג"ע הוא שנהנין מזיו השכינה ואין זה אלא זיו כו' ומה אם לא בא אלא להנות מזיו השכינה צריך הוא להסיר כח הזוכר מהעוה"ז הבא לדבקה בו ית' ע"י תורה ותפלה עאכו"כ (וזהו כוונת הזהר מסתכלי בנפשייהו כו' להסיר כח הזוכר מעניני עוה"ז כדי לדבקה בו ית' בתורה ותפלה). והנה יש בחי' נה"ד אחד למטה הנעשין מזיעתן של חיות הקדש, פי' חיות הקדש הוא האהבה העליונה בבחי' יין המשמח וזיעתן הוא פסולת שלהם שבהשתלשלות האהבה למקום נמוך מאד נעשה שמרים ופסולת בירידתן לעוה"ז החומרי וזאת ישים האדם אל לבו בחי' הירידה איך שירד למטה מטה מאד ויצעק אל הוי' בצר לו כמ"ש צעק לבם אל הוי' עד שיוצא מדעתו, פי' מדעתו ומחשבתו שיהי' אצלו כל הימים ויתקע מחשבתו בחיזוק ועומק במרירות נפשו עד שיסיר כח הזוכר מעניניו ועסקיו (וענין קורט של לבינה שהיו נותנים לתוך הכוס הוא להתבונן איך כל תענוגי עוה"ז הם כלא חשיב לגבי תענוג עליון שבג"ע כי הם רק קורט הנמשך מהמקיף הנק' לבונה זכה שעיקרו מקיף ע"ד רם על כל כו' כ"א רק קורט והארה האיר ממנו בפנימיו' מזה נמשכים כל תענוגי עוה"ז, ולכן שחק ר"ע אם לעוברי רצונו כך לעושי"ר עאכו"ב), וזהו בחי' יין המשכר וישתה וישכח רישי', ועי"ז יוכל להתפלל ולומר ברוך אתה מעומקא דלבא כי ענין המרירות הוא על העבר כי מר נפשו על הסתר פניו ית' כי אלו הי' גילוי אלקותו ית' עכ"פ כמורא בו"ד וכמאמר ריב"ז לתלמידיו הלואי שיהי' מורא שמים עליכם כו' ולכן כשישוב אל ה' יבקש לגילוי אלהותו ית' מעומקא דליבא וזהו ברוך אתה כו' וכל התפלות ובקשות הן מסודרי' עד"ז וכן בקבלת מ"ש בק"ש באמת כי באמת רצונו וחפצו לדבקה בו ומר נפשו על ריחוקה מאור פני מלך, ואף כי באמת עדיין רחוק מ"מ עכ"ז יש בחי' הבדלה מי הוא הרחוק כמ"ש במ"א, וגם בבחי' יין זה צריך מקודם הסחיטה לשום עצמו כשיריים במה שיעמוק במחשבתו ענין כל המעשים ומחשבות שעברו עליו אשר לא להוי' המה ויהי' שפל רוח מאד (וכמ"ש בלק"א פ' כ"ט ולמ"ד) וע' עוד ביאור ב' מיני יין הנ"ל בתו' ע"פ אוסרי לגפן כו' שם נת' ענין בחי' יין המשמח ובחי' אה' בתענוגי'* ושמחה של מצוה ונק' חמר חורין, וזהו בחי' כיבוס לבושי לבחי' יין אדום הוא בחי' ובדם ענבים הוא בחי' התפעלות האהבה מבחי' ריחוק להיות צמאון ותשוקה וגורם מרירות על ההיפוך בהיותו מרא דחושבנא מהדבורי' ומחשבות כו' ואי לזאת יתמרמר בלבו ונוגע בו עד הנפש עד שתחפץ לצאת מנרתקה כו' והוא בחי' יין המשכר עד שיצא מדעתו שבעניני עוה"ז כנ"ל, והוא בחי' ומדריג' צדיקים ובע"ת שצדיקים הוא בחי' יין המשמח וכנ"ל ע"פ ולישרי לב שמחה ובע"ת הוא בחי' יין המשכר כמבואר שם באריכות.

ד) אך עוד אחת הוא צריך לשית עצות בנפשו גבי בחי' יין הנ"ל והיינו מארז"ל וירא אלהי' את האור כי טוב פי' כי טוב הוא לגנוז, וביאור הענין כמ"ש בקשתי את שאהבה נפשי וגו' אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי ואל

---

* אהבה בתענוגים: בכת"י ב': אה' עולם.

חדר הורתי, בית אמי היא תושב״כ וחדר הורתי היא תושבע״פ שהם בחי׳ כלים להכניס בתוכם גילוי אלקותו ית׳ בחי׳ כוס פרעה, וכמ״ש כוס ישועות אשא ואז מתקיים היין בתוכם, משא״כ בביטול הכלים מסתלק האור כנודע (כמ״ש במ״א באריכות ע״פ וקבל היהודים כו׳ בענין ולא ע״ה חסיד יעו״ש) ועוד יזכור לו ענין מעשיו שלא יהי׳ בשביל עצמו כ״א לעשות נח״ר לפניו ית׳ להיות מכון לשבתו להיות לו דירה בתחתונים, והיינו שיכין אורו בתוך אותיות התורה שהם כלים לאורו ית׳, זהו בחי׳ יוסף פי׳ יוסף תענוג ונח״ר לפניו ית׳, וז״ש הכתוב ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו ויהי מקץ פי׳ כי ע״י ולא זכר בחי׳ יוסף שהוא כדי להרבות תענוג לפניו ית׳ ונתהווה עי״ז ויהי מקץ לשון סוף ותכלה לבחי׳ שנתים ימים פי׳ שיכלה ח״ו אצלו בחי׳ התורה שהיא בחי׳ שנתים ימים כמ״ש ואהי׳ אצלו שעשועים יום יום אלפים שנה קדמה התורה לעולם והיינו כמ״ש בתיקונים חכים ולא בחכמה ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא בחי׳ חכמה תושב״כ בחי׳ בינה תושבע״פ, כי מחמת שכוונתו בשביל עצמו אינו חושש לגנוז האור בכלי ודי לו בהתגלות האור לבד בתפלה אך במשך זמן נעשה ופרעה חולם, פי׳ שאפילו בחי׳ התגלות בחי׳ יין הנ״ל שיש לו אינם אמיתים כ״א דרך דמיון וחלום שגורם הסתלקות האור כו׳, ולכן נפל לבחי׳ מדות שהמדות הם נרגשות בנפשו שבע פרות הטובות כו׳ מיד עולות אחריהן שבע פרות אחרות ותאכלנה כו׳ ולא נודע כי באו אל קרבנה כו׳, פי׳ שנסתלק ונתעלם האור כ״כ עד שנדמה לו כאלו לא התפלל מעולם משא״כ בבחי׳ יוסף הוא מוסיף ומרבה תענוג ונח״ר לפניו ית׳ להיות מכון לשבתו ולהיות לו דירה בתחתונים ואז אין המדות נרגשות בנפשו כלל לא שבע פרות הטובות כו׳ ומכש״כ שאין רע יורד מלמעלה רק טוב גנוז בתוכו.

והנה יוסף הוא בחי׳ מלך למעלה מבחי׳ שר המשקים כו׳ וכמ״ש במשה ויהי בישורון מלך מתניתין מלכתא כמלך הגוזר כו׳, וירכיבהו במרכבת המשנה כי יש כמה בחי׳ מרכבות כמו והחיות נושאות כו׳, אך אותיות התורה נק׳ ג״כ מרכבה כמ״ש כי תרכב על סוסיך כו׳ ונק׳ מרכבות המשנה כי יש בחי׳ טנת״א ובחי׳ טעמים זהו מרכבה ראשונה אותיות דשם ע״ב וסוס הוא בחי׳ שם ס״ג כי ב״פ ס״ג גימט׳ סוס ובחי׳ טעמים לא נתגלה כלל עד לע״ל, וגם מרכבת המשנה הוא בענין קדושים תהיו יכול כמוני ת״ל כו׳ קדושתי למעלה מקדושתכם לכך נק׳ קדושה דנשמות מרכבת המשנה כו׳.

לד"ה ויהי מקץ, השני*. וזאת לפנים, עמ"ש ע"פ כי אם בזאת יתהלל דבחי' זאת שהוא גלוי החכמה נמשך ממקור החכמה, וארז"ל מנחות נ"ג יבא זה ויקבל זאת מזה לעם זו, וענין לפנים עמ"ש ראה אנכי נותן לפניכם, והתורה ממוצע המקשר נש"י להקב"ה, ע"כ סתים שבתורה מקשר סתים שבנשמה לבחי' סתים דקודב"ה וגליא שבתורה מקשרת גליא דנש"י לגליא דקוב"ה, וסתים וגליא משמע שהן חב"ד ומדות כי י"ה נק' הנסתרות ו"ה נגלות, וע' בד"ה באתי לגני מזה בפי' עמקו מחשבותיך, וע' עוד מענין וזאת בזהר ר"פ חקת. ענין טנת"א דצח"מ, ובחי' גליא זהו פרעה בחי' דבור והוא אותיות כו', וענין אבל בסמוי יש להעיר מענין לוחות אחרונות בד"ה האזינו השמים הראשון, ומענין חסדים המכוסים ומגולים בד"ה אלה תולדות נח, צנוע מענין ספד"צ ועמ"ש בענין ענוים שהם ע"ס הגנוזות כמ"כ י"ל בענין צנועים. פרעה ג"כ מענין פריעה, בחי' מי יעלה זהו ע"ד סולם מוצב כו' וסולם יסוד התקשרות, וצ"ל תחלה מילה, והיינו ע"ד חרבות צורים התבוננות כי בי"ה הוי' צור עולמים, וצ"ל פריעה ג"כ ובפרדס ערך פריעה שאינו דוחה ק"נ לגמרי כ"א מקרבה שתוכלל בביטול בקדושה וזהו ענין פרעה והיינו ע"י בחי' העפר, אותיות פרעה ונפשי כעפר, (בענין טעמים שירו ובנפש זהו ישורון, וכן ישראל שיר אל), ועד"ז יסורי עוה"ז עמ"ש בפי' ודרך חיים תוכחת מוסר, שעי"ז מתגלה הפנימי' כמו ע"י הפריעה גילוי העטרה בחינת יו"ד ביטול.

רבות ל' מה רבו מעשיך, גם רבות ז"ת עולם חסד יבנה שמים וארץ נשתלשלו מזו"נ דאצי' ע"י ז' היכלות, וזהו מה גדלו מעשיך מגדולה נשתלשל בעשי', גם רבות עשית קיום המצות קודם מ"ת, וז"ת חיות העולמות מקבלים מחב"ד מוחין דחיות העולמות בה' נברא העוה"ז הרי הה' בטל לגבי כח הדבור כ"ש לגבי כח המחשבה, והרי יפה שעה א' כו', זמירות כמו שיר הלוים ממשיך הוא וממתיק הדין משמח אלקים כמ"ש זמירות דתורה ע"ד וחסידיך ירַננו וג' כמו שיר המלאכים ממשיך חיצוניות חו"ב ברכה בחיות העולמות כמ"כ זמירות כו', בבית מגורי ז' הבלים ע"י המשכת מוחין כמו ג' הבו שלפני ז' קולות, אך שרש חיות העולמות והברכה רק מנובלות חכמה ונק' אחוריי' אבל פנימי' החכמה קדש מלה בגרמה ואין לשבחה בזמירות דעולמות ע"ד שארז"ל משל למלך שיש לו אלף אלפים דינרי זהב ואתה כו' גנאי הוא לו, ונק' שירה ההפך תענוג עליון שלו שעי"ז משפיל א"ע להעולמות כמ"ש בענין שיר השירים, ונענש בשכחה ע' אג"ה סי' ל"ו כמ"כ ולא זכר שר המשקים בחי' ונהר להשקות גן סדרים דאורייתא ונק' שר לפני המלך כאשר לא זכר את יוסף בחי' זיווג פנימי' בן פרת עלי עין כו' אזי וישכחהו וזהו ויהי מקץ שנתים ימים הפנימי' אזי גם ופרעה שהוא החיצונית בחי' הערף רק חולם, והנה התפלה נק' אחור ועורף חוה"ש, שיר ישורון פנימי' שבישראל נמשך ע"י שירה עמי סתים שבתורה והגליא י"י גליא כו', פרעה מ' עומד על היאור נילוס א' מד' ראשי נהרות שורש גלות מצרים

---

* לד"ה ויהי מקץ השני: תו"א לא, ג.

עומד עליו להכניעו והפתרון מיאור נעשה נהר היינו יוסף שהוא נק' ונהר יוצא מעדן משא"כ היאור נילוס בחי' ומשם יפרד כו' וזהו הברכה ע"י שנתים ימים כו' שיאור בד' נהרות מבחי' ונהר יוצא ומיאור ונהר דוגמת מן האסוך שמן נעשה מעין.

רבות עשית זהו גליא דקוב"ה נפלאותיך ומחשבותיך זהו סתים דקוב"ה, ובנפש שעשועי התורה חו"ב סתים חכמת אדם תאיר פניו, פרעה דקדושה אתגליא תפלה, כף פרעה, נובלות חש"מ תורה היינו גליא שבתורה, אבל הסתים עצמיות ח"ע, ענין חוט של חסד ר"ל חסד שלמעלה מהחכמה ע"ד שהתורה נק' ותורת חסד והוא קו וחוט מאוא"ס שהוא מקור לחכמה ע"ד אותיות שמו הגדול הנק' שירה שהם אותיות המקור לחכמה.

מקץ שנתים, כתיב לכל תכלה ראיתי קץ, ע' פ"ב דעירובין דף כ"א א' וברבות בראשית די"א, וכתיב ולמרבה המשרה ולשלום אין קץ בישעי' סי' ט' פסוק ו', וע' בסנהדרין פרק חלק דצ"ד א' בענין מ"ם סתומה דלמרבה. רבות בחקותי ס"פ ל"ו. נשא פי"א קרוב לס"פ דרמ"ה ג' (ובדפוס מינקאוויץ ל"ח ג') וישם לך שלום זה מל' בית דוד שנאמר למרבה המשרה ולשלום אין קץ כו'. בקהלת רבה מ"ח ד' (ובדפוס הנ"ל י"א ג') בפסוק ויאמר הבי המטפחת. ובז"ג ח"א עמוד נ"ג פי' מ"ם סתומה דלמרבה המשרה הוא מל' כשהיא במדריגת עלמא עילאה בינה וע"ד איהו בקדימתא פתיחא ברזא דה' לקבל לבעלה ולבתר דאשתלים מינה אתמליא באשלמותא ואתעבידת מ"ם סתומא כגוונא עילאה דעלמא דאתי כו' ועיין מ"ש מענין מ"ם סתומה שהוא בינה עלמא עילאה דחירו שאין שם פתח ומבוא ליניקת החיצוני', מה שאין כן במ"ם פתוחה בלק"ת בד"ה במדבר סיני כו', ולפי זה י"ל דלפיכך ולשלום אין קץ כיון שהוא עלמא דחירו, א"נ ע"ד שבינה נק' מלך שהשלום שלו, שלום יסוד אבא הוא בחיבור תמיד עם בינה שהם תרין ריעין משא"כ זו"נ נק' דודים שהיחוד רק לפרקים ונק' אהל מועד לפי הזמן, אכן לע"ל שיהי' המל' במדריגת בינה א"כ יהי' בה ג"כ ולשלום אין קץ וזהו אהל בל יצען כו'. וזהו"ע הנני נוטה אליה כנהר שלום היינו כמו נהר היוצא מעדן שהנהר הוא יסוד אבא שיוצא מעדן עילאה חכ' ושרשו ממו"ס ומשקה את הגן בינה והוא גן נעול כו', כמו"כ הנני נוטה אליה בבחי' מ' ג"כ להיות כנהר שלום וכמ"ש מזה בד"ה לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה גבי ועל נהרות יכוננה ובעמוד ק"ח פי' אדם א' לעילא לעילא מ"ם סתומה מ' דלמרבה המשרה, ועיין מענין מ"ם דלמרבה המשרה בזהר ר"פ שלח, בת"ז תחלת תיקון ה' ואחר תיקון שבעים בתיקון א' דקל"ז א' מ"ם סתומה הנ"ל זהו"ע גן נעול כו', ועיין בזח"א ויגש דר"י ע"ב ע"פ לאדמת ישראל קץ כו' ביחזקאל סי' ז' שיש קץ דקדושה הנק' קץ הימין ויש קץ דשמאלא מל' דקליפה. ועוד יש להעיר

מענין מקצה השמים מוצאו בזח"ב תרומה קל"ז סע"א, ומענין מבריח מן הקצה אל הקצה תרומה קע"ה ב' ועמ"ש בת"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו בענין מ"ש מי יקום יעקב כי קטן הוא כי יעקב מבריח מן הקצה אל הקצה ומאחר שיש קצה בראש וקצה בסוף הרי יש לו בחי' גבול וה"ז בבחי' קטן לגבי א"ס ב"ה עכ"ל, ומזה יובן ענין ולשלום אין קץ היינו המשכת אוא"ס ב"ה ממש שאינו בבחי' קץ וגבול ח"ו. ואפ"ל עד"ז פי' הפסוק אלה תולדות יעקב יוסף כי יעקב מבריח מן הקצה כו' אבל יוסף הוא בחי' שלום המחבר א"ס ב"ה עם מקור הנבראים בבחי' ולשלום אין קץ, וע' מ"ש מזה ע"פ בן פורת יוסף שההשפעה יורדת לחיצוני' כמ"ש ויברך בית המצרי כו' ועז"נ קץ שם לחושך כו', אבל יוסף בן פורת רבוי האור ע"כ אין קץ, משאל"ס מאדך בלי גבול. אך עיקר פי' ולשלום אין קץ היינו בעליות המל' במדריגת מל' דא"ס שזה"ע למרבה המשרה ע"ד אגוסטוס יושב כו', ולכן המ"ם סתומה עלמא דחירו כנ"ל אזי יהי' ולשלום אין קץ וכמשי"ת וברית שלומי לא תמוט דהיינו גילוי יסוד דעתיק והוא גילוי פנימיות עתיק, והנה כל בחי' קץ וגבול נמשך מצד קו המדה שהוא בחי' הגבורות שהם הנותנין קץ וגבול לכל דבר ובאמת יוסף שרשו מיסוד דא"ק מלך החי' הדר יפה תואר ויפ"מ, ולכן הוא ולשלום אין קץ בחי' קצה השמים לעילא היינו סוכ"ע וקצה דלתתא ממכ"ע אשר גם בחי' סוכ"ע הוא בגדר עלמין ע"כ נק' בחי' קצה, אך ההמשכה מעצמות אוא"ס ב"ה שאינו בגדר עלמין כלל נק' ולשלום אין קץ.

קיצור. ענין לכל תכלה ראיתי קץ, ויש קץ הימין בקדושה וקץ השמאל בקדושה ויש ולשלום אין קץ, וזהו למעל' מבחי' מבריח מן הקצה אהק"צ), ענין אין קץ י"ל ע"ד מ"ש סד"ה שובה ישראל עד, בחי' עד זהו בחי' לעדי עד ימלוך ע"ד אהל בל יצען שהוא בבחי' זמן דק שהזמן לא יפסק כמו"כ זהו"ע ולשלום אין קץ, ועיין מ"ש ע"פ ויענך וירעיבך בענין שמחנו כימות עניתנו שארז"ל בפרק חלק צ"ט א' ימוה"מ מ' שנה י"ל היינו מ"ם סתומה דלמרבה המשרה כו'.

והנה כתיב קץ שם לחושך באיוב סימן כ"ח ג', עיין זהר ח"א פ' נח ס"ב סע"ב וכאן פ' מקץ קצ"ג ב' קצ"ד א' ויגש דר"י ע"ב פ' בא ל"ג א"ב תצוה קפ"ד ילקוט ויחי דמ"ט ע"ד ור"פ מקץ. והנה ארז"ל פ"ז דשבת דע"ז מ"ט עיזי מסגן ברישא והדר אימרי כברייתו של עולם ברישא חשוכא כו', ועד"ז גא' בעשו שהוא איש שעיר יעבר נא אדוני לפני עבדו כו'. וברבות ר"פ מקץ פי' שיש קץ כמה יעשה העולם באפילה שכ"ז שיצה"ר בעולם אופל וצלמות בעולם נעקר היצה"ר מן העולם נעקר אופל מן העולם כו', הענין כמ"ש בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה שעכשיו הוא רק ההמשכה בבחי' מקיף והעלם ולע"ל יהי' גילוי טעמי תורה שהם מבחי' מו"ס והוא הנק' נשואין ועז"נ כי עין בעין יראו ולא יכנף עוד כו', ומה שא"א להיות גילוי זה כ"א לעתיד ולא עכשיו זהו לפי שעכשיו לא נתברר עדיין נוגה מתערובות טו"ר וכ"ז שלא נתברר הטוב מהרע א"א להיות גילוי בחי' פנימית הנ"ל כי הקליפה מסתרת מלהיות גילוי זה, שלגילוי זה צ"ל והעברת הרע, ועיין

מזה בביאור ע"פ וידעת היום בענין אחר שלהיות ההמשכה מסוכ"ע יוכל להיות גם עכשיו כמו שנמשך החיות הנפש ומתלבש בתוך הגוף אף שיש צואה בבני מעיים כו' אבל שיבא סוכ"ע בבחי' גילוי בפנימיות ממש א"א עד שיתברר הרע לגמרי ואת רוה"ט אעביר מן הארץ, ועד"ז נת' בד"ה למנצח על השמינית בענין ההפרש בין מילה לשבת ונבואה שאברהם הי' נביא גם קודם שנמול אף שהנבואה שרשה מאצי' אבל להיות גילוי מא"ק א"א כ"ז שיש הסתר כו' ע"ש, וזהו כוונת המדרש שכ"ז שיצה"ר בעולם ולא נתברר עדיין אופל בעולם היינו שאין אפשר להיות גילוי בחי' עין בעין יראו כו', ועז"נ קץ שם לחשך היינו קץ וגבול להבירור כי הנה ענין הבירור הוא עת אשר שלט האדם באדם כו', ע' זח"ב ר"פ משפטים צ"ה ב' וסימניך ארונא דאתעשק כו', ולכן צ"ל עד שיתברר כל קומת אדם והיינו עד דמטו רגלין ברגלין, וקץ זה נמשך מקו המדה, וז"ל המא"א אות ג' ס"ה גבול מצד הדינים הנותנים קו המדה וגבול לכל דבר עד פה תבא ונמשך מבוצינא דקרדוניתא ע"ש וע' בלק"ת בישעי' בדרוש הפסוק מי מדד בשעלו כו', והנה בסיום קץ הנ"ל בירור שמבחי' אדם אזי יומשך גילוי סוכ"ע מבחי' כי לא אדם הוא ואזי ולשלום אין קץ, וזהו לכל תכלה ראיתי קץ אכן רחבה מצותך מאד בבחי' א"ס, ועמ"ש מזה באגה"ק סי' י"ז, לפ"ז פי' קץ שם לחשך היינו אימתי יהי' סוף החשך והתגלות האור, וזהו ע"פ פי' הרבות, אבל בזהר פי' קץ שם לחשך דא איהו קץ בשמאלא כו' היינו מל' דקליפה כו' ע"ש במק"מ והרמ"ז, אכן בזהר דקצד"א ע"פ לכל זמן ועת לכל חפץ ב' דפי' ויהי מקץ וקץ שם לחשך ג"כ ע"ד פי' הרבות.

קיצור. ענין קץ שם לחשך שכ"ז שלא נשלם הבירור א"א להיות גילוי סוכ"ע וקץ זה למשך זמן הבירור נמשך מבוצינא דקרדוניתא וכשיושלם הבירור יהי' גילוי סוכ"ע בחי' ולשלום אין קץ וזהו לכל זמן).

והנה מבואר בת"א פ' יתרו בד"ה וכל העם רואים* וז"ל וכמו שהי' מצרים כור הברזל כו' כך כו' וכן בפרט כל אדם היסורים שלו לזכך מדותיו כו' ע"ש, וע' בהרמ"ז פ' וישב דקפ"א ע"א בד"ה הא אתמר כמו שהגבורות הקדושות כו' מכניעות את החומר כו' להעלות התחתון לעליון כו' ונמצא תועלת יסורי הצדיק לזיכוך החומר כו' ע"ש, ור"פ פנחס דרי"ג ע"א ע"פ שמע בני מוסר אביך מוסר דא אורייתא כו', שבח"ס שורש בוצד"ק כו' מגבורו' דעתיק ושם עיקר הבירור כו', והנה משם באים היסורים המצרפים את האדם כו', ועיין מ"ש בזה ע"פ כי נר מצוה בפי' ודרך חיים תוכחות מוסר וכ"ש וק"ו יוסף שהי' נשמה כללית מקור רועה אבן ישראל שנצטרף בכור הברזל עד שרש מקומו להיות צדיק עליון, ועמ"ש ע"פ רבות רעות צדיק ע"ד וסביביו נשערה כו' כמלא נימא שהוא ענין הפסיק טעמא שבין שני שמות הוי' כמ"ש בפרדס שכ"ט פ"ג וכמ"ש במ"א, ועז"נ ויהי מקץ היינו קץ שם לחשך וליסורים של יוסף שכ"ז נמשך ע"פ קו המדה מח"ס וגבורה דעתיק כנ"ל. והנה הי' ביסוריו ב' בחי' א' מה שנקצב לו תחלה עשרה שנים

* בד"ה וכל העם רואים: עד, א.

להיות בבור, הב׳ מה שנוסף לו שתי שנים עבור דבר שפתים שאמר לשר המשקים כ״א זכרתני והזכרתני, ובמ״א נת׳ דלכאורה חטא זה תמוה שהרי יעקב הכניע א״ע לפני עשו וא״כ מדוע ליוסף נחשב זה עון כו׳, ותירץ כי יעקב נמשך מז״א דאצי׳ אשר שם יש לעומת זה ז״א דקליפה וכתיב עת אשר שלט כו׳ ע״כ לפעמים צריך להניע א״ע אבל יוסף שרשו ממלך השמיני הדר יסוד דא״ק שאין שם לעו״ז לא הי׳ לו להכניע א״ע כו׳ יעו״ש באריכות קצת. והנה מה שאמר יוסף כי גונב גונבתי מארץ העברים במא״א ערך גנבה באות ג׳ סכ״ב כ׳ גנבה נק׳ כשהחיצוני׳ יונקים מן שפע ב״ש חסד דתפארת דז״א ונוק׳ דס״מ נק׳ גנבה עכ״ל, ובע״ח שער האונאה פ״ח ואז סוד האבר הקדוש הנק׳ יסוד נתלבש בערלה כו׳ כי נאחזו הקליפות כו׳ ביסוד העליון ח״ו עכ״ל. וידוע שמהיסוד נמשך תוספת ריבוי האור בקדושה וכשאחזו בו החיצוני׳ היינו שיומשך להם ריבוי ותוספת האור וז״ס שגניבה הוא נוק׳ דס״מ ע״ד ושפחה כי תירש כו׳ כנזכר פ׳ אחרי דס״ט א׳ ובפ׳ חיי דקכ״ב בענין מלך לשדה נעבד כי בקדושה כשמאיר ב״ש תפארת במל׳ זה״ע ושמתי כדכד שמשותיך בע״ח שער לידות המוחין פ״ב, ומזה יובן ההיפך בלעו״ז, אך יוסף ע״י שעמד בבריתו וגדר א״ע מן הזנות מנע מהם ההשפעה הפנימי׳ וע׳ בהרמ״ז ס״פ פנחס דף רנ״ט ע״ב כי ביסוד יש ב׳ צנורות שמאל לדחות המותרות וימינו לזרע הקדוש כו׳, ועליות יוסף זה״ע מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון שהרי עליו נא׳ על מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעלים, וז״ל המאו״א אות א׳ סכ״ה אביון נק׳ היסוד בזמן הגלות כי הוא תאב לזיווג וכן היא נק׳ אביונה עכ״ל, וכשנמכר למצרים והיותו בבור השבי זה״ע אשפה כמ״ש במא״א שם סי׳ קמ״ט אשפה נק׳ לילית כו׳ עכ״ל, וע״ש באות ב׳ בענין בור, ולכן על העלאתו משם נאמר מאשפות ירים אביון, וכ״כ בסידור מהרי״ק בענין מאשפות ירים אביון מאשפות שפחה בישא אשפה מטונפת ירים אביון סוד צדיק שהוא אביון בימי החול עכ״ל, ועי״ז ג״כ מקימי מעפר דל הוא השכינה דהא בהא תליא כמ״ש בפ׳ וישב דקפ״ו ע״א ע״פ ויהי בעת ההיא וירד יהודה מ״ט בגין דיוסף נחתו לה למצרים דהיינו שכיון שיוסף שהוא היסוד ירד למצרים אזי גם יהודה שהוא מל׳ ירד כו׳, ולכן כאשר מאשפות ירים אביון שהוא היסוד אזי מקימי מעפר דל, וזהו מקץ שנתים דתָבֵ דרגא לדרגא ופי׳ במק״מ שנתחברו זו״נ דהיינו יסוד ומל׳ וזהו המרומז את״כ בפ׳ ויגש אליו יהודה כמש״ש במדרש ובזהר שזהו ענין כי הנה המלכים נועדו ולכן כנגד זה סבל שנתים שניתוסף לו, כי המשכה זו באה בסוד תוספות שענין יחוד זו״נ הוא להמשיך תוספת אור ובסוד שרש סבל יו״ד שנים כנגד ע״ס ותוספת השנתים הוא שיהי׳ מרכבה להמשיך תוספת האור, וכה״ג איתא בענין תרומה תרי ממאה, מאה הם ע״ס הכלולים מיו״ד ותרי הוא ענין יחוד צדיק ומל׳, וענין שבע פרות הטובות שבע היכלות דקדושה שמהם נמשך הגילוי בעת השלוה שבהמ״ק קיים ונק׳ שבע ע״ד אשר נשבעת לאבותינו, ומשביע לכל חי, שבע ביום הללתיך כנור שבבהמ״ק של ז׳ נימין שנא׳ שובע שמחות בסוף פרק ב׳ דערוכין י״ג ב׳, ועיין במאורי אור אות ש׳ סל״ט וס״ט. ולעומת זה כשנחרב בית המקדש היינו כמ״ש ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם, ועם היות כי בזהר חלק ג׳ סוף פרשה בחקתי

פי׳ שבע היינו מל׳ מ״מ י״ל זהו נמשך ע״י ז׳ היכלות דקליפה כי זה לעומת זה עשה ושרשם מז׳ מלכין קדמאין שנפלו בשבה״כ שמהם נמשך ג״כ ז׳ ימי אבלות ה״י וכמו בנות שבע כו׳ ומהם נמשך ז׳ שני הרעב, שאין חריש וקציר יחוד העליון שאין יחוד מ״ן ומ״ד, וע׳ זח״א דף ר״ד ובטו״ב סי׳ תרי״א, והנה נשכח כל השבע ולא נודע כו׳ כמו עכשיו שכחנו כל הגילוי שהי׳ בעת בהמ״ק כו׳ מקוצר רוח ע״כ צ״ל האוכל לפקדון הוא התו׳ הזאת שנשתיירה לנו אשר עז״נ זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חייתני וע׳ מ״ש בד״ה והי׳ מספר בנ״י בענין פקדת ארץ ומ״ש ע״פ אלה פקודי ומ״ש בענין קול דודי דופק, ופי׳ לפקדון לארץ היא האמונה וכנס״י שהוא האוכל היא ורעה אמונה, וע׳ מענין פקדון במאו״א אות פ׳ ססעי׳ י״ג וזה״ע שבע ביום הללתיך שישנו גם עכשיו. והנה כ״ז ע״י יוסף רועה כצאן יוסף ולע״ל יהי׳ נהפך הרע לטוב ובלע המות כו׳, והפכתי אבלם לששון יהי׳ שבעה ושבעה מוצקות.

והנה בחי׳ מקץ היינו קץ שם לחשך כנ״ל הוא מקץ שנתים דהנה נתבאר בד״ה במדבר סיני באוה״מ בפי׳ בשנה השנית לצאתם מאמ״צ שהוא בחי׳ שנית מיציאת מצרים דהיינו הבחי׳ האחד להיות סור מרע גמור מגקה״ט והבחי׳ השנית הוא בירור לבושי נוגה כו׳. והנה הרמ״ז בפ׳ תצא דרע״ז ע״ב כי שנה הוא מלשון משנה תורה והיא גם היא לשון שינוי, והרד״ק במכלול כ׳ שנה תמימה נקראת כן לפי ששבה השמש השנית אל הנקודה שהחלה ממנה עכ״ל, וא״כ הוא מלשון שניות כמו אל בית הנשים שני ומלשון משנה תורה ובשרש ישע כ׳ שהוא ג״כ לשון שינוי והשתנות. וי״ל השינוי האחד הוא סור מרע וזהו הנק׳ עבד אלקי׳ להיות בבחי׳ אתכפייא, וע׳ בתו״א פ׳ תולדות בביאור ע״פ מים רבים, והשנה השנית בחי׳ שינוי השני להיות אתהפכא מחשוכא לנהורא וכמ״ש במ״א ע״פ בשנותו את טעמו כו׳, ועי״ז נמשך ג״כ מלמעלה יחוד שנתים היינו יחוד זו״נ, וכמ״ש הפרדס שיש שנה במל׳ ויש שנה בתפארת, וזהו ע״ד מ״ש בד״ה יהודה אתה שיש ב׳ בחי׳ שבטים הא׳ מלמטה למעלה י״ב בקר כו׳, וזהו ענין י״ב חדשים דשנה של המל׳ אשר השנה היא המל׳ בחי׳ והים עליהם מלמעלה, ויש י״ב שבטים הנמשכים מי״ב ג״א דז״א וזהו ששם עלו שבטים שבטי י״ה, ועמ״ש ג״כ בביאור ע״פ החלצו מאתכם כו׳ שכל מטות שיתחברו ויתכללו יחד ב׳ הבחי׳ וזהו ענין שנתים שב׳ השנים הנ״ל נתכללו יחד ולכן נאמר שנתים ולא נאמר שתי שנים, וזהו ע״ד מ״ש במ״א ע״פ המאמר פ׳ פנחס דרמ״ט סע״ב ע״פ משכו, משכו יומין עילאין ליומין תתאין כו׳, יומין תתאין הם שנה לשון שינוי שהמל׳ בחי׳ ירח משנה אור השמש כו׳, וכך שם אלקים גורם השינוי להיות יש ודבר נפרד כו׳, ושנה המל׳* זהו ענין שנת הלבנה, אכן יומין עילאין שנת החמה הם שס״ו כנגד שס״ה גידים שהם צנורות שבהם נמשך דם הנפש באברים שמהם נמשכים מבחי׳ עליונה יותר כי הם כנגד שס״ה ל״ת אשר שמי עם י״ה שס״ה ומשכו יומין עילאין לגבי יומין תתאין זהו ענין שנתים ימים, ונמשך ע״י ב׳ בחי׳ שנה שבנפש ששם עלו שבטים שבטי כו׳ בירור דמ״ן ומ״ד אתכפייא ואתהפכא,

---

* ושנה המל׳: בכת״י ב׳: הנ״ל.

וע' מ"ש בד"ה אנחנו מאלמים אלומים כו', וע' בפ' תזריע מ"ב ב' בענין גמלתהו טוב כל ימי חייה כו', גם שושנה הוא ג"כ לשון שינוי כמ"ש בפ' ויחי דרכ"א דאשתנית כו' ויש שושנה תתאה היינו שושנה שבין החוחים ויש שושנה עילאה והם ג"כ נק' שנתים. עוי"ל ע"ד מ"ש באד"ר דקל"ח ע"ב ע"פ בקרב שנים חייהו שיש שנות עולם ושנים קדמוניות, וע"י יחוד שנתים הנ"ל דזו"נ נמשך ג"כ יחוד והמשכה משנים קדמוניות בשנות עולם, וכענין וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות, וזהו ענין שנתים ימים ע"ד שנות חיים כו', גם נתבאר בד"ה צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני פי' לויתן זה יצרת לשחק בו שכל צחוק נמשך משינוי והתחדשות כדרך שעושים לפני מלכים ושרים איזה שינוי והתחדשות לשמחה ולשחוק, וענין השינוי הוא ביטול היש לאין כי התהוות מאין ליש זהו טבע הבריאה אבל מה שמהפכים היש לאין הוא שינוי הטבע והתחדשות, ועד"ז יובן ענין שנתים ב' בחי' שינוי הא' ביטול היש לאין ע"י אתכפיא הב' ע"י אתהפכא ומזה נמשך הגילוי מלמעלה בחי' תענוג העליון כי צחוק עשה לי אלקים כו' ותענוג זה זהו ענין ימים, כמ"ש ואהי' שעשועים יום יום והיינו שמבחי' שנתים נמשך גילוי בחי' ימים הנ"ל. והנה פי' מקץ היינו הארה מבחי' אותיות* הקץ ולכן נא' מקץ ולא בקץ וזה"ע הארה זו וזהו ע"ד והוי' יגיה חשכי, סד"ה ואתה נרי, שבחי' יגיה חשכי זהו אינו הארה מבחי' קץ שם לחשך כו' והוא ענין גילוי הארה מפנימיות התורה שעיקר התגלותה לע"ל שנק' שעשועים יום יום. ופרעה חולם, הנה פרעה נק' מל' עלמא דאתגליא דאתפריעו כל נהורין, גם בינה כנודע מענין והחמישית לפרעה וענין החלום שרשו מבחי' עגולים שלמעלה מהשתל' אך שלמטה נתלבש בלבוש קדרות וכענין ההיכלות ששרשם מהעיגולים כו', וענין עומד על היאור היאור הוא בחי' יסוד בחי' נהר, ובשרשן בעגולים המל' גבוה יותר כי במחשבה ארץ קדמה ועד"ז ראה בנו של ריב"ל עליונים למטה ותחתונים למעלה והיינו כי בשרש עיקר המכוון הוא להיות גילוי למטה בחי' דאתפריעו כו', ועמ"ש בד"ה ויושט המלך לאסתר בענין ותעמוד לפני המלך, וזהו והנה עומד על היאור, ובחי' זו זהו גילוי הארה מבחי' קץ שם לחשך אשר או יהי' א"ח עט"ב והמל' הוא בחי' כתר ממטה למעלה ולכן אמר אח"כ אני פרעה ובלעדיך כו' רק הכסא אגדל ממך הוא בחי' כתר כי כן מלמטה למעל' המל' הוא כת ויסוד הוא חכמה כו'. עמ"ש ע"פ ויהי מקץ בבוך בראשית א' דתמ"ז ע"א.

שנתים ימים, עיין זהר ר"פ זו שהוא יחוד זו"נ עוד פי' שזהו בחי' ברוך אד' יום יום יעמס לנו ומבואר זה במ"א בביאור ע"פ ראה כו', וע' בזהר בשלח דס"ב ע"א פי' ברוך כו' יום יום ע"ד שנמשך המן דבר יום ביומו, ובמן נאמר הילך בתורתי כי התורה היא ג"כ עד"ז נותן התורה כו' כמ"ש בת"א פ' בשלח ע"פ אכלוהו היום ועמ"ש בד"ה ואהי' אצלו אמון בפי' ואהי' שעשועים יום יום כו', גם י"ל יום יום הם או"א שע"י יחוד או"א נמשך האור חדש כו' ועמ"ש במ"א ע"פ יחיינו מימים כו' ועיין בזהר תרומה דקל"ו ב' ע"פ יום ליום יביע אמר, ועיין בזהר ס"פ מקץ דף ר"ד סע"ב בענין

אותיות: בכת"י ב': אמיתית.

ד אוני'

שבעת ימים ושבעת ימים שהם ז"ת דז"א וז"ת דנוק' ואפ"ל שזהו ענין ימי עולם וימות עולם וע' בזהר ויחי דרמ"ז ריש ע"א גבי אלין דכורין ואלין נוקבין.

ועפ"ז יובן ג"כ המדרש ר"פ מקץ ע"פ ראיתי את כל החיים כו' עם הילד השני בקהלת סי' ד' ט"ו אלו שתי שנים שניתוספו לו ליוסף כו', והענין כי יוסף שאמר לשר המשקים כ"א זכרתני כאשר ייטב לך פי' הרמ"ז שכשיתברר ק"נ ויוכלל בקדושה חשב יוסף שעי"ז כו' אך שר המשקים לא זכר את יוסף וישכחהו שנכלל בג"ק שלמטה מנוגה כי ק"נ היא המתהפכת כו' ולכן עי"ז ניתוסף ליוסף ב' שנים לתקן ב' בחינות הנ"ל דאתכפיא סט"א דג"ק הטמאות ודבירור נוגה כו', וזהו ענין עם הילד השני ופי' במדרש קהלת שזהו יצ"ט שנק' ילד השני שהוא השינוי ב' שלאחר בחי' סור מרע עוד הוא בחי' בשנותו את טמעו כו' בחי' אתהפכא שאחר אתכפיא כו', ואפשר שזהו הפי' טוב ילד מסכן וחכם דקאי על יצ"ט ממלך זקן וכסיל דהיינו יצה"ר ור"ל שטובו של יצ"ט נמשך ע"י בירור היצה"ר כמארז"ל ע"פ והנה טוב זה יצה"ט מאד זה יצה"ר והיינו כשנתברר לטוב ולכן נק' אז היצה"ט הילד השני כו'. ע' מענין כימי השמים על הארץ בזהר ויצא דק"ן ע"א ובפ' שמיני דמ"א ע"א וע"ש בענין מי האיש החפץ חיים אוהב ימים כו' והלבושים שממעשה התומ"צ נק' ג"כ יומין עילאין ע' בת"א בד"ה ת"ר נ"ח בש"א כו' שהם אספקלריא דנהרא. ולבאר ענין יומין עילאין ויומין תתאין הנה מענין מדת לילה ומדת יום שהם ג"כ נוק' וז"א עיין בד"ה רני ושמחי גבי רננא ברמשא ושמחה בצפרא, וע' בד"ה ותוסף אסתר, אמנם לומר דיומין תתאין זהו בחי' לילה דחוק, ע"כ נ' ע"פ מ"ש בפי' כי אל דעות שיש ב' דעות כו' כמ"ש בד"ה משה ידבר, והנה יחו"ע ודעה עליונה זהו בחי' ימי השמים ויומין עילאין וזהו וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל אשר שם גילוי ממש, משא"כ בארץ ויחו"ת בחי' יש מאין כו' זהו מדת לילה וחושך, ועכ"ז יש בזה בחי' יום כמו גלוי אלקות לנביאים ע"י התלבשות גמור בבריאה ונק' כדמותינו אספקלריא דלא נהרא וזהו הנק' יומין תתאין וז"ש וידעת היום כו' ובארץ מתחת, אמנם כימי השמים על הארץ היינו שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה ממש, וזהו ענין ימים דתב דרגא לדרגא והיינו ע"י שנתים אתכפיא ואתהפכא שהם ג"כ ב' בחי' יומין שבנפש (וזהו יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת כי הדעת אינו בחי' ראיה וזהו במדת לילה כו' משא"כ יום ליום יביע כמעין הנובע חכמה בחי' ראיה כו') וזהו מי האיש כו' אוהב ימים כו' סור מרע וע"ט כו'. ובעבודה בחי' ימים היינו עסק התורה שנאמר בה שעשועים יום יום ונמצא שנתים זהו ההעלאה מלמטה למעלה בתפלה ואח"כ ימים זהו ההמשכה ע"י התורה מלמעלה למטה.

ומזה נמשך ופרעה חלם, הנה ארז"ל שינה כו' הנאה להם והנאה לעולם, וי"ל הטעם ע"ד שנת' בד"ה היינו כחולמים שבגלות בבל שהי' הסתלקות המוחין נק' שינה ואז בחי' העבודה הוא רק כחולמים ב' הפכים כו' ולכן בחי' שינה זו רע לצדיקים, והגם כי שרש החלום מבחי' עיגולים כו' שם באמת כל ההפכים אינן הפכים משא"כ למטה הם ב' הפכים כו',

וע׳ בת״ז בסופו סוף תיקון ג׳ דחלמא איהו מסטרא דאילנא דטוב ורע, אמנם בלעומת זה הנאה להם כי עכ״פ מסתלקין המוחין ועולים לשרשם אשר בשרשן בעולם התהו לא הי׳ רע, ואז החלום הוא מה שמתנוצץ בהן הארה מבחי׳ עיגולים דתהו כו׳ וזה טוב יותר מכמו שהם למטה, ולכן ע״י ופרעה חולם נמשך טובה גדולה ליוסף כו׳, אך כדי להיות בחי׳ זו הוא ע״י שמתחלה בקדושה בחי׳ שנתים ימים, אשר זהו ההפך מבחי׳ היינו כחולמים, ועיין בזהר ר״פ ויצא דקמ״ט ע״א וחלמא מתפרשא כו׳. והנה עומד על היאור, ופי׳ בזהר ר״פ זו דקצ״ד ע״א דא יוסף דנהר דא יוסף הצדיק הוא, עמ״ש בביאור מאמר הזהר פ׳ חיי שרה דקט״ו ע״א גבי מההוא נהר דנפיק ונגיד מעדן כו׳ שיש בזה ג׳ פירושים הא׳ יסוד אבא ב׳ בינה ג׳ יסוד ז״א, וזהו עיקר הפי׳ כאן דנהר דא יוסף הצדיק הוא היינו יסוד ז״א שבו מלובש יסוד דאבא כו׳ וממנו שורש כל המשכות הפנימית שהם בני חיי ומזוני דבמזלא תליא שיסוד הנ״ל נק׳ מזלא ע״ש ולכן כאן שחלם מענין שבע שני השבע דבחי׳ מזוני במזלא תליא ע״כ נאמר והנה עומד על היאור שמבחי׳ נהר הנ״ל נמשך שפע זו.

והנה כו׳ שבע פרות ע׳ זהר שם שהם בחי׳ ואת שבע הנערות כו׳ שהם ז׳ היכלות דבריאה ואיך יוצאים מיסוד ז״א י״ל ע״י המל׳ הנק׳ בהמה רבה וזהו יודע צדיק שהוא יסוד ז״א נפש בהמתו כדפי׳ בזהר פ׳ פנחס דרי״ז סע״א ובמק״מ שם.

ויהי מקץ כו׳, ע׳ בד״ה באתי לגני שע״י התורה המשכת ח״ע שממשיכים במדות עי״ז אב הרחמן כו׳, וזהו שאז הי׳ מקץ שנתים ימים שהיא התורה יום יום או״א נמשך הנהגת ז׳ מדות לכן יש לעו״ז ז׳ מדות, וזהו ז׳ פרות הטובות והרעות כו׳, וזהו במנורה ז׳ נרות צ״ל שנים זיתים עלי׳ חו״ב וגולה כו׳ כתר.

מקץ מ״א מ״ד

ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה ומבלעדיך וגו׳, פ״ז דסוטה דל״ו סע״ב. ירושלמי רפ״ו דברכות בפי׳ הפסוק טובתי בל עליך, פי׳ א׳ שאיני מביא טובה לעולם מבלעדיך כמ״ש ומבלעדיך לא ירים כו׳, וי״ל כי יוסף צדיק יסוד שבו דוקא, ורק על ידו נמשך השפע מאוא״ס למל׳ מקור דבי״ע בסוד עמוד אחד שעליו העולם עומד וצדיק שמו פ״ב דחגיגה יב״ב וזהו טובתי

הטוב הנמשך מאור א״ס ובטובו מחדש נמשך רק ע״י יסוד, וזהו אמרו צדיק כי טוב, וזהו אני פרעה בינה ומבלעדיך כי כל השפעות בינה למל׳ בא ע״י יסוד, עי׳ זח״ב ר״פ וארא כ״ב א׳ ע״פ עד תאוות גבעולם עולם, לא ירים כי רוממות זהו ע״י השפעה מעלמא עילאה קול ברמה כו׳, רמה קרני, ארוממך המלך. רבות מקץ ר״פ צ׳ וקדושים ס״פ כ״ד מן אני של בשר ודם כו׳, הנה אני מורה על יש ודבר וזהו אני פרעה שעיקר ענין המלוכה רוממות והתנשאות, ואמר החכם המלך צל האלקי׳ על הארץ, ולכן ע״י אני שאמר פרעה נמשך ליוסף הגדולה והכבוד העצום. ובספר פנ״י פי׳ שנתן ליוסף כל הע״ס מחכמה ולמטה רק הכסא אגדל ממך בחי׳ כתר מלכות כו׳ ע״ש בד״ה וע״ד הרמז, ועד״ז י״ל פי׳ אני של הקב״ה שהוא בחי׳ שלמעלה משם הוי׳ היינו עצמותו ית׳ כמש״ר בפי׳ אני הוי׳ וגם כי הבריאה נק׳ יש מאין מבחי׳ שהוא אין בחי׳ מלכות, אבל אני הוא יש האמיתי ע״ד אני ראשון ואני אחרון כו׳, וזהו לכשיבוא אני של הקב״ה וג״כ ע״ד השמים החדשים כו׳ אשר אני עושה ועי״ז מזה יומשך כל הכבוד ל״ב נתיבות כו׳ וגילוי כל הע״ס מחכמה ולמטה כו׳, נשא פי״ד רנ״ח ד׳ ביום השמיני נשיא, פי׳ אני פרעה ומבלעדיך שאעפ״כ יהי׳ מורא המלך עליו, וכמו״כ בהנמשל אף שעתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, צ״ל מורא של אני של הקב״ה אליהם, שם רנ״ט ב׳, קהלת צ״ה ב׳ ס״פ טוב ילד מסכן.

(הוספה לד״ה ענין יוסף שנדפס לעיל בכרך ב׳ דף שמ, ב שורה
המתחלת בזח״א פ׳ חיי — נאבד)

וז״ל ד״א מלך דא אשה יראת ד׳ היינו מל׳ דאצילות וכמ״ש מזה בת״א פ׳ שמות בד״ה הבאים ישרש יעקב, לשדה נעבד דא אשה זרה, היינו מל׳ דק״נ ונתבאר ענינם בת״א סד״ה ויאבק איש עמו בענין אבק ועפר, והאי מלך זמנין דאיהו נעבד להאי שדה ע״ד ושפחה כי תירש גבירתה כו׳ ור״ל שבחי׳ אשה זרה הנ״ל מקבלת ההשפעה מז״א וזהו ושפחה כי תירש, ואזי כביכול על מל׳ דאצי׳ נאמר מלך לשדה נעבד עד ובג״כ שעיר דר״ח בגין דאתפרש ההוא שדה ממלכא קדישא שהוא ז״א, ועיין בזהר פ׳ אחרי דף ס״ט א׳ גבי בכה ר׳ שמעון ואמר מלכא בלא מטרוניתא מלכא דאתדבק כו׳ ומשם יובן ענין הנ״ל, והנה ע״י שמכרו השבטים את יוסף הצדיק יסוד העליון למצרים גרמו בחינה הנ״ל ולכן הי׳ חטאם גדול, ואע״פ שהקב״ה הסכים על מכירתו כמ״ש רש״י בחומש ע״פ וישלחהו מעמק חברון מעצה עמוקה כו׳, זהו מפני שהקב״ה יודע בראש מה שיהי׳ בסוף שיוסף הצדיק יעמוד בנסיון, אבל מ״מ בחיצוניות קבלו החיצונים יניקה ממכירתו.

(סיום לדף שמג, ב שורה האחרונה שבעמוד אחר תי׳ סעי׳ ה׳)

עוי״ל בענין כוונת יוסף בענין גביע הכסף שהטמין באמתחת בנימין, כי יש ב׳ אופנים בענין יחוד סובב בממלא, הא׳ עליית ממלא בסובב וזהו בחי׳ בנימין, והב׳ המשכת סובב בממלא בחי׳ יוסף, וזהו ענין ההפרש בין תפלה לתורה כמ״ש בד״ה ואתחנן שכוונת משה שביקש ליכנס לארץ שיטע בישראל בחי׳ ההמשכה שמלמעלה למטה לבד, כענין מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה שבבחי׳ זו אין שינוים, משא״כ בבחי׳ ההעלאה שע״י התפלה יש שינויים כו׳, ועד״ז י״ל שהי׳ ענין הגביע שהטמין יוסף באמתחת בנימין כי גביע ה״פ טוב זהו ענין ה׳ חומשי תורה הנ״ל ורצה להמשיך בחי׳ זו בבנימין שרש ומקור הנשמות שמלמטה למעלה שיהי׳ בהם בחי׳ זו דהגביע שהוא ענין תורתו אומנתו מלמעלה למטה.

ענין יוסף, הנה יש מה שנאצל בסוד שרש וזה אינו משתנה, אך יש מה שבא בסוד תוספת אור כמו ז״א נאצל רק ו״ק בסוד שרש וג״ר המוחין באין בסוד תוספת, וזהו שארז״ל במד״ר פ׳ חיי שרה פ׳ ס״א תוספתו של הקב״ה מרובה מהעיקר כו׳, וז״ש יוסף ה׳ כו׳ אלף פעמים כי בסוד שרש ס״ר נש״י נגד ו״ק כלולים מיו״ד ויו״ד מיו״ד כו׳ אבל התוס׳ אין שיעור, ועד״ז כל התומ״צ להוסיף אור באצילות כמ״ש בהקדמה דהפע״ח, וזהו להוסיף לכם תבואתו כו׳, וזהו ענין ויספו ענוים בהוי׳ שמחה שממשיכים תוספת וגילוי אור בשם ה׳, וזהו ג״כ ענין וחמישיתו יוסף ע״ד והחמישית לפרעה שהוא מבחי׳ כתר דלית שמאלא כו׳ ולע״ל כתי׳ ביום ההוא יוסיף ה׳ שנית ידו בישעי׳ י״א י״א, וע׳ מזה בהשמטות זהר ח״א סי׳ כ״ה דף י״א ובזהר בשלח נ״ד א׳ ובפי׳ הרמ״ז שם, וע׳ במדרש שמות רבה פרשה א׳ יוסף על שם יוסיף ה׳ שנית כו׳, וכן כתיב ואם ירחיב כו׳ ויספת כו׳ ומבואר במ״א כי עכשיו ז׳ היכלות ולע״ל יהי׳ ג״כ גילוי ג״ר, ועיין ברבות ס״פ פנחס גבי ביום השמיני עצרת יספת לגוי נק׳ שמע״צ בשם תוספת כי הוא ג״כ בחי׳ יוסף כמ״ש בזהר ויגש דר״ח ע״ב גבי ולא עמד איש אתו שזהו ענין עצרת תהי׳ לכם וג״כ התוספת מרובה כו׳, ועיין בפרדס בעה״כ ערך מוסף יסוד נק׳ מוסף כן פי׳ בתיקונים כי בו תלוי כל תוספות כו׳ ותוספת נשמה כו׳ דהיינו ענין היחוד כו׳ עכ״ל, ועמ״ש בביאור בשעה שהקדימו ענין מתן תורה ל׳ מתנה ותוספת כמו תוספת כתובה, ובמדרש איכה ע״פ זאת אשיב אל לבי ע״כ אוחיל מלה״ד למלך כו׳ וכתב לה כתובה כו׳ וקורין בתורה ופניתי אליכם כו׳, הרי שהתורה נק׳ כתובה, וא״כ תוס׳ כתובה י״ל כי לע״ל גילוי פנימי׳ התורה או כמו השמים כסאי ולע״ל השמים החדשים, או כתובה מוהר הבתולות ב׳ כסף, ע׳ רע״מ תצא רע״ז ב׳ נש״ב ה״ח, והתוס׳ ה״ח שלמעלה מעלה מה״ח דז״א היינו ה״ח דא״א, וכן נ׳ שערים חשבון גדול כו׳, שופר גדול, או כ״ה אתוון דשמע ישראל שחרית וערבית זהו ענין ב׳ כסף והתוס׳ לפני אחד מה

אתה סופר, או כמו הנחמדים מזהב כו' וזהו וילקט יוסף את כל הכסף כו', א"נ כתובתה מאתים ואולך אתכם קוממיות ב' מאות מאה ברכות אי"ק ברכתו, בכר בכורתי, ותוס' אפילו מאה מנה ואתא מרבבות, והנה יוסף ל' הוה מוסיף ואור כמ"ש ככה יעשה איוב, וזהו ענין היו"ד דשם הוי' שמהוה תמיד, ותוס' נשמות דלע"ל מפנימי' ע"י וזהו ענין שכם אחד על כו' שכם כתפין אחוריים, ועכשיו אפילו התורה וראית את אחורי, השמים כסאי אחוריים, וזהו עכשיו ויוסף הורד, המשפילי בשמים כסאי, ולע"ל גלוי פנימי' ע"י השמים החדשים, וזהו שכם אחד על כו' כי השבטים מבררים מאחוריי' לפנים להפך מתהו לתיקון, אבל יוסף ענינו לתקן ולהמשיך גלוי פנימי' התורה וזהו ג"כ מבחי' אחוריים ונובלות חכמה להיות גלוי פנימי' וכנ"ל, כי בתורה נאמר וכדה על שכמה כ"ד ספרי' דאורייתא נק' על שכמה בחי' אחוריים וכמ"ש ואתא מרבבות ואתא ל' תרגום בחי' אחוריים כי טעמי תורה לא נתגלו כו' וזהו נק' בחי' אירוסין, אבל יוסף בחי' היחוד נשואין גלוי פנימי', וז"ש בזהר ויגש דר"ח ב' דיוסף הוא בחי' שמיני עצרת כו' בחי' הדר כו' שהוא השמיני שבו היחוד.

והנה מבואר במ"א ענין ולתבונתו אין מספר הוא בחי' תשובה כי בינה הוא תשובה ובמקום שבע"ת עומדים כו' והוא גם למעלה מבחי' רבבות קדש וכמ"ש בזהר פקודי דרכ"ה קדש דלא קיימא בחושבנא, אנת הוא חד ולא בחושבן, כי בחי' רבבה נגד יחידה והם רק ה' בחי' נרנח"י, אבל א"ס רם ומתנשא רוממות מדרגות אין קץ כו', והנה לגבי מה שאינו בגדר מספר א' ורבבה שוין, והענין כמ"ש במ"א בביאור דשבת שבתון בחי' קדה"ק תלת רישין, ואור א"ס המלובש ברדל"א הוא בחי' קדושתי שלמעלה מקדושתכם, והנה רבבות קדש היינו בחי' רדל"א כאן בחי' קדושתי כו' דעצמות אור א"ס זהו חד ולא בחושבן וזהו ע"י תשובה, וזהו מי יתנך כאח יוסף אך אמצאך בחוץ בע"ת וזהו ויספו ענוים בהוי' פי' תוס' אור שממשיכים בשם הוי' והינו בחי' צדיקים אך ואביוני דם הם בע"ת כי אדם תורה רמ"ח פקודין כו', ואביון היינו מי שחסר בבחי' אדם וע"י התשובה מגיע בבחי' כי לא אדם הוא, וזהו בקדוש ישראל פי' מה שהוא קדוש ומובדל מבחי' קדושת ישראל היינו בחי' קדושתי שלמעלה מקדושתכם כו', וזהו תחת אשר לא עבדת כו' מרוב כל, רוב כל היינו בחי' יוסף, והשמחה בעבודה היא מרוב כל אחע"ב, לפ"ז צ"ל יוסף המשכת יסוד דעתיק אך היינו חיצוניות ע"י זהו רבבות קדש, אכן פנימי' ע"י זהו חד ולא בחושבן כו', או י"ל זהו בחי' יהודה דוד שלעתיד יהי' למעלה מיוסף כמ"ש סד"ה ויגש.

ביום השלישי זאת עשו וחיו, פי' בע"ג שהוא ע"ד ביום השלישי יקימנו ונחי' כו'.

אור התורה

•

פרשת

ויגש

פ׳ ויגש

ויגש אליו, בב״ר וישב פ׳ פ״ד דצ״ד ג׳ א״ר יהודה בר׳ אילעאי בג׳ מקומות דבר יהודה לפני אחיו ועשו אותו מלך עליהם כו׳ ויגש אליו יהודה, במדבר רבה נשא פי״ג דרכ״א ע״ג ושפל רוח יתמוך כבוד זה יהודה שהשפיל א״ע לפני יוסף בשביל בנימין כו׳ ויהי המקריב ביום הראשון למטה יהודה כו׳, ובב״ר במקומו ויגש פצ״ג ויגש אליו יהודה כי הנה המלכי׳ נועדו כו׳, וכן העיר מפסוק זה בזח״א במקומו ויגש דר״ו סע״א וע״ב וע״ש בפי׳ הרמ״ז, ח״ג ויקרא דף ה׳ ע״ב ובמק״מ שם.

ויגש אליו יהודה, ברבות אם ערבת לרעך וגו׳ משלי רסי׳ ו׳, זה יהודה שנאמר אנכי אערבנו. להבין ענין ערב, אשר מצינו ג״כ ישראל ערבים זה לזה, ובמ״ת התינוקות ערבים לאבות מפי עוללים ויונקים יסדת, ועד״ז מה דאיתא בגמרא ס״פ במה בהמה והני דבי ריש גלותא כו׳ שהוא מענין ערבות, וכן איתא ברבות פ׳ יתרו פכ״ז אם ערבת לרעך, נתמנה אדם בראש כו׳ ורבנן אמרי אם ערבת לרעך אלו ישראל כו׳ ע״ש, יש להעיר לענין ערבות ממ״ש בפ׳ וישב אם תתן ערבון עד שלחך כו׳ חותמך ופתילך ומטך וברבות שם פפ״ה חותמך זו מלכות שימני כחותם כו׳, ובזח״ג פ׳ אחרי דע״ב א׳ אלין אינון סימנין דמטרוניתא כו׳ נה״י, ובמק״מ שם שהם לבושי המוחין, נמצא הלבוש נק׳ ערבון על המוחין, והענין י״ל עד״ז כי אורייתא סתים וגליא, והגליא הוא לבוש אל הפנימיות, אשר הפנימיות יתגלה לע״ל ואזי יקויים אנכי אשלח גדי עזים, אתריך ואשדר ליה, להיות בלע המות לנצח ואת רוח הטומאה אעביר כו׳ וכמ״ש ברבות ר״פ מקץ בענין קץ שם לחושך, ועמ״ש בביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה, אך זהו נמשך ע״י היום לעשותם בחי׳ גליא שבתורה שהוא לבוש אל הפנימיות וע״י הלבוש יומשך אח״כ גילוי הפנימיות, ולכן נקרא ערבון, שע״ז הערבון אנו בטוחים לגילוי הפנימיות אשר לזה אנו מקוים. ואפ״ל עוד כי כמו הערבון שוה יותר בהכרח מן הדבר שיתן עבורו אח״כ דאל״כ אינו ערבון, וכך הרי ארז״ל יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב, והיינו כי ההתגלות שלע״ל להנחיל אוהבי יש ש״י עולמות שהוא רק מחצה מן תר״ך עמודי אור שהן תרי״ג מצות דאורייתא עם ז׳ מצות דרבנן, א״כ מעשה המצות עצמן שהן כללות תר״ך עמודי אור, לכן הן הערבון על גילוי ש״י עולמות דלע״ל, וברבות ס״פ קרח דף רע״ב ד׳ ומטה אהרן י״א הוא המטה שהי׳ ביד יהודה שנאמר ומטך אשר

בידך ובחי' מטה אהרן שנאמר בו ויגמול שקדים הוא המשכה מבחי' ורב חסד, ובי"ח ערך יעקב סי' קפ"ו הוא היה ביד יהודה הוא היה מטה משה כו', ועיין במדרש תלים סי' ח' ע"פ מפי עוללים ויונקים שהאריך בענין ערבות, וכ"ה ברבות בשה"ש ע"פ משכני אחריך. והנה בענין כל ישראל ערבים זה לזה כמבואר בגמרא פ"ז דסוטה דל"ו ע"ב נתבאר בד"ה מנורת זהב שזהו ענין המנורה מקשה אחד תיעשה המנורה שע"י המקשה שמקשים אותה נעשה מה שלמעלה למטה ומה שלמטה למעלה ונתערבה הכל עליון בתחתון ותחתון בעליון כך כל ישראל ערבים זה בזה כלומר מעורבים זה בזה כי אתם קרואים אדם כמו האדם שיש לו ראש ורגל והראש מקבל חיות גם מהרגל שצריך לו כך כל ישראל ביחד הם נק' אדם אחד קומה אחת עכ"ל, ולעיכך הם ערבים זה לזה כי כשנעשה פגם ברגל עד"מ כל הגוף מרגיש וכמו שהביא בר"ח פ"ז משער היראה, בשם ויקרא רבה פרשה ד' ע"פ שה פזורה ישראל בירמי' סי' ה' מה השה הזה לוקה על ראשו או באחד באבריו וכל אבריו מרגישין כך הן ישראל אחד מהן חוטא וכולן מרגישין תני רשב"י משל לבני אדם שהיו יושבין בספינה כו' ע"ש, והיינו מטעם הנ"ל שכל ישראל הם קומה אחת אדם אחד ממש. והנה מפרש ערבים זה בזה שהוא ג"כ מלשון מעורבים, ועד"ד שארז"ל ספ"ה דשבת ע"פ ואת ערובתם תקח דברים המעורבים בינו לבינה, וא"כ יש להעיר לזה מענין מ"ש בת"ז תחלת תקון כ"ד דס"ז ע"ב, עירוב איהו עמודא דאמצעיתא וביה מטלטלין מבית לבית דאינון שכינה עילאה ותתאה עכ"ל, והוא ע"ד שנזכר ברע"מ ר"פ תשא ו' ממוצע בין שני ההי"ן כו' ובת"ז בהקדמה ריש דף ח' פי' דעירוב איהו צדיק, וכ' בספר כ"מ שם וז"ל כי היסוד יש בו כח להמשיך הטפה אפילו מן הכתר ונק' עירוב על שם שבו מתאספים ומתערבים כל האורות, ולקמן דס"ז ב' כתב עירוב הוא תפארת כו' הנה גוף וברית חד הוא כי התפארת מושך מבינה ונותן לבית מ' ע"י היסוד ולכן עיקר העירוב למ' הוא היסוד כי דרך בו כל הנחלים הולכים אל הים ובו מתערבים כל הכחות עכ"ל, וע' בפע"ח שער הלולב פ"ג שלכן מערב הוא יסוד שבו מתערבין כל החסדים כו' עכ"ל, והוא כמשל הטפה הנמשכת מהיסוד שהיא נמשכת מהמוח ע"י כל הרמ"ח אברים שיש בה מכללות כולן, וכולן מתערבים בו ועמ"ש מזה בתו"א פ' וישב סד"ה כה אמר כו' אם בדרכי תלך. והנה העירוב ענינו לייחד ולחבר הרשויות והוא ע"ד ת"ת שמחבר חו"ג כו' כמ"ש ביעקב איש תם יושב אוהלים כמ"ש במ"א, והנה לפי שנאמר ועמך כולם צדיקים שנמשכים מבחי' צדיק יסוד עולם שבו מתערבים כל האורות והע"ס, ע"כ כל הנשמות מעורבים זב"ז, לכן ממילא ג"כ כולם ערבים זה בזה דהא בהא תליא, ובספר הגלגולים פ"ד כ' שאע"פ שכל ישראל ערבים זל"ז לפי שכולם נכללו בנשמת אדה"ר שנשמתו היתה כללות כל הנשמות, עכ"ז מי שהוא עם חבירו משרש אחד הם ערבים זל"ז ביתר שאת כו' ע"ש, והיינו כמו עד"מ שעם היות כשלוקה באבר א' כל הגוף מרגיש עכ"ז אותו האבר מרגיש ביתר שאת א"כ מי שהם מאבר אחד הם ערבים זל"ז ביתר שאת, ועד"ז יובן מארז"ל על מי שנתמנה לזקן וראש שהוא ערב יותר אם האחד מעביר בייא על חבירו, שי"ל שזהו עד"מ כמו שהראש מרגיש הכאב

של כל האברים ביתר שאת ויתר עז ממה שכל הגוף ושאר האברים מרגישים כו' והיינו לפי שבהראש כלול חיות כל האברים ממש וכמ"ש בתניא פנ"א. וצ"ל מ"ש מרע"ה בפ' קרח האיש אחד יחטא ועל כל כו', דלפי הנ"ל שהן בהכרח עריבים זל"ז מהו התמיה, ובאמת ברבות ויקרא פ"ד ובשה"ש ס"פ אל גנת אגוז, אמרו דהטעם כנ"ל, אך לפי פשוטו שנאמר זה בלשון תמיה יש לתרץ דמשום עריבים אין לדונם בדין חמור כ"כ כדמשמע בגמ' רפ"ו דשבועות, ואין כאן מקומו. והנה יהודה ובנימין יש להם שייכות גדול זה לזה ביתר שאת משאר אחיו, כי יהודה הוא מרכבה לבחי' מלכות ובנימין הוא בחינת רוחא דשביק בגוה, ז"א, ונק' צדיק תחתון, ועיין מענין בנימין בזהר בפ' ויצא דקנ"ג ע"ב צדיק לתתא מיניה נגדא נוקבא מיא לגבי דכורא כו' בנימין איהו צדיק לתתא, ועיין בפ' וישלח דקע"ה א' ובמק"מ שם ובפ' ויחי דרמ"ז ע"ב, ובענין יהודה עיין בהרמ"ז ר"פ ויקרא ועמ"ש בד"ה יהודה אתה, ולכן היה יהודה ערב ליעקב אביו אודות בנימין כי יש להן קירוב זל"ז ביותר ולכן שבט יהודה ובנימין היו תמיד לאחדים, וגם המזבח הוא בחלק בנימין ויהודה, כי יהודה ובנימין שניהם במל', וכמש"ל שכל מי שהוא קרוב יותר הוא יותר בערבות כו' כי הן מעורבים זל"ז ביתר שאת.

וזהו ויגש אליו יהודה, עמ"ש ע"פ ומשה נגש אל הערפל, כי הנה לעיל מיניה כתיב האלקים מצא את עון עבדיך, וא"כ הגשה זו הוא להמשיך רחמים רבים להיות מחילת העון, וע"כ נאמר ויגש אליו, ע"ד בכל קראנו אליו שהביא הפרדס של"ב בשם הספרי אליו ולא למדותיו, דר"ל לעצמות אוא"ס ממש שלמעלה מאור המתלבש בע"ס, והוא ענין ק"ש שלכן אף מי שתורתו אומנתו ואינו מפסיק לתפלה מפסיק לק"ש, והגשה זו זהו ע"י בחי' למס"נ באחד, וז"ש כאן במדרש בענין ויגש שהוא כמ"ש אחד באחד יגשו, באיוב סי' מ"א ז', כי מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ אחד היה אברהם, והם באחד יגשו בחי' למס"נ באחד ליבטל במציאות ולאשתאבא בגופא דמלכא, ופשטיות הפסוק באיוב קאי על לויתן והיינו כי לויתן הוא בחי' התקשרות ויחוד או"א שזה נמשך ע"י הביטול במציאות כו', ובספר עמה"מ שי"ד פ"ע דצ"ח ע"א פי' אחד באחד יגשו כאשר נתגדלה הנוק' והיא פב"פ עם ז"א, ונודע שבחי' תשובה הוא החזרת פב"פ וזהו ענין יוהכ"פ לפני הוי' תטהרו, ועמ"ש ע"פ אני ישנה בענין תמתי שהוא כשהן שוין בקומתן, אזי יוכל להמשיך מבחי' כתר להשלים כל הפגמים אנת הוא שלימותא דכולהו ואף עבור מה שנתערב בערבות כו', וזהו ויגש אליו, והיינו כי יוסף יסוד דא"ק, ונק' זית רענן יפה פרי תואר מקור השמן, בחי' כשמן הטוב כו' על הזקן כו' י"ג מדה"ר שמשם מקור הסליחה, וגם יפה פר"ת להמשיך הארת פנים בחי' ויעבור ה' על פניו כו', בי אדני ע"ד אם תשמר י"ה אד' מי יעמוד כנז' בד"ה ועתה יגדל נא כח אד', וכן דניאל שבא מיהודה אמר והאר פניך כו' למען אד', כי המל' שרשה בכתר, ועיקר ההמשכות לצדיק יסוד עולם בחי' יוסף נמשכו בשביל להאיר למל' כנודע מענין הצדיק אבד כו' ברכת אובד כו', גם ענין בי אדוני ע"ד כי עמך הסליחה למען תורא בד"ה שובה ישראל, גם פי' בי אדוני בי הם י"ב בקר, אדני הוא בחי' והים עליהם מלמעלה וזהו

ענין י"ג עלין דסחרין לשושנה כמ"ש בז"ה ר"פ בראשית והיינו ענין מלך יחיד שמל' דאצי' נעשית עתיק לבריאה, וא"כ עי"ז יהי' מלך יחיד שתתעלה המל' לקבל מעתיק דאצילות וכמ"ש בד"ה כי אתה נרי בפי' ארוממך אלקי המלך, והיינו מיג"מ דא"א דאצילות, ואח"כ ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני הוא ענין צלותא בלחש, כמדבר באזני המלך שהוא בחי' הביטול בתכלית וכמ"ש בחנה וקולה לא ישמע. ואפ"ל עוד פי' באזני אדוני, כי הנה התפלות מתעלים ע"י המלאכים שהם מקבלים התפלות ומעלים אותם, אבל בעשי"ת שנאמר דרשו את ה' בהמצאו א"צ שיתעלו התפלות ע"י המלאכים כ"א הקב"ה בעצמו מקבלן, וזהו ענין ויגש אליו יהודה שלא ע"י אמצעות המלאכים, ולכן ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ממש, כי יהודה גדול כחו ככח הצבור, שנאמר בהם בכל קראנו אליו ממש הוא כמו בהמצאו ליחיד כדאיתא ביבמות פרק מצות חליצה, ואל יחר אפך בעבדך היינו שיהי' נמחל העון והפשע, וזהו כי כמוך כפרעה, כי פרעה יניקתו מעורף דא"א פרעה אותיות הערף, והוא ע"ד שנת' ע"פ בשלח פרעה בענין כמה ארך אפים לפניו, וא"כ אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכ"ו שע"י התשובה יומשך הסליחה והתגלות פנימיות רצון העליון וכמ"ש מזה ע"פ וישב יעקב, וזהו כי כמוך בחי' ישראל שהם כמוך נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, וכמ"ש אשריך ישראל מי כמוך כו', ראוי שיומשך להם התגלות ארך אפים בק"ו מבחי' פרעה, לפי פשוטו שאמר שיוסף חשוב אצלו כפרעה, כי הנה פרעה אמר ליוסף רק הכסא אגדל ממך ופי' בספר פנים יפות שכל הע"ס מחכמה ולמטה נתן ליוסף ויקרא לפניו אברך אב היינו החכמה, רביד הזהב בינה, בגדי שש ו"ק כו' רק הכסא בחי' כתר אגדל ממך, והיינו כי בבחי' מל' יש ב' מדרגות הא' רוממות המלך והתנשאותו על העם והב' הנהגתו המלוכה בחכמה בינה ובדעת ובחסד וגבורה למלך במשפט יעמיד ארץ ודבר מלך שלטון, וב' בחי' הנ"ל הוא ענין סוכ"ע וממכ"ע, ועמ"ש בד"ה קחו מאתכם תרומה, ועד"ז אמר ליוסף רק הכסא אגדל ממך בחי' רוממות והתנשאות היינו סוכ"ע, ויוסף מתחיל מבחי' חכמה ראשית הגלוי ממכ"ע, ולכן אמר יהודה ליוסף כי כמוך כפרעה שעם היות שרש מלוכה דיוסף מבחי' חכמה שלמטה מבחי' כתר חשוב הוא אצלו כפרעה בחי' כתר, כי החכמה הוא ההתגלות בבחי' פנימיות אורייתא מחכמה נפקת, ולכן תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, אף כי המצות שרשן מכתר כו', ועמ"ש ע"פ את שבתותי תשמרו בחי' סוכ"ע ואעפ"כ ומקדשי תיראו בחי' תורה ממכ"ע משום דכולא חד.

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני כו', להבין הענין דיוסף ויהודה, הנה כתיב וירא והנה באר בשדה ואי' במד"ר באר זו ציון, והנה בתיבת ציון מרומז בחי' יוסף ובחי' יהודה, כי ציון בגימ' יוסף, ויהודה ג"כ נרמז בתיבת ציון, כי הנה כ' מצודת ציון הוא עיר דוד, ודוד הוא משבט יהודה, הרי דבתיבת ציון מרומז יוסף ויהודה, וע"ז נדרש הפ' אחד באחד יגשו, פי' שבחי' יוסף ובחי' יהודה נרמזו בתי' אחת הנ"ל, וזה ויגש אליו יהודה שבחי' יהודה נגש לבחי' יוסף בבחי' אחד באחד בתיבה אחת כנ"ל.

והנה להבין כ"ז, הנה כתיב ויתרון ארץ בכל הוא ומלך לשדה נעבד, וצ"ל התיבות בכל הנ"ל. הנה כתיב כי כל בשמים ובארץ ותרגומו דאחיד בשמיא וארעא, הנה שמי' הוא בחי' תורה כמ"ש כי מן השמים דברתי עמכם, וגם כי שמים הוא אש ומים חסד וגבורה והתורה נתלבשה למטה ג"כ בבחי' מדות, כמו כשר פסול טמא טהור חייב זכאי, וזה כי כל בשמים ובארץ כו' פי' ע"י כי כל נעשה בחי' שמים וארץ, דהנה אנו מבקשים בכל יום ותן בלבנו בינה להבין כו' לשמור ולעשות כו', ומשמע שצריך לעשות התורה, והלא התורה כבר ניתנה ומה צריך עוד לעשות התורה. אך הנה התורה כמו שנתלבשה למטה בדברים גשמי' הוא נדמה לבחי' עולם, פי' כמו שבעולם יש וא"ו קצוות מזרח ומערב כו' וגם למעלה המקור של העולמות הוא מבחי' ו"ק וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שהמקור של העולמות הוא מבחי' ו"ק בידוע, והתורה למטה ג"כ נתלבשה בבחי' מדות כשר ופסול כו' טמא טהור חייב זכאי, כשר טהור זכאי הוא בחי' חסד ימין מקרבת ופסול טמא חייב הוא בחי' גבורה שמאל דוחה כו', הרי דהתורה למטה נתלבשה בבחי' עולם כנ"ל, אך הנה כ' אלפיים שנה קדמה לעולם, פי' אלפיים שני אלפים אאלפך חכמה ואאלפך בינה ששורש התורה הוא מבחי' שני אלפים הנ"ל בחי' חכמה ובינה שלמע' מבחי' מדות, חג"ת נה"י, רק למטה נתלבשה בבחי' ו"ק, ע"כ מוטל על כ"א להמשיך מבחי' חו"ב מקור התורה לבחי' תורה כמו שנתלבשה למטה בו"ק כנ"ל, וזהו לשמור ולעשות שצריך לעשות התורה היינו להמשיך עליה אור חדש ממקורה ושרשה מבחי' חו"ב הנ"ל, וזה שאנו מברכים בכל יום נותן התורה, ולכאורה הי' צ"ל נתן התורה כי היא כבר ניתנה, ובהנ"ל מתורץ כי בכל יום ויום יש בחי' נתינת התורה הוא בחי' המשכה מחו"ב למדות שהוא בחי' תורה שלמטה כנ"ל.

והנה ע"י מה יכול לעשות בחי' התורה הנ"ל ע"י מה שכתב לעיל, ותן בלבנו בינה להבין כו', פי' ע"י התבוננות עמוקות בתיבת שמע שם ע', כי עיי"ן הם בחי' שבעה מדות אשר כל אחד כלול מיו"ד הרי עיי"ן, והעיי"ן הוא עיי"ן רבתי כידוע כי המדות כאשר הם כלולים במקורם ושרשן הם בבחי' רבתי ואין סוף, כמו שאנו רואים עד"מ באדם הגשמי יש מדות הגלוים אשר כבר יצא המדה לאור והמקור של המדות הם חו"ב כידוע שחו"ב הם מקור המדות וע"כ מוכרחים אנו לומר שבחו"ב יש ג"כ בחי' המדות, רק המדות אשר נכללים בשכל הם בבחי' הגדלה מאד וא"א להתגלות, רק אח"כ כשנמשכו מהמוח ללב אזי מתגלים כו', רק כשהמדות כלולים בשכל הם

אינם בבחי' מורגש ובלב מורגשים כו', כך עד"מ למעלה המדות הכלולים במקורן ושרשן הם בבחי' רבתי וא"ס רק שם אינם בבחי' מורגש וכנ"ל, וזהו עיי"ן רבתי הנ"ל שהמדות אשר הם כלולים במקורן בבחי' לאו מכל מדות איהו כלל הם בבחי' רבתי וא"ס וכנ"ל. ועל בחי' זו נאמר לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת כו', פי' שהגדולה והגבורה והתפארת הם בחי' שבעה מדות הגלוים כו' הם לך בטל וטפל לך לבחי' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל. וזהו שמע שם עיי"ן שהמקור של העולמות הוא רק מבחי' שם והארה מעיי"ן מדות עליונות, וכי מהמדות בעצמן לא הי' יכול להיות התהוות העולמו' כי הם בחי' רבתי וא"ס, כידוע שחסד נק' חסד דא"ס וגבורה דא"ס, כי מאחר שהמקור של המדות הם בבחי' א"ס וכנ"ל הרי גם המדות בעצמם הם בבחי' א"ס ואין התהוות העולמות בע"ג כ"א מבחי' שם והארה בעלמא מזיי"ן מדות העליונות, וזהו שמע שם עיי"ן כמו שם האדם אינו בערך נגד האדם, כך אין להארה זו שום ערך ושייכות לבחי' עיי"ן רבתי הנ"ל. והנה כשיתבונן המשכיל בזה האיך שכל העולמות העליונים ותחתונים צבא מעלה וצבא מטה דצח"מ נתהוו רק מבחי' הארה בעלמא מזיי"ן מדות עליונות, והמדות הם בחי' א"ס וכנ"ל נעשה עי"ז ואהבת את הוי' אלקיך, פי' אהבה ורצון לבחי' הוי' דלאו מכל אינון מדות כו' מקור המדות, וזה בכל לבבך פי' ע"י הרצון לשם הוי' הנ"ל לא ישאר אצלו שום רצון בלתי לה' לבדו וזה בכל לבבך בשני יצריך כו'.

ובזה יובן פי' הפסוק מה שאנו מבקשים ותן בלבנו בינה להבין כו', דהנה מבין נק' מה שמבין דבר מתוך דבר, כי יש בחי' דבר ובחי' תוך דבר, דהנה כתיב כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים, וצ"ל הלא התורה ג"כ דבר ה' וכמ"ש וידבר ה' ולמה חלק בין תורה לדבר ה'. אך הענין דיש ב' בחי' דבר ה', יש בחי' דבר ה' המלובש בתוך העולמות וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו והוא בחי' ממכ"ע, ויש בחי' דבר ה' אשר הוא למעלה מבחי' התלבשות בתוך העולמות, והוא דבר ה' דתורה וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך כו', וזה נק' סוכ"ע אשר איננה יכול להתלבש בהעולמות בבחי' תוך רק הוא סובב ומקיף, וזהו בחינת לאו מכל אינון מדות כו'. והנה שני בחי' דסובב וממלא המה שני בחי' דדבר ותוך דבר הנ"ל, בחי' ממכ"ע נק' תוך דבר שמתלבש בבחי' תוך כנ"ל ובחי' דבר נק' סוכ"ע פי' הדבר כמו שהיא בעצם בלתי התלבשות והשתנות, וזהו ותן בלבינו בינה להבין דבר מתוך דבר, פי' מבחי' ממלא נאמין גם בבחי' סובב בחי' לאו מכל אינון מדות כו', וזה שאחר שמע ישראל כ' ואהבת את הוי' כי כשיתבונן בתיבת שמע שם עיין הנ"ל בחי' ממכ"ע בחי' תוך דבר הנ"ל ויבין ג"כ בחי' סוכ"ע בחי' דבר בעצם וכנת"ל, עי"ז יגיע למדריגת ואהבת את ה' אלקיך יהי' לו בחי' תשוקה ורצון לבחי' הוי' בעצם בחי' דבר הנ"ל דלאו מכל אינון מדות כו' מדריגת התורה אלפים שנה קדמה כו' אאלפך חכמה אאלפך בינה שלמעלה מהמדות וכנ"ל, והנה ע"י שיהי' לו תשוקה ורצון לבחי' הוי' אלקיך מקור התורה עי"ז יומשך מבחי' מקור התורה לבחי' התורה כמו שנתלבשה למטה בבחי' מדות כי רוח איתי רוח ואמשיך רוח כידוע, וזהו כי כל בשמים ובארץ, פי' ע"י כי

כל הוא בחי' התבוננות כי כל בגימ' נו"ן הוא בחי' נו"ן שערי בינה כשיתבונן בתיבת שמע שם ע' בחי' תוך דבר ויבין מזה בחי' הוי' סובכ"ע בחי' דבר הנ"ל מקור התורה עי"ז יחפוץ מאד ליכלל וליבטל בבחי' דבר בחי' הוי' דלאו מכל אינון מדות ורוח אייתי כו' ואמשיך כו' (ויותמשך) [ויומשך] מבחי' הוי' דלאו מכל כו' לבחי' שמים אש ומים התורה כמו שהוא למטה בבחי' מדות כשר ופסול כנ"ל וזה ותן בלבינו בינה כו' לשמור ולעשות, פי' שע"י בינה התבוננות עושה לתורה כו' פי' שממשיך ממקור התורה כמו שנתלבשה למטה, וזה השמים כסאי פי' שמים הוא בחי' אש ומים התורה כמו שנתלבשה למטה, היא כסאי פי' ירידה גדולה מאוד כי אין שרשה בבחי' מדות וכנ"ל רק מבחי' או"כ כנ"ל וירדה להתלבש בבחי' כשר פסול בחי' מדות, והארץ הדום רגלי והארץ קאי על מעשי המצות כידוע הוא הדום רגלי שירדה יותר מבחי' מקור התורה, כי מקור המצות הוא מבחי' כ"ע כידוע שתרי"ג מצות כו' ולמטה נתלבשו ג"כ בבחי' מדות רמ"ח מ"ע בחי' חסד ושס"ה ל"ת בחי' גבורה וזה כי כל בשמים ובארץ פי' ע"י התבוננות הנ"ל ממשיך מתחילה לבחי' שמים מדות דתורה ואח"כ ממשיך גם לבחי' ארץ מדות דמצות וכנ"ל וזה ויתרון ארץ בכל היא, ארץ קאי על מעשה המצות כנ"ל, ויש יתרון בבחי' ארץ על בחי' שמים הוא בחי' תורה דהנה פעמים מצינו ארץ קדמה לשמים ופעמים מצינו ששמים קדמו לארץ אך שניהם אמת כי לפי הבריאה שמים קדמו לארץ אך בשרשם ארץ קדמה לשמים כי שורש הארץ הוא יותר נעלה משל שמים.

והנה בעבודה נק' ארץ מעשה המצות ושמים קאי על תורה וארץ דמעה"מ קדמו לבחי' שמים דתורה, כי שורש התורה הוא מח"ע ושורש המצות הוא מבחי' כתר עליון כידוע, וזה ויתרון ארץ בכל היא פי' ע"י בכל הוא בחי' התבוננות יש יתרון בארץ, כי לבחי' תורה אינו נמשך כ"א מח"ע מקור התורה ולמעשה המצות נמשך מבחי' כתר עליון שורש המצות כנ"ל, ועוד יש יתרון בבחי' מעשה המצות כי מצות צריכות כוונה כי התורה מדברת מדברים רוחני' כמו וידבר ה' ויאמר ה' ע"כ אינה צריכה כוונה כ"כ אבל מעשה המצות הם בדברים גשמי' מאוד ע"כ צריכות כוונה. ולפ"ז הפי' ויתרון ארץ בכל כו' שיש יתרון בבחי' מעשה המצות ע"י בכל פי' ע"י שצריכות כוונה כו', וזה ויתרון ארץ בכל הוא כא' משני הפירושים הנ"ל, וכמו שאנו רואים בחוש שיש יתרון ברגל מהראש שהרגל מעמיד הראש, כך בבחי' מצות שנק' רגל כמ"ש והארץ הדום רגלי יש יתרון מבחי' תורה כנ"ל.

ומלך לשדה נעבד ואי' במד"ר מלך זה ממ"ה הקב"ה לשדה נעבד זה ציון כמ"ש ציון שדה תחרש כו'. וצ"ל האיך שייך לומר שהקב"ה עובד את בחי' ציון. הנה כ' מלוה ה' חונן דל ואי' בגמרא אלמלא מקרא כתוב א"א לומר כביכול עבד לוה לאיש מלוה וד"ל, וצ"ל האיך שייך זה לומר שהקב"ה עבד להחונן את הדל, וגם צ"ל מה שאמרו חז"ל בני חיי ומזוני לא בזכותי' תלי' מילתא אלא במזלא, והאיך שייך זה לומר שאין ח"ו שום השגחה פרטית על זה. אך הענין דאין תיבת מזל פירושו כמו שסוברים העולם (ר"ל

גליק), אך הענין דמזל נק׳ המשכה שלמעלה מח״ע, דהנה ידוע דהתורה נק׳ זכות ואורייתא מח״ע נפקת הרי דח״ע נק׳ זכות ומה שארז״ל בני חי׳ ומזוני׳ לאו בזכותי׳ ת״מ אלא במזלא, ופי׳ שאין המשכה דבנחומ״ז נמשך מבחי׳ זכות הוא בחי׳ ח״ע, רק ממזלא ל׳ יזלו מים מדליו המשכה שלמעלה מח״ע, כי משם נמשך לבחי׳ ח״ע.

כי הנה פעמים כתי׳ חנון ורחום ה׳ ופעמים כתי׳ ה׳ רחו״ח, ברישא הוי׳ והדר רחום וחנון. אך הענין הוא דהנה ה׳ יורה על ע״ס חב״ד חג״ת נה״י, והנה למה נק׳ שמו הוי׳ ע״ש שמהווה, והנה האיך יכול להתהוות עולמות בעלי גבול מבחי׳ שם הוי׳ אשר הוא בבע״ג וכנ״ל שע״ס הם בחי׳ רבתי, אך לזה הי׳ בחי׳ צמצומים רבות כדי שיוכלו העולמות לקבל הארת שם הוי׳, אך הנה כתיב כולם בחכמה עשית שאפי׳ ח״ע נגדו ית׳ נחשב כעשי׳ גשמי׳ נמצא שנגד אוא״ס העצמי גם הע״ס הם בבחי׳ ירידה מאוד, ועי״ז כ׳ רחום וחנון הוי׳ שמתחלה הי׳ בחי׳ רחו״ח בחי׳ צמצומים כדי שיוכל להיות בחי׳ שם הוי׳ מאוא״ס העצמו׳ ואחר שנתהוה בחי׳ שם הוי׳ יש ג״כ בחי׳ רחום וחנון כדי שיוכלו העולמות לקבל בחי׳ הארה דשם ה׳, אך עכ״ז הוא חסד גדול ממנו ית׳ מה שצימצם אורו כ״א לא הי׳ צמצום זה לא הי׳ יכול ש׳ הוי׳ וכנת״ל וממילא גם עוה״ז הגשמי׳ לא הי׳ נתהווה וכנ״ל וכמו שמצינו בגמרא למה נק׳ שמם גבורות גשמים שיורדים בגבורה (פי׳ בצמצום) מעט מעט, והנה מה שיורדין בצמצום הוא חסד גדול כי אם לא הי׳ יורדין בצמצום היה מבול, הרי דגבורה זו הוא חסד גדול, כך בחי׳ צמצום זה להיות נתהווה שם הוי׳ הוא חסד גדול וכנ״ל, וזה רחום וחנון שהי׳ תחלה בחי׳ רחו״ח הוא בחי׳ מדות צמצום... מכילין כו׳ כדי להיות התהוות דשם הוי׳, ואח״כ הי׳ ג״כ בחי׳ מדות כדי שיוכלו העולמות לקבל המשכה דשם הוי׳. והנה בחי׳ רחו״ח שלמעלה משם הוי׳ נק׳ מזל ע״ש שמזיל לשם הוי׳ וכנ״ל, ועי״ז אמרז״ל בני חיי ומזוני לאו בזכותי׳ תלי׳ מילתא אלא במזלא, פי׳ מלמעלה משם הוי׳, וכמו שמצינו גבי מזוני השלך על הוי׳ יהבך למעלה משם הוי׳ וכן גבי בני כתיב ותתפלל חנה על הוי׳ כו׳ למעלה משם הוי׳, וזה מלוה ה׳ חונן דל, דהנה הנותן לעני צדקה דלית לי׳ מגרמי׳ כלום ע״פ זכות דתורה הוא בחי׳ שם הוי׳ ע״כ שהוא ממשיך אליו מעל הוי׳ הנ״ל, וזהו מלוה ה׳ פי׳ שממשיך מלמעלה משם הוי׳ לשם הוי׳ כי מלוה מלשון ילוה אישי כו׳.

וזהו ומלך לשדה נעבד מלך הוא מעשה המצות כי מלך הוא קומת אדם ורמ״ח פקודי׳ רמ״ח אברים דמלכא, ולשדה נעבד פי׳ כשעושי׳ מעשה המצות בבחי׳ עבודה הוא בחי׳ לעבדה ולשמרה כי ולעבדה קאי על מ״ע ולשמרה קאי על ל״ת, וכשעושה המצות בבחי׳ עבודה הוא בחי׳ ביטול היש ע״י התבוננות שצריך להיות קודם כל מצוה כי מצות צריכות כוונה להתבונן מתחילה כי בלא זה גם פושעי ישראל מלאים מצות כרימון ועכ״ז נק׳ פושעי ישראל לפי שהמצות בלא כוונה. והנה כשאדם מקיים המצות ע״ד הנ״ל ע״ז כ׳ ומלך לשדה נעבד, מלך זה שם הוי׳ ב״ה כנ״ל, ולשדה נעבד פי׳ שצריך לבחי׳ שדה הוא מעהמ״צ כי ע״י מעהמ״צ בבחי׳ ביטול ממשיך מבחי׳ שלמעלה

משם הוי׳ לשם הוי׳ ב״ה כנ״ל, ויתפרש מלך לשדה נעבד בשני הפירושים הנ״ל.

וזה וירא והנה באר בשדה, פי׳ שבחי׳ באר הוא דוקא בשדה פי׳ כשהשדה נעבד, דהנה באר זו ציון כמ״ש במד״ר הנ״ל, וציון בגימט׳ יוסף הוא המשכת תוס׳ אורות מלמעלה משם הוי׳ לשם הוי׳ כנ״ל, והבאר הנ״ל הוא המשכה לשם ה׳ הנ״ל הוא דוקא בשדה כשהשדה נעבד פי׳ כשעושה מעשה המצות בבחי׳ ביטול ועבודה ע״י התבוננות, וכמ״ש מלוה ה׳ חונן דל, וצדקה הוא כללות המצות כידוע וד״ל.

והנה כ׳ ומשם בארה היא הבאר, ותיבת בארה הוא לשון נוקבא ובאר הוא ל׳ דכר, וקודם בחי׳ באר גימט׳ יוסף הוא המשכה מלמעלה משם הוי׳ לשם הוי׳ צריך להיות בחי׳ בארה הוא העלאות מ״ן ע״י מעהמ״צ ע״י עבודה וכנ״ל, כי קודם המשכת מ״ד צ״ל העלאת מ״ן. והנה שני בחי׳ אלו מרומזים בתיבת ציון כי ציון בגימט׳ יוסף הוא המשכת תוס׳ אורות הנ״ל ע״י מעהמ״צ, וגם כ׳ מצודת ציון הוא עיר דוד, ודוד הי׳ משבט יהודה ויהודה הוא בחי׳ הודאה והעלאת מ״ן מלמטלמ״ע ע״י כוונה הנ״ל, הרי שבתיבת ציון מרומז בחי׳ באר ובחי׳ בארה שהם שני בחי׳ דיוסף ויהודה, וזה אב״א יגשו שהמשכת דיוסף צ״ל ביחד עם העלאת מ״ן, וזה וירא והנה באר בשדה פי׳ העלאה והמשכה דבאר הנ״ל הוא דוקא כשהשדה נעבד.

והנה בדרך כלל נק׳ בחי׳ יהודה העלאת מ״ן דמצות ובחי׳ יוסף נק׳ המשכת מ״ד דתורה, והנה עתה בזמן החורבן כתיב ויגש אליו יהודה שבחי׳ יוסף * נגש בבחי׳ ביטול לבחי׳ יהודה כי בחי׳ יוסף הוא המשכה שע״י תורה הוא יותר גדול מבחי׳ יהודה.

ויאמר בי אדוני, ב״י הוא בחי׳ י״ב בקר והים עומד עליהם וקאי על י״ב שבטים, ויוסף נק׳ אדון על י״ב שבטים וגם על בחי׳ יהודה, כי עתה תלמוד גדול ממעשה כמו שנמנו וגמרו כנ״ל, וע״ד הקבלה מ״ה שמברר ב״ן פי׳ שהתלמוד מברר למעהמ״צ כי עתה המצות הם בחי׳ גשמי׳ והתורה הוא רוחני׳ וידבר הוי׳ כו׳, אבל לעתיד יתגלה שרשן של מצות ובשרשן הם גבוהים משרש התורה כנ״ל ע״כ לעתיד יהי׳ מעשה המצות גבוהים מתורה.

שבחי׳ יוסף . . לבחי׳ יהודה: לכאורה צ״ל: שבחי׳ יהודה נגש בבחי׳ ביטול לבחי׳ יוסף.

קיצור מד"ה ויגש אליו יהודה בת"א

קורות בתינו ארזים. במשכן היו הארזים עיקר (ענין צדיק כו' כארז בלבנון כו') ובבהמ"ק מאבנים ועפר (ע' זח"א ס"ט נח דע"ד ע"ש והבית בהבנותו אבן שלימה. ויש להעיר לענין מעלת האבן על הארזים ע"ד אבן מאסו הבונים לוחות אבן). ענין דצח"מ (צומח כי האדם עץ השדה דומם אם אם לא שויתי ודוממתי. בגדול זרועך ידמו כאבן לשון שתיקה. א"כ האבן נק' דומם ע"ש השתיקה עיין בשרשים ערך דומם פי' לשון שתיקה או אבדה וכן פי' במכלול בשם רבי יונה. ובערך דמם כ' לשון משל ודמיון כדמותינו. והנה בחבקוק סי' ב' י"ט ולאבן דומם הוא יורה ופי' במ"צ ולאבן דומם מושתק כמו וידום אהרן. נמצא מה שנקראו כן האבנים והמתכות דומם על שהם שותקים משא"כ הצומח שהולך וגדל אין זו שתיקה. והנה שרש הדיבור מן החכמה לנפש חי' לרוח ממללא והחכמה תחיה. והשתיקה שרשה מהכתר כי כתר לשון שתיקה כתר לי זעיר איוב רש"י ל"ו והגם דת"י לשון המתנה. הרי המתנה ג"כ בשרש דמם כנ"ל כמו דום להו' והתחולל לו בתלים ל"ז ז' פרש"י המתן לישועתו ויונתן תרגם שתוק קדם ה' הרי ההמתנה והשתיקה אחד הוא וכן אך לאלקים דומי' נפשי תלים ס"ב ו'. וא"כ כתר לי שהוא לשון המתנה הוא ענין שתיקה. ועיין בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי י"ל דמיתיך לשון שתיקה ע"ד ואתם תחרישון. והנה במ"א פי' ששרש אותיות הדיבור ג"כ מהכתר בת"א בד"ה מזחה מימין וג"ח בענין מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהם של ישראל י"ל היינו לפי שאותיות הדיבור נק' אבנים שהם דומם ע"כ שרשם מכתר. ואפ"ל מארז"ל בשעה שהקדימו נעשה לנשמע קשרו להם ב' כתרים שהם ב' הבחי' שבכתר. הא' ע"ש שרש הדיבור והב' ע"ש השתיקה וזהו הבחי' היותר גבוה שבכתר וע' בלק"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו פס"ד בענין סייג לחכמה שתיקה מקיף להחכמה. ועמ"ש ע"פ והנה אנחנו מאלמים אלומים בענין קמה אלומתי שארז"ל משתיקותא דאיכא קאים לי'. ובגיטין יששה. יש פה ושותק ור"ל יש פה בחי' מדבר ושרשו ג"כ מהכתר כנ"ל וכמ"ש בלק"ת בהביאור ע"פ זאת חוקת התורה בענין שני תולעת. תולעת יעקב. אין כחו אלא בפיו. אך מה שיש פה ושותק זהו עוד בחי' גבוה יותר שהוא ביטול רצון לגמרי ומגיע בבחי' העליונה שבכתר. ובמ"א נתבאר שעד"ז מצות ל"ת שהם בחי' לא שהוא בחי' שתיקה גבוה ממ"ע בחי' הן וכן ענין ברכה והודאה ע"ד שנתבאר בסידור בדרוש ל"ג בעומר כו' וע' בענין והאיש משתאה לה מחריש כו'.

ב) **ב"ש** אומרים שמים קדמו ובה"א ארץ קדמה. בבריאה שמים קדמו (ע' בת"א פ' בראשית בד"ה כי כאשר השמים החדשים. איך הארץ כגרגיר חרדל לגבי שמים. ושם פי' ארץ שרצתה רצוא בי"ן ושמים מ"ד דמ"ה המברר בי"ן ע"ד שוב כו' ועיין בד"ה האזינו השמים דרוש השלישי וסוף דרוש הא') ובמחשבה ארץ קדמה ע"ד סוף מעשה במחשבה תחלה (וע' בד"ה אל יתהלל חכם כו' כ"א בזאת יתהלל כו' כהותם המתהפך ואמרו המחברים תחלת המחשבה הוא סוף המעשה. וי"ל תחלת המחשבה זהו מרס וסוף המחשבה

זהו חכמה דאצי' וע' בענין תלמוד גדול או מעשה גדול בד"ה אני לדודי בסידור ובד"ה ושננתם. וע' בסידור ששת ימים תאכל מצות בענין שמים קדמו או ארץ קדמה וע' בלק"ת בשה"ש סד"ה קול דודי בענין ישאו הרים שלום לעם וגבעות בצדקה) ועד"ז בענין דומם צומח כו' כי הארץ דומם, וע' בד"ה איהו וחיוהי.

דירת קבע, ע"ד רחל אשת יעקב עקרת הבית לאה טפל אף שהיא בחי' גבוה יותר לכן קביעת מטתו של יעקב הי' באהל רחל, מנוחה לחיי העולמים למנוחתיך.

ג) **והנה** המשכן הי' דירת ארעי של הקב"ה, אבל בהמ"ק הי' מענין דירת קבע של הקב"ה (עמ"ש ע"פ הזהר ויצא בענין קומה ה' למנוחתך) לכן המשכן הי' מארזים כסדר ההשתל' ובהמ"ק מאבנים כפי שלע"ל המל' אשת חיל עט"ב, והעטרה עושים מאבנים, אבן מאסו כו' לראש פנה, ועמ"ש מזה ג"כ סד"ה מה טובו ספ"ה, ואפ"ל ג"כ ע"ד ב' הבחי' אירוסין ונשואין ע' בד"ה תורה צוה פ"ג ובהביאור פ"ב וע' מזה במד"ר פ' בא ס"פ ט"ו, ועיין מזה בד"ה מהרה ישמע בערי יהודה שבבחי' אירוסין הוא בחי' משמח חתן וכלה שבחי' הכלה מקבלת וטפלה לו אבל בבחי' נשואין שהוא גילוי פנימי' התורה אזי תהיה הכלה עט"ב וי"ל כי פנימי' התורה זהו תחלת המחשבה מ"ס וע' בהביאור כי על כל כבוד חופה).

ד) **וזהו** ג"כ ענין יוסף ויהודה (ע' בזהר ר"פ ויגש וכן במד"ר מענין יהודה ויוסף, כי הנה המלכים נועדו כו') יוסף לשון תוספת האור (שגם באירוסין יש תוס' אור בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זו מ"ת, בן פרת יוסף פרת גימט' ה"פ קול בחי' חמשה קולות שניתנה בהם התורה כמ"ש בהגהות לד"ה מהרה ישמע וזהו אי לאו האי יומא מ"ת דוקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא, בת"א בד"ה משה ידבר, צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון (ול"ב נ"ח ונש"ב זהו בלבנון והם נמשכים ג"כ בבחי' אירוסין, וע"ד הגבה למעלה דא אות יו"ד שבשם כו' וע' בזהר ס"פ ויגש ע"פ ויאסור יוסף את מרכבתו כו', וזהו ונתתי שלום בארץ) ויהודה שהוא מל' מקבל ממנו (כמו סיהרא משמשא ע' בבחיי וישב גבי זרח ופרץ, ולכן ויגש אליו יהודה כענין הלבנה שמתקרבת לגבי השמש, כמ"ש בת"א סד"ה בחדש השלישי עד שנעשית בבחי' נקודה מפני שבאה תחת אור השמש לקבל ממנה ולכן אמר בי אדני וע"ש בחי' זו בעבודה כ' בחי' הביטול בתפלה וכן בתורה כו') בי אדני אבל לע"ל יתגלה יהודה (היינו עליות כנס"י המקבלת מז"א שיהי' אור הלבנה כאור החמה כו'. ע"ד תמתי תאומתי לא אני גדול ממנה כו' במד"ר בשה"ש כאן פי' העליה למעלה מז"א כי שורש המל' בחכמה אבא יסד ברתא ח"א מקבל מאימא), וזה נק' דירת קבע שיהי' זו"נ כמו או"א תרין ריעין ואינה טפילה. אהל בל יצען שיאיר ע"ק כמו באו"א ג"כ כענין אירוסין ונשואין, ע' אג"ה סי' י"ז ד"ה נודע שבאתעדל"ת.

יחזקאל סי' ל"ד כ"ה ודוד עבדי נשיא. סנהדרין צ"ח סע"ב ע"ש מל' אשר אקים להם זהו מ' דא"ס שסם שרש דוד כמ"ש בעמה"מ קל"ב ג' ודוד שיהי' פלג היינו מ' דאצי' כי דוד ב' דלת"ין בינה ומ' וא"ו בינתים המחברם. דל"ת דבינה לשון רוממות דלו עיני וכמ"כ ב' בחי' אלו בע"ת בינה ומ' דעת"י ע"ד אד' כי יעבוד חזהו ענין כח אד'. או י"ל כי ס"ת ה' אחד ושמו אחד הוא דוד. ופי' ושמו אחד שיהי' נקרא כמו שנכתב ה' אחד כולו הטוב והמטיב דלית שמאלא בהאי ע"ק וא"כ דוד שמבחי' זו יהי' ג"כ כולו חסד. וצ"ל עוד דוד פלג ב'. ע"ד אדמוני ויפה עינים כדי להנהיג חיצוניות העולמות. עוי"ל בענין ב' דלתין דדוד ע"ד ע"ד דלת לפנים מדלת שארז"ל במד"ר ע"פ לשקוד על דלתותי וכמ"ש מזה בד"ה וכתבתם על מוזות ביתך ובההגהות לד"ה מוזה מימין ונ"ח משמאל. וא"כ דוד י"ל דלת החיצון ב' מוחות נר"ה והמשקוף ת"ת דל"ת הפנימי ב' מוחות חו"ג והמשקוף בינה והוי"ו שבין שתי הדלתות זהו הת"ת ג"כ ודוד מלכם אשר אשר אקים שלהם דלת א' ב' מוזות והמשקוף כתר ודלת הפנימי ג' ראשי ראשים שלמעלה מהכתר ע' פרדס שער הצחצחות הם ג"כ ב' מוזות ומשקוף. או י"ל דוד דעכשיו דלת החיצון ת"ת ונר"ה דמ' שהם מתלבשים בכח"ב דבריאה הנק' היכל קדה"ק דבריאה בע"ח שער כסה"כ ודלת הפנימי ת"ת ונר"ה דז"א. והוא"ו המחברם ו' זעירא יסוד. וא"כ דלת החיצון לשם אד' ודלת הפנימי לשם הוי' ודוד מלכם אשר אקים להם הדלת החיצון חו"ג והמשקוף בינה כנ"ל ודלת הפנימי ב' מוחות חו"ב והמשקוף כתר והוא"ו המחברם זהו הדעת כו' ובענין והיו לאחדים בידך מדרש רבה בקהלת צ"א א' שזהו עיקר עת לקרוע ועת לתפור. וענין התפירה ע"ד אחותי שנתאחו לי בן סורת אותיות תופר וצ"ל פתחי כחודה של מחט בהרמ"ז אמור צ"ה.

ולא יכל יוסף להתאפק וגו' עמ"ש ע"ז בזהר במקומו ויגש דר"ח ע"א. ויש להעיר מפסוק וכל אדם לא יהי' באהל"מ כו' דפי' בזח"ג פ' אחרי דס"ו ע"ב כך כהנא כו' לזווגא למלכא במטרוניתא כתיב וכל אדם לא יהי' כו' ע"ש. וברבות שם וכל אדם אפילו מאותן שכתוב בהן ודמות פניהם פני אדם כו' וזהו הוציאו כל איש מעלי. ובענין להתאפק יש להעיר ממ"ש בישעי' ס"ג ט"ו הבט משמים כו' המון מעיך ורחמיך אלי התאפקו. ושם בסי' ס"ד העל אלה תתאפק כו'. וע' ברבות בשה"ש דף ל"ב ע"ב ע"פ הסבי עיניך כו' איני יכול לסבול כו' וע' בסידור סד"ה ענין המקוה ומ"ש במ"א בד"ה פקח עיניך וראה. והיינו כי ענין ההתאפקות להסתיר הרחמים והאהבה הוא בשביל התיקון של הבן ע"ד חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר. ברבות ר"פ שמות. וזהו ענין ארך אפים שארז"ל ע"פ לא יאחר לשונאי כו' וזהו מתן שכרן של צדיקים לע"ל דוקא. אך השבעתי אתכם בנרי' כו' כששבבידים העול אזי

העל אלה תתאפק כו'. ועז"נ ולא יכול יוסף להתאפק כו'. עוי"ל ולא יכול יוסף להתאפק ע"ד יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, וענין זה הוא גילוי אפיקי מים שהם נר"ה המבשלות הזרע ועז"נ כאיל תערוג על אפיקי מים כו'. עוי"ל ולא יכול יוסף להתאפק ע"ד מ"ש בפע"ח בענין שים שלום כו' ויעבור כו' שנבקע יסוד אימא והובא בסידור בשער חג הסוכות גבי יעקב אומר אז יבקע כו' שמחמת ריבוי מילוי הכלי מהאור לא יוכל לסבול ומוכרח להשפיע כו'. וענין ויתן את קולו בבכי ע"ד בבכי יבואו, ועמ"ש מזה בתו"א פ' וישלח בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה בפי' ויבכו כו'. והטעם לענין התאפקו ע"ד מ"ש בתו"א סד"ה וידבר אלקים כו' וארא. שהוא שכדי להיות הגילוי צ"ל תחלה הסתלקות האור כו' וזהו ענין מטולמ"ט כו' ע"ש. ילקוט ק"ז א' קס"ח ב'. של"ה רצ"ח ב' ש' א'. היינו באיכה רמז תתרכ"ב.

והנה נער* בוכה. שמות ב' ז'. ובנימין בכה על צואריו, ויגש מ"ה י"ד. תלים קל"ז א'. על נהרות בבל בכינו. שם המקום ההוא בוכים, שופטים ב' ה'. בוכים בקול גדול, עזרא ג' י"ב. מן הגלגל אל הבוכים, שופטים ב' א'. על אלה אני בוכיה, איכה א' י"ו. בכה תבכה בלילה, שם א' ב'. ובכה תבכה, ש"א א' י'. הלוך ילך ובכה, תלים קכ"ו ו'. אין בהם כח לבכות, ש"א ל' ד'. עת לבכות, קהלת ג' ד'. ואבכה יומם ולילה, ירמיה ח' כ"ג. ויבך חזקיהו בכי גדול, ישעי' ל"ח ג'. מ"ב כ' ג'. במסתרים תבכה נפשי מפני גוה, ירמיה י"ג י"ז. מלאכי שלום מר יבכיון, ישעי' ל"ג ז'. בבכי יבואו, ירמיה ל"א ט'.

גשו נא כו'. ואיתא בזהר פ' לך לך דצ"ג ע"ב שמה שזכה להיות מלך במצרים הוא מפני שמירת הברית כו' וע"ש ת"ח בגין דהאי זאת לא כו' מלכותא אתעדי מיניה כו'. הענין כי המל' מצד עצמה בנינה מן הגבורות כמ"ש במ"א ע"פ כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו. ועיקר המיתוק הוא ע"י יסוד שממשיך בה השפע הפנימית מאור א"ס וכמ"ש בזהר ויחי דרמ"ה סע"א ולכן נק' חי שמשפיע בה חיים עליונים מחיי החיים ועי"ז דוקא נמתקי' הגבורות. וע' בזהר ויצא דקס"ב סע"ב ויתן אותם אלקים ברקיע השמים, ולמה להאיר על הארץ כו' ובפ' וישלח דקס"ח ב' גבי אלא ודאי יוסף בלחודוי כבולהו כו', ולכן המל' כשאינה מקבלת השפע מיסוד נק' אתון נורא יקידתא בזהר פ'

---

* והנה נער: קטע זה נמצא בבוך ויששב־ויחי אחר המאמר ויתן את קולו הנדפס לעיל בכרך ב' דף שנא, ב.

בהר דק"י ע"ב ור"פ חקת גבי אי לא יערב בה סבא דהיי כו', וע"כ ע"י שמירת הברית שבזה ממשיך השפע במדת מלכותו ית' והיא ההתקשרות מיחו"ע ביחו"ת ושלא יומשך היניקה בסט"א כו' ע"כ זכה ג"כ למלוכה. וע' עוד פ' חיי דקכ"ב א' ע"ם ויתרון ארץ בכל היא כו'.

בשל"ה פ' מקץ בענין רק הכסא כו' דדוקא מפרעה יש ללמוד ענין שבמדרש יכול כמוני ת"ל כו' ע"ש. ויש לבאר עפמ"ש בד"ה לסוסתי ברכבי כו' בענין המצות שאין מושג כלל ענין שעשוע המלך בעצמותו הנמשך מהם כו' וכמו שבפרעה המקיף דלבונה אינו מערך הע"כ שלהם כו'. וזהו שאמר פרעה גדולתי למעלה מצד בחי' מקיף הנ"ל ששרשו למעלה יותר מעולם התיקון כו'. ועד"ז יובן בענין המצות שבחי' מקיף העליון ע"י אינו מושג כו'. עוי"ל בענין רק הכסא שזהו היכל קדה"ק. והנה הגם שעתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש לפי שיתעלו בבחי' קדש שלמעלה מבחי' קדוש ועד"נ ואנשי קדש תהיון לי. עכ"ז בחי' קדש הקדשים הוא למעלה גם מבחי' קדש וגם היא עדיין רק כסא לבחי' קדושתי שלמעלה מקדושתכם עמ"ש בביאור דשבת שבתון. עוי"ל במלוכה יש ב' בחי' מקיף ופנימי. המקיף רוממות והתנשאות והב' הפנימי והוא לעיין בצרכיהם ולהנהיגם. ובחי' הא' דוגמא לבחי' כתר והב' לבחי' חכמה. ולכן המל' נק' בב' שמות אלו. כתר מלכות וגם חכמה תתאה חכמת שלמה. ועמ"ש מענין מקיף ופנימי דמל' בפ' ויקהל בד"ה קחו מאתכם כו'. וז"ש פרעה ליוסף רק הכסא כו' היינו בחי' הא' רוממות שזהו ענין הכסא וכמ"ש במ"נ ח"א פרק י"א בענין השמים כסאי כו'. ויוסף הי' מבחי' הב' להנהיג המלוכה בחכמתו כו'. ולכן כמ"כ אנו למידים מזה לע"ל שבחי' פנימי' חכמה תתגלה לע"ל ועכ"ז ישאר מקיף מבחי' כתר בבחי' מקיף כו' והגם שמבואר בדוכתי טובא שיהי' גילוי הכתר בבחי' פנימי אך עכ"ז יומשך מקיף עליון יותר עכ"ם.

ויגש מ"ה

ג. **ויאמר** יוסף אל אחיו כו'. בפ"ק דחגיגה דף ד' ע"ב ר"א כי הוה מטי להאי קרא הוי בכי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו מה אם תוכחה של ב"ו כך תוכחה של הקב"ה עאכו"כ. לכאורה לא דמי דבשלמא גבי יוסף עשו לו ממש רעה גדולה ועצומה במכירתו למצרים ע"כ שפיר נבהלו פניו. משא"כ בהקב"ה שאין נוגע לעצמותו ית' כמ"ש ואם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו. אלא שהחוטא חומס נפשו וכמ"ש שיחת לו לא כו'. וא"כ אין הנמשל דומה למשל. ולכן צ"ל דנהי שבעצמות אור א"ס ב"ה אין הפגם נוגע כלל אבל מצד התלבשותו בע"ס שם הפגם נוגע כמ"ש הפושעים בי וכמ"ש ואני בתוך הגולה וכתיב והוא אסור בזיקים. ואמרו ברבות

סוף פתיחתא דאיכא כביכול הוא והוא אסור בזיקים, ופי' במ"כ לרבות הקב"ה. וא"כ ה"ל ממש דומיא דמכירת יוסף למצרים. ועי' בע"ח שער האונאה בסופו ע"י פגם הברית ה"ל ממש חטא מכירת יוסף כו'.

ד. **ויאמר** יוסף כו' גשו נא אלי, זח"א לך לך צ"ג ע"ב מלכו דא בגין דא רוחנא ליה כו' דאחזי להו האי קיימא דמילה.

ו. **כי** זה שנתים, רבות בראשית ס"פ כ"ה עשרה רעבון באו לעולם כו' ואחד בימי יעקב שנאמר כי זה שנתים הרעב כו'. לך לך ס"פ מ"ם, אתה מוצא כל מ"ש באברהם כתוב בבניו באברהם כתיב ויהי רעב בארץ בישראל כתיב כי זה שנתים הרעב כו'. תולדות ר"פ ס"ד כנ"ל בראשית פכ"ה, וכ"ה ברות רבה מ"א ד' וישלח ר"פ ע"ט.

ח. **ועתה** לא אתם שלחתם כו', ברבות באסתר קכ"ח ב', ומה אם מי שהוא מוחל כו' ע"ש.

יב. **הנה** עיניכם רואות, כשם שאין בלבי על בנימין כו' כי פי, כפי כן לבי ספ"ק דמגילה ט"ז ב'. רבות אמור תוך פל"ב ר"ב ד', כי פי המדבר אליכם בלשון הקדש, וכ"ה עוד ברבות בשה"ש בפסוק גן נעול כ"ז ג', וכן פרש"י כאן וכן תרגם אונקלוס והרמב"ן לא הביא המדרש ופירושו דוחק. ועיין סנהדרין דכ"א סע"ב שלשון זה נקרא מעיקרו לשון הקדש וא"כ אינו כלל שפת ולשון כנען ולא כהרמב"ן. והרא"ם פי' שהצטרפות ראיית המילה עם ראיית הלשון ה"ל סי' גמור שהוא אחיהם. וזה ע"ד שיטת הרא"ם באה"ע סי' י"ז דשני סי"ב מצטרפין להיות סימן מובהק. ואפ"ל כי הנה ברית המעור וברית הלשון שייכי להדדי כמ"ש בס"י ע"ש בלי מה במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע במלת לשון ובמלת מעור עכ"ל. ולכן אחר שהראה להם ברית המעור וברית הלשון כו' שהכל בבחי' יסוד מדריגת יוסף. ואפ"ל עוד פי' והנה עיניכם רואות כו' כי פי המדבר שהוא ע"ד רואין את הנשמע. באור המאיר פי' כי פי המדבר שהוא בחי' יסוד הממשיך מהחכמה לבחי' דיבור כו'. ועיין מענין פי' לה"ק בשל"ה. ושם דקס"ג ע"א הביא הירושלמי כל מי שקבוע בא"י ואוכל חולין בטהרה ומדבר בלה"ק כו'. ואפשר להעיר לענין כי פי המדבר מפסוק אני מדבר בצדקה בישעי' סי' ס"ג א' ומפסוק ואשמע קול מדבר יחזקאל א' כ"ח ומפסוק אחד קדוש מדבר דניאל ח' י"ג ומפסוק אני הוא המדבר בישעי' נ"ב ומפסוק אדברה נא שלום בך שלום היינו יסוד. עוד להעיר ממ"ש בד"ה והי מדי חודש שיש ב' בחינות בהדבור כשמקבל מהמדות או כשמקבל מחכמה או שביוסף יסוד, א"כ הדבור שלו גבוה יותר משאר דבור, ע"ד ביום שידובר בה כו', עי' בביאור והי' מספר בנ"י ועמ"ש ע"פ ואשים דברי בפיך כו', ועמ"ש ע"פ משה ידבר כו'.

והקל נשמע כו' פי' בזהר דרי"ע ע"א ביתא דאתפריעו כו', והענין כמ"ש בע"ח שער הארת המוחין זרג פ"ו ע"ש והחמישית לפרעה שהוא בחי' א"א דלית שמאלא בהאי עתיקא והוא נמשך וכתגלה באימא עילאה ולכן נק' פרעה דאתפריעו כו', ונת' זה בס"א ע"ש צאינה וראינה בענין שאו ידיכם היינו יחר"צ ויחר"ת שמע ישראל ובשכמל"ו, שהן בחי' ימינא ושמאלא, ומה שנק' יד ע' בע"ח שם, וזהו נר מצוה רמ"ח אברין ותרין דרועין ע' פע"ח שער השבת גבי נר שבת, והנה כמ"כ נמשך מלמעלה ב' בחי' ידות שמאלו כו' וימינו תחבקני, אך בא"א לית שמאלא כי שם אין שום הסתר כו' וזהו למטה ענין השולט בשתי ידיו כמו בחד קטירא כו' שגם יחר"ת כיחר"צ כו' אם זכרתיך על יצועי כו' וכמו יוסף אף שהי' טרוד לא בלבלו כו' והי' מרכבה כמ"ש בס"א, והנה בחי' א"א הוא למעלה כאתעדל"ת כ"א נמשך ע"י הביטול בתפלה בכריעות והשתחוואות כמ"ש ע"ש איזה בית כו' אל עני כו' וזהו והקל דוקא קלא דלא אשתמע בחי' ביטול הנ"ל נשמע בית פרעה בחי' והחמישית כו' וזהו בחי' יחידה מקיף עליון וד' ידות י"ל ג"כ נרנ"ח כו', גם י"ל ד' ידות כענין הנז' ע"ש הנך יפה התכללות ג' גוונין אהוי"ר ורחמים ג' אבות ובחי' הד' קבלת עומ"ש וזהו ג"כ ד' חיות דמרכבה כו' ד' דאחד והחמישית בחי' יחיד שלמעלה מבחי' אחד, ועמ"ש בס"א בענין תשובה תשוב ה' זהו ענין בחי' הנ"ל וזהו ענין יוהכ"ם יום שנתחייב בחמש תפלות, וד' ידות זהו ענין רובע ישראל.

ויגש מ"ה כ"ג

ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים נשאים מטוב מצרים, פרש"י מצינו בגמרא ששלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו, והוא כפ"ק דמגילה דט"ז ע"ב, וכן פי' הת"י כאן עשרה חמרים מעינין חמרא, ואפ"ל שבפי' חמרים שבתורה מרומז ג"כ יין שנק' חמר כמ"ש בפ' האזינו ודם ענב תשתה חמר ות"י מן ענבא חדא יהוון שתין כוס דחמר, ובתלים פי' ע"ה ס' ויין חמר מלא מסך, ופרש"י יין חוק, והמ"צ פי' חמר משובח בטעם, וכיון בתורה נכתב עשרה חמרים בלא ו' ע"כ כולל חמורים ויין הנק' חמר דהיינו יין ישן, עוי"ל ע"ד מ"ש אוסרי לגפן עירה זהו שהחמורי' משלים לבחי' גפן הנ"ל, ובמצרים כתיב בשר חמורים בשרם ורמז לו שהם משלים לכנס"י הנק' גפן כו' וכמו שנאמר וינצלו את מצרים, והנה ת"י ויין חמר, וחמר עסין, ועסין תרגום של עזז שהוא ענין חוזק וגבורה, ואפ"ל לכן נק' יין בשם חמר דהיינו כמו שהחמור חזק כך היין יש בו חוזק וכח.

ב) **זח"ג** פ' בלק דף ר"ז ע"א שע"ם דק"נ שבדכורא נק' עשרה חמורים ושבנוק' נק' יו"ד אתונות אתנת כתיב כי היא כוללתם, ועמ"ש כה"ג ע"ש ואתו עשר נשים כו'.

ג) בשל"ה במסכת פסחים דקנ"ו ע"א יין ישן ששלח יוסף חשבון ת"ל שנה דמצרים זהו גימט' יין ישן. ולענ"ד זהו דוחק שישלח לו ת"ל שנה דגלות, ועוד שלא היו כ"א רד"ו שנה, ע"כ אפ"ל ת"ל זהו גימט' שקל הקדש, דהיינו שע"י מצרים יזכו למתן תורה שהוא קדש העליון חכמה עילאה שנמשך בבחי' שקל דהיינו שמחנו כימי עיניתנו שהי' ת"ל שנה יומשך עי"ז כו' שקל הקדש והוא נק' יין ישן חמר חורין עתיק. ובשל"ה פ' ויגש דף רצ"ז סע"ב פי' ששלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה ממנו, דע כי יש ב' מיני יינות אחד יין המשומר שה"ס עה"ב הוא מע"ג ששת ימי בראשית כו', ומזה היין דעת זקנים נוחה הימנו (נ' כי זקן זה שקנה חכמה וגם במ"ת נדמה להם כזקן, ע"כ דעתם נוחה מיין הנ"ל שהוא יינה ש"ת, א"כ דעת זקנים זהו מו"ס כמ"ש בזח"ג דקכ"ח ע"ב סבא דעתוהי סתים ושם שרש יין טוב וישן הנ"ל) מנוחה לחיי העולמים והוא יין ישן שמגיע בשרשו עד הכתר הנקרא עתיק יומין, עתיקא קדישא כו', ורמז לו יוסף שע"י שירד למצרים יזכה ליינה של תורה במ"ת כו'. ולפ"ז מה שעשר חמורים נושאים יין כי צריך להיות עול תורה כחמור למשא, וכמ"ש יששכר חמור גרם. לפ"ז י"ל אוסרי לגפן עירה שלבחי' גפן ויינה של תורה צריך לקשור בחי' עירה שהוא חמור להיות כחמור למשא כו'.

ויגש מ"ו ד'

אנכי ארד עמך גם עלה בגמרא רפ"ט דברכות דנ"ו סע"ב הרואה גמל בחלום מיתה נקנסה לו מן השמים והצילוהו ממנה כו' גם עלה, ופרש"י קרוב לנוטריקון של גמל, והיינו כמו הירידה בגלות ואח"כ גם עלה כמו"כ מיתה נקנסה כו' והצילוהו כו'. וצ"ל גמל מורה על גמילת חסד אך הוא החסד שבגבורה, ועמ"ש ע"פ ויגמל שקדים, ועיין במא"א אות גימל סי"ד מענין גמילת חסד וסעי' למ"ד מענין גמל, ופסוק כי אל גמולות ה' בירמיה נ"א נ"ו. עוי"ל ע"פ מארז"ל ברבות ס"פ שמיני אל הגמל זו בבל כו' וא"כ נרמז לו גם עלה מבבל כו', וכן פרש"י בפ"ט דשבת דפ"ט ע"ב שכל ד' גליות נרמזו בפסוק זה, וע"ש בגמרא פ"ט דשבת פט"ב ירושלמי ספ"ק דסוטה, רבות שמות פ"ב קכ"א ב' ע"פ כי אנכי שלחתיך ארז"ל סימן לגאולה הראשונה שבאנכי ירדו ישראל למצרים שנאמר אנכי ארד עמך מצרימה ובאנכי אני מעלה אתכם, וסימן לגאולה האחרונה שבאנכי הם מתרפאים והן עתידין להגאל שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא, ועי' זח"א פ"ז ב' מענין ב"פ אנכי דפי' בינה ומל', לפ"ז אפ"ל אנכי ארד עמך היינו מל' ואנכי אעלך בינה, שכן יצי"מ נז' חמישים פעמים נגד נש"ב, אך גם עלה היינו הנה אנכי שולח והוא בחי' כתר שזהו עיקר ענין אנכי, ובת"ז תיקון למ"ד

דע"ז ע"ב פי' ב"פ אנכי שכינתא תתאה ושכינתא עילאה. ועמ"ש בד"ה שיר השירים והיינו אנכי ארד בחי' שכ"ת אבן העליה ואנכי אעלך שכ"ע כו'. ועוי"ל בענין ואנכי אעלך גם עלה שהן ב' בחי' דכתר א"א ועתי' כי ביצי"מ וידבר אלקים כו' אנכי גילוי חיצוניות התר שרשה מגלגלתא דא"א אבן לע"ל גילוי פנימיות התורה והוא ע"י התגלות עת"י. וזהו גם עלה ע"י הנה אנכי שולח. בא פס"ו קל"א א'. ואשלח לפניך את משה כו' שלח אורך כו' לא כך אמרתי ליעקב ואנכי אעלך כו' היך אני יורד כו' ע"ש. והיינו ענין עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם כמ"ש בד"ה קול דודי אלא שמשה הי' צ"ל שליח תחלה כי משה ז"א שליח מאנכי כתר או בינה כו' והחכמה מלבוש הפנימי של א"א.

שם קל"א ב' ע"ם ויאמר ה' באמ"ץ כו' מה הקב"ה עושה במצרים בשביל ישראל. א"ר יצחק נפתא משל למטרוניתא כו' הי' עמה המלך בפולקי (כבית הסוהר) כו' כל ימים שאני עמה אינה נוטלת שם רע כו' אנכי ארד עמך מצרימה. ועמ"ש בפסוק ואלה שמות בפי' איש וביתו באו דפי' איש זה הקב"ה כמ"ש ה' איש מלחמה כ"כ במ"ע רכ"ז. בא פי"ח קרוב לס"פ קל"ה ב' גבי ועבר ה' לנגוף כו' אנכי ארד עמך כו' ה' כגבור יצא כו' ע"ש. תצוה פל"ח קרוב לס"פ ע"ם וזה הדבר לעולם דברך נצב. וכן אתה מוצא ביעקב שהבטיחו הקב"ה כו' אנכי ארד כו' ואנכי אעלך וקיים לו הקב"ה הוי' לעולם ה' דברך נצב. בקהלת דף קר"ף עמוד ג' בפסוק אנכי הנ"ל ויוסף ישית ידו. וח"א ויחי דרי"ו ע"ב. ח"ג פ' שלח דקס"ט ע"א. אנכי ארד ח"א רכ"ו א' שמות ד"ד ע"ב די"ו ע"א וע"ב יתרו דפ"ה סע"א. ת"ז דקל"ז סע"ב היינו בתיקונים חדשים סוף תיקון ב'.

ויוסף ישית ידו בעמה"מ שער ירד פ"ו נ"ב ג'. אנכי ארד כו' שער ס"ז פכ"ם דקל"ח סע"ד. אדמו"ר נ"ע פי' גם עלה ע"ד גם זו לטובה. והיינו שבחי' גם יתעלה ג"כ היינו אף שהוא בבחי' נטעתיך שורק שהולך בעקמימות. וא"כ ל' אילן סרק. אעפ"כ כולה זרע אמת ויכול להשתנות ולעשות סגול סגולה מכל העמים בד"ה ווה מעשה המנורה.

אור התורה

●

פרשת

ויחי

פ׳ ויחי

שבע עשרה שנה מ״ט י״ז שנה אלא אמר ר״ש כל יומוי דיעקב בצערא הוו כו׳ כד יעקב מסתכל ביוסף הוה אשתלים בנפשיה כאלו חמא לאמיה דיוסף דשפירו דיוסף דמו לשפירו דרחל והוה דמי בגרמיה כמה דלא אעבר עליה צערא ביומוי וכד יוסף אתפרש מיניה כדין אתקיים לא שלותי כו׳ ויבא רוגז דדא קשיא ליה ליעקב מכל מה דעבר ובזמנא דאתפרש יוסף מיניה מה כתיב ויוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה וגו׳ כו׳ והוה בכי כל יומא לאינון שבע עשרה שנה דיוסף מה קאתיבו ליה ויוסף ישית ידו כו׳ הא לך שבע עשרה שנין אחרנין בענוגין ותפנוקין והנאות וכסופין הה״ד ויחי יעקב באמ״צ שבע עשרה שנה וגו׳ תנא כל אינון שנין שכינת יקרא דקוב״ה עמיה אשתכח בג״כ חיים אקרון ת״ח כתיב ותחי רוח יעקב אביהם כו׳.

והנה זה המאמר פלאי הוא במה שתולה ענין ויחי יעקב במה שראה שפירו דרחל בשפירו דיוסף שלפי פשוטו לא יתכן דבר כזה גם על פחות הערך שכ״כ נפלאה בעיניו אהבת שפירו דרחל עד שתחי נפשו ממש בראותו דמות יופי צורתה בתואר וצורת יוסף דהוה דמי לאימי׳ כו׳ אלא בהכרח יש בדבר זה ענין עמוק ויובן זה בהקדים תחלה ענין ההפרש בין השבטים ליוסף דהנה רוב השבטים נקראו בשם בהמות וחיות בברכת יעקב אביהם כמו יהודה גור ארי׳ וכן בנימין זאב יטרף כו׳ ויששכר חמור גרם כו׳ נפתלי אילה שלוחה כו׳, וביוסף נאמר בן פורת יוסף כו׳ עד תהיינה לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו. והענין הוא כי הנה אנו רואים שהארי טורף ודורס כל בהמה וכן הזאב יטרוף כו׳ והארי דורס וטורף יותר מכולם, וכמ״כ יש כמה חיות הדורסים כי גם השועל טורף כו׳ וזה פלא גדול לכאורה בטבע הבריאה, גם בציור התמונה אין הפרש כ״כ בין חיה לבהמה ולמה נשתנה טבעם כ״כ בדבר זה שבחיות יש טבע הכעס הגדול והרציחה כ״כ לדרוס ולטרוף כו׳ לעשות בבהמות מעשים משונים יוצאים מדרך טבע הבריות של שאר כל הברואים, ואין טבע זאת נמצאת כלל בבהמה שיטרופו ויהרגו זא״ז או מין אחר זולתם כמו לחיות וכה״ג אלא אדרבה טבעם הפכי מן טבע החיות שהן סובלין עול הכל ואין בהם התוקף והכח לעמוד לנגד החיות הטורפים אותם כלל אלא נכנעים ומתפחדים מהם ביותר, וצ״ל שהרי שרש הארי למעלה הוא בבחי׳ החסד להימין ולמטה נהפך לאכזר לטרוף טרף כו׳ בבחי׳ הגבורות הקשות בתכלית כו׳, וגם ידוע דאריה גימ׳ רי״ו הוא גימ׳ דגבורה שעולה ג״כ רי״ו וארי׳ אותיות יראה כמו ארי׳ שאג מי לא יירא כו׳ והיראה והגבורה הוא בקו השמאל כנודע והלא פני ארי׳ להימין בבחי׳ החסד כו׳. אך הענין הוא דכתיב והחיות רו״ש כו׳ דהנה בחי׳ החיות שבמרכבה נק׳ ג״כ בשם שרפים כמו הארי׳ להימין ג״כ נק׳ שרף כמ״ש שרפים עומדים כו׳ וקרא זא״ז ואמר קדוש והן בחי׳ שאגת פני ארי׳ להימין ששואגים קדוש כו׳ וגם

מתנה מיכאל ומחנה גבריאל כו' נק' בשם שרפים כמ"ש ויעף אלי אחד מן השרפים דישעי' הוא מיכאל כו'. והענין הוא דבחי' כדרגת האהבה האלקי' כשהיא בבחי' התפעלות התלהבות ברשפי אש בתגבורת התשוקה ביותר נק' שרפים שאהבתם בוער כשרף אש ממש. וזהו בחי' ארי' להימין שהיא בחי' מדת האהבה האלקי' כאשר היא בבחי' תוקף גדול שזהו כמו שאגת ארי בתקפו וגבורתו כשחפץ ומתאוה לדבר מה ע"כ ארי' גימ' גבורה ע"ש בחי' התגברות כח האהבה ביותר, וזהו והחיות רצוא כו' בחי' רצוא הוא תוקף התפעלות התשוקה כו'. אך עדיין אין הקושיא הנ"ל מתורץ למה הארי' הגשמי למטה הוא טורף כו'. אמנם הענין הוא דעיקר סיבת תוקף התלהבות הארי' באהבה למעלה הוא מצד בחי' המנגד דהיינו מצד שאור האלקי קדוש מובדל כו', ע"כ שאג ישאג בקול רעש בתוקף גדול ביותר. ועיקר ההתלהבות הוא ע"י בחי' המנגד מה שמסתיר לו השגת אור האלקי והוא חפץ ומשתוקק אליו כו' מזה בא עיקר סיבת שאגתו כמו למטה גם בארי הגשמי הנה מה שיאג ישאג בחפצו דבר מה היינו כמו מצד העדר מזונו כשהוא רעב לאכול שזהו בחי' המנגד לחפצו כשאינו משיג תאוותו או כשעושין לנגד רצונו אז יכעוס ויתעורר לעמוד לגבי המנגדו בתוקף הגבורה ביותר או בהיותו משתוקק לתאוותו ואין מניחים אותו כו' כמו שאמר בזהר כד ארי' ואריותא קיימין ווי למאן דעבר ביניהו וכה"ג התעוררות תוקף הכח הזה לגבי המנגדו דוקא לא נמצא רק בארי' וכיוצא בו לפי שאהבתו וחפצו לדבר מה הוא בבחי' תוקף ההתפעלות על היותו בבחי' תגבורת כ"כ ע"כ יפול תוקף כח זה ביותר על המנגדו דוקא שאם הוא בא בתוקף ההתפשטות בתכלית כחו וגבורתו הרבה יותר מאין מנגד לו כלל, וה"ז עד"מ התלהבות רשפי אש שלהבת שהלהב מתעורר ברעש גדול ונורא מאד דוקא כשיש לו מנגדים הרבה כמו עצים רבים שבהם מורכבים יסוד המים היפכו ומנגדו אז ידלק הלהב ברעש וכח גדול בהתפשטות יתירה באופן שנמצא כח גדול בדליק' זו יותר מעצם טבע האש וע"כ נק' דליק' שדולק ממקום למקום כמו למה דלקת אחרי כו', ויובן דבר זה בתוס' ביאור ע"ד דוגמא ממה שאנו רואים בהתפעלות התלהבות האהבה ברשפי אש בתפלה שצעק יצעק בקול רעש כו' מגודל עוצם כח התשוקה למעלה כידוע, אך זהו ג"כ מצד בחי' המנגד כי משתוקק לראות ולהשיג בעצמות אוא"ס דבולא קפי' כו' כמו כלתה נפשי כו' מתי אבא ואראה פני אלקים כו' ואינו משיג מפני דלית מחשבה תפיסא בי' כו' ע"כ מתגבר רשפי אש ההתלהבות ביותר כו' ובחכמת זה משתעף בחי' הגבורות הקשות ביותר על בחי' המנגדו שמנגד לאלקות כמו שאנו רואים שכל מי שמתפלל תמיד בהתלהבות יותר ויותר הוא מתפעל בכעס וחרון אף אש שלהבת ממש על הרשעים העושים רע בעיני ה' ומורדים בתורתו כו' וכל שאינו בבחי' התלהבות כלל יסבול יותר את המנגדים כו'. וה"ז כמו האש שמתגבר יותר לכלות ולשרוף את המנגד לו כו'. כך בחי' רשפי אש שלהבת האלקי שבתפלה בצדיק מתגבר יותר כשרואה בחי' מנגד כמו הרשעים שמנגדים ביותר לאלקי' עד שהי' שורף עצמותיו כשהי' יכול כידוע כמו האש ששורף העץ כו'. וזהו שרמזו רז"ל דרשעים נעשו אפר תחת רגלי

הצדיקים לפי שבחי' גבורות רשפי אש דקדושה שבצדיקים שורף את הרשעים המנגדים ונעשים אפר ממש כו' וד"ל. ומכ"ז יובן טעם ענין הארי' שהוא טורף ודורס כו' שזהו בחי' התגברות שלו לצד המנגדו שהוא מזיקו ממש כדמיון האש השורף ומכלה או כמו התלהבות שבצדיק ששורף ומכלה לרשע כו', ואע"פ שלמעלה בבחי' פני ארי' להימין ארי' גימ' גבורה בבחי' תגבורת האהבה דקדושה האלקי' שהוא רק בחי' רצוא ביותר כנ"ל, מ"מ למטה נמשך מזה בחי' גבורות קשות דארי' לטרוף לבהמות כו' מטעם המובן מכל הנ"ל.

קיצור. השבטים יש מהן נמשלו לחיות ויש מהן נמשלו לבהמות ויוסף נק' נזיר אחיו, והנה החיות דורסים וביותר הארי' והרי פני ארי' אל הימין, אך הארי' בשרשו גבורות האהבה בחי' בכל מאדך וכמו בינה ליבא היא אהבה רבה והרי בינה דינין מתערין מינה אלא דהיינו על המנגד ואינו מתבונן כמ"כ מבחי' האה"ר דארי' נמשך גבורה על המנגד, ובכלל זהו על הבהמה שהיא רוח הבהמה היורדת למטה להיות יש. ובשבה"כ שנפל למטה עד שנעשה חיה טמאה נמשך מזה שדורס.

ב) **והנה** בחי' פני שור מהשמאל הוא היפך טבע בחי' פני ארי' להימין כו' כמו שאנו רואים למטה בטבע השור הגשמי שהוא היפך ממש מטבע הארי' שהרי טבע השור שנושא בעול על צוארו לעבוד בעבודת האדמה וטבעו מוכן לקבל כל עול ושעבוד מכל אדם כמו שאמר כשור לעול שאין בכל הבהמות טבע זו כ"כ לקבלת עול קשה בסבלונות גדול כמו השור ואע"פ שכחו חזק ביותר וכמ"ש ורב תבואות בכח שור, אך כל כחו וגבורתו הוא דוקא למשא עול כבד ביותר שזהו בחי' הביטול וההכנעה לסבול על עצמו עול כבד, וזהו היפך ממש מטבע הארי' שלא יוכל לסבול כלל שום עול וגם כשנעשה דבר מה נגד רצונו יקצוף ביותר ושם הוא תכלית כחו לעמוד לגבי מנגדו כו' כנ"ל שזהו היפוך הביטול וההכנעה לגמרי מן הקצה לקצה כו', ודרך כלל נבדל טבע כל הבהמות מן החיות שטבע הבהמות הוא בבחי' הביטול וההכנעה לקבל כל עול ומשא ולעשות בהן כל עבודה וגם לסבול הצער בגופם ביסורים והכאות כמו הסוס שמקבל עול בצוארו ורסן בפיו ומושך כל משא כבד ברצון וסובל כל הכאה כו' ועושה רצון הרוכב לכל צד אשר יטהו ברסן כידוע, משא"כ טבע החיות שאינן נכנעין בטבעם כלל, אדרבה עומדים במרד להזיק לכל עומד כנגדן כמו הזאב והארי והדוב וכה"ג, ומכ"ש החמור שטבעו יותר לסבול עול משא גדולה על עצמו ובשרו ממש כידוע שכל משא שנושא החמור הוא ע"ג ממש כי עצמותיו טבעם מוכן לקבל כל משא כו' והוא סבלן בטבעו יותר מן השור וכמו שאמר כשור לעול וכחמור למשא כו' וכמ"ש יששכר חמור גרם שזהו בעצמות החמור דוקא וע"כ נאמר בו ויט שכמו לסבול שכמו ממש כו'. כחמור שנושא וסובל המשא על שכמו כו' לפי שיש בעצמות שכמו דוקא טבע הסבלונות לסבול כל משא כבד כו', וכ"ז מצד שרש הבהמות במקור חוצב נפשם למעלה שהוא בבחי' פני שור מהשמאל כו' שהוא היפך בחי' פני ארי' כו' דהיינו היפך בחי' רצוא בתגבורת רשפי אש האהבה למעלה כמ"ש ארי' שאג כו' אלא הוא בבחי' שוב שאחר הרצוא

שהוא רק בחי' הביטול וההכנעה בקבלת עומ"ש בלבד כשור לעול למטה. וכידוע בעבודת ה' בתפלה שהוא בחי' שפלות וביטול עצמותו בלבד לקבל כל עמ"ש באהבה ורצון בסומו"ס כל היום בעבודה בפועל ממש כשור לעול בלבד ולא מפני שהוא מתפעל באהבה ברצוא ברשפי אש התלהבות כלל אלא רק שמקבל ע"ע עומ"ש להיות עובד בפרט להיות מבטל א"ע לגמרי כמ"ש בס"י אם רץ לבך שוב כו' כמו עד"מ מי שאין לו כח להתקרב למלך באהבה ברשפי אש כלל אלא עומד מרחוק בבחי' ביטול גדול רק לקבל עול המלך בכל אשר יגזור אומר עליו כו' שזהו בחי' שוב לאחור מצד בחי' הביטול וזהו היפוך הקירוב באהבה שהרי נסוג אחור כו' וזהו והחיות רו"ש שאחרי בחי' הקירוב והעלאה למעלה בבחי' תגבורת האהבה למעלה כמ"ש שרפים עומדים ממעל לו כו' שנק' רצוא מיד תפול עליהם אימת ה' ונסוגים ושבים לאחור בריחוק גדול למטה להיות רק בבחי' קבלת עול בלבד מרחוק כו' וגם שבחיות עצמן יש בחי' רו"ש אך דרך כלל שנחלקו הקוין לימין ושמאל בחי' רצוא הוא בפני ארי' להימין ובחי' שוב בחי' הביטול הוא בבחי' פני שור מהשמאל, ולכאורה הי' מהראוי להיות להיפוך ממש להיות בחי' הארי' בבחי' שוב וביטול כיון שהוא מהימין ובחי' שור מהשמאל הי' צ"ל ברצוא כמו האש אבל הענין הוא מטעם שרו"ש כלולים זה בזה כמו שכלולים אש ממים ומים מאש כו' ע"כ במקום בחי' החסד ניכר יותר בחי' הגבורה שבו ובמקום הדין ניכר ונגלה יותר בחי' החסד שבו כו'. וע"כ כמו שבפני ארי' להימין נגלה בחי' גבורה שבחסד כטבע האש כנ"ל כך בפני שור נגלה יותר בחי' חסד שבגבורה שהוא בחי' השוב והביטול כמים שנמשכים מגבוה לנמוך היפך האש. ועד"ז דרום וצפון הם חו"ג ומ"מ בדרום תוקף החום עד שאין שם ישוב ועיקר הישוב הוא בצפון כמ"ש בלקו"ת ר"פ תוריע בד"ה עולם לאכסדרה הוא דומה ועד"ז ענין בנוהי דאברהם בגלותא דאדום כו'.

קיצור. ענין כשור לעול בחי' שוב. ואפ"ל ע"ד אחליפו דוכתייהו או כענין כחותם המתהפך בד"ה ארץ הרים ובקעות בלק"ת פ' עקב.

ומעתה יובן בשרש ענין השבטים שנמשלו לחיות ובהמות שהן בחי' ארי' ושור בכלל כנ"ל והוא כמ"ש ביהודה גור ארי' ובנימין זאב יטרף כו' ויששכר חמור גרם ונפתלי אילה כו' כנ"ל. דהנה כללות ענין השבטים הוא בדוגמא לבחי' מרכבה העליונה דפני ארי' כו'. יהודה גור ארי' ובנימין זאב יטרף כו' שהוא בחי' חיות בבחי' רצוא ויש הרבה שבטים שהן בבחי' בהמות דפני שור הנ"ל דהיינו בבחי' ביטול כשור לעול בבחי' שוב כנ"ל וכמו יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתים שהוא בחי' קבלת עול התורה כמ"ש הקים עול הקים עולו של תורה בבחי' ביטול והכלית רק להיות בחי' כלי לדבר ה' כמ"ש ואשים דברי בפיך כו' כחמור למשא וזהו ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד דבחי' עבודת הקדש דח"ע שנתלבשה בתורה בכתף ישאו כחמור למשא שנושא על עצמותיו כי מוכנים לקבל כל משא כנ"ל וזהו ויט שכמו לסבול כו'. וכ"ז בבחי' הבירורים דרפ"ח רק זה מברר באופן כך וזה באופן כך כ"א לפי שרשו למעלה בבחי' אצי' שהן י"ב גבולי אלכסון דרק דד"א כו' וכמ"ש

שם עלו שבטים שבטי יה כו' וכללותם הוא הבירור בבחי' רצוא ושוב פני ארי' מלמטה למעלה ע"י שטורף ואוכל הקרבן ופני שור מלמעלה למטה ע"ד כשור לעול בעסק התורה רק שהוא בכמה מיני התכללות אופנים שונים וּמ"ז כנ"ל בענין רו"ש דארי' ושור.

קיצור. שכמ"כ בשבטים יש ארי' ושור והארי' טורף בחי' ותתן טרף בירור רפ"ח ע"י מלחמה כמו שעת צלותא שעת קרבא כמו ארי' דאכיל קרבנין ועכשיו תפלה במקום קרבנות, ושור בירור שע"י התורה להבדיל בין הטהור ועד"ז בכל השבטים בנימין זאב יששכר חמור, זבולון הבירור שע"י בעלי עסקים צדקה.

ג) **אך** הנה כל בחי' הבירורים דהשבטים הוא רק בבחי' ביטול היש לאין מבחי' הפירוד לבחי' היחוד כמו ידך בעורף אויביך להכניע לסט"א וכן לא יסור שבט מיהודה עד ולו יקהת עמים כו' שזהו בחי' בירור מעולם הפירוד דעמים ענפין מתפרדין להביאם ולהעלותם לבחי' היחוד דקדושה האלקי, וכן בכל שבט ושבט לא נז' רק ענין היפוך היש הנפרד ליכלל באין שנק' בירור כמו ביששכר רובץ בין המשפתים כנ"ל, וכן בברכת משה אמר על גד וטרף זרוע אף קדקד ובזבולון אמר עמים הר יקראו שם יזבחו כי שפע ימים ינקו כו', והוא החילוק שצובע התכלת שמסמא עיני החיצונים כו' כמ"ש להם יעקב האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים שהם ענין הבירורי' דע' שרים כל הימים שהיו בנ"י בא"י ובכל זמן הגליות עד ימות המשיח כידוע, אך הנה בברכת יוסף לא הזכיר יעקב ענין בירור אלא אמר בן פורת יוסף עד תהיינה לראש יוסף ולקדקוד נזיר אחיו שבחי' יוסף נק' קדקד נזיר אחיו כו'. וביאור הדברים הוא להיות ששרש בחי' יוסף הוא בבחי' ראש וקדקד לאחיו כמו הראש שכולל כל האברים והוא מובדל בערך מהם כו', והענין הוא ע"ד המבואר במ"א בענין החלום דיוסף שסיפר לאחיו שהיו מאלמים אלומים בתוך השדה והנה קמה אלומתי כו' ותסבינה אלומותיכם ותשתחוין לאלומתי כו', דהנה כמו עד"מ האלומות שעושין בשדה שמאספים השבולת הנפרדים אנה ואנה ומחברים אותן וקושרים אותן יחד והיו לאגודה א' כידוע כך ענין בחי' הבירורים דניצוצות שנתפזרו בע' שרים שנק' עולם הפירוד ענפין מתפרדין כו' שמבררים אותן ומקשרי' אותן להיות בבחי' היחוד העליון כמו המביא מרה"ר לרה"י שזהו מבחי' טורי דפרודא שנק' רה"ר לעולם היחוד האלקי שנק' רה"י כידוע וזהו שאמר והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה כי האבות סימן לבנים לדורות המסתעפים מהם בכל זמן הגליות עד ימות המשיח שכנ"י מבררים ניצוצות שנק' אלומות כנ"ל וזהו שהראו לו ליוסף בחי' הראש שלהם בחלום מה שעתידים לברר כל שבט ושבט כפי מדרגתו כנ"ל. וזהו והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה פי' בבחי' שדה העליונה בחי' שדה אשר ברכו ה' שזהו בחי' חקל תפוחין כו' כי כל בחי' הבירורים דאלומות הנ"ל הרי הוא בתוך בחי' המל' שבבחי' אצי' שמוסתר בבריאה שנק' שדה למעלה ועד"מ שמאספין כל אלומות בתוך השדה כו' וד"ל. אך הנה בחי' הבירור שהי' יוסף מברר הי' למעלה במדרגה

הרחה ומובדל בערך מכל בחי' הבירורים דכל השבטים וזהו והנה קמה אלומתי כו' והאלומות של כל השבטים השתחוו בבחי' ביטול היש לאין לאלומת יוסף. והענין הוא להיות ידוע דשרש השבטים הוא בעולם הבריאה בלבד כמו פני ארי' כו' וענין הבירור שלהם אינו רק בחי' ביטול היש לאין אך גם לאחר שכבר נבררו השבטים ונכללו בבחי' אין צריכים עוד בחי' בירור שני והוא שיהיו עולים מבריאה לאצי' ממש (והוא ע"י בחי' מ"ד שמברר למ"ן בירור שני אחר שכבר נברר המ"ן תחלה כמ"ש במ"א) שזהו למעלה מבחי' אין של היש בלבד אלא הוא בבחי' אין עצם כמ"ש מטה ונחנו מה. מה ממש כמו שהוא בעצם כו' כי ביטול היש לאין אינו מגיע רק באין של היש בלבד כידוע והר"ע בחי' בירור דיוסף להעלות מבריאה לאצי' להיות בבחי' האצי' ממש שזהו בירור הב' דהיינו לברר ולייחד ליח"ת שכבר אתייחדת בכורסייא כו'. וזהו והנה קמה אלומתי שגם הוא מברר ומייחד את הנפרדי' ונק' אלומתי כדוגמת אלומות דשבטים אך לא כמו חיבור ויחוד דיש הנפרד ממש כמו אלומת דשבטים שהוא מעולם הפירוד בחי' בע"ג כו' אלא גם מבחי' האין של היש מייחד להיות עולין בבחי' יחו"ע דאצי' ממש שלגבי יח"ע דאצי' עצמו נק' ג"כ בחי' יח"ת בחי' יש נפרד מפני שאין ערך לבחי' אין של היש הנפרד ממש לגבי אין העצמי דאצי' דאיהו וחיוהי חד כו' (וזהו ג"כ ענין ד' רבתי דאחד שהוא בחי' מל' דאצי' באצי' עצמו שלמעלה מבחי' מל' שנעשה ע"י לבריאה בשכמל"ו יחו"ת כו') וזהו תהיינה לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו שהי' בחי' הראש לאחיו ונזיר אחיו מובדל מהם בערך כטעם הנ"ל וכמו עד"מ הבירורים של חיות האברים שמתבררי' עוד הטעם כשבאין ועולין לראש שהוא מקור פנימי' חיותם וגם הוא כוללם יחד כי כל מה שנתחלק האור והחיות באברים לימין ושמאל ואמצעי כו' הכל כלול בראש בבחי' הפנימי' ובהתכללות מכולם דוקא. ולזה דוקא בסיום כל הברכות דיעקב בענין הבירורים של כ"א מהשבטים עד יבות המשיח כנ"ל אמר על יוסף בן פורת יוסף כו' שהוא ענין בחי' בירור הב' הנ"ל והוא בחי' כולל לכולם כו' וע"כ מסיים תהיינה לראש יוסף כו'.

קיצור. שבירור השבטים ב' בחי' הנ"ל ארי' ושור הכל עדיין בירור דמ"ן ביטול היש. וכ"ז צריך עדיין להתברר עוד בירור דמ"ה וע' בד"ה אך אל הפרוכת וזהו ע"י יוסף. וזהו והנה אנחנו מאלמים אלומים כו' קמה אלומתי ולכן נק' קדקד נזיר אחיו שהוא מופרש מהם שהם מרכבתא דבי"ע והוא באצי' ועמ"ש בענין גביע הכסף דיוסף.

והנה כל עיקר בחי' יעקב הוא בבחי' קו האמצעי שנק' בריח התיכון המבריח כו' שהוא בחי' ת"ת דז"א כידוע דהיינו בבחי' ההתכללות מתרי"ג דוקא שזהו עיקר ענין התפארת כאשר יש כמה גוונים שוני' הצבעים יחדיו מעורבים ולא כאשר אין רק גוון א' אדום או לבן שאין זה תפארת כלל כידוע ובחי' ההתכללות מאדום ולבן הוא בחי' התכללות מתרי"ג כנודע. וזהו שיעקב נק' בחיר שבאבות כי בחי' אברהם הוא רק בבחי' החסד בלבד ובחי' יצחק רק במדת הפחד ואין שם בחי' ת"ת כו' אבל בחי' יעקב כלול

משניהם וכמ"ש אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי שכלולים בו אור חסד דאברהם ופחד דיצחק וע"כ נק' בריח התיכון כו' שכולל ב' הקוין דימין ושמאל והוא עיקר בחי' הת"ת וז"ש ישראל אשר בך אתפאר בך דוקא אתפאר בבחי' הת"ת. וידוע דחו"ג דאברהם ויצחק הוא כמו המים והאש שהן הפכיים שהמים טבען לירד מגבוה לנמוך דוקא והאש טבעו לעלות כו' כך בחי' חסד דאברהם יורד מגבוה לנמוך להחיות רוח שפלים לרעים כמו לטובים וע"כ יצא ממנו ישמעאל כו' ופחד יצחק הוא בחי' העלאה למעלה ויצא ממנו עשו כו' וגם יראה רעה ובחי' עקדת יצחק הוא בחי' התכללות דחו"ג אברהם ויצחק כו' והנה בחי' יעקב הי' כולל חו"ג דאברהם ויצחק והוא בחי' התכללות דרו"ש בהעלאה והמשכה וזה שראה מלאכי אלקים עולים ויורדים בחי' התכללות דרו"ש כידוע, וזהו כל עיקר עבודת יעקב כל ימיו רק להמשיך אור א"ס בבחי' התכללות דחו"ג בכמה אופנים שונים שזהו עיקר בחי' יופי והידור שנק' יקרא דמלכא ולזה הי' כל מגמתו בכל בחי' העבודה שהי' עובד כל ימיו וכמו בעובדא דמקלות אשר פצל ברהטים כו' מחשוף הלבן כו' שהוא בחי' התכללות במקלות מחו"ג כדי שיהי' בחי' התולדה דצאן שיחממנה במקלות ג"כ בבחי' ההתכללות חו"ג והן בחי' ברודים כו' ולמעלה הוא עיקר בחי' התיקון כידוע וזהו כל עיקר ענין התורה כולה שהוא לאכללא שמאלא בימינא כו' וכמ"ש מימינו אש כו' וזהו בחי' קול יעקב שכלול מאש ומים כו' וד"ל. אך הנה כל בחי' המשכות דיעקב להיות בבחי' התכללות דחו"ג רו"ש כו' הוא שיהא נמשך מעצמות המאציל באצי' בלבד דהיינו שיומשך בחי' הארת אור המאציל בכמה מיני אופנים שונים מתכללים כ"א מזולתו ולא שתהי' ההמשכה רק בבחי' קו אחד דימין בלבד או שמאל בלבד אלא כל ההמשכה תהי' כלולה מב' הקוין כו' והיינו בחי' קו האמצעי שנק' בריח התיכון כנ"ל וע"כ הי' כל עבודתו מלמטה למעלה בבחי' רו"ש בהתכללות דחו"ג אוי"ר דאברהם ויצחק כנ"ל כדי לעורר בזה מלמעלה למטה מעצמות המאציל ג"כ בחי' התכללות דחו"ג רק שמעצמות המאציל בנאצלים נק' בחי' מטי ולא מטי בחי' התפשטות והסתלקות ומלמטה למעלה נק' רצוא ושוב כידוע וא"כ לא הי' כל ההתפשטו' רק בבחי' האצי' עצמו עדיין, אבל כדי שיומשך אור השפע דהתכללו' זאת דחו"ג שבאצי' לבריאה כו' הוא ע"י בחי' יוסף שהוא בחי' יסוד ד"א כו' שהוא בחי' כח המביא ההשפעה מהעלם לגילוי למקבלים ונק' כל דאחיד בשמיא וארעא כו' וכנ"ל וכידוע, וזהו אלה תולדות יעקב יוסף שכל תולדות דיעקב נמשך ע"י יוסף וע"כ אהב יעקב ליוסף מכל בניו כו' והוא נער את בני בלהה כו' נשי אביו שמקבל השפע מכל בחי' ההמשכות דיעקב בנשי אביו ומביא אותם לידי גילוי למקבלים בבי"ע וכמ"ש יקוו המים אל מקום אחד דא יסוד שנק' כנישו דכל נהורין כו', וע"כ הי' יוסף יפ"ת שכל בחי' ההתכללו' דת"ת דיעקב הי' כלול בו וכנ"ל בפי' קדקד נזיר אחיו כו'.

קיצור. אך הנה כל בחי' הבירורים דהשבטים הוא רק בחי' ביטול היש לאין, ויוסף הוא בחי' ראש וקדקד לאחיו כי הם מאלמים אלומים שמבררין מבחי' רה"ר לרה"י ויוסף מברר אותם בירור שני בירור דמ"ד שמברר את המ"ן, והנה כל עיקר בחי' יעקב שנק' בריח התיכון המחבר

חו"ג, וזהו כל עיקר עבודת יעקב כל ימיו, וע"י ז ממשיך מעצמות אוא"ס באצי', אבל כדי שיומשך אור השפע זו בבריאה הוא ע"י יוסף בחי' כי כל דאחיד בשמיא וארעא כו'.

ואחר כל הנ"ל יובן כללות ענין מאמר הזהר דלעיל בטעם ויחי יעקב י"ז שנה כו' דכד חמי ליוסף דשפירו דיליה דמי לשפירו דאימיה כו'. דהנה כל בחי' עבודה דיעקב בהמשכת בחי' התכללות דאורות העליונים כנ"ל הי' תכלית כוונתו שיבא האור והשפע מן ההעלם לגילוי דוקא דהיינו שיבא בחי' גילוי אא"ס בכל מיני אופני ההתכללות שונות למטה דוקא ואם לא יבא האור לידי גילוי ממש גם שבאצי' הי' האור מתגלה מעצמות המאציל ע"י עבודתו במס"נ שנמשך לשרש נשמתו כמו שהוא באצי' בבחי' ת"ת דז"א כו' אין זה תכלית הכוונה בעבודתו כי עיקר בחי' מדתו של יעקב הוא שיומשך הכל מהעלם לגילוי לפי שזהו עיקר ענין בחי' בריח התיכון שמבריח מן הקצה לקצה דוקא שהוא ענין חיבור שמחבר ומקשר לקצה העליון עם קצה התחתון דהיינו שמחבר לבחי' הארת אור א"ס שבקצה העליון בבחי' פנימי' אור הכתר עם קצה התחתון שהוא בחי' המל' שנק' כוסא דכל דרגין דהיינו בחי' דבור העליון (ה' וכמ"ש מזה בת"א פ' ויצא בד"ה וללבן שתי בנות שם ביאר ג"כ מן שזה הי' כוונת יעקב דוקא. ע') והטעם ידוע לפי שבחי' ת"ת עולה עד הכתר לקבל בחי' כללות כל השפע בכל מיני התכללות שונות כמו עובדא דמקלות אשר פצל כו'. וכה"ג מארז"ל יעקב ממשמש במרום כו' (כמ"ש בזהר פ' הזי דקל"ג ע"א) ואחר שקיבל הכל לעצמו כל עיקר מגמתו להבריח לקצה התחתון שהוא בחי' המל' להשפיע הכל בבחי' גילוי הדבור שהוא בחי' רחל הנק' עלמא דאתגליא כו'. וזהו ברוך ה' מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא כידוע (ומבואר בזח"ב ר"פ תרומה ע"פ מי זאת הנשקפה כו' יעקב דהוה שלים אזיל רחימו בין תרין עלמין שחיבר והמשיך אשר הגילוי שבעלמא דאתכסיא יומשך ויאיר בעלמא דאתגליא שהוא הדבור כו' ע"ש) והיינו ענין החיבור והקשר שבריח התיכון דיעקב מבריח מן קצה לקצה אבל אם אין האור נמשך בדבור עלמא דאתגליא אין כאן חיבור כלל לקצה התחתון עם קצה העליון ולא עשה כלום בעבודתו ויחודיו שעשה למעלה מעלה לקבל מאור הכתר שע"ז אמרו ממשמש במרום כו'. ולפי דכל מה שיעקב ממשמש במרום להבריח לקצה העליון אינו רק כדי להבריח לקצה העליון בקצה התחתון דוקא. וזהו כל תכלית עבודתו ע"כ אמר יעקב ללבן אעבדך ז' שנים ברחל בתך הקטנה דוקא בחי' עבודה דז' שנים הללו הוא להמשיך גילוי א"ס למטה בעלמא דאתגליא כל ז' שנים הללו, וטעם ז' שנים הוא בחי' ז' המדות העליונות (כמ"ש בזהר ויצא דקנ"ג ע"ב ושם פי' בבק"מ שהם חג"ת נהי"מ דז"א. ואפשר להעיר בזה מפסוק שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך. ועמ"ש בפסוק זה על הסה"ב*) שע"י יומשך גלוי א"ס למטה כמו חסד דרועא ימינא כו' וכמ"ש במ"א וזהו אעבדך ברחל בתך כו' להביא הכל מהעלם לגילוי בבחי' רחל כו'. והטעם שחפץ

ועמ"ש מפסוק זה על הסה"ב. ראה בקיצורים והערות לתניא ע' נז ואילך.

ברחל דוקא ולא בלאה ידוע לפי שרחל הוא עיקר בחי' הגילוי דכל אורות העליונים שזהו בחי' דבור העליון כידוע וגם מפני שרחל היתה יפת תואר ויפ"מ דהיינו שהיתה כלולה בכל מיני גוונין דהר"ג אדום ולבן כו' בין בכלים שנק' תואר ובין באורות שנק' מראה וכמ"ש במ"א (ה', שצ"ל מ"ש באמהות שהיתה יפ"ת ויפ"מ שהרי שלמה המע"ה אמר שקר החן והבל היופי אך הענין הוא כי בחי' היופי הנאמר באמהות הוא ג"כ בשרשן למעלה מהארת הכתר שנמשך ומאיר במל' דוקא כי נעוץ תחב"ס כמשל תגבורת אור השמש באויר השלישי הסמוך לארץ יותר מבאויר האמצעי וכך לפי שבחי' מל' רגליה יורדות לכן צריכה חיזוק מלמעלה יותר והר"ע י"ג מדה"ר שנמשכים במל' ולכך גם למטה בטבע הבריאה הנשים יפים מהאנשים. ולכן חשקו פרעה ואבימלך והעיקר הי' נמשך מהשרים שלהם שלמעלה שחשקו לקבל יניקה מהם וזהו שנאמר ויראו אותה שרי פרעה ויהללו אותה שנרמז בזה שני שמות הוי' בסופי תיבות א' כסדרו וא' למפרע שהן היו בשרה משום דנעוץ תחלתן בסופן, והנה מ"ש הלא היא כתובה על ספר הישר הכוונה על ספר בראשית שקודם לתורה כי כל הארבעה ספרים הם גופי תורה בביאורי המצות ויש בהן ב' קוין ימין ושמאל עשין ול"ת וזה כנגד זה משא"כ ספר בראשית הם בבחי' הישר. ולכן ארז"ל יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, וההפרש שבין תואר למראה הוא כי היופי בתואר היינו ענין הסידור נכון בבנין האברים במזיגה שלא יעדיף מדת האחד או יקצר מדתו מכמו שראוי להיות לפי מדת האברים האחרים, אלא יהי' כולן שקולים, וכן בארבעה החושים ראי' שמיעה ריח דבור יהיו כולם במזיגה ולא יהי' א' רפה והשני חזק יותר ממנו לפי ערך, ולמעלה היינו בחי' המזיגה בספירות עליונות חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא כו' שיהי' כחן של זה כפי שצריך וראוי להיות כנגד שלעומתו וזהו פי' יפה תואר ופי' יפה מראה היינו בחי' ההידור בקלכתר פנים כו', ע"כ מצאתי בשם אדמ"ו ז"ל, ועמ"ש בת"א פ' ויצא בד"ה אם לא תדעי לך היפה בנשים, ובלק"ת ד"ה הנך יפה רעיתי ומ"ש בסידור ע"פ ועשו להם ציצית עכ"ה). וכידוע שעיקר היופי הוא בהתכללות המזיגה בכמה גוונין השנים כו' וכנ"ל בענין יופי דת"ת דיעקב בבחי' התכללות דהר"ג בכמה אופנים שונים וכך הי' בחי' רחל בבחי' ההתכללו' דחו"ג כו' בכמה מינים אופנים שונים עד שכלולה מהכל ונק' כלה דהיינו בבחי' התכללות בבחי' כלי בית קיבול לקבל מהכל כמו שההתכללות הוא ביעקב בבחי' עצם ההשפעה שכלול מכל מיני אור ושפע דהר"ג בכמה מיני אופנים כו' וע"כ אהב יעקב לרחל דוקא להשפיע בה כל בחי' התכללות אור השפע שבו מפני שבה דוקא יתקבל הכל באותו האופן ממש שהוא כלול במשפיע לא יוסיף ולא יגרע דבר ולא חצי דבר מפני שנק' כלה שכלולה מכל האורות עליונים בתואר ובמראה (וע"כ נק' המל' אמונה וכמ"ש איהו אמת ואיהי אמונה, אמת בחי' ת"ת דיעקב אמונה בחי' מל' שנק' רחל עקרת הבית כנודע ולכן נק' האמונה עטרה כמ"ש בלק"ת בהביאור השני ע"פ וידעת היום דרוש הראשון פ"ג יעו"ש).

קיצור. שכוונת יעקב שהי' בריח התיכון מבריח מן הקצה העליונה דכתר עד הקצה התחתון מ' שעיקר רצונו הי' להמשיך גילוי אא"ס בעלמא

דאתגליא שהוא מקור דבי"ע ולכן ויאהב גם את רחל מלאה. ולכן אעבדך שבע שנים ז"ת דז"א. וענין יפ"ת ויפ"מ.

ח) **וזהו** ענין כללות ענין המאמר דכד חמא ליוסף דשפירו דיליה דמי לשפירו דאימי' כו' דהנה כל זמן שרחל קיימת הי' יחוד בחי' יעקב ורחל להביא הכל מן ההעלם לגילוי ע"י בחי' דבור העליון שנמשך מאצי' לבי"ע כידוע אך במות רחל עקרת הבית כו' נפסק בחי' יחוד העליון הזה כי האבות הן הן המרכבה ממש כנודע וביחודם הי' יחוד עליון כו'. (ה' וצ"ע דאיתא בזהר אתדחיא ההוא עלובתא רחל ונטלא מ' דוכתהא. הרי משמע שלא נדחה יחוד העליון ע"י הסתלקות רחל ועוד כי הרי נתן מטתו באהל בלהה שיש בה שני ההי"ן, ובמ"א נת' כי שני ההי"ן דבלהה והו ענין עצם ה' אחרונה שזהו בחי' רחל ומלוי ה' זו וזהו ה' שניה דבלהה וענין שנתן מטתו באהל בלהה זהו מדרגת יעוד דאמה העבריה שאז נעשית בבחי' כלה. וזהו בעבודה ב' מדרגות הא' למס"נ באחד והב' כשמפסיקים בבשכמל"ו ואח"כ אומר בכל נפשך ב' בחי' אלו זהו כענין ההמשכה בעצם ה' אחרונה או במלוי ה' זו. וא"כ י"ל שגם קודם ענין דחמי לי' לשפירו דיוסף הי' נמצא יחוד העליון אלא שהי' ע"ד היחוד בבשכמל"ו כי ועד הוא אחד בחילופי אתוון והוא בחי' יחו"ת אך ע"י שראה שפירו דיוסף דדמי לשפירו דרחל המשיך יעקב יחוד העליון ע"ד היחוד דאחד שהוא יחו"ע, ע'). אמנם כד אסתכל יעקב ביוסף דשפירו דיליה דמי לשפירו דאימי' מפני שהי' בכור לאמו והי' יפ"ת ויפ"מ ג"כ ודוקא באותו אופן דשפירו דאימי' רחל דהיינו באותו אופן ההתכללות דהר"ג בכל מיני גוונים שונים שהי' בבחי' רחל שנק' יפ"ת ויפ"מ (ה'. וכ"ז הוא ג"כ ביוסף שהוא יסוד כי הדרת פנים תלוי ביסוד ולכן סריס אין לו הדרת פנים וכ"כ במא"א אות ה' סעיף ה' כי היסוד הוא גורם להארת פנים. גם איתא בר"ח בענין ד' ציצות הם ל"ב חוטין הנמשכים מח"ע ע"י הצדיק במל'. ואף שיוסף הוא משפיע ולא מקבל כמו רחל אשר היא מקבל ואח"כ ממה שקיבלה משפעת לבי"ע משא"כ ביוסף שהוא יסוד דדכורא ומשפיע כמו יעקב שהוא ת"ת, וא"כ איך משלים מקום רחל שהי' יחוד דכר ונוק' משא"כ ביוסף, כבר אמרנו למעלה דאיתא בזהר כד אתדחיא ההיא עלובתא נטיל מ' דכתהא וא"כ הי' היחוד עליון דדכר ונוק' אלא שהי' ע"ד יחו"ת דועד וחה"ע בשכמל"ו וע"י דאסתכל בשפירו דיוסף דשפירו דילי' דמי לשפירו דאימי' אזי המשיך היחוד העליון למעלה דתפארת ומל' ע"ד יהודא עילאה. וזהו ההפרש בין שילוב אדנות בשם הוי' ובין שילוב הוי' באד' כמ"ש בשה"ב ח"ב פ"ז וע' מזה בסידור שער ר"ה סד"ה אד' שפתי תפתח. ומ"ש כאן בפנים צ"ע, ע'). ע"כ בזאת היתה נחמתו מצערו בכל ימיו שאחרי מות רחל כו' ואע"פ שברחל הי' בחי' יחודו ממש להביא בה האור והשפע בגילוי בחי' הדבור כו' ושפירו דיוסף אע"פ שדומה ממש לבחי' שפירו דאימי' מ"מ הרי אינו בחי' מקבל לקבל מיעקב כמו רחל כו'. אך מ"מ כד חמא ליוסף הוה אתהלים בנפשי' כאלו חמא לאימי' והוה דמי בגרמי' כאלו לא עבר עלי' צערא מיומוי כו' וזה דבר פלא לכאורה. אך הענין הוא כנ"ל בשרש בחי' יוסף שהוא בחי' יסוד שהוא בחי' כח המביא ההשפעה שביעקב בעצם לידי גילוי למקבלים וכמ"ש והוא נער את בני בלהה

כו' נשי אביו כו' וכל בחי' ההתכללות שבת"ת דיעקב בעצם הי' ג"כ ביוסף בבחי' כח המביא לידי גילוי, וזהו אלה תולדות יעקב יוסף שכל תולדות דיעקב בא לגילוי ע"י יוסף דוקא. וא"כ הרי זאת נחמתו דיעקב במות רחל במה שכל אור שפעו יוכל לבוא לידי גילוי במקבלים ע"י יוסף כמו שהי' מגילוי אור שפעו ע"י רחל בחייה ממש מאחר שיוסף דמי לשפירו דרחל ממש בבחי' אופן של ההתכללות ובחי' יוסף נק' צדיק עליון שמביא הכל לידי גילוי בבי"ע ואם לא הי' שפירו דיוסף דמי לשפירו דאימי' לא הי' מתנחם כ"כ לפי שאין האור במקבל בגילוי בבחי' ההתכללות כמו בחי' יפ"ת דרחל הנ"ל מטעם הנ"ל ואע"פ שנפסק היחוד דיעקב ורחל מ"מ זה שהי' תכלית כוונתו בעבודתו למעלה הרי נשלם ע"י יוסף שהוא המביא הכל לידי גילוי ואדרבה יש יותר מעלה ביוסף מברחל שהרי רחל היתה יפ"ת כו' לקבל הכל בבחי' היחוד עליון שבאצי' בבחי' זו"נ דאצי' אבל בירידת המל' למטה בבי"ע שם נמשך השפע בשינוי מהות ע"י מסך מבדיל שנק' פרסא כידוע, אבל עצם האור והשפע כמו שהוא באצי' נשאר למעלה בבחי' האצי' בבחי' האצי' בבחי' המל' עצמה כו' כידוע, אך ע"י השפעת יוסף בחי' צדיק הרי נמשך כל אור והשפע כמו שהוא באצי' לבי"ע כמ"ש כי למחיה שלחני אלקים למחיה ממש וכמ"ש ויכלכלם יוסף לחם לפי הטף כו' כי יוסף הוא המשביר כו' ובלא שינוי המהות אלא כמו שהוא למעלה כשמקבל מיעקב דכתי' והוא נער את בו' וכמ"ש כי כל דאחיד בשמיא וארעא. שמביא השפע כמו שהיא משמיא לארעא כו' (ה' לכאורה עדיין הקושיא במקומה עומדת דבלא מ' א"א שיומשך שפע בבי"ע ואם יוסף משפיע זה למ' דאצי' וממנה נמשך בבי"ע הרי חוזר הקושיא דלעיל שצ"ל נמשך ע"י מסך מבדיל. וצ"ל שע"י יוסף נמשך השפעת האצי' בלא מסך במל' דבריאה. או י"ל מ"ש ואדרבה יש מעלה יותר ביוסף מברחל. הא לאו דוקא כו'. אלא י"ל דדמי שפירו דרחל. כי י"ל ע"י רחל נמשך ג"כ הגלוי למטה בבחי' בקיעת המסך ע"י שהאיר בה אור הכתר בבחי' נעוץ תחלתן בסופן כו'. רק כשבלהה הי' במקומה נמשך ע"י מסכים וכאשר ראה את יוסף דשפירו דידיה ראה לשפירו דאימיה אז חזר להיות ההמשכה בבקיעת המסך וכמ"ש גבי קי"ס הים ראה וינוס מה ראה ארונו של יוסף ראה דכתיב ביה וינס כו'. ע').

ואני נתתי לך וגו'. פ"ח דב"ב דקכ"ג ע"א שכם אחד היינו חלק פי שנים כמ"ש אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי. וי"ל לכן בקרבנות הנשיאים הקריב אפרים ומנשה ביום השביעי וביום השמיני ואין שבט אחר מפסיק בין שניהם כמ"ש הענין ברבות נשא פי"ד גבי קרבן נשיא מנשה. מפני שצ"ל פי שנים כאחד כמ"ש פ"ק דב"ב די"ב ע"ב יעו"ש בגמרא דקכ"ג הנ"ל בחרבי זו תפילה קשתי זו בקשה. ופי' מהרש"א לפי שניתן לו הקול קול יעקב נגד מ"ש לעשו ועל חרבך תחיה. לכן נק' קול

תפלה חרבי וקשתי זהו בקשה שניתן לו כנגד ישמעאל שנאמר בו רובה קשת. א״נ בקשתי לשון בקשה שהבית משמש בשרש בהתיבה.

ב) רבות וישלח ס״פ פ׳ מפרש בחרבי ובקשתי כפשוטו ויחי פ״פ צ״ז שכם זו הבכורה ולבושו של אדה״ר האמורי זה עשו. בחרבי ובקשתי זו מצות ומע״ט והיינו שבהמצות נעשו לבושים לנפש שזהו ענין וירח את ריח בגדיו. וזהו״ע לבושו של אדה״ר. פ׳ בא פמ״ו דק״ל ע״ב מפרש שכם אחד על בהמ״ק ת״ק אמה כו׳. נשא פי״ד דרנ״ט ע״ג גבי קרבן מנשה קערת כסף קערת עקרת כנגד יעקב שעקר את הבכורה מראובן ונתן אותה ליוסף ואני נתתי לך שכם וגו׳.

ג) זח״א לך ד״פ ע״א בס״ת ע״ש עד מקום שכם דא בי כנישתא אתר דדיורא דשכינתא תמן כד״א ואני נתתי לך שכם אחד דא שכינתא דאתחזי לי׳ הואיל ואתקרי צדיק כו׳. עד אלון מורה אלו בהמ״ד כו׳. וזה מסכים עם פי׳ הרבות בא פמ״ו דשכם אחד קאי על בהמ״ק כו׳ ובהכ״נ נקרא מקדש מעט. וע״ש בזהר דע״ם ע״ב ע״ש עד מקום שכם עד אלון מורה יש לפרש לפי הנ״ל היינו מהמל׳ הנק׳ שכם אחד עד התפארת הנק׳ אלון מורה. ובד״ח פי׳ מקום שכם זהו יסוד דנוק׳ ששם נמשך אלון מורה יסוד דדכורא יורה כחץ כו׳. וע״ין במק״מ ובהרמ״ז ובעיר גיבורים פ׳ ראה פי׳ אצל אלוני מורה מה שהצדיקים יושבים אצל הקב״ה. וזהו אלוני כתרגומו מישור וכתיב טוב וישר ה׳ מורה שנאמר והיו עיניך רואות את מוריך. הביאו בעה״כ דכה״ד. ויש לפרש מה שבהכ״נ נק׳ שכם שהוא ע״ד ולעבדו שכם אחד בצפניה ג׳ ט׳. ופי׳ ברבות ס״פ וישב כ״פ פ״ח שיהיו כולם אגודה אחת וי״ת כתף חד וכן בבהכ״נ עובדים את ה׳ כל הנקבצים שם כולם אגודה א׳.

ד) עוי״ל שכם א׳ ע״ד השכם והערב. השכם לשון קדימה שממשיכי׳ מבחי׳ קדמות השכל כו׳ ע״ד בשעה שהקדימו ישראל נעשה. והתורה נק׳ משל הקדמוני. גם ע״ד וכדה על שכמה כ״ד כמרין דאורייתא. וביששכר ויט שכמו לסבול כו׳. ועוד כי הנה חי׳ ברכות דשמ״ע כנגד ח״י תוליות השדרה שהם באחור ובתפין הנק׳ שכם כו׳.

ה) ויש להעיר מפסוק ובין כתיפיו שכן בפ׳ הברכה ל״ג י״ב. וע״ין מזה פ״ק דיומא די״ב ע״ב דקאי על היכל וקדה״ק שהיה בחלקו של בנימין, ועוד כי התפלה היא המשכת הדעת וידעת היום דע את אלקי אביך, והדעת מתחלק לב׳ מוחין חו״ג. כמ״ש מזה בביאור ע״פ זכור דעמלק, והיינו ב׳ כתפין דז״א. גם שרש דעת זה נמשך מב׳ כתפין דא״א. וז״ל המאו״א אות כ׳ סעיף י״ז כתף גימט׳ ת״ק והם ה״ח או ה״ג שמעמדם בכתפות כנודע בבחי׳ הדעת תחתון עכ״ל. וזהו ענין שכם אחד להמשיך הדעת דבין כתפין שהוא המשכת הדעת במדות שזהו עיקר עבודת התפלה. וזהו ע״י קוצי דשערי דא״א המכה בין כתפוי שמחלק הדעת לחו״ג וזהו ע״ד כי עם קשה עורף כו׳. ומבחי׳ אחור יבא לבחי׳ פנים היא התורה באור פניך כו׳ חכמת אדם תאיר פניו. לכן ע״ז הוא המלהמה שהחיצונים אינם רואים בהמשכה זו שהרי

בקליפות אין מוח הדעת כלל, ועמ"ש בד"ה ואלה המשפטים בענין המשכת הדעת ולכן ע"ז נאמר שכם אחד אשר לקחתי בחרבי ובקשתי ובפי' וכדה על שכמה נת' במ"א משום שעכשיו אין גילוי פנימיות התורה וכמ"ש וראית את אחורי ע"כ נק' על שכמה כו'.

ו) **במכלול** ערך שכם ויש שכמו מה שעל הכתף שהוא כנגד הצואר יקרא שכם כמ"ש כתפי משכמו תפול איוב ל"א כ"ב, עו"ש שכם אחד חלק אחד. והנה הצואר דרך בו עובר ההמשכה משכל למדות א"כ שכם הוא מה שנמשך ומתפשט מהשכל למדות כו', והנה שכם אחד לשון חלק זהו ענין חלק ה' עמו. וכמ"ש ברבות ע"פ ואנכי איש חלק כד"א כי חלק ה' עמו ברבות תולדות פס"ה וכתיב חלקי הוי', ועיין מענין חלק במא"א ח' ל"ג. וזהו שכם א' החלק של הוי' אחד.

ז) **אדמו"ר** נ"ע פי' שכם הוא כתפין ואחוריים, וצריך להפך מבחי' שכם לבחי' אחד. האמורי זה יצה"ר סימן לשטות מילין, בחרבי ע"ד רוממות אל בגרונם זה הוא בחי' חרב פיפיות, ובקשתי לשון קשת ולשון בקשה שאין מבקשים א"כ חסר, והיינו ע"י משיכת היתר לאחוריו דהיינו ע"ד ותתצב אחותו מרחוק, בחינת מרחוק ה' נראה לי, וזהו בחי' בעלי תשובה דמשכין ליה בחילא יתיר, וא"כ בחרבי הם צדיקים.

הגהות* על ד"ה יהודה אתה

הנה בענין יהודה אתה עיין ח"א דרל"ז א' יהו דא רשימו דשמא עילאה, ובמה אשתלים בדלית והיינו ה' בתראה דשמא קדישא כו', וענין הדלת מורה על מסכנותא דהיינו כיהרא דלית לה נהורא מגרמה כלום ולכן הקדים שם דרל"ו סע"ב מענין עשה ירח כו' אמנם אח"כ כשנעשה ה' היינו ע"ד כד נפקא ממסכנותא וכמו שנז' ענין זה דרמ"ט ע"ב. ועיין עוד בסבא דמשפטים דק"ג סע"ב ק"ד א' שהאריך שם בענין יהודה אתה, ע"ד כי אתה אבינו הנז' ר"פ ויגש. והנראה כי אתה הוא לשון זכר כי לשון נקבה הוא את בלא ה' וכמ"ש בפ' ואתחנן ה' כ"ד ואת תדבר אלינו כו' וכ"ה במשנה רפ"ד דנזיר. ואת ואתה כו'. וא"כ כשהמל' נק' אתה בלשון זכר היינו אחר היחוד שקבלה טפת דכורא כו' ע"ד למען תזכרו שתהיו זכרים. וש"ש כיון דאמרי אתה שולטנו ורברבו אית לה וכס"א אתכפיא כו', ובדף ק"ג סע"ב שהדלת היינו כשהיתה אב"א בסוד ד"ו פרצופין ואחר הנסירה נק' ה', ובזה יובן מה שהדלת הוא עניות כי כשהי' כותל א' לשניהן זהו שההשפעה נמשך בצמצום מאד כו' כמ"ש במ"א ע"פ אני ישנה כו' ועיין בהרמ"ז ר"פ ויקרא

* הגהות: לתו"א מג, א.

דיהודה הוא כתר שבמל' כו' וכתר הוא ל' שתיקה כתר לי זעיר היינו ביטול יונת אלם אם לא שויתי ודוממתי. והנה מש"ר והוא בחי' הֲודיה שבכנ"י מודים אנחנו לך, עיין מענין הודי' בד"ה לבסומי בפוריא גבי איש יהודי כו' ושמו מרדכי שהוא יסוד אבא כח מ"ה כו' וכן נתבאר בסידור ע"פ מזמור לתודה שהוא ענין יחוד או"א היינו שהבינה נק' יש והחכ' נק' אין והיחוד הוא שהיש נכלל בבחי' אין וביטול כו', וזהו ענין ארבעה צריכים להודות כו' מחמת הנס שהוא הגילוי מבחי' שלמעלה מההשגה והטבע כו', וי"ל ארבעה נגד ד' דיהודה ד' גליות, ועמ"ש בד"ה אלה פקודי שכמ"כ מצות ל"ת מעוררים יחוד או"א לפי שהם בחי' ביטול וכמ"ש בד"ה שימני כחותם שזהו ענין חותם שוקע שמלמטה שמעולה מחותם בולט והוא הממשיך חותם בולט שמלמעלה וז"ש תמר ליהודה חותמך ופתילך כו' וארז"ל ברבות פ' וישב חותמך כמד"א שימני כחותם ומטך זה מלך המשיח כו' שע"י החותם שוקע שמלמטה נמשך גילוי חותם בולט כו'.

יש לבאר כי ראובן שמעון ולוי ג' קוין ועי"ז ממשיכים מבחי' אדם שעל הכסא שהוא ג' קוין חח"ן קו ימין, וזהו ראו חכמה בן חסד, ולוי ע"ד ג' נקודות סגול אמר בד"ה גאוו לחיך, אבל יהודה היכל קדה"ק זהו להמשיך מבחי' כי לא אדם הוא דוד רמה קרני, ובאג"ה סי' כ"ח שזהו ההפרש בין קרבנות ובין פרה אדומה, וזהו ע"ד הנזכר בד"ה וארא אל אברהם כו' חג"ת באל שדי בינה ברכת שדים אכן ושמי הוי' יחיד למעלה מבחי' אחד לא נודעתי להם ע"י אהוי"ר כ"א ע"י ביטול מ"ה תורה יהודה דבור כו', לפ"ז ענין בעניי וענין שנואה אנכי יש לפרש על זמן הגלות שזהו שנואה, נתנה עלי בקולה ע"כ שנאתיה, והיינו בגלותא סליק קב"ה שהוא ז"א הנק' איש לעילא כו', ועמ"ש מזה ע"פ כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה ה' אחת זהו רחל וה' אחת לאה כו', אך ע"י כי ראה ה' המאציל העליון בעניי עי"ז יאהבני אישי ויומשך מבחי' דסליק לעילא בבחי' אחד וארא אל אברהם ראו בן כו' וכ"ז ע"ד סמיכת גאולה לתפלה, אכן הגאולה גואל ישראל בתפלה זהו ע"י יהודה הודיי' ע"י גלוי ע"י יחיד הוד דעתיק הוד והדר תשוה עליו, יהודה אתה כאן שם אגל"א כו' וע' סד"ה ויגש אליו יהודה (בעמוד שאחר זה.) °

והנה מש"ר* וענין הפעם אודה היינו אחר לידה והתגלות בחי' ראובן שמעון ולוי כו', עיין ח"א קנ"ד סע"ב קנ"ה א' קנ"ו א' קנ"ה ב' קפ"ו א' גבי ותעמוד מלדת, רל"ז א'. ח"ב ק"ג סע"ב ק"ד א'). הנה יהודה נקרא ע"ש הפעם אודה והוא בחי' הודי' שבכללות נש"י מודים אנחנו לך ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים, אלא שלמטה לפי שהוא תחת הזמן נק' הפעם אודה שלא כל העתים שוות, אבל למעלה במקור חוצב נשמותיהם הוא למעלה מן הזמן ושם נק' יהודה כי היו"ד מורה על ההוה כמו ככה יעשה איוב, ויהי' פי' המלה כמו יודה בתוס' ה' יהודה ((ובנחמי' י"א) נכתב יהודה בסגול תחת הדלת), וענין הפעם אודה היינו אחר לידה והתגלות בחי' ראובן

והנה מש"ר: בתו"א מה, א שו"ה: אודה היינו.

שמעון ולוי שהם הם הגורמים לבחי' הודיה זו, וזהו יודוך אחיך. וביאור ענין זה הנה ראובן הוא ע"ש ראו בן בחי' ראיה, ובחי' ראיה זו היא הגורמת המשכת בחי' האהבה (ב נ"ב, הנה פי' ראו בן היינו אהבה הנמשכת מבחי' ראיה שהוא חכמה וכמ"ש הרמ"ז ר"פ ויקרא כי ראובן שמעון ולוי הם חג"ת כשמקבלים הארת חב"ד וגם מוכנים להיות חב"ד בגדלות. עכ"ל א"כ ראובן הוא חסד ואהבה הנמשך מן החכ' שהיא ראי' וע' בד"ה שמאלו תחת לראשי שכתב שאהבה זו הבאה מבחי' ראי' אין ערוך אליה ולא נמצא דוגמתה כלל בענינים גשמיים כו' החכם עיניו בראשו כו', ועמ"ש בד"ה בהעלותך את הנרות בענין אהרן אותיות נראה כמ"ש עין בעין נראה ולכן הוא הממשיך בחי' אהבה רבה כו' ועמ"ש סד"ה לבבתיני כו' באחד מעיניך כו' באחד כתיב באחת קרי, שהוא ההסתכלות או ביחו"ע או ביחו"ת כו', ואפשר שראיה דראובן הוא בחי' באחת וראיה דאהרן בחי' באחד כו', כי כן השבטים הם בעלמא דנוק' כו', וזהו וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה עיין מזה ח"א קנ"ו א' ב' ע"פ מה רבו מעשיך כו' ופי' שבחי' ראיה זו אינה בשעת תפלה בלבד כ"א גם בכל היום כולו להתבונן על פלאות ה' ע"ד מה רבו מעשיך כו' ועיין במק"מ שם מענין הדודאים ודרמ"ג א', וגם פי' בימי קציר חטים היינו חג השבועות מ"ת כי המשכת בחי' ראיה זהו ע"י התורה דאורייתא מחכמה נפקת כו', וע' מענין ראובן ח"א קנ"ד ב' ח"ב ק"ד א' ומש"ר פני אריה כו' דגל מחנה ראובן כו' כן נת' ח"ג קי"ח ב'.) ומש"ר כי ענין ראיה כו' כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם בהושע סי' ט' י' ובבראשית רבה פ"א ארז"ל שהאבות עלו במחשבה וקדמו לבריית העולם כו' שנאמר כבכורה כו' וע"ש פכ"ט על רישי' דקרא הנ"ל כענבים במדבר מצאתי כו', במדבר רבה פ"ב מציאה גדולה מצא הקב"ה את ישראל שנאמר כענבים במדבר, ועיין עוד בבראשית רבה ר"פ מ"ו ופנ"ג.) ומש"ר וזהו כי ראה כו' יאהבני אישי עמ"ש בד"ה יונתי בחגוי כו' הראיני את מראיך ושם נת' מראיך על מעשה המצות אך עוי"ל מראיך היינו כמש"ל בד"ה אם לא תדעי בענין ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ שהוא בחי' רעותא דליבא כו' אך לאה שאמרה כי ראה כו' אהבני, היינו שהאהבה יומשך מלמעלה ע"י הבנים שהם תומ"צ א"נ ע"י בעניי הוא בחי' תשובה כו' כמ"ש לקמן וע"י כ"ז יומשך מלמעלה בחי' ראי' כמש"ש. ומש"ר מבחי' ידיעה לבחי' ראי', עמ"ש בד"ה ואלה המשפטים. ומש"ר בענין לאסתכלא ביקרא כו' יחיד כו' היינו כי שרש ההסתכלות שגם ז"א מסתכל בא"א ועי"ז נמשך לו אורות, והנה ז"א נק' אחד אבל א"א נק' יחיד וזהו ג"כ פי' ביקרא דמלכא, מלכא היינו ז"א בחי' אחד כמארז"ל שתמליכהו בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם, אכן יקרא דמלכא היינו מה שנמשך מא"א לז"א בעטרה שעטרה לו אמו כנז' ח"ב קל"ד א' ע"פ צאינה וראינה ועטרה זו באה מא"א, ולכן נק' ג"כ יקר כי יקר גימט' י"ש שהוא כמו שלמעלה היש אמיתי וכולא קמיה כלא חשיב. ומש"ר והנה כתיב בכל לבבך כו' עד וזהו כי ראה ה' בעניי פי' שע"י עניי ומרודי כו', הנה עד"ז נאמר שמות ג' ז' ראה ראיתי את עני עמי כו' וכי ראה את עניים שם ד' ל"א וכתיב מ"ב י"ד כ"ו כי ראה ה' את עני ישראל, וכתיב

נחמי' ט' ט' ותרא את עני אבותינו כו', ועיין באדרא קל"ז א' פי' ענין ראה ראיתי, והיינו כי יש ב' בחי' בעינים דז"א חו"ג והנה ע"י בחי' עניי ומרירות הנפש גורם התמתקות הגבורות ואזי מביט עליהם בשני עיניו לטוב כו' וכן פי' הרמ"ז פ' פקודי דרכ"ה ע"ב שלצדיקים יש זכות ליהנות משני עינים ימין ושמאל שהגבורות נמתקות, א"נ כדכתי' כאישון עינו שעיקר הראי' מתגלה בשחור שבעין והוא ענין בירור שם ב"ן שע"י התשו' והיינו כי ראה ה' בעניי דוקא, א"נ ע"ד שנת' במ"א ע"פ לעשות הישר בעיני ה' שי"ל ג"כ שזהו נמשך ע"י כי ראה ה' בעניי כו'. ומש"ר בענין פי' יאהבני אישי, תקראי לי אישי כו' שהוא הוא יהי' אישי אש שלי ממש, יש לבאר ע"ד משנ"ת בד"ה והי' מספר בנ"י בענין ד' בחי' רוח אש מים עפר שעכשיו המים הם למעלה במדרגה מבחי' ארץ ועפר ולכן ארץ לא שבעה מים, וכמ"כ מעלת הרוח גבוה מבחי' האש, כי האש הוא רצוא והרוח הוא לאדבקא רוחא ברוחא ע"י עסק התורה, אכן כ"ז עכשיו אבל לע"ל תהא מעלת אתעדל"ת גבוה מצד עצמה שלא תצטרך לאתעדל"ע מים ורוח, כי בחי' ארץ רצוא וצמאון שמיסוד האש שלמטה תהא עולה למעלה מעלה ונכללת בא"ס ב"ה מאליה ומעצמה והיינו שלע"ל יהי' עליית ב"ן בס"ג שלמעלה ממ"ה כו' וזהו האש שלמעלה מבחי' רוח, וזהו ענין הנז' כאן שהוא הוא יהי' אישי אש שלי ממש, כי עכשיו בחי' אש שלי דב"ן נק' אשה אש ה' וצריך בירור ע"י מ"ד דמ"ה אבל לע"ל שתתעלה בבחי' ס"ג וכמ"ש בד"ה רני ושמחי בת כו' א"כ הוא הוא יהי' אישי אש שלי ממש, והיינו שבחי' אש שלמטה יהי' ממש כמו אש שלמעלה, ועמ"ש בד"ה אתם נצבים בפי' כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא ועמ"ש סד"ה כי תצא, וכך יהי' אש שלי ממש, ולא כמו שעכשיו נאמר לא באש הוי' אלא ואחרי האש קול דממה דקה כו'. והנה מבואר שם בד"ה והי' מספר הנ"ל שבחי' עלי' זו נמשך ע"י התשובה כמארז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלין שהתשובה היא מבחי' יסוד האש והצמאון כו' וז"ש כאן שע"י בחי' בעניי שזהו ענין התשובה יומשך להיות כי יאהבני אישי כו'. ועוד יובן בחי' זו שהוא הוא יהי' אישי אש שלי ממש ע"ד המבואר במ"א ע"פ והקרבתם עולה אשה ע"ש. והנה בגמ' פ"ז דכתובות דע"א סע"ב ארז"ל בפי' תקראי אישי כו' ככלה בבית חמיה ולא ככלה בית אביה ופרש"י אישי לשון אישות ונישואין והיינו ככלה בית חמיה שכבר נשאת וגס לבה בבעלה ואינה בושה הימנו, אבל בעל לשון אדנות בעלמא הוא כמו ובעל השור נקי, והיינו ככלה בבית אביה דאכתי ארוסה היא ואין לו בה אישות, כ"כ בשט"מ שם בשם רש"י במ"ק, ועיין ברבות נשא ס"פ טי"ת, וההפרש בין נשואין לאירוסין נת' בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה, וברש"י בעו"א בהושע סי' ב' פי' בע"א, וי"ל עוד דהנה ודאי מצינו ג"כ לשון בעל על נשואין ובעילה וכמ"ש כי בועליך עושיך ה' צבאות שמו בישעי' נ"ד ה', וכתיב אשת חיל עטרת בעלה במשלי י"ב ד', וכתיב נודע בשערים בעלה שם ל"א כ"ג, ועיין מענין כי בועליך ח"ג רע"ז א', ומענין אחע"ב בפ' תזריע מ"ב ב' ומענין נודע בשערים ח"א ק"ג סע"א וב', אלא ההפרש י"ל עפמ"ש הרמ"ז פ' פקודי דר"ד ע"ב בפי' אור הגנוז לצדיקים לע"ל דכתי' אור זרוע לצדיק, שבזמן העוה"ז

השפע הבא מלמעלה מתלבש בבחינות שונות כמבואר ביחוד שדי דהיינו אור מים רקיע אבל בעוה"ב יהי' אור גמור בלי התלבשות וזהו אור זרוע בלי שום התעבות עכ"ל, וענין אור מים רקיע נת' בסידור ע"פ הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו, ועמ"ש בדרוש קא מיפלגי במתיבתא דרקיע אם בהרת קדמה כו' בענין רקיע כעין הקרח שהוא צמצום והתעבות השפע ועמ"ש מזה ע"פ ביום השמיני שלח כו' ועיין בפ' תרומה דקס"ז סע"א ובמק"מ שם, והנה בעל נק' ע"ש השפעת הטפה בבחי' מים רקיע, וכנז' בגמ' בענין שדה השלחין ושדה הבעל, דאיתא בירושלמי הובא בחידושי הריטב"א רפ"ק דמ"ק דמקרי שדה הבעל ע"ש שמסתפק במי גשמים כמה דאמרינן מטרא בעלא דארעא כו', אכן פי' אישי ל' אש היינו שלעתיד יהי' השפע בבחי' אור מה שלמעלה מבחי' מים וכ"ש מבחי' רקיע, והנה ענין אש הוא בבחי' הסתלקות וזהו ענין הללו אל בקדשו בחי' אל עליון וכדי שיהי' בבחי' מים יורדים מגבוה לנמוך הפך בחי' האש זהו ע"י כמה צמצומים כמשנ"ת בד"ה אתם נצבים, ולכן בבחי' מים יש ג"כ לעומת זה בחי' מים עכורים וכנז' פ' תרומה שם, אבל לעתיד שיומשך הגלוי מבחי' אש שהוא עכשיו בבחי' הסתלקות משם יומשך הגלוי וזהו ענין שהגלוי יהי' רק בבחי' אור לבד ולא בבחי' מים רקיע כו' וזהו ענין תקראי אישי, ואפשר אש הוא מקור האור כו', ויובן זה עוד ע"פ ענין יוהכ"פ שנק' בהי' עלמא דאתי שאין בו אכילה כו' ואסור בתשמיש ופי' בפע"ח לפי שאין אז זווג לזו"נ כ"א לאו"א והרמ"ק פי' בספר עבודת יוהכ"פ לפי שביום זה אין היחוד למעלה בכלים דת"ת ומל' כ"א בשרשם ונשמתם כו' והזווג ברוחניות כו', והיינו ע"ד ההפרש בין מים ובין אור, וזהו כי עמך מקור חיים באורך נראה אור, נראה אור ממש מה שלמעלה מבחי' מים כו' והיינו ע"י כי עמך הסליחה שביוהכ"פ ועיין בפי' הרמ"ז פ' ואתחנן דר"ס ע"ב בענין הטעם שמשה הי' פרוש מן האשה כו', ועמ"ש סד"ה כי עמך מק"ח בפי' באורך נראה אור ועיין בשער היחודים פ"ח ביחוד ה' דבחי' אור זהו ענין אור שבעת הימים, והוא ענין ג"ר דע"י ולעתיד כתיב שבעתים כאור שבעת הימים והיינו שיתרבה ויתגדל בחי' האור יותר מבחי' אור שבעת הימים וזהו באורך ממש נראה אור, וע"ז נאמר תקראי אישי כו', ועיין מענין אור מים רקיע בע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ה' אור הוא בחי' גבוה מאד רוחניות הספירות שאין בה שום התלבשות והתעבות כלל והוא שם ע"ב כו' ומים מבחי' ס"ג כו'. ומכ"ז יובן ענין כי ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני אישי, דהנה כתיב המעט קחתך את אישי, כמבואר הענין פ' ויצא דקנ"ו ע"ב בס"ת גבי קרא לה בשמיה שלמעלה גם ממדרגת שקראה אמי כו' ועמ"ש סד"ה רני ושמחי בת כי הנני בא כו' וכ"ז נמשך ע"י ורחל היתה יפ"ת ויפת מראה, שהוא בחי' בכל מאדך ג"כ בבחי' אור והארת פנים שלמעלה מבחי' מים כי מים הוא אהבה שבקרירות משא"כ בחי' אור ואש וכנז' בד"ה ושבתה הארץ, כי הנה גם בהעלאת מ"ן דכנס"י יש בחי' אור מים רקיע כו' כמש"ש בע"ח דרוש ו' ובחי' יפת מראה קלסתר הפנים נק' אור ע"ד באור פני כו' וזהו ענין בכל מאדך, ועמ"ש מענין זה ג"כ בהג"ה ע"פ ביום השמיני שלח, וע"כ אמרה לאה כי ע"י בחי' בעניי מרירות

הנפש הרי במקום שבעלי תשובה עומדים כו' ועי"ז ג"כ יאהבני בבחי' אישי תקראי לי אישי, וזהו ג"כ ענין ראובן אור בן כנז' בסבא דמשפטים והיינו ע"ד כברא דרחים לאו"א יתיר מגרמי' ונפשיה שזהו בחי' אור ב"ן כו' ועי"ז יאהבני אישי וכנ"ל, וע' ח"א קל"ג סע"א ע"פ ויביאה יצחק כו' ויאהבה כו' אתערותא דרחימו כו' וגת' במ"א.

קיצור. יהודה, הד' כשהיא אב"א ה' פב"פ, אתה לשון דכר, וההודיי' מודים אנחנו לך לדיעה העליונה שלמעלה היש ולמטה אין, חותמך חותם שוקע שמלמטה הודיי' וביטול הנ"ל, ובתחלה צ"ל בחי' ראו בן ראיה ועד"ז אהרן אותיות נראה, באחד מעיניך באחת כו', בעניי מרירות ראי' שמבחי' גבורה ועי"ז נמשך מלמעלה ג"כ הבטה בב' עינים כו', וענין אישי, שאש דכנס"י יהי' ממש מבחי' אישי אש שלמעלה, א"נ כי בעלי ע"ש שהטפה נמשכת ע"י מים רקיע שהוא לבוש לגבי אור אבל לעתיד גלוי אור ממש שאינו מתעבה כלל ע' בע"ח שער מ"ן ומ"ד ביחוד שדי, וזהו באורך נראה אור וזהו תקראי אישי, ומעין זה בחי' יוהכ"פ, והנה רחל היתה יפ"ת ויפ"מ רעו"ד ג"כ בחי' אור, כי גם בהמ"ן יש אור מים כו' ולכן קחתך את אישי, ולאה ע"י בעניי בחי' תשובה הנה במקום שבע"ת כו').

והנה זהו ענין ראובן שהוא ענין בחי' פ' ראשונה שבק"ש שהוא בחי' רצוא, ופ' שני' שבק"ש היא בחי' שמעון והי' אם שמוע תשמעו שהיא בחי' שוב (ג נ"ב. הנה ראובן פני ארי' וא"כ שמעון פני שור. ואריה בחי' רצוא ושור בחי' שוב ע"ד כשור לעול כו' ועמ"ש מזה בהגהות על ביאור דמים רבים שבפ' נח. ומש"ר אבל שמיעה היא מרחוק והיא הגורמת בחי' יראה וכמ"ש ה' שמעתי שמעך יראתי, הנה פסוק זה הובא באדרא דקכ"ח א' ודקל"ח ב' דכתי' כי אזן מלין תבחן וכתי' ובוחן לבות וכליות כו' כמה דאודנא דא אבחין בין טב לביש כך כולא דבז"א אית כו' רחמי ודינא, והאי אודנא כליל במוחא כו' ת"ח כתיב ה' שמעתי שמעך יראתי כו' תמן יאות הוא לדחלא ולאתבר קמיה, האי בז"א אתמר עכ"ל. ועיין מזה באדר"ז דרצ"ד סע"א וע"ב, ובפי' האדרא איתא בגמרא אמרו חרשו נותן לו דמי כולו כי האוזן הוא עיקר האדם ומז"א נלמד דאמרינן באדר"ז דרצ"ד ב' בהאי נוקבא דאודנין תליין נוקבין אחרינין נוקבין דעיינין נוקבא דפומא נוקבא דחוטמא כו', שהכל תלוי בהתעוררות התחתונים כאשר יעלה קול מתחתונים כי יצעקו בכל לבבם אל ה' ושועתם לפניו תבוא באזניו ועולה הקול ההוא עד שם אם טוב הוא לנקבי העינים ויורדים משם ב' דמעות כו' ומרחם על ישראל כו' ע"ש, ועוד כ' שם שמוח מבינה מגלה האוזן כי אזן הוא ס"ג הרי בינה ס"ג באזן, אבל עין ראי' היא מבחי' חכמה שם ע"ב, וכן איתא בע"ח שער אח"פ פ"א כי הראיה הוא י' שמיעה ה' ריחא ו' דבור ה' שהם חו"ב תו"מ וכ"כ בר"ח רפ"ח משער הקדושה, ומבואר במ"א דשרש חו"ב הם מגולגלתא ומו"ס שהם ג"כ ע"ב וס"ג כמ"ש הרמ"ז פ' שופטים בדף ער"ה ע"א ובביאור האדר"ז להאריז"ל, והנה בגלגלתא מלובש חסד דעתיק וזהו ענין רצון העליון רחמים פשוטים ורב חסד כי חפץ חסד הוא כי רצון הפי' שהוא מרצה והוא תמיד

ברצון והארת פנים וכמ"ש רצית ה' ארצך וכתיב ואור פניך כי רציתם, וע' בשל"ה שער האותיות אות ריש, אכן מו"ס שבו מלובש גבורה שם שורש ומקור לבחי' דין קצת מה שהוא נגד החכמה כו', וע"כ הבקשה יהי רצון כו' כמ"ש במ"א, ולכן גם בחו"ב דאצי' מאחר שהחכמה דאצי' שרשה מגלגלתא לכן נק' אבינו אב הרחמן וזהו ענין הראיה שגורמת הקירוב והחיבה כי באור פני מלך חיים, אכן השמיעה שהיא מבינה ששרשה מקו השמאל שמלבשת לגבורה דא"א וגם שרשה ממו"ס שמגבורה דע"י ע"כ אזן מלין תבחן לטב ולביש ח"ו, ולכן אמר הנביא שמעתי שמעך יראתי שמבחי' שמעך שהוא אוזן נמשך היראה תמן יאות הוא לדחלא כו' ועמ"ש ע"פ ארדה נא ואראה מענין זה דראיה ושמיעה, דבחי' ראי' הוא חסד יותר משמיעה ולכן ארדה נא ואראה בבחי' ראי' הכצעקתה שמבחי' שמיעה כו', ועיין עוד מענין שמעתי שמעך יראתי בראשית ד"ז ע"ב בשלח מ"ה א' ובהרמ"ז שם ושם, וז"ש כאן כי היראה היא באה מחמת הריחוק הנמשך מבחי' שמאל דוחה כו' היינו קו השמאל בינה גבורה כו', ועיין בילקוט בחבקוק ע"פ שמעתי שמעך כו', וכן איתא בז"ג ח"א מ"ד א' אנשי חיל עיינין יראי אלקים אודנין הה"ד ה' שמעתי שמעך יראתי, אנשי אמת חוטמא, שונאי בצע פומא כו', ובלק"ת בחבקוק הביאו הרמ"ז בפ' בשלח שם, ותוכן הענין כי הנה ר"ת ה' שמעתי שמעך יראתי הוא י"ש ש"י, והיינו כי בכתר יש תר"ך עמודי אור כמנין כתר, ונותן י"ש לאבא וי"ש לאימא כי הלא או"א שניהן שוין בא"א, אמנם מבינה נחלקים אותן הש"י וניתנים לחג"ת כנז' בזהר תרומה דקס"ו ב', ולכן יש הראשונים הניתנים לאבא נרמזים ביושר בר"ת ה' שמעתי, והאחרונים שמעך יראתי בהפך כי הם מקום אחיזת החיצונים וזהו שמעך יראתי עכ"ל. וגם זה יובן ע"ד שנת' לעיל, כי הנה ענין פי' ב' פעמים יש אורות שבכתר פי' רבינו ז"ל בד"ה והיה אור הלבנה, כי הכתר שבכל ספירה נחשב הוא לבדו נגד כל הט"ס שבהספירה ע"ד קרני החיות כנגד כולן, וכן גם בכתר עצמו שכלול מע"ס הנה הט"ס שבו מחכמה עד המל' שבו נחשבים למחצה, והכתר שבכתר הוא לבדו כנגד כולן, וא"כ בחי' יש אורות הנמשכי' לבינה הם מתחילים מחכ' שבכתר אבל יש אורות הנמשכים לאבא הם מכתר שבכתר, ומבואר בהרמ"ז אמור דפ"ח שכתר אריך הוא נחשב מעולם הא"ס והתחלת האצי' הוא מחכמה שבכתר, וע"כ מזה מובן מ"ש בלק"ת דמבחי' שמעך יראתי, היינו מבחי' יש הנמשך מבינה ומטעם הנ"ל שמשם שרש הדין כו' וע"כ מתחלקים ש"י אורות אלו אח"כ לחג"ת דאצילות וכנ"ל, ולפ"ז מובן ג"כ מש"כ שיראה זו היינו להיות בחי' שוב שע"י קיום המצות עושים כלים לתר"ך אורות דכתר כי תרי"ג מצות דאורייתא עם ז' מצות דרבנן גימ' תר"ך, א"כ ע"י קיום המצות נמשך

בשולי הכת"י: דגוכין אלין

ע' זהר ויחי רל"ו ע"ב ע"פ שמע ה' קול יהודה היינו התכללות שמעון ביהודה, וי"ל ע"ד גבולי אלכסון וא"כ בתפלה הנק' יהודה נכלל מבחי' שמעון בחי' כי שמע ה' כי שנואה אנכי כו', ועמ"ש על הזהר בהר ק"ח ב' שמיעה בהאי אתר תליא, ומ"ש בענין אזן ששמעה על הר סיני.

ג"כ גילוי י"ש אורות העליונים הניתנים לאבא והם מגינים על יש התחתונים ולהאיר לכתר רחל וזהו יראתי גימ' כתר עם הכולל דהיינו ב"פ יש עם הכולל שהוא הכח המיחדם כ"כ הרמ"ז בפ' בשלח, ונלע"ד דהכח המיחדם זהו האלף דיראתי, שהוא בחי' פלא, כי בפ' בראשית דכ"ו ע"ב גבי אבני ישיש כו' ואינון רמיזין באות אלף כו' ע"ש והנה אבני שיש נז' במ"א שהם ב' בחי' ש"י אורות דכתר, והרי אומר שהם נרמזים באות א', א"כ הוא מקור תר"ך אורות הנ"ל ולכן הוא הכח המיחדם, כי א' הוא בחי' אנכי מי שאנכי כו' וי"ל שהוא בחי' רדל"א וכנז' במ"א ע"פ ביום השמע"צ שגלגלתא ומו"ס הן שרש בחי' סובב וממלא, ומי המחבר ב' הבחי' אלו היינו בחי' עתיק כו' והוא שרש התורה שהיא מקור התרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן, וזהו כל העוסק בתורה משים שלום בפמליא שלמעלה היינו התחברות סובב וממלא שהם ב' בחי' יש אורות הנ"ל שזהו נמשך ע"י עסק התורה וזהו ג"כ גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, גם י"ל ב"פ יש הנ"ל הם שרש הב' דיעות הא' שלמעלה היש ולמטה אין וזהו שרש הגלוי שבחכמה עילאה הב' יש מאין שלמטה היש ולמעלה אין וזהו מבחי' בינה וכתי' כי אל דעות שהוא בחי' הכולל ב' הדיעות ומיחדם יחוד או"א שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה כו', גם י"ל בחי' יש זהו בחי' אנכי כי אני בחי' אין מאין ליש אבל אנכי בחי' הגבהה שלמעלה מבחי' אין, והיינו למעלה מבחי' אין המהוה היש כ"א זהו בחי' יש אמיתי, ולפ"ז ב"פ יש זהו כענין מ"ש אנכי אנכי הוא מוחה כו' שהם ב' המדריגות שבכתר. ומש"ר וזהו ענין פ' שניה שבק"ש שהוא בחי' יראה כו', כן נתבאר בפ' ואתחנן דרס"ב ע"ב, וזהו ענין אל תקרי בניך אלא בוניך פי' בניך הוא בחי' ראו ב"ן פ' ראשונה דק"ש והוא בחי' רצוא אך אין די ברצוא לבד כ"א צ"ל אח"כ שוב וזהו ענין בוניך, כי מבחי' החסד לבד יכול להיות יניקת החיצונים וצ"ל גבורה וחותם שלא ינקו כו' והיינו ע"י קבלת עול בבחי' שוב כו' וכמשנ"ת בד"ה וכל בניך למודי כו'.

קיצור. שמעון שמעך יראתי כנז' באדרא קל"ח ב' שמבחי' אודנין נמשך היראה כי אוזן מלין תבחן, והיינו כי היא בינה ששרשה מקו השמאל דא"א משא"כ חכמה שרשה מגלגלתא רצה"ע, ובלק"ת שנרמז כאן ב"פ יש אורות דא"א, ומבחי' יש דבינה נמשך היראה והיינו בחי' שוב בקיום תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן שעי"ז ממשיך גם יש אורות העליונים, וענין האלף דיראתי וענין א"ת בניך אלא בוניך).

כי ראיה היא מקרוב והיינו בחי' אהבה שמחמת הקירוב, אבל שמיעה היא מרחוק והיא הגורמת בחי' יראה וכמ"ש ה' שמעתי שמעך יראתי, כי היראה היא באה מחמת בחי' הריחוק הנמשך מבחי' שמאל דוחה, כי לפי שהוא דוחה ומשפיל עצמו לומר לנפשו מי הוא אשר ערב לבו לגשת כו' אזי תפול עליו יראה ופחד בלבו וכמ"ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק שבשביל וינועו שנפל עליהם אימה ופחד ולפיכך ויעמדו מרחוק בבחי' שמיעה וכענין אם רץ לבך שוב לאחד, וזהו ענין פ' שניה שבק"ש שהוא בחי' יראה כמ"ש השמרו לכם פן יפתה כו', וז"ש כי שמע ה' כי שנואה אנכי וכענין נבזה בעיניו נמאס דהיינו שעל ידי אתערותא דלתתא

מה שנחשב בעיניו לשנואה על ידי שמאל דוחה נמשך להיות אתערותא דלעילא כי שמע ה׳ בחי׳ שמיעה מרחוק כדי להמשיך בחי׳ יראה מלמעלה (ובזה יובן ענין שמע והא״ש שהן חו״ג והשמות מ״ב וע״ב, אלא שהוא התכללות כי שמע חסד אהבה ראובן וכלול ג״כ מגבורה בחי׳ ראה בעניי הנ״ל וכן והא״ש יראה כלול מאהבה) (עיין ביאור זה ע״פ אלה מסעי וע״פ ויחי). והנה אחר ק״ש אומרים אמת ויציב כו׳ ונחמד ונעים ונורא וכו׳ הדבר הזה עלינו והיינו בחי׳ לוי ילוה אישי אלי. (ד ג״ב, הנה מאהבת עולם עד אחר ק״ש הוא היכל האהבה, ואמת ויציב הוא היכל הרצון שלמעלה מהיכל האהבה וכמבואר בזהר בפ׳ פקודי דר״ס סע״ב, ועמ״ש מענין היכל האהבה ע״פ במדבר סיני באהל מועד כו׳, ובמ״א נת׳ דאמת ויציב הוא בחי׳ מזבח הפנימי שבו מקטירים הקטרת לשון התקשרות וזהו בחי׳ אמת ויציב שזהו ענין לוי כו׳, והנה מבואר בפע״ח סוף שער הק״ש פכ״ז וז״ל והנה עד היכל אהבה שהוא יחוד ק״ש הוא סוד חיבוק, והיכל הרצון שהוא אמת ויציב הוא סוד הנישוק וכבר ידעת כי אין נישוק אלא סוד התדבקות רוחא ברוחא וא״א לעשות זה הנישוק אלא עד שירד ז״א דאצי׳ אל היכל הרצון וגם הוא אינו יכול לירד עד שיתוסף בו כח מן רוח דאו״א לכן אנו מייחדין בשמע ישראל לאו״א ואז מאירים בו סוד המוחין וגם בה ואז יורד הוא למטה כו׳ ודע שאין הכוונה שירד ז״א בעצמו אמנם הכוונה שתרד הארה ממנו למטה עכ״ל, וע׳ מענין הנשיקין שבהיכל הרצון בפ׳ פקודי דרנ״ט סע״א ובפ׳ בראשית דמ״ד ע״ב ודמ״ה ע״א, ובחי׳ זו בעבודה פי׳ בתניא פמ״ו וז״ל כי הניח הקב״ה את העליונים כו׳ ולא בחר * כ״א בישראל עמו כו׳ לקרבם אליו בקירוב ויחוד אמיתי בהתקשרות הנפש ממש בבחי׳ נשיקין פה לפה לדבר * ה׳ זו הלכה ואתדבקות רוחא ברוחא היא השגת התורה וידיעת רצונו וחכמתו דכולא חד ממש עכ״ל, וענין החיבוק לפמש״כ זהו בחי׳ אהוי״ר הבאים מלמעלה שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני כו׳, וזהו שכתוב כאן ובחי׳ ילוה אישי היינו מה שאומרים באוי״צ הדבר הזה היא התורה כו׳ והיינו כי עסק התורה היא בחי׳ נשיקין ואתדבקות רוחא ברוחא שזהו ענין אמת ויציב היכל הרצון כנ״ל, ובחי׳ ראובן זהו בחי׳ היכל האהבה וימינו תחבקני כנ״ל. אך להבין קצת איך שייך בחי׳ זו ללוי דוקא ומהו ענין הפעם ילוה כו׳, הנה יש להקדים מ״ש בזח״ב די״א סע״ב והוא כפול ג״כ ח״ג דקע״ד א׳ בפי׳ וילך איש מבית לוי אתר דחכמה עילאה וההוא נהר מתחבר כחדא ולא מתפרשין לעלמין כו׳ ההי״ד לויתן זה יצרת לשחק בו, ומבואר בדרוש ברכת הזימון שהענין כי גילוי עתיק בבינה שלהיות גילוי התענוג זהו כשבא בההשגה משא״כ כשהוא נעלם עדיין אך עכ״ז מקור העונג הוא בח״ע שנק׳ עדן אלא שאינו מושג ולכן צ״ל יחוד חו״ב שנמשך בחי׳ עדן ומתגלה בהשגה וזהו ענין לויתן יסוד אבא המאיר ביסוד אימא ועי״ז גילוי התענוג וזהו לשחק בו, וכן איתא בז״ה בראשית דמ״ה וז״ל ואז מקבלת הא״ס מעתיק ע״י יסוד דאבא כו׳, וז״ש אתר דח״ע וההוא נהר מתחברן כחדא כו׳, והוא ג״כ ענין ההמשכה תמיד מאין ליש כי החכמה מאין תמצא והבינה

בחר : בתניא סה, ב נוסף תי׳ : בכולם.
לדבר : שם נוסף : דבר.

נק׳ יש כו׳ וצ״ל ההמשכה מאין ליש תמיד וע״כ הם תרין ריעין דלא מתפרשין כו׳, והנה בחי׳ לויתן היינו נוני ימא שהם בבחי׳ ביטול כמ״ש בדוכתי טובא ומהם בביאור הזהר פ׳ בשלח והיינו ג״כ ביטול היש לאין מלמטה למעלה ועי״ז ממשיך ההמשכה מאין ליש, ומבואר לעיל בשם הע״ח שכדי שירד ז״א להיכל הרצון צריך שיתוסף בו כח מאו״א וזהו ענין וילך איש דא קוב״ה היינו ז״א מבית לוי פי׳ שנמשך בו מוחין מיחוד או״א ועי״ז ויקח את בת לוי היא כנס״י, ולכן ע״י לוי דוקא נמשך להיות הפעם ילוה כו׳ ובחי׳ נשיקין, וזהו ענין אמת ויציב ומזכירים בו קריעת ים סוף גילוי בחי׳ לויתן נוני ימא כנ״ל. ועוי״ל שייכות לוי לבחי׳ נשיקין כי הנה לויתן זהו נוני ימא והמלאכים נק׳ ג״כ נוני ימא שהם נמשכים מבחי׳ זווג נשיקין כמבואר בביאור הזהר פ׳ בלק על המאמר דק״צ ע״ב ומבואר שם שהוא ענין יחוד חב״ד בחב״ד כו׳, אך לפ״ז צ״ע דאיך התורה היא ג״כ כמו בחי׳ נשיקין והרי מה שלא ניתנה התורה למלאכים זהו לפי שהתורה היא כענין השפעת טפת חכמה בבחי׳ זווג גופני ששרשו גבוה יותר מנשיקין וכמשנ״ת בביאור הזהר פ׳ בראשית על המאמר דכ״ז אעשה לו עזר כו׳, וי״ל דבעסק התורה יש ג״כ כמה בחי׳ כמש״ש דעסק המקרא לבד זהו כמו בחי׳ נשיקין כו׳ ועוד דגם בנשיקין עצמו יש כמה מדרגות. ועוי״ל שבתורה יש ב׳ הבחינות דנשיקין ודזווג גופני כו׳. והנה לענין הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים יש להעיר ממ״ש בדרוש ברכת הזימון דדוקא כשהם שלשה אזי ממשיכים מבחי׳ הבריכה הנמשכת מן המעין שהם או״א כו׳ וכמ״כ ממש הוא ענין ילוה שהוא ג״כ יחוד דאו״א כנ״ל, וענין הפעם ילוה כי הגם דאו״א תרין ריעין דלא מתפרשין אבל הכוונה שגם בזו״נ יומשך בחינה זו דהיינו יחוד חב״ד דזו״נ, וזהו וילך איש ז״א מבית לוי מה שמקבל מיחוד או״א ועי״ז ויקח את בת לוי כנס״י. ועוי״ל דהנה ראובן שמעון בחי׳ ראיה ושמיעה כנ״ל והנה אחר ראיה ושמיעה הוא ריח בחי׳ חוטמא שהוא ו׳ כמ״ש בע״ח שער אח״פ דלעיל והנה ו׳ זהו ענין אמת ויציב ט״ו ווין כו׳, וענין בחי׳ זו בעבודת ה׳ היינו כדכתי׳ וירח את ריח בגדיו היינו ריחא דלבושייכו והוא התורה שהיא לבושו הפנימי, והיא הכנה להיחוד כמ״ש בד״ה את שבתותי בענין כל האומר אי אפשי אלא הוא בבגדו והיא בבגדה יוציא כו׳ היינו כשהאדם יש לו לבושי׳ מודומ״ע שאינן לה׳ שהן בגדים צואים וצ״ל שניהם בבגד א׳ והיא התורה וכמארז״ל אין כבוד אלא תורה וכבוד הוא לבוש כו׳, וריח שבבחי׳ זו דעסק התורה היינו אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה וא׳ פעמים כמ״ש בד״ה באתי לגני ע״פ אריתי מורי, וז״ש בזהר אנשי אמת חוטמא כהובא לעיל אמת היינו אמת ויציב היכל הרצון כו׳, וז״ש וריח שלמותיך כריח לבנון, פי׳ לבנון ל״ב נתיבות חכמה נו״ן שע״ב והיינו יחוד או״א שנק׳ ריח ע׳ ר״פ צו ועד״ז הוא ג״כ וריח שלמותיך כי אורייתא מחכמה נפקת כו׳, ועוי״ל עפמ״ש דאמוי״צ זהו בחי׳ קטרת שבמזבח הפנימי וא״כ הוא בחי׳ ריח.

קיצור. לוי אמוי״צ היכל הרצון נשיקין, והיינו כי לוי לויתן יחוד או״א אין ויש ומשם מקבלים המדות אור כמ״ש וילך איש מבית לוי ועי״ז יורד ונמשך לכנס״י והיינו ע״י עסק התורה שנק׳ נשיקין כמ״ש בתניא

פמ"ו, וגם עי"ז שניהם בלבוש א׳ וזהו בבגדו בה הנז׳ ר"פ משפטים והוא ג"כ בחי׳ חוטמא ריח כו׳ קטרת. ומש"ר וזאת ישיב כו׳ ממילא ומאליו כו׳, כן נת׳ לעיל ד"ה רני ושמחי, גבי שמחה בצפרא, ועמ"ש בד"ה ואתחנן כו׳ אתה החלות כו׳ וע׳ ח"א קל"ג א׳ דכיון דאתיהיבת אתתא בין תרין דרועין כו׳ ע"ש). והוא ענין ימינא ושמאלא וביניהו כלה, כי שמאלו תחת לראשי בחי׳ שמאל דוחה הוא שגורמת להיות נשיאות ראש כו׳, וימינו תחבקני ימין מקרבת להתכלל כו׳, ובחי׳ ילוה אישי היינו מה שאומרים באמוי"צ הדבר הדבר הזה היא התורה ששרשה מאד נעלה אלא שנתלבשה בדברים גשמיים שלכן נמשלה התורה למים שיורדים ממקום גבוה וכו׳, וזאת ישיב אל לבו אמת הוא שאין אני ראוי מצד עצמי לעלות ולהתכלל באור ה׳ ולהשיב את הנפש ממטה למעלה לייחדה במאצילה ב"ה כי מי יעלה בהר ה׳ כו׳ אבל מ"מ הרי אא"ס ב"ה מצ"ע ממילא ומאליו נמשך גם למטה ששורה ומתגלה בתורה והרי מתגלה יחוד זה העליון למטה כמו למעלה ואי לואת ע"י עסק התורה יכול להמשיך אא"ס ב"ה ממש למטה על נפשו. וזהו אם רץ לבך שוב לאחד שגם למטה בבחי׳ שוב נמשך בחי׳ אחד. וזהו ילוה אישי אלי שיורד ונמשך אא"ס ב"ה מלמעלה למטה. וזהו פי׳ אמוי"צ כו׳ שמאריכין לאשר ולקיים את הדבר הזה עלינו ועל אבותינו כו׳ על הראשונים כו׳ וממשיכים מלמעלה אמת ויציב ונכון כו׳ ונחמד ונעים כו׳ להיות המשכת אוא"ס ב"ה שורה ומתגלה באור התורה.

אך הנה כל ג׳ בחי׳ הנ"ל עדיין הם בבחי׳ ממכ"ע שהם בחי׳ המשכת מאוא"ס ב"ה לבחי׳ ממכ"ע, שבחי׳ ראובן היא לעורר את האהבה להיות נכספה וגם כלתה כו׳ ולהיות משתוקקת להתכלל ולהתיחד במאצילה ב"ה מכלל שהיא עדיין אינה כלולה ומתיחדת באא"ס ב"ה הסוכ"ע (בשמים ממעל ועל הארץ מתחת הכל בשוה ורוחניות וגשמיות כולא קמיה כלא ממש חשיבי) ועד"ז שאר הבחי׳ אלא שהן בחי׳ המשכות להיות ממכ"ע כו׳, אבל בחי׳ יהודה (ה נ"ב, הנה ק"ש ואמוי"צ הכל הוא עדיין בהיותינו בבריאה כמ"ש בפע"ח, רק בחי׳ ראיה ושמיעה ובחי׳ נשיקין זהו מה שנמשך מאצי׳ לבריאה וכנ"ל בענין אמוי"צ שיורד הארה מז"א דאצי׳ להיכל הרצון כו׳, אבל שמו"ע הוא היכל קדה"ק שנעשה אצי׳ ממש וזהו בחי׳ יהודה הודאה וביטול היינו כי בריאה הוא יש מאין אבל באצי׳ גילוי דיעה העליונה א"כ כשבריאה נכלל באצי׳ ממש היינו בחי׳ שגם בבריאה יהי׳ כמו אצי׳ שלמעלה היש וכולא קמי׳ כלא חשיב כו׳, וזהו ענין עצם היחוד עליון דקודב"ה וכנס"י מה שלמעלה מבחי׳ נשיקין ובבחי׳ זו אמרו שהתורה נק׳ תרעא לדרתא לגבי יחוד וביטול זה ע׳ בתניא ס"פ כ"ג וכמ"ש ג"כ בד"ה וידבר דעשה"ד בענין אם אין חכ׳ אין יראה וזהו ענין השתחוואות דשמו"ע בחי׳ חותם שוקע שמלמטה ואמנם ההמשכה הנמשך עי"ז מלמעלה הוא בחי׳ חותם בולט תש"ר וזהו עצם היחוד עליון הנ"ל בסוד חותמך ופתילך כו׳, ולכן נק׳ ג"כ היכל קדה"ק לאתקשרא שביעאה בשביעאה כי כן עי"ז נמשך מלמעלה יותר מבחי׳ קדש העליון שהוא בחי׳ סוכ"ע הנמשך ע"י תומ"צ, אבל ביוהכ"פ כשנכנס כה"ג לקדה"ק נמשך מלמעלה מבחי׳ סוכ"ע שזהו ענין שבת שבתון כו׳ במקום שבע"ת

עומדים כו׳, וא״כ שמו״ע שהיא ג״כ היכל קדה״ק יש בו ג״כ בחי׳ זו וזהו ענין חותם בולט רק ביוהכ״פ הגילוי בבחי׳ אור ובתפלה בכל השנה נמשך ע״י אור מים רקיע כו׳ ודו״ק, ועמ״ש בד״ה האזינו השמים ענין בחי׳ זו בעבודה בחי׳ והרות תשוב כו׳ לבחי׳ אין עד יעבור עמך הוי׳ כו׳ והיינו ע״י הודאה וביטול וזהו ששם עלו שבטים כו׳ להודות כו׳ שבחי׳ הודיי׳ זהו למעלה ממדריגת השבטים רק שאח״כ עלו ג״כ לבחי׳ להודות כי כן כל ישראל נק׳ יהודים, וזהו ג״כ שרש ענין מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו י״ב חדשים נגד י״ב שבטים, ושבת בשבתו היכל השביעי היכל קדה״ק בחי׳ הודאה וביטול הנ״ל. והנה בחי׳ זו יש ג״כ בעסק התורה היינו בחי׳ תורתו אומנתו שפטור מן התפלה לפי שעסק תורתו הוא ג״כ בבחי׳ ביטול ודברי אשר שמתי בפיך כמשנ״ת בד״ה המגביהי לשבת גבי רב יהודה כו׳ שיש ב׳ בחי׳ כו׳ ע״ש, ועמ״ש ע״פ אלה פקודי גבי עבודת הלוים ביד איתמר לשון אתמר שבגמ׳ הדבור שממילא כמו אז נדברו יראי ה׳ כו׳ ועמ״ש סד״ה וארא אל אברהם כו׳, והנה בחי׳ זו זהו ענין אזכיר את שמי, והיינו ענין יחוד העליון ממש וכמ״ש בד״ה ששים המה מלכות כו׳, וזהו ענין פומא שאחר ראיה ושמיעה וריח, ה׳ תתאה היינו יחוד העליון ממש ועד״ז ארז״ל מאי מדברת נבעלה כו׳ אלא ששם אמרו לא מפיה אנו חיין כי היא בחזקת אשה מנאפת כו׳ משא״כ הכא זהו דברי אשר שמתי בפיך, וע׳ בהרמ״ז בראשית דף ד׳ ע״פ ואשים דברי בפיך דברי מל׳ דא״ס ומל׳ דאצי׳ כו׳ וע׳ במב״ש דמ״ו סע״א ש״ג ח״ב ספ״ג שדעת דע״י מתגלה בפומא דא״א כי אין הבדל בין החי מדבר לחי בלתי מדבר אלא הפה ולכן הוא אבר גדול מכולם ולכן אין הדעת מתגלה אלא בו כו׳ כמ״ש מפיו דעת ותבונה כו׳ וע׳ בסדור ע״פ ישלח דברו וימסם כו׳ מגיד דבריו ליעקב כו׳, וזהו דראובן בחי׳ פני אריה שמעון בחי׳ פני שור לוי קו האמצעי ע״ד נשר כו׳ אכן יהודה בחי׳ חי מדבר כו׳, גם לפמש״ל דלוי בחי׳ לויתן הנה בבחי׳ אדם כתיב ורדו בדגת הים כו׳ ע׳ מזה ר״פ משפטים דצ״ד סע״ב ובפי׳ המק״מ והרמ״ז והאשל אברהם שם ועמ״ש בביאור ע״פ ואכלתם אכול, וזהו הפעם אודה דבור ועם היות אותיות הדבור דומם אך שרשם מבחי׳ כתר מדבר כמבואר בביאור ע״פ זאת חוקת התורה וע״ש גבי תולעת מה תולעת אין כחו אלא בפיו כו׳ ועמ״ש בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית כו׳, גם דבור לשון הנהגה והמשכה כנודע מענין ודברת בם כו׳ שהוא לשון הנהגה כמו כעדר בתוך הדברו מיכה ב׳ י״ב ורעו כבשים כדברם ישעי׳ ה׳ י״ו, והנה לע״ל ונגלה כבוד ה׳ כו׳ כי פי ה׳ דבר, ועיין מזה סד״ה ולא יקרא עוד שמך אברם, ועמ״ש בד״ה זכור את יום השבת בענין זכור ושמור בדבור א׳ נאמרו, שבחי׳ דבור אחד ההוא נמשך מבחי׳ כי לא אדם הוא כו׳, ועיין בהרמ״ז תולדות קל״ה ע״א פי׳ במאמר אחד היינו א״א כו׳ ועמ״ש בביאור דראשי המטות בפי׳ מוצא פי ה׳ ועמ״ש בד״ה מי שם פה לאדם כו׳, והנה ענין הודאה ע׳ בסדור גבי ל״ג בעומר מענין הוד דעתיק וע׳ בהרמ״ז תולדות קל״ה וז״ל ודע שבהוד דעתיק שם כמוסה נוקבא דידיה כנז׳ בשער עתיק בסוד הוד מלכות עכ״ל ועיין מזה בספר הגלגולים פכ״ב וז״ל כבר ידעת כי בעתיק יומין לא נזכר רק ט״ס והמל׳ לא נזכרה בו וכו׳ כי נוק׳ דעתיק רמוזה בפרק העקב של

היד דעתיק כי שם מקומה כי האשה נק׳ רגל עכ״ל ובפרק כ״ה כ׳ ותראה מעלת זה העקב כו׳ ע״ש, וע׳ באד״ר דק״ל ע״ב ע״פ מארבעה רוחות בואי הרוח, ג׳ אינון, ורוחא דעתיקא סתימאה ארבע כו׳ וביומי דמלכא משיחא כו׳ ובביאור האדרא שם בשם הע״ח הרוח הרביעי הוא פרק התחתון דהוד דא״א שממנו שרש המל׳ כו׳ וממנו יבינו וישיגו חכמה כי אז תעלה אור הלבנה כו׳ עכ״ל, וא״כ כיון שענין מעלת בחי׳ הוד הנז׳ הוא תולה ונמשך בענין התעלות אור הלבנה ה״ז כענין והי׳ אור הלבנה כו׳ עד שבעתים כאור שבעת הימים הנ״ל וכנ״ל, וע׳ מזה בע״ח שער א״א פ״ב גבי ויהי׳ לעתיד אורה גדולה מן השמש כו׳ עד ובזה תבין איך לעולם בחי׳ המל׳ גדולה מהזכר העליון ממנה ולכן נק׳ עטרת בעלה עכ״ל, ואפ״ל עוד לפ״ז כי הנה הוד מלבד דפירושו לשון הודאה עוד זאת עיקר פירושו לשון זיו כמו הוד מלכות בדניאל, אשר תנה הודך על השמים, כסה שמים הודו, וא״כ לפ״ז פי׳ הוד דעתיק עם שפירושו בחי׳ רגל דעתיק שהוא בחי׳ סוף יש לפרשו ג״כ לשון הוד והדר היינו פנימי׳ עתיק וכענין אור שבעת הימים דהיינו ג״ר דעתיק והיינו לפי שנעוץ תחלתן בסופן כנז׳ בד״ה השמים כסאי גבי והארץ הדום רגלי שיש בבחי׳ רגל בחי׳ שגבוה מהראש וכמ״ש מזה ג״כ בענין ומקפץ על הגבעות כו׳ לכן בבחי׳ עקב והוד דעתיק ששם כמוסה המל׳ נוק׳ דידיה משם דוקא יתגלה פנימי׳ עתיק כו׳, וזהו הודו על ארץ ושמים נז׳ תחלה ארץ משום כי והארץ הדום רגלי בחי׳ הודאה וביטול כמ״ש בד״ה ויגש אליו יהודה ונעוץ תחלתן בחי׳ ההוד והאור עליון בסופן דוקא כו׳, ועוי״ל ע״פ מ״ש ברע״מ פ׳ פנחס דרכ״ג ע״ב אי הכי בינה דרגא דילך ואמאי אוקמוה ונתן ההוד למשה שנאמר ונתת מהודך עליו כו׳ והתירוץ כי הנה נש״ב מסתיימים בהוד ע״ש, א״כ עד״ז גם בהוד דעתיק מאיר בינה דעתיק שהיא האור של שבעת הימים ז״ת דעתיק וע׳ בהרמ״ז ר״פ בלק דקפ״ה בפי׳ אם עונות כו׳ מי יעמוד שחכמת עתיק גנוזה בתוכה וזהו מצפון כו׳ על אלוה נורא הוד פי׳ אלוה היינו חסד ובחי׳ נורא הוד הוא הגבה למעלה מבחי׳ חסד דע״י מטעם הנ״ל, וגם ע״ד שלע״ל יתעלו הגבורות למעלה מהחסדים בבחי׳ ס״ג שלמעלה ממ״ה ובמב״ש ש״ג ח״ב פ״ה כ׳ איך לפעמים ס״ג גבוה מע״ב כו׳ ועמ״ש בדרוש מחר חדש בפי׳ עד דוד הגדיל כו׳, ועד״ז יובן משארז״ל פ״ט דברכות דנ״ח סע״א והנצח זו ירושלים וההוד זו בית המקדש, והרי מבואר ע״פ מזמור שיר חנוכת הבית שענין בית המקדש נמשך ממקיף עליון שלמעלה גם מסוכ״ע בחי׳ עתיק וכמ״ש סד״ה השמים כסאי גבי איזו בית כו׳ שזהו הנמשך ע״י התשחוואות דשמ״ע וה״ז ממש כמש״כ בענין יהודה ל׳ הודיי׳ וביטול דשמו״ע שזהו ענין וההוד כו׳, ומזה יובן מ״ש בישעי׳ רסי׳ י״ב אודך ה׳ כי אנפת בי עיין מ״ש ברבות אמור ר״פ ל״ב וע׳ ספ״ג דנדה דל״א א׳ ועמ״ש מזה בד״ה ששת ימים תאכל מצות דקאי אדלעיל מיניה והניף ידו על הנהר כו׳ והכהו לז׳ נחלים, וע״ז הגילוי נאמר אודך וכ״ז נמשך ע״י כי אנפת בי, עמ״ש בד״ה מי מנה גבי אף עשיתיו, וגם גבי קי״ס נאמר היתה יהודה לקדשו כי קי״ס ג״כ ביטול ועליית הבריאה באצי׳ כמו סמיכת גאולה לתפלה וזהו בחי׳ יהודה כנ״ל, ועיין פ׳ ויקהל דקצ״ו א׳ ובשעתא דנטל שמשא בגלגלוי פתח קול נעימותא ואמרי

שירתא ומאי שירתא קאמרי הודו לה' קראו בשמו כו' ונת' במ"א, וי"ל ג"כ ע"פ הנ"ל כי ענין ההודאה על גילוי בחי' אור שבעת הימים דלעתיד שזהו למעלה מבחי' שמש ע"כ שיר השמש הוא הודו לה' כו' להיות נמשך גם בכל יום איזו הארה מבחי' אור הנ"ל כמ"ש ר"פ אמור דפ"ח ע"א ולא מנע ליה בכל יומא כו' ע"ש, והנה בענין יהודה אתה י"ל ע"ד מ"ש ר"פ ויגש דר"ה ע"ב בענין כי אתה אבינו, והיינו כי ע"י יחוד זה נעשי' המל' בחי' אתה ממש ועמ"ש ע"פ למען תזכרו כו' ועמ"ש בהגהות ע"פ אלה תולדות יצחק בענין בחי' כי אתה אבינו שיתגלה לע"ל גילוי פנימי' אבא שהוא פנימי' עתיק וזהו ענין יהודה אתה כו' ועמ"ש בד"ה לא הביט און ביעקב בפי' ברוך אתה כו'.

קיצור. יהודה שמו"ע היכל קד"ק דבריאה נעשה אצי' ביטול לדיעה עליונה

וכן קי"ס הוא בחינה זו היתה יהודה לקדשו ולאתקשראה שביעאה בשביעאה גילוי בחי' קדה"ק כתר עליון, בענין הגילוי ע"י התשובה ביוהכ"פ, ומהו תשובה והרוח תשוב לבחי' מזלי' אין, ובחי' זו ג"כ בתורה תורתו אומנתו אז נדברו, איתמר, אזכיר את שמי כו' ואשים דברי בפיך, דעת גנוז בפומא, מדבר שלמעלה מחי ארי שור ראובן ושמעון ומבחי' לוי לויתן ורדו בדגת כו', זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, וע"י הודאה וביטול זה נמשך גילוי הוד דעתיק ודא"א ששם שרש הנוק' וזהו והיה עקב תשמעון, וע"י הוד דעתיק יומשך הגילוי גם מחו"ב דעתיק ופנימי' עתיק וההוד זו בהמ"ק בחי' בית מקיף עליון וגדול יהי' כבוד הבית האחרון כו', וזהו אודך כי אנפת והיינו בעת והניף ידו על הנהר שלמעלה מקי"ס, שיר השמש הודו כו', וענין יהודה אתה כו') שהוא בחי' הודאה הוא בחי' ביטול והתכללו' באא"ס ב"ה ממש הסוכ"ע והן הן בחי' השתחוואות שבתפלת שמו"ע ולכן תפלה היא בלחש ובחשאי בבחי' סוכ"ע למעלה מעלה מבחי' השתלשלות שאינו בגדר המשכה והשפעה כלל כו' ואינה עולה בשם אהבה כלל רק בחי' ביטול במציאות ממש לגמרי והיינו בחי' השתפכות אל חיק אביה ממש להיות כאין ואפס ממש שע"ז מרמז ענין ההשתחוואו' כמו שמשתחוה לפני המלך שמבטל א"ע כו' רק שכדי להיות בחי' זו שהוא בחי' יהודה בבחי' אתה דהיינו להיות בגילוי כאלו הוא לנוכח צ"ל יודוך אחיך שצריך להקדים תחלה בחי' ראובן שמעון ולוי שבהם וע"י יומשך גילוי בחי' הודאה זו כי בלי קדימת בחי' ראובן ושמעון ולוי לא נמשך בחי' יהודה שהוא בחי' ביטול והתכללו' כו' בבחי' גילוי אלא בבחי' העלם ומקיף, ולכן א"א להתחיל תפלת ש"ע בלי קדימת פסוד"ז ויוצר אור וק"ש כו' (ובמנחה שמתפללין רק תפלת ש"ע היינו מפני שכבר הקדימו בשחרית ק"ש וברכותיה, ובערבית צריך לחזור להתחיל ק"ש וברכותיה קודם התפלה) וזהו ענין נעוץ תחב"ס והמ"י (וע' במ"א ע"פ ולשרקה בני אתונו דמשמע דשור"ק שהוא הודאה הוא למטה מסגול שהוא בחי' אהוי"ר כו', וזהו לכאורה הפך ממ"ש כאן דיהודה שהוא הודאה הוא למעלה מראובן שמעון ולוי שהם סגו"ל, ובאמת לק"מ דהודאה הוא למטה מאהוי"ר אבל הודאה דיהודה זהו בחי' ביטול שלמעלה מאהוי"ר וזהו בחי' דוד אם לא שויתי ודוממתי וכמ"ש ואחר האש קול דממה דקה הרי שהדממה והביטול הוא

למעלה מהאש שהיא אהבה כי תמן קאתי מלכא, אבל גבי אש כתיב לא באש הוי' אלא שהאש הוא להוי' כמ"ש במ"א, ועוד דזהו שאמר כאן יהודה אתה שיהי' יהודה בבחי' אתה דהיינו בבחי' גילוי כו' ולפעמים אינו בגילוי כ"א רק בהעלם ואז היא הודאה שלמטה מאהוי"ר, אבל כשההודאה בבחי' גילוי זהו בחי' ביטול ממש).

והנה עי"ז ידך בעורף אויביך, אויביך הם עניני העולם וצרכי הגוף הגשמי, הגם שהאדם צריך להם מ"מ צריכין להיות בבחי' עורף ולא פנים (בחי' פנים היינו שעושה הדבר בלב ונפש ובחי' עורף היינו בחי' אחוריים כמאן דשדי בתר כתפי' בע"כ וכאלו כפאו וכו'), וידך הוא בעורף אויביך א"ת ידך אלא יודי"ך (ו' נ"ב, עיין מ"ש בסידור גבי מזמור לתודה איך שבתודה להיותו יחוד או"א גילוי דעה העליונה לכן היו בה ג"כ חלות חמץ אף שהחמץ הוא יש אך ע"י גילוי הודאה וביטול זה יוכל להעלות גם החמץ כו', וזהו ע"ד מש"כ דבחי' יודי"ך הוא בעורף אויביך כו', ועד"ז היש דהמן נתבטל ע"י מרדכי איש יהודי, וע"ש בענין הריעו כו' ר"ת הלכה, ועד"ז ארז"ל ע"ה אסור לאכול בשר גם כבוד חכמים ינחלו כו' כי ידך יודי"ך דוקא כו'. ומש"ר מ"מ נשאר רשימו ע' סד"ה ועשית ציץ, ושם נת' דהציץ הוא נמשך ע"י משה ונחנו מ"ה ביטול, והי' על מצח והוא מבטל ג"כ בחי' חמץ שהוא אותיות מצח אשה זונה כו' הלעו"ז דמצח אהרן כו'. ועי"ל עפמשנ"ת דיהודה הוא שמו"ע א"כ ידך בעורף זהו ענין נפ"א ללקט ניצוצות שזהו ענין ויט יהודה עד איש עדולמי כמ"ש לעיל סד"ה הן האדם היה כאחד ממנו כו', וכל ענין הזה דיהודה אתה יודוך אחיך דהיינו שמתחלה צ"ל ראובן שמעון לוי ואח"כ יבוא לבחי' יהודה אתה י"ל שזהו ג"כ כמ"ש בסידור בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו כו' עד ובו תדבקון, תלכו הוא בחי' אהבה היינו בחי' ראובן וכתיב בי' אחרי ה' כו' כי בחי' ראובן הנה כתי' וראית את אחורי, התהוות הבריאה מאין ליש מבחי' אין שהוא בחי' אחרי וכו'. ואח"כ ואותו תיראו, ואותו ממש וכענין שמעתי שמעך יראתי, מהו"ע הידוע מציאותו ולא מהותו, בחי' ופני לא יראו רק שמעתי שמעך, ועד"ז מבואר ענין חכם עדיף מנביא, אף שהנביא בחי' ראי' אלא לפי שע"י החכמה כעין שמיעה מתגלי' מדרגות עליונות שלא יוכלו לירד ולהתגלות לנביאים בבחי' ראיה כו', י"ל לכן רשב"י הי' שמו שמעון כי השגתו ע"ד חכם עדיף מנביא ואינו בבחי' ראי' רק בבחי' שמיעה כמ"ש באג"ה סי' י"ט ד"ה עוטה אור, ואח"כ ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו זהו תורה והיינו בחי' לוי התקשרות מודומ"ע שלו במודומ"ע של הקב"ה גם עי"ז נמשך מלמעלה בחי' ראי' ושמיעה עליונה כמ"ש במ"א ע"פ יונתי כו' הראיני את מראיך דהיינו ע"י המצות נמשך הראיני וע"י תורה השמיעני את קולך כו', ואח"כ ואותו תעבודו היינו שמו"ע עבודה שבלב בחי' יהודה ובו תדבקון נפ"א ודבק באשתו כו', ובמד"ר וישלח פרשה פ' בשלשה לשונות של חיבה חבב הקב"ה את ישראל בדביקה כו' ע"ש, וזהו ויגש אליו יהודה לבחי' יוסף יסוד צדיק עליון כי בן פורת יוסף תופר ומחבר ב' הדיעות כמ"ש במ"א אכן לע"ל יתעלה יהודה יותר ע"ד א"ח עט"ב כו'. ומש"ר אך עיקר הגורם כו' בני אביך כי הנה להיות יהודה אתה שרש המשכה זו באה

ונמשך מבחי׳ כי אתה אבינו שהוא אבא עילאה כנז׳ באדר״ז דר״צ ע״א, וע׳ פ׳ בלק קצ״ג ב׳ בתלת דוכתי׳ אינון דאיקרון כל חד אתה כו׳ הרי ההמשכה לבחי׳ מל׳ הנק׳ אתה הוא ע״י חכמה וחסד כי בחכמה יסד ארץ כו׳, וע׳ פ׳ וישלח קס״ח ב׳ בענין דוד שנמשך לו חיים מאדה״ר והאבות והיינו מבחי׳ והחכ׳ תחיה הוא בחי׳ אדה״ר ונמשך ע״י אברהם ויעקב ויוסף רק מבחי׳ יצחק לא נמשך ע״ש הטעם, וזהו מש״כ דבני אביך הם ב׳ קוין חח״ן ודת״י שהם ממשיכי׳ במל׳ מבחי׳ ח״ע כו׳, אך הנה כל ההמשכות שממשיכים עתה מבחי׳ חכמה לא נמשך מפנימי׳ אבא וכמארז״ל נובלות חכ׳ שלמעלה תורה אך עי״ז לעתיד יומשך הגילוי מפנימי׳ אבא וכמש״ל, והנה יודוך אחיך ההמשכה מבחי׳ כתר היינו המשכת סוכ״ע וישתחוו לך בני אביך שממשיכים לך מח״ע היינו גילוי ממכ״ע כו׳, ויש להעיר ממ״ש בד״ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה בענין יפה כח הבן כו׳ ע״ש, ע׳ עוד מענין ידך בעורף פ׳ בהעלותך קנ״ד ע״א. ועוי״ל הענין דיודוך אחיך ודישתחוו לך כו׳ זהו מלמטה למעלה ומלמעלה למטה ע״ד שנת׳ בד״ה כי אתה נרי בענין ארוממך אלקי המלך שיש בזה שני פי׳ כו׳ ע״ש היטב, והנה יודוך אחיך היינו מלמטה למעלה שזהו ענין שמו״ע עליית המל׳ והיינו ע״ד מלך יחיד כו׳ וכענין שבת ויוהכ״פ, ואח״כ ישתחוו לך בני אביך להמשיך במל׳ מלמעלה למטה יחיד חי העולמים מלך כו׳ ע״ש, ובזה א״ש דגבי יודוך אחיך היינו כל הג׳ קוין היינו גם קו השמאל בג״ה, כי העליה הוא שייך ע״י קו השמאל שהשמאל גורם נשיאת ראש, אכן ההמשכה מלמעלה למטה זהו דוקא ע״י בני אביך כנ״ל, וי״ל בני אביך יששכר זבולן ולע״ל ואיש משענתו בידו בחי׳ במשענתו גמ״ח תמכין כו׳.

ואלה שמות כו׳, ענין ראובן כו׳ זהו יודוך אחיך, ואח״כ יששכר זבולן בחי׳ בני אביך וכל בחי׳ אלו הם שמות עליונים שנשתלשלו מראי׳ שמיעה כו׳ כי שרש השבטי׳ י״ב גבו״א דז״א כו׳ רק בירידתן בגוף הם בחי׳ הבאים מצרימה, וזהו את יעקב יוד שנמשך בבחי׳ עקב כו׳, אך ירידה זו צורך עלי׳ ע״י יצי״מ ואז יציץ ופרח ישראל בחי׳ לי ראש מה שלמעלה מבחי׳ יעקב גם מבחי׳ בני ישראל כו׳, ויובן ע״ד מ״ש באו״ת מהמגיד נ״ע באגדות בענין נגד שמא אבד שמיה, היינו מה שמתעלם שם הוי׳ בשם אד׳ ואלקים כמאמר לא כשאני נכתב אני נקרא כו׳ נק׳ אבד שמיה, והעלם זה כדי להיות נגד שמא מלך העולם בחי׳ נגיד ומצוה כו׳, והנה אע״פ שזהו העלם בחי׳ אבד שמיה וכענין הבאים מצרימה אך עי״ז יהי׳ לע״ל גילוי יותר כי צחוק עשה לי שם אלקים דוקא ולכן עי״ז לע״ל גילוי בחי׳ אנכי עד שבחי׳ שם הוי׳ יהי׳ רק כמו שם אלקים כמ״ש סד״ה ושבתי בשלום כו׳ כי יתרון אור נמשך מהחשך דוקא נמצא בחי׳ אבד הנ״ל זהו כמו זריעה שזורעים בארץ והתבואה כמו אבידה לפי שעה ואח״כ יהי׳ צמיחה כך וזרעתיה לי כו׳ וזהו הבאים ישרש בחי׳ יעקב אך עי״ז יציץ ופרח כו׳, וזהו ענין ועטרותיהם בראשיהם היינו בבחי׳ ישראל לי ראש יומשך ג״כ עטרות נשמות חדשות עיין בהרמ״ז פ׳ תולדות ועמ״ש בהגהות לד״ה בשלח פרעה בענין קדש ישראל ראשית תבואתה כמו שזורעים כו׳, ואפ״ל דבמצרים הזריעה יעקב והצמיחה ישראל אבל באדום

בחי׳ ישראל הוא הזריעה ראשית תבואתה כי אחר מ״ת נק׳ ישראל והצמיחה בחי׳ עליונה ביותר כו׳.

———•———

(לד״ה יהודה אתה שבתו״א מה, א *)

ב)* **ופ׳** שני׳ שבק״ש והיה אם שמוע תשמעו הוא בחי׳ שמעון שמיעה היא מרחוק, ה׳ שמעתי שמעך יראתי, ומחמת הריחוק (ר״ל שמתבונן בקדושת א״ס ב״ה, עיין בד״ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון, וצ״ע בלקו״ת בד״ה וידעת היום דרוש השני) נמשך היראה, ע״ד וינועו ויעמדו מרחוק, שמאל דוחה ומזה נמשך מלמעלה כי שמע ה׳ בחי׳ שמיעה מרחוק כדי להמשיך בחי׳ יראה מלמעלה (הג״ה ובאד״ר קל״ח ב׳ פי׳ ה׳ שמעתי שמעך קאי על ז״א כי ז״א מלין תבחן ובז״א יש דינים ע״כ מכאן מקום היראה, ולהעיר ממ״ש במשנה רפ״ב דאבות דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת, אזן מבינה קו השמאל. ואפ״ל ע״י יראתי, עי״ז שועתי לפניו תבא באזניו, וכמאמר שמע קולינו חוס ורחם עלינו, האזינה ה׳ תפלתי, וז״ש כאן בראשי תיבות ה׳ שמעתי שמעך יראתי ב״פ יש דהיינו תרי״ג מצות דאורייתא עם ז׳ מצות דרבנן שעי״ז השמיעה להמצות ממשיך מלמעלה כי שם ה׳ כו׳, ובמ״א נת׳ ענין הלא שמוע מזבח טוב, ולכן חרשו נותן לו דמי כולו, משא״כ סימא עינו אינו נותן לו אלא דמי עינו, ולכן ע״י שמיעה זו שבאדם ממשיך כמו״כ למעלה המשכת הכתר כמארז״ל שע״י נעשה ונשמע קשרו להם שני כתרים, ועמ״ש בד״ה ועתה יגדל נא כח אד׳ ע״י קבלת עול מצות בבחי׳ עבד, וכן בפ׳ והי׳ אם שמוע כתיב ולעבדו מה שלא נאמר כן בפ׳ שמע. והנה ה׳ פעלך בקרב שנים חיהו מבואר באד״ר שם דקאי על ע״ק, והנה פי׳ בקרב שנים יש לפרש דהיינו שנים שיושבים ועוסקים בתורה כתי׳ בהו ויקשב ה׳ וישמע כו׳, וזהו השמיעני את קולך כי קולך ערב כו׳, וזהו בקרב שנים שארז״ל דהיינו בקרוב שנים סוטה מ״ט א׳, ועמ״ש על מארז״ל זה ע״פ ה׳ שמעתי שמעך יראתי בחבקוק סי׳ ג׳ ב׳ *.

ליום הרביעי, עיין סד״ה ענין הנסכים ומענין רובע ישראל, ובזח״ג ר״ד בענין ברית רביעאה דגופא והוא יוסף נשמע לוי ע״ד ברית התיכון ויהודה מקבל מיוסף, עיין ד״ה בן פורת ההפרש בין יעקב ובין יוסף וזח״ב דרמ״ב א׳ שמעון ולוי יום ב׳ וג׳ ב״פ כי טוב, וזהו ענין אחד הד׳ רבתי, יום רביעי יהודה שמקבל מן חי״ת יסוד, מילה בשמיני. ויש להעיר לענין ד׳ בחי׳ ראובן שמעון ממ״ש בסידור בד״ה אחרי תלכו זהו ראובן, ואותו

---

*) ראה המאמר דלעיל.

ב) : עד כאן חסר בכת״י.

בחבקוק סי׳ ג׳ ב׳ : ראה אוה״ת על נ״ך ע׳ תצז ואילך.

תיראו זהו שמעון, ומזה נמשך ואת מצותי תשמרו אח"כ ובקולו תשמעו זהו לוי ואח"כ ואותו כו' זהו יהודה.

ג) **והנה** אחר ק"ש אומרים אמת ויציב, והיינו בחי' לוי, (הג"ה כי לוי הוא התקשרות ילוה אישי אלי, וכמ"ש בת"א פ' ויצא בד"ה וללבן שתי בנות, וזהו ענין אמת ויציב שיש בו ט"ו וי"ן ו' הוא התקשרות, וגם ט"ו נגד י"ה, עמ"ש בענין ט"ו שיר המעלות, ומ"ש ע"פ ובחמשה עשר בחג הסוכות עכ"ה), ימינא ושמאלא ראובן ושמעון שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, וביניהו כלה בחי' לוי, עיין זח"א קל"ג א' (היינו ועבד הלוי הוא שיהי' הוי' הוא האלקים בזח"ג פ' קרח קע"ח ב'). ובעבודה ילוה אישי הוא עסק התורה (הג"ה עיין בלקו"ת בשה"ש בד"ה נאוו לחייך בתורים פ"א גבי והתורה היא בחי' ממוצעת כו', ולא תחללו כו' ע"ש, שזהו"ע סגול סגולתא, ובפ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני פ"ב ופ"ג כמו שנים שמתכסים בטלית אחד, ועוד כי ביום חתונתו זה מתן תורה, כמ"ש בד"ה שחורה אני ונאוה דרוש השני פ"א, עכ"ה) וזאת ישיב אל לבו כו', כי מי יעלה כו', אבל מ"מ הרי אור א"ס ב"ה מצד עצמו ממילא ומאיליו נמשך כו' בתורה (הג"ה, עיין מזה ג"כ בד"ה רני ושמחי דרוש השני, וזהו כמ"ש בד"ה ואתחנן אל ה' פ"ג בענין ותלמוד תורה כנגד כולם שהתורה היא אתעדל"ע מבחי' שאין אתעדל"ת יכולה להשיגה, וזהו ענין טל תורה, תיזל כטל אמרתי, עיין סד"ה האזינו השמים דרוש הראשון, וזהו ילוה אישי אלי, וזהו אמת ויציב כו' (כי אמת זהו תורה כו') הדבר זה שמאריכים כו'.

(הג"ה, עמ"ש ע"פ הפעם ילוה אישי בלקו"ת בהביאור ע"פ נשא את ראש בני גרשון ושם פ"ג, לאה בחי' מחשבה ושיומשך אוא"ס בבחי' המח' נק' ילוה אישי, תרין ריעין, ובזח"ב די"א אתר דחכ"ע וההוא נהר מתחבראן כחדא כו', שהמחשבה נק' נהר שאינו נח ונמשך תמיד משא"כ הדיבור כו', ועמ"ש מזה בהביאור הראשון ע"פ יונתי בחגוי הסלע פ"א ד"ה הנה כתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם, אך א"כ מהו ילוה אישי כיון בלא"ה נמשך תמיד הנביעה בהמחשבה, י"ל דהנה נת' בד"ה אני ישנה ולבי ער ספ"ג בענין ישראל עלו במחשבה, כי יש ג' בחי' במחשבה, ובד"ה אם בחוקתי תלכו דרוש הראשון פ"א, בענין מח' תתאה שהוא מקור הדיבור ומח"ע כו', ובהביאור שם פ"ד בפי' ישראל עלו במחשבה הוא ח"ס דא"א, ועיין באג"ה סי' ל"ז ד"ה דוד זמירות קרית להו, בענין מאד עמקו מחשבותיך דקאי על עסק התורה, וא"כ לאה מצד עצמה אף שהיא בחי' מחשבה הרי היא נק' קשר של תפילין בחי' עור והוא מחשבה תתאה, אכן ילוה אישי אלי זהו שיומשך בה מבחי' מאד עמקו מחשבותיך כו', וא"כ זהו שער החמישים דבינה המחבר חו"ב אין ויש, ועיין מענין לויתן בסידור בדרוש ברכת הזימון, והמשכה זו ג"כ ע"י לוי לויתן זה יצרת לשחק בו ביטול היש לאין, וג"כ זהו הביטול בהמח' כמבואר בד"ה וללבן שתי בנות דלוי הוא התקשרות המח' בו ית' ובאלקותו, עיין בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון ספ"ג, והנה הגם דהמשכות אלו הם בבחי' ה' גדולה לאה כמו"כ נמשך בחי' זו ברחל ה' קטנה, ולכן לויתן

הוא ג״כ יסוד ז״א, וכמ״ש בזהר שמות די״א בפי׳ וילך איש דא קודב״ה היינו ת״ת, מבית לוי היינו חו״ב ויקח את בת לוי הוא מל׳, וע״ד מ״ש בזח״ב ר״פ תרומה דקכ״ו ע״ב ע״פ מי זאת חבורא דתרין עלמין כחדא, ובבה״ז שם שיאיר בהדבור כמו בהמח׳ ע״ד הפך ים ליבשה כו׳ ע״ש. ואפשר לבאר זה ע״ד מ״ש בזהר פ׳ ויקרא ד״ז ע״א וז״ל ואימתי נק׳ ב״נ שלים כגוונא דלעילא ואשלים הוא לתתא כגוונא דשמא קדישא בשעתא דאזדווג בבת זוגי׳ באחדותא ובחדוותא וברעותא ויפוק מיני׳ ומנוקבי׳ בן ובת, עיין זח״ג באדר״ז דר״צ סע״א מענין אב ואם בן ובת ודרצ״א ע״א, וכדין הוא בר נש שלים כגוונא דלעילא כגוונא דשמא קדישא עילאה, ופי׳ במק״מ שם דאיתא ברע״מ שאדם ואשתו אחר שמולידים בן ובת נעשו הם בחי׳ או״א ובן ובת שלהם בחי׳ זו״נ, וז״ש וכדין הוא ב״נ כגוונא דלעילא דהיינו כשם שיש לעילא או״א וזו״נ כן הוא האדם ואשתו ובן ובת שהם בחי׳ או״א וזו״נ, כגוונא דשמא קדישא עילאה כמ״ש שאו״א הם י״ה וזו״נ הם ו״ה, ועמ״ש בלקו״ת בד״ה ראה אנכי נותן בענין י״ה שנק׳ שמי׳ רבא ושיהי׳ נמשך בו״ה זהו שיהי׳ השם שלם, ועיין זח״ב תרומה קס״ה ב׳ ע״פ סולו לרוכב בערבות בי״ה שמו, ועמ״ש ע״פ וכל בניך לימודי ה׳) נמצא שארבעתם הם שם הוי׳ וכן האדם ואשתו ובן ובת עכ״ל. נמצא למדנו מזה שאע״פ שהאדם ואשתו הם בעצם דוגמת זו״נ שהם ו״ה עכ״ז ע״י קיום מצות פרי׳ ורבי׳ בן ובת מתעלים להיות דוגמת י״ה, שהוא בחי׳ עליונה יותר כי בי״ה מאיר ע״ק כמ״ש בזח״ב בשלח ס״ג ע״ב ע״פ ממעמקים קראתיך, ולכן הם תרין ריעין דלא מתפרשין, וא״כ מכש״כ שיובן בחי׳ זו במל׳ דאצי׳ ה׳ תתאה המקבלת מן הוא״ו שע״י הלידה שמולדת ומעמדת בנים כמ״ש בנים אתם לה׳ אלקיכם, עי״ז הוא מתעלה להיות בבחי׳ ה׳ עילאה כמו לאה, ולכן שייך בבחי׳ מל׳ ג״כ הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים, שהם נשמות שבבריאה וראובן שמעון ולוי הם בבריאה ג״כ כמו שיש באצי׳, כמ״ש בת״א בהביאור ע״פ יהודה אתה שיש ב׳ בחי׳ בי״ב שבטים י״ב דבריאה וי״ב ג״א דז״א כו׳.

קיצור. בחי׳ לוי זהו אמת ויציב, ילוה אישי אלי ע״י עסק התורה, ולא תחללו, ביאור ענין ילוה אישי בלאה ההמשכה מבחי׳ עלו במחשבה עמקו מחשבותיך, וששייך כמו״כ ברחל ע״י כי ילדתי לו ומתעלי׳ ו״ה להיות בבחי׳ י״ה כו׳, וג״כ וילך איש מבית לוי כו׳.

והנה בפע״ח פי׳ דאמוי״צ היכל הרצון בחי׳ נשיקין, ופי׳ בסש״ב פמ״ו דזהו עסק התורה, וע׳ בלקו״ת פ׳ חוקת בד״ה ע״כ יאמרו המושלים פ״ה מענין נשיקין שהוא בחי׳ רוח אמשיך רוח ואיתי רוח. עוד יש פי׳ ראובן ושמעון ראיה ושמיעה כנ״ל, ולוי אמוי״צ בחי׳ ריח והיינו כמ״ש במ״א דאמוי״צ זהו כמו בחי׳ קטורת שהי׳ על מזבח הפנימי כו׳. והנה ענין כי ילדתי לו שלשה בנים ולכן ילוה י״ל עפמ״ש בזח״ב פ׳ משפטים דק״ד ע״א דראובן אור בן בחי׳ חסד כמו יום ראשון דמע״ב יהי אור, שמעון גבורה ומגבורה יניקת החיצונים כמו ביום ב׳ דמע״ב שלא נאמר בו כי טוב משום דבי׳ אתער פלגותא ויהי מבדיל, וזהו שמעון שם עון, ואח״כ לוי זהו יום

ג׳ למעשה בראשית, שחיבר ב׳ הימים חו״ג שיהי׳ שמאלא אתכליל בימינא ונאמר בו ב״פ כי טוב, ולכן הפעם ילוה כו׳ בריח התיכון, ובעבודת ה׳ ג׳ בנים אלו הם אהוי״ר ובחי׳ רחמים שעי״ז נק׳ כנס״י הנך יפה רעיתי כמ״ש בלקו״ת בשה״ש ד״ה הנך יפה רעיתי ועי״ז הפעם ילוה כו׳.

קיצור. נשיקין רוח אמשיך רוח, וגם בחי׳ ריח קטורת, בעבודה אריתי מורי, שונה פרקו מאה פעמים ואחד, גם לוי כמו יום ג׳ שהשלים בין חו״ג להיות שמאלא אתכליל בימינא, וזהו הנך יפה, ולכן הפעם ילוה כו׳. י״ל יהודה לגבי ג׳ בחי׳ הקודמים כמו וארא אל אברהם כו׳ ושמי ה׳ לא נודעתי להם, כן ביהודה שם הוי׳ בתוספת ד׳, במד״ר באסתר ע״פ איש יהודי אמרו א״ת יהודי אלא יחידי, ועיין מד״ר ר״פ ויקרא ע״פ ואשתו היהודיה, צ״ל ענין איהי בהוד בדרוש שער השבת ד״ה להבין המאמר, ובדרוש מזמור לתודה בענין כל הקרבנות בטילים לע״ל חוץ מן התודה, וי״ל היחוד נק׳ והאדם ידע המשכת הדעת והודאה היינו כשאין משיג עדיין, וצ״ל שהדעת הוא באצי׳ אבל יש בחי׳ תכלית הידיעה שלא נדע, ובהיחוד עיקר ההמשכת הטפה מחכמה אבל בחי׳ ע״ק בא או בבחי׳ הודאה, וזהו עצמו המשכת הדעת לידע איך שצריך להודות כו׳, וזהו ועתה מודים אנחנו לך ומהללים כו׳ ויברכו שם כבודך דה״א כ״ט י״ג, וכמו ד׳ צריכים להודות ע״י הנס (הג״ה, הנס בא בבחי׳ ראי׳, ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו, ומזה נמשך ההודאה. ואולי יש להעיר ממ״ש בזהר דף הראשון ע״ב כיון דשאיל ב״ג כו׳ מה ידעת הא כולא סתים כדקמיתא, ועיין במאו״א אות מ״ם סל״א מה נק׳ המל׳ כי ו״ק דז״א הנק׳ מה מתלבשים בה ואעפ״כ מה ידעת, והי״ב כ׳ שבע״ח דרוש א״ק מקשה ע״ז גם כמו ל״ת רק השלילה וכו׳, ביאור אלה פקודי, ואני תמיד עמך, בהמות הייתי עמך סש״ב פמ״ו דקאי על ד״ע, וזהו ומותר האדם שם מ״ה מן הבהמה ב״ן אין, אע״פ שהאדם יש בו דעת משא״כ הבהמה, אלא כי תכלית הדעת הוא לבא לידי הודאה וביטול ולידע איך שא״א לידע ולהשיג מהותו ועצמותו, וזהו אין כו׳, ואעפ״כ יש הבדל גמור בין הודאה שלמטה מהשכל ובין ההודאה אחר שהשכל משיג שאי אפשר להשיג, וזהו מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה׳ שזהו למעלה מהודאה דחול, ומבואר בילקוט פ׳ הברכה רמז תתקע״ב י״א מזמורים אמר משה כנגד י״א שבטים שברכן, טוב להודות כנגד שבטו של יהודה שנאמר הפעם אודה.

ויחי מט, ט

גור אריה יהודה, רי"א ע"ב ע"פ כי חיות הנה אומה זו נמשלו לחיות שנאמר גור אריה יהודה וגו' מה אמך לביאה בין אריות רבצה ביחזקאל סי' י"ט. רבות ויגש פצ"ג קד"ד (שהוא קי"ב ג') שאגת אריה זה יהודה שנאמר גור אריה יהודה, שם פצ"ה קז"א ע"פ ואריה כבקר יאכל תבן ואריה זה יהודה שנאמר גור אריה, ויחי פצ"ח ק"י ע"א, פצ"ט קי"ב ב' קי"ג א'. שמות פ' א' קי"ז ד' גבי כי חיות הנה, בשלח פכ"א קל"ח ג' אבל עובדי כוכבים הם קשים כחיות שנאמר גור אריה יהודה, שם ס"פ כ"ט ע"פ אריה שאג כו' ע"ש. נשא פי"ג בקרבן נחשון רנ"א ד' ע"פ נודע ביהודה אלקים בענין דניאל שניצול מגוב אריות כו', שם רנ"ב ג' רנ"ג ב'. שה"ש י"ז ג' ר"פ יונתי בחגוי, כ"ה ד' בפסוק כולך יפה רעיתי. אסתר ס"פ בחודש הראשון הוא חדש ניסן קכ"ו ג'. זח"א ויחי רל"ז ב'. ח"ב משפטים קד"ב קי"ט סע"ב.

ויחי מט, יא

אוסרי לגפן, פ"ט דברכות נז"א הרואה גפן טעונה בחלום אין אשתו מפלת נפלים שנאמר אשתך כגפן פוריה, בתלים קכ"ח, שורה יצפה למשיח שנאמר ולשורקה בני אתונו. פב"ת דכתובות קי"א ב' דריש ולשורקה מלשון אילן סרק שגם ממנו נמשך יין לרוב, וע"ש במהרש"א פי' חכלילי עינים דעדיף מיין כמ"ש כי טובים דודיך מיין וה"ע עין בעין נראה. רבות ויחי פצ"ט קי"ג ב' וע"ש כל הפסוק. זח"א ויחי רל"ח א'. ח"ג בלק ר"ז סע"א. ת"ז ד"ט ע"א בד' תיבות עירה ולשרקה בני אתונו ס"ת הוי'.

א) **אוסרי*** לגפן עירה וגו', פי' שבימות המשיח שיושלם בחי' אדם אז יהיו כלל ישראל מתעלים במעלה העליונה שיהי' בבחי' גפן ויין המשמח בשמחה של מצוה, וגם יהי' אוסרי אוסר יו"ד שבחי' יו"ד הוא בחי' חכמה עילאה הוא אוסר ומקשר לבחי' גפן (וענין החכמה הוא בחי' ביטול שצ"ל בהשמחה, עמ"ש ע"פ ולא נחם אלקי' דרך ארץ פלשתים וע"פ ביום השמיני עצרת) ועי"ז יהי' בבחי' עירה כי אע"ג דחו"ב הם תרין ריעין מ"מ אמרו רז"ל נשבע הקדב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה שהוא בינה עד

*אוסרי: הגהות לתו"א מו, א.

ויש להעיר מענין משיח עני ורוכב על החמור, גם יששכר חמור, ומענין יין נק׳ חמור לשון חיזוק, ג״כ פי׳ לגפן עירה שיהי׳ בהיין חיזוק גדול מכח בירור החמור כו׳ שהוא כח חזק, וזהו כחמרא טבא דשקיט ושכיך על דורדייא דוקא, הרי השמרים מוסיפים חיזוק בהיין, כי שמרים הנ״ל הוא מה שנתברר משם ב״ן ואינו נק׳ שמרים רק לגבי מו״ס כו׳, ע״כ חמרא טבא הנ״ל דמו״ס צ״ל על דורדייא דוקא, וע׳ מזה בבה״ז פ׳ נשא ובאגה״ק סס״י י״ב, וכך יין הטוב דגפן הנ״ל מתחזק ע״י הבירור מבחי׳ עיר פרא הנ״ל, ולכן נק׳ יין הטוב חמר בתילים סי׳ ע״ה כ״ג, ויין חמר כו׳, וז״ס ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים וארז״ל יין ישן כו׳, פי׳ ישן מבחי׳ מו״ס שהנושאים אותו הם עשרה חמורים דוקא כנ״ל. ומצאתי בביאור האידרא מהאריז״ל עמ״ש דקכ״ח ע״ב כחמר טב כו׳, הכוונה שהשמרים והדינים הם בחכמה אלא שהם שקטים וכפופים כו׳, ויש עוד דמיון שני אל היין, שכשם שהיין יגיע לתועלת מן השמרים כי הם סיבת קיומו כי בלתם יפסיד מהרה כן יש יתרון לחכמה מן הסכלות כדאי׳ פ׳ תזריע דמ״ז ע״ב עכ״ל.

ולשרקה, עמ״ש בד״ה בשלח פרעה בפי׳ ואנכי נטעתיך שורק ברכה והודאה ע״ד מ״ע ומל״ת, וא״כ שורקה הודאה מל״ת, לכן ע״י בני אתונו שער האיתן היכל שלמעלה מבחי׳ עירה, כי בעשר קדושות פ״ק דכלים ירושלים היא קדושה ג׳ וההיכל וקדה״ק הם קדושה ט׳ ויו״ד ע״ש.

קיצור. ענין רוכב על החמור ע״ד כחמרא על דורדייא, וזהו לגפן עירה, עשרה חמורים כו׳ שורקה הודאה מל״ת, לכן עי״ז שער האיתן קדושה ט׳ ויו״ד שלמעלה מעירה כו׳.

ולשרקה בני אתונו, הנה שורקה היא זמורה רכה וילדה שענביה מועטים עדיין ומעט יין היוצא ממנה נק׳ שורקה. (הנה בירמיה סי׳ ב׳ כ״א ע״פ ואנכי נטעתיך שורק משמע מהת״י ורש״י דאדרבה שורקה היא זמורה גפן טוב, וכן פי׳ בצודות ציון שם זמירות משובחים, וכן משמע בהדיא בגמרא ספ״ד דסוכה גבי ויעטהו שורק זה בהמק״ד, אבל בגמרא סוף כתובות פירשו שורקה לשון אילן סרק, וזה כמש״כ) שורק מעוקם, ועקם תרגום של עקש, נתיבותיהם עקשו להם ישעי׳ נ״ט ח׳, עמקו, וא״כ יש בחי׳ זו לשבח כי ענין עקשות זהו נצח ע״ד עם קשה עורף הוא שפי׳ לשבח, וכן למעלה שתוק כך עלה כו׳, רבות שמיני פי״א גבי אברהם שבא בעקמנות כו׳. גם י״ל עקמומית דשורק ע״ד ועם עקש תתפתל.

בס"ד, פ' ויחי

אוסרי לגפן עירה (עירו קרי) ולשרקה בני אתונו כבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה, פירש"י נתנבא על ארץ יהודה שתהא מושכת יין כמעין איש יהודה יאסר לגפן עיר א' ויעטננו מגפן אחת ומשורק אחד בן אתון אחד, שורקה זמורה ארוכה, כבס ביין כל זה לשון ריבוי יין, סותה לשון מין בגד הוא ואין לו דמיון במקרא (וכ"כ הרד"ק ובקורקע', ואדמו"ר נ"ע בד"ה אוסרי לגפן בתו"א פ' ויחי פי' סותו מלשון מסוה, ס"פ תשא ל"ד ל"ג, כיסוי הראש והפנים, וכן באוה"ח פי' סותה מלשון מסוה, ולקמן פירש"י סותה מלשון הסתה) אוסרי כמו אוסר דוגמת מקימי מעפר דל היושבי בשמים (וע' מ"ש מענין היושבי בזח"א ויחי דרכ"ט סע"א, ואפ"ל ע"ש כי ביו"ד נברא העוה"ב ע"כ באו לכאן יודי"ן יתירין), וכן בני אתונו כענין זה עכ"ל. וז"ל מהרי"א וכבר כתבו המפרשים שיו"ד אוסרי מיותרת, וכן יו"ד בני אתונו וה"א עירה במקום וא"ו עכ"ל. ואפ"ל עפמ"ש הפרדס בשער הנקודות הוא שכ"ח רפ"ב בביאור נקודת חולם כו', הרמ"ז שלה הוא המל' כאשר היא עולה למעל' להיות עטרת בעלה כדכתיב עטרת תפארת תמגנך כו' ואז היא עומדת בכתר עליון כו', ולכן תמצא שהנקודה הזאת למעלה מן האותיות לרמוז אל מקום עליון וגבוה כדפירשנו עכ"ל, וע"כ כאן שמדבר על לע"ל שיהי' עליית המל' שהיא ה' אחרונה דשם הוי' ע"כ כאן החולם על אות ה' דעירה מה שעכשיו הוא משמש תנועת החולם כי לעתיד תהי' עט"ב, וע' מזה בזח"ב דקנ"ח ע"א, לאו איהי מאנא לגבוה אלא עטרה על רישי' כו', וע"כ בא כאן יו"ד יתיר בתיבת אוסרי להורות כי ה' תתאה מה שעכשיו מקבלת מהוא"ו דשם לע"ל תתעלה להיות כמו ה' עילאה המקבלת מהיו"ד וכנודע מענין ביום ההוא יהי' כו' שזו"נ יהי' תרין ריעין כמו או"א כו', והיינו מה שביו"ד נברא העוה"ב יומשך גילוי בחי' זו בעוה"ז כמ"ש ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם כמ"ש ע"פ זה בתלים ססק"ו ע"ש.

קיצור. עירה הה"א בחולם היינו שתהי' עטרת בעלה ולכן בא אות יו"ד בסוף תיבת אוסרי דאז תקבל מהיו"ד שהוא חכמה כיון שתהי' במדרגת הבינה, היינו מה שעכשיו בעטרה שעטרה לו אמו תהיה היא עטרת בעלה. גם י"ל פי' עירה בחולם ע"ד כעיר שחוברה לה יחדיו שמתחבר ירושמ"ט שהיא מל' בירושמ"ע שהיא בינה וכמ"ש לקמן ססעי' ג'.

ב) **והנה** חלם יש לו שני שרשים א' לשון התחזקות כמו יחלמו ביניהם איוב סי' ל"ט ד' שפרש"י יחזקו והמ"צ כ' ענין בריאות כמו ובריר חלמות לעיל באיוב סי' ו' ו', ובישעי' סי' ל"ח י"ו גבי חזקיה ותחלימני והחייני ופרש"י ותחלימני תבריאני ותחזקני, והפי' הב' ל' חלום. ובאבני החושן שבו ואחלמה הרד"ק פי' שמי שנושא אבן זה יחלום חלומות מענין נבואה ובשרש ישע פי' שלתוקף מעלת אבן הנ"ל היות ערכה הון עתק תקרא אחלמה מל' ותחלימני ל' כח ואימוץ, ואפ"ל ענין כח ואימוץ זהו מ"ש ויתן עוז למלכו שיומשך מבחי' כתר במל' וכמ"ש בענין ועתה יגדל נא כח אד'. עוד כ' בשו'

הנ"ל כי ל' חלום מהיפוך לשון חוזק להיות החלום סגור וחתום מבלי יפתח לפותרו כו'. והנה הגלות נמשל לחלום וכמ"ש שיר המעלות כו' היינו כחולמים, וכמ"ש בתו"א פ' וישב ע"פ זה, ולע"ל יהי' בחי' ותלימני והחייני בחי' כח וחוזק וזהו"ע החלום בה"א דעירה.

קיצור. חולם לשון חיזוק ובריאות ולשון חולם, וי"מ שזהו הפך החיזוק וכתיב היינו כחולמים ולע"ל יהיה מזה חיזוק בחי' והחייני, ענין אבן ואחלמה וחקוק עליו נפתלי, כי נפתלי אילה שלוחה ופי' בזהר ויחי דרמ"ו דאשתלח מאתר עמיקא עילאה שהוא כתר, וא"כ שייך קצת לנקודת חולם, ובמדרש ר"פ מות נפתלי ע"ש ומתוקה מדבש ונופת צופים.

ג) **וזהו** ג"כ ענין שבו ואחלמה הנמשך על ידי גלות מצרים, כי באמת י"ל שדוקא מבחי' החלום של הגלות נמשך החולם והבריאות של הגאולה וכמו שמצאתי מכ"י דו"ח זצ"ל בשם אדמו"ר נ"ע וז"ל ע"פ ותחלימני והחייני כמשל החולם חלום שהוא הדמיון שבשכל בחי' הפסולת שבו יוצאים כל הלילה אזי בקומו בבקר יתחזק השכל ביותר עי"ז כנראה בחוש שבעת הקימה מהשינה כח השכל מאיר ביותר (וברבות פ' בראשית ס"פ י"ד איתא ובשעה שאדם ישן היא עולה ושואבת לו חיים מלמעלה עכ"ל, וי"ל דהא בהא תליא כמ"ש בתו"א פ' וישב שם שלפי שבשינה הוא הסתלקות המוחין כו' אז נשמתו מושכת לו חיים נמצא השינה והחלום שהוא הסתלקות המוחין גורם הבריאות והחוזק אח"כ) וכל היום מתחלש מעט מעט, והטעם הוא שכל דבר שיוצא ממנו הפסולת ומתברר הדבר אזי יבא בו תוס' כח וחיזוק כמו השמרים שביין שכאשר יתברר היין מהם ויפלו השמרים למטה יתחזק היין בתוס' חיזוק יותר הרי ע"י יציאת הפסולת ממנו בא בו כח גדול, וכן בחולי אשר יחלה האדם ויחלש הוא מחמת התגברות הפסולת שמערבים בנפש מזה יתחלש וע"י שנפרד הפסולת ויוצא ע"י הזיעה מנקבי העור מזה יתחזק ויבריא ויבא בו כחו הראשון בתוספ' חיזוק כידוע וכ"ז משל להבין מ"ש בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים שימי השעבוד בגלות מצרים ובבל הוא בחי' שינה לכנס"י כמ"ש אני ישנה ובשינה בחי' החלום שהוא בחי' הבירורים מנוגה דהיינו מה שנפל בשבה"כ מעולם התהו והיינו בירור והפרדת הפסולת מכנס"י מעה"ד טו"ר שיונק מכנס"י מל' דאצי' ועי"ז אח"כ ויקץ כישן כו' יתחזק בחי' חב"ד שבכנס"י בתוספות חיזוק וזהו ותחלימני והחייני לשון בריאות וחיזוק, וגם יש לפרש ותחלימני לשון חלום שעי"ז בא החיזוק והבריאות כו', וזהו שעי"ז והחייני וכמ"ש בפ' נצבים אם יהי' נדחך כו' עד למען חייך (ולכן החלום סי' יפה לחולי) וזה הי' רומז השינה של חוני המעגל ע' שנה שהראו לו התועלת שיהי' מזה צדיק כתמר יפרח כו' דסליק לע' שנין כו' גם בתרגום יונתן ע"פ היינו כחולמים הנך מרעיא דאתסיי' והיינו שע"י החלום בא הרפואה כו', ומזה יובן למשכיל על ענין הטרדה העצומה במו"מ כל היום שטרדות אלו נמשכים מעולם התהו כי הטרדא הכל בדבר שנפל בשבה"כ כו' וכשמתפלל אח"כ מתברר הטוב מהרע והפסולת נפרד ע"י הטרדא כו' ולכן יומשך מזה חיזוק בתפלה בחילא יתיר, ועמ"ש מזה ג"כ בתו"א פ' נח בד"ה מים רבים כו', גם

מזה הטעם לפעמים נופלים על האדם מחשבות זרות אף שלא הי' לו רצון אליהם כו' וכשדוחה אותם וניעור מן החלומות שהם מח"ז הנ"ל מזה יבא לו חיזוק, ואמנם דוקא כשחוזר וניעור מן החלומות וההבלים כו', ע"כ מצאתי, ובמ"א ביאור אדמו"ר נ"ע שהחלומות שרשן מעולם התהו מבחי' עיגולים כו' ויוסף שהי' פותר חלומות הוא המתקן מתהו לתיקון וע"כ א"ש שע"י החלום יבא לבחי' ותחלימני כו' כי אורות דתהו היו גבוהים מאד רק שנפלו הכלים ונשברו כו' אבל כשנתקנים בימי החלום אזי נמשך מזה ריבוי אור בעולם התיקון כו'. ומכ"ז יובן ענין עירה בחולם על הה"א שמבחי' אני ישנה בגלותא והיינו כחולמים יומשך בריאות וחוזק ולא תקרא עוד חולי ח"ו וכמ"ש רפאני ה' וארפא כו' כי מקור החולי מתערובות עה"ד טו"ר דק"נ ועז"נ והסירותי כל מחלה כו' וממילא יקויים בלע המות לנצח כו'. עוי"ל החולם דעירה מורה בחי' כעיר שחוברה לה יחדיו הם ירושלים של מעל' שהיא בינה והיא הנק' חולם כתר דז"א עטרת תפארת נתחברה עם עיר אלקינו ירושלים של מטה ועמ"ש בתלים קכ"ב ע"פ כעיר שחוברה לה ונתבאר בד"ה אלה פקודי המשכן משכן העדות. עוי"ל ע"ד מ"ש בלקו"ת בד"ה שה"ש ושם פ"ג לשלמה בחולם הה"א מורה חיבור ויחוד דו"נ החולם מורה על בחי' דכר והה"א בבחי' נוק' וזהו ענין השלום כו' ע"ש וכך ה"ע החולם דעירה שהוא ענין אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו, עיין בזהר ויקרא דף ה', וכיון ששם הוי' הוא בעיר אלקינו נק' עירה בחולם וכעין זה מבואר בת"א סד"ה אוסרי לגפן כו' וזהו ג"כ ענין כעיר שחוברה לה יחדיו שחיבור בינה ומל' זהו ע"י הוא"ו בזהר ר"פ תרומה דף קכ"ו ע"ב ע"פ מי זאת הנשקפה וברע"מ ר"פ כי תשא גבי ודא איהו וא"ו ממוצע בין שני ההי"ן, ועמ"ש עוד מענין חלום ע"פ וכל קרבן מנחתך במלח תמלח דפי' בת"ז תיקון ס"ט דק"ח ע"א מלח אותיות חלם כו' ע"ש.

קיצור. י"ל שדוקא מן החולם דבחי' היינו כחולמים נמשך הבריאות והחיזוק כמו שמ"כ שע"י החלום יוצא הפסולת כמו ע"י הזיעה יוצא הפסולת שינה דחוני המעגל ע' שנה יומשך מזה צדיק כתמר יפרח, גם החלום שחולם ב' הפכים שרשו מעגולים לכן מבחי' אני ישנה בגלותא יומשך התיקון, אשר לשלמה ג"כ הה"א בחולם כמו עירה, במלח תמלח מלח אותיות חלם.

ד) **כתב** רש"י ואונקלוס תרגם במלך המשיח גפן הם ישראל עירה זו ירושלים שורקה ישראל כמ"ש ואנכי נטעתיך שורק בירמי' סי' ב' כ"א, בני אתונו יבנון היכלי' לשון שער האיתון בספר יחזקאל סי' מ"ם ט"ו (באו"ת מהמגיד נ"ע ברמזי אגדות דכ"ה ע"א פי' שהוא שער החמישים מחמישים שע"ב שזה השער לא נמסר למשה רק לע"ל יתגלה כמ"ש אדמו"ר בד"ה הנה אנכי בענין שאותיות איתן משמשות לעתיד כו' ואיתן ג"כ לשון חיזוק כו' זהו שער החמישים זהו רפואה ובריאות כמ"ש האריז"ל חולי גימט' מ"ט שחסר שער החמישים כו' וזהו דשכינתא מרעא בגלותא אבל לע"ל שיתגלה שער החמישים זהו ענין איתן חוזק ובריאות כו'. והבחי' פי' דלפי"ז פי' בני אתונו תרגום בני מלשון בנין, ולפ"ז יש להעיר ממ"ש ע"פ ורב שלום

בניך א״ת בניך אלא בוניך וזהו דבני לשון בן ולשון בנין כמו בניך בוניך והיינו ע״ד בן העוה״ב כך הוא ענין בני אתונו בן מבחי׳ איתן שהוא העוה״ב, וכמו שהאבות נקראים איתנים וגם לשון בנין שהם בונים עיר אלקינו להמשיך בו בחי׳ איתן גם כמ״ש והאיתנים מוסדי ארץ איתנים אותיות תנאים שע״י עסק תורתם ממשיכים בחי׳ איתן וע״י מעשה המצות כמ״ש וצדקה כנחל איתן, לכן אף למשארז״ל סוף מסכת כתובות ולשורקה אילן סרק היינו המון העם מ״מ ע״י צדקה יהי׳ בני אתונו כו׳ כנ״ל.

קיצור. גפן הם ישראל עירה הוא ירושלים יראה שלם שהיראה היא בשלימות וא״כ פי׳ אוסרי לגפן עירה שתהי׳ יראת ה׳ מקושרים בישראל בל תמוט ע״ד מ״ש והסירותי לב האבן מבשרכם, גם בני אתונו ע״ד מ״ש באג״ה בסופו סי׳ ז׳ ע״פ וצדקה כנחל איתן שבחי׳ איתן שהוא נקודה בהיכלי׳ תרין ריעין פנימי׳ הלב יתגלה לע״ל בנש״י ועז״נ הנה ישכיל עבדי, בני לשון בנין ע״ד אל תקרי בניך אלא בוניך.

ה) וז״ל אונקלוס יסחר ישראל לקרתיה, וזהו תרגום של אסרי לגפן עירה. ויש לפרש עפמ״ש בד״ה ע״כ יאמרו המושלים דקרית סיחון נק׳ התורה מלשון הסחה והזזה שממשיך מבחי׳ ושער רישי׳ כו׳ וכמ״ש עיר גבורים עלה חכם כו׳ וביחזקאל בסוף הספר ושם העיר מיום ה׳ שמה וע״ז אמרו ברבות באיכה ס״פ על אלה אני בוכיה טבא למדינתא דשמה כשם מלכה דהיינו כשם משיח כו׳. ויש לפרש כי ירושלים נק׳ עיר אלקינו בחי׳ שם אלקים ועמ״ש בתו״א פ׳ וארא בד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא. וזהו אימתי גדול הוי׳ כשהוא בעיר אלקינו אך לע״ל בימי המשיח שנא׳ והי׳ אור הלבנה כאור החמה א״כ תהי׳ במדריגת שם הוי׳ ע״ד את שני המאורות הגדולים וזהו ושם העיר מיום ה׳ שמה פי׳ מיום שיהי׳ כמו בחי׳ יום ממש שהוא שם הוי׳ ומ״מ בכנס״י כתיב עד יעבור עמך הוי׳ ע״כ יסחר ישראל לקרתיה וזהו נקבה תסובב גבר כו׳, והוא ע״ד מ״ש ביחזקאל שם סביב שמונה עשר אלף כו׳ וארז״ל פ״ד דסוכה דמ״ה ע״ב וזהו ענין ושט בח״י אלף עולמות וזהו ענין יין ח״י שכנס״י נק׳ גפן כו׳ וח״י היינו בחי׳ ח״י הנ״ל, גם ע״ד ודרך חיים למען חייך, גם ע״ד פרזות תשב ירושלים כו׳ שעכשיו צ״ל חומה מיראת יניקת החיצונים חומת אותיות חותם כו׳ ולע״ל א״צ לזה כי עיר פרא יהי׳ בטל לגפן כנס״י כו׳ וגר זאב עם כבש כו׳ ולכן פרזות תשב למעלה מבחי׳ גבול וכלי כו׳, וזהו צדקת פרזונו בישראל שבחי׳ פרזונו מה שבלי גבול יאיר בישראל ע״כ יסחר ישראל לקרתיה כו׳.

ו) כתב רש״י ועוד תרגמו בפנים אחרים גפן, אלו צדיקים (י״ל ע״ש מ״ש שמחו צדיקים בה׳ וגפן משמח אלקים ואנשים) בני אתונו עבדי אוריי׳ באולפן ע״ש רוכבי אתונות צחורות בשופטים סי׳ ה׳. וז״ל התרגום אונקלוס יהון צדיקיא סחור סחור ליה (אפ״ל עפמ״ש ברבות בשה״ש ס״פ לריח שמניך ע״פ שיתו לבכם לחילה לחלה כתיב צדיקים מכאן וצדיקים מכאן והקדב״ה באמצע כו׳, וכ״כ בפ׳ שמיני ס״פ י״א ע״פ נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ ובשה״ש רבה ס״פ שובי שובי השולמית, ולכאורה

זהו היפוך מ"ש לעיל דבחי' הסובב והמקיף הוא גבוה יותר שזהו ענין נקבה תסובב גבר, ודוחק לומר דגם כאן מה שהצדיקים סביב הקב"ה היינו שהקב"ה זהו ז"א וכנס"י תהי' עטרת בעלה ע"ד עד שקראה אמי כו', ולכן יש לפרש בענין אחר כי הנה מה שהמקיף משובח ונעלה יותר מהמוקף ממנו זהו בבחי' עיגולים ובאורות מקיפים אבל באורות פנימים הוא להיפוך שהיותר פנימי' הוא יותר משובח כמ"ש בע"ח ולכן לע"ל שיהי' התגלות סוכ"ע דהיינו שהמקיף יומשך בבחי' פנימי' לכך היותר משובח ונעלה הוא יותר פנימי' ע"כ צדיקים מכאן ומכאן והקדב"ה באמצעם כו'). ועבדי אורייתא באולפן עמיה, צ"ע דכאן דעבדי אורייתא היינו בני אתונו א"כ מה שיהי' באולפן עמי' זהו מרומז בתיבת ולשורקה, וזה אינו מובן דהאי שורקה הוא גפן שהם ג"כ ישראל, וצ"ל דלשורקה זהו אולפן כי התורה נק' יין וגם כדפרש"י בירמי' סי' ב' כ"א ע"פ ולשורקה כי תר"ו מצות שהוסיף לישראל על שבע מצות שנתן לבני נח הם כחשבון שורק. (הג"ה, אולי י"ל בני אתונו שער האיתון מפתחות הפנימי' ובחי' אוסרי לגפן עירה מפתחות החיצוניות כי ירושלים יראה שלום נק' מפתחות החיצוניות לגבי תורה, ומ"מ צ"ע).

ז) **אפ"ל** דגפן היינו שכינתא עילאה בחי' בינה יין המשמח ולשורקה זהו מל' שהוא זמורה א' מגפן הנ"ל היינו הנשמה המתפשטת בגוף היא רק חלק וענף מכללות הנשמה שבבחי' מקיף וגם איהי בהוד ע"כ נק' שורקה, וע' מ"ש בתו"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי בת שלע"ל תתעלה המל' יותר מבחי' בינה ע"ד הנה ישכיל עבדי כו' ה' עליות וע"ד ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים שהיא מל' אל הים הקדמוני שהוא בינה, ע"כ יש מפרשים דשורקה זהו המשובח שבגפנים. הת"י מפרש כבס ביין כו' ע"ד ופורע ממנו אדום ברבות ר"פ תולדות ובזח"ג אמור פ"א, וזה קרוב לשיטת הזח"א דרל"ח א' דמפרש ג"כ הפסוק על שליטת הקדושה על ע"ס דק"נ כו' וכן פי' בת"א.

ח) **אסרי** לגפן עירה, במאו"א אות ע' סל"א עיר נק' נוק' דס"מ סיגי פר דינים דמנצפ"ך גימטריא והיינו עיר בן אתונות בזכרי' סי' ט' ט' אוסרי לגפן נכנע למל' אשתך כגפן פוריה כו' עכ"ל. וע' סד"ה ויאבק איש. ובקורקע' פי' עיר החמור כל זמן היותו קטן טרם שיוגדל וכתיב ועיר פרא אדם יולד באיוב י"א ב' ופרש"י אדם אשר הי' כעיר פרא בלא דעת, אדם יולד ילמוד עצמו להיות אדם חדש כסדר בני אדם ויכוין דרכו, וזהו ע"ד מ"ש לע"ל אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' ובפ"ה דב"ב דע"ח סע"ב ע"פ אכלה ער מואב זה המהלך אחר יצרו כעיר שמהלך אחר סיחה נאה, ובמ"א נתבאר דער מואב הוא חכמה דקליפה, וע' מהרש"א שם שהו"ע שרכב על אתונו כעיר אחר סיחה נאה ובלעם ודאי חכמה דקליפה. גם י"ל ענין עיר פרא כי חמור הבר נק' פרא הינהק פרא באיוב סי' ו' היינו חמור הבר כו', כי יששכר חמור דקדושה והיפך זה עיר פרא כו', ויששכר חכמה דקדושה יודעי בינה כו', ובס"פ לך לך והוא יהי' פרא אדם ת"א מרוד באנשי שמורד באדם העליון כו' כענין כקוף בפני האדם, ורמב"ן פי' פרא אדם שמנצח בני אדם, בת"י תלים ק"ד י"א ישברו פראים צמאם ערוד, ובמשנה ספ"ח דכלאים

ערוד מין חיה, ובפ״ה דברכות לג״א משמע ערוד בענין אחר. עכ״פ לפ״ז הפי׳ שמבחי׳ עולם התהו מה שנפל בשבה״כ בק״נ שזהו ענין עיר פרא כו׳ יתברר ויוכלל במל׳ דאצי׳ הנק׳ גפן, וזהו אוסרי לגפן עירה, ועי״ז דוקא יהי׳ עליית המל׳ כי עולם התהו גבוה מעולם התיקון, וכמ״ש במ״א ע״פ מאמר הזח״ג פ׳ שלח דקע״א ע״פ והי׳ ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שהוא מל׳ אל הים הקדמוני שהוא בינה שהטעם מפני שהמל׳ מבררת מכח״ב דתהו שהן למעל׳ מכח״ב דתיקון וזהו ענין ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם, שהם זמ״ל דתהו הנק׳ מלכין קדמאין שע״י בירור זה הוא ותרב חכמת שלמה הוא בחי׳ מל׳ כמ״ש מזה בהגהות לד״ה וישב יעקב * וע׳ במא״א אות ח׳ ספ״ח חמור קליפה מקבלת לימין סוספיתא דכספא ועל הרוב נק׳ כן נוק׳ דקליפה רהב שר של מצרים וגם מט״ט נק׳ כן דהוא נטיל מטולא דמאריה עליה והוא חמור הבר כמה גוונין כי כל הגוונין בו כנודע עכ״ל, וע׳ מענין חמור בזח״ג בלק דר״ז ע״א מסטרא דימינא חמרי כו׳, וע״ש במא״א סעי׳ ס״א חשך ר״ת חמור שור כלב, ובענין המשמרות משמורה ראשונה חמור נוער כו׳, ובהרמ״ז פ׳ ויקהל דקצ״ה ע״ב דג׳ משמרות המלאכים הם כנגד ג׳ תפלות של יום משמורה ראשונה משבחת לאבא ומקבלת ממנו ולכן קליפתה למטה חמור נוער שהוא קליפת אאע״ה כו׳, ובדרוש ואלה המשפטים דתקס״ב * פי׳ אאזמו״ר נ״ע ג׳ משמרות מלשון משמר מבית האסורים, והיינו ג׳ מיני חושך שהמל׳ רגליה יורדות בהעלם אחר העלם וזהו ענין חמור נוער וכלבים צועקים הכוונה על היכלות הנוגה הסובבים עיר כו׳, וכמו״כ בעבודת ה׳ בישראל שהם בחשך והסתר יש ג׳ מיני חשך ומיני משמר ובית האסורים גזל וג״ע וש״ד כו׳, ומשמורה ראשונה החושך גס ביותר כו׳, ולכן על כל משמר הקדב״ה יושב ושואג כו׳ להיות סומך ה׳ לכל הנופלים כו׳ עכ״ד שם. אך לעתיד לבא שיתברר ק״נ לא יהי׳ משמר ובית האסורי׳ הנ״ל כ״א אדרבה להיפך אסרי לגפן עירה, שבחי׳ עירה חמור נוער יהי׳ אסור ונכנע לבחי׳ גפן פוריה כו׳ כנ״ל. אך הנה מ״ש המא״א דעיר נוק׳ דס״מ צ״ע דהא בפסוק כתיב אתונות עשרים ועירים עשרים, בפ׳ וישלח ל״ב י״ו, ופרש״י ועירים חמורים זכרים, וכן מצאתי באוה״ח כאן שכתב ולבחינת זכר יקרא עיר ולבחינת נקבה יקרא אתון עכ״ל.

בהגהות לד״ה וישב יעקב: ראה לעיל ד״ה זה.

ובדרוש ואלה המשפטים דתקס״ב: בספר המאמרים תקס״ב ע׳ קנד.

ויחי, מ״ט י״ז

יהי דן נחש, פ״ק דסוטה ד״ט סע״ב דקאי על שמשון. שפיפון, שם ד״י ע״א בלעם חיגר ברגל אחד היה שנאמר וילך שפי שמשון חיגר בשתי רגליו שנאמר שפיפון כו׳ (וכ׳ מהרש״א לפי הדמיון לנחש לפי שאין לו רגלים לרוץ כו׳ ועמ״ש מזה סד״ה ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל), וכ״ה פי״א דסנהדרין דף ק״ה סע״א. רבות ויחי ס״פ צ״ט יהי דן נחש כל החיות מהלכות זוגות זוגות והנחש אינו מהלך בדרך אלא יחידי, והיינו שמשון כמש״ש ע״פ דן ידין עמו כאחד כיחידו של עולם שאינו צריך סיוע במלחמה שנאמר פורה דרכתי לבדי בישעי׳ ס״ג כך שמשון העומד מדן אינו צריך אחרים שיסייעו אותו וכ׳ המ״כ שזהו ענין שפיפון לשון יחידי מלשון וילך שפי תרגום אונקלוס ואזל יחידי.

שמות פי״א קי״ז ד׳ ע״פ כי חיות הנה, כחיות השדה נמשלו כו׳ גור אריה יהודה כו׳ יהי דן נחש.

נשא פי״ב א׳ דן לשם וצבע מפה שלו דומה לספיר ומצוייר עליו נחש על שם יהי דן נחש. בשלח פכ״א קל״ח ג׳, יונתי אבל עכומ״ז הם קשים כחיות גור אריה כו׳ יהי דן נחש כו׳. י״ל היינו כמ״ש בפ׳ ויחי ס״פ צ״ט כשם שנחש נקמן כך היה שמשון שנאמר ואנקמה כו׳.

נשא פי״ד דר״ס ע״א, בקרבן ביום העשירי נשיא לבני דן, ד״א מזרק אחד על שם שקראו נחש ושפיפון שהם נזרקים על הארץ שהיו להם רגלים והולכים על גחון כו׳ וכן שמשון היה חיגר בשתי רגליו. מזרק על שם ויפול רוכבו אחור. עו״ש דר״ס ע״ב, ולזבח השלמים בקר שנים כנגד שני דברים שמשלו אביו נחש ושפיפון כו׳ ד״א כנגד שנמשל בשני דברים מפני שני בני אדם יעקב משל אותו לנחש ושפיפון ומשה לגור אריה שנאמר דן גור אריה בפ׳ וזאת הברכה. ויחי פצ״ח קי״א ב׳, מה הנחש זה מצוי בין הנשים כו׳ מה הנחש זה נאסר בשבועה כו׳ מה נחש זה כל כחו אינו אלא בראשו כך שמשון אם גלחתי כו׳. ענין בראשו יובן ע״פ מ״ש בת״א בד״ה ראה ריח בני בפי׳ רישיה דעשו בעיטפי׳ דיצחק שבחי׳ רישי׳ הוא המקיף דלבונה שממנו חיות וקיום ע״ס דנוגה כו׳ ולכן הנזיר ממשיך מבחי׳ שערות דע״ק כו׳.

נשא פ״י דרל״ט ע״ב גבי כי נזיר אלקים כו׳ והוא יחל להושיע כו׳ בו תהיה חלה נבואתו של יעקב שאמר דן ידין עמו כו׳ יהי דן כו׳. בשה״ש ר״פ יונתי בחגוי, אצלי הם כיונה אבל אצל עוכומ״ז כמין חיות כו׳ יהי דן נחש כו׳. בפסוק כולך יפה רעיתי כה״ד, כתיב כל אלה שבטי ישראל כו׳ ומשלו כחיות משל יהודה לאריה כו׳ דן לנחש שנאמר יהי דן נחש כו׳ וחזר וקראן כולן זאבים כולם נחשים כו׳ שהרי דן שקראו נחש חזר וקראו אריה שנאמר דן גור אריה.

זח״א ויחי דרמ״ג ע״ב רמ״ד סע״א, שפיפון וישלח קס״ט סע״ב. ח״ג בלק קצד״ב.

קיצור מד"ה בן פורת יוסף דתקס"ג

א) פי' ויוסף הורד מצרימה שנת' בד"ה ואני נתתי לך שכם אחד ע"פ המבואר בפע"ח בפי' עבדים היינו לפרעה במצרים, וז"ל המ"ח במסכת סדר ליל פסח רפ"ז עבדים היינו אנו בנ"י הנאחזים בפנים דאריך כו', לפרעה האוחז בעורף אריך שהוא אחורי מיצר השפע הגרון כו', וזה הוא במצרים מיצר ים כי קודם צאת או"א הי' מעכב השפע היו"ד במיצר חוט השדרה לז"א שהוא ישראל, והי' מחזירו לאחוריו ואנו היינו עבדים אליו, ויוציאנו ה' אלקינו שהם או"א שיצאו והלבישו לזרועות דא"א כו' ע"ש. נמצא פי' ויוסף הורד יסוד דא"ק הורד מצרימה ג"כ אחורי מיצר הגרון דא"א כו', א"א ממוצע בין עצמיות המאציל לנאצלים, ויש בו מב' הבחי' (עיין סידור דרוש השני שבהוד ובלקו"ת בשה"ש בד"ה ביאור הדברים ע"פ שחורה אני ונאוה, ובביאור מאמר הזהר ויהיו חיי שרה מאה שנה דתקס"ה) כי המדות וע"ס אין ערוך לעצמיות א"ס, ופי' השמות שהם בע"ס, אף שהשם נקרא בו הבורא ממש היינו כי הם לאוא"ס המלובש בהמדה לא לעצם המדה, עיין בדרוש בכל קראנו אליו אליו ולא למדותיו, ולזה צ"ל ממוצע בין אור א"ס להמדות וחו"ב, וזהו א"א, ומצד שיש בו מבחי' תחתונה שבמאציל הוא שורש האורות דע"ס ומצד שיש בו מבחי' שרש וראש הנאצלים הוא שרש הע"ס עצמו. והנה ארז"ל בעירובין פרק עושין פסין דס"ב ע"א, ארך אפים ארך אף מיבעי לי' אלא ארך אפים לצדיקים ארך אפים לרשעים, והיינו כמ"ש בת"א בד"ה בשלח פרעה בענין כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאים כו' שיניקתם מבחי' ורב חסד שלמעלה מהחשבון כו', ועפי"ז יש לפרש מ"ש האריז"ל בפי' לפרעה במצרים שיניקתו ואחיזתו במיצר הגרון דא"א, וזהו מיצר מי, ולפמ"ש היינו כי יניקתו מבחי' ארך אפים מה שמאריך אף לרשעים וזה נרמז באותיות ים דאפים כנ"ל מהגמרא דעירובין, וזהו ענין מצרים מיצר ים שנרמז שיונק מבחי' אותיות ים דאלקים דהיינו גימט' יסוד כי מבחי' שם שדי נמשך די סיפוקא די מחסורו, והיינו מבחי' יסוד ז"א, אבל יסוד דא"א ורב טובך נמשך והריקותי לכם ברכה עד בלי די, וזהו כמה מעלות טובות יותר מבחי' די מחסורו. והנה צ"ל בכל יום יצי"מ וצ"ל העלאות מ"נ להמשיך מב' הבחי' שבא"א, וזהו ענין קבלת עול מלכות שמים וקבלת עול מצות דהיינו ענין העלאת מ"ן לאורות והעלאת מ"ן לכלים, וזהו ג"כ ענין כי נר מצוה ותורה אור, ולכך מצד עצמות א"א אינו מתפשט עדיין בחו"ב, והיינו כשנמשך דרך אחוריים, וזה שמתלבש בחו"ב הוא מצד בחי' יסוד א"א שענין בחי' טוב ע"ד טבע הטוב להיטיב, ויוסף הוא המשביר, וזהו ט"ו מעלות טובות כנגד ה' פרצופי', וא"כ הראשון יסוד דא"א וזהו ויוסף הורד מצרימה כדי לעשות שכם אחד שמאחוריים יומשך להיות פנים, משא"כ קודם ויוציאנו כו' שהי' השפעה בבחי' אחוריים וחיצוניות ישראל הנאחזים בפנים עבדו בפרך, ע"ד הנזכר במד"ר פ' בראשית בענין האור והחושך ועדיין איני יודע באיזה מהן חפץ עד כשהוא אומר וירא אלקים את האור כי טוב

הוי אומר שחפץ במעשה הצדיקים, והיינו שזה נמשך ע״י בחי׳ כי טוב דוקא היינו יסוד דא״א וכמה מעלות טובות כו׳ הנ״ל.

צ״ל העלאת מ״ן לעורר היסוד והוא מ״ן דנוק׳, ואח״כ העלאת מ״ן דיסוד וזהו שמע ישראל. הנה יוסף בנך בא אליך ויתחזק ישראל, ענין ראש המטה ראש צדיק, ויאסור יוסף מרכבתו זח״א ר״י, ומזה נמשך הוי׳ אלקינו ויוציאנו ה׳ אלקינו, בן פורת ע״י שההעלאה עלי עין למעלה מבחי׳ שם ע׳, ב׳ הבחי׳ בצדיקים י״ל רועים ונסיכים ויותר י״ל אדם ובהמה וביוסף ב׳ הבחי׳.

בד״ה* בן פורת דתקס״ג, העלאה דיסוד ע״ד משכיל לאיתן בזח״ב ק״י, עמ״ש מזה בהגהות לד״ה זכור את יום השבת, וע״ד זה קרבן אהרן, עיין בד״ה ואכלתם אכול, מהאוכל דא צדיק יצא מאכל, וזהו כענין ז״א בעלותו לע״ק כאלקי׳ חשוב, או אמר העלאה דיסוד ע״ד אה״ר הנק׳ המסותרת והיינו י׳ סוד עמ״ש על ד״ה וילקט יוסף כו׳, ואפשר להעיר מענין נדרים סייג לפרישות ע״ד חסידות, או ע״ד אה״ר כאהרן שהוא מלמעלה למטה שיומשך הגילוי למטה, או ע״ד מס״נ דנה״א ליכלל בעצמות שלמעלה ממס״נ דנה״ב בד״ה בכ״ה בכסלו, או ע״ד בד״ה שוש תשיש אהבה מבחי׳ נוק׳ ואה״ר שבבחי׳ דכר כו׳, עיין בד״ה והקרבתם עולה אשה, עולה באה זכר.

---

* בד״ה: בכת״י נמצא קטע זה אחר המאמר דלעיל, ואולי זה בפני עצמו.

שיחה

— אודות ד"ה ברוך שעשה נסים הנדפס לעיל תתקנז, ב —

יט כסלו תרצ"ג

ווי עס איז מקובל, איז בחג הגאולה י"ט כסלו תק"ס אין ליאָזנא נתאספו קיבוץ גדול מאנ"ש והתרבו חסידים ממי שהיו תחלה מן המנגדים. ואמר אז — כ"ק רבנו הגדול — הדרוש „ברוך שעשה נסים לאבותינו" (ויש נוסחא מדוייקת אשר בתחלת אמירתו אמר בזה"ל „ברוך שעשה נסים לאבותינו הבעש"ט ורבינו הרב המגיד, בימים ההם פורים וחנוכה, בזמן הזה י"ט כסלו"), ובמאמר זה משבח עבודת המוחין, משפיל ומבטל הענין דעבודת הלב בהתפעלות, והי' זה רק הוראת שעה, לפי שהחסידים עמדו כל השנה בהתלהבות גדולה, ובהתפעלות עצומה, מחסד הגלוי אשר עשה הוי' עמהם ועמדו — בהצלת כ"ק רבינו הגדול והצלת תורת הבעש"ט נ"ע.

דער מאמר „ברוך שעשה נסים" איז בהמשך צו דעם מאמר בכ"ה בכסלו, וואָס כ"ק רבינו הגדול האָט געזאָגט בחנוכה תקנ"ט בוויטעבסק בנסיעתו חזרה מפעטערבורג.

— דעם מאמר — „בכ"ה בכסלו" — האָט דער רבי נאָך א מאָהל געזאָגט לכ"ק אאזמו"ר הרה"ק צמח צדק בשנת תקס"ג, וישנו בהנחה כפי ששמעו. ומאמר זה עצמו ישנו עם הגהות ארוכות מכ"ק אאזמו"ר הרה"ק צמח צדק משנת תקע"א או תקע"ב*. ויש בו ט"ו פרקים גדולים עם קיצורים, ומחזיק יותר על תשעה בוגין בכתב בינוני. אבל בעיקרו כפי שקבלו מכ"ק רבינו הגדול הוא מאמר לא ארוך בערך כחמשה עמודים. אמנם זה העיקר שאלו המאמרים הם מהראשונים אחר פטרבורג. —

וכבר ספרתי** מענין המעשה הכתובה בכתי"ק כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר הרה"ק מוהר"ש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, בסיבת אמירת מאמרים אלו. אך שם מסופר בקצרה, ולכן יצא עירוב ענינים, ועתה אפרשו.

המאמר בכ"ה בכסלו הוא העתק, והמאמר ברוך שעשה נסים הוא כתי"ק כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר הרה"ק מוהר"ש. ורשימת המעשה בכתי"ק אאזמו"ר אדמו"ר הרה"ק מוהר"ש הוא על המאמר ברוך שעשה נסים. וזה לשונו הק':

„שמעתי מכ"ק אאמו"ר שי' שאאזמו"ר הזקן נ"ע בג"מ אמר דרוש זה הי' כוונתו להסירם מריבוי התפעלות הלב, ותנועות חיצוניות שהיו נוסעים מהעיר לשדה נגד העיר להתפלל שם בצעקה גדולה, לכן אמר דרוש זה

שיחה: נדפסה בלקוטי דבורים לקוט ב אות יא. בהקונטרס ברוך שעשה נסים תשי"א.

*) נדפס בספר אור התורה, לכ"ק אדמו"ר הצ"צ, בדרושי חנוכה (רעח, ב).

**) שיחת יב תמוז תרצ"א (קונטרס טו). עיי"ש.

והגביה חב״ד בהתפעלות השכל דוקא, ובאמת זהו הוראת שעה שהי׳ צריך לכך״.

עד כאן לשון הרשימה בהנוגע לענין זה, כי יש שם עוד רשימת דברים הנוגעים במאד בהבנה בעבודה ובהדרכה. ולכ״ק אאמו״ר הרה״ק בהיותו על יחידות אצלו ביאר לו כי התפעלות שלהם היתה גדולה כ״כ עד שהיו תולין עצמן בין שמים לארץ, און דער רבי מיט די מאמרים האָט זיי גיבראַכט אין התיישבות.

המאמר הוא* — ביסודו — מאמר אדמו״ר הזקן, אשר אמרו יט כסלו שנת תק״ס.

המאמר כמו שהוא לפנינו — באריכות עם ראיות מדרז״ל בכלל ודרושי דא״ח בפרט, מחולק לפרקים, בתוספת קיצורים — הוא, קרוב לודאי, מאמרו של אדמו״ר הצ״צ. ומזה שנזכר בו כמה פעמים ספר תורה אור, אבל לא הלקוטי תורה — אף שכמה מדרושיו הובאו במאמר זה — מוכח שנאמר, או עכ״פ נכתב, בשנים שבין הדפסת שני ספרים אלו, היינו: תקצ״ז — תר״ח.

— בתור הקדמה למאמר זה, בא קטע שיחת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הכ״מ אודותו —

המאמר נדפס כאן מהספר הוספות לספר דרך אמונה (ברדיטשוב, תרע״ג). ובמפתח שם ציין המו״ל, אשר העתיקו מבוך „כל המשמח״ — (היינו כרך כת״י מאמרי חסידות המתחיל במאמר „כל המשמח״). שלשת הפרקים הראשונים של המאמר ותחלת פ״ד נמצאים תחת ידי בגכתי״ק כ״ק אדמו״ר מהר״ש (ראה אודות העתקה זו בשיחה לקמן ע׳ 3)*, אבל הוא רשמם בקיצור לשון קצת, בלי המ״מ, ובלא הקיצורים*. — ואולי נתוספו הקיצורים רק לאחר זמן, כמו שנהג אדמו״ר הצ״צ בכמה ממאמריו וגם השו״ת שלו.

המאמר הוא . . השו״ת שלו: מפתח דבר של כ״ק אדמו״ר שליט״א להקונטרס.

לקמן ע׳ 3): זהו השיחה שנדפס לפני זה.

ובלא הקיצורים: בסידור מהרי״ד בשער החנוכה נדפסה רשימה ברוך שעשה נסים — וכנראה שהיא קיצור מדרוש זה. וראה ג״כ בס׳ פלח הרמון להר״ה מפאריטש דרושי חנוכה בעניני דרוש זה (הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א שם).

מראה מקום

לכרכי כתבי־היד מהם נעתקו הדרושים והרשימות של אוה"ת בראשית כרכים ג—ה *

---

*) המראה מקום לשני הכרכים הראשונים — נדפס בסוף כרך ב'. הכת"י הנרשם ראשון — ממנו נעתק המאמר.